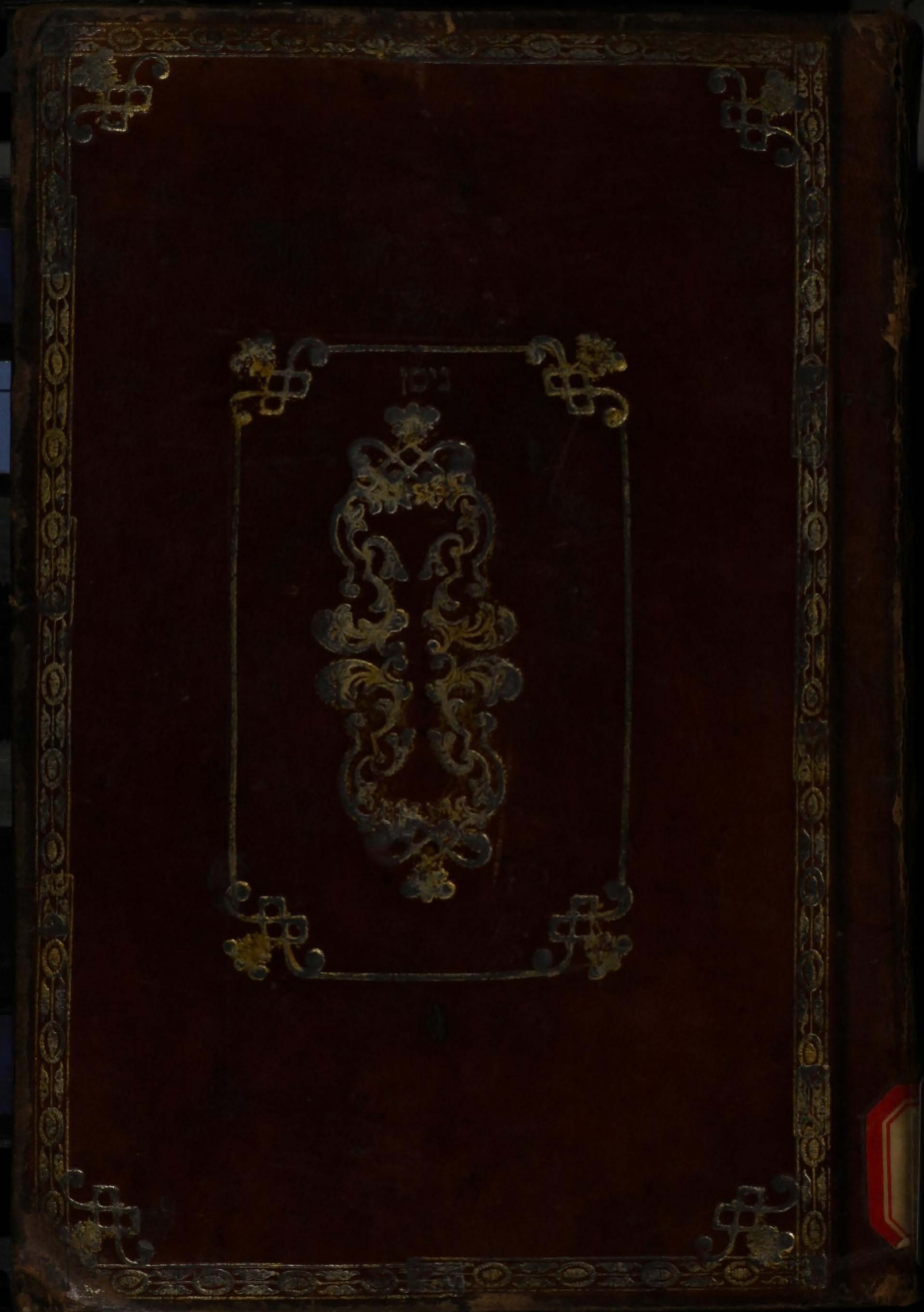

14
15

00-B8542

n1177

e

54.7

1878

For my collection
of 1878
see page 1177

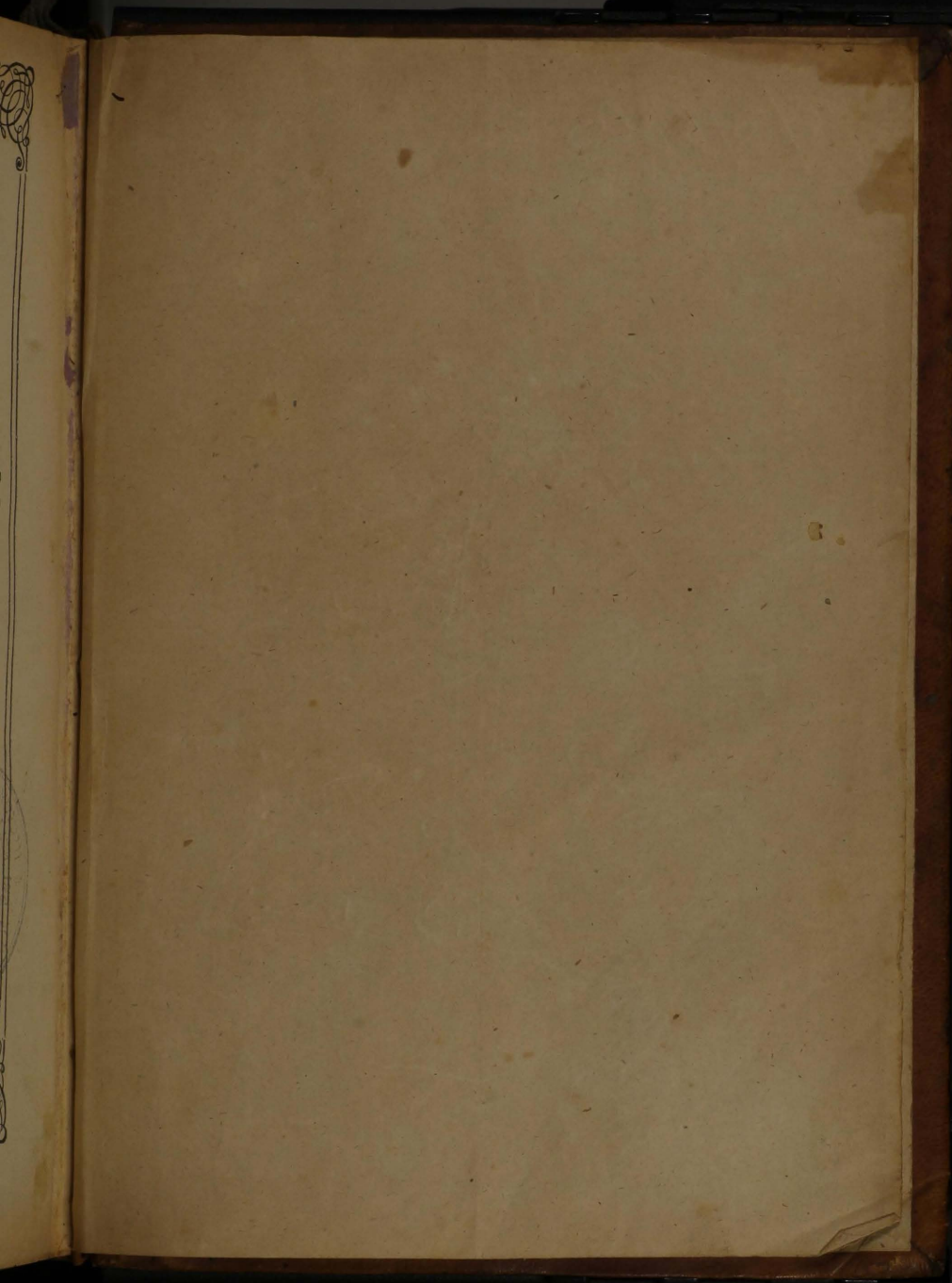
08941/10

DAT

Neuerdings
Hilf mir
Spenden zu
schießen

~~Bitte~~

Bitte
für
die
Kasse

ספר

שלחן שלמה

והוא הלכה פסוקה

בקיצור משלחן ערוך

אורח חיים

מכורת כסות נקה מדברי הרב ב"י והגהות הרמ"א והאחרונים ז"ל
ומסודר ע"פ סימני השו"ע ע"י הרב הגאון המפורסם בדרו מוהר"ר
שלמה זרמן זצ"ל שהיה אבד"ק מיר דליטא, אשר הפליא לעשות
בחבורו זה כאשר יעידון עליו ברב תהלות הגאונים המפורסמים שבזמנו
בהכנסותיהם אשר נדפסו עתה בפתירת הספר :

נדפס פעם ראשון ע"י הגאון המחבר זצ"ל בעצמו בק"ק פראנקפורט דאדן בשנת תקל"א,
ועתה זכינו ב"ה להדפיסו שנית ביתר שאת ובתיקוני כל השניות שנמצאו בהדפסה
הראשונה, וגם הוספנו ח"ל ועשינו בשולי הוויעה זר זהב למסגרתו סביב, הוא

מסגרת השלחן

בו הבאנו כל הדינים המהודשים מימות הגאון המחבר זצ"ל עד ימינו אלה ע"פ הכרעת
גדולי המוסקים האחרונים זצ"ל דבר לא בעדר :

ווארשא

לכ"ק

תרל"ח

שנת

Шулханъ Шлома

т. е. Столъ Саломона съ Коментаріями

ВАРШАВА

1878.

המכתב

המכתב כי איתו
מקור
הדברים דין דשים
בולם אנשים דשמי
הגאון הישיש
יושב כשבת התבטח
עני דשמי נש"י ח"י
והוקדק בורח וכו'
והלכות ויען ואמ
הש"ע ול שבו
אי כות"ל דס"א
בספרו על הראשון
אשר נבול ברא
הבאי ראיות וכו'
קש"י להכות ולא
א"ה סת' עיקרות
הנה נשת ככ דמס'
ערכה ואמא ליה
הש"ע ול מכלי דר
בדינים האונים ופס'
ודבריו בנ"ל ע"ן
שלא ישונו לו לל'
ודו ממנים אותה
הו להרות מוכו
דכפ"א . ואמ"ם א'
אמ"ם מכלול וכו'
על ש"ע א"ה וד'
כבוד המקומות וע'
מקשה דו לרבנ'
הש"א חס"א . ו'
הדברים תורה חס'
א' בל' ואמ"ן חו'
קדשים מקשה דר'
לדבריו בין הדע'
וירון בע"ל מיס'ו
ודבריו רבותנו וכו'
בבית המון חס'
ה"ם גם ואת לוס'
א"ם ש"א ידע' ש'
ולו תבא . ש'
קשר בעינו וקמ'
לדבי חלכה שמי'
מנודת מ"א .
מיס' דמטה א"ם
בישיא הש"א
קמא דמבר' . ו'
א"ו דוד' לעדק'
ו'

Дозволено Цензурою.
Варшава 4 Января 1878 г.

Въ Тип. П. Ю. Лебенсона и Д. Фридмана,
на улицѣ Мурановской № 33.

הקדמה

יקרא תורת שלמה ועל נבואים וכתובים ע"פ מר"ם יקרא כסא שלמה ועל פסטים רחבים וזו"ל ע"כ
 כל סדרה המפורסמת והמקובלת יקרא מעתה של שלמה ור"ת שלהם שכת"מ הוא גימ' ת"ו שזכרה לת"ו
 עמלן דכסופה וזו"ל ע"כ כמנין גי' ס"א כמנין א"י שהיא שכינה סמך חוקה"ה גם הכונה כי שלמה
 גי' ע"ה כמנין ע"ה נארו"ן. והנה שלחן גי' ספ"ח והם אותיות ש"ף שיהיו ויגלה לי ע"ה נה"ן
 גם הוא אותיות חפץ שזכור זה אהיה חפץ מניסכס וזמ"ר עונשין גם שלחן כמ"ק ח"י ע"ה כולל
 כח"ה כמנין א"י י"ה. גם שלמה ע"ה האותיות והכולל הוא ש"פ כמנין הו"ה ואד"כ"י בשלבו כו"ה ימ"ה
 ה"ר"ד ופ"ה ספ"י והוא ש"פ כד"ה"ה בקדמת ספ"ע על ופ"ה מה שכתבתי ע"פ שיר אלהים אשר לשלמה ע"ה
 וז' אותיות של שני שמות הנ"ל כמנין ל"ד אותיות דמילוי דמילוי אלהים ועם ח' אותיות וז' כוללים דמ"ה דמ"ה
 וז' כוללים ובת"ק ל"ד כמנין ל"ד אותיות דמילוי דמילוי אלהים ועם ח' אותיות וז' כוללים דמ"ה דמ"ה
 תק"מו מתוך תקום גי' ישראל ע"ה וכמנין ר"ת של ע"ה גם ח"ו מילוי ע"כ ח"ק רבוע אה"י הכספה
 הפשוט והס"י יזכני שידפסו הספרים שלי כפי מחשבתי רבות מחשבות בלב איש ועלת ה' הוא תק"ו ופ"ן
 גם פרדם שלי על כת"ך מ"ש על סכוק זה וסכוק שלאחריו באריכות ועל שארי חיבורים הנ"ל מובחר
 הטעם של שמות הספרים הנ"ל כל א' על מקומו וקודם חיבור שא"י ע"ה רחבי עוד הקדמה בחריות וזה
 הספר שלחן שלמה יבא ראשונה לבית הדפוס כי הוא לזכות את הרבים ואחת שאלתי מאת ה' אותה חפץ
 שכת' בבית ה' כל ימי חיי לחיות בנעים ה' ולבקר ביוכלו ויתן לי ימים טובים וארוכים בלי צער כדי
 שאוכל לקיים הכל כאשר ע"כ לבני ויחני בדרך אמת בתורתו שלא לעשות ח"י. כ"ד הצעיר בלפני יודע
 חסדוקה הנדרסת ומתאבק בעפר רגלי ת"ה נלם שלמה ולמן בלחמ"ו ררד ה"ה הסודי המפורסם מזה"י
 לזי זכ"ה הקדמת כפי כל ר' לזי מירקם ח"ק מיר משפחת מייזיל וז"ן וזכ"ל להגאון רבן של כל
 בני הגולה רמ"ה ז"ל וז"ן וכד להני תרי נכתרי דדב"ה הגאון מ' הערץ גינצבורג ז"ל אב"ד דק"ק פינסק
 וסלוקן ליעזר. וה"ה המפורסם ר' הירש פראגר ז"ל וז"ן וכד להקטיר הגדול שאלו ואל"ה ז"ל. ולפ"ה
 חונה ומרנין תורה כק"ה הנ"ל:

אמר המוציא לאור

רא"ה ראיתי כי ירבו כיום הדורשים ומבקשים אה"י ספרים האוצרים בקרבם קיצורי דינים בלשון קלה ובק"ה
 וז' אינה לירי את הספר היקר הנקרא בשם **שולחן שלמה** מאת אחד מיהוד מגאוני הדור שלפנינו
 ח"ה הרב הגאון מזה"י שלמה זלמן זצ"ל שהיה אב"ד ק"מיר, ודת ונחתי בו ל' חבאת נכון לקרא בשם
קיצור שולחן ערוך אורח חיים יען באו בו כל הדינים מסוד"ו. בסדר נכון ע"פ סימני השולחן
 ערוך ומבוארים בקיצור בכלכל פסוקה וברורה כפי רוחב לב הרב הגאון המחבר זצ"ל וכאשר הסכימו ע"ה
 הגאונים המפורסמים אשר בזמנו, ולכן אמרתי להעלותו שנית ב"ה על מזבח הדפוס, והלא זה הדבר אשר
 הדתתי עתה בהוצאתו זלמן יצא הספר בשלימותו ולא יחסר כל בו, ראשית הגהתי ח"ל ותקנתי כל הפגעות
 שנמצאו בו בהדפסת הראשונה ע"ה הלוח הטעות שבסוף הספר מהרב המחבר בעצמו, וגם הרבה טעויות דמובח'
 אשר יגעתי ומצאתי ב"ה, ושנית הוספתי ח"ל ונחתי **מסגרת השולחן** בשולי היריעה למסגרתו סביב כל
 אספתי ב"ה והבאתי בקיצור גרנץ הכרעת גדולי האחרונים אשר נתקבלו בכל תפוצות ישראל מומן המחבר זצ"ל
 עד היום והוריתי ע"ה הרוב מקור כל דבר מכתני מי יצא בראשי חיבות כמבואר למטה. ונכון לזי בסוף אשר
 אפיק כזה צדון מאח"י והדבר ימצא בע"ה ח"ן בעיני כל קורא, כי כל כתבתי שום דבר משלי רק העתקתי
 הכל מספרי האחרונים בני"ה, וזאת לדעת כי עד ס' ישי"ח נעשתה האסיפה ההיא בניעות התנ"י היר"ה ג"י
 ומס' ש"ה עד סופו יגעתי ח"ל בדבר אני הכותב ממשפחת הרב הגאון המחבר זצ"ל, בין וכד להגאון בעל
 פנים מאירות ז"ל. והיה ברצות ה' דרכי אנופף שנית ירי בל"ל להוציא לאור גם קיצורי דינים משו"ע יורה דעה
 אשר יקראו בשם שולחן הדעת:

ואלה הספרים ש'באו במסגרת השולחן בראשי חיבות

- ע"ע הגר"י. שולחן ערוך מהגאון ר"ו מלאדי זצ"ל.
- דה"ה. ס'י דרך החיים להגאון ר"י מליסא זצ"ל.
- ח"א. ס'י חיי אדם להגאון מזה"י ר"ה דלנוי זצ"ל.
- מ"א. מטה ספרים להגאון ר"ו מרגליות זצ"ל.
- ש"א. עשרי ספרים להגאון הנ"ל.

ידן
 יוד
 כד
 זיה
 כלל
 זיה
 ועסקי
 פיו
 בכתבים
 מני
 גמיה
 יגיה
 הורם
 וזם
 במפנין
 בנני
 הוא
 ב
 וסוף
 הגנות
 שר
 ש"א
 פאה
 אר"ה
 בתרבו
 (א)
 עשות
 (ב)
 עשת
 (ג)
 אית
 סוד
 כבוד
 ד"ה
 תנ"י
 האר"ה
 (ד)
 עשה
 (ה)
 וכל
 (ו)
 וכל
 (ז)
 וכל

שלמה

איה דיני והנהגת בחכ שלמה ה

ויספור הרלת בערו משום צניעות. אם רוצה למשמש בפי הטבעת בצורו או בקיטום
לפתוח נקביו ומשמש קודם שישב ולא ימשמש אחר שישב מפני עקשה לכשפים ואם אינו
יכול לפנות יך ד' אכות וישב ויעמוד וישב עד שיפנה. או יסח דעתו מדברים אחרים :
לא יגלה עצמו כי אם מאחריו טפה ומלפניו טפחים (ג). ואם אינו רוצה רק לקטנים לא יגלה
כ"א מלפניו טפחים ואשה מאחריה טפה ונלפניה ולא כדום. ויותר שלא ילכך בגדיו וגופו
ומנעלו. ואיהו עשיר זה שיש לו בה"ב סמך לשולחנו :

כשנפנה במקום כגולה יכוין שהוא פניו לדרום ואחריו לצפון ואם אי אפשר בכל מילר
אפי' אפכא פניו לצפון ואחריו לדרום. אבל בין מורה ומערב אסר ועיר אפי' קוקפת חוכה
מיקרי מגולה לענין זה. והצר המוקפת לא מיקרי מגולה ואם יש מחיצה אחת לאחריו שרר
בכל ענין דלא חיישינן בפרועו לפניו דלא החטיל מים שרי בכל ענין.

ד מותר ליתן כסותו בין מורה למערב או בין צפון לדרום וכשהוא גותן בין מורה למערב יראה
שהוא הראש למערב :

ה כשנפנה אחריו הגדר יפנה מיד ובבקעה יתרחק עד מקום שלא יוכל חבירו לראות פידועו
לא ישב במרחה ובחוקו ולא יאנס לרחוק את עצמו יותר מראי שלא ינתק שני כרכשהא :
ז ויקנה שר יקין ואומר יד יקנה בימין דעלמא. ולא יקנה באצבע אמצעית שבורך עניו
רצועה ביד תפילין. ולא יקנה בצרור עקה בו חבירו אבל שקנה הוא עצמו לית לן בה
ואם נתייבש או מצד אחר אף בשל חבירו שרי (י) :

ח יפנה בצניעות גלילה כמו ביום לענין טפה ומפחים ומושב ולענין בין מורה ומערב (כ) :
ט לא ישתן סעודה מפני ניצוצות הניתחין על גוליו ועל בגדיו ומנעלו וירגה ככרות שפכה.
ועוד שלא יהיו בגדיו נקיים ואסור ללמוד או להתפלל עד שינקא אהרם. אם לא שישתין
לחוך עפר תירווח או שיעמוד במקום גבוה וישתין לכמה שאז אין הניצוצות נתחן עליו.
והא הראש למערב :
ו יזהר מאד שלא יארו באמה וישתין כי הוא כאסור מביא מבול לעולם שמוציא ש"ו לבטלה.
ומעטרה לכמה שרי. ופשיטא שלא להתחבק מעטרה ולמעלה. ואפילו אם הוא נשוי יזהר
שלא יאחו מעטרה ולמעלה אפילו השהתין. ומת דמיע בבצים וע"י מסלות עבה אפילו
מעטרה ולמעלה שרי :

יא חמשה נקביו עובד משום כל תשקצו (ג). וי"ל דבכלל הוא ג"כ צואת אף מרכתיב כר אשר
נשמת רוח השמים באפו. ומקטנים איכא ג"כ שלא יהא עקר. ואסור ג"כ ללמוד ולהתפלל :
יב וזהר מאד בקנינה כי צואה כפי טבעת אפי' כ"ש מסרה ואסור בק"ש ובהפלה ובלימוד.
ושוב לרחוק ורבו לזה ומצואתו לא רוחץ :

דיני נטירת ידים. ובו ה' סעיפים:

ההולך ד' אמות בני נטירה י"א דחייב מיתה לכן וזהר מאוד להניח אצל כסותו כלי ער
מים. גם יניח עוד כלי יטול בתוכו ידים. שאין נוטין ע"ג קרקע אלא הרוך כלו. כי מים
שר נטילות ידים שחרית אסור להנות מהם. ולא ישפכם בבית. ולא כבקם שעוברים שם
בני אדם (ד). וטוב שיהא כלי תחתון מאוס. ומיר שיעור מנעו יטול ידיו אף שנשאר מושב
ובה ינצל משו"ל. ונופל ידיו ומברך הברכו (ה) עד המהור נשמת. ואם הוא רוצה נקבלו
יטול ידיו בלא ברכה ויפנה ויטול ידיו ויברך הברכות. ואם הוא צריך לנקביו כ"כ עד שיעבור
משום כל תשקצו יפנה ואח"כ יטול ידיו :

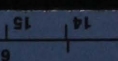
מסגרת השתין

כז

- (א) והב"ח כתב דנכון להחמיר כחומרת ב' הגו' דהיינו מלפניו ומלאחריו טפה :
- (ב) ולא יקנה חרסם שאינו חלק ובעשבים יבישם שמרחיב את הכשר. ש"ע הור"ו :
- (ג) אבל א"צ להתרחק ואם אין שם ארס מפנה אפי' כרחוב וכ"ו לפנות אבל ההשתין מותר אפי' ביום כפני
ימים אם צריך לכך משום דאיכא סכנה. ואתחא לא תקום להדיא כפני תינוק אבל לצדדן לית לן בה. מ"א :
- (ד) וכל שיכול להעמיד עצמו עד כדי שיעור הולך פרסה אין בו משום כל תשקצו ולא משום סכנה בין
במקנים בין בגדולים לר"ה וי"א שאם אינו יכול להעמיד עצמו פחות הרבה מכשיעור הולך פרסה אין בו משום
כל תשקצו כ"ו שאנו נצרך ומתאווה הרבה בענין שפח הדוחה אינו גובר על כח המחזיק בלי מיעו וזקק שידוק
שארם עצמו כ"ו אסור מנא כשמעמיד א"ע ומונע מלדחוק אינו אלא שוא"ת ואין בו משום כל תשקצו. ש"ע הגר"ז :
- (ה) ומה שכתב לכתוב ולקרות גבר מן המטילה. עובח"ט :
- (ו) ויזעיק' כ' שאם לא עשה עצמו בבקר לא יברך אשר יצד וכן הכלים באח"ח :

בית המדרש וז"ל אחר
ואמר פ' משה רמיה
עלית העדות ואמר
איה ביום (ג) ובשמים
עולה. וכי ואפי' אר
ה"ר רמיה אפי' נרחב
היה ומה ומה ומה שם
לכין מכתב וי"ט. ומה
וד ואינו ונשמע מים
א תחין בעודה. ומעת
בה. רק אם ירעה אפי'
ממדתו ומה הדין ו' ו'
אפי' משה חבד וקמיה
ה. והם הוא אפי' נל
וה. ואי יבתי חביר
דקין ודבשו כדרי סח
ד מכתב שני מכתב
אצ"כ שטאה. ובמקום
דוד וקמיה ל' וי"ט (ג).
רחוק של שטאה תהיה
שהוא שם ש"ט שמש

בית (ג) הוא דבי שם
יבטור
והו' בחבין אפי' בעשבו
ל' דוד אפי' כ"ו :
ה' דא מביא לזמין כשהו
ד' ובבב"ז. ודק' להחיות
כל שכל הקב"ה השת
ל' ח' ומה מל' שם
כל המכתב בין א"ח מל' מ'
עלמה ודק' ומה חלה
ל' לכתב כ"ו שח"ה עני
ד' שלא ללך ר"ו בשבין
קרוין ודק' ח"כ כ"ו.
משול' כי יד' ו' כ"ו
גם ומה נבטור ויל' אפי'

שלחן

א"ה דיני נטילת ידיים

שולחן

ב כל הדברים המעכבים בנטילת ידיים לסעודה כ'ו שיתבאר בס"ד לקמן בס"י קנ"ט וק"ס צריך להזהר בנטילת שחרית. והדברים הפסולים נ' חמת מים כגון שנשתנו מראיהן או נעשה בהם מלאכה אחר מברך עליהן (ג). וכשזודמן מים כשויים יטול ידיו עוד פעם ויברך אבך דברים הפסולים מחמת כלל וכח גברא לכתחילה יהיה ואם א"א יטול ידיו ויברך ואח"כ אם יזדמן כלי כשרה יטול ידיו עוד פעם אחת בלא ברכה:

ג קודם נטילה לא יגע בידו לא לפה ולא לחוטם ולא לזאננים ולא לעינים כי הוא סכנה ולא יגע בגופו שבר שמשמשו היד מפסיד השבר ואפי' מי שנמל ידיו (ד) לא יטמשש בפי טבעת שמיבאתו ליריד התחנות ולא יגע במקום הקזה שמשמשו היד מויק לחבורה:

ד סדר נטילתו נוטל כלי מים ביד ימינו ונזהר לשמאלו כדי שיריק מים על ימינו תחילה ואח"כ על שמאלו ואח"כ על ימינו ואח"כ על ימאלו ואח"כ על ימינו ואח"כ על שמאלו והוא ג' פעמים בסירוגין רוקא. ואח"כ רוחץ הפנים ואח"כ פיו מפני הרירין שבתוך הפה וצריך לפשוט הכפות וינבחה כנגד הראש. ולא יטול ממי שלא נמל ידיו (ה) שחרית ופשוטא אבך לא יטול לאכילה ממי שלא נמל ידיו לאכילה (ו). ולהביא מים מותר וישלם עד פרק הזרוע (ז) וינגבם יפה והרוחץ פניו בלא נגבם יפה פניו. תבקעות או עולה ברם שחין ח"ו:

ה אם שכשך ידיו לתוך בלא של מים עלתה לו נטילה כק"ש וזהפנה אבך לא דרוח רעה ששורה עליהן. לכן יטול ידיו ויברך וכשזודמן אח"כ יטול בדרך נטילה וטול פעם אחת בלא ברכה וכן אפי' שכשך ידיו בששש מימות כחולפת יש להסתפק אם עלתה להעביר רוח רעה וכן בנדר דקמא קמא אולי או תוחב בשלג בג' מקומות יש להסתפק ג"כ לכן כשזודמן אח"כ יטול בדרך נטילה יטלם בלא ברכה:

ו אם היה נייעור כל הידיה יטלם בלא ברכה או שהעינים קודם עמוד השרר ונטל ידיו ובירך אפילו ישן שנות כשאיור היום יטול בלא ברכה. וכן אם היה ישן ביום יטול בלא ברכה וצריך ליטול תיבה כשאיור היום או בשקם ביום:

ז אלו דברים צריכים נטילה הקם מהכמה והיוצא מבה"כ ומבית המרחץ והנוטל צפרניו והחולץ מנעליו בידיו. והיה הנוגע במנעליו והנוגע ברגליו והחופף ראשו והחולץ בין המתים בבה"ק והנוגע במת ואפילו נכנס למת או שכלוה אותו והמפלא כליו אפילו לא נגע בכינה שלא מצא והנוגע בכינה. והמשמש כשתו והנוגע בגופו בידו במקומות המכוסים. והנוגע אפילו בצואת אף ואוזן. וכי רגלים נ"ל. ומי שעשה א' מכל אלו ולא נמל אחריו אם ת"ח הוא התמור משתבח וא"ל יוצא מידתו. ואסור ללמוד והתפלל ולאכול עד שירחץ לכל הגוף. המקום דם מן הכתפים וצא ידיו מפיה שבעה ימים. והמגנה ולא נמל ידיו מפחד ג' ימים. הנוטל צפרניו ולא נמל ידיו מפחד יום א' ואינו ידע ממה מפחד. ולכן צריך ליוזר בהפלה או בלימוד או באכילה נטל יגע בשוק וירך ומקומות המכוסים באדם לפי שיש שם מימולי זיעה וכן שלא בדרך בראשו ושלא ליגע בכל הגוף א"ל ע"י בגד עב ואם אירע שנגע צריך ליטול ידיו (ח). ובאכילה צריך ליטול ידיו כדינו לאכילה כמו שיתבאר בס"ד במקומו. והעולם אין

נזהרין בוה כלל ונעשה להם כהיתר. אבל מקומות המגולין בראשו ובפניו עד החזה ומקום המגולה בזרועותיו והיינו עד הפרק הנקרא קובד"ץ אין להקפיד ואם אין לו מים יקנה ידיו בצרור או בעפר או בקיסם או בכל מרי דמנקה. ויועיל להפנה והתורה אבך לא להעביר דוח רעה שעמיהן ופשוטא דרא ויעזר לאכילה. אפילו מי שנתייבב ליטול ידיו מחמת כל הגוף באמצע אכילה נ"ל:

מסגרת השחרון

(א) ובדח"ח הכריע לברך עדיהם. ואם א"ל מים כלל אם יוצה להתפלל מיד צריך לנקות ידיו קודם התפלה וכל מרי דמנקי ויברך על נקיות ידיים ואם אינו רוצה להתפלל מיד א"צ אפילו לנקות ידיו אם שכח במלבושו יכול לברך כן בלא נטילת כל כרמות השחר שלא תקנו רהיצת ידיים אלא לק"ש ותפלה לבד. אבל אם היה ישן על שנתו ערום אסור להזכיר שם מו' שמות שאינן נמחקין או להוציא ד"ת מפיו עד שינקה את ידיו בכל מרי דמנקי ומסתמא נגע במקומות המכוסים שבאדם שיש בהם למולי זיעה. ש"ע הגר"ו:

(ב) ורעת האחרונים שכל הני קודם נטילה ומשום רוח רעה. וה"ה שאסור ליגע בשום אוכל ומשקה. וזהו החמירו שלא ליגע אפי' במלבושיו ובדעיבד אם נגע באוכלו ומשקין מותרין. ח"א. ויש ליוזר גם מנגיעת ספק אבל מנגיעת עכו"ם א"צ ליוזר. ס"מ:

(ג) ולא מספרתם עכו"ם. ולא משראליה נדה. עכו"ם ק:

(ד) ובכח"ס החזיר לאכילה וכו"כ בפ"ח:

(ה) ונדביעך עקר קשרי מוספתו. ש"ע"ח:

(ו) ואם נגע במקום אונקא או עשה צריף צריך לברך. א"ר:

ה צריך להזהר
על דבר זה
ה כוונת ה
א יטול ידיו
במנוחת
ה צריך לברך
ה צריך לברך
א יטול ידיו
א"צ לברך
יד אחד נטיל
מם זה אפילו
ה הנוטל צפר
א א"צ לנטיל
כשהוא נטיל
ראשו ונטיל
הוא ב"כ ציעת
נזהר אונק
דקני. ואם יש
עד דקני אם
שורה מנכב
ה צריך להזהר
המנס לל
בצדו ברח טע
וקדם שברך יד
בטני זה יתבטל
ה יטול ידיו
עמית העצמי
ה צריך לברך
ה צריך לברך
ה צריך לברך
ה צריך לברך

שלחן

א"ה דיני נמיכת ידים

שלמה

ח צריך להזהר מאוד כנשים בעניני נמיכה לומר כראוי ככל הנ"ל מפני שרוב מאכלים שלנו על ידם ואם לא ימלו כראוי כמסמאין זמאכל :

ה כוונת הכרכות . ובו סעיף א' :

א יכוין בכרכות פ"י המנות . כשיוכיר השם יכוין קדימות בארנות שהוא ארון הכל ויכוין בכתיבתו בהויה שהיה והיה ויהיה ואם נכתב בארנות אין לכוין אלא שהוא ארון הכל ובהוכיחו אלהים יכוין שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכחות כולם :

ך דין לברך אשר יצר כל היום אחר המלת מים . ובו סעיף א' :

ק דין לברך ברכת אשר יצר כל היום אחר המלת מים . ובו סעיף א' :

א המיל מים והמה דעהו מלהמיל מים ועדיין לא בירך אשר יצר ונמלך והמיל מים פעם אחרת א"צ לברך אשר יצר אלא פעם א' . ומפני שיש חולקין לכן טוב ליהדר לברך תיכף אשר יצר אחר המלת מים רשעא יצטרך עוד אח"כ להמיל מים וה"ה בגדולים . ואין שיעור לחשתין מים כי אפילו למפה אחת הויב לברך שאם יחסם הנקב מהוציא המפה ההיא היה קשה לו והויב להודות :

ך הלכות ציצית ועטיפתו . ובו ח' סעיפים

א אחר נמיכת ידים וברכת השחר עד המהודר צלמות ילבש ט"ק (ג) מעובר ויברך (ד) מעומר כשהוא יום וע"ז ס' י"ח . וה"ה מלית גדול ויברך (ז) ויעשף מעומר (ח) ומן הנכון לכפות ראשו ונופו במלית (ט) ודלא כאותן המקפלים המלית ומניחין על הצואר . ועוד נ"ל דלפי זה לא יהיו ב' ציצית התחתונים של צד כשה נוספין על הקרן דהא ב' ציצית התחתונים של מלית גדול אינם מונחים כמו עליונים כשמכסה כל גופו במלית דהא בעינן שיהא כולו נוספין על הקרן . ואם יניח על הצואר וינביה שני כנפות התחתונים על ידיו לא יהיו ב' התחתונים נוספין על הקרן אם לא שיתקן להניח כמו עליונים גם יראה שיהיה שתי ציצית לפניו ושתי אחריו שיהא מסובב במצות . ולא כמו שעושין במלית קמן ב' ציצית לפניו וב' ציצית מצדו א' מפניו וא' מאחריו וצריך ליהדר ועיין לקמן סוף ס' א' :

ב צריך להפריד חוטי ציצת הא' מזה וס' על זה ציצית ר"ה ציצית ר"ה ציצית ר"ה ציציותו תמיד והטעם נ"ל שג"כ תמוין הם נגד לב"ה והם יוצאות ע"י מדת צדיק לכן צריך להפרידם וכן מצאתו ברא"ח שער הקדושה פ"ו והואלד ויוצאין ע"י צדיק הסימן צדיק יפרד ציציותו תמיד . יקודם שיברך ועיין בחו"ט הציצית אם לא נפסקו בראשו או באותו חלק המונח על הבגד ואם בשביל זה יתבטל מלהתקטף עם הציבור שנשתתף רבא לבהכ"נ או שיעבור זמן ק"ש או תפלה א"צ להפריד ולא לעיין :

ג יכוין בהתקטפו שצונו הק"בה להתקטף בו כדי שנוכר כל מצותיו לעשותם . גם בהתחלת עשוית הציצית במלית יכוין זה :

ד עיקר מצות המלית קמן לדובשו עד בגדיו כדי שתמיד יראהו ויזכור המצות . או תחת כל בגדיו על החוקק וטוב שיהיו הציצית מבוהין ולא תתחב בכנפות אף במלית קמן ובמלית קמן שהוא ארוך יתחב בכנפות ולא יגרוו על הארץ . ועכ"פ בשעת ברכה יהיו מגויין כדי היותך ד' אמות :

מסגרת השלחן

אם

ו (ה) המשכים לקום ויודע שיצטרך עוד לישן פ"ב שיהת קבע יאמר אלמי נשמה בלי חתימה וכשורצה לישן פ"ב יאמר ברכת המסיל בלי פתיחה רק יאמר ברוך המסיל הכלי וכו' ועל החתימה ולא עד בכלל ובשוקים פ"ב יאמר אלמי נשמה עם החתימה . ש"ע הגר"א :

ז (ו) ודלית האר"י יש לישן במ"ק . מ"א :

ח (ז) על מצות ציצית . ואם ירצה יוכל לברך להתקטף טוב (אם הוא בגד שעושין עליו חתימה מרובעת וכו' הצואר באמצע . להניח אותו על ראשו ויעמוד כך מעוטף כשיעור הולך ד"א ואח"כ ימשכנו מראשו וילבשנו . ח"א :

ט (ח) בשעת שכניח אותו על ראשו ויעמוד בו והעולם נהגו לברך קודם העיטוף . ח"א :

י (ט) ובדיעבד יציא במושב . ח"א :

יא (כ) ובשעת העיטוף יזרוק כל ה' ציצית לצד שמאל כעטיפת ישמעאלים כדי היותך ד"א . וצריך לכסות ראשו מתחלת התפלה ועד סופה כדי שיהפיל באימה . בה"ט :

SI 11 9

מקב"ב כ"י ק"מ וק"מ
עשתינו בירחן או עשתי
עם יוכר אבד דמי
ב"ר אה"כ אם ידמן מ
עליונים מ' הוא מנהגו
(ו) לא יספיק בני מעט
עוד מנהג רבנות :
צריך סים על ימיו והיה
ל' ישנו אח"כ על המיל
הקרן יכתב ה' הקפיד
תחת ובעטא שלא יר
ש' על פ"ק הודיע (ו) יענה
ה' ב"מ סוף (ו) :
התורה אבל לא התורה
ך נשלה ויור פ"מ אר
קמ' אם תלה העניני ה'
המספר נ"ל לכן נשתק
ה' :
ה' חסד השיר וגמ' דוד ויב
כ"י ב"מ ויור כ"ל ב"מ
ה' ונמלך ופניו והיה
התקין בין המים בברך
לא נגד בניה ברא"ח
והנעם אפילו ברא
יו אם ח"ה הוא תמיד
וכן תכל' ה' הקפיד
ודו מפתח נ"ל י"ט . והי
ש' עם מילוי ויען ה'
כ"י ארבע שבע עיקר ישי
כ"י בסקט . והנעם אף
ובמנו עד הרה וקמ
ואם אין לו סים קטן ודי
והורה אבד לא לנעם
ויש' רשע ודו מפתח
צ"ך

טרחן

איזה דיני ציצית

שלמה

ה איש לו כמה בגדים של ארבע כנפות ולבשם כולם חייב ציצית. ואם לבשם ב' א הפסק שלא שח עד לבישת השני א' צ' לברך עוד פעם עד השני אם היה ברעתו מזה לה בשעת ברכה או בשעת לבישת הראשון לרכוש עוד ואפילו פשט הראשון קודם שכבש השני א' צ' לחזור ולברך והליכה מביתו לבית הכנסת לא הוי הפסק (ו) :

ך אם פשט מלתו אם היה ברעתו לחזור ולהתעטף בו מיד א' צ' לחזור ולברך אף אם לא נשאר עליו מלית קטן ואם לא היה ברעתו לחזור ולהתעטף בו מיד רק פשטו ס' א' צ' לברך שנית כשכובשו אם נשאר עליו מ' ק ואם היה ברעתו שלא ללבושו מיד או צריך לברך א' צ' שנשאר עליו מלית קטן. ואם נפל מלתו (ו) שלא במתכוין אם נפלה מזה חייב לברך אף אם נשאר עדיין קצת בידיו :

ז הן במלתו בלידה א' צ' לברך עליו בבקר אם לא פשטו. ומ' ב' לברך על מלית אחר ולפמור גם את זה. ונ' דאם א' מלית אחר טוב לפשוט ולחזור ולרכוש ולברך. ומ' שדובש מלית קודם אור היום כשיאר היום ימשמש בציצית ויברך :

ח אם לובש בגד בלא ציצית או בציצית שאינם כשרים בימי ציצית. לכן טוב שלא ילבש מלית גרוה או מ' ק משולבש ולא יהיו הציצית כשרים דהא ציצית אינו חובת גברא כמבואר לקמן :

מ איזהו בגדים חייבים בציצית ואיזהו פטורים. ובו ב' סעיפים :

א יזהר מאוד לעשות מלית של צמר רחלים שהוא חייב בציצית מן התורה בלי פקפיק ועד של שאר מינים משום שי' דא יברך עליו לכן טוב לברך על של צמר ויפטר ג' א' א של שאר מינים א' וכל פשתן לא יעשה כלל דגורנין שכא יבא לעשות בו ציצית של צמר ו' ו' בלאים בציצית ובוה' דריבא או אסור ואם א' אפשר אלא בשמית של פשתן יעשה הכנפות של עור (ה) או ד' א חוץ מצמר ויטיל בו ציצית ויברך עליו :

ב טוב לזהר לעשות גם המלית קטן לבן דווקא :

ד דיני כנפות המלית. ובו ד' סעיפים :

א מלית שאין לו ד' כנפות פטורה. ולכן אם לא ה' תחילה רק ג' כנפות ועשה בו ציצית א' או ב' או ג' או קשר קשר אחד של הציצית ושוב עשה כנף ד' ועשה בו ציצית אחר ציצית שנעשה עד שלא היה בו ד' כנפות פטורה משום תעשה ולא מן העשוי רק יתירם ויחזור ויקשרם אותן הציצית אם אותן הציצית שזכרם שכל חוט ארוך י' גודלים. וא' אלא שנפסק א' מהם אף שכשר כדקמן ס' י'ב מכל מקום אינו כשר אלא אם נפסק אחר שנעשה הציצית אבל ככתחילה בשעת עשייתן צריך להיות שלמים ואם יתיר ואח' יקשר הוי בשעת עשיה נפסקים לכן צריך ליתן חוט אחר שיהיה הכל שלמים. ואין לעשות ככתחילה בת ה' כנפות. ואם עשה בת ה' כנפות עכ' יזהר להשיג רק ד' ציצית ב' ד' כנפות המרוחקות זו מזו יותר. ונ' שאין לברך עליו ויצאין בה בשבת. ולכן יש לזהר במלית שנקרע ונעשית בעת ה' וא' שאין לברך עליו ולא לצאת בה בשבת :

ב מלית של בגד וכנפי' של עור חייבת היא של עור וכופי' של בגד פטורה. וה' א אם רוב מלית של עור או של בגד הולכים אחר הרוב ואם הרוב של בגד חייב. וה' א אם בגד הפך תחתיו בעור שקרין פוט' ער חייב דאוינין בתר בגד עקוין. וה' א אם אפכא דפטור :

ג מלית קטן שאין נזהרין לרכוש שלצד כמה הם פתוחין ולצד מעלה הם סתומים אם רובו סתום פטר ואם רובו פתוח חייבת ואם הצי סתום וחצי פתוח חייב בציצית ולא יברך עליו ואין יוצאין בו בשבת ואם היה רובו סתום ועשה בו ציצית ואח' פתח עד רובו אותן הציצית פטורים

מסגרת השרחן

(ו) וכדח' הכרעו בכ' בהיפוך דשיח לא הוי הפסק אי' כ' הטיח דעתו ואם בשעת הברכה לא היה ברעתו ללבוש יותר צריך לחזור ולברך אע"פ שבשעת לבישה היה דעתו לרכוש עוד והליכה מביתו לביה' הוי הפסק זכ' בשע' דבכה' ג' יסיר דעתו ויברך כל' ע' :

(ז) ואם נתנו מלית להתעטף ויברך. וקודם העטיפה בא בעל המלית ובקש מליתו ונתנו לו אור יש א' חסדק א' צריך לברך שנית וספק ברכות להקל. ש' א' :

ח (ה) ובשע' כ' שאין לעשות כן אפילו בשע' הדק. ואם אין לו בגד אחר יעשה בגד של פשתים וציצית של פשתים וכן תחפש המנהג בוילגא ע"פ הגר' א. ח' א' :

מלית ס' א
קיסם א'
הוא יעשה
עין. ואם
ע' יעשה
נקשים מ'
עקבם מ'
ך ג' ש'
שגבית
יא ד' ה'
החשן
מנות צ'
משיחין וע'
המלחין כנפ'
אך הדין
מלית ס'
הדין ש'
אם עשה חתי'
אפי' לא היה
והתקן יורו מ'
המלחין הוא א'
ועיניו תהיה
ג' כי מעט
כ' ו' ו' ו'
ך א' א' ג'
וגר' א'
ד' יעשה נקב
חך מנקב
ואם יעשה כנפ'
מ' ש' א'
ע' ש' א'
ב' חך מנקב
יעשה מנהג
אך בעשות
בבגד יקשר
ואם תהיה עק'

ערה

אה דיני ציצית

שלמה

פסוקי' משום תולמיה . לכן צריך להתירן והחזיר וקשרן וכנל' בס"א וכן צריך לומר אותן ק"ס"ם או גר לים שק"ז ע"ז בצידי מלית קטן שיהיה ל' עלה מריבו שיהי' הרוב פתוח להדין ולא יעשה הקרסים למטה מהתורה אף שהוא למעלה מחציו וכגון שהוא ארוך מפני מראית ע"ן . ואם רק קרס' למטה מחצי מאתי' שאין הקרסים נכפפים כ"כ רק שיכול להתירן במקד שלא ע"י מעשה היו כפתוח לענין שהייב בציצית' אבל לא יברך עליו ולא יצא להשות הרבים ואם נקשרים בגדילים למטה מחצי או פטור מציצית' . ואם הוא תחת הגורה או למעלה אע"פ שנקשר בגדילים הייב בצצית אף אם הוא למטה מחצי מפני מדאית ע"ן . אבל לא יברך עליו ודא יצא בו דהיה כנ"ל :

ד גל שאין כנפיהם עשויין שיהי' שנים לפניהם ושנים לאחריהם מכוונים זו כנגד זו כפסוקין כציצית ומכאן תשובה נצחת לאותן שעשויין שני כנפים מדפניו ושנים בצדדיו וגם לאותן שגביהן גם כנפות התחתונות של מלית גדול על ויהיה ועיין לעיל ס"ח ס"א :

יא דיני חומי הציצית . ובו ד סעיפים :

א החומין צריך שיהיו טוויין לשמן ושזורין (6) לשמן . שאומר בשניהם שעושה כן לשמן מצות ציצית ואם לא היו טוויין לשמן או שזורין לשמן פסולים אפי' בריעבד ואם נתפרקו משזורתן ועשה מ"ז כשרים . אם נשתזיר בשזור כדי עניבה אפילו נתפרקו משזורתן כל החומין הפסולין בנפסקו אפי' נשתזיר כדי עניבה בדרקמן ס"י י"ב אפילו הכי נתפרקו משזורתן כשרים בנשתזיר כ"ע בעיור :

ב אורך החומים השמטה לא יהיו פחותין (3) מ' ב' ג' גורדין דהיינו הגדיל ד' גורדין אחר שנקשר מהבד מה שמונה ע" קרן הבגד והגנף ח' גורדין וטוב שיהיו ד' גורדין בלא הקשרים דהיינו שיהא בין קשר לקשר ח' אגודל . וכתחילה יראה שיהא שריש גדיק וב' חלקים ענף . דהיינו אם עשה הגדיל ח' יעשה הענף ג' . ואם עשה הגדיל ד' יעשה הענף רק שמנה אבל בריעבד אפי' לא היה שריש גדיק וב' חלקים ענף דהיינו שהגדיל עשה ח' והענף שמנה או הגדיל והגנף וז"ל משמנה שער ובכבוד שלא יפחות הגדיל מר' והענף מר' . ואפניו שר' גורלים שר' הגדיל הוא אחר שקשרו טוב להיות עם הקשריה (2) י"ג גורלים ומדרים הגודל ממקום הרחב ושעור הגודל של אדם בינוני כרומב ד' שערים זו בצד זו ברוחק והן כאורך ב' שעורים ברווח וצריך לומר בזה מאור :

ג כל מיני צמר שהם גרועין שאין בגד נעשה מהם פסולים לעשות ציצית דבעיניו הבגד מין כ"ף וגם שהוא בזוי כצוה :

ד אם גזר חומין ועשה ציצית פסולין וכן אם גזר צמר ועשה חומין פסולין אפילו לאחר יאוש ונראה דאם גזר הבגד ועשה בו ציצית דלא יברך עליו וגם אמרו ליקך בו בשבת ככרמלית דבתיב על ארבע כנפות כסודך . ועיין רקמן ס"י י"ד :

ה יעשה נקב (7) באורך וברוחב המלית לא למעלה מג' גורלים ואם עשה למעלה מג' ואח"כ ח"ך נקב הבגד ותלה למטה מג' פסול משום תולמיה רק יתירם ואח"כ יקשרם למטה מג' ולא למטה מבשיעור שיש בין קשר אגודל עד סף הצ'פורן והוא כשני אצבעות ושורדין זה ביושר ולא באדכסין הבגד . ואם לאחר שעשת הציצית נתקן חומי' הבגד או משפחו או מיקב עד שיהא נשאר כביעור כשר כיון שהיה בו כשיעור כשהמלית הציצית ואפ"ה עושין אימ"א בתוך הנקב בסוף הבגד שלא ינתק והשיעורים הנ"ל משערים בבגד ולא בציצית דהיינו אם יעשה למטה מג' אצבעות בבגד רק קשר כ"כ הציצית עד שתתקף הבגד עד שלא נעשה אורך הציצית מה שמונה עד הבגד ג' אצבעות אפ"ה פסולין . וכן אם היה כשיעור קשר אגודל מבגד וקשרו כ"כ הציצית עד שיהא היה כשיעור קשר אגודל מחמת שנתכפלו אפ"ה כשרים . ואם הגדיל שקורין אוזיפיו והוא קריי"קה הוא רחב לא יסיר בו ציצית וטוב להיות קשר אגודל בלא

מסגרת השלחן

יא (6) ויש שמצריך שישורם לכל לשמנה למצות מן המובחר . אח"ח :
 (3) וא' מה"י"ם ויהי יותר ארוך כדי שיברוך בו הגדיל כמו שיתבאר . ואם א"ל חוט ארוך כ"כ שיכול לכהך בו כל הכריכות יוכל לברוך קצת כריכות בחוט זה וקצת כריכות בחוט אחר . מ"א :
 (2) מלבד מה שעל הבגד :
 (ד) הב"י ב' ש"א שיעשה ב' נקבים כמו צ"ז וישל הציצית בתוכן ויוציא אותן לצד א' וכ' הב"ח שנוכח לעשות כן בשלית קטן ולא בשלית גדול :

בכנס ב' ארבעה שיהא
 חתמה בשעת כתיבה
 ויהי א"ל חזר וברך
 החזיר וברך אף אם לא
 ק פשוט מ"ז אצ"נד
 סר א' ש"ד נדק וז'
 חתמה בחזק הברך אף אם
 נדק ע"י טהור את
 חתום וכו' . וס' מה"מ
 צצית אע"פ הנהגת
 צצית אע"פ הנהגת

ע"פ

התורה בלי קפקא תק'
 דבר המטה נבא ל'
 ת בו ציצית נגזר וכו'
 מה שחזר יעשה נכפפת
 ד ע"י :

כמות ועשה בו צצית
 יעלה בו צצית ש"ן
 העשרת קר והעשרת
 ודמים . ואל א"ה נכנס
 נקב א"ר מלשה העשר
 קשרו ימי בשעת עשה
 ככרמלית כ"ה מ' מ' וכו'
 והחוקק ח' מ' וכו' .
 שקיע ועשת עתה
 ד פסול . הלא אם היה
 יחוב . הלא בני דת'
 אם אבא דשמי' :
 ה הם כיוסם אם רתו
 בציצית והי יברך עליו
 תע רתו א"ר א"ר צצית
 פסול

השבת חתום לא היה חתום
 כ"ה מ' וכו' ח' חתום
 ש' חתום וכו' ח' א"ר
 יעשה נגזר על פסול

המורה דר אנו ערך
אחד כנח הקח עשב
תחת כנח הקח במסע
קצות כנח ארץ וקח מ
העשית שנקח מן הר
ההוא חמור אמר או
א יחד דלא חשבתי
תחת מן כנח ודמי
למה או רשאי יש כנח
כנח חפדה וכל חפד
הוא מקום קבוע העני

ורובו של קין שהוא ב' ב
ותנו אדם בלבד בנח
יו והקח ממנו אחיו
למנו ועלם את יבקר ד
ועשות בשעת ק"ש או

ביום אבל אם ביום
ק"ש עשיון ויום או ליל
יבקר וכל יום עם חו
עלם חלב אבן אבן וכל
קצורא טב נעשויו קן
קין עבית יטר מית דר
היתבת וחסה בעתה טב
הם שנתקפא ק"ש מית

הבת שנת לבן שבה ב
ק"ש ובשתי חתן שנת
אם לא המלא עבית ט

עשה
והחלה משה לומר דברי
העשית מן מן סוף הר
ההוא מן הרין וכן חתן
הוא שנת חתן שנתו
קין כח הוא את קולו
ות מתיב חלבו בשעת
הוא חסדה י"ש

יט זמן ברכת ציצית. ובו ב' סעיפים :

א עשה מלית לצורך הכריכין וזובשו לפעמים בחייו דינו כמו כמות המיוחד ללילה אם לזובשו ביום חייב בציצית ולא יברך :
ב מוכרי בגדים שלזובשין הבגדים ומכוונין להראותם לקונים פטורים מציצית. ואם לזובש אותם להעביר הכנס חייבין ולא יברך. ונ"ל דאם לזובש להראות אותם לקונים אף שיש בו ציצית לא יברך :

כ דיני לקיחת ומכירת המלית. ובו ס"א :

א אין לוקחין מלית מציצת מעכו"ם אבל מהגר אפילו לשאר חסרות מותר אם אמר שלקח מישראל נאמן. וציצית אסור לקנות מעכו"ם אפילו מהגר. ואין לשנות ציצית ע"י עכו"ם א"ל על ידי ב' התימות ואם אין לחוש שיהנה בחיפופן או שהם שזורין ומיפסקין מותר בכל ענין. ואם ר למכור בגד עם ציצית לעכו"ם או למשכן או להפקיד דשמא יתלוה עם ישראל בדרך ייהרגנו ואפילו לפי עשה דליכא דמיחש לשמא יתלוה אסור שמא יתן העכו"ם דוונה ויאמר ישראל נתנו לה :

כא כדת מה לעשות בציצית שנפסקו ומליתות ישנים. ובו ב"ס :

א ציצית שנפסקו לא ינהג בהם מנהג ביוון לזורקם במקום מגונה או לקשור בהם שום דבר וטוב לנגזן או ליתן לתוך ספר או לעשות בהם שום מצוה. וכשהן בבגד אסור להשתמש בהן כלל משום ביווי מצוה. ומליתות של מצוה שבלו אדם בודל עצמו מהם ואינו רשאי לקנות בהן ולא ליתר אותם לתשמש המגונה אלא וזרקן והם כלים. ולא יכבס מלית שיש בו ציצית ע"י כובס עכו"ם. לא יכנס במלית גרוג או בקיטלי המיוחדת הפלג לכה"כ יאפירו להשתין בו אסור :

ב חושי ציצית לא יהיו נגרדין על הארץ גם מה בא שנקרעים הציציר ועליו נאמר ומאמתיה במטאמא השמר ח"ז :

כב דיני ברכת שהחיינו על ציצית. ובו סעיף אחד :

א בשעה שלזובש (א) מלית חדש עם ציצית יברך שהחיינו (ב) דלא גרע מכלים חדשים ובלאו הכי מי שלזובש מלית פעם ראשון שעדיין לא עשה אותה מצוה מברך שהחיינו על שזכה לעשות מצוה אף שלא ה' חייב מחמת כלים חדשים כפי שיתבאר בס"י רכ"ג בס"ד ונ"ל דטוב כשעושה פעם ראשון את המצוה יכנס א"ע להתחייב שהחיינו מצד אחר ויכוין גם על זה וכן כשזובש הפלידן פעם ראשון

כג דיני ציצית בביתק. ובו ס"א :

א מותר ליכנס לב"ה והוא לזובש בציצית ובכבר שלא הוא נגרר על הקברים משום דועג דרש ובמ"ג או במ"ק שעשה רק למצוה ולא למלבוש אסור אפילו אינם נגררים א"ל שהן מבוסין וה"ה הנכנס הוך ר"א של מת או של קבר או בבית שהמת מונח אע"פ שהוא חוץ לר"א נ"ל :

כד הנהגת לבישת הציצית. ושכרה וענשה. ובו ס"א :

א ציצית אינו חובת גברא ואינו חייב להיות לו מ"ק ולזובש אותו ואינו חובת מאן שאף שיש לו מלית אינו חייב להיות במלית ציצית רק אם יש לו מ"ק וזובשו או חייב להיות בו ציצית לכן יותר טוב שלא לזובש כלל משילזובש ולא יהיו כשרים בדרקוק כנ"ל. ואע"פ כוב

מסנת השלחן

כב (ב) אם לא ברך בשעת עשיית. שלכתחלה צריך לברך בשעת עשייה. ש"ע :
כג (כ) קום כרכת להעטף ואם לא לבש עדיין ציצית ממינו יברך להעטף ואח"כ אה"כ 2

14 15 9

שרהן

א"ה דיני ציצית

שלמה

טוב ונכון להיות כ"א והיה ללבוש ט"ק כל היום ומ"ג בשעת תפלה כדי שיוכרו המצות ככל
 רגע. וע"כ יש בה ה' קשרים כנגד המשה הומיש תורה. ור' כנפות שבכל צד שינפה יזכור
 המצות. ויהיה לעשות המצות נאה משום זה אליו ואוהו. ומצוה לאחוז הציצית בידו השמאלית
 בין קמיצה לזרת כנגד רבו בשעת ק"ש רמז לדבר והיו הדברים האלה על דבדך. וכשיגיע
 לפ' ציצית יקה גם בידו הימנית ויפלו בהם ויהיו בידו עד נאמנים ונחמדים וינשקם ויסירם
 מידו. וטוב להסתכל בציצית בשעה שמברך בהן גם כשמגיע לראותם אותו וליתן אותם
 עד עינים וינשק הציצית בשעה שרואה אותם. כשמסתכל יסתכל בשני ציצית שדפנו שיש
 בהם ה' קשרים רמז להיות גם י"ז הוטין עם הקשרים עדים כ"ו כשם הוי"ה ביה. ונודע
 עונש המבטל מצות ציצית ועליו נאמר לאחוז בכנפות הארץ והקורא ק"ש בלא ציצית מעיד
 עדות שקר בעצמו. והזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני השכינה :

נשלם הלכות ציצית כסיעתא דרמיא :

הלכות תפילין

כה דיני תפילין בפרטות. ובו מ' סעיפים :

א אחר שלבש שלת קמן יניח תפילין בביתו וילך לבוש בציצית ומוכתר בתפילין ויגע
 בכמוה קודם שיצא מפתח ביתו רבית הכנסת ואז ד' מלאכים מוין אותו עד בבה"כ
 ובכה"ג יתעטף במ"ג. ואם יש מכאות המטונפות בין ביתו לבה"כ יניח ידו על התפילין או
 יכסה התפילין בכובע. ואף שבא מ"ג לידו קודם התפילין בביתו אינו צריך להתעטף בו בביתו
 משום אין מעבירין על המצות כיון שאין דעתו ללבושו כאן רק בבה"כ. ואם אין לו ט"ק או
 ירכש ט"ג ואח"כ יניח תפילין שמעלין בקודש ואז צריך להזהר כשמניח כים התפילין והמלית
 לתוך כים אחד שלא יניח כים התפילין למעלה כדי שלא יפגע בהם תהיה ויצטרך להניחם
 קודם המלית משום שלא יעבור על המצות. אבל אם לובש הציצית והתפילין בבה"כ אף
 שהוא לבוש במ"ג ירכש גם מלית גדול קודם התפילין ואח"כ יניח התפילין. מיהו אם התפילין
 מוזמנים בידו ואין לו ציצית א"צ להמתין על הציצית אלא מניח תפילין וכשמביאין לו מלית
 מעטפו בין יש עליו ט"ק או לא ר"ש בביתו ל"ש בברכ"ג. וטוב לסדר הברכות עד עומר
 ישראל בתפילה ולהניח תפילין ולברך עומר ישראל בתפילה כי התפילין נקראו פאר וטוב
 לידך מבה"כ בביתו ג"כ מוכתר בתפילין :

ב יכוין בהנחתן שזונו הקב"ה להניח ד' פרשיות אלו שיש בהם יהוד שמו ויצאת יצרים על
 הורוע כנגד הרב ועל הראש נגד המות כדי שנוכר נסים ונפלאות שעשה עמנו שהם
 מורים על יהודו ואשר לו הכה והממשדה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו. וישעבד
 להקב"ה הנשמה שהיא במוח וגם הלב שהוא עיקר התאות והמחשבות ובוה יזכור הבורא וימעט
 הנאותיו. ולכן טוב לומר רשם יהוד כפי שגדפם בסידור :

ג כל המצות מברך עיהן עובר לעשייתן פ"י מעט קודם לעשייתן לכן יברך על של יד אחר
 הנהגה על הקיבורת קודם קשירתן שקשירתן זו היא עשייתן. ובשך ראש אחר הנהגה קודם
 שמהרקו בראשו. ואם לא בירך עובר לעשייתן מברך כל זמן שהתפילין עליו רק ימשמש
 בהן בשעת הברכה :

ד יניח על יד תחלה ואח"כ של ראש (א) ואסור להוציא תפילין שיד מהתיק עד שתהא תפלה
 של יד מונחת ואף אם שניהם לפני חוץ לתיק לא יתקן לפתוח התפילין של ראש עד אחר
 הנהגה של יד כשנומטה בידו ואינו מניחה הוי כמעבור על המצות. ואף אם פגע בשל ראש
 תחילה צריך להעביר על אותה מצוה ויניח של יד תחילה ואח"כ של ראש. ולא ינערם
 מהתיק אלא ויציאם בידו :

ה יניח של יד (ב) ויברך הנהיח (ג) תפילין בקמן החה הה"א ולא תבדנש. והלמ"ד של
 תפילין

מסגרת השרהן

כה (א) ואם שכה ולבש ש"ך קודם ש"י א"צ להסירה. שעה"ת : (ב) ו"א שניה ש"י מיושב וש"י מעומד
 מטעם שנת' כוהר אבל במדינות אלו נוהגין להיות שתיקן מעומד. ר"מ א' :
 (ג) ואם מעה וברך על ש"י על מצות יצא. ואם נוהג לברך גם על ש"י אם נזכר קודם ההירוק יברך להניח
 ועל ש"י לא יברך כלל ואם לא נזכר עד אחר ההירוק יברך כשמניח ש"ך להניח לברך. שעה"ת :

התפילין
 ואם יזכר
 ארבע מני
 של יד לרש
 על מצוה
 התפילין
 הנהיח
 וינשק (ה)
 בתול המדי
 אחר שקש
 ברשות
 משום תפ
 כשמניח
 והיה וכו'
 שניו מני
 אסור לברך
 מן או תחין
 ישיבת ש
 קיימים התי
 מנחה קו
 ארץ תהיה
 סת או יתק
 מביא (ו) ו
 ביד מ' ש
 א י' ש
 שיש ו'
 בעת וא
 מן המני
 א יניח מני
 עם המס
 (ז) ויש
 (ח) ויש
 (ט) ויש
 יתעבד
 (י) ויש
 (יא) ויש
 על ש"י
 (כ) ויש
 (ל) ויש
 (מ) ויש
 ש"ך לר
 ש"ך לר
 על ש"י
 (נ) ויש

כדי שיגבר המצות בלב
הוא שגבר על שמה ויהי
הוא שגבר על שמה ויהי
הוא שגבר על שמה ויהי
הוא שגבר על שמה ויהי
הוא שגבר על שמה ויהי
הוא שגבר על שמה ויהי
הוא שגבר על שמה ויהי
הוא שגבר על שמה ויהי

שלחן

איזה דיני תפילין

שלמה

י

תפילין בדגש ואח"כ יניח של ראש (ה) ויברך עד מצות תפילין בחולום הוא"ו או בפתח
ואם אינו מניח אלא של ראש בכבוד או יברך דוקא על מצות בפתח תחת הוא"ו. ומ"ב לומר
א"ר ברכה שניה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ואסור הפסיק בדיבור (ה) בין תפילין
א"ר י"ד לתפילין של ראש ואם הפסיק בדיבור (ו) צ"ך לחזור ולברך עד של ראש להניח וגם
על מצות. וצ"ך למשמש בשל יד כשיברך שנית להניח על של ראש. ואם סח לצורך
תפילין או ששמע קריש וקדושה וברכו ופסק וענה עמהם (ז) א"צ לחזור ולברך על של ראש
להניח. אבל לכתחילה לא יסח אפילו לצורך תפילין אם לא היכא דלא סגי בלא הכי. גם לא
יפסיק (ח) לענות קריש וקדושה וברכו אלא שומע ומכוון למה שאומרים. ואף לאותן שמניחין
בחול המועד בלא ברכה או בתפילין של רבינו תם שמניחין בלא ברכה עכירה היא הסתת
אבל לענות קריש או קדושה וברכו או אמן מותר אפילו לכתחילה:

י. אחר שקשר ש"י על הזרוע יכרך שבעה כריכות (ט) ומניח תפילין של ראש ואח"כ יכרך ג'
כריכות על האצבע אמצעית ונ"ל דראש בעוד כך לא יהיה אפשר לענות קריש וקדושה וברכו
משום הפסק יניח תפילין של ראש אחר שקשר על הזרוע קודם שיכרך שבעה כריכות ויענה
קריש וקדושה וברכו ואח"כ יכרך שבעה כריכות:

י. כשמניח כמה פעמים ביום צ"ך לברך בבר פ"ע ואם הצ"ן (י) ודעתו להניח מיד א"צ לחזור
והברך וכן אם נשמתו ממקומו (יא) ומשמש בהן להתחילין למקומו א"צ לחזור ולברך דמאחר
שאינו מסיר דעתו הוי כחולין על כנת להחזירין:

ח. אסור לברך על תפילין גזולין אפילו לאחר יאוש ושנוי. ש"ת:
מ. אין לחזוק התפילין עד לאחר קריש ותום דהיינו שאמר בהם ד' קדושת דהיינו ברכו שאתר
וישבתם שנהשב קדושה וקדושת יוצר וקדושה שבתפלת י"ח וקדושת ובל צ"עוין ושלשה
קדושים דהיינו קודם א"ריו וקריש שקודם עליו וקריש יתום. ומ"ב לומר בשעה שהתפילין
מונחים עליו פרשת קדש לו כל כבוד והיה כי וביאך. וביום שיש בו סת ומכניסים הס"ת
אחר התפלה נכית אחר אסור לחזוק עד שיתורו הס"ת ויניחיהו שם. ועכ"פ לא יחזוק בפני
סת אלא יסלק לצדדים וביום שיש בו מידה אין לחזוק אחר המידה. ובכ"ז יחזוק קודם
מוסף (ב) ובכ"ז יחזוק קודם הלל ועכ"פ קודם מוסף והש"ץ אחר הלל קודם קריאת התורה.
ובחזה סוכות אף הש"ץ יחזוק קודם הלל:

כ"ו דין מי שאין לו אלא תפלה אחת. ובו סעיף א':

א. מי שאין לו אלא תפלה אחת או שיש לו שום אונס שאינו יכול להניח אלא א' מניח אותה
שיש לו. ואם מניח של יד לבר מברך להניח ואם מניח של ראש לבר מברך להניח ועד
מצות ואז מברך על מצות בפתח דוקא:

כ"ז מקום הנחתן ואופן הנחתן. ובו י' סעיפים:

א. יניח בזרוע שמאל בחצי עצם הסמוך לקובד"ו ולא בחצי עצם הסמוך לכית השתי ובאותו
עצם הסמוך לקיבד"ו גופא יניח בבשר התופח דרוקא ושה תפילין לצד הגוף מעט בענין
כש כף

מסגרת השלחן

- (ד) ויש נוהגין שלא לברך על ש"ד כלל אם לא סח ביניהן. ואם סח מברך על ש"ד על מצות לבר. ש"ע"ז:
- (ה) ואפילו רכז בעיניו וקריץ באצבעותיו הוי הפסק בין ש"ד לש"ד. בה"ט:
- (ו) ואם הניח תש"י בבת א' והלך להניח ש"ד בבת אחר א"ע"פ שבשעת הברכה היה דעתו ככך צ"ך לברך.
- י. צ"ע למעשה. בה"ט:
- (ז) ובח"א דה"א הכריע כהמ"א דהפסק לקריש וקדושה צ"ך לחזור ולברך:
- (ח) והג"ה"ו כסידורו הכריע להגותין שלא לברך על ש"ד כלל אם לא סח הפסיק לענות דבר שבקדושה ויברך
על ש"ד על מצות:
- (ט) סביב הפרק שבין חזק למספח. ואין לברך הרצועה על היתוריה כדי להוקה ולהוקה על חזק. ש"ע"ז:
- (י) ואם הלצן לכנס לבח"ב צ"ך לברך אפ' דעתו לחזור ולהגותין מיד. דח"א:
- (יא) בשעת התפלה אבל שלא בשעת התפלה צ"ך לחזור ולברך. ובח"א הכריע שאפ' בשעת התפלה
צ"ך לחזור ולברך. וכן אם הותר התש"י או הפסק הקשר אחר שהניח ש"ד או שאינו מניח אלא הש"י לבר
צ"ך לחזור ולברך אבל אם מניח שניהם וקדם שהניח הש"ד הותר או נפסק הש"י א"צ לחזור ולברך וכן אם ברך
על ש"י ואח"כ עשה קשר עולה לו הברכה עשה תחלה דעושת הקשר עליו נפסק:
- (כ) הגהותגן ללבוש תש"י כל היום יחזור וילבוש ב"ח אחר תפ"ל מוסף אבל בח"ה לא יניח' לגמרי אפ"י במנחה. בה"ט:

14
15
9

בשיכוף הזרוע למטה יהיה נגד רכבו ונמצא מקיים והיו הרבנים האניה על לכבך :

ב
ב
ד

גידם שאין לו די רק זרוע ניהם בלא ברכה :
ויהר מאוד שלא תוון הוי"ד (א) של התפילין מהקציצד הדיינו מהבית לכן צריך לחתך בתורתא מלמעה ויהר הוי"ד עם הבית :

ד לא יאה חוצץ בין תפילין לבשרו ל"ש של יד ל"ש של ראש . לכן ויהר שלא יאה כונה מיה או עפר בין תפילין לבשרו וטוב שלא יאה הפסק בין תפילין לבשרו אפילו כינה היה . גם שלא יאה שערתיו גדולים . לכן טוב ורחוץ מקום הנח"ת תפילין ש"ר או חופף ראשו במקום הנחת תפילין . ונ"ל דיוהר מאור שלא ככורך הרצועה תחת הקציצה של יד דהוי הפסק ואף דמין במינו אינו חוצץ יש לחלק ואפילו ברצועת בשל ראש מה שכקף ממנו הראש והקשר ובשל יד מה שמקף הזרוע וקושר לא יהיה חציצה . ונ"ל שלא ככורך על אצבע אמצעות ג' פעמים זה על זה אלא זה אם אפשר . ואם יש לו מכה על יד בכל מקום הנחת תפילין של יד או בראשו דאם יצטרך להניחם על בשרו לא יניחם כלל יש להחיר לו דהניח על כובע דק הסמך ראש ויכסה מפני הראים ובשל יד להניח על המרשטומין שעל גבי מכה אם לא מגי בלא"ה רק שידבש בנגד עליו ואין מברך עליהן כלל אם מניח שניהן כך . ואם מניח אחד מהן על בשרו ממש אם הוא של יד מברך להניח ואם הוא של ראש מברך להניח וגם על מצות כפי שנתבאר לעיקר סי' ל"ז גבי מניח תפלה א' :

ה אשר יד ימינו אם עושה כל מלאכתו בשמאל מניח בשמאלו שהוא ימין של כל אדם ואם שורט בב' ידיו מניח בשמאל כל אדם . ואם כותב בא' מירו ושאר כל מעשיו עושה בשנית מניח באותו שעושה כל מעשיו ואם כותב בימינו ובשמאלו אף שעושה כל מעשיו בשמאל מניח בשמאלו ואם הרגיל לכתוב בשמאל ושאר כל מעשיו עושה בימין ניהר בשמאלו אף שכותב בו מאחר שאינו נולד כך אלא שהרגיל את עצמו לכתוב בשמאלו :

ו אחר שהניח ש"ר יכריח ג' כריכות על אצבע אמצעות ב' בפרק התחתון סמוך ר"ק א' בפרק העליון הדינו אמצעות ורא יעשה כריכות אחרות כי אין להם עיקר :

ז מקום הנחת תפילין של ראש מהתחת עיקרי השער ולמעלה עד סוף המקום שמתו שר תנוק רופם . הדינו קצת התחתון של תיתורא ותחיל מהתחת עיקרי השער ולמעלה . ויותר טוב להניח קצת למעלה משעור זה דהא מקום יש בראש הנהיג שני תפילין . שלא ישמטו למטה על המצח ורבים נכשלים באיסור זה וטועים לומר שקצה עיון מתחיל ממקום שער ועיקר התפילין מנחתם על המצח ועוברים על איסור דאורייתא גם כמברכין ברכה לבטל כי מה לי אם מונח בקופסא או על הארם שלא במקום הנחת תפילין . לכן מוטב על האב"ד או קני הקהלה להשמיע האיסור הגדול הזה רבים ולמחות בידם . וא"א מ"ז הרב הגדול החסיד הפורסם וזו קפק עור שמי ששערותיו גדילין בשיפוע מלמטה לצד המצח שצריך שיהיה אף זווית הרתיתורא מלמטה מונח על השערות עכ"ל . והם שאין צריך ראי' להבדיל כי פשוט הוא אפ"כ ג"ל להוכיח מן הגמרא כדבריו ומבואר במנחת דף ל"ז ע"ב גובה בשראש מג"ל ד"א אמת תורה הנחת תפילין ביד והנחת תפילין בראש מה ביד מקום הראוי ליטא כנגע א' דהיינו שער לכן אם יש מקום הראוי ליטא כנגע א' הדינו שער צהוב לאפקי בון עיניך דאיכא בשר ושער דהובת עינים דאיכא שער לבן שער צהוב עכ"ל . ולמ"א אם לא יהיו מונחים זווית התיורא עני מקום שער רק על בשר חלק ואמצע תיתורא מלמטה על השער או אותו מקום ג' כמטא כשער לבן ושער צהוב ואף לת"ק דייף בין עיניך ממה . מה להלן במקום שעושין קרהה או צריך ג"כ כל התיתורא להיות מונח במקום שעושין קרהה וגם בשל"ה רימו ומכיוו נשערה מאוד שיהיו השערות סביבות התפילין כנ"ל . וצריך לבין שתאה הקציצה באמצע שתורה כנגד ב' העינים שלא יטה לכאן או לכאן וצריך שיהא הקשר אחורי הראש בעורף והוא נגד הזנים שיהא מונח הקשר למעלה מהגומא ש"ו בעורף ולמעלה ממנו יש עצם קושר שבירמ יאה מונח על אותו עצם ורא יטה הקשר לכאן ורצאן רק יהיה באמצע . וצריך לזקק בכל זה מאוד כי מי שאינו מניח תפילין כנ"ל הוא קרקפתא דלא מנח תפילין :

ח צריך שיהא המקום שבקשר שנראה כעין דמיון לצד חוץ ורא כמו שנהגין לעשות ב' דתתין סב' צדדין גם יאה וזהו שיעשה הקשר באופן שיהיו הרצועות שתולין כמו דלית שהרצועה של

מסגרת השלחן

כ"ז לעולם אפילו בחייתם מונחים בתוך הכיס . שעת' וצ"ך שהוי"ד יהיה לצד הלב והתפלה עליו לצד חוץ והמעברת שבה הרצועה תהא מונחת לצד הכתף והקציצה לצד היד ואשר ש"ל תפילין רק סמי שאינו איסור או איכא ניה הקציצה לצד הכתף והמעברת לצד היד כפי שיה' הוי"ד לצד הלב . וע' בח"א :

יש ימין ויהא
מזאת חבר
השומר שבת
הזרוע משה
מן רחוב גר
פחות מ
שמן על שיע
הנפ"י . ת"ל
ו תפילין ש"ר
שק"ע ב
כת דני
א חיוב ארס
יד תחת
עיקר ימשכ
ב יתחין תפ
זוים .
בשהתחיל
כפי שמתק
ויתח בתל
יק"ע ש"ר
כמס' וזה
ועני
כ"מ אין
ל יתחין
אין התחין
התחין מ
התחין אחרי
יבין קני עני
ל"א ית
א יבין
תלך קני
ל"ב שר
א עין
בתח

(ג) וכל
הוי"ד ש"ל
(ה) ו
עני אצל

עלמה
הדברים והנה על הכפר

שרהן

איה דיני תפילין

שלמה

יא

ש' ימין והא תלוי לאורך וש' שמאל רוחב ואם יהפוך הקשר יהיו תלויים הרצועות כוה פ' כמו שראיתי בהרבה תפילין והיה בקשר של יד צריך ליותר שלא יתהפך. והוא חזיר שיהא השחור שברצועות לצד חוץ ואם נתהפך בלש' ראש מה שמקף הראש ובשל יד מה שמקף הורוע מדות הסידות הוא הנתענות אבל מה שמשרשל בשל ראש עד הסבור ובשל יד מה שכורך אח"כ אין להקפיד כ"כ אם נתהפך:

ב רוחב הרצועה של יד או של ראש כאורך שעורה לפחות ועכ"פ יותר חמשה אף שהוא פחות משעורה ואם פחות משיעור אורך הרצועות ורחבן אם אינו מיצא אחרים מליחן כמו שהן עד שימצא אחרים כשיעור. ועכ"פ צריכים להיות משוששין לפניו מעט דאליב פסולין נגמרי. ונ"ל דלא יברך עליהם אם פחת שיעור ארכן ורחבן בשל ראש עד התוה ומבדו ובשל יד עד שימחהו על אצבע אמצעית ויכרך ג' כריכות:

ג תפילין ש"ל טוב שיהיו גליון ונראין ושי' אין להקפיד בהם (ג) אם פסוטים או גליון כגון שנקעו בגדיו כיון שעכ"פ מנחין תחת בגדיו:

כה דיני חליצת תפילין, ובו ב' סעיפים:

א הויב אדם למשמש בתפילין בכל שעה שזוכר בהם שלא יסח דעתו מהם ומשמש בשל יד החולה וכשזוכר וקשרם לאות על ירך 'משמש בש"י וכשיאמר יהיו למטפות בין עיניך ומשמש בש"י וכ"ש שלא יהיה בשחוק וקלות ראש בחפזין כי אז וודאי יסח דעתו מחפזין:

ב יחלוץ תפילין ש"ל מעומד תחילה משום שנה' והיו לטופפות בין עיניך כ"ז שבין עיניך יהיו שתיים. ונ"ל תחילה יסיר הרצועה מאצבע אמצעי'. ויחלוץ תפילין של יד ג"כ מעומד כשהנחתו מעומד גם הליצתן כן ויחלוץ הש"ל ביוד השמאלית שיהא מרא' שקשה עליו הליצתן כפניו שמצות כל היום אך מפני שא"א שצריכין נוף נקי חוץ אחר התפלה וכן חוץ בשמאל ויניחם בתוך זה אצל זה בכ"ס א' או ב'ב' כיסין תפילין יחד ויעשה סימן איזה לש"ל שלא יתן ש"ל תלוכו. ונ"ל דטוב להניח ש"ל לצד ימין של הכ"ס דאו פוגע בו תחילה ונהנין לכרכן בכנפי יונה. ואין להניח הרצועה על הבתים רק על התיתורא מכל צד. ורא יתחזו ברצועות וינגדן התפילין ובגהם הכמים לשק התפילין בשעת הנחתן ובשעת חליצתן:

כז אין כרובך שום ברכה כשחולץ תפילין וכו':

ל זמן הנחתן, ובו סעיף א'

א זמן הנחתן בבקר משיראה את תבירו הרגיל עמו קצת ברוחו ר"א ויכירנו. ומוהר להניח תפילין כ"ז היום עד צ"ה (א) ואם התפלל ערבות מבע"י עד שלא הניח תפילין אין לו הנתיחן אח"כ. ואם הוא לא התפלל אף שהציבור התפללו מותר להניח תפילין. ונ"ל דלא יברך עליהן ואם הוא התפלל והקהל לא התפללו עדיין מותר להניח בלא ברכה כנ"ל:

לא דין תפילין בשבת ויום טוב, ובו ס"א:

א נכון שלא יברך על התפילין בח"מ. ועכ"פ שלא לכרך עליהם בקול רם ולא יכך בהפך לר"ה רק יניחם בבה"ג:

לב סדר כתיבת התפילין, ובג"ז:

א צריך מאוד להיות ירא שמים וחרד דרבר ה' המתעמק בכתיבת התפילין ותיקונו ויהיה בקך בהלכות ספרים תפילין מוזות עם כל האחרונים, שאם לא יעשה דבר א' כתיקונו או עונשו נגוד

מסגרת השחרו

(כ) ובלבוש י' שהיו פסוטים ויש סדקקים להאפיל בשלית על הורוע בשעת הנחת ח"ש' וכן נכון על פ' הארזיל וע"פ דרכונו ח"ש' ראו לכסותה קצת בשלית רק שלא יכסהו לגמרי. ש"ע"ה:
ל (א) ואם הניחן קודם צאת הכוכבים והסכה עליו אמילו הן עליו כל הלילה מותר כשהוא כביתו בינו לבין עצמו אבל ברגים צריך להלצן. והא"י ו"ל היה נהגה מאד להלצן אחר שקיעת החמה. ש"ע"ה:
נגוד

דברים שבת כמן שיער חרוץ
ראש' וכן קצת שלא יראו
בין תפילין לבשר אפילו כשהוא
התפילין ש"ל או דלמא ראינו בשר
הוא הענינה על יד דרור הכפר
על מה שמקף מבני הרעש והרע
ש"ל תפילין על אצבע אמצעית
משהו עד יד בני מקום תפילין
כל מה שהיה לו ליתן על כפיו
עד המעשיין טעם יד בני כהן
ל לא מנח תפילין קד' עם
הוא של ראש ככרך תחת וכו'
ע"ה תפלה א':
לכאן שראו ימין על יד אדם
א"א תפילין וישר כן מנעו
ובשארם אף שישתה כן מנעו
משהו עשה ביניהן כ"ז כשהוא
לכל מה שנתן ככרך תחת וכו'
התפילין הדרגון ככרך תחת וכו'
ע"ה ע"ה:
הנה יד י"ס התקם שבת י'
התחת עקרי הע"ה המנה
הוא שאלו הדברים שני תפילין. ה'
ה' סקנה עתה מותר
ויראה גם בכתבן כשהוא לבי'
תפילין. לכן כשהן תפילין
ה' ב' י"ס. ואלו הם הדברים
וע' מנעו ליד המנה שיער
הנה יד י"ס ח"ה לוינו וכו'
הנה מנעו מלי' וי"ה שיהיה
א' ודאי עד ל"ו או כ"ז כשהוא
שיעור תחת ע"ה חמה ע"ה
קד' רק למטה חן אפסן תחת
ה' ח"ה י"ס י"ס ע"ה כ"ז
ע"ה ע"ה חן ע"ה ח"ה ח"ה
ע"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ל"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
אפסן. ש"ך ח"ה ח"ה ח"ה
ל"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ש"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה
ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה ח"ה

51 52
9

גדול שהמנהג הפילין שלא נכתבו כתיקונן שריו בלא הפילין בכל יום וגם מברך לבטלה וכן בבית ומוזה. ואף כי רוב המצוין אצל כתיבת התפילין וספר תורה ומוזה העומד ומוחזקין הן מ"ט פחת שהן מצות המסורים ללב מן הראוי ונכון שיתנה אב"ד או זקני העיר על נקטנו של הסופר בהלכות סת"ם. ובר"צ ברעתי לחבר אי"ה קונטרס בקיצור נמרץ מהלכות סת"ם השיך לסופרים למען יהיה שגור בפיהם. ומה מאוד צריך לזהר שלא יניחו הסופרים את הנערים לכתוב סת"ם.

ב תפילין שרז ושיי הלכה למשה מסיני שיהיו מרובעין בתפרן ובאלכסונון דהיינו שיהא רבוע כמון ארכה כרחבה ואז יהיה להן אותו אלכסון שאח"כ אמתא בריבוע אמתא ותרי הומשי בארכסון וצריך רבע התיתורא והבתים למעקה ולכטה. גם התפירות יהיו מרובעים. ואם נתקלקל דבועין קצת צריך רבעין עוד פעם ורבים אינן נזהרין בזה שהבתים מלמענה אינם מרובע וצריך להשמיע להמון העם כי העושה הפילין עגולה סכנה ואין בו מצוה ומכרכין לבטלה ובספר פדרס שהברתי על תנ"ך כתבתי ע"ז. סד גרוע ע"ש. וכן החרד לרבר ה' יראה שיהו מרובעין כנ"ל. ואם נתקלקל קצת הרביעו יתקן. (והל"ל גם נתעקס התיתורא ואף שבעצם הוא מרובע רק מחמת התעקמות נראה שאינו מרובע שיהודו ויתקן דרש"י פי' במנחות דף ל"ה ע"א תפילין צריך שיהא מרובע' בתפרן היינו שלא ימשך חוט התפירה הרבה שלא תכווץ ויתמעט הרביעו עכ"ל. ומה לו אם נכווץ אם נתעקס מחמת התפירה או מחמת עצמן ואף שאפשר שיש לחלק בין נתעקס מחמת עצמן ובין נתעקס מחמת התפירה מ"מ נראה שיש עוד טעם בכיבד רמא כל התיתורא צריך להיות מונח על הראש ועל הירד וכשתעקס או לא יהיו מונחים על גוף האדם רק מן הצדד' ולא באמצע רק יהיה אויר כפסוק בין אמצע התיתורא ואף שלפ"ש' הג"ל אין השש לזה מ"מ הגלע"ד כתבת). וצריך שלא יהיה בית א' כבתי הראש גדול מתכירו וצריך לרפותן מכות ומכחוזין

ג אורך ורוחב הבתים ונבהן אין להן שיעור אבל לא יעשה קמנים משני אצבעות אורך ורוחב ונ"ל דלא יעשה גדולים עד מאוד שנגד זה לא יהיה באפשר להנחין על צמיחת השערות וכן בש"ר של רא יבא להניח קצת על הצי עצם שהוא סמוך לבית השתי או במקום שבו

ד שין שר הפלון הלמ"ט מ"ב צדדי תפילין שר ימין המנהג שר ג' ראשים ושש שמאל של ד' ראשים ונ"ל פשוט דאם נתקלקל השי"ן ואינו ניכר שצריך לתקן כמו גבי ריבוע דחד מעמא הוא. ואף בזה רב' אינן נזהרין שנתקלקלו השי"ן ואינו ניכר כלל ואינן מתקנין ומניחין בכל יום תפילין פסולין ומכרכין לבטלה וזה עבירה גוררת עבירה וצריך להזהיר ההמון עם מאוד :

ה צריך לזהר שקצת שערות שיוצאין לחוץ לבתים שלא יצא כדרך שעורה :
ו אין לקנות גידים מעכ"ם החיישנין שמא מבהמה מנאה הם :
ז יעשה תחילה השי"ן ואח"כ הדי' ואח"כ הוי"ד כסדר אותיות השם וכן צריך לזהר אם עושה בתים אחרים שאז עושה שי"ן חדשה שותיר גם הדי' והוי"ד ויהוור ויקשור ד' וי' שיהיה כסדר השם וה"ה אם עשה ד' אחר לשך ראש יהוור ויתיר גם הוי"ד כנ"ל :

לג דין תיקוני תפילין והרצועות ובו ג"ם :

א אם נתקלקל עוד של שני בתים ואז"א ע"פ שאין הקרעים סמוכים זה לזה במקום שמחוברין הב' בתים יחד רק זה נקרע מצד זה וזה נקרע מצד אחר פסולין בין בחדשים בין בישנים. וכן אם נפסקו תפירות התפילין ב' ואז"א או ג' אפילו זה שלא כנגד זה פסולין בין בחדשים ובין בישנים :

ב הלמ"ט שיהיו הרצועות שחורים כבתוין. ונ"ל שאם נתקלקל השחרות ברצועו' אפי' מעט שנקרע השחרות מלמענה פסולין ועכ"פ לא יברך על זה אם הוא בש"י עד שימתח עד אצבע אמצעית לכרך ג' פעמים ובש"י עד הטבור והחוז וצריך לזהר בזה מאוד. ופשמיא אם נתקלקל עד הקשר שר ראש ובש"י מה שמקף הורוע דפסולין :

ג אם נפסק רצועה בש"י מה שמקף הורוע עד שימתח על אצבע אמצעית ויכרך ג' כריכות אסור לתפור כלל ופסולין ובש"י עד הטבור שר ימין ובשמאל עד החוז. ובשעת הרהק יניח בלא ברכה אם הם תפורין כצד פנים בגידין דווקא אפי' מה שמקף הורוע ומה שמקף הראש אב"ד בליתר האורך בש"י יד בשבבי שכרך הרצועה כמה פעמים סביב הורוע ובש"י ראש מה שחלוי לבטא מהטבור וחוזו מותר לקשור ותפור :

לך מדר הגו
 א נכון ויחד
 הפילין דרש
 וחד הענין תפילין
 אחר שא' פד"ס
 וכן ש' בו
 נדקקטו מ"ב
 לעשות
 ב מוב לעשות
 ע"א ויתפ"ס
 לך דין מין
 לך וכן נהגת
 א יתור ש"ב מ"ב
 ב מ"ב
 כבדתינן שאין
 כדנא וזו סביר
 יעשה ע"ד מ"ה
 ב מנות דמות
 בין וסא' וס' ו
 ובכ"ט צריך
 ג המנהג נהגת
 תפילין וזו יעו
 לך מה הם ה
 א חזוי עיינים
 בחזו שצ"ד
 מ"ב שינוי וס'
 בשעת ק"ש נהגת
 ב המנהג תפילין
 וחד ב"ה מ"ה
 ג אב"ד ב"ה וס'
 הפילין וס' וס'
 אסור נהגת הפ
 נעמ"ס אין דעמ"ס
 ה"ל ע"ש
 ד בשעת אפ"י
 מרפסין קמ"ס
 ל"ו (א) מ'
 בבית
 ק"ל וס'
 (ב) ל' וס'
 (ג) ל' וס'

לך סדר הנחת פרשיות בתפילין והמהדרין אשר להם ב' זוגות תפילין. ובו ב"ם :

א נכון לזוהר להניח ג"כ תפילין דר"ת אחר התפדה בלא ברכה על סמך ברכה שבידך על תפילין דרש"י. וכן טוב לכוון בשעת ברכה גם על תפילין דר"ת ושלא להפסיק בשויה עד אחר הנח' תפילין דר"ת ויקרא בהם קדש והי' כי יביאך שמע והיה אם שמוע. ולא יניח ב' זוג' בכיס אחר שא' מהם הוא חול ואסור להניחם בכיס התפילין אלא יעשה ב' כסיסין וסימן לכל כיס שקלא יתן של זה בזה ואם עשאן מתחילה להניח בו שניהם שרי דהוי כאילו התנה. וטוב להתנות כדקמן ס' מ"ב. ונ"ל דכ"ש שקלא יקח פרשה או בתים או רצועות או שום דבר מתפילין דר"ת לעשות לתפילין דרש"י או אפאב. ואם מהני הנאי בתחירת עשי' ע"ז ס' מ"ב :

ב טוב לעשות תפילין דר"ת קטנים משל דרש"י גם יראה שיהיה לו סימן בתפילין דרש"י ור"ת שקלא יתחפו אבל לא יעשה סימנין של אותיות בגוף התפילין :

לה דין מנין השיטין וכו' : דין דקדוק כתיבתן וכו' :

לז זמן הנחת תפילין. ובו ג' מעיפים :

א גדול שכר מצות תפילין וארו"ל דמארך ימים ושהוא מוטבטט שהוא בן עוה"ב ושאיין ניהגמ שוטט ; בו ושעונותיו מחולין לו. ואם זויר בהם כף זכות מברעתו ואם פשע בהם כף חוב מברעתו שאיין כך גדול במעו'ת ויהר מתפילין וכל מי שאינו מניח תפילין או שאינו מניחן כרינא הוא בכלל פושעי ישראל בגופן וגיהנם כדה וכו' א"ל שעשה תשובה ע"ז ויקבר עליו שקלא יעשה עוד כזה. ואם אינו מניחם טהמת אונס או שראא להניחם משום דבעי גוף נקי ושמא לא יוהר בקדושתן לא היו כפושע :

ב מצותן להיות עליו כל היום אבל כפני שצריכין גוף נקי ושמא לא יוהר בקדושתן שקלא יפוח בן נקי ושלא יפוח דעתו כהן ואין כל אדם יכול לזוהר בהם נהגו שלא להניחם (א) כל היום . ומכ"ס צריך כל אדם לזוהר להיותן עליו בשעת ק"ש ותפדה :

ג הכנהג להניח תפילין ב' אג' חדשים קודם שנעשה כך מצוה וילמד אביו אותו סדר הנחת תפילין ולא יניחם קודם לכן מפני שצריכין גוף נקי ושלא יפוח דעתו מהם :

לח מי הם החייבים בתפילין ופמורין. ובו ז"ס :

א חולי מעיים פטור מתפילין אפילו הוהך בשוק ואפי' א"ל צער אבל שאר חולי אם מצטער בחליו שאיין דעתו מיושבת עליו ונכונה פטור. ומי שבריו נו שאיין יכול להתפלל בלא הפדה מוטב שיעבור זמן התפדה ממה שיתפלל בלא גוף נקי. ואם נראה שיוכר העמיד עצמו בגוף נקי בשעת ק"ש יניחם בן אהבה ק"ש ויברך עליהם. וחלוי מעיים אם רוצה להחמיר על עצמו להניח ק"ש ולהפדה מותר. ולא יניח תפילין מי שכבו ערום :

ב המניח תפילין צריך לזוהר מדרהור תאות אשה ואם א"ל לו בלא דרהורים מוטב שקלא יניחם ויוהר ביה מאור :

ג אבל ביום ראשון פ"י ביום קב"ר (א) אע"פ שאינו יום המיתה אפילו אחר הקבורה אסור להניח תפילין וכ"ש קודם הקבורה שהוא אונן שפטור מכל המצות. וכן ביום שמועה קרובה אסור להניח תפילין וביום שני חייב (ב) להניח אחר הנץ התמה ואם באו פנים חדשות דנתמו אין להניח לפניהם לכתחילה עד שילכו . אבל אם הניח בפניהם א"ל לחיזק אותם. ונ"ל פשוט דאם היה הקבורה או השמועה קרובה כמיהה אסור להניח ביום שלאחר הלילה ; ד מצטער אפילו מן הצנה ומי שאיין דעתו מיושבת עליו ונכונה ואי אפשר לו להשיב דעתו פטור מתפילין מפני שאסור להסיח דעתו מתפילין והכל לפי הענין. ונ"ל דכ"ש ששיכור לא יניח תפילין :

מסגרת השלחן

לז ומ"ע כ' שתיקו להניחם שנית כמנהג. ובע"ש (ועי"ש) לא יניחם. של"ה ; ויניח תפי' דר"ת במנהג. בה"ש :

לח (א) אבל כנקבר בחי"ה מניח תפי' בין בחי"ה בין אחר המועד אף שהוא יום ראשון לאבילות. דה"ח ; (ב) כ' הארז"ל דאין להניח תפי' דה"ל כ' ל' ימי אבילות. בה"ש :

שלמה
ל' יום טוב ספר כמנהג
הנהגה וכו' וכו' וכו'
א"ל או וכו' וכו' וכו'
קצת נבין מלמדת ס' מ' וכו'
שלא יניח תפילין א' תעתיק
תפילין וכו' וכו' וכו'
אפאב ברביעין אפאב וכו' וכו'
תפילין וכו' וכו' וכו'
ב' משה וכו' וכו' וכו'
הדר דבר' ה' וכו' וכו'
והוא וכו' וכו' וכו'
א' תפילין וכו' וכו' וכו'
ל' יום טוב ספר כמנהג
הנהגה וכו' וכו' וכו'
א"ל או וכו' וכו' וכו'
קצת נבין מלמדת ס' מ' וכו'
שלא יניח תפילין א' תעתיק
תפילין וכו' וכו' וכו'
אפאב ברביעין אפאב וכו' וכו'
תפילין וכו' וכו' וכו'
ב' משה וכו' וכו' וכו'
הדר דבר' ה' וכו' וכו'
והוא וכו' וכו' וכו'
א' תפילין וכו' וכו' וכו'
ל' יום טוב ספר כמנהג
הנהגה וכו' וכו' וכו'
א"ל או וכו' וכו' וכו'
קצת נבין מלמדת ס' מ' וכו'
שלא יניח תפילין א' תעתיק
תפילין וכו' וכו' וכו'
אפאב ברביעין אפאב וכו' וכו'
תפילין וכו' וכו' וכו'
ב' משה וכו' וכו' וכו'
הדר דבר' ה' וכו' וכו'
והוא וכו' וכו' וכו'
א' תפילין וכו' וכו' וכו'

שלמה

א"ה דיני תפלין

שלמה

ה לא יתרוץ תפלין בפני רבו אלא יפנה לצד אחר ויתרוץ שלא בפניו מפני אימתו.
 ו אם אין יבוכה בידו לקנות תפלין ומוזה תפלין קורמין שהם חובת הגוף. ואם אפשר בשאמה
 או מזה קודמת דא"א בשאלה:
 ז מורה ומצורע אסור להניח תפלין:

למ מי הם הכשרים לכתוב תפלין וקנות מהם. ובו דים:

א תפלין שכתבן קצון פסולין עד שיביא ב' שערות אחר בן י"ג שנה ויום א' ומספקא פסור
 לרתוב עד שירא בן י"ח שנה וכן תפלין שכתבן מוסר או מסור אפילו לתאבון פסולין משום
 הכתיב וקשרתם וכתבתם כל שאינו בקשרה או שאינו מאמין בה אינו בכתובה וכל שפסול
 לכתוב פסול בכל תיקון עשויין לעשות מעשה בגוף התפלין אבל לעבדן כשר ואם תפר וחיפה
 לתפלין פסול שזהו ככלל תיקון עשויין. והשני בכלל תפירה וחיפיו הוא. ואם תפר ס"ת או
 גרר דבק שבין אות לאות כשר בדיעבד ודרוחא דמיקהא אם אפשר לגרור צדידי האותיות
 במקום שנגע וגרר להוור וכתובי יעשה דזה פיקרי לכתחילה ודווקא בס"ת אבל בתפלין
 פיקרי דיעבד דבעינן כסדרן:

ב אין דוקחין תפלין ומוזוה וספרים מעב"ס יותר מכרי דמיהן הרבה שלא להרגילם לגונבן
 ולגזון אבל מעט יותר מכרי דמיהן חיובים לקנות מהם (א):
 ג אין דוקחין א"א מן המומחה לקח ממי שאינו מומחה צריך לברקן. לקח ממנו מאה קציצות
 בודק מהם שלשה קציצות שתיים של יד וא' של ראש או שתיים של ראש וא' של יד אם נמצאת
 כשרים הווחק זה האיש בכשרות והרי ככל כשרים ואין השאר צריך בדיק. ואם לקחם צבתים הווחקן
 משנשים הרבה הם לקוחין לפיכך בודק מכל צבת שתיים של ראש וא' של יד או אפכא:
 ד נכון לברוק התפלין שמתקלקלין מחמת הויעה. ופשיטא אם נקרע החיפיו או נפלו רמ"ס
 דצריך בדיקה:

מ איך נהוגו בקדושת התפלין. ובו וים:

א אסור תלות התפלין בין בבתים בין ברצועות אבל באקראי בעלמא שאוחז התפלין בידו
 ורצועות תמוין לית לן בה אבל אפכא שהתפלין תמוין אפי'. באקראי יש לזוהר. אבל אין
 בכלל זה מה שהפלין של תמוין באויר ומחוקי הרצועה ומשימין על הראש כי זה הוא צורך
 להנחתן ואין בוה בויון. ומותר לתלות בכיסן. אבל ס"ת אסור לתלות אפילו בכיס. וכן סיד. רים
 הקבועים ברותות שבהם שלששות של כסף אסור לתלות בהם דלא דמי לכיס התפלין שחכים
 אינו מחובר לתפלין משא"כ הרוחות מחוברים לסידור והוי כסידור עצמו. ומותר לכתוב פסוק
 בנייר ולהותן בפתח בהכ"ז:

ב בית שיש בו תפלין או שאר ספרים אסור לשמש בו מפתו עד שיוציאם או שיניחם בכרי
 תוך כלי והוא שאין השני מיוחד ג"כ להם שאם גם החיצון מיוחד אפי' מאה חתך
 השבין ליה ואם החיצון מיוחד והפנימי אין מיוחד מותר. ואם שניהם אינם מיוחדים יש
 להתמיר לכתוביה וכים של מות ג"כ מותר לתפלין לכן לא מחני מה שמניח כים התפלין
 לתוך כים המלית. דהוי שניהם מיוחדים ואם יש בהוכו גם המלית יניח כים התפלין בתוך
 המלית או יניח הכים ע"ג המלית ויהפך צד שהמלית בו לצד הוץ וצד שהתפלין בו לצד
 פנים עד השתן או לכותל ואו הוי המלית כמי אחד שאינו כיוון וכים התפלין כלי שניה ואם
 כים התפלין מחובר לצד כים המלית כמו שנוהגין קצת לעשות צד הב' של כים המלית לא
 מיקרי כיוון ויהפך הצד שכים של תפלין מחובר בו לצד כותל או ע"ג שורחן והוי ככלי בתוך
 כלי שצדה שניה של כים המלית חשוב כלי שניה שאינו כיוון ואף שאינו כרוך מלמטה על
 השורחן או ע"ג כותל רק כלי א' שרי. וכן אם פירש מליתו ע"ג כים של תפלין המונח על
 השולחן או ע"ג כותל ערי אף ברביכא כלי בתוך כלי מלמטה או לצד הכותל וצריך לזוהר בכל הנ"ל
 וכן אסור להיות עם אשתו בכמה אתת אפילו אינו רוצה לשמש עד שיניחם בכרי תוך כלי:
 מוזהר

מסגרת השלחן

ל"ג (א) ואפי' במקום דטעוני גניזה. אבל במקום שצריכים שריפה א"צ ליכח מהם ומכאור כ"ס האסור
 לומר לעב"ס שיתנם בול יותר מראי דלסא יתרו העב"ס ונהג בהם מנהג בויון. בת"ס:

מח' דצדקה לה
 המס' די בפ' ר
 ד אפילו כלי
 ראשו אפילו
 אשתי עמי ואם
 מנהג מאששות
 להשתמר במק
 ה ישת' בתו ו
 מליתו ויחיל
 י פויר' ראבו
 שנופ' סבאבא
 מא' דין תפ
 א אפילו כמפת
 מנב' או כמ
 וי' קבץ דוא
 מא' אג מוזה
 א אסור נשנת
 מוירין קבין
 אין יו תפלין ש
 וי' דוא דמלית
 אבל א שורחן
 לקדושת קב' י
 כמס' אד' כ' י
 לתפ' הראש
 לק' נענו הדינ
 וי' דוא דמלית
 מליתו ויחיל
 לקדושת קב' י
 לטעון אפי' מ
 וי' דוא דמלית
 שיה' דשמי
 כ' א' מליתו
 יש' תפלין ש
 וי' דוא דמלית
 מ' מליתו
 ע"ג נשנת
 וכן אג' דוא
 שד' שווא
 צ' ביה א
 מ' דין
 א י' דוא

שלחן

איה דיני תפילין

שלמה

ב מזוז צריך להיות ג' בכלי תוך כלי אם רוצה לשמש או אשתו עמו במטה. ואם יש זכוכית על השם די בפריסת סודר :

ד אפילו בכלי תוך כלי אסור להניחם תחת צדו או מרגלותיו או תחת מראשותיו כנגד ראשו אפילו אין אשתו עמו. אבל מראשותיו שלא כנגד ראשו מותר בכלי אחד אם אין אשתו עמו ואם אשתו עמו אפילו אינו רוצה לשמש עמה צריך כלי תוך כלי. ודוקא אם מונה מראשותיו שלא כנגד ראשו כדי לשומרן מגנבים ומעכברים או שרי אבל אם אפשר להשתמר במקום אחר לא יניחם כלל במטה אפילו שלא כנגד ראשו. ומיהו אם יש שם מקום גבוה ג' או נמוך ג' מותר כנ"ל :

ה ישן בהם וראה קרי לא יאחזו בבתים אלא יאחזו ברצועות וסמיר אותם עד שיקנה הקד מעצמו ויזמך ידיו ואז אם רוצה יניח :

ו מוצר לאכור אכילת עראי בתפילין ונ"ל דדוקא אם מניחן כל היום אבל כלאיה אסור וכן שנופף מטבא"ק אסור וצריך ליוהר :

כוא דין הנושא משאוי איך יתנהג בקדושת תפילין. ובו סעיף א' :

א אפילו כמפתח אסור להניח על ראש שיש בו תפילין אבל דבר שדרכו ליתן על ראשו כגון כובע או מצנפת מותר ואפילו הכי אם הוא משאוי ד' קבין והתפילין נרחקות צריך להסלקן וד' קבין הוא משקל כ"ה וקוקים ששוקלין בו הכסף בפראג ואם זווין ממקום התפילין אפילו פחתו מזה אסור דאו יהיה מונה על המצו וצריך ליוהר :

כב אם מותר לשנות תפילין של יד לשיר. ובו ב' סעיפים :

א אסור לשנות מש"ד לעשותו ש"י אפילו ליקח רצועה חמה וליתן בש"י אסור מפני שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה ויש"ד קדושתו חמורה שרובו של שרי בש"ד ואפילו אין לו תפילין של יד כלל ויש לו ב' של ראש. אבל מש"ד יד לש"ד ראש מותר לשנות. (וב"ל דהא דמותר לשנות רצועה ש"י לש"י היינו כשהתוך הקשר ש"י וגנו או מותר לשנות המותר לרצועה ש"ד אבל לא שיתיר הקשר של יד ויניח לרצועה של ראש כי השהת הוא אישכא אין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה כי מתחלה היה בו קדושה אות מ"ד של שם ועתה ליכא בו אות כלל ואף שעתה יש בו ת"י במקום אחר מיהו זה המקום נשתנה לגרועות) וכן אם נפסקה הרצועה אצל הקשר של יד שאסור להפוך הראש התחתון למעלה ולעשות בוקשר של יד והתחובה שהיה בו הקשר יקשור לכמה רק יגנוו התחובה עם הקשר ואם היו הרשים שעדיין לא הניחין מותר לשנות אפ"י מש"ד לש"י. (ואף דהיו הזמנה לגוף הקדושה כיון דאינו משנה לרבר חול רק לש"י שאינה חמורה קדושתו כ"כ הזמנה לאי סתירה היא אבל הזמנה לגוף הקדושה מלהא הוא לענין שלא לשנות כלל לרבר חול א"ל שהתנה מתחילה ואם כשהתנה בתחילה אם התחיל לעשות אותו דבר קדושה אסור לשנות אח"כ לרבר חול לכן ק"ף המעובר לשם תפילין אסור לכתוב עליו דבר חול א"ל כשהתנה תחילה דהוי הזמנה לגוף הקדושה ואם התחיל לכתוב על הק"ף תפילין אסור לכתוב עליו דבר חול אף כשהתנה אבל לתשמיש קדושה מהני תנאי להשמש בהן אפילו בעודן בקדושתן אבל לתשמיש מגונה לא מהני תנאי) ואם התנה עליהם מתחילה אפילו לבשן אדם יכול לשנותן אפ"י מש"ד לש"י אבל לא מהני תנאי לרבר חול כלל מאחר שעשה אותה דבר קדושה. ולענין תפילין דרש"י ר"ת נראה דפרשיות נקראו כ"א קדושה קלה מהכירו לכן אל הניח עדיין שהם הרשים מותר ליקח הפרשה מש"ד לרש"י או מרש"י לר"ת אפילו בלא תנאי דהזמנה יאו מיתקא היא ומותר לשנות לקדושה קלה ממנו ואם לבשן או אסור לשנות אפילו מש"ד יד של תפילין של אחר מהם לש"ד של אחר א"ל שהתנה מתחילה. ושאריו דברים כגון הקציצה והתיתורא ומעברתא והרצועות והשערות מקרי תוי חז דגבי א"ך :

ב סודר שלו דאומניה למיצר ביה תפילין לעולם וצר ביה תפילין חד וימנא אפילו צר ביה ע"ד לפנותו אסור למיצר ביה זווין ונ"ל דאם צר תחילה ואח"כ אוסין ג"כ אסור אל שיתנה וכן אם היה כ"ס וה"ס"ף בו איזה דבר לשם תפילין וצר ביה ע"ד לפנותו אסור עד שישלם את שתרש ואם צר ביה חד וימנא ארעתא למיצר ביה לעולם אפילו לא אומניה אסור אומניה ולא צר ביה א' צר ביה לפי שעה ולא אומניה דהיות שם לעולם שרי למיצר ביה זווין אף א"ל התנה :

כג דין איך יתנהג בתפילין בהכנסו לבה"כ. ובו ב' סעיפים :

א וזהר שלא יכנס עם התפילין לבה"כ אפילו לבה"כ עראי אפילו הן ככים ומנחים אצלו במקום שלא

15 14 9

מהו המצוי בשם חסור
ש' ה

עלא יפול משם ואפילו רהשתין אסור כשהן אצלו ואם אין לו מקום להשתמר הוין אצלו מותר אפילו לפנות רק שירא מונחים בכים וה"ה בשאר ספרים יש לזהר :
 ב טוב להזהר שלא יקח עביט של מי רגלים בידו ותפילין בראשו ובורועו :

מד איסור שינה בתפילין . ובו סעיף א :

א כל זמן שהתפילין בראשו או בורועו אסור לישן אפילו שינת עראי אלא אם הניח סודר עליהן ומניח ראשו בין ברכיו והוא יושב או מותר לישן שינת עראי . ושינת עראי הוא כרוי הליוך מאה אמה והוא הקס"ו משעה בקירוב דליכא למיחש שמא ישן שינת קבע . (ג"ל דבזמן הזה שאין מניח תפילין כל היום רק בשעת ק"ש ותפלה אסור לישן כ"ע ועוד דכל"ה מצוה מן המוכרח שלא יסיה דעתו מהם כלל אפילו בלא שחוק וקלות ראש) . ואם אהזן בידו אסור לישן בהם אפילו שינת עראי החיישונן שמא יפלו ומוב להתענות כשנפילין תפילין שלו עד הארץ בלא נרתקן אבל בס"ת אפילו בנרתקן יש להתענות :

מה דין תפילין בב"ה"ק ובכ"ת המרחץ . ובו ב' סעיפים :

א אסור ליכנס תוך ד"א של מת או לתוך ד"א של בח"ק ותפילין בראשו או בורועו וכ"ס בבית הקברות אפילו הוין דר' אמות מן הקבר . או בכ"ת שהמת מונח שם אע"פ שהוא הוין דר' אכות דכל בית השיבי כד"א משום דועג דרש . ואם היו מכוסין הדיינו התפילין וגם הרצועות מותר :

ב בבית המרחץ בבית החיצון שבוים עומדין שם לבושים יכול להניח שם תפילין ככתחילה באמצע שומדין שם ערומים ובושים אסור להניח ככתחילה ואם היו בראשו א"צ לחצנן ובפנימי שבוים עומים שם ערומים אפילו היו בראשו צריך לחצנן ואע"פ שאין בהם עתה אנשים אפ"ה אסור באמצע ובפנימי כנ"ל : גשומה הככות תפילין :

מן הלכות ברכות השחר ושאר ברכות . ובו ז' סעיפים :

א קדם התפלה יקבל עליו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך . גם יאמר רבונו ש"ע אתה ידעת כי בשר אנהנו כמו שנדרפס בסידורו ויועיל שיקובל התפלה :

ב יאמר בנוסח הברכה העושה רי כל צרכי בקמ"ץ א' (ולא יאמר כל צרכי בשני קמציין ואף דלאמורה גראה שיש לומר צרכי לשון רבים הא ברכה זו נתקנה כשנועל מעליו והטעם ג"ל הנתקנה על המנעלים העושה לו כל צרכי דאמרו ר"ל למיכור אדם מה שיש לו ויקח מנעלים ורגליו כמצא מנעלים הוא כל צרכי אדם כי כשאין לו מנעלים צריך למכור כל מה שיש לו ולפ"ז מברכין על המנעלים העושה לו כל צרכי ולפי זה מהרמיה היה לומר צרכי לשון רבים אך ג"ל מאחר שאמר כל יאמר צרכי בקמ"ץ א' והו"ג"כ לשון רבים שעושה לו כל הצרכים כנ"ל) :

ג אין לענות אמן אחר המעביר שנה עד שיתחום הגומל חכדים טובים שהכר ברכה אתה היא . ויאמר יהי רצון בלשון רבים שהרגילנו בתורתך :

ד חייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות ולענות צ' פעמים אמן וד' קדושות דהיינו קדושת ויצר ומה שעושה בתפלת שחרית וקדושת ובא לציון ומה שעושה בתפלת מנחה ועשרה קדישים כמנין צדיק ובשבת וי"ט ישתדל להשלים בפירות וכיוצא בזה למאה ברכות וכן בשאר ימים כשנחמך יראה החשלים כמה דאפשר ולענות צ' אמן וישתדל מאוד לענות אמן על כל ברכה :

ה אם קדם וברך וזקף כפופים קודם שבוירך מתיר אסורים לא יברך עוד מתיר אסורים ואם אפשר ישמע מרש"צ ויענה אמן ויחזן לצאת בזה . וג"ל יברך בלא שם ומלכות :

ו סומא לא יברך פוקח עורים . ומוב שישתדל לשמוע מהש"ץ ויחזן לצאת בזה אבל הרש יברך הנותן לשכוי בינה . וכן בכל ברכות של ברכת השחר דהיינו מן הנותן לשכוי בינה עד גומל חסדים טובים ועמו ישראל אע"פ שא לא נתחייב בא' מרם מברך ראין הברכה דוקא על עצמו אלא מברכין שהקב"ה ברא צרכי עולם :

מסגרת השלחן

כו (א) ובח"א ודח"ה הכריעו שיברך . ואשה תברך שלא עשנו עוב"ס שפחה בש"מ . ושעשנו כרצוננו בלא ש"מ עבה"ק : (ב) לבר מברכה ענפי" . ואלקי גשמת . והמעביר שנה שאם יניעוד כל הלילה אינו מברך . ח א :

טוב

ז טוב לומר א'
 שבת ועוד
 והזמן לצאת בו
 מן דין כרכ'
 א ברכת החרו'
 אל ואסור ק'
 אבר רכובו ור'
 מותר לכתוב פ'
 בלא טענת פ'
 ב אומר ותעבי'
 טוס לעסק'
 ג אחר ברכת'
 אלו ויודר'
 ייודר שיאמר כ'
 וזקא ופניו כ'
 הדרה להם'
 ד ברכת החרו'
 והמנין קודם'
 ששקא אדם הדיני'
 ה הדין קודם'
 ופ' המנין וכו'
 מה אשמים'
 א טוב לומר פ'
 ב פעמים שנית'
 העומדים את'
 ג נהגו להתקדש'
 כשנחמלו על'
 מה שבו לא'
 א אלו קודם'
 ק"ס וביבת'
 עור בפ'
 ג שנים שאשמי'
 א קודם לשנו'
 מברך אשמי'
 דב ג"ל א'
 (א) א'
 אשמי' א'
 בביבת' א'
 ע' א'
 כו (א) א'
 אן אשמי' א'
 דב ג"ל א'

ל' מן המדבר הין עיר
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת

שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת

שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת

שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת

שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת

שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת

שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת

שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת

שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת
שבת עירא וישבת עירא וישבת

שלח

א"ה דיני ברכת השחר שרמה יד

ז טוב דומר ארז שמע ישראל בשחרית ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ופרשה ראשונה
שפא יעבור זמן ק"ש וכשיועד שלא יעבור והכוין שלא לצאת בזה. ואם ירא שפא יעבור (ג)
יתכוון לצאת בזה. ויאמר אתה הוא עד שלא נברא העולם ולא יאמר אתה הוא עד שלא בראת :

מז דין ברכת התורה. וכו' ה' סעיפים:

א ברכת ההורה צריך לומר ג. מאור אחר אנשים ואחר נשים ואמרו פסוקים דרך התנונים
לא יאמרו קודם ברכת התורה ואפילו לכתוב ספרים דרך למודו אסור קודם ברכת התורה
אבל לכתוב ולהעתיק ספרים אחרים ואינו מבקש להבין רק לעשות פעולה הרויח שרי וכן
מותר לכתוב פסוקים דאגרת רשות קודם ברכת התורה וכן מותר להרהר בד"ת או לפסוק דין
בלא נתונה ט"ס דבריו דהוי כהרהר ולכן יורה שאחר שאמר על נמיצת ידים ואשר יצא יאמר
מיד ברכת התורה :

ב אומר והערב נא ב' ואף שהיא ברכה אחרת שייך שפיר לומר בו"ז ויש לענות אמר (א) על
סיום לעסק בדברי תורה :

ג אחר ברכת התורה צריך לכתחילה ללמוד מיד בלי הפסק ולכן אומר יברכך ואני דברים
אח"ז ויורה שגא יפסק בין ברכת התורה ליברכך ואם הפסק א"צ להודר ולברך.
ויורה שיאמר ברכת התורה קודם אהבה רבה דאחבה רבה פוסט ג"כ אם לומר מיד בלי הפסק
ירוקא ומפני שיש להסתפק אם מגי בקורא ק"ש סמוך לה מיד בלי הפסק לכן יברך ברכת
התורה קודם אהבה רבה ונ"ל דאם לא ברך קודם אהבה רבה לא יברך עוד דק יורהר :

ד והשכים קודם אור הבוקר אמור ללמוד עד שיברך ואז פוסט הלימוד היום ולינה שלאחריו עד
שישן ואם היה ניגור כל הלילה לא יברך בבקר ושוב שישמע כאחר ויכוין לצאת ויענה א' :
ה ה' כ"ס קודם אור הבוקר יוכל לברך כל סדר הברכות חוץ מברכות הנותן לשבו בינה (ג)
ו' התמיד וקטורת שימתין מאמרם עד שיאור היום :

מח אומרים ז' התמיד ופסוקי קרבן שבת. וכו' ב' סעיפים:

א טוב לומר פ' התמיד בבהכ"נ עם הציבור ואם אמר בביתו יחזור ויקרא עם הציבור ויכוין
בפעם שנית כקורא בתורה ויאמר פ' התמיד בעמיתו וטוב לומר סדר המערכה ורבו
העולמים אתה צויתנו :

ב נהגו המדקדקים להצניעו בשעה שקורין בתורה רוגמת התורה שניתנה ברתת וביוע וגם
בשמתפלל ע"ש כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמך :

מ"ט שיכור לומר ק"ש בעי"פ. וכו' סעיף א' :

א אע"פ שדיק דברים שבכתב אי אתה רשאי לומר ע"פ כל דבר שרגיל ושגור בפי כל כגון
ק"ש וברית חגים ופ' התמיד וכיוצא בהם שרי ואם אינו שגור בפי הכל אע"פ שהוא
שגור בפיו אסור וסומא מותר לקרות בע"פ משום עת לעשות לה' הפרו תורתך :

נ מעם שאומרים משנת איהו מקומן. וכו' ס"א :

א קבעו לשנות אחר פ' התמיד פ' איהו מקומן ובריהא דר"י כדי שיוכה כ"א ללמוד בכל יום
סקיא ומשנה וגמרא דבריהא דר"י הוי נגמ' שהמרש כגמ' וצ"ל להבין הפירוש שכ אלוי
הג' כ"א אינו מבין מה שאומר אינו נקרא לימוד :

מסגרת השלח

(ג) ואף אם אינו יכול להגיה חפ' מקודם כגון שאומרה בביתו ואינו יכול ללדך בתפי' מכיתו לכה"כ
אפ"ה ש"ד. ולא מצוינון ל' להגיה בביתו ולהלצן קודם הליכתו לבהכ"נ ושם יחזור ויגידם. כדי שלא להרכיב
במכרות. שעת' :

מז (א) וכגון שיברך בלחש שלא יבא השומע לפסק עניית אמר בלשלה. דה"ה : (ב) אבל ישן ביום
זמן אם ישן בלילה שקודם היום אחר שברך בל"ת א"צ לברך. דה' ח : (ג) ובכתבים א"י שיכול לומר הנותן
לשכור מיד אחר הצות וכו' בשעת' שאפ"י לא שמו מול התרגול יכול לברך וישתי ויגידו ע"ש :

שלחן

איזה דיני תפלה

שלמה

נא דין תפלה מב"ש עד ישתבח. ובו ז' סעיפים :

א יאמר ב"ש קודם פסוקי דמזמור וישתבח לאחריהם ושבה זה תקניהו אנשי כנסת הגדולה ע"פ פיתקא דגנפ מן שמאי ומצאו כתוב בו פ"ז תיבות וקבלו רומר מעומד אפי' ביחיד ויאמר בפה עמו ובסג' ר'. בתשבתות בחירק תחת התיו ויאתו ה' ציצית שבטלית שהם כנגד פניו בשעת אמירת ב"ש :

ב אם סיים ב"ש קודם שסיים החון עונה אחריו אמן וכן אם סיים הש"ץ אע"פ שהוא לא סיים מותר לענות אמן (א) וכן כל אמן מותר אף באמצע ב"ש וכן באמצע ישתבח אבל אם סיים עם החון בבת אחת לא יענה אמן אחריו ובישתבח או יהלוק או שוכר עמו ישראל לעד או בשבת פורס סוכת וכו' אם סיים עם הש"ץ כא' וכ"ש אם סיים קודם עונה אחריו אמן משום דיש' ששונה אמן אחר ברכות אלו עד ברכת עצמו ואף דלא קוי"ל הכי מב"ס היכא שסיים עם הש"ץ מותר וה"ה אם החון סיים ברכה א' והוא סיים ברכה אחרת עם הש"ץ כא' מותר לענות אמן אחר ברכת הש"ץ :

ג צריך לזוהר שלא יפסקו ברביבוי משיתחיל ב"ש עד סוף י"ח ואפי' לצורך מצוה אף לדבר. ולענות אמן כין ב"ש עד אחר ישתבח שרי (ב). אבל לא יאמר ב"ה וב"ש. אבל מותר להפסיק בין המזמורים (ג) האלו לשאול מפני הכבוד והשיב שלום וכך אדם ובאמצע ישאל מפני היראה והשיב מפני הכבוד וכשצ"ך להפסיק יאמר ברוך ה' לעולם אמן ואמן וכו' ועי' ויברך דוד דהוי כמו חתימה וכשיחזור למקום שפסק יאמר ג"כ ברוך ה' לעולם אמן ואמן והי' כמו פתיחה. וא"ל פסקו מי ימלך גבורות ה' ישמע וכו' קודם הודו לה' וכו' ויש נוהגין כוונת קדיש (ד) קודם ב"ש בציבור ונכון הוא ע"פ סבה :

ד צריך להפסיק בכי כל אלקי העמים אלילים בין כי לכו ויאמר כל הכף דגושה ובין העמים לאריות ובין אריות הוד' שמים ובין שמים לעשה. וצריך לבוין בפסוק פותח את ידך ואם לא כיוון צריך להזכיר ולאווכרו פעם אחרת. וא"ל המזמורת במרוצה כי אם בנחת ויארץ בהם כשיעור הצי שעה :

ה כשאומר מי כמך בארים יאמר הכף רפוי' וכן פסוק כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמך בנגשת ג"כ הכף רפוי' ומי כמך השני שבשירה דהיינו מי כמך נאדר בקודש יאמר בנשמת ה'ך. עם זו גאלת ה' (ה) ברג"ש :

ו כשאומרים ויברך הוד נוהגין לעמוד עד שיאמר אתה הוא ה' האלהים ויכוון ר"ת אהיה וישב וטורח רומר עם השירה פסוק כי בא סוס פרעה וכו' :

ז מומר לתורה יאמר בנגינה שכל השירות עתידות ליבטל חוץ ממומר לתורה ואין מומר מומר לתורה בשבת ויש' ובה"הם פסח וערב פסח וערב יוה"כ :

נב דין מי ששהה נכבא לכהני' עד אחר ישתבח. ובו ב"ס :

א אם בא לכהני' אחר שהתחילו הציבור פסוקי דמזמור ואין יכול להתפלל חסר הפסוק דמזמור כסדר ולהתפלל עם הציבור יאמר ב"ש (א) והודו לה' עד שהוא רחום וירגע עד שהוא רחום

מסגרת השחן

נא (א) מלבד שלא יפסק בין כמ"י למלך מהחלל. ה"א : (ב) אפי' באמצע הפסוק היכא דחלוק ענינא. וכן אם שמע קול רעמים וברקים מותר לנכך אפי' באמצע מזמור שאם לא יברך חניף לא יוכל לנכך עוד. ומ"ס אם ה' שאל מים לא יברך אשר יצר דיבל לברך אחר התפלה וצ"ע. ה"א ועי' ג' סעי' ב' : (ג) ובמקום המלוקטים שנים מזמור שלם כל שנאמרים כאן ככרך שהם כתובים במקומם דינם כמזמור שלם וכשפסקים בין א' לחבירו דינו כמפסיק באמצע מזמור ובין סופם להתחיל פסוק אחר דינו כבין הפרקים. כגון כמדריגה אלו מתורו עד וחלל לה' הוא פרק א' אע"פ שאינם מזמור שלם ב"ה. וכן ב' פסוקים תנו עוז וגו' נורא אלקים וגו' עד ברוך אלקים הם ג"כ פרק א' והואיל והם סמוכים זל"ו בתהלים. וכן ב' פסוקים אל כנמות וגו' הנשא וגו' עד גאים. וכן ג' פסוקים נמשנו הכתה וגו' כי בו וגו' יהי המדך וגו' וכן ג' פסוקים יהי שם ה' וגו' כמזרח וגו' רם וגו' וכן ב' פסוקים ברוך ה' אלקים וגו' וברוך שם וגו' וכן מויברך דוד יד לשם תפארתך ומאתה הוא עד במים עזים ומיוושע עד סוף השירה אבל בין הפסוקים שאינם סמוכים זל"ו בתהלים דינם כבין הפרקים. ש"ע הגר"ז : (ד) והנוהגין לומר הודו לפני ב"ש יאמרו הקדיש קודם הודו ואם אין מנין יאמרו הודו וקדיש ב"ש יאמרו קדיש ואין להפסיק ב"כ בין אמירת ה' התמיד להודו ה' המזמור נתקן על כי בחקיד של שחר היו אומרים מהודו עד בזכריאל אל חרעו ובחמדי של בין הערבים משירו לה' כל הארץ עד וחלל לה' ולכן אין להתעסק ולהפסיק ביניהם כמו שנוהגין. ענה"ק : (ה) ידמו כאבן הכף' דגושה ויש להפסיק בין במים ובין אריות וי"ל השירה בכוונה ובשמחה. ב"ס :

נב (א) אחר שברך ענמי' ואלקי נשמה ובה"ה. שענמי' נתקנה קודם התפלה וא"ל ובה"ה ג"כ לא יוכל

היום שקדם
לשם תפארתך
הלל עם הודו
וא יאמר המזמור
שהתחיל אפי'
ואמר וישתבח
כך פסקו רובם
אמר ברכות ה'
וימך להתחיל
ב' ומנין שיש
התפלה שלא
נ"ד דין מי הוא
א' יאמר וישתבח
שבתים מן ש'
ב' אין לנכך עד
לעוד. והש'
כדי שיאמר ה'
בברכה וימין ה'
ושיבת קודש וי'
אדם אפי' תתור

לכך אחר המזמור
נ"ד (א) וימין
(ב) וה"ה ג'
(ג) אפי' ויבוא
וישמש בו ויברך
(ד) ואם לא
ליד לא יפסיק
עצמין וימין ע'

התקדוש אשר נצבת דמותו על
כל מקום אשר יבנה בית
עצמות בעברתו שם מצב

מים השקן אלמ שחג לא יס
בן נבצעת ישתבח אבר אבר
קדו או שבו עמי ישראל קדו
מים קודם עלת אדיר אבן מן
קדו הכי ככלו חוכא ששית
אחרת עם השלם מא מור קדו

סקו יח ואמר עבדך מסול
לא יאמר בלע ובלע אבר מי
זה ימנו אתם ובאבעני יאמר
לעולם אבן חבן בני עדי דמי
ברוך ה' לעולם אבן חבן בני
קודם חורו לה' וני ושי גמ
על עשקה:

כל ויבני מי מקד ועשה
ישהו ויעדו תבין בפיסקו
ואת החסרות במסגרת כי
קעה:

ד עציבות האמנה ה' כי
בן בכרך נאמר בקדוש ה'
ואת ה' האלמות ויסוף חזי
חזי בסיסוד הדעה והזמן
והח"ש:

כ"ס
ואן יוכל להחמק תבין
עד וזאת דעה ודעה עד וז
חיים

מוסד המסק האם תבין ש
כל ביד חסד חזי וכל יתן
ה' וכל לז' כ"י ב' א' פתח
בכח תבין עמו שלם המסק
מסק תבין חסד
מסק תבין עניו כל חסד אלקים
מסק תבין עניו כל חסד אלקים
מסק תבין עניו כל חסד אלקים
מסק תבין עניו כל חסד אלקים
מסק תבין עניו כל חסד אלקים
מסק תבין עניו כל חסד אלקים
מסק תבין עניו כל חסד אלקים

שרון

אי"ה דיני תפלה

שלמה

היום שקדם אשרי שבניהם רק פסיקם מוקמים ואח"כ אשרי והללויה וכו' ויברך דוד ע"ד
לשם תפארתך ואח"כ ישתבח ויוצר וק"ש וברכותיה ויתפלל עם הציבור ואם אין שהות ב"כ
ידלג גם הודו לה' וכו' ויאמר אשרי והללויה מיד אחר ב"ש ויברך דוד כו' ואם אין שהות ב"כ
לא יאמר הללויה וגם לא יאמר ויברך דוד רק הללו את ה' מן השמים וגם הללו אל בקדשו ואם אין
שהות ב"כ לא יאמר גם הללו את ה' מן השמים ואם אינו שהות לא יאמר כלל הללויה רק ב"ש
ואשרי וישתבח ואם אינו שהות ב"כ יקרא ק"ש וברכותיה ויתפלל עם הציבור ואח"כ יאמר
כל פסוקי דומרה בלא ברכה שלפניו ולאחריו והיינו שלא יאמר כלל כל נוסח ב"ש וישתבח
אבל ברכות דשרתית מחויב בדרך אם לא בדרך קודם התפלה ואם בא סמוך לק"ש אם
יכול להתחיל ביוצא שיגעו להתפלל י"ח עם הציבור יעשה רעיקר הקפדה שיתפלל י"ח עם
הציבור . וכל ידען יעשה אם ירא שלא יעבור זמן ק"ש והפדה :

ב ומפני שיש אומרים דאין לדרג בפסוקי דומרה לכן יזדר מאוד שיבא כבהכ"ז קודם
התפלה שלא יצטרך לדרג :

נג דין מי הוא הראוי לירד לפני התיבה . וכו' י"ס :

א יאמר ישתבח מעומד וא"ל ישתבח אח"כ אמר ב"ש וקצת פסוקי דומרה ויאמר כל מ"ז
שכחים מן שיר ושבתה עד מעתה בנשימה אחר (א) :

ב אין לברך על עמיפת ציצית או תפילין בין פסוקי דומרה לישתבח (ב) אלא בין ישתבח
ליוצר . והש"ש אם לא היה לו מלית (ג) החילה מתעטף בציצית קודם שיתחיל ישתבח
כדי שיאמר הקדוש מיד אחר ישתבח ולא יפסיק ועיניו לקמן ס' נ"ד , וכן אם אין מנין
בכהכ"ז יסתין הש"ש עם ויברך דוד וישתבח וישתוק עד שיבא מנין ויאמר ויברך דוד
וישתבח וקדשו ואפי' שהיה ח"י שעה שהוא כדי לגמור את כוזה ואפי' היה שהיה מחמת
אונס א"צ לחזור וראש אבל הקהל יאמרו ישתבח מ"ד אף שאין מנין בבהכ"ז . וכן בשבת
אם גמר פסוקי דומרה קודם הש"ש יאמר ישתבח מיד :

ג ש"ש צריך שיהא הגון ואיהו הגון שיהיה לו מעלות אלו יהא ריקן מעבירות ושלא יצא
עליו שם עד שעשה עבירה כבוד או בשנוג ולא עשה תשובה אפי' בידורו . והיינו
שלא למנותו ככתחילה אבל אין מעבירין אותו מפני שיצא עליו שם רע בידורו , וכשויצא
עליו שם רע עתה והוא קרא דלא פסק אפי' יחיד יכול למחות בידו . ושיהא עניו ומרוצה
לעם ומי שמתפלל דרך חוקה או אגמית אין עונין אמן אחר ברכותיו וה"ח האומר קדושה
באגמית נכן אין לאדם להתפלל בלא רצון הקהל . ואפי' אם אחר רוצה לומר תפלה
בשכיר אביו וא' רוצה בשכיר אחר מי שירצה הקהל הוא יאמר כי התפלה כנגד תמידין
תקנו שיהיה ראוי שיהיה כבודו רם שישמעו הציבור . וקולו ערב דתיב כבוד את ה' מהונך אך
הוא נחת רוח למת וכדבר שלא יהא קולו נמוך ושלא יתפלל במרוצה ואין להתקוטש
בעבור שום מצוה שררי שנינו הצנועין מושכין את ידיהם מלחם הפנים . ויש לו נעימה וקולו
הזק שיהיה להתפלל בקול רם שישמעו הציבור . ואינו הגון ומניחין אותו להתפלל משום נעימות קולו אין
הקב"ה סקבל תפלתו שנה' נתנה עלי בקולה עד כן שנאתי' . וריגל לקרות בתורה ונביאים
ואבות'ם וראוי שיהיה בו גדרים ארוכים שלא ירא רגילו . ויבטם לבכה"ז ראשון ויצא אחרון
ואם אין מוצאין מי שיהיה בו כל המדות האלו יבחרו הטוב שבציבור בחכמה ובמעשים ואין
ואם היה כאן ע"ה זקן וקולו נעים והעם תפלים בו וכן י"ג שנה המבין מה שאומר ואין
קולו

מסגרת השלחן

לברך אחר התפלה שאו יצא ידי חובתו אי נמי בברכת מחיה המתים ובח"ת כהנה"כ במש"ל . בה"ט :
ג (א) ויועיק' כ' שאין לאומדן בנשימה אי כי י"ל כנעימה כמסדר שבתו של מלך רק שלא יפסיק ביניהן :
ב (ב) וה"ה בשאר בין הפרקים לא יפסיק להניחם שאין קפידא לומר פסד' כלא מו"ת וכן נוסח דעת הג'
דע"ה א' ובח"ה הכריעו לברך על תמי' בין פרק למיק והמלית יתעטף ולא יברך עליו עד שסיים ישתבח ואם
ימשיש בו ויברך :
ג (ג) ואם לא הביאו לו עד לאחר ישתבח רשאי להפסיק בין ישתבח לקדשו אבל בין קדשו לכרכו ובין כרכו
ליוצא לא יפסיק בין ש"ו שם הציבור שעמו ויתעטף במלית בלא ברכה ואחר התפלה ימשיש בציצית ויברך
אפילו ימתינ עד בין הפרקים וכו' וינחם ויברך עליהם . הד"ח :

קולו נעים הקמן הוא קודם וטוב שלא יהיה מום בש"ץ ועיי' בכבודות מה הן המומין גם טוב שיהי' ש"ץ צדיק בן צדיק :

ד אין ממנין אלא מי שנחמלא וקנו מפני כבוד הציבור ואין הציבור יכולין למהוך על כבודן ומי שאינו בעל זקן כל שניכר בו שהגיע לכלל שנים שראוי להתמלאו וקנו נחמלא וקנו קרינן ב'י' הדכך בן כ' שנה אעפ"י שאין לו זקן ממנין אותו וכן אם ה' לו זקן מעט קרינן ביה נחמלא וקנו אם הוא מבן י"ח שנה ולמעלה. ובאקראי משהביא ב' שערות אחר שהוא בן י"ג שנה יוכל לירד לפני התיבה ויוכזר להתפלל ערבית של יום שנוגד בו אם מתפני ערבית אחר צ"ה דאו הוא אחר י"ג שנה וכל שבא לכלל י"ג שנה א"צ לברוק אחר ב שערות ואומרים שמסתמא הביא ב' שערות לענין זה ובלכד שלא יתמנה מפי הצבור או מפ' הש"ץ הממנה אותו להקד מעליו להתפלל בערו דעתים ידועים שלאותו עת הוא קבוע או בוודאי אסור ובת"צ הוי כמו ש"ץ קבוע ודא הוי כמו אקראי וטוב שירד לפני התיבה בח"ץ זקן ממש ואם אין שם שורדע להיות ש"ץ כ"א בן י"ג שנה ויום ה' כוסב שיהא הוא ש"ץ משתבטלו משמוע קדיש וקרושה ואין למנות טרים להיות ש"ץ :

ה ש"ץ שמאריך בתפלתו כדי שישמעו קולו הערב אם הוא מחמת ששמח בלבו על שנותן הוד"י להשי' בעניניה הבא' נעיו ברכה והוא שיתפלל בכבוד ראש ועומד באימה וביראה אבל אם מכון להשפיע קולו ושל' בקולו הריו זה מגונה. ומכ"מ כל שמאריך בתפלתו לא טוב עושה מפני טורח הציבור. ומי שיש לו קול נעים ירנן להקב"ה ודא שאר רגנות. ואם רק יקנה ואח"כ יתפלד :

ו אין ממנין כמו שקראו לניינין אלפין ורדאפין עיינון פ' שהברת העין הוא בחזק ועמוקה יותר מהברת האל"ף וה"ה רבו שקראו ה' ה' ויום כולם מברכים כך מותר. וג"ל פשוט דאם אומר על ימין שמאל או אפסא או אינו יכול דומר רי"ש וכן כל כיוצא בה שסמור להיות ש"ץ :

ז פוחח והוא מי שבגדיו קרועים וזרועותיו מנוגים אסור לירד לפני התיבה :

ח ש"ץ קבוע וירד לפני התיבה מעצמו ולא ימתין שיואמרו לו ומי שאינו ש"ץ קבוע צריך לסרב מעט קודם שירד לפני התיבה ודא יותר מראו אלא פעם אחת מסרב וכשואמרו לו פעם ב' נכון עצמו כמו שרוצה לעמוד ובפעם ג' יעמוד. ואם טעה ש"ץ וצריכין להעמיד אחר תחתיו אותו שמעמידו תחתיו לא יסרב כלל וכן אם האומר לו שירד הוא אדם גנוח אין מסרב לו כלל ונראה לי דאפילו הוא ג"כ אדם גדול. ובדברי גסות ושררה אפילו האומר לו הוא אדם גדול יסרב :

ט אין למנות ש"ץ ע"פ שררה אע"פ שרוב הציבור הפצים בו :

י אין מסקיין הון כאומנתו אלא איב נמצא בו פסור וש"ץ שהוא שוחט ובורק לא יתפלד בבגדים הצואים ומסרחין ואם אינו רוצה להחליף בגדיו בשעת התפלה וזה התפלל מעבירין אותו. וטוב שיחוקך בגדים כל היום כשהוקד בין הבריות שלא יהא בכבוד המשניאין וכו' וש"ץ המנבל פיו או שמרנן בשירי עגב' בניגון שמנגנין בילהולל' בחלו בידו שלא לעשות כן ואם אינו שומע מעבירין אותו. וש"ץ שהוקד ורצה למנות בנו לסייעו לפרקים אף על פי שאין קול בנו ערב כקלו אם אין קולו משונה אם ממלא מקומו בשאר דברים בנו קודם לכל אדם ואין הציבור יכולין למחות בידו. וכן בשאר המנויין בניהם קרמין לכל אדם אם בניהם ראויים לכך. ואין נכון להעביר הש"ץ ב' ביד אחר שקולו ערב יותר ואם הרוב הפצים באחד ישמטו שניהם כאחד. ויותר דיני הש"ץ מבוארים בש"ע. כשנמנין עליה ציבור נכון שותמנת על פי הדינים המבוארים כנוכר לעי' :

נד דינים השייכים לישתבח. ובו ב' סעיפים :

א המספר בן ישתבח ליוצר עבירה היא בירו וכ"כ היא חמורה שתחזירין עלי' מעורכי המלחמה ;
ב ודבר מצוה מותר להפסיק אחר ישתבח קודם הקדיש כגון מי שבא לקבול בבכה"צ שיעשה דין אבל בין קדיש וברכו או בין ברכו ליוצר לא יפסיק כלל. כשהחזר להתפלל יאמר הש"ץ מקצת פסוקי דומרה ואח"כ עניו הקדיש כי לעולם אין אומרים קדיש בלא תהלה לפניו לכן יותר מאוד שלא להפסיק בין ענינו או שור החרוז או שיר של יום קדיש. וכן מה שנהגו לפרוס על שמע אחר קדיש בתרא מיר שעכ"פ יאמרו מקצת פסוקים אחר קדיש בתרא ואח"י

ואולי קדיש
על דברי אהרן
נה דיני קדיש
א יודי רוב
נחום בני
רוב שנותו של
א"צ לברוק אחר
בשעת הקדש
שנים ויותר
ב אם תהיה
הקדיש
ב קול רם (ו) וצו
ומד קדיש
אם הוא כי
בשעה ויצא מן
התורה קדוה
המפרי מחבת
היה ואם יצאו
אמן ואמן השיך
ובכבודתו כן לא
ווד ענין לא יאמר
עשה ונפתח את
אמרו וכו' בשעת
אמרת ענין לא יאמר
בה ובכבוד ענינה
ב אם תהיה אחר
שבקדישתו ודא
שעת תלפין

נה (א) על
ס' דהה
(ב) ואילו ענינו
(ג) כש"ל לקח מן
באשר כפי"א
בבית משה
בני ישראל
וישן ענינו כל
ש"י לו כי

מפני שזה חזק ומהטוב וכו'

הטוב והחכם וכו' ומהטוב וכו' ומהטוב וכו' ומהטוב וכו'

והטוב והחכם וכו' ומהטוב וכו' ומהטוב וכו' ומהטוב וכו'

והטוב והחכם וכו' ומהטוב וכו' ומהטוב וכו' ומהטוב וכו'

והטוב והחכם וכו' ומהטוב וכו' ומהטוב וכו' ומהטוב וכו'

שלחן

איזה דיני תפלה

שלמה

מז

דאח"כ קריש וברכו ובכון שלא יאמר קריש רבנן אחר הלכה דבר אם לא שאמרו מתחילה ג"כ דברי אגדה כגון אמר רבי אעזרז איך חנינאי תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם כו' או איך חנינאי בן עקשיא רצה הקב"ה לזכות את ישראל וכו' :

גה דיני קריש . וכו' מ' סעיפים :

א יזהר לומר קריש בקור רם כרי שישמעו עכ"פ תשעה ועם השיץ הוא עשרה והיה עשרה גדולים בני י"ג שנה ויום א'. ואם ראינו שלא הביא ב' שערות אינו נקרא גדול עד שיצא רוב שנותיו שאז נתברר שהוא סריס . ואם נראה לו ס'מיני סריס קודם לכן דינו כגדול אבל אי' כדקודם אחר שתי שערות לענין זה וכן בקרושה וברכו וקריאת ס'ס' וכן דבר שבקרושה ובשעת הדחק יש להקפיד לומר קריש וקרושה וכ"ז שצריך עשרה בם' וצירוף קמן שהוא יותר מ' שנים ויודע למי מתפלל על ידי חומש שבריו אבל לא לקריש יתום שאינו חייב כ"כ רק מנהג :
ב אם התחיל לומר קריש או קרושה או קריש וברכו בעשרה ויצאו מקצתן גומרין אותו הקריש והקרושה וקריש וברכו שהתחילו והוא שנשתדלו רובם ואפילו אם התחיל באבות בקור רם (א) ויצאו מקצתן גומרין אפילו תפלת י"ח (ב) ונפיתת אפים וקריש שלאחריו ואשרי וסדר קרושה וקריש שלאחריו והיינו קריש שדם השיץ לתפלת י"ח שאומרים התקבל וכו' . אבל אם הוא ביום הכניסה אין , ורין בתורה דוח ענין אחר אבל אם התחילו לקרות בתורה בעשרה ויצאו מקצתן גומרין אפילו קריש שלאחר קריאת התורה ובשבת אם יצאו מקצתן אחר שהתחילו לקרות בתורה לא יוסיפו על ' הקרואים כג"ל ג"ל להשביעו הוא יפטר (ג) אם אין המפטר מחובת היום . ואם יצאו מקצתן אחר שהתחילו יוצר אור לא יאמרו התפלה בקול רם, ואם יצאו לאחר שהתחילו ברכות ק"ש (ד) של ערבות יאמרו הקריש שאחר ברוך ה' לעולם וסדר קרושה וקריש שלאחריה אבל תפלת ערבית וקריש שלאחריה לא שייך לקריאת שמע וברכותיה לכן לא יאמרו הקריש שאחר תפלת ערבית וכ"ש במ"ש הקריש שקדם ושלאחר ויהיה נועם לא יאמרו . ואם התחילו להתפלל מנהג בקור רם ויצאו מקצתן גומרין תפלת שמונה עשרה ופסית אפים וקריש של התקבל ואם התחילו לומר ועינו ויצאו מקצתן לא יאמרו הקריש אחריו וכן בשיר החודד ובשיר של יום (ה) ולימוד אבל אם אמר ענינו בלא מנין ותיכף אחר אמירת ענינו נודמן מנין יאמר הקריש אף שלא היו בשעת אמירת ענינו וכן בלימוד וכיוצא בה ופכ"ס בעברה היא לצאת אם לא נשתדלו ' ועליהם נאמר עויבו ה' וכלו ואף שגומרין כנ"ל :
ג אם התחיל אחר מעשרה להתפלל ואינו יכול לענות עמהם אפ"ה מצטרף עמהם לכך דבר שבקרושה דהא יכור לשמוע וכוונן מה שהם אומרים אבל ישן אינו מצטרף או אם הוא משיח שיחת חולין ואינו כמון דאותו דבר שבקרושה . וכשא' מתפלל כדור נכון שאחרים ימתינו מלומר קריש עד שיגמור גם הוא ויזכה כהוא :

ד מי שאינו שומע וגם אינו מדבר הרי הוא כשומה וקמן ואינו מצטרף :
ה לעולם הוא קטן עד שיהיה בן י"ג שנה ויום אחד ושנת העיבור י"ג חרש ומי שנודד באדר ראשון (ו) אינו נעשה בר מצוה עד אותו יום באדר שני אם שנת י"ג מעוברת וכ"ש אם גודל בשנה פשוטה או שנודד באדר שני שאינו נעשה ב"מ עד באדר שני . ומי שנודד ביום א' ר"ח כסליו וכשנעשה בר מצוה חשון חסר ור"ח כסליו אינו אלא יום א' אינו נעשה בר מצוה עד ראש חודש כסליו :

ז מגודה (ז) אין מצרפין אותו לכך דבר שצריך עשרה אבל מותר להתפלל באותו בהב"ב שהוא שם אלא אי' פירוש ההמיר עליו בכך :
ח צריך שיהיו כל עשרה במקום א' וש"ץ עמהם . והעומד תוך הפתח מן האגף ורחוץ דהיינו כשסוגר

מסגרת השלחן

גה (א) אבל אם יצאו קודם שהתחיל בקו"ר אף שהיו בעת תפלת הלחש א"א הש"ע בקו"ר בפתח מ' רה"ח :
(ב) ואי"א ברכנו וכו' אבל הכהנים אין נושאין כפיהן בפתח מ' א"כ התחילו ב' ויצאו מקצתן . בה"ש :
(ג) עמ"ש לקמן סימן קמ"ג : (ד) אפילו רק התחילו בברכו ואח"כ יצאו דה"ח : (ה) ה"ה אם היו עשרה באמירת פס"ד או באמירת אש"י שלפני תפלת המנחה ואח"כ יצאו מקצתן קודם שהתחילו הקריש לא יתחילו בפתח מעשרה שאף שקריש הוא מתקנ"ה מ"מ כיון שלא יוכל לומר ברכו או תפלת י"ח אחר קריש זה כמו שהדרו חכמים שאף קריש זה חובה כלל . ש"ע הגר"ח : (א) והאחרונים חוקקו בזה ומביאים שהגדל באדר ראשון נעשה ב"מ באדר ראשון . בה"ש : (ז) ואינו אלא הוא בעיר שהם שם אע"פ שאינו מוסל עליו לקבור ואפ"י יש לו מי שיתעסק בקבורתו אפ"ה אינו מצטרף אם לא שפסדו לתפתח ואם אינו בעיר וי"ל מי ששתדל

61 9

בסניג הדלת במקום שפה פנימית של עובי הדלת לחוץ כלחוץ . ונ"ל דנכון להחכיב
 שלא יעמוד כלל תחת המשקוף הצטופף עם מה שבבהכ"נ או בעזרה אף שהוא לפניו כ
 הדלת . וכן אף עושין מנין בעזרה שנפני ברכ"נ הוי עזרה פנים לענין זה . מקום שפה פנימית
 של עובי הלת הלוחץ דהיינו לצד בה"כ מן החוץ ונ"ל דכ"ז כשאנו מראה פנים לפניו אבל
 מראה פנים לפנים מותר לכ"ע ואפילו מי שעומד אחריו בהכ"נ וביניהם הלוחץ אפילו גבוה כמה
 קומות אפי' אינו רחב ארבע ומראה להם פנים משם מצטופף עמהם :

ה הוי עזרה במקום אחד ואומרים קדיש וקרושה אפילו מי שאינו עמהם יכוד לענות עמהם
 וצריך שלא יהא מפסיק מינוף או עינים דהיינו עינים לא עובד עינים . ונ"ל פשוט אף אם
 אינו רואה את המינוף או עינים דאסור ואפילו חוץ רד' (ה) אמות במקום שכלה הריח :

ו מקום שאין מנין בבית הכנסת המדר כופין זה את זה בקנסות שיכאז המדר מנין לבית
 הכנסת שלא יתבטל התמיד . ועיר שאין בה אלא עזרה ואחד מהם רוצה לצאת בימים
 נוראים כופין אותו שישאר אי' להשכיר אחר במקומו ושכר התון על היוצאים כעל הנשארים
 ובמקום שיש מנין כופין זה את זה לשכור חוץ ואם הם י"א ושנים רוצים לצאת ישכירו אחד
 בשותפות במקום ויפרעו בשוה ואם אין דרים אלא ה' וצריך לשכור שנים פורעין הח' הצ"ח
 לפי מנין והציו רפי נפשות . וכן אם היה ט' וצריכין לשכור א' :

בן דין עניית הקדיש . ובו ז' סעיפים :

א יש לבוין בעניית הקדיש (א) ודא יפסיק בין יהא שמה רבא דמברך רק יאמר תיבות אלו
 ביחד גם לא יפסיק בין עמיא ויתברך גם לא יפסיק בין בריך הוא דלעילא מכד ברכתא
 רק יאמר שמה דקרושא ודגוה כאתנתא (ב) ואח"כ יאמר בריך הוא דלעילא מכד ברכתא

וכו' ודא יפה עושין הזונים שמנגנים באלו תיבות ומפסיקין וכן יש ליוהר מה שקצת טעיים
 ואומרים בריך הוא לעילא אלו ג' תיבות רבד עם השי"צ והוא חרוף ונירוף דבשמע דהוא
 מתברך רק לעילא ודא דתתא חז' אלא לא יאמרו כלל ג' תיבות אלו דהא יש שאין עונים אלא

עד אחר יתברך (ג) אבל טוב רומר גם נוסח יתברך עד דאמרין בעלמא ודא יאמר ואמרו אמן
 רק כשהשי"צ אמר ואמרו אמן יאמר אמן א"ל כשהשי"צ אמר הקדיש (ד) במהר"ר דאז יצטרך גם הוא
 לומר במחירות שמיים קודם השי"צ ולענות אמן והמהירות מבטל הכוונה או לא יאמר רק עד אחר

יתברך וצריך לזוהר הריש דוכין שאז יאמרו עם התינוקות ג' תיבות אלו בריך הוא לעילא לבד :
ב צריך לענות אותו כקול רם רק שאז לענות קולות גדולות שיתנוצצו עליו בני אדם
 ויגרום להם חטא ויש מצוה טפי בעניית אמן יהא שמה רבא מקדושה ומודים מ"מ אם יש

שני בתי כנסיות בא' מניעין לקדושה ובא' לקדיש של אחר התפלה ילך ויענה הקדושה כי ישם
 ישמע גם כן א' תו הקדיש של אחר התפלה וישתדל הרוח לשמוע קדיש . ויש לעמוד כשעונין

קדיש וכד' שבקדושה . ומי שבא בבית הכנסת ושומע הקהל עונין קדיש עונה עמהם יהא שמה
 רבא אע"פ שאז שמע שי"צ שאמר יתגדל דיהא שמה רבא הוא שבת בפני עצמו . ובששי"צ
 צובר יתגדל יש רומר ועצה יגדל נא וכו' וזכר רחמין וכו' והיינו קודם שהתחיל או בשעה שמנגן

דבשעה שאומר ההון יתגדל צריך לשמוע ולשתוק כדי שידע מה הוא אומר וגם שידע אח"כ
 על מה הוא עונה אמן . ואין לומר ולעתה יגדל נא בכל מקום שאסור להפסיק כגון מן בריך שאמר
 עד אחר התפלה וכיוצא בזה :

ג בנוסח הקדיש יאמר מברך בקמן תחת הבל' ופתח תחת הרי"ש . לעגם בקמן תחת העין
 ולעומי בא"ז .

מסגרת השלחן

עבור שדינו שאם רצה לקרות אין מוחין בידו מצטרף . הה"ח : (ה) ולכן שי"צ המתפלל וצואה בבית שמתפלל
 צריך לשתוק עד שיוציאה אפי' היא לאחריו בכל הבית מאחר שמוציא רבים י"א אבל בפסד"ו מותר לומר
 כדרכו אם הוא חוץ לר"א ממקום שכלה הריח . מ"א :

ו (א) ואסור לעבור נגד האומר קדיש כמו נגד המתפלל . ויש למחות ביד הנוהגין לומר הקדיש עם
 השי"צ בשעה שהא' מנגן . שעת' . כששנים או ג' אומרים קדיש יחד וא' מקדים להבירו אם באים כ"א תכ"ד
 יענה עם הראשון או עם האחרון אמן ויעלה לכו"ס ואם יש הפסק יענה על כל א' או א' . ב' והג"א

דבריו לומר קדושה בריך הוא ולנוח באתנתא ואח"כ לומר לעילא כו' וכ"כ בש"ת וחי"א : (ג) והג"א
 דבריו לענות עד עמיא בלבד : (ד) ר"ל כשאומר קדיש שלם . אבל קודם ברכו א"א רק ח"ק :

ד כשאושר ההון
 הקדיש שישמע
 נ"ל דין עניית
 א אומר חייב
 המבדל לקרות
 ביה הוא אם לא
 יתברך בע"ז ש"ס
 מ"ט וכו' כי י"ד
 ברכו כשהשי"צ
 לעולם תוד וכ"כ
 וכו' וגם ברכ"ו
 שהשי"צ אמר ב"ו
 שאם יתפללים
 ג"כ ברכו עד ש"ס
 והתירו וע"ז א"ו

ה והבית ק

א וכן כל ש"ס
 וכו' עד סוף
 שיהא עם ח"כ
 לק"ס . תל' דהיום
 מ"ט וכו' וק"ו
 דה התורה ב"ו
 ד"ס וכו' מ"ו
 ב ובי שיהא א"ג
 קדושה וכו'
 או כשיש קבור
 יאמר או י"ב
 אומר אם קרא מ"ו
 הברכות . ויש ג'
 אפי' שעתה על
 ברכו עשה כ"ו

ג עליו שומע
 כל שעה ר' ש"ס
 אחרת כ"א ב"ו

ו דין עניית

א אפי' שיהא
 דבאתנו

ב' וכו' וק"ו
 ד' וכו' וק"ו
 וכו' וק"ו

שלחן

א"ה דיני קדש

שלמה

יז

ד כשאומר ההין יתגדל כורע וכן ביהש"ד וכן ביהבדך וכן בברך הוא וכן באמן. ולאחר שמים הקדש פוסע ג' פסיעות ואח"כ אומר עושה שלום וצריך לומר בזה :

נך דין כרכו וענייתו. וכו' מא :

א אומר הש"ץ כרכו את ה' המכובד וענין אחריו (א) אחר שאומר תיבת המכובד בדרך ה' המכובד לעולם ועד וחזר הש"ץ ואמר ברוך ה' המכובד לעולם ועד ואם אין שם עשרה ברא הוא אם לא ענה עמדה לא יצא ידי חובתו ויאריך הש"ץ בכרכו ובניגון והקרא אמרים יתברך בעד שמארך בניגון אבל אם אינו פגנן לא יאמרו ותברך כשעה שאומר התיבות של כרכו וכו' כי צריך לשמוע ולכוין למה שאומר הש"ץ. והאיתי שהרבה אנשים טועים באמירת כרכו כשש"ץ אומר כרכי גם הם אמרים כרכו וכו' עם הש"ץ ואח"כ ברוך ה' המכובד לעולם ועד וכשכתב לים ביחודות אמרים ג"כ כרכו קודם ויצר או קודם אשר בו לרו מעריב וכו' וגם בהכרז' והוא טעות גדול ועוברים על לא תשא והטעות בא מקטנתם ששומעים שהש"ץ אומר כרכו גם הם אמרים כרכו ושבתא כיון דעל עז לכן צריך לומר בזה מאוד שגם מהפלים עם הש"ץ אם שמעו כהש"ץ שאומר כרכו וכו' יענוה ב"ה הלז ולא אמרו ג"כ כרכו עם הש"ץ וכשהפלים ביחודות לא יאמרו לא כרכו ולא ב"ה הלז רק אחר ושתבה תתלמו ויצר או ובערבית אחר יענינו כיום קראנו ויהאילו אשר כדברו מעריב ערבים וכו' וצריך להזהר למדמים שיהיוהו דקטנים :

נך הלכות ק"ש וברכותיה. וכו' ג' מעיפים :

א זמן ק"ש של שחרית משראה את חבריו הרגיל עמו קצת ברחוק ד"א ויכרינו ונמשך ומנע עד סוף ג' שעות שהוא רביע' היום כי לעולם חשבינן היום לג"ב שעות מע"ה עד צה"כ ואם היום סוף היום קצת ארוכ' ואם היום קצר השעות קצרים. ופ"י יחד בתורה למחר לק"ש. וג"ל דסיום ק"ש לא יהיה יותר מן סוף ג' שעות ומוצהר מן המובחר לקרותה מותרות שהיו כבוד' וקרותה מנע קודם הניץ החמה כדי שיסימו ק"ש וברכותיה עם נץ החמה ויסמך בה החמה מיד בה"ץ החמה ומי שיוכר לעשות כן שכרו מרובה מאוד ואינו ניזק כל אותו היום וא"י קרא אותה קודם נץ החמה יש לו להקדים לקרותה במהרה כל מה שיוכר :

ב ומי שהיה אנוס כגון שהיה משכים לצאת לדרך במקום גדריו היה וקטנים שלא יוכר לעמוד וכנון אפי' עד על לבבך או שבני השיורא הולכים מהרה ודאי ימתנו לו כלל או כשיש קבורת מת ביצור או מ"יה או יום ערבה יכול לקרותה עם ברכותיה משענה ע"ה אבל לא יזמר ברכת ויצר או לא הוא קודם שיכיר בין הללה לדבן. ואפילו אם לא היה אנוס אם קרא משענה ע"ה ויצא ואם קרא משענה בלא ברכה יחזור לקרותה בזמנה עם הארכות. ואם נאנוס וקרא ק"ש ערבית עד שענה ע"ה יקרא בברכותיו הו"ץ מהשכיבנו אחר שענה ע"ה קודם הניץ החמה ויוצא בשביל ערבית ובדקמן ס"י ויה' לכן אם היה אנוס באותו שעה כנ"ל אפי' לא יקרא ק"ש בשביל שחרית ג"כ אחר שענה ריבון שעשה אותה שעה נליכה א"ל נחזור ולעשותה יום :

ג אע"פ שזמנ' נמשך עד סוף השעה ג' אם עברה שעה ג' ולא קרא אותה בברכותיה כל שעה ד' שהוא שריש היום וא"ל שכר כקרא בזמנה ואם עברה שעה ד' ולא קרא יקרא אותה בלא ברכת כל היום (א) :

נך דין ברכה ראשונה ביוצר אור. וכו' ג"ס :

א אם טעה ואמר אשר כרכו מעריב ערבים ונזכר מיד ואמר יוצר אור וגם סיים ויצר המאורות יצא. או שאמר יוצר אור וברא חושך אשר כרכו מעריב ערבים וסיים ויצר המאורות

מסגרת השלחן

נך (א) ו"ל ס' ק"ש מע"ה א' מדון אם לא שמע מהש"ץ שאמר כרכו ומדון ענייתו אכן אחר ביה"ל :
נך (א) ואם לא קראה ביום כשנגג או כשענת קרא אותה בערבית אחר שקרא לשל לילה יקרא ס"ב לשלושים היום בלא ברכות. וכן אם לא קרא בערבית ושלם בשחרית ודוקא כשנגג אבל לא כבוד. ה"ח :

חן כחין. וצ"ח רבין ויהי ויהי
כ"כ או עברה את מלאך
מיסתקין ה'. וקטן מה
כשעל מ"ה מים וקטן מה
ל' ובעיניו הן אפילו
על סמם מעיניו כסמם ;
א"י שיעני נזכר יום רביעי
או ערב יע"ג. מ"ז ע"ה
ד' (א) אבות במקום שבת
ה' בקמת שבאו חב"ד
ה' שבת וצ"ח נזכר יום רביעי
ה' ה"ח ע"ה ודומים ענין רביעי
א"י ובעיניו רובם יצאו
ש"ך נזכרו שם שמוען ה'
ועיניו נזכרו א' :

נך ומכך הן יצאו חב"ד
נך ב"ך הא קדשא כס' כס'
ב"ך הא קדשא כס' כס'
וכן של לחד מן מקנה
א' והק"ה ודוקא רבסמ'
א' ולא היה שם ענין ענין
מלפניו הא אבד ושמ'
נך (א) במדורו לא יעשה
המנוחה או לא יאמר רק ה'
נזכר את ב"ך הא קדשא כס'
נזכר את ב"ך הא קדשא כס'
א' מן מקנה וסמם סמם סמם
מכאן וכן ויבט וקדשתה סמם
נך קדש. ש"ח נזכר כסמם
נך קדש ענה ערבים וראו
שבת לפני עניו. ושלח
קדש שחרית או כשנגג
הוא אבד עם ש"ך ע"ה
המכובד מן ב"ך ע"ה
נך (א) ו"ל ס' ק"ש מע"ה א' מדון אם לא שמע מהש"ץ שאמר כרכו ומדון ענייתו אכן אחר ביה"ל :
נך (א) ואם לא קראה ביום כשנגג או כשענת קרא אותה בערבית אחר שקרא לשל לילה יקרא ס"ב לשלושים היום בלא ברכות. וכן אם לא קרא בערבית ושלם בשחרית ודוקא כשנגג אבל לא כבוד. ה"ח :

14 15

המאורות יצא אבל אם אמר תחילה בפתחה רק אשר כברו מעריב ערבים ולא יוצר אור
 אצ"פ שסיים יוצר המאורות לא יצא. ואם סיים מעריב ערבים או שלא סיים כלל לא יצא
 אצ"פ אמר בתחילה רק יוצר אור וכל שאם אמר בתחילה יוצר אור וגם מעריב ערבים א"כ
 סיים יוצר המאורות או שלא סיים כלל לא יצא. והכלל בזה דצריך לסיים יוצר המאורות
 וגם בפתחה צריך להזכיר יוצר אור ואף אם הזכיר בפתחה לפניה או לאתרו יוצר אור
 ומעריב ערבים לית קן בה. ונ"ל דאם סיים בשחרית מעריב ערבים ונזכר תיכף מיד ואמר
 יוצר המאורות דיצא כדקאן מ' ר"ש וכל הני דינים גם בערבית גבי ומעריב ערבים דינא
 הכי. וא"כ נזכר שמעה עד שגמר אהבה רבה לא יפסיק אלא יאמר יוצר אור אחר התפלה :
ב כשעונין קדושה שביוצר אור אומרים אותה בקול רם ואומרים ומעריצים ומקדישים במ"ם
 וכן כולם וקדושה זו מיושב' אם אפשר וטוב לאומרה עם הציבור קדושה זאת והברכות
 דק"ש יאמר היחיד עם הש"ץ בנחת. וימחר לסיים הברכות קודם הש"ץ ויענה אמן על ברכות
 הש"ץ. ואף דשארי אמן (א) אין עונין בברכות ק"ש חוץ מאמן של האל הקדוש ושמוע תפלה
 כמו שיתבאר בס' מ"ז אמן דארו ברכות לא הוי הפסק כש ים גם הוא הברכה מקודם
 דיאמר אמן על אותה ברכה שסיים הוא עצמו נ"ל. אבל מה ששמעתי שרבים אומרים נ"ל
 ב"ה וב"ש הוא טעות גדול שאין עונין ב"ה וב"ש מן ב"ש עד אחר התפלה והוא הדין
 בברכות ק"ש של ערבית :

ג אם טעה בברכת יוצר בענין שצריך לעבור אחר תחתיו אם טעה מקדושה ואיך אין השני צריך
 להתחיל אלא מ"קם שפסק דהיינו שיתחיל מקדושה ואי"ל ואם טעה באופנים יתחיל
 באופנים וכו' ואם טעה באופנים ואיך יתחיל מלאך ברוך וכו' אבל אם טעה קודם קדושה
 יתחיל מראש (א) וקדושה הוי סוף ברכה לענין זה וכן ברוך כבוד ה' שמקומו הוי סוף ברכה :

ד דין ברכות ק"ש ואם צריכין כוונה. וכו' ג"ם :

א קרי ק"ש בלא ברכה יהוור ויקרא ק"ש עם הברכות. ונ"ל דבפע' ב' כשקורא ק"ש יכוין
 כקרא בתורה :

ב מצות עשה מן התורה להזכיר ששה זכירות (א) הללו בכל יום ואנו הן יציאת מצרים ומתן
 תורה ומעשה עמק ומעשה מרים וזכירת שבת והקצפת ישראל במדבר. לכן יאמר
 פסוקים אלו למען הזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך והוא זכירת י"ם. ב' זכור
 את יום אשר עמרת לפני ה' אלהיך בתורב פן השכח את הירבים אשר ראו עיניך והוא
 מ"ז. ג' זכור את אשר עשה קך עמלק עד תשכח והוא מעשה עמלק. ד' זכור את אשר
 עשה ה' איהך למרים בדרך בצאתכם ממצרים והוא מ"ט. ה' זכור את יום השבת קדש
 עד וקדשהו והוא זכירת שבת. ו' זכור את אשר הקצפת את ה' אלהיך במדבר למן היום
 אשר יצאתם מארץ מצרים עד בואכם עד המקום הזה ממרים הייתם עם ה' והוא הקצפת ישראל :
ג מצות דאורייתא צריכה כוונה לצאת בעשיית אותה המצוה לכן צ"ל שיכוין בק"ש לצאת גם
 יוהר דבתחילה כדכין פ"ל המלות בכל הק"ש מה שהוא אומר ובריעבר אם לא כיון לבו פ"ל
 המלות רק בפסוק ראשון ובשכמל"ז יצא :

סא דין כמה צריך לדקדק ולכוין בק"ש. וכו' י"ד מעיפים *

א יקרא ק"ש בכוונה (א) באימה ביראה ברתת ובזיעה :
ב אשר אנכי מצוך היום היינו רומר בכל יום יהיו בעיניך כ. דשים ולא כמי שכבר שמע
 אורו

ממנרת השרחה

ב (א) וכן דעת הח"א שאפי' בין הפרקים אין לענות שארי אמן. וברח"ה הכריע לענות כל אמן בין
 הפרקים לבד מבין אהבה לשמע שאסור לענות שאר אמן : (ב) ונ"ל דדין זה הוא במקום שהש"ץ מוציא
 וצבור אבל לדיון אצ"ל ח"א :
ג (א) וטוב לזכור אצל ק"ש שכשיאמר וכוונ בהרת יזכור מ"ז. לשמך הגדול מעשה עמלק שאין השם
 ש"ם עד שימחה זרעו של עמלק. להודות לך. הפה נברא להודות ולא להרב לה' והוא זכירת מעשה מרים.
 וצאתה ולא באותה שעה שנקשו את העגל ולא היו באהבה. וזכרתם את כל מצות וז שבת שקשלה ככל המצות
 שצוית יצ"ם בס' אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי וגו' מ"א :
דא (א) ובכל מצוה שמזכיר בקריאתו בין עשה בין לית יכוין שמקבל "ע מצוה זו לקיימה (טוב שיכוין

אורו ורובה
 ובין היום לא
 בק"ש יש
 יאמר אל
 ואר אהב
 והש"ץ לא יאמר
 ד נתנו קדש
 בקריאת
 ה צריך האמר
 שבמצוה
 בארבע היות
 מקנה ומשה ו
 עתה וזאת נטוה
 שלישי וירוש
 ו אור רומר
 ואפילו לכל
 קן וזהבת ואמר
 ו אור טקו ואמר
 ה צריך להפסיק
 ה שהוא אלקי
 טעם הוא במקום
 עשית לשמך כבוד
 ט צריך להודות
 את הדב ע"פ
 י ירשתי שיש
 יא צריך ליתן
 כבוד תובה
 צריך להפסיק
 יב צריך שלא ירש
 יג אם ששקו וזו
 יד שיש קדוה

ואתו הרבה פעמים שאינו חביב אצלו. ולכן נראה שצריך להפסיק בין היום לעד לבבך ובין היום לאהבה מטעם הביל וגם שלא יהא נראה היום על לבבך ולא למחר או היום לאהבה ולא למחר חזי :

ב בק"ש יש רמ"ה תיבות וכדי להשלים רמ"ח נגד איבריו של אדם אם הוא מתפלל ביחוד יאמר אל מלך נאמן ואם הוא מתפלל עם הציבור יחד יענה אמן אחר הבחור ב"י באהבה ואחר אהב עמו ישראל קודם ק"ש והוא ר"ת אט"נ ואז לא יאמר אל מלך נאמן רק אמן. והש"ק לא יאמר ג"כ אל מלך נאמן רק ותחול ק"ש ויאמר עוד פעם (ג) ה' אלהיכם אמת ולא יחזור לומר אני ה' אלהיכם אמת דהוי הירוף וגידוף :

ד גוהנין לקרות פסוק ראשון בקור רם כדי לעורר הכוונה. וגוהנין ליתן ידיהם (ד) על פניהם בקריאת פסוק ראשון כדי שזא יסתכל בראי המוגעו מלכוני :

ה צריך להאריך בח' של אחד כדי שימליך הקב"ה בשמים ובארץ שלוח רומם החטומות שבאמצע גג העיר ויאריך בד' של אחד שיעור שיחשוב שהקב"ה יחיד בעולמו ומושל בארבע רוחות העולם וזא יאריך יותר מכשעור זה. ויש גוהנין להטות הראש כפי המחשבה מעלה ומטה וז' רוחות דהיינו מזרח צפון מערב דרום ועכ"פ לא יטה כזרח מערב צפון דרום שלא יהא נראה כרמו ח"י שתי וערב. וזא יאריך בארץ. וטוב להאריך בח' שיש ובד' שני שלישי וידיגיש בד' שימעימנו בפה יפה שלא תהא כר' אבך און ההדיגיש יותר מדאי שלא יהא נראה כאלו הר' נקודה בשו"א :

ו אסור לומר שמע ב' פעמים בין שבוכל התיבות שאומר שמע שמע בין שבוכל הפסוק ראשון ואפילו בפסוק הראשון וש לאכור איר שאינו כופל פסוק ראשון רק מתחיל בפעם שני זא ואתה תאפילו כשקורא על מותר לקרות כל הפרשה ולחזור ולקרות כדי להשתקע בשינה מתוך ק"ש אינו כופל פסוק ראשון ב' פעמים :

ז אחר פסוק ראשון יאמר בשכמ"ז בחשאי :

ח צריך להפסיק בין ישראל לה' ובין אלקינו לה' השני כדי שיהא נשמע שמע ישראל כי ה' שהוא אלקינו הוא ה' אחר וצריך להפסיק בין אחד לברוך כי עיקר קיבול מכות שמים הוא בפסוק ראשון וצריך להפסיק בין לעולם ועד לואהבת כדי להפסיק בין קבלת מלכות שמים לשאר מצות (ה). וצריך להפסיק בין נשבע לה' בהמעים העיני יפה שלא תהא נזאת כה' : **ט** צריך להתניו זי"ן של הזכור דזא לישתמע תשקרו או תשכרו דהוי כעבדים המשמיעין את הרב ע"פ לקבץ פרס וכן צריך להתניו זי"ן של וזכרתם :

י ידגיש ויד שר שמע ישראל שלא תבלע ושלא תראה כאלף וכן יודיה דלא לשתמע והזא : **יא** צריך ליתן ריחוק בין וזרה לאף דלא לישתמע וחרף וצריך ליתן ריחוק בין תיבה שתחילהה כסוף תיבה שרפניה כגון בכל לבבך ובדומה (ה) וצריך לקרות בכל בקמץ תחת הכ' וכן צריך להפסיק בכך א שאר המ"ם (ו) כגון ומדתם אותם וקשרתם אותם וראיתם אותו וזרתם את ועשייתם את דלא לישתמע מותם מת ח"י :

יב צריך שלא ירפה החוק וזא יחזק הרפה וזא יגיה השריא נד וזא יגיד הנח : **יג** אף בפסוקי דמורה ובתפלה והקורא בתורה ובנביאים וכתובים צריך לקרית בכך : **יד** טוב לקרות ק"ש בטעמים כמו שהם בחזרה ובקבר שיכוין כי הגניגה דקייט בכך : **ה**

מסגרת השלחן

באחד שמומר נפשו בשביל אמונה זו וכן ב' ואהבת וגו' בכל נפשך. וגם יכוין לעשרת הדברות הנרמזין בב' פ' של ק"ש ב"ש ברוש"י. ה' אלהינו נגד אבני. ה' אחר נגד לא יהיה לך. ואהבת נגד לא חשא שמי שואהבו אינו נשבע בשמו לשוא. ביחד ובשעריך נגד לא תחמוד. ואספת דגנך שלך ולא של הברוך נגד לא תגנוב. ובדתם נגד לא תרצח דמאן דקטיל סקטיל. למען ירבו נגד כבר. וזא תתרו נגד לא תנאף. את כל מצות נגד זכור את יום השבת. אני ה' אלהיכם נגד לא תענה אמר הקב"ה את הערת על הברוך עדות שקר כפולה אני עומד כאלו הערת עלי שלא כראתי שמים וארץ. בח"ש : (ב) וגם בפעם הראשון אומר אמת והצבור אחר שאמרו אמת ימתינו על הש"ק לשמוע מפיו ג' תיבות אלו ואח"כ יהיולו ויציב וגו' וזי שלא השלים ק"ש וכבר הקדים הש"ק וסיים יעמוד במקום שהוא וישתוק וישמע מהש"ק כשחזור ג' תיבות אלו ואח"כ יגמור ק"ש. שעה"י. ודעת הגר"י כסידורו שגם יהיה לא יאמר אל מלך נאמן. וכשכסיום שעה"י אני ה' אלהיכם יחזור עוד הפעם אני ה' אלהיכם : (ג) ר"ל יד ימיו ומ"ש על פניהם ר"ל על עיניהם. ק"ש ה' (ד) ובין פרק א' לב' יפסק מעט ויכוין לקבל גליו עול מצות וכן בין ב' לב' יפסק מעט ויכוין לקיים מ"ע וביתר יצ"ס. ח"א : (ה) מ' שיקרא בענין שישתמע שהם ב' למד"ן אבל מ"ם צריך מקץ ביניהם טוב כדי למנוח התיבות משק יעמוד קצת במלוח הסודיות. שעה"י : (ו) ובס' יוש"ה הוסף כל א' שאחר כל נד נא"כ

דין עובד אה ויני איר
אלא טיוב כלה לא יני
מעיב עיבס
ד"ך לטוב יוני השואר
למה י' גאלי יני יני
לדיבס ונני זככי כר יני
ת נבי וטוב עיבס דר
ימיר יני אור אור השואר
ובטעיים מקבטעס נני
עצבור קודש וזא דעבי
הש"ק יענה אמן קר טע
היה אור הקדים והשקע
בם ג' הוא גרבת
מסמיו שמים אטיים
קר איר התמה וזא

מקבטעס ויני אור השואר
יזא טעק באטיים נני
אבי אן טעק קודש
ה' הסקו הר' טעק כני

פני' ב' נקרא ק"ש יני
ואזן ה' יצאת מטיבס יני
שיא נסביר. לכן יני
ה' וזא וזית יני. ב' יני
בריס אמר אור ענין יני
שהשקע. ד' נבי אן יני
וזכור את יום השבת קדיש
האריך בחיבר נמן דר
ע"ה וזא הקב"ה ישיא
על שכיב נמן כמות
וברקעבו אן לכן נבי

החיל תחת למנוח כל שמי
או וזא וזא נקב שד"ק
תחת משה נטול פניו
לוי וזא וזכור קדיש יני
לוי וזא וזא שיקבטעס נני
מנוח ו' ליקש וטוב יני

14
15
9

שלחן

איה דיני קריאת שמע שלמה

בה מפסיד הכוונה וכל המדקדק בק"ש באותיות' מצננין לו גיהנם שנאמר בפרש שדי
מכנים בה תשלג בצלמון איה בצלמון איה בצלמון ועיין בפרשם שלי עי' הנד' מ"ש ע"ז
ע"פ סוד לכן צריך ליותר בזה :

סב מי שלא דקדק בקריאת שמע או לא השמיע לאזנו. ובו ב' העיפים :

א צריך להשמיע לאזניו כה שמוציא בפיו וכתחילה. ואל' השמיע לאזנו כיון שהוציא בשפתיו
יצא וחולה שאינו יכול להוציא בשפתיו עכ"פ יהרהר בלבו וכן אם הוא במקום שאינו נקי
לנכרי ואינו יכול לנקותו משום אונס וגם אינו יכול לקרוא במקום אחר יהרהר בלבו רק שלא
יהא המקום משנפ' לגמרי דאסור אמירו דהרהר ברא' במקום המנופת (א). וכן מי שצמא
בלידה במפתו וא"ל לו ליטול ידיו ולברך יהרהר הברכה בלבו וישתה כיון דיא' דהרהרו כדבור
דמי. ומה נ"ל בדבר ספק ברכה דהיינו שנסתפק אם בירך אותה ברכה הק"ל דכן ספק
ברכות נאקל שא"צ לחזור ולברך נ"ל דיהרהר הברכה וכן כה כיוצא בזה :

ב צריך ש"ץ השמיע קולו בשמע ישראל כדי שישמע הציבור וימליכו ש"ש ביהר :

סג יושב בשעת ק"ש ושלא לישן. ובו ה' העיפים :

א לא יקרא פרקדן דהיינו שפניו פוחות בקרקע או מושך על גביו ופניו למעלה ואפיו שוכב
על צדו מוב ליותר שלא יקרא א"ל שכבר שוכב ואיכא מרחא לעמיד ורכוש בגרין ועצ"ד ליותר
מאד בזה בק"ש שעל הכמה מאחר שאנו קורין מבעוד יום וכמוכין עי' ק"ש שעל הכמה שהוא
אחר יציאת המוכבים. וחילה נוטה מעט בצדו וקרא :

ב היה סודק בדרך ורצה לקרות ק"ש צריך לעמוד בפסוק ראשון ובשכמ"ז וטוב לעמוד
בכל פרשה ראשונה ואם הוא רוכב על גבי בהמה כמהך דמי לענין זה שצריך לעמוד
עם הבהמה על כל פנים בקריאת פסוק ראשון אבל יושב בעגלה או בספינה אינו צריך
דהוי כיושב לענין זה :

ג עיקר הכוונה הוא בפסוק ראשון ובשכמ"ז הלכך אם לא כיון לבו בפירוש המדות בפסוק
ראשון ובשכמ"ז צריך לחזור ולקרות ויאמר פעם שני שמע בלחש גם יפסיק מעט בין
שעם ראשון לפעם שני שלא יהא כפול פסוק ראשון ב' פעמים ואם לאחר שסיים נזכר שלא
כיון לבו בפסוק ראשון צריך לחזור ויראש :

ד יותר שלא יישן ולא יתנמנם בק"ש וצריך ליותר בק"ש שעל הכמה כנ"ל בס"א :

ה הקורא ק"ש לא ירכז בעיניו ולא יקרוץ בשפתיו ולא יראה באצבעותיו (א) אפילו לצורך
מטוה בפרשה ראשונה (ב) מפני שנראה כקרא ארעי. וכתוב ודברת עם ורשינין עשה
אוחם קבע וכ"ש שלא יעסוק במלאכה אפילו מלאכה קלה בשעת ק"ש ויותר כנ"ל נ"ל בק"ש
שעל הכמה כנ"ל בס"א. והב"ק אף שמשאו עי' כתפו מותר לקרות ולא יתחיל בשעה שמוען
או בשעה שפורק ספני שאין לבו מיושב :

סד דין המועה בק"ש. ובו ב"ס.

א קרא למפרע בסדר הפסוקים לא יצא לכן אם קרא פרשה ומעה בה אם יודע היכן מעה
ליודע שרלג פסוק אחר או תיבה אחת מתחיל באותו פסוק (א) וקורא עי' הסדר שאם
יפסיד אה"כ כשנודע לו שדולג אותו פסוק לברד הוי למפרע ואם אינו יודע באיזה פסוק מעה
חזור מתחילת הפ' ואם הוא בפ' ראשונה יתחיל מואהרת ואם אינו יודע באיזה פסוק דרכ
החזר מפרשה ראשונה דהיינו יראהת שמתמא פסוק ראש' וברוך שם כבוד מלכותו לעולם
עד' אמר. אם לא שיודע שלא כיון לבו בפסוק ראשון ובשכמ"ז דאז כלאו הכי חזר
לראש

מסגרת השכחן

סב (א) וזו יהרהר שמרוב לקרות ק"ש ונרכותיה ויצמער על שאנו יכול לעשות כן וי"ל שבר ע"ז. ה"ח :
סג (א) וכ"ש שאסור לשאוף מ בא"ק. ה"א : (ב) וכ"ש שניה ג"כ אסור אם לא יצורך מצוה. בה"ס :
סד א משמע שאפילו לא דלג אלא תיבה א' בהפסוק צריך להתחיל מראש הפסוק וכ"כ בסמור בהדיא.
שכל מי כ' דלעולם צריך להתחיל מתיבה שדלג. וה"ס מליק ענינו עי' התיבה שדלג אבל אם לא מליק
ענינו צריך להתחיל מראש הפסוק כמש"ל מי' ס"ו כמי שהספיק באמצע פסוק היאז ולא מליק ענינו. משמעות
ש"ע הגר :

לראש וכדלע
ראשונה או שיה
ובמקור בירך או
מז פרשה ראשונה
כאן ענינו בתיבת
המנו
ב מי השמיע עי'
במראה מקום
או סוף א"ב אם
סד ותננו לבה
א קרא חתונ
מ"מ עי' ו
ובתורה ובהל
ש"ז עי' עי' עי'
בס"ס ש"ס עי'
שמחתו לאזני
אם האזני בא
המפקק חתם ה
אזני וצריך ליותר
ש"ז וצריך לקר
מותר לשנות אפי'
א"ב אם עיקר לא

אף שק"ש ק"ש
יראה כלאו
ק"ש וק"ש עי'
עמדת כן דרך
ואמר שעת אנו
קורין שעת אנו
ב' באיזה מקו
א' ב' ד' ופ' עי'
א"ב ובאמצע
ובס"ס חתם
יפסיד כיון שיה
המפקק חתם
ודברנו ופי' עי'
וכ"כ מי' עי'
א"ב אם עי' ה'
ס"ד וכן אם עי'

מסגרת השכחן

שלמה

ותם שאמר בנפש יי
דמ ימי עי ובעד מלך

ובו ב' טעמים

על לאו כיון שהיה
אין אם הוא במקום שיש
אשר יורדה בוטו וקט
השטק(א) וכן כ' טע
שהיה בין דוד והיה
היתה בניה דוד וקט
אין כ' טעם בזה
וישנו שיש בזה

ובו וזו טעמה ואינו
כדו ולזהו בניו ועיקר
כיון עי קיש שיה
קרא

ראשון ובשכמל' וזו
ישי עניו או שיה
בנהו או בסנה או

כדו בפרשת המה
על בלשם נם ופסק
ואם הוה ששים

אם
בשמה מל' בלש
הוא באבניקה(א) אומר
ויב הרבה כן והיה
קיש ודוד בלש על
קרות וזה וזה

שם
בשמה את עם וזה
קיש(א) קרא עי וזה
אין יורד ביה מסק
אין יורד ביה שיה
אין עם כבוד מלכות
ובשכמל' דא בלש וזה
הוא

לשון קו ילש על
הוא עי וזה מה
אומר וזה בלש כדו
היה עי וזה בלש
הוא עי וזה בלש

הוא עי וזה בלש
הוא עי וזה בלש
הוא עי וזה בלש
הוא עי וזה בלש

הוא עי וזה בלש
הוא עי וזה בלש
הוא עי וזה בלש
הוא עי וזה בלש

הוא עי וזה בלש
הוא עי וזה בלש
הוא עי וזה בלש
הוא עי וזה בלש

שלח

איה דיני קריאת שמע

שלמה

יב

לראש וכדעיקר ס' סג וכן אם טעה בין פרשה לפרשה שיוודע שסיים פ' ואינו יודע אם פרש
ראשונה או שניה חזר ל' והיה אם ש. וע. וכן אם היה עומד בכותבתם או בשבתך בנידך
ובלכתך בדרך ואינו יודע אם בפרשה ראשונה או בשניה חזר לכשתך וכו' או מכתבתם
של פרשה ראשונה. ואם התחיל למען ירבו ימיכם א"צ לחזור ולכתוב נקט ואינו וכן אם
מצא עצמו בתובה א' באמצע הפ' השניה שיוודע שאמר אמרין מסתמא אמר כל מה שלממל'
הימנו ופתחל מתחילת הפסוק של אותו התובה שיוודע שאמר :

ב כל המשנה מטמבע שטבעו הכתים בברכות הרי זה טועה וחזור וסברך ודוקא אם פתח
בברכה מקום שלא תקנו לכתוח או החם במקום שאמרו שלא לחתום או שינה בנוסח התיבה
או סוף אבל אם שינה באמצע בנוסח הברכה ולא אמר אותו הלשון כמש אלא שאמר
בנוסח אחר לאמצע הברכה יצא :

סד הנכנס לבהכ"נ ומצא ציבור שקורין קיש או שהפסיק בשעת הקריאה. וכו' כיס:

א קרא סרוגין דהיינו שהתחל לקרות והפסיק בין בשתיקה בין בדיבור אם היה השתיקה
מרמת אונס ושהיה כדי נגמור את כולה כראשו לסופו חזרו לראש ולה בברכות קיש
ובתפלה ובהלל ומשערין ענין השתייה לפי הקרא ולא לפי רוב בני אדם. ואונס הוא כשהמקום
שהוא עומד בו נקי ומצטרך לשהיה ער שינקו אותו המקום או האיש אינו ראוין לקרות
במחז שכים שותתין על ברביו וכיוצא וכן אם האונס בא ממקום א"ר כגון אונס לכמים
שמחמת זה אינו יכול לקרות ושהיה כדי נגמור את מורו. וז"ל דב"ק(א) ובתפלה ובהלל אף
אם האונס בא מחמת אחר וכדאי חזר לראש ובברכות קיש אינו חזר לראש אלא אם היה
ההפסק מחמת האיש ההוא או המקום ולכתחילה אמור ההפסק בשהיה אפי' שלא מחמת
אונס וצריך ליהדר מאד שלא ינגן השיץ בברכות קיש וכן בהלל הודו ואנא כדי נגמור את כולה
שגזר ויצטרכו הקהל להפסיק בשתיקה באמצע הברכה או הלל. ועונות קריש או קדושה
מותר לשהיה אפילו כדי נגמור א"ז כודה אם הגיע לשורה חדשה וברלקמן סוף סימן ס"ז
אבל אם עדיין לא הגיע לשורה חדשה ישנה בסרוגין באמצע ברכה בכ"פ פרות סכרי
נגמור את כולה כג"ל פשוט :

ב אף שקרא קיש אם מצא ציבור שקורין קיש צריך לקרות עמהם פסוק ראשון בשביל שלא
יראה כאילו אינו רוצה לקבל עליו עול מלכות שמים עם חבריו וטוב שיקרא עמהם כד
ק"ש ויקבל שכר בקורא בתורה. וה"ה שאר דברים שהציבור אומרים כגון הלהל דוד קורא
עמהם וכן דרך ארץ וכן אם הוא בבהכ"נ ואומר דברי תחנונים ואפילו מל"ש ואיך שיפסיק
ויאמר שמע ישראל ובשכמל'. וז"ל דה"ה בהלל אבל אם עומד בברכות קיש שלפניה והציבור
קורין שמע אינו קורא עמהם רק ואמר התיבות שהוא אומר בשעה שהציבור אומרים פסוק
ראשון בניגון הציבור שהוא נראה כאילו קורא עמהם :

סו באיזה מקום יכול להפסיק ובאיזה מקום לא יפסיק. וכו' ה' סעיפים :

א בין הפרקים שאמר בשלום אדם נכבד דהיינו הפנים חרשות שהוא אורח ומשיב שלום לכך
אדם ובאמצע שאמר מפני הוראה כגון לאביו ורבו וחכם מופלג בדורו וז"ש מ"ך או אנס
ומשיב שלום לאדם נכבד אפילו באמצע הפסוק היבא דמליק ענינים אבל באמצע ענין לא
יפסיק כגון ושמתם את דברי אלה על רבכם(א) והם הפסק באמצע הפסק חזרו לתחלת
הפסק חזק בפסוק שמע ישראל ובשכמל' לא יפסיק בהם כלל א"ל כפני מי שקרא סמנו שגזר
הרגנו ומי שאמר ראינו שקפידו על חבריו כלל לא יפסיק אפי' בין הפרקים וכ"ל בבהכ"נ.
וכל מה שאסור לדבר אפילו בלשון הקודש אמור וכל מה שמותר מותר בכל לשון :

ב אם שכח להניח ציצית או שלא היה לו מתחלה יניח בין הפרקים ולא יברך עליהם
כ"א אחר התפלה שימשמש בהם אבל אם מניח תפילין בין הפרקים מותר לברך עליהם
מיד וכן אם מניח תפילין באמצע הפרק כגון שהביאו (ב) לו בברכות אמת ויציה יברך עליהם
וכן

מסגרת הלשון. סה (א) ובד"ה הכיניו להקל ב"ק"ש כמו בברכותיו :

ס"א (א) ובש ע הגר ז' ד' דוקא אם הפסיק באמצע ענין צריך לחזור לראש הפסוק
ולכתוב חזק כמי לאו דוקא לתחלת פסוק אלא לתחלת הענין שפסיק בו או שהוא באמצע
הפסוק ; (ב) אבל קודם אמת ויציה אמר להניחם באמצע הפרק כיון שיכול לתפילין עי

51 51

בין המצות יבוא להניח באמצע פרק אם רוא בברכת אמת ויוציב שאמר להפסיק בין גאולה לתפלה ואם נודמן, זו תפילין בין גאולה לתפלה מניח ולא יברך עד אחר התפלה ומלת לא יניח או כלל בין גאולה לתפלה עד אחר התפלה ואם מתירא שלא יעבור זמן תפלה יקרא יתפלל בלא תפילין וכשיבואו אחר כך לידו מניח ויאמר בהם איהו מבור ומוב ומר שמע והיה אם שמע קרש והיה כי יביאך בקרא בתורה ואם אין לו תפילין ואם ימתין על התפילין לא יהפול עם הציבור אעפ"י ימתין על התפילין אם יודע שיבואו לו קודם שיעבור זמן התפלה :

ב לקדש פורק אפילו באמצע פסוק ואפ"י באמצע ענין וכשחזור יהזור לתחילת הפסוק ויאמר אמן יהא טמיה רבא עד אחר תיבת יתברך (ג) ולא יוחר וימתין וישמע עד דאמירין בעלמא ואמרו אמן ויענה אמן ומתקלד ואילך לא יענה אמן כי אינו אלא מנהג וכן בברכו יפסקו ויענה ברוך ה' המבורך לעולם ועד ובברכו של ברכות התורה יענה גם כן ברוך ה' המבורך לעולם ועד וגם אמן על ברכת התורה ובקדושה יענה קדוש וברוך וימרוך (ה) אבל לא יאמר נקדש ובשבת נעריצ' גם בשבת לא יאמר שאר הנוסח של קדושה גם יאמר אמן על אחר האר הקדוש והיה אמן שאר שומע תפלה וכן למודים יפסקו קודם זמן התיבות או מודים אנתנו דך. וכן מי שמעע קול רעמים (ה) יפסק דברך. וכן מי שהיה עומד בק"ש וברכותיה וקראוהו לענות לתורה מפסיק (ו) מכל"ס לא יקרא עם השי"ץ (ז) רק ישמע מהשי"ץ וכ"ש שלא יפסק קודם לעשות מי שברך אבל כהתחילה אין לקרוא אפילו לכהן אם עומד בק"ש או ברכותיה וקריין לישראל במקומו וכן נכון שהכהן או הישראל יודיעו להשי"ץ שעומדים בקריאת שמע או בברכותיה אם יודעים שרוצים שיערו הם :

ד ואזו הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה לשמע בין שמע ותיבה אם שמוע בין ויהיה אם שמוע לויאמר. בין ויאמר ראמת ויוציב לא יפסקי שלא להפסיק בין ה' לאמת אלא יאמר ה' אלהיכם אמת ואז יפסקו כדן באמצע הפרקים. ואם פסק אחר שאמר אמת או אטית קודם השי"ץ ומכ"ן ה' אלהיכם עם אמת וממתין שיתחיל השי"ץ לא יאמר פעם אחת אמת. וטוב לזוהר השי"ץ יפסק בין אמת ויוציב כי יוציב הוא ג"כ לשון אמת רק אחר ויוציב :

ה אין לענות קדוש וקדושה בין גאולה לתפלה וכיצד עושה ממתין בשויה חדשה כדי לענות (וע"ל סי' ס"ה) ס"א וכן אפילו אמן שאחר גאל ישראל לא יענה אלא ממתין קודם צור ישראל (ה) ויענה אמן ואח"כ אומר צור ישראל ואין להפסיק בין גאולה לתפלה אפילו מפני הוראה אם לא שרא שטא יהרגנו :

סז דין ספק אם קרא ק"ש. ובו סעיף א' :

א ספק אם קרא ק"ש חוזר וקורא עם הברכות. אבל אם יודע שקרא אלא שמתספק אם בירך לפניה אינו חוזר ומברך. וג"ל אם מסופק אם כיון דבו בפסוק ראשון או שנודע לו בוודאי שלא כיון דבו בפסוק ראשון צריך להזור וקרות אבל בלא ברכות ואפ"י מוכר אתר שפיים יח :

סח שלא להפסיק בפיוטין. ובו סעיף א' :

א נכון דומר הפיוטים אף באמצע ברכות ק"ש ולא הוי הפסק ואם לא יאמר יש לחוש שישאא בשתיקה עד שיגמור כל הברכה ואף דלא הוי שהייה מחמת אונס אפילו הכי אסור כהתחילה לשהות כפי שנתבאר לעיל סימן ס"ה בס"ד. ובשמתפלל ביחוד לא יאמר הפיוטים באמצע ברכות ק"ש וכן אם שכת דומר הפיוטים עד שגמר הברכה אסור דומר הפיוט מה שצריך לאמצע הברכה :

מסגרת השלחן

שמיע בין הפרקים וברח"ח חילק שבברכות שלפני ק"ש לא ינחה באמצע הפרק מטעם ה"ל אבל בק"ש עצמה ינחה אפילו באמצע הפרק שכל תיבה של ק"ש צריכה תפילין (ג) ולהג"א עד תיבת עלמיה כלבר : (ד) וברח"ח הכריע שאין להפסיק לומר ימרוך : (ה) ודעת הח"א שאין להפסיק לברכת רעמים אלא בין הפרקים אבל לברכת אשר יצר אפי' בין הפרקים לא יפסקו ולענין עניית אמן בין הפרקים על כל ס סעיף ב' ומספנות המוסקים שגם בין הפרקים אין לענות לקדוש וקדושה ולברכו ולמודים אלא מה שמתיר באמצע הפרק ולא יורר (ו) ואפילו שהיה כדי לגמור כולה אינו צריך להזור לראש דוה לא הוי אונס. ס"א : (ז) אבל בפס"ז יכול לקרות בלרש עם השי"ץ. ש א ובה"ח הכריע שלענין זה שוה פס"ז לק"ש : (ח) ובה"ח הכריע שבא לענות אמן אלא יסיים בשוה עם השי"ץ :

סז דין פורק
א אף בשביל א
אלה התפלה בין ה'
אלה ויתפלל תפלה
אלה התפלה בתורה
אם שמע לו לא על
למען שמתן וק
אזו שלא שמע על
שמע הוא אצל
ביאשונה אם יעני
למי והוציא סת
למי והאשענים
מי מה הפס
א וכן למדתי
יצאת מניתי
זה כן וכו'
ה זה עסק בו
ביתו או
אזי נשמע
א אף בשביל א
אין ענין
ענין ענין המ
בשקבין לתל
ותות (ג) חוים
פסד. וכל ובר
דשי ויקר
כדור אצל ברכת
ע"ל של כהונה

אמר ויבא עמך להפסיק בין
אין וכו' עד ארץ התורה וכו'
אמר ויבא עמך להפסיק בין
אין וכו' עד ארץ התורה וכו'
אמר ויבא עמך להפסיק בין
אין וכו' עד ארץ התורה וכו'
אמר ויבא עמך להפסיק בין
אין וכו' עד ארץ התורה וכו'

שלח א"ה דיני קריאת שמע שרמה כ

סמ דין פורס על שמע. ובו סעיף א' :

א אף בשביל א' שלא התפלל עדיין ורא שמע קריש וברכו וקדושה מותר להתפלל כל
התפלה ב' והוא יתפלל ואחרים יענו אמן וקדושה ואישי' וברוך ה' המבורך לעולם ועד
ולא יתפלל תחילה בלחש רק יתחיל מיד בקול רם. ואם יש שם ששה שלא התפללו או מותר
אף להתפלל בלחש תחילה. ועכ"פ אם לא שמע (א) קריש וברכו ולא מן העולים לתורה ואפי'
אם שמע רק לא ענה ברוך ה' המבורך לעולם ועד כגון שעבד בתפלה באותו שעה יפרוס על
שמע כמגן ויאמר קריש וברכו במגן ואח"כ יענה ג"כ ב"ה הל"ז ומטוב שיאמר קריש וברכו
אותו שלא שמע עדיין ולא אחר שכבר שמע רק שאומר להוציא אותו שלא שמע אע"פ שאותו
ששמע הוא אבל. וכשמתפלל שנית באותו בהכ"ז אין לשי"צ (ב) לעמוד במקום שעמד הש"ץ
בראשונה אם עדיין יש א' מראשונים בבהכ"ז. וכן אם הוציא ראשונה ס"ת וקראו בה אין
לשני להוציא ס"ת פעם אחרת ולקרות. ונ"ל דווקא אם לא יצאו הראשונים עדיין אבל אם
יצאו הראשונים מותר דווקא באותו ס"ת שרי אבל בספר תורה אחרת לא שלא יאמרו ספר
תורה ראשונה פסולה היתה :

ע מי הם הפטורים מק"ש. ובו ב' סעיפים :

א נכון ללמד נשים שיקראו ק"ש שחרית וערבית. וגם חייבים בפי' ויאמר שיש בה
יצאת מצרים וקמטים שהגיעו לחינוך חייבים. ושיכור עיין לקמן סימן צ"ט גבי תפלה
היא כאן גבי קריאת שמע :

ב היה עוסק באכילה ושתייה או שהיה במרחץ או שהיה עוסק בתספורת או שהיה מהפך
בעורות או שהיה עוסקין בדין והגיע זמן ק"ש מפסיק וקרא אע"פ שיש שהיה עדיין לקרות
אחר שיגמור עסקו ואע"פ שהתחיל בהיתר הצי' שעה קודם שהגיע זמן קריאת שמע וכל שבין
כהתחיל באיסור שמפסיק וקרא :

עא אבל ועוסקים במת פטורים מק"ש. ובו ג' סעיפים :

א שמת לו מת שחייב להתאבד עזרו פטור מק"ש ותפלה וכל הברכות (א) כל זמן שהוא
אונן עד שיקבר המת ואינו אם רוצה להתמיר על עצמו אינו רשאי וכשמתחילין להשחיר
עפר על המת יקרא ק"ש כל היום ועד ששיש היום עם כרכתיה כאשר נתבאר לעיל ובנייה
כשקוברין לאחר הקבורה יקרא ק"ש וברכותיה ומתפלל ערבית כל הלידה. ואם הוא קודם
חצות (ב) היום יתפלל הפת שחרית אבד ברכת השחר לא יאמר כיון שבשעת חביתו היה
פטור. ונ"ל דברכת התורה יאמר (ג). ובן שהוא אונן על אביו ואמו אם יש מתעסקין אחרים
רשאי לויך לביהכ"ז וכוונן קריש והמנהג דוקא שהוא קטן פחות מכן י"ז שנים ויום א'. כדא'
בהול אבל בשבת חייב בכויין. וערב זה שר מוצ"ש יקרא ויהתפלל (ד) מבב"ע. ונ"ל רקיש וערבית
ש ע"ש כשהוא אונן לא יתפלל עד זמן קבנת שבת ולא קודם לכן (ה) כשמתפלל ביחוד.
וי"ט

מסגרת השלחן

סמ (א) ה"ל אע"פ שכבר קרא ק"ש והתפלל בפ"ע ביחוד. וה"ה אם עומד קודם ספד"ז ומתירא שבשוגע
ליזכר לא היה' לו מן כול ענה לומר קריש וברכו ואפי' אחר שיבר שמע ויכל לומר קריש וברכו כשבילו ואם עומד
ביוצא ארץ ורוצה להפסיק הקריש וברכו ליוצא יכול לשנות כן אפי' כבר שמע ק"ש וברכו. ואפי' אתי שכבר התפלל
עם הצבור ויכול לומר קריש וברכו כשבילו זה ענין מוצא ביוצא ארץ אע"פ שגם הוא כבר שמע קריש וברכו. מ"א :
(ב) בבב"ל כ' דרין זה אינו אלא כשארע במקרה שלא התפלל עם הצבור ויהיה קטן שגמו על קריש. אבל ברבר
שהוא מנהג קבוע להתפלל בת א' ואח"כ בת ב' לא שיהיו גם דין זה אינו אלא במקום שנהגו אבל
לדריש דין זה אינו נכון. פ"ה :

עא (א) אפי' בה"ז מותרו אם נגבר המת לאחר שאכל ועדיין לא עבר הזמן שיתעכל המזון חייב לברך בה"מ
וזן אם עשה ערובי עניויו אונן חייב לברך א"י אחר שנגבר המת אפי' כל היום. דה"ל : (ב) אבל אחר חצות
לא יתפלל מנחה שת ס' וה"מ שנעשה אונן קודם זמן התפלה ויצא מאנינות אחר שעבר זמנה אבל אם היה' זמן
להתפלל קודם שנעשה אונן אלא שלא התפלל עד שנעשה אונן וכמש' באנינות עד שעבר זמן התפלה חייב
להשלים כל תלה המסכות וכן חייב לברך אז כל ברכות השחר. דה"ל : (ג) ובה"ל כ' שה"ה שצ"ל גם ברכות
שלא עשוי גוי עבד אשה ובמ"ק כתב לברך כל הברכות לבד מביכתי הנותן לשבויה והמקושר שנת : (ד) ובבב"ש
כתב בשם שב"י שאף אם גמיתו שחייב לקרות אבל הפלת ערבית ודאי לא יתפלל : (ה) ובש"ת הביא שאפ"ל
במגלה דע"ש חייב אם הוא סמך י' שבת ואין זמן לברכו :

14 15

שלחן

איה דיני קריאת שמע

שדמה

ו'ט ראשון או שני איה רוצה לקבור בו ביום דינו כחול ואם לאו דינו כשבת ועי' ק"ל ס' חקמ'
ב המשמר את המת אפילו אינו מתו פסוד מק"ש ואם היו ב' זה משמר זה קריב:
ג אסור לקרות תוך ר"א של מת או של קבר ואם קרא לא יצא . ומתחלה אסור בבחוק
בבית שיש בו מת אפילו חוץ לד' אמות של מת או קבר :

עב דין נושאי המטה והמנחמים והמלוים . וכו' ס"א :

א אין מוציאין את המת סמוך לק"ש של שתיית אם אין שהות להוציאו לקבור קדם שיש
זמן ק"ש ואם התחילו להוציאו (א) אין מפסיקין (ב) כדי לקרות ובערבית מותר להוציא
ולקבור וא"ה מפגז המנחה ומעלה טוב לקרות ק"ש ויהפלו ערבית תהלה :

עג הישן עם אשתו ובניו אך יתנחג בק"ש . וכו' ס"א :

א שנים שהיו ישנים ובשר שניהם נוגעים זה בזה לא יקרא ק"ש אא"כ היתה מליט מפסקת
בנידים ממתניהם ולמטה ואפילו עם אשתו אסור . ומאוד צריך ליותר בזה גם בק"ש שעל
המטה כיון שאין קוראים ק"ש של ערבית כבעי' וסוכנין עד ק"ש שעל המטה והוא אינו
יוצא בזה הק"ש . ועם בניו ובנותיו כשהן קטנים אין צריך להפסיק מליט רק בהורת פנים
שיחורו שניהם אחריהם זה לזה ואם הם גדולים בן י"ב שנה ובת י"א שנה שלמים או צריך
להפסיק מליט אפילו לא הביא ב' שערות . ונ"ל אפילו בר"ת אסור בזה :

עד שלא לברך כשאבריו רואין את הערוה . וכו' ב' סעיפים :

א לכו רואה את הערוה אסור לקרות ק"ש עד שיכסה את לבו או את ערותו אפילו אינו רואה
ב ערותו ויכסיו היד לא מהני ללבו ולערותו או לכסות ראשו לברך או להוציא דבר
שכסה כפיו ואם מרוב גופו בורועותיו בין לבו לערותו או הוי הפסק ואין לבו רואה את הערוה
הלכך הרוחץ במים צולים וקבו וערותו תוך המים צריך להפסיק או לכסות כנ"ל שלא יהא
לבו רואה את הערוה ואו מותר לברך . ודוק אם ראשו חושף למים ואינו מסתכך בערותו
ואם גם לבו חושף למים אינו צריך להפסק מליט . ואם המים עכוורין שאין האבריו נראין בהם
כותר בכל ענין רק שלא יהא ריה רע . ונשים אין לכן רואה ערותן לכך מותרין לברך
והתפלל כשהן רובשות החלק אבל כשהן ערומים לא ראו אסור מחמת גילוי ערוה :
ב שאר אברים רואין את הערוה מ' הר . אבל אם איזה מאבריו נוגע בערותו או בערות
הבירו אסור לקרות ק"ש והתפלל לכן ויכותיו שהערוה שוכבת עליהן צריך להפסיק בנגד
או דחריוקן בענין שלא יהא הגיד נוגע בהן וצריך ליותר מאוד :

עה ליותר מגילוי שער וקול אשה בשעת ק"ש וכן שלא לקרות נגד ערוה . וכו' ס"א :

א מקום מגולה באשה מקום שדרכה לכסות (א) הוי ערוה ואסור לקרות כנגד אפילו ככ
שהוא (ב) ובאשתו אם מגולה טפח או אסור ואם שוקה מגולה אפילו כנגד אפילו באשתו
אסור . וכן ג' לבושה דק ומתחיו בשר מתוכה אסור . ונ"ל פשוט דאסור אפי' בפניה ובתולה
אם היא בת ג' שנה שראוי לבואה ובבתו אם היא פגועה ומתחיו מותר עד שתהי' בת י"א שנה שלמים
כפי שנתבאר בס"י ע"ז ואפי' אשה אחרת (ג) אסור לקרות נגד אשה שכגולה טפח ובשוקה אפי' כ"ש:
ב שער של אשה שדרכה לכסות אסור לקרות כנגדה . אפילו בכ"ש אפילו באשתו
ונ"ל

מסנתר השלחן

עב (א) אפילו לאחר שהגיע זמן ק"ש . בה"ש : (ב) כל אותן שהמטה צריכה להן לשאתה אבל שאר המלוין
מפסיקין וקרוין . ש"ע וע"ש דין המנחמין והמפסידין :
עד (א) ואע"פ שהולך בכגדיו אם אין בגדיו מנחמים ודבוקים ממש על בטנו . וצריך שילך במנחמים או
שיאזור אזור או שיהבך גופו בבורעותיו . דה' ח :
עה (א) אבל פניה וידיה כפי המנהג שדרך באותו המקום לגלות הידים לא בקרא ערוה כיון הרגילין בזה אין
באן דההור' וכן פירסות רגליה במקום שדרך לילך וחק מותר אבל ודועותיה (שוקה אפי' רגילין בכך בדרך המיוצות
אסור . ח"א : (ב) וי"א דוקא מפה כמו באשתו : (ג) ויש מתדידי :

וגל אפילו למה
צ"ל וצ"ל
שניה של נשים
מורה . ונשים הנצות
רשון דהור הענין
מחייב מנחה במקום
מנחן אפילו אם רע
מותר אסור לקרות ק"ש
שדרכן מנחה אסור
יש לומר משמע
זמן שדוא ארוה
וקד' וכו' אשה או
אסור לקרות
מי שנת וזמנה
לכל ענין דאסור
מפסיק ויבנו
דבר והא' במתו
עין ליותר מגילוי
צאה בשמיטה
מגולה טפח
ה' הנעוין עוה
תהור' נגדה
מי שנת וזמנה
אין בה
לקרות אפילו
בענין לו ויהי' ערוה
פי שדרכן מנחה
מותר לקרות
ענין בגדיו שיש
לקרות אפילו או
לקד' אפי' יפה
ב' במקום שיש
מורה
אפי' צריך
כס"ד . ומכ' אם
כנגד או שדרכו
שנפג' אפי' אם
בדוחו שיש
ואם יש ע"ש
מפסיקין

(1) אבל
(2) וי'
(3) נגד א'

שלחן אה דיני קריאת שמע שלמה כא

וג' אפילו לאשה אחת אסור וכן אם מכסה רק שלבושה רק ומתחוי אסור כנ"ל ובמאה:
צריכין הנשים ליהוד כבוד שלא יצאו קצת שערותיהן ובתולות שדרכן לויך פרועת ראש וכן
שערות של נשים שדריכין יצאת חוץ לצמחן או פאה נכרית דיינו פארוק ואפי' דרכם נכסת
מותר. ונשים הבאות במקום שאין דרכן נגזותן למקום שדרכן נגזותן מותרין נלזותן אם אין
דעתן לחזור ולענין לקרות ק"ש כנגדן נ"ל שמהר אפי' דעתה לחזור. ונשים שבאו במקום
שדרכן נגזות נכסים שאין דרכן נגזות לא יגרו אפילו אם דעתם לחזור. ואסור לקרות ק"ש
כנגדן אפילו אם דעתן לחזור. וה"ה אם איש א' בא במקום שדרכן נגזות למקום שאין דרכן
נגזות אסור לקרות ק"ש כנגדן אפילו דעתו לחזור וכן אם בא במקום שאין דרכן נגזות למקום
שדרכן נגזות אסור ג"כ לקרות ק"ש אם לא שאין דעתו לחזור. ובתו במקום שאין הבתולות
יוצאות פרועות דינו כנ"ל בסעי' א' כנ"ל:

ג יש ליהוד משמיעת קול זמר אשה בשעת ק"ש אפילו פניה או אשתו ובתולה נמי אסור כד
זמן שהיא ראויה לביאה ובתו דינו כנ"ל בס"א נ"ל ודוקא קול זמר אבל קול דיבורה שרי.
וקול זמר אשת איש אסור אפילו שלא בשעת ק"ש:

ד אסור לקרות ק"ש כנגד ערוה אפילו ערות עכו"ם או קטן אם היא ראוי לביאה שהוא מבן
ט' שנה ולמעלה:

ה לכל הנ"ל דאסור לקרות כנגד הערוה אפילו היה הערוה בעששית של זכוכית או שהיה
מפסיק לבינו ובין הערוה וזכוכית אסור דברא' הליא מלתא דכתיב ולא יראה כך ערות
דבר והא מתחוי. וכן אם עצם עינו (ה) או שהיה סומא או בלידה אף שאינו רואה הא מתחוי
כנגדו אבל אם החזיר פניו וגופו ממנה שרי:

עין ליהוד מצואה בשעת קריאה. ובו ד' סעיפים:

א צאה בעששית (א) של זכוכית או שהיה מפסיק זכוכית בינו לבין הצואה מותר לקרות
כנגדה משום רבסיוו תלא רחמנא דכתיב וכסת את צאתך והא מ"ככ"ב:

ב העבירו צואה לפניו אסור לקרות כמו צואה המונחת במקום. ופי חז"ר אפילו עודה מן
הנהר כצואה דמי והרחק מן הצואה נתבאר בכ"י ע"ש בס"ד:

ג צואה או ש"ז או מי רגלים על בשרו אסור לקרות ק"ש אף על פי שמסוכה בכגדיו אבל
אם אין בא מששות אלא לכבוד כעלמא והכ"י ריהה והוא דומה למסוגי ויעה שרי
לקרות ואפ"ל הוא במקום שאינו מכוסה. וצואה בכגדיו או שכבת זרע או מי רגלים ואינו
מגיע לו ריח רע אם הוא מכוסה שרי. אבל אם נדבק בסגד צואה או מי רגלים אסור אף על
פי שנדבק מתחתיו שהוא מכוסה אפי' אסור כי הוא בשל לגבי הרגל. ולכן צריך לזהר
מאוד לקנה היטב המנעל קודם ק"ש ותפלה וכ"ד שבקדושה. וצ"ל אף ב"א ק"ש שלא ימצא
על כגדיו שום ריח רע וכ"ש עליו וכבסם המקום ההוא וכ"ש ציאה בפי טבעת אפי' כ"ש אסור
לקרות ואפילו אינו נראה כשהיא עומד רק נראה כשהיא יושב אסור וכן צ"ל מאד אסור
לקנה איע יפה דא"כ הוי כאילו לא ההפלג ולא קרא ק"ש ועובר על כל שם שמזכיר משום
לא תשא וטוב לרחוץ במקום הראו:

ב במקום שראוי להסתפק שיש שם צואה כגון באשפה וכה"ל אסור לקרות שם עד שירדע
בוודאי שאין עם שום צואה. ואם קרא בכמום שראוי להסתפק שיש שם צואה ומצא
אחי' צריך לחזור ולקרות ונ"ל שצריך לחזור ולקרות (א) ק"ש וברכותיה כפי שנתבאר בס"י
בס"ד. אבל אם אין המקום ראוי להסתפק בו מותר לקרות אם אינו רואה שם צואה ואפי' אח"כ
מצא שם צואה א"צ לחזור ומי רגלים כיון שרדא ריח אין אסור אלא כנגד עמיד של קירות ואח"כ
שנפג אינו אסור אלא מדרבנן אף במקום שראוי להסתפק שיש שם מי רגלים אם אינו יודע
בוודאי שיש שם מותר לקרות ואפילו אחר שקרא נודע לו שיש שם מ"ד א"צ לחזור ולקרות
ואם יש שם צואה ומסופק אם ציאת אדם או ציאת כלבים או חיה או בהמה ועוף ואינו
מסרית אולינן בתר המצוי אם מצוין תנוקות יותר מבהמה וחיה ועוף וכלבים אפילו בבית
אסור

מסגרת השלחן

(ד) אבל כשמפסיק חלון בינו לעירוה מותר כעוצם עיניו הואיל ואינו עמו במחיצתו ואינו רואה אותה. דה"ל:
ע"ן (א) אבל במים צלולים אסור לקרות כנגדה. דה"ל: (ב) וה"ם שמצא תוך ד' אמותיו אבל תוך ל"א
אפי' כנגדו א"צ לחזור ולקרות. דה"ל:

ש"מ
עד שבית ירוק סי' תשי
המסע זה קרי'
א"י. ומהלכה אסור בגזר
א"י:
שנת הדיני קדמי ע"ש
ב"ד לקרות ובעיניו מ"ד
המלוי קדמי תורה:
א"י:
א"ש ק"ש אפי' היה פתוח
ש"ך ליהוד מה נ"ס ק"ש
ע"י ק"ש שנת המה תלמי
ההפסק מותר ב' ביהוד
א"י ובת א"י שנה שמיס א"י
מותר ב"ח אסור בתו:
מ"ס ע"ס:
או לא היה יתרו אפילו אטרו
ואת א"י תחת תבוא אפילו
האבו רב"ד או התעב' א"י
ש"ך ואין לבו האהבת א"י
א"י וכלתו כ"ל א"י
למס' ואינו מסתב כ"ח
ש"ך ואין האביו נשאין בו
ה' ע"ה"ן ל"ך מותרין וג'
אסור מ"ס ע"ס ע"ה:
שרי נענה בקירוח או בע"ש
ע"ה"ן ש"ך והפסק כ"ח
ליהוד אסור:
קרות נגד ערות וכו' והו'
לקרות כנגדה אפילו א"י
האביו א"י כ"ש אפילו אסור
א"י שרי' ב"א ו"ה שנת
נגזות מ"ה ובקשה אפי' כ"ס
אפילו ב"ש אפילו ב"ש
נ"ל
ה"ל לח' לישאל את ש"ל הלח'
מ"ה. וש"ך ש"ך כמנכ"ס
ק"ה תחת ע"ה"ן מ"ד כ"ח
ה"ך ל"ך כ"ך חצונות

אמור וכן אפכא אם באשפה מצוין בהמה היה ועוף וכדבם יותר מתנוקות אזינן בתרי' והרזין בכדבם ובהמה היה ועוף והכל לפי הענין איזה מקום ראוי להסתפק :

עז שלא לקרות נגד מי רגלים . ובו ס"א :

א אמור לקרות נגד מי רגלים עד שיטייל לתוכן רביעית מים בין הם בקרקע בין הם בכני ובלבד שלא יהא בעביט המיוחד להם שאז אינו מועיל מה שמטייל רביעית מים וכפי שיתבאר בס"י פ"ז במ"ד . ל"ש אם היו הכיס בכלי תהלה או מי רגלים תהלה וכן אם היו כי רגלים בקרקע (א) אם הוא מ"פח ע"מ להמפיח או ישפוך רביעית מים ויראה שילכו המים עד כל מי רגלים שהם טופח ע"מ להמפיח . ונ"ל דה"ה אם היו המים תתנה ע"ג קרקע והוא ברביעית ומופה ע"מ להמפיח והשתין אה"כ ע"ג המים אף שעתה חמט מן רגלים ותפשט יותר מותר לקרות ק"ש ואין חילוק בין השתין הרבה או מעט חצית רביעית . ורביעית שאמרו למי רגלים של פעם א' ושל ב' פעמים ב' רביעית וכן לעולם ורביעית הוא ביצה זמחצה עם הקליפה והם כשני ביצים בלא קליפה . והרחקת למי רגלים נתבאר בסיומן ע"ש גבי צואה וה"ה קריאת שמע לקרות נגד מי רגלים :

עח מי שנצרך להטיל מים בשעת קריאה . ובו ס"א :

א היה קורא והזחילו מי רגלים שותתין על ברכיו פוסק עד שיכבה המים ויקנה כנגדו שלא יהיה טופח ע"מ להמפיח וזהו וקורא ואם שותתין על בגדיו ולא על בשרו פוסק עד של כלו המים שרתי עזר והזור וקורא א"ע"ש שיש על בגדיו טופח ע"מ להמפיח בין שהם כמגוים ואם הם מגוים במקום שטופח ע"מ להמפיח צריך להסיר בגדיו אם א"א לכבות ובתפלה כיון שאמר רווח במקומו א"צ להסיר בגדיו (א) אפילו אם הם מגוים וא"א לכבות ואם אפשר שיסיר בגדיו בלי שזיזו במקומו או פשיטא שצריך להסיר אם א"א לכבות ואם נפלה בארץ מרחיק מהם ד' אמות . גם שלא יהיה לפניו דאם מלפניו אמור כמלא עיניו ואם א"א ימחין עד שיביאו מים וישפכו עליהם רביעית או ימחין עד שיבלעו בקרקע שלא ידעה טופח ע"מ להמפיח . ואם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש דאין לך אונס גדול מזה ועיין לקמן ס"י צ' לענין תפלה וה"ה ק"ש :

עט מי שנזדמן לו צואה בשעת קריאה . ובו ד"ס :

א היתה צואה של אדם מלאחריו צריך להרחיק ד"א ואם יש לו ריח ירחיק ד' אמות במקום שכבה הריח כמי שמריח אף שיש לו חזיז שאינו מריח וכל שדרך בני אדם להצטער מאתו ריח מיקרי ריח רע וצדדים דינו כמו לאחריו . ולפניו או צדדים שפניו צריך להרחיק כמלא עיניו ואפילו כבילה או סומא או עצם עיניו צריך להרחיק מלפניו ומצדדין שפניו כמלא עיניו עד שאינו יכול לראות ביום . ומלאחריו וצדדים ד"א ואם יש לו ריח ירחיק ד' אמות במקום שכבה הריח ומי רגלים דינם כצואה לענין הרחקה :

ב היתה הצואה או האדם הקרא במקום גבוה עשרה ורוחב ארבע או במקום נמוך עשרה ורוחב ד' או הוא בבית אחר וצואה בבית אחר אם רואה אותה אמור . אבל אם מעצים עיניו או סומא או כבילה וכו' כשהוא מאחריו או מצדדיו אפ"ל לננו מותר לקרות אפ"ל פחות כד"א ואם צואה בבית ואדם נ"כ בבית והצ"א ראשו חוץ לבית או חוץ להלון אמור לקרות דשדיון ראשו בתר רובו . ואם הבגיס ראשו להרחק שיש בו צואה אמור נ"כ ודינו כנ"ל בסיומן א' ואם יש לה ריח אמור בכך ענין וזא מהני הפסקה ולא שינוי רשות לריח רק שאין צריך להרחיק במקום שכבה הריח דאם ככה הריח בבית או במקום גבוה או נמוך שרי בלא הרחקה וכן אם העבירו צואה בבית ועדיין נשאר הריח בבית אמור לקרות ק"ש במקום שמריח

מסנתר השחן

ע"א (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ב (א) דזה הוי הפסק יותר גדול מהרחקת ד"א והמתנה עד שיבלעו או שביאו מים שצריך אפילו בתפלה כמלא עיניו בארץ ס"א :

ע"א (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ב (א) דזה הוי הפסק יותר גדול מהרחקת ד"א והמתנה עד שיבלעו או שביאו מים שצריך אפילו בתפלה כמלא עיניו בארץ ס"א :
ע"ג (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ד (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ה (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ו (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ז (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ח (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ט (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"י (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"כ (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ל (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"מ (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"נ (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ס (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ט (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"פ (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ק (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ר (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ש (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ת (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"י (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"כ (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ל (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"מ (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"נ (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ס (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ט (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"פ (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ק (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ר (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ש (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :
ע"ת (א) וכה"ל כ' שבין שאינם בעין א"צ רביעית :

מקומות אחרים בברייתא דהרר
ק"ש דאי דהתקן :

מן דם בקקן מן דם ברי
מה ששבר וביעת מים וכו'
מי תמים תהיה וכן אמר
תמים מים וראה שילבו בלשון
המים תהיה על קקן וכו'
היה חסות מן תמים וכו'
ק"ש ע"ש רבינו ירמיהו וכו'
מן קקן וכו' וירמיהו וכו'
מן תמים וכו' וירמיהו וכו'

שכחה המים וקטן בגוו
בגדיו וראו על בשרו וכו'
דבר שברו מים עליו וכו'
ק"ש הוסיף בגדיו אם או
אפילו אם הם ממים וכו'
ק"ש הוסיף אם לא וכו'
מ מלפניו אמר כמא עני
ע"ש שילבו בקקן ע"ש
ראש דאין ק"ש אע"פ שה
ק"ש :

רחוק ר' אבהו מסתמך
שרך בני אדם והשמיני
רבים שרפנו עורן וכו'
עניו וכו' וכו' שרפנו כמא
ש"ס רחוק ר' אבהו
והק"ש :

ואי במקום נשך עשוי
הוא אסור אבל אם עשוי
עניו מותר לקרות א"כ מותר
ואין להקרא אסור וכו'
אסור ג"ל וכו' ג"ל כמא
רשות לומר ק"ש שאין עשוי
כמא או נשך שני מים
אסור לקרות ק"ש בבית
שמית

וישם בים שרפנו אסור בחבלה

שדה א"ח דיני קריאת שמע שלכה בכ

שמיעה . (א) ובית קטן שנפרץ כמלאו נדרול אם צוזה בגדול אסור לקרות בקטן עד שירחיק כשיעור שנתבאר בס"א דהוי כאלו הוא ג"כ בגדול ואם צוזה בקטן והוא בגדול הרי הוא כברשות אחר וכנ"ל :

ג צוזה חמור הרכה לאחר שבא מן הדרך וצוזה החול וכו' ונכירה מסרתת וצוזה תרנגולים ארומים שהצוזה ארומה או תרנגולת ארומה שקרוין אויג'גש הא"ן או תרנגולת של ארצות שמאכילין אותן שעורים או דוג של תרנגולים כל אלו צוזהן מברחת וצריך להרחיק ד' אמות ממקום שכנה הריח ומלפניו כמלא עיניו ואפילו אם נודמן פ"ג א' דאינה מסרתת דינו כצוזה אדם (ב) וצריך להרחיק כמו מצוזה אדם ד"א מרצוזה ומלפניו כמלא עיניו וצוזה כלב וחזיר ובהמה היה ועוף אם יש בהם ריח דינו כצוזה אדם ורחיק ד"א ממקום שכנה הריח ומלפניו כמלא עיניו ואם אין בהם ריח א"צ להרחיק כלל ואסור לקרות כנגד אשפה (ג) שריחה רע כמלא עיניו ולאחריו ורחיק ד"א ממקום שכנה הריח :

ד יצא ממנו רוח מרמשה אסור אפילו בר"ת עד שיכנה הריח ואם יצא מחבירו מותר בר"ת אבל ק"ש אסור עד שיכנה הריח . ונ"ל דאם הוא קורא ק"ש בחיור ובקש לצאת ממנו הרוח ואינו יכול לעמוד על עצמו ירחיק ד"א ומוציא הרוח ומסתן עד שיכנה הריח ותווד למקומו וגובר אבל לא יאמר הרבון שכבואר בס"א ק"ש :

פ מי שאינו יכול להשמר מהפיח . וכו' ס"א :

א מי שבריו לו שאינו יכול לעמוד על עצמו מהפיח עד שיגמור ק"ש ותפסה מיטב שיעבור זמן ק"ש (א) ותפסה ולא יתפלל ממה שיתפלל בלא גוף נקי ואם עבר זמן ק"ש ותפסה מחמת זה אנוס הוא ויקרא ק"ש שתיים בק"ש שלאחריו ויהפך שתיים בתפסה שלאחריו ואם יראה לו שיכול לעמוד על עצמו בשעת ק"ש יניח תפויזן (ב) בין אהבה רבה לק"ש וכבר עיניהן -

פא דין צוזה קטן . וכו' ס"א :

א קטן שהגיעו ככל שאתר כיוצא בשניו יכול לאכול כזית מחמת מיני דגן אפילו מתבשיל בכרי שיכול נדול לאכול אכילת פרס וע"ל סימן הרי"ג כמה שיעור אכילת פרס אפילו שהקטן בעצמו אינו יכול לאכול (א) כזית בכרי אכילת פרס של גודל מחמת חוששתו ואף שלא אכל מיני דגן כמה מימי מרוחק מצוזהו וכו' רגליהם . ושוב וישר להרחיק מצוזה קטן אפילו בן ח' ימים וגם נכון שלא לקרות ק"ש אצל תינוק דסתם תינוק מטפח באשפה :

פב דין צוזה יבשה . וכו' ס"א :

א צוזה יבשה כ"כ שנפרכת ע"י גלידה בלא זריקה או הרי היא כעפר ומותר לקרות כנגדה ודוקא שנפרך היטב אבל אם נשבר לשנים לא מהני . וצוזה הנקרשת ע"י הקר עדיין ששן צוזה עליה כיון שיכול להחזיר קדמותה אחר הקר ואסור לקרות כנגדה ומי רגלים שנבלעו ואין בהם טופח ע"מ להטפוח פ"י כשמניחין דבר אחר עליו אותו דבר הוא לה כ"כ שאם יניחנו על ד"א השני יהיה ג"כ לח הוי טופח ע"מ להטפוח ואסור לקרות ואם לאו שאין השני לח שרי . ונ"ל דאם מי רגלים נקרשו אע"פ שעתה אין בהם טופח ע"מ להטפוח ג"כ אסור מטעם שנתבאר גבי צוזה :

אסור

מסגרת השדה

(ט) ומ"מ מי שאינו מריח מותר לקרות בוה . מ"א : (ב) וכ"כ בה"ח ודעת המ"א שא"צ להרחיק אלא עד שיכל' הריח : (ג) וה"ה כ"ר שריחו רע ודוקא שריחו רע משום עמוש אבל דבר שריחו רע מסבטו כזפת ועטרן א"צ הרחקה . מ"א :

פ (א) ובש"ע הריז הכריע שזה דוקא בתפלה שגנאי גדול הוא להפיה כשעומד לפני המלך ומדבר עמו אבל ק"ש ובכריתות צ"ל בזמן אפי' בלא גוף נקי שאינו נקרא מדבר לפני המלך אלא כשעומד בתפלה ואף שיקרא חפלת ר"ח אא"כ יאמר בלא לעבור זמן ק"ש בשבולו זה כמ"ס מ"ו ס"ו כ"י אבל פסד' לא יאמר כיון שאינו מתפלל התפלה : (ב) אבל השולית יכול לביוש ולברך קודם שיתחיל הברכות שא"צ גוף נקי לצוית : (ג) וה"ה שחיה יכול לאכול מ"א כזית בכרי אכילת פרס ואח"כ נחלש אבל גם עדיין לא היה יכול לאכול מימיו כזית כמא"ס א"צ להרחיק מצוזהו ומ"ד אפי' הוא בן ג' וד' שנים . ש"ע הגר"ז :

שלחן אי"ה דיני קריאת שמע שלמה

פג דין בית הכסא בק"ש. ובו ג"ס:

א אסור לקרות ק"ש כנגד בית הכסא אפילו אם יש לו מחיצות גבוה יש אפילו פינו מננו הצואה אפילו אינו מגיע לו ריה רע ודינו כמו בציאה מלפניו כמלא עיניו ומלא תריו ד"א ואם יש לו ריה ורחיק ד"א ממקום שכלה הריח, ודוקא במחיצות שלא נעשו אלא בשביל בית הכסא כגון שעשה בחצירו חדר מיוחד לזה אבל אם בנה בהכ"ס במחיצה של בית שהסמיכה לאותה מחיצה אע"פ שאותה מחיצה היא מחיצה של בית הכסא ממש אין על אותה מחיצה דין בית הכסא לענין זה ומותר לקרות אפילו בכסוף אם אינו מגיע לו ריה רע כיון שאין המחיצה מיוחדת לבית הכסא בלבד ואם הזמינו לבית הכסא ועדיין לא נשתמש בו מותר לקרות כנגדו אבל לא בתוכו על מקום שהזמין או בתוך המחיצה אם יש לו מחצות:

ב כפסל נקוב שנפגם עליו יש לו דין בית הכסא. ולכן אותם השט"איק"ס של קמנים אע"פ שהם נקיים צריך להוציא מהחדר שמהפלגין וצריך ליהרר בזה מאד:

ג כל מי שקרא במקום שאין קורין הן מחמת צוואה או מי רגלים או מחמת ערה או שהא אינו נקי שאינו רשאי לקרות חוזר וקורא:

פד אם מותר לקרות במרחץ. ובו ס"א:

א מרחץ ישן שרחצו בו ב"א אע"פ שעכשו אין שם אדם. בבית החיצון שכלם עומדים שם לבושים מותר לקרות ולהתפלל. ובאמצעי שעומדים שם ערומים שם ערומים שם ערומים וזה הכלל אבל מותר לשאור בשלום או להרהר בדת. ובפנימי שבוים עומדים שם ערומים אסור אף בשאלת שלום או להרהר בדת. וכן אם שאל אדם הלכה אסור דובר לו אין משיבין במרחץ אם הוא בפנימי. ומבואר המשוּמַת דין במרחץ בבית הפנימי ובמקום שאנו שם רק שני בתים בבית א' עומדין ערומים ולבושים ובבית השני עומדין הכל ערומים דינו בבית א. צ"ע ונזמין אם עומדים שם קצתם ערומים וקצתם לבושים דינו כאמצעי ואם כולם עומדים ערומים דינו כפנימי. כבר ברכות הטבילה דשרי דא"א בענין אחר. ובמקום שאסור בשאלת שלום אסור לקרות לאדם ששמו שלום בשמו:

פה באיזה מקום אסור לקרות ק"ש. ובו ס"א:

א אפי' להרהר בדת אסור בבית הכסא או בית המרחץ או במקום המיוּמַת והוא המקום שיש בו צוואה אי מי רגלים וכן יחשוב שם חשבונות שלא יבא לידי הרהור וה"ה כנגד הערה (א) אסור להרהר בדת ופשיטא דאסור להרהר שם השמות שאינן נמחקין או שלום דאסור ואפילו דברים על חול טוב ההחמיר שלא דובר בה"ק וכו' שאסור דובר דברים של קודש ברשון חול (ב) או לפסק דין אף שלא יאמר מעמו של דבר דלא גרע מהרהור. ואם נזדמן להפריש מרבר האיסור (ג) מפריש אפי' בלשון הקודש ובעניני קירש וצ"ל מאוד בכך זה בכל הדינין שנתבאר שאסור לקרות ק"ש או מחמת המקום שאינו נקי או מחמת הערה או מחמת שאדם אינו נקי וכו' ה"ה לענין תפלה ותורה וכל הדברים שבקדושה. וע"ז נאמר כי דבר ה' בזה וכו' גם אנכי נתתי להם חוקים לא טובים וכו':

פו שצריך להרחיק ממים מרוחים. ובו ס"א:

א מים מרוחים או מי משרה ששורין בהם פשתן או קנבוס צריך להרחיק מהם כמו מן הצואה ושיעור הרחקה נתבאר בס"י ע"ש בס"ד:

מסגרת השלחן

פז (א) צ"ע דמפורש בגמ' שמותר להרהר כנגד ערוה כמ"ש במ"א. וסיים עוד שם"ס אין לו לשמוע ברכה ולצאת י"ח דא"ל דומר שמוע כעונה כיון שאסור לו לענות: (ב) ואפי' ה' ביה"כ אסור ללמוד בבית כוון ה' בית המרחץ בבית המרחץ. רמ"א: (ג) וה"ה אם נכנס בלבד ורהור עכירה מותר ב"ת דהוי לפרושי מאיסורא ואם' שלא לאפרושי מאיסורא מותר לומר לחבירו עשה לי כך וכך אפי' הוא בענין שממילא הוא מוראה שבוה מורה לו שמותר לו לעשות כך כיון שאינו אומר בלשון הוראה. מ"א:

ש
פז כמה צריך
א נקי שריתו
מים כוון בבית
מה היה אפי'
ש על ריה המצו
ג אם כמה כוון
אזו קטורין
מרחץ כו' סמך
כ"ס. ואם הוראה
גבוה יש. וכל
חצתה מכותל לו
א פ שיהא
כסבוא י"ח
אפי' משרה יש
אם שוין כוון
במס המסכה
בקטורין
פח הלכות
א וכן תפלה
א בש"ת
צ"ד י"ח
שהא ע"ש
איש רוח
והיה קורא
לו שם המלך
ג כוון
לפיה
שום אפי'
ה"ו משק
נקט שם
המ"א
ו'
ג אבד ל

שלחן

א"ה דיני קריאת שמע

שלכה

כג

פז כמה צריך להרחיק בקש מנרף של רעי. ובו ב' סעיפים:

א גרף של רעי ועביש של מי נרננים אם אינו מיוחד רק לזה דינו כמו צואה וצריך להרחיק מהם כפי שנכתב בר' ע"ש אפילו אם רם רחוצם יפה אפילו וטיל ברם מים אפילו אין בהם ריח רע אפילו כפאו על פיו לא מני. ודוקא של עץ או של חרס או זכוכית אבל סמכות או של הרס המצופה באבר שמש מותר אם רם הרחיצים יפה ואין בהם ריח רע או שכפאו על פיו ואין ב' ה' ר' רע:

ב אם כפה כלי על הצואה או מי נרננים א גרף ועביש וכה"ל אע"פ שהם עמו בבית הר"י אלו כקדורין דמי ומוהר לקרות כנגדן. ו"ס הם התחת הכספה ומחיצות הכספה כניעות עד פחות כג' סמוך לדרך שרי נ"כ אם אינו רואה אותם ומג' פה"ס ולמעלה צריך להרחיק מ"ס. ואם הצואה אחורי הכספה והכספה מכסוף בינו לצאה צריך שיהא מחיצות דכס"פ נכה י"ס. ונ"ל דאפ"י ו' ומשהו ונכזה כן הארץ פחות כג' ספחים. ודוקא אם המטה תוצעת מכותל לכותל אבל בנא"ה יא דלא עדיף כחצר קטנה שנפרצה במהואה ונדרוה כמו שנכתב ב' ר"י א"י :

פח בעל קרי מותר בק"ש. ובו ס"א :

א מי שראה קרי בין לרצונו הריונו ששמש מסתו בין לאנסו מיהר נקרות ק"ש רק יקח כמבואר ר"ע י" ע"ז ומי שרוצה להחמיר על עצמו מ"ד עליו מ קבין אפ"י מים שאובין אפ"י משדשה כלים ובאופן שלא יפסק משפרכת כרי א' עד שתחלו השני ובן מולם. ואף אם שופך כלי א' יוהר שלא יפסק הקיווח. ונ"כ"ס יהיה כ"א ששימש מסתו להרוץ הגיד במים וכמומטה שכן הוא בהנה"י יש נוהלין וענין אשה נדה נראר שכו"ז שהיא שופעת יא"רה בק"ש ובתמל"א (א) וכד' שבקדוש' אבל בעת שאינה שופעת וגם אינה על בשרה כלל א"ז שרי כנ"כ :

פח הלכות תפלה ותמנה. ובו ה"ס :

א זמן תפלת השחר מצותה שיתחיל עם הנץ החמה כדכתיב ויראוך עם שמש ובריבער או בש"ת הרחק אפילו לכתחילה אם התפלל מעלה ע"ה והאיר פני המזרח יצא. ולכן צריך לזרז במיתות שלא להשכים להתפלל כ"כ יתחילה. ונמשך זמנה עד סף ר' שעות שהוא ג"ש היום והן שעות זמניות דאם היום ארוך י"ח שעות מע"ה עד צ"ה הוי ה' שעות שליש היום ואם היום ארוך מ' שעות הוי ג' שעות שליש היום ובן נרננים. וצריך לגמור התפלה קודם שליש היום. ואם מע"ה או עבר והתפלל אחר ר' שעות עד הצות אע"פ שאין לו שכר תפלה בזמנה שכן תפלה מיהא איכא אבל אחר חצית אסור להתפלל תפלת שחרית רק ורפ"ל מחר עתים וכפי שיתבאר יקמן סיכין ק"ח :

ב כיון שהניע זמן תפלה היינו מע"ה אע"פ שלא האיר פני המזרח אסור לראים ההקדים לפיח (א) חבירו לתן לו שגום. וטוב לזוהר אפילו במוצא חבירו בשוק לא יהן לו שגום אע"פ שרנני ריתן לו שגום דשמו של רבקה שגום. אבל צפרא דמרא טב מ' תר' כובר שם בשוק או אפ"י והקדים לפתחו מ' תר' כובר לו צפרא דמרא טב. אם הוהך דראז' איוה עסק שם ואגב זה הויך לפתח חבירו לומר צפרא דמרא טב אם שם הוהך רק דהקבוע פניו קודם תפלה אפ"י או הלושון אסור. ואם אפר הברכות מותר ריתן שגום אח"כ אם מוצאו בשוק ונ"י דאם אבר הברכות מותר אפ"י להשכים לפתחו לומר צפרא דמרא טב :

ג אסור להתעסק בצרכיו או לזיך לדרך משענה ע"ה עד שיתפלל תפלת י"ח אפ"י אין השוירא ממתנת

מסגרת השלחן

פח (א) ובה"ס וקידוש הדוי דארי"ה תשבע מאתרים ויא ליבא אחר הקדש ותברך בצעמח. ובימינו נוראים מים א' של מ"ירות ואיך נותרה ל"ח' לבח"כ ולדחלהל כי ירוה עצן גדול להם שהכל נחאכפון לבח"כ דם ישמרו חוץ וה"ל כל מי"כ בנון שישיאיה בנה או כתח או שרוא עצמן יולדת שחולקים לבח"כ אחר איב"ע' שבועות שרי. והעיקר כמ"ס בכ"ז שלא נהגו רק שלא לכנס לבח"כ ולא לראות ס' ת וגם נשמטתפלים אין עומדות כנ"ו רכירותיה ומשום מ' נ' וכבוד עי"ש. כן ולא כסיום איסור ובהיחם מהחללין. ובזכרון כל הברכות מ' א' ונ"ל שלא יכנסו לבית הקברות יד שישבלו. ח"א :

פח (ב) א או בתיא"כ לזיך ממקום הקבוע לו לפסק חבירו. דה"ח :

גמתי אפילו שמו
הוא ענין ומתאריך לו
למה נמשך אה
הכלל בביטוי על כל
יהודי וכתב משה א"ר
לא ידעתי למה ענין זה
הכלל והענין לא ידעתי
המחמתם א"ש מ' ספח
ששאלוה"ל על קצתם א"ר
הוא :

התנין לשום עינים
היום הימים אחר קרי
היום עינים סגור
אחר חב"ו מ' א"ר שפ"ק
היה עינים וקנסו ש"ט ג'
היו ח"ו עינים
היה עינים וקנסו ש"ט ג'
היה ח"ו ואלא נ"ל
שום שום :

שום שום
הוא ענין והוא הפק
לדני וזוהר והוא נגד
שאלו יסמך או שום
שאלו יסמך ורבים
דלא גרע מידוהו. אם
היה ענין של ענין
ענין מ' א' מה' דהיה
שקדושה. ונ"ל נגד
שום שום :

סמכת לו מותר וטוב להחמיר אף שאמר מקצת ברבות קודם ב'ש' :
ד מותר לשנות מים (ב) קודם התפלה בין בתוך ובין בשבת וי"ט ודפואה מזה (א) כל
 אוכזין ומשקין אפילו אינו חולה אבל בלא"ה אפילו התחיל לאכול ולשתות קודם ע"ה
צריך להפסיק משום דכתיב ואת תאכלו ע"י הרים ודרשינן לא תאכלו קודם שתתפללו על
 דמכס. וטוב לומר שלא לטעום מחצות ואיך אם היה ישן הריהו :
ה אם הוא מתפלל בביתו ואינו הויך לבהכ"ז וגם אין לו מנין בביתו אסור אפי' לומר
 משניע זמן תפלה והוא נץ התכה :

ז מקום הראוי להתפלל ולהתפלל עם הציבור ודין הולך בדרך. ובו י"ח סעיפים :

א המתפלל לא יעמוד ע"ז כשה או כסא או ספסל וטוב לומר אפילו אינו גבוה ג' ספחים
 ולא ע"ז מקום גבוה של קרקע אם גבוה ג' א"כ היה זקן או חולה. ואם היה ד"א על
 ד"א או שהיה מוקף מחיצות אפ"ה לא היה ד' על ד' שרי כיון שאינו גבוה ניכר שהלך רשות :

ב צריך לפתוח פתחים וחוונות (א) במקום שתתפללין וטוב שיהיה בבכ"ז י"ב הלוגות (ב) :
ג לא יתפלל במקום פרוץ כמו בשרה מפני כשהוא במקום צניעות חלה עליו אימת מלך
 ועבו נשבר אם לא שא"ל להתפלל בבית כנון עוברי דרכים (ג) וכה"ל :

ד לא יתפלל אחרי ברכ"ז במורת דאם יהפך פניו לבה"כ אינו נכון ולא יהיה פניו למורת
 ואם יהפך פניו למורת הוא אחוריו לבהכ"ז. ואם מתפלל אחוריו לבהכ"ז בצפון או בדרום
 ג"ל דיתור פניו לבהכ"ז אף שלא יהא פניו למורת רהא אמרו וי"ל הרוצה להחכים יודים
 ודהעשיר יצפין והיינו שיערד פניו או שיעמוד ופניו לבהכ"ז ויערד פניו למורת ועיין לקמן

ה ס' צ"ד וכ"ש אם עומד במערב לבהכ"ז יראה להפך פניו למורת דאפי"ה יהיה אחוריו לבהכ"ז
 וגם לא יהיה פניו למורת. וכ"ז כשיכיר שמחור אחוריו לבהכ"ז והיינו שיעמוד בחצר
 לבהכ"ז אבל אם הוא מתפלל בביתו אפילו במורת לבהכ"ז אפילו כותל ביתו של מערב הוא
 כותל לבהכ"ז מותר להתפלל למורת אף שאחוריו לבהכ"ז. ופשוט דאם הוא בביתו לבהכ"ז
 מתפלל ל"ל למורת לא יתפך פ"ו ל"ל מערב נגד המתפללין אף שהוא אינו מתפלל או כ"ל :

ו אסור לעבור אחוריו בית הכנסת בצד שהפתח פתוח בו בשעה שהציבור מתפללין אע"פ
 שהוא התפלל כבר מפני שגראה ככופר כיון שאינו נכנס להתפלל ונראה כפוש דאם נכנס
 לבה"כ ושהה שם מעט ויצא דרשו אח"כ לצאת ולעבור ואם נושא משאיו או שרובש תפלין
 או שיש לבהכ"ז אחר בעיר או שיש לבהכ"ז זה פתח אחר או שרובש ע"ז בהמה שרי :

ז ישתדל אדם להתפלל לבהכ"ז עם הציבור אע"פ שיכול להתפלל בביתו בעשרה מ"ם ברוב
 עם הדרת מלך. ואם א"א מהמת אונס להתפלל לבהכ"ז עם הציבור יתפלל בביתו בשעה
 שהציבור מתפללין ב"ה העיר (ה) וה"ה בישובים יתפלל בזמן שקהות ישראל מתפללין בעשרה
 ואז אין תפלת נדחת. ואם אינו יכול לעמוד על עצמו שלא להתעסק בצרכיו קודם התפלה
 או יתפלל עם הנץ החמה אם לא יוכל להתפלל אח"כ עם הציבור ובערבית כשתתפלל ביהוד
 ימתין מלהתפלל עד צאת הכוכבים רק וזהו שלא ישבת. ואם נאנס ולא התפלל בשעה
 שהציבור התפללו והוא מתפלל ביהוד אע"פ יתפלל לבהכ"ז. ומי שיש לו בהכ"ז בעירו
 ואינו נכנס בו להתפלל שחירת וערבית נקרא שכן רע וגורם גלות לו ולבניו ואם יש בתי
 כנסיות הרבה בעיר יקך לרחוקה דשכר פסיעות יש אבל אם יש לבית הכנסת שני פתחים
 נראה לי שיקך בדרך הקרובה :

ח כשעומד עם הציבור אסור להקדים תפלתו להפלת הציבור אפילו רוצה לצאת חוץ לבית
 הכנסת

מסגרת השלחן

(ב) וה"ה קאו"י בלא צינור אבל עם צוקער או כל מיני התיבוא אסור. ולאיש זקן וחלש שאינו יכול לעמוד
 על גופו עד עת יציאת הציבור מכה"כ פרט בשו"ט שלפעמים מתעכבין עד חצות יותר מוב להתיר לו להופלל
 בביתו כנחת יוקדש ויאלץ מדי כצפרא אח"כ ילך לביה"כ ויבין לבו עם הצבור בהפלת שחרית ותתפלל אח"כ
 עקנה מסופק של יום. בה"ש : (ג) וכל דאפשר הציור לאכול מפני חולשת הלב וכן חקק קודם היום ולבו
 חלש וצריך לאכול וע"ז מהבטל מלמודו מותר לאכול. ח"א :

(א) כנגד ירושלים. ולא יעמוד להתפלל נגד החלון הפתוח רק כשהוא סמום בזבוכית או יעמוד רחוק
 קצת מחלון. רע"א : (ב) ג' בכל צד. מ"א : (ג) ופ"מ יהרר להתפלל בין אילנות. ח"א. ולא יכנס לחורבה
 מפני החשך ומפלת ומזיקין. ובחורבה בריאה חזקה שאין לחוש למפלות ועומת בשה שאין זוגות מפוזות
 שם נכנסין בה בשנים או באבוקה או לאור הירח דליבא למחש' למוזיקין : (ד) ואם מתפלל מוסף בשעת שהציבור

הכנסת (א) אלא א"ל
 ח מותר לומר חוץ
 ואפי' כשגם שמים
 מבהכ"ז אסורין אפי'
 מן ישיבם ע"ה לבהכ"ז
 ואם נשאר אדם ויהי
 המבנה בפתחו
 ש"א יזכר שמים עמה
 עמה ונגמם אונאי
 י"ח יתקן בדרך התני
 ע"ד יוקד ע"כ
 שמתפללין בעשרה
 י"ב יתקן מקום חתום
 אלא גם בבהכ"ז
 וכן כשתתפלל ב'
 ע"ה לא יתפלל להנהיג
 בתוך ה' ספ'
 הכנסת וגם ש"א
 הפתח וגם אינו
 בפאליש ע"ד מותר
 ע'
 י"ח ע"ד שלא ידע
 וה"ה ק"ו מ"ם
 ואם אפי"ה ש"א
 נקך ואם א"א ית'
 מן הדברים למען
 במורת כהכ"ז
 אסור ע"ד
 מן לא יתפלל בני
 לענין וא"א ח"ה
 ר"ה כשק"ה
 מן כלם שאין ק"ה
 וכן חבט וכו'
 הכנסת או ח"ה
 י"ח ח"ה ע"ד ב'
 ע"ד חזקת
 אם היה ע"ה ע'

צא שיאזור מתניו וכסה ראשו בשעת תפלה. ובו ב' סעיפים:

א אמר להתפלל ככתחילה עד שיכסה לבו שלא יהא מגורה אפילו מקצת מלבו וצריך לאזור אזור (א) בשעת תפלה אפילו יש לו אבנט שאין לבו רואה את העור ש:אמר (ב) הבין לקראת אלהי ישראל. אמר להוציא אצבע מפי בראש מגורה ונ"ל דאמר אפי' בלי אשכנז או שאר לשון והנחת ידו על ראשו לא השיבא כפי אבן אם אחר מניח ידו על ראשו השיבא בימי ודרך חכמים ותלמידיהם שלא והפללו אלא כשרם עמיפוס. ובעת הועם יש לחבק ידים בשעת התפלה כעברא קמי מאריה ובעת שלום יש להתקשט בגדים נאים ואין לרכוש בתי ידים בשעת התפלה כדרך עוברי ררכים:

ב כאן רקאי בצנותיה בעי וכסוי רישו ועניו בנין דלא יסתכל בשכינתא ומאן דפקח עינוי בשעת צלותא מקרים עניו מאך המת. ואם מתפלל מתוך ספר שרי כי הוא מעורר הכונה והכל לפי מה שהאדם מרגיש בנפשו אם יכול לכונן מתוך הספר:

צב הנצרך לנגביו ודין החיצה לתפלה ושאר כוונת התפלה. ובו ד' סעיפים:

א הנצרך נקביו או יתפלל ואם התפלל תפלתו תועבה וצריך לחזור ולהתפלל אם הוא צריך נקבים גדולים (א) וה"ל שאינו יכול לעמוד על עצמו שיעור הליוך עד פרסה והוא שעה וחמש אבן אם יכול לעמוד על עצמו שיעור פרסה יצא בדיעבד אבד ככתחילה לא יתפלל (ב) עד שיברוק עצמו יפה בין לגדולים בין לקטנים וכל הנצרך נקביו אמר אפילו בדי"ח כל זמן שזנפו ששקן מן הנקבים אבן אם באמצע תפלתו נתעורר לו תאוה בין לגדולים בין לקטנים מתפלל כדרכו ויעמיד עצמו (ג) ואם בשנת ק"ש וברכותיה נתעורר אם הוא בצבור יעמיד עצמו (ד) וא"ה בידיו אם הוא מתאזהר כ"כ שערב משום כל תשקצו יפסיק וישיב מים. וצריך להסיר קדם התפלה כיהו וניעו וכ"ז המורדו וצואת האף שלא יצטרך להפסיק בתפלה:

ב צריך לחנץ ידיו במים קודם התפלה גם יש לו ואם אין לו צריך לחזור אחריהם עד פרסה וה"ל כשהוא בדרך והם נמצאים לפניו אבן אם צריך לחזור להחנץ למקום מיס עד סוף חידו (ה) ואם מתוירא שמא יעבור זמן ק"ש והפלה או שלא יתפלל עם הציבור נ"ל דינקה ידיו בצדור או בקיטם או בכל מדי דמנחי כנון בעפר או כה"ג ודיעבד סני בכל ענין אם ניקח. ואם רחץ ידיו שחיתת רק שהסית דעתו אפי' צריך לישור בתפלה ואם אין לו מים אפי' ואם בשעומד בתפלה נגע במקום הכת נף או שנוכר שנגע במקום הכת נף קידם לכן די בנקיין עפר או צירות או לחבך ידיו בביתך ונא יפסיק רחץ. וקענין לעסוק בתורה אפילו ככתחילה די בנקיין בענימא אפילו יש לו מים והכן אמר ליגע במקום המטונף בשעת ק"ש ותפלה וכל שבקרשהו או בעסק התורה. ומקום המטונף היינו מקומות המכוסים באדם שיש שם מרמזי דעה ועל פי ד' וכן בצואת האף והאינן אמר ליגע בשעת ק"ש ותפלה וד"ל כ"א ע"י בנגד וצריך ליהדר מאור:

ג המשתין לא יתפלל עד שישאה כדי הליוך ד"א (ו) משום ניצוצות והמתפלל לא ישתין עד שישרא כדי הליוך ד"א שכך ד"א שגורה תפלתו בפיו ורחושי מרחשין שפחותיה וכן הרוקק לא יתפלל עד שישאה ד"א והמתפלל לא ירוק עד שישאה ד"א ורוקא אם רקק לרצונו מחמת טויר

מסגרת השרחן

צא (א) ומי שחולך כל היום בלא תגורה אפי' לאזור בשעת תפלה. מ"א: (ב) ומטעם זה אין כנון להתפלל בקאפסן וכבר התחתן או בשלאפסאן ולא ככ בע הקטן שחתח הובנון או בשלאף מיס"ש ופשיטא שרא חסל בגלים מגולים אם אין דרך אותו מקום לעמוד כך לפני גדול. מ"א: (ג) ובה"ה דעתו שאם יש צ"ב (ד) ובה"ה הכריע שאפילו לקטנים צ"ך לחזור ולהתפלל: (ו) אולם שיעורב צבור מיהו אם יעבור זמן תפלתו יש למבך על הריף ולהתפלל הואיל ויכול להעמיד ע"ע שיעור תכל. ד"ה"ה (ז) אפילו יעבור בו משום כל תשקצו והגרי' בש"ע שלו מוסף שלחטיל מיס אפילו אינו יכול להעמיד ע"ע כלל לא יפסיק ואצרו מיס שוחטים על ביביו מתן עד שיכלו המיס וחזור לתפלתו כמש"ל כמי' ע"ה. ובה"ה דעתו שאם יש בו משום כל תשקצו מספיק בין לגדולים ובין לקטנים: (ד) ובש"ע הגרי' אינו מחלק בין צבור ליהוד ואם יש בו משום כל תשקצו מספיק בין לקטנים בין לגדולים באמצע ק"ש וברכותיה ואם אין בו משום כל תש צו אם רצה מספיק לקטנים ואם רצה קורא כדרכו אבל לגדולים צריך להעמיד ע"ע או יכול ולא יפסיק אפי' בסמ"ח מ"ש אצ"ך: (ה) אפילו נפל ידו שחיתת אם נגע במקום המטונף. ש"ע הגרי'. ודעת הה"ה שא"צ לחזור: (ו) אבל מותר להשתין במקום שהתפלל ומ"ס מרת חסידות שלא להשתין כחך ד"א של תפלה. מ"א:

יחול אבל אם
ד' טוב וקון וצ"ך
צ"ך קודם שתפלה
א וישיא שעה
התפלה שרא
המנוחה ולא מין
שעה ש' משה
התורה
צ"ך צריך לבין
א אנו שמחזיקין
לד' שיעור
לדרכים דרכים
שחוק בדרך וכו'
השעור מן
נ"ל ויודע ליע'
וא"ה חוק ליע'
מא המסיר ידו אם
חוק משה' וכן
תפסיק שאם חוק
מותר באמצע
מתפלל עם הציבור
עמי אדמים שיש
ימנעו
ב נכון התעשה
ג וזה חוב א'
דך הדין בו
מא במקום
יעיד וזה מ"ו
בענין אחר
דעו ואלו ש'
אם אצ"ר לנפשו
א"ע על ענה
מכ"ה וימנעו
הבהמה ב' כפי'
ד' ה"ה בנפשו

שלחן

איה דיני תפלה

שלמה

יהרהר לבנו שנאמר אמרו בלבבכם על משכבכם וכן זקן שאינו יכול לעמוד ישב במקומו ויתפלל ואעפ"י יכוין רגליו :

ה יוהר שלא יסמוך עצמו לעמוד או כותל או לחברו ויתפלל ולכן יוהר שלא יסמוך עצמו על גבי שטענר"ד וכן בכך מקום שצריך עמידה :

צה כיון אבריו בשעת תפלה . ובו ב"ס :

א קדם שעומד להתפלל ידך לפניו ג' פסיעות דרך קירוב והגשה דבר צריך לעשות ואם א"א לידך לפניו כגון שעומד אצל הכותל וכה"ג ידך לאחוריו ג' פסיעות ואח"כ ידך לפניו ג' :

ב יכוין רגליו זא"ז בכיון כאלו אינם אלא א' להרבות למלאכים רכתיב ורגליהם רגל ישראל כלומר רגליהם נראית כרגל א' ויכוין רגליו בשעה שאומר קדושה עם הש"ץ ויכוף ראשו מעט שיהא עיניו נכספה לארץ ויחשוב כאלו עומד בבית המקדש ובלבו יכוין לסעדה לשמים . ואותם המנבחים ועיניהם למעלה כמביטים עד הגג המלאכים מלענים עליהם . ויניח ידיו על לבו כפתים ימנית על השמאלית . ויעמוד כעבד לפני רבו באימה ויבראה ובפתר ולא יניח ידיו על הלציו שהוא דרך יוהרא :

צו שימנע כל המטרדות כרי לכוין . ובו ס"א :

א כשמתפלל לא יאחו בידו תפילין ולא ספר סתבי הקודש ולא קערה מלאה ולא ככין ומעות וכבר לפני שדכו עליהם שלא יפלו וימטר ויתבטל כוונתו אבל לובב בזמנו מותר כיון שאחיהו בידו היא מצוה אינו נמרד בשבילו וכן מותר לאתו ספר שמתפלל סתוכו בתפלה ושוב להתפלל מתוך הספר לעורר הכוונה וגם בחזרת ש"ץ י"ח יהיה הסידור פתוח לפניו להיות אוננו פקוחות למה שאומר הש"ץ ולא יפנה מחשבותיו אנה ואנה . ולא יחזור אחר סידור באמצע תפלתו ליטול אלא איך הוא מנח במקום מיוחד שהוא מוכן וכן ירשום תחילה כל המקומות שצריך להתפלל בזה התפלה ולא יחפש אחריהם בשעת התפלה כי יפסיק ע"י זה ולא יכוין יפה ואם נפל ספר על הארץ אינו יכול לכוין בפניו זה מותר להגביהו בשמסיים ברכה :

צז שלא ינהק ולא יפהק בשעת התפלה . ובו ה"ס :

א לא ינהק שמוציא רוח ספיו כריח סאכל שאכל ולא יפהק שפותה פיו שקורין געניץ ואם צריך נהק ופסק מתוך אונם יניח ידו על פיו שלא תראה פתיחתו ויזהר שלא יניח ידו על סמרו בשעת התפלה רהוי דרך נסות רוח ואף ש"ץ יוהר שלא בשעת הזמר :

ב אסור רוק בתפלתו ואפילו בתחנונים שלאחר התפלה אסור כ"ז שלא פסע ואם א"א זו שלא רוק כגון שנתרש יחה וכה"ג בודע בכסותו בענין שלא יהא נראה או בפאטשיל"ע ואם הוא אספנים ואינו יכול להבליע בכסותו וורקו לאחוריו . ואם א"א וורקו לשמאלו אבל לא לימינו וכ"ש לפני דאסור (א) ואם הוא בבהכ"ג יראה לדרום ברגליו אחר שיפסע ג' פסיעות . ונ"ל דצאת האף דינו כרוק :

ג אם עוקצתו כינה ימשמש בנגדיו להסירה שלא תבטל כוונתו אבל לא יסירה בידו אפי' ע"י בנג א"ה בתפלה :

ד אם נשטט מליתו מסקמו יכול למשמש בו להחזירו אפילו נפל רובו אבל אם נפל כולו אין לחזור ולהתעסף בו רהוי הפסק (ב) :

ה הנושא משאו על כתפו והגיע זמן תפלה פתות מד' קבין ספשו לאחוריו ד' קבין כגוה ע"ג קרקע ומתפלל :

צח צריך שיהיה לו כוונה בתפלה . ובו ד"ס :

א המתפלל צריך שיוכין לבנו מירוש המכות שמוציא בשפתיו ולכן יראה כ"א ללמד מירוש התפלות

ב מסגרת השלחן . צז (א) ובהזח כתב שאם א"א לו לשמאלו ורוק לימינו ואם א"א לימינו ורוק לפניו : (ב) וזקן שמיים בתי עיניו תמלת י"ח אם הם רפויים בחוטמו שקרובים ליסול בפריעות והשתחיות כגון לתחמי שיקשם או ידקם ע"י הוש . ש : ת :

התפלות וכו'
וב"ש מרובות
מחבתו וכו'
גם יפה לו
הם הים
להתעשות
לו מתעבה
רעה בתפלה
בין שפנים
שאמר התפל
המכוננים או
גם ויחשב ק
כלבו ואסור
ותפל וכו'
ממה כי
הפך איה
ותפלה הו'
משנה
כמו הקביתו
לקצתו אם
ובעני תפלה
יפה לבנו
אל יחשוב
ענותו
ותקנה חסדי

התפלות וכ"ש הפלות המועדים ור"ה ויהיב ור"ה ופיושים שצריך לסדר התורה וללמוד הפירוש
 וכ"ש סליחות שאומרים והשובו כאלו שכניתו נגדו ויסור כל מחשבות המידות איתו עד שתשאר
 מחשבתו וכונתו וזכה בתפלתו ויחשוב כאלו היה מרבר לפניו כד"ה היה מסדר דבריו ומכוון
 בהם יפה לב יכ"ש בהם ק"ז לפני סמ"ה הקב"ה שהוא חוקר כל המחשבות. וכך היו עושים
 הם היום הראשונים ואנשי מעשה שהיו מהבודדים ומכוונים בתפלתן עד שהיו מגיעים
 להתפשטות הגשמיות והתגברות כח השבוי עד שהיו מגיעים קרוב למערת הנבואה. ואם תבא
 לו מחשבה אחרת בתוך התפלה וישתוק עד שתבטל המחשבה. ומגולה לבטל המחשבה
 רעה בתפלה ואמר ג"פ פי פי ואח"כ ירוק ג"פ ולא ירוק לגמרי אך בדרך נחת והלשון יהי'
 בין שפתים בשעת הרקיקה ובוראי תך המחשבה. ואין לעשות זאת בתפלת י"ה או בכ"ס
 שאסור להפסיק רק בתורה ובמקום שמוטר להפסיק. וצריך שיחשוב קודם התפלה בדברים
 הככועים את הלב ומכוונים אותו לאביו שבשמים ולא יחשוב בדברים שיש בהם קלות ראש.
 גם יחשוב קודם התפלה המנוממת האל יתעלה ומשפלות האדם. ויסור לו הענוני האדם
 מלבד ואסור לאדם לנשק בנוי הקמנים בבית הכנסת כדי לקבוע בלבו שאין להאבה כאהבת
 המקום ב"ה. ונכון שלא להביא ידידים קטנים ביותר כלל כבה"כ :

ב יתפלל דרך התנונים כרש המבקש בפתח ובנחת ושלא תראה עליו כמשאוי ומבקש לפטר
 ממנה כי א"ע שאומרה בלשון התנונים אם אינו מחשב כמו שצריך דבר ובא ובקש מלפני
 דמוך א"ה שמתפלל מפני החיוב לצאת ידי חובתו אינו נכון :

ג התפלה היא במקום קרבן וכן צריך ליותר שהתא דוגמת הקרבן בכונה ודא וערב בה
 מחשבה אחרת כמו מחשבה שפוסלת בקדשים. ומעמד דומיא דעבודה וקביעת מקום
 כמו הקרבנות שכ"א קבוע וקבועו לשחיטתו ומתן דמו. ושלא יהא חוצץ בינו לבין הקור ובנינו
 דקרקע אם הוא ג"ש או סכא וספסל אפילו פחות מנ"ש דומ"י דקרבן שהציצה פוסלת בינו לכ"י
 ובנינו לרצפה. וראוי שיהיה לו מלבושים נאים מיוחדים לתפלה כמו בגדי כהונה אלא שאין כ"א
 יכוין לבבם על זה. ועל כל פנים טוב שיהיה לו מכנסים מיוחדים לתפלה משום נקיות גמ'
 מנעלים מיוחדים לתפלה ג' :

ד אל יחשוב ראוי הוא שיעשה הקב"ה בקשתו כיוון שכונתו בתפלה כי אדרבה זה מוכרז
 עונותיו של אדם וע"כ ממשפשוך במעשיו וכבר במורה הוא בזכותו אלא יחשוב שיעשה
 הקב"ה בחסדו ויאמר לבבו מי אני דל ונבוה בא לבקש סמ"ה הקב"ה א"ל מרוב חסדיו שהוא
 מתנהג בהם עם בריותיו :

צ"ט דין שתוי ושכור לתפלה. ובו ס"א :

א שכור או יקרא ק"ש ואי יתפלל ואם הוא שכור כ"כ שאין יכול דבר לפני המדך אם
 התפלל כאלו עובר עובי עמי ותפלתו תועבה וצריך להזור ולהתפלל כשיטת השכרות ממנו
 ואם עבר זמן תפלה וק"ש ע"י שכרות משלים אותה התפלה בתפלה שלאחריה כיון שזונג וכן
 בק"ש משלים של אדם שקרא והתפלל מתוך השכרות בין שלא קרא והתפלל
 בשעת שכרות והכל לפי ענין השכרות ופי שאינו מתפלל בשעת שכרות מיונין הצרות בעוד
 ומכלל לאו אתה שומע הן ח"ז ע"כ צריך לאוהרה יתירה בזה :

ב תפלת המועד צריך לסדרה וכי ונתבאר לעיל בסי צ"ה :

קא שצריך לכיון בכל הברכות ושיכול להתפלל בכל לשון. ובו ב' סעיפים :

א המתפלל צריך לכיון בכולם ולפחות. וכיון באבות (א) וצ"ל בזה מאיד לכיון באבות כיון דר"א
 ש"א"ד כיון באבות יחזור ויתפלל אף דלא ק"ל הכי מ"מ צריך כתיחלה ליותר מאד בזה.
 (ומעים ג"ל שצריך לכיון באבות יותר משאר ברכות דאמכחו אקרא דאמרו ר"ל כל המפיק מן בשעת גאון
 סוגרין והחמין צרות בערו פ"י שכל שאינו מתפלל בשעת שכרות סוגרין והחמין צרות בערו דכתיב גאון אפיקי
 מגנים סגור תחום צו והפעם שא"י לכיון בשעת שכרות ומדאמיק קרא דווקא אפיקי מגנים היינו בדיקה ראשונה
 של מנן אברהם ש"ם דווקא בכרחה ראשונה הוא העיקר שצריך לכיון כ"ל) :

ב לא יתפלל בלב בלבד אלא כחתך הדברים בשפתיו ומשמיע לאונו בכחש שלא ושמיע קול
 ואם

סמנרת השלחן. קא (א) וירגיל אדם א"ע שיכוון לפתח בתחיתת כל ברכה. ש"ע הגר"י :

העמוד יום בבקש
 ק"ד שלא נסמך עני
 דברי שצריך עשה
 עתה אח"כ יך יעשה
 דכיון ותרומה תר
 יהיה עם השי"ן וק"ל
 ומכיון וכן יעשה רש"י
 המאמץ מיעים עני
 רש"י רבו ביעשה וכו'
 ודא :

ולא קעה מלאה וכו'
 ונתן אבר חזק כמו דר'
 מפר שמחלה מביט בתי
 וזה החרור שיהיה
 ואת. והא ויחור ארז
 וכן ויחור ארז
 תהלה כי ויפיק ע"י
 דר התפלה ושמעתי

שפלתו פיו שקורו עני
 פירושיו ויורד שלא ית'
 ש"א בשעת חסר'
 ר כ"ז שאל כנס את א"ה
 א"ה גיחה א' במשפטי
 א"ה א"ה ודקו לשאמר א"ה
 יחזיק ארז שישמך וכו'
 וכו' א"ה לא יסירה מידו

נפר חבו אבא אם נגד
 ששירו לאחוריו ד' ק"ל מן
 וכן ויחא כ"א למד א"ה
 התחלה
 וכן א"ה א"ה ויחא וכו'
 רש"י חסדו ערובים ר"ה
 ויחא ק"י חסד :

14
 15
 8

ואם לא חתך הרברים בשפתיו רק התפלל במבו ברבר יהוור ויתפלל ונראה דטוב להוור
 להתפלל בתורת נדבה. ואם אינו יכיל לכיון ברהש כ"כ כמו בקול או מתר להגביה קודר
 קצת אם מתפלל ביחיד אבל בעבור אפילו בכה"ז אסר דאתי לנכסר ציבורא. ובר"ה ויח"ב
 אם אינו יוכל לכיון ברהש כ"כ כמו בקל מתר דוגביה קילו אפילו בעיבור ומגד מקוב
 לא יגביה קלו ויהר מ' א':

רָב שְׂאֵל הַפְּסִיק נִגְר הַתְּפִלָּה . וְבוּ ב' סְעִיפִים :

א אסור לישב בתוך ר' אמות של מתפלל בין מלפניו בין מצדו בין מלאהרו וּאפילו אם
 המתפלל עומד בתחנינים של אחר התפלה כ"ז שלא פסע וכן לענין שלא לעבור נגד
 המתפלל ואפילו אם היושב עוסק בתורה טוב להתמיר וכ"ש אם מהרהר בד"ת שצריך לעמ' ד
 אבל אם היושב עוסק בתקוני תפלה אפי' בפ' איהו מקוּן א"צ לעמוד . וטוב לזוהר שלא
 לישב כנגדו דהיינו מלפניו כנראה עיניו ואפי' אם עובק בק"ש היושב אפי' אין לישב
 ואפי' היושב הוא הלש טוב להתמיר לעמוד ואפי' היושב ישב כבר ובה זה המתפלל בגבולו
 להתפלל צ"ך לעמוד אם הוא מקום מיוחד לכל (פי' המקום עיושב) אבל בביתו של היושב או
 בבחכ"כ שהמקום הוא של היושב שעברו או קנהו אינו אלא מרת חסידות קום :

ב אסור לעבור כנגד המתפלל בתוך ה"א מלפניו וטוב לזוהר אף מצדו רכן אם השמים
 וכלתו ואדם אחד מתפלל אחריו או מצדו אסר לפסע ג"פ עד שיגמור מי שאחריו את
 התפלה דאם יפסע הרי זה כעובר לפני המתפלל וצריך לזוהר בזה אפי' האחרון התהלך
 להתפלל אחריו מאהר שכבר התפלל :

קָן מִי שְׁנֹדְמָן לוֹ רוּחַ בְּתַפְלָתוֹ אוֹ עִיּוּשׁ . וְבוּ ס' א':

א היה עומד בתפלה ויוצא מכונו רוח מלכתה מכתין עד שיכבה הריח ויהוור להתפלל ואם
 ביקש לצאת מכונו רוח וא"ל לעמוד על עצמו אם הוא מתפלל ביהוד הויך לאחריו ד"א בלא
 חז"ת פנים ומוציא הרוח ומסתין עד שיכבה הריח ואומר רבון העולמים יצאתנו נקבים
 נקב' חלומים גלוי ודוע לפניך חרפתנו וכימרנו הרפה וכלימה בחיינו רמה ותועבה
 בפרט והוור לביקונו ונומר התפלה ובצבור לא יך לאחריו כלל ולא יאמר הרבון רק מצי"א
 הרוח ומסתין עד שיכבה הריח והוור לכקום שפסק . והמתעטש בתפלתו מלכתה סיבן רע
 לו כמעלה כמין יפה לו ככן זוהר מאוד לברוק א"ע קודם ק"ש ותפלה :

קָד שְׂאֵל הַפְּסִיק בְּתַפְלָה . וְבוּ ג' סְעִיפִים :

א היה עומד ומתפלל ובה מנך שירא שמא יהרגנו אם לא יפסיק אם יוכל לקצר דהיינו
 לומר תחילת הברכה וסופה קודם שיגיע אליו יקצר או אם אפשר לו שיטה מן הדרך (א)
 יטה ולא יפסיק ברביר . ואם לאו יפסיק בדיבור . וכן אם מתפלל ובאה בהמה או קרון
 כנגדו אם אפשר קודם שיגיע אליו יקצר וא"ל יטה מן הדרך :

ב בכך מקום שפוסק אם היה מחמת אינם אם שרה כדי לגמור את מנה דפי הענין הקורא
 חוור דראש וא"ל חור לתחילת הברכה (ב) שפסק בה ואם הוא בנ' ראשונות חור לראש
 דג' ברכות ראשונות כחך השיבא לענין זה וא"ה בנ' אחרונות חור לרצה . ואם שח
 בתפלה אם הוא בכוד חוור לראש וא"ה בשונג או בנקם ערשאי הפסיק שנגך א"ה בא
 כוגרו א"ל שיה ברביר כדי לגמור את מנה חוור לתחילת הברכה ונ' ראשונות או ג'
 אחרונות השיבא כחך כנ"ל ואם פסק או שח ולא חור לתחילת דברכה ונמר תפלתו חוור
 לראש ואם שח או שתק בין ברכה לברכה א"ל היה כדי לגמור את כולה אין צריך לחוור
 כלל רק גמור ונ"ל דאפילו אם שח בכוד :

ג אינו פוסק לא קדושה וברכו ודינו כשה אלא ישתוק וכיון דמה שהש"ן אומר
 ושומע כעונה וקודם אלהי נצור על ס' קכ"ב . וכך בה שמתר להפסיק בק"ש לומר כפי
 ענהבאר

מסגרת השתחן . קָד (א) אבל בעיני אחר אין לצאת ממקומו עד שיגמור תפלתו וא"כ הוא בתחנינים
 שיאחר ה' ל' זה מ לצורך אבל שלא לצורך אסר לונו מ' צומו עד שישפסע
 ג' ס' ס' א' (ב) וה"מ כשהפסיק ברביר אבל בשתחא אם לא שהה כדי לגמור את כולה חור ל' קום שפסק אפי'

שמתבאר כי
 לא יפסק כל
 ישה בברכו
 קָד התפלה
 א התפלה
 שמה
 קָד ה' ה' ה'
 א מ' דפס'
 קָד התפלה
 א מה אפי'
 דהיינו
 ישים בתפ'
 קָד מ' ש'
 א מה א' א'
 תשלומין
 קודם תחת א'
 מתפלה עומד
 מתפלה שתי
 ומה התפלה
 או שח דמה
 מתפלה שתי
 שתפלה שתי
 יאמר אשרי
 וערבת לא י'
 מ' קָד בסוף
 מ' ושמעתי
 כל
 קָד (א) ונשי' ש'
 וכן קָד ה'
 כמק' דה' קָד
 אפי' נאמרו דפי
 שחך דה' ג'
 דמה שתי אפי'
 לבין קָד ה'
 קָד (א) התפלה
 וכן קָד ה'
 יודר כפי שתי
 באשיות אפי'
 אחר התפלה
 תחת השלומין
 דה' מ'

ערה **איה דיני תפלה** **שלמה** **כו**

שנתבאר בס' ס"ז בס"ד בתפלה צריך לכוין. ואם עומד בתפלה וקראוהו לענות לס"ת (ג) לא יפסיק וכן לא יתחיל בהתנה להתפלל א"ה בעיניו שיש לחוש שיקראו אותו רק ויהר שלא ישהה בברכות ק"ש כדי נגמר את כולה בפעם א' רק יכול לשהות בסמוך שלא יהא בכדי שהיה כדי נגמר את כולה כנ"ל.

קח המתפלל ב' תפלות. ובו ס"א :

המתפלל ב' תפלות וא"ז צריך להתמין בין תפלה לתפלה כדי הליך ד"א וכן אם סיים שמונה עשרה א"ף שעדיין לא עקר רגליו ונזכר שטעה וצריך לחזור ולהתפלל ימתן כנ"ל :

קו מי הם הפטורים מן התפלה. ובו ס"א :

כל הפטורים מק"ש פטורים מתפלה וכל שהיוב בק"ש חייב בתפלה :

קז המטופק אם התפלל ודון תפלת נרבה. ובו ס"א :

אם הוא מטופק אם התפלל א"ל חוזר ומתפלל (א) ומתנה ואומר א"ל התפללתי תהא לחובתי ואם התפללתי תהא נדרבתי. ונ"ל דא"ה כמטופק אם התפלל ועבר זמן תפלה ישלים בתפלה שלאחריו וכדיקמן בס' שאח"ז ויתנה בשניה שאומר א"ל התפללתי תהא לחובתי של תפלה שעברה ואם התפללתי תהא נדרבת תפלה זו :

קח מי שלא התפלל לכתב טעות או אונס או מויד. ובו ה"ס :

טעה או נאנס ולא התפלל שחרית מתפלל מנחה שנים ראשונה בשביל מנחה ושניה לתשלומין עבור שחרית אפי' בשבת וי"ט ור"ח שכפסיק תפלת מוסף. ונ"ל דאפי' נזכר קודם הצות אחר שהתפלל מוסף ישלים (א) השחרית במנחה וכן אם טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שנים ראשונה לערבית ושניה לתשלומין. וכן אם טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שנים. ואסור לאכול (ג) עד שיתפלל שנים ראשונה שחרית ושניה לתשלומין ואם התפלל תהא לשם תשלומין יצא כדועבר ואם לא התפלל שחרית הוא ש"ץ במנחה או אומר אפי' ערבית והוא ש"ץ בשחרית יוצא בכה שמתויד התפלה בקול רם (ג) וכשהוא מתפלל שחרית יתפלל קודם תחנון (ד) גם השניה רק יפסיק בין תפלה לתפלה קודם שיתפלל שנית שיאמר אשירי. ובמנחה נ"ל דיאמר תחנון תחילה ואח"כ יתפלל שנית והוא יאמר אשירי אחר מנחה ויום ש"א תחנון יפסיק גם במנחה עם אשירי בין תפלה לתפלה וערבית לא יפסיק כלל באשירי רק ישהה בין ב' תפלות כדי הייך ד"א כפי שנתבאר לעיל ס' ק"ה בס"ד ושוב נזכר איוה נזכור כדי לעמוד בתפלה מתוך ד"ת ואין תשלומין אלא בתפלה

מסגרת השלחה

בג' ראשונות. דה"ח: (ג) ואם נסתק באוה דין אך יתפלל כגון ששכת אוה דבר תפלה מותר לילך ממקומו לקום מיוחד לעין שם בספי ואם מותר לשאול הדין צ"ע ונ"ל דמותר. ח"א: 1

קז (א) וכש"ש אינו חוזר ומתפלל רק אם בורא לא התפלל דבין דאין מתפללין בשו"ש נרבה א"כ האריך יתנה לכן תפלת מוסף אפי' ברא"ח ודוה"מ מטעם זה שאינה באה כנרבה וערבית כל השנה ג"כ אינו חוזר מספק דלא בקיעוה חובה רק בורא לא בכסף. ואם התחיל להתפלל ע"ד שלא התפלל ונזכר שכבר התפלל מוסף אפי' באמצע הברכה אבל אם התחיל ע"ד ספק ותתנה כנ"ל ואח"כ נזכר שהתפלל נזכר תפלתו נרבה ונזכר שיהיה דבר בברכה מן הברכות של י"ח. דה"ח: ובח"א כתב כיון שבוה"ז אסור להתפלל נרבה שהמתפלל נרבה צריך שיהיה מכ"ז א"ע ויוז ודוה"מ ואסור בדעתו שיוכל לכוין בתפלתו מראש ועד סוף אבל אם לא יוכל לכוין יפה קריין ביה ל"ל רוב זבחה כס וירדע שבוה"ז אפי' א' מאלף לא ימצא לכן גם כספק התפלל אסור לתוהו ולהתפלל כיון דא"ל לו להתנות :

קח (א) ובה"ח כתב שקודם הצות יכול להתפלל שחרית אע"פ שהתפלל מוסף וכי ש"כח ולא התפלל שחרית ומוסף ונזכר במנחה ותפלל מנחה ואחריו מוסף ואח"כ תפלת שחרית. ש"ת: (ב) ובכל מעם שמתפלל שנים יותר מאד שיתבק לאחר שסיים תפלת ההוב בעוד שנוסף בתפלתו תפלל התשלומין ולא יפסיק ביניהן רק באמרת אשירי ותחנון או בשו"י כדי הליך ד"א. ובדיעבד אף שהפסק ביניהן הרבה או שלא נזכר עד זמן רק אחר התפלה יכול להתפלל תשלומין אע"פ שאינו עוסק עכשיו בתפלה וס"מ אחר זמן התפלה אסור להתפלל תפלת תשלומין אע"פ שעדיין לא התפלל התפלה השלישית. ח"א: ועיין בד"ח: (ג) רבין לתשלומין ולהוציא את מי שאינו בקי. דה"ח: (ד) ובה"ח הכריע לומר גם תחנון אחר התפלה הראשונה :

ג' תפלה רשב דהוה
א"ת תהא תפלה
ד' ע"ה. ויבא ויחזק
ש"ה עובר ומנע קמן
בין מאחריו ואפי' ע
לן ענין שיה רבתי
דוה"מ ב"ח שצריך תפלה
לע"ה. ושוב לומר ע"ה
היובט אפי' אין לה
ובא הוה התפלל ע"ה
אפי' בביתו של ח"ה
השחרית נוסף:
שעדיין זמן אם השנה
ש' שגמר מ' שגמר ע'
בוה אפי' העדין והדין
ירוח ויחזר והתפלל ע"ה
היוך נדרשו ד"א ד"ה
התפלה ערבית ע"ה
יבנה בביתו רבד הדין
אפי' רבין רק ב"ה
בתפלה מנחה כ"ה
קודם ל' תפלה
ק"ה אם יבנה קב"ה הדין
ש"ה ש"ה מן הדין
ל' ויבנה מנחה או ק"ה
א"ה הדין ורעה. ויבנה
א"ה תפלה שג"ה א"ה
נדרבתי ונ' ראשונה או
רביבה ונ"ה תפלה הדין
א"ה א"ה א"ה ש"ה
הדין
רבין רבה מדין ע"ה
התפלה בש"ה ע"ה
מנחה
התפלה א"ה א"ה מדין
ב"ה א"ה מדין ע"ה
הדין א"ה א"ה ע"ה

בתפלה הסמוכה לה בלבד וא"ל התפלל בתפלה הסמוכה לה יתפלל אפילו בתפלה ג' או ד' בתורת נדבה (ה) לתשומין ויחדש בה דבר שלא התפלל בראשונה. ואם הויר (ו) ולא התפלל יתפלל בתפלה הסמוכה בתורה נדבה וא"ל יחדש בה וא"ל התפלל בתפלה הסמוכה יתפלל בתפלה ג' או ד' בתורת נדבה והשומין ויחדש כנ"ל ואם עבר כל היום ולא התפלל מוסף אין לו תשומין.

ב טעה ולא התפלל מנחה בע"ש או בע"ש מתפלל ערבית שנים של שבת או י"ט בראשונה לערבית ושניה לתשומין וא"ל הוכיר של שבת או י"ט אפ"י (א) בשניה חוזר וא"ל התפלל מנחה בע"ש מתפלל של ר"ח שנים וא"ל הוכיר בשתיים ר"ח יצא או הוכיר בראשונה וא"ל שבוודאי כיון בראשונה לשם ערבית אפ"י לא הוכיר בראשונה אלא בשניה ר"ח לחזור ונ"ל דאם טעה במנחה עברך תשובה או עברך פורים דינו כמו בערב ר"ח וכלל ואם טעה במעריב דר"ח מתפלל שחרית שתיים ר"ח שנים אם שכח אפ"י בשניה לומר יעלה ויבוא חזר אף דבערבית נופא אם שכח י"ז אינו צריך לחזור כמבואר בסמ"ח תב"ב הנא דמתפלל בשחרית עבור ערבית (ה) חוזר ונ"ל דה"ה אם שכח ולא התפלל מנחה ביום שא"ל והן מל ובטל שמתחייב להתפלל ערבית שתיים בערבית שמתחילין לומר והן מל ובטל שאומר גם בשניה והן מ"ז ואם שכח בשניה שהוא תשומין למנחה שלא אמר והן מל ובטל חוזר וכן אם לא התפלל שחרית בש"ע שמתפלל מנחה שתיים שאומר גם בשניה משיב הרוח אם טעה בשניה מנחה משיב הרוח חוזר אף שהוא התשומין בשביל שחרית וכן אם שכח בשניה שמתפלל משיב הרוח פסח להתפלל שמתפלל מנחה שתיים בלא משיב הרוח אם טעה בשניה ואמר משיב הרוח חוזר וכו"ש אם שכח מלהתפלל מנחה ביום ב' של פסח שמתפלל ערבית שתיים בלא והן מל ובטל אם אמר בשניה והן מל ובטל או בשאר שבתות שלא התפלל מנחה שמתפלל ערבית שתיים שאם אמר בשניה בימות החמה והן מל ובטל או שלא אמר בימות הנשמים שחוזר.

ג טעה ולא התפלל מנחה בשבת או ב"י מתפלל (ב) במ"ש או במ"ש שנים של חזר ובכדיל בראשונה ואינו מבדיל בשניה ואם הבדיל בשתייהן או לא הבדיל בשתייהן יצא ואם הבדיל בשניה ולא הבדיל בראשונה שניה עתה לו לשם חובה בראשונה בלא עתה לו וצריך להתפלל עוד עבור תשומין ואפ"י אמר שבראשונה נתכוון לערבית לא מהני אבל אם אומר שבשניה נתכוון לתשומין א"צ לחזור אף אם לא הבדיל בראשונה והבדיל בשניה ואם לא התפלל מנחה בר"ח מתפלל ערבית שתיים אפ"י השניה בלא יענה ויבא: ד טעה במנחה של שבת או י"ט והתפלל י"ח ולא הוכיר שבת או י"ט ולא נזכר עד ערבית מתפלל במ"ש וי"ט שתיים ואינו מבדיל בשניה כנ"ל ומתפלל אותה בתורת נדבה (י) וה"ה אם לא הוכיר י"ז במנחה של ראש חודש שמתפלל ערבית שתיים שיתפלל השנייה בתורת נדבה והמעט דמה ידוע בה התשומין לכן אם הם ב' ימים ר"ח ושבת במנחה של יום א' ולא אמר י"ז שיתפלל השניה לשם תשומין בתורת חובה כיון שמריות שאומר י"ז ואם לא הוכיר של י"ט במנחה של י"ט ראשון או של י"ט שני אם יש אחריו ה"ה יתפלל השניה ב"ט או בח"ה בתורת חובה דהא מזכיר בשניה של י"ט ונ"ל דכן אלא משיב הרוח בשחרית של ש"ע ונזכר אחר זמנו שלא יובל להתפלל עוד כנ"ל בס"א לא יחזור להתפלל של ש"ע במנחה דרך חובה דהא גם במנחה יאמר משיב הרוח אפ"י בשניה וכן

מסגרת השלחן

(ה) עמ"ש בס"י ק"ז בהש"ח א': (ו) ולא בקרא מויר אלא שיושב ובטל ואינו מתפלל אבל אם ה"י סבור שילך עוד זמן להתפלל או שה"י שכור אפ"י התחיל לשתות אחר שכבר הגיע זמן תפלה שה"י סבור שיה"י לו שעות אחר"כ או שהיה טרוד בצורך ממנו שלא יבא לידי הפסד אף שלכתחלה אסור לבטל תפלה בזמנה משום הפסד מכון ואפילו היה טרוד למכור ולקנות סחורתו כ"ז מקרי אונס. ה"א: (ז) ובר"ה ור"א פ"שאל לא הוכיר בשניה אינו חוזר: (ח) גם כזה דעת הר"ח ור"א שאינו חוזר וכלא התפלל מנחה בר"ח ור"ח הוא ב' ימים ושבת להוכיר של ר"ח בשניה ג' אינו חוזר אף שהיה בשביל תפלת מנחה הדכלל שלעולם אוליין תפלת תשומין לקולא ונ"ל לחזור אם טעה באוס שהאם היה מתפלל כן בא' מ"ל התפלת ר"ל תפלת החובה או בתפלה שעבורה מתפלל התשומין לא היה צריך לחזור א"ע שאם היה מתפלל כן בתפלה השנייה היה צריך לחזור ולהתפלל: (ט) טעה ולא התפלל כמול"ש מתפלל ביום ב' תפלת ויאמר אתה חוננתו בראשונה ולא בשניה א"ע שהבדיל על הכוס. ודעת רבינו יצחק שאם הבדיל על הכוס לא יאמר בשניה: (י) עמ"ש בס"י ק"ז:

זו אם אמר
ערבית בתו
העני בתורת
השני ימות
משיב הרוח או
השני ימות
מסגרת
קמ"א דין
א' הנכנס לכה
או בערבית
אין שהיה ה
התורה והמ
אין א"ל שמי
שחזר בה חת
בשעה שהיה
כדי לנסך לו
מכוס כהוא
ישיבה שמי
התפלל על
נתישך א"ל
הא הקדוש ש
ק"ל ושנים וי
וכי נסח ק"ל
תפלת ק"ל
בשעה שמתפל
התפלל על
למורס
מספקין א"ל
עד א' מ"ל לא
השני סמ"ח
ש"ח חזר התפל
ק"ל ויוצא לר
א' א"ל במקום
ב' ויוצא לדרך
מ"ל ונ"ל
יעבר תשומין
וא"ל חזר אחר
וג"ל דאם

ק"ל (ה) ויש
ק"ל (ז) ויש
ק"ל (ט) ויש

שלחן

א"ה דיני תפלה

שלמה

כח

וכן אם אמר ותן מל ומטר במנחה שבערבית של אחריו יתחילו לומר ותן מ'ז יתפלל השניה בערבית בתורת נדבה וכן א"י אמר משיב הרוח בשחרית של פסח יתפלל מנחה של פסח השניה בתורת נדבה אבל באמצע ימות החמה או ימות הגשמים אם אמר מ"ה או ותן מל ומטר בימות החמה תזור להתפלל השניה בתפלה שלאחריו בתורת טובה או אם לא אמר משיב הרוח או ותן מל ומטר בימות הגשמים תזור להתפלל בתפלה שלאחריו השניה בתורת טובה לתשלומין:

ח הטועה ומזכיר מאורע שאר ימים בתפלה ושלא בזמנה פוסק אפי' באמצע ברכה ומתחיל מתחילת הברכה שמעה:

קט א"ה היחיד יתנהג ככוין בתפלתו עם הציבור. ובו ב' סעיפים:

א הנכנס לבה"כ ומצא ציבור מתפללין אם יכול להתחיל ולגמור קודם שיגיע ש"ץ קדושה או בערבית (א) לקדיש שאחר התפלה יתפלל וא"ל אל יתפלל עד שיענה הקדושה עם אמן שלאחר האל הקדוש והקדיש עם אמן א"ה בערבית. ואם הוא אחר קדושה אם יכול להתחיל ולגמור קודם שיש"ץ ברכת שומע תפלה יתפלל וא"ל אל יתפלל עד שיענה אמן אחר שומע תפלה ושיאמר מודים, ואם יכול לומר מודים בשעה שיגיע לאחת מהברכות ששורחין בה תחילה וסוף א"י להסתין אלא עד אחר אמן של ש"ת וישהה למודים שאמר הש"ץ בשעה שהוא שוחה באחת מהברכות. ואם מעה ואמר עד גאל ישראל וצריך שיתפלל תיכף כדי לסמוך גאולה לתפלה או שהוא שעה עוברת יתפלל תיכף ואם נודמן שמגיע ש"ץ למודים כשהוא באחת מהברכות באמצעיתן ישהה עמו אבל א"ה בתחילתה או בסופה אל ישהה עמו שאין שורחין בתחילת הברכה או בסופה אלא באבות ובהוראה. ואם מתחיל להתפלל עם ש"ץ מחמת צריך לסמוך גאולה לתפלה או שהוא שעה עוברת כשיגיע ש"ץ נקדיש ואמר עמי במלה כל הקדושה שהשי"ע אומר וכן יאמר עמי מלה במלה ברכת האל הקדוש וישת"ב ויבתי"ץ לא יאמר עננו ברכה בפ"ע אלא בש"ת כחידו' גם יכוין כשיגיע ש"ץ למודים יגיע גם הוא למודים או בברכת השוב שמך כדי שישחה עם ש"ץ במודים ואם יכול לסיים קודם שיגיע ש"ץ לש"ת או אחר קדושה שאמר האל הקדוש עם הש"ץ ונמר בתפלתו קודם ש"ת ויענה אמן על ש"ת ויאמר מודים, וכן לא יתחיל להתפלל אם יאמרו ברכו בשעה שמתפלל ואם שמע קדיש וקדושה וברכו או שירוע שישמע אח"כ א"י להתחיל מיה לקדיש צריך להמתין דאין לו קצבה:

ב תפלה עם הציבור קודם לקדיש וקדושה וברכו וכודים וקדיש וקדושה (ב) וברכו קודם למודים. ונ"ל קדושה קודם לברכו וקדיש קודם לקדושה דהא יש טובחין דקדיש מפסקין אף באמצע תפלה אף דאין לא ק"ל הכי מ"מ הוא קודם ונ"מ אם ימתין מלהתפלל עד א' מהן לא יתפלל שאלתריה עם הציבור או אם ימתין על א' מהן לא יוכל לענות השני מחמת שעה עוברת או המוקדם מרחה את השני וכנ"ל. יחיד המתפלל שחרית וש"ץ תזור תפלה של מוסף אומר קדושה שבמוסף עמהם אחר שסיים מחיה המתים ושניהם קדושת י"ח וקדושתן שוה:

קי היוצא לדרך ופועלים מה יתפללו וסדר תפלת הדרך ובה"מ. ובו ג' ס:

א א"ה במקום סכנה או שהשעה עוברת שבתפלל הביננו או ת"ק מבואר בפנים: היוצא לדרך יתפלל יו"מ האו"א שהולכין לשלום וכו' וצריך לאמרה בלשון רבים אבל מלת ותנני רחן ולהסיר יאמר בלשון יחיד. ואם אפשר יעבור מילין או כשהוא בעגלה יעמוד מלוסוע וכשהוא רוכב יעמוד מרוכב כשאמרה אבל א"י יורד מעגלה או מכהמה וא"י לומר אותה אלא פעם א' בכל יום שהוא בדרך (א) ופוסק הליכה שלאחריו שהוא בדרך ונ"ל דאם יוצא בליה לדרך יאמר בליה ולמחר ביום כשהוא בדרך יחזור ויאמר אלא היה ברעתו

מסגרת השק"ח

קט (א) ואפשר להקדיש מעלינו ויאלץ אינו בכלל זה. מ"א. דעת הר"ח דגם בקדיש אם שמע כבר א"י לתתין: (ב) ואם יכול לומר הקדושה מלה במלה עם הש"ץ לא יערוף ממודים. דה"ל: (א) אם לן במקום ישוב אבל לן שלא במקום ישוב או שהיה הולכין ביום ובליה מ"א יבך ויהתם ובשאר

ברעתו לזון בעיר ואחר כך נמך ויצא ממנה לעבור חוצה לה או לשוב לביתו צריך
 לחזור ולהתפלל אותה פעם אחרת ואם אפשר טוב להסמיכה לברכה אחרת כדי שתהא
 ברכה סמוכה לחברתה מעני שאינה פותחת בברוך. לכן אם אמר ברכת השחר בברך יאמר
 אותה אחר ברכת הגומל. וכשהוא באמצע היום יאכל או ישתה דבר ויברך ברכה אחרונה
 או טיול סיום ויברך א"י וסמך אותה אחריה. ויאמר אותה אחר שההוצק ב(ד) דהיינו
 אחר התום מעיבורה של עיר ואין לאומרה א"כ יש לו ליקך פרסה אבל פחות מפרסה לא
 יתום בברוך. ואם הוא במקום סכנה יתתום אפי' בפחות מפרסה. ונ"ל דאם הולך חצי
 פרסה וחזור אינו חותם. ולכתחילה יאמר אותה בפ"סה ראשונה ואם שכח מלאומרה
 יאמר אותה כ"ז שהוא בדרך ובכבוד שלא הגיע לפרסה הסמוכה לעיר שרוצה לזון בה ומשם
 ואיך יאמר אותה בלא ברכה. ויזהר מאוד בתפלת הדרך כי אמרו רז"ל המך בקינה
 וצא (א). גם יראה לעסוק בתורה בדרך אבל לא יעמיק בהגכה דקמא אתי לטרודי אבל אם
 אחר מנהיג הסוסים מותר לעיין אפילו ברבר הלכה ויראה לכוון בני טוב ולצאת בני
 ט"ב (ו). וא"ל יאמר אדם לרביורו לך בשלום אלא לך רשום:
 הנכנס לבית המדרש ללמוד יתפלל רז"ל ה' או"א שלא אכשל ברבר הלכה כו' ובצאתו
 יאמר מודה אני לפניך ה' או"א כו' ומי שלומד כל היום אפילו בהירות יאמר י"ר בבוקר
 ומודה בערב ויאמר בבקר ג"כ פסוק כי הו' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה גל עיני ואבימה
 נפלאות מתורתך אחר י"ד של הבקר :

ק"א דין סמיכת נאוה לתפלה. ובו ס"א :

א צריך לזוהר מאד שלא תרפסק בין נאוה לתפלה אפילו באמן של אחר גאל ישראל לא
 יאמר רק ימתין בצור ישראל (א) ואם לא רמתין מותר לענות אמן אחר גאל ישראל ולא
 יאמר שום פסוק בין נאוה לתפלה חוץ מפסוק ה' שפתי הפתח ואפי' במנחה או במוסף
 לא יאמר שום פסוק אחר ה' שפתי תפתח. וש"ץ כשהחזיר התפלה בקול רם חוזר ואומר (ב)
 ה' שפתי תפתח :

ק"ב

שלא להפסיק בג' ראשונות ולא בג' אחרונות עיין בפנים :

ק"ג

דין הכריעות בחי' ברכות. ובו ד"ס :

א אלו ברכות ששוחזין בהם. באבות ובהוראה תחילה וסוף ואסור לשחות בשאר ברכות
 בתחילה ובסוף וטוב לזוהר שלא יעחה אפי' באמצע ברכות והנהגין לשחות ב"ה ויה"כ
 בתפלת י"ח יזר שיוקף בתחילת הברכה ובסוף ברכה ובאבות אחר ששהה בברוך אתה
 יוקף בשם ואח"כ ישחה עוד וקודם הסיום של אבות יוקף ואח"כ ישחה בברוך אתה ויוקף
 בשם ואח"כ ישחה אחר שהתחיל אתה גבור ובמורים קודם סיום רצה דהיינו קודם בא"י
 המבורר שכינתו לציון וקף וישחה במורים ואח"כ יוקף ואח"כ ישחה עוד ובסוף מורים
 יוקף וישחה בברוך אתה ויוקף בהשם ואח"כ ישחה אחר שהתחיל ברכת השגום והשעם
 שיהא נראה ששוחה באבות ובהוראות תחילה וסוף משום חוב :

ב צריך שירעוד עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה. ולא יכרע באמצע מתניו וראשו וקוף
 אלא

מסגרת השלחן

יסים יברכו בלא תחיתה וה"ה במפרש לים. ש"ת : (ב) וברוך במלון וכול להתפלל אף קודם שיצא לדרך.
 ש"ת : (ג) ונוהגים ליטול רשות מהגדולים ומתברכים כשיוצאין לדרך. בה"ט. וישתדל שיעשו לו לזיה וכל
 המחלה אינו ניווק. וכופין ללויה (והמלוה את הבירו כשפורש ממנו צריך ליטול במקומו עד שיתעלם מעיניו
 ידע"ל) ותנפרי מחבריו אל ופטר אלא מתוך רבר הלכה. וכבר בכ"ז שקבל שילמוד בכ"ז קצת מזמורי תהלים
 בכונה והכנה טוב לו. ש"ת : (ד) וראיתי לכל י"ש שוקק עמו ציית בדרך שבטא יפסל א' ויתכשל מצות.
 ויזהר כ"א שיהיה לו פת אפי' הולך במקום קרוב ובמקום דשכחו פת כי כ"ש שיקרה מקרות ר"ל בדרך ו"ל
 יאכל יותר משום חולי' מעים. מ"א :

ק"א (א) עמ"ש בסוף ס' ס"ז : (ב) בלחש אבל שאר פסוקים שאומרים קודם ה' שפתי תפתח א"צ לומר
 ואם רצה לומר רשאי ואין אלא להפסיק בעיני תפלה וצרכיה בין תפלת לחש לתפלה שבקול אבל
 לתעסק בדברים אחרים אסור עד אחר נפ"א. ש"ע הגר"ז :

שלחן

א"ל גם האמרי
 הוא זקן או חולה
 בשבטו יברך ימי
 תהא עליו כפשי
 יוקף ובמרים
 ד' המהלך וכו' כו'
 בו לא ישתה וכו'
 לו בלא"ה י"ד

ק"ד דין חמדת

א מטיילין לבי
 לא הכירו השני
 לתפלת חובתו
 המטע לז"ר מה'
 ארץ שמעלין
 ששני מטי' חב'ו
 השני תפלת מסמך
 דרר בישוב וכו'

ב אם אמר מש
 קודם טעמו כו'
 וכל אם ק"ל
 שני אומרים
 ג טימת תנשתי
 מריר תנשתי

ד חוזר ומקום ש'
 יאמר ט"ה וכו'
 כל ביוצא בה'
 קדש ואם נזכ'
 ק"ל וכו"ל שש

ה דאם הוא טע'
 תנשתי (ו)
 תזוז חזון וכו'
 ואם אמר בע"כ
 ק"ל תנשתי

ק"ה וכו' וכו'
 טעם כו'
 מריר תנשתי
 כו' וכו' וכו'
 חוקק ואח"כ
 א"כ מריר
 ש"ת : (ז)
 וכו' וכו' וכו'
 לאמר א"צ

שדחן

אי"ה דיני תפעה

שלכוה

שלחן

הוא מסופק אם אמר אם לא א"צ לחזור רכן וזהו מאוד לומר (ה) צ"פ כנ"ל כרי שלא היא צריך לחזור אם יסתפק אם לא אמר. ונ"ל דיתחיל לאחר השם מן מיהו תמים אתה כנ"ל ולא מן אתה נבור שלא יאמר השם לבטלה :

קמן מעם ברכת אתה חונן. עיי' בפנים: קמן פ"י ברכת רפאנו. וכו' סעיף אחר :

א אע"ג דק"ל הכתוב ליהודי אין מבנין אותו רבנים וכתבי רפאנו ה' וארפא ה"ם בזמן שמתכוין לקרות אבל כשאומר אותה דרך תפעה ובקשה מותר. ויאמר רפאנו ה' אנהינו ונרפא רק יאמר רפאנו ה' ונרפא כדכריב וגם שר"ת רי"ז כנודע :

ק"ז דיני ברכת השנים. וכו' ד"ס :

א בברכת השנים יאמר מטובך ולא יאמר מטובה. ובפרט בדרך שס"ת של פנ"י הארמ"ה ושבע"ז מטובך שם ויה"ך כנודע :

ב מתחילין לומר מטר בחוץ ארץ בתפלת ערבית של יום ס' אחר התקופה של תשרי ויום התקופה בכלל ה"ס ועולם ב' ימים בין התקופה לשאה דהיינו אם התקופה ביום א' השאה בערבית של ליל ד'. ובא"י מתחילין לשאול מטר מזול ד' במרחשוון (א). ושואלין עד אחר תפלת המנחה בע"פ ואם חל השאה בערבית של שבת ומעוה יהיחד והתפלל י"ח ונזכר בכרך עלינו דק"ל עיסיים אותה ברכה לא יאמר בה וכן מל ומטר :

ג אם שאל מטר בימ"ח מחוירין אותו (ב) ומתחיל מברכת השנים אם נזכר קודם שעקר רגליו ואם עקר רגליו חוזר לראש ואם שאל מן ד' מרחשוון מטר אינו חוזר כיון דבא"י מתחילין לשאול ונ"ל ה"ה"ה אם בני א"י שכחו מלשאול מטר מן ד' מרחשוון עד יום ג' אחר התקופה אין מחוירין כיון דבחוץ ארץ אין מזכירין ואם אמר מל ולא מטר אין מחוירין :

ד אם לא שאל מטר בימות הגשמים אין מחוירין אותו אבל אם לא שאל מטר אע"פ ששאל מל ואם נזכר באמצע ברכת השנים יאמר שם ונזכר הברכה וק' יתחיל מענין אחר כנ"ל בס' ק"ד ואם נזכר אחר שסיים ברכת השנים קודם שהתחיל תקע בשופר יאמר שם ותן מל וכטר לברכה עד פני הארמ"ה ואם נזכר קודם שזומע תפעה יאמר בשזומע תפעה. ואם היה לו תענית וצריך לומר יאמר ותן מל ומטר לברכה עד פני הארמ"ה ואח"כ יאמר ענינו ואם כיום שזומע תפעה קודם שהתחיל רצה יאמר שם ואם נזכר קודם שעקר רגליו חוזר לברכת השנים וא"ל חוזר לראש ואם אמר יהיו לרצון אחר אלהי נצור אע"פ שאל עקר רגליו כעקר דמי וחוזר לראש ואם הוא מסופק אם לא אמר בימות הגשמים או אם אמר בימות החמה דינו בשלשים יום ובצ' פעמים כפי שנחבאר דעיי' ס"ס ק"ד בס"ד רכן טוב רוטר קודם השאה ואת כל מיני תביאתה מטובה ותן מל ומטר לברכה עד פני הארמ"ה וקודם ערבית של חוה"מ פסח יאמר צ' פעמים ואת כל מיני תבואתה לטובה ותן ברכה על פני הארמ"ה :

ק"ח חתימת ברכת השיבה יתבאר בס"ד בסימן תקפ"ב :

ק"י דין הרוצה להוסיף בברכה. וכו' ג' סעיפים :

א המבקש רחמים על הביור א"צ להזכיר שמו (א) אם מתפלל בפניו אבל שלא בפניו צריך להזכיר שמו :

מסגרת השלחן

שהזכיר מל כנ"ל : (ח) ובה"ח כתב שאין לעשות כן כחתלתל דיש חולקין ובמקום שאין מחוירין וטעה וסבר שצריך לחזור ותחיל להתפלל ושוב נזכר שאינו צריך לחזור יפסק אפילו באמצע הברכה. ש"ת : (ט) וכן א"י שהיה בחול או בן חול' שהיה בא"י שואל כנ"ל העיר הנמצא בה ואם יצא מא"י אחר שהתחיל לשאול כ"ל במרחשוון שוב אינו פוסק. ענה"ק : (ב) ואם טעה בתפלת שבת והתפלל י"ח ונזכר קודם שסיים ברכת השנים וה"ה בימ"ח ושאל מטר חוזר לאמר ברכת השנים כתיקונה ואז ילך אצל שבת ואם סיים אחרת מתחיל מיד בשל שבת וכן א"י נזכר שאכר גם מוריד הגשם חוזר לראש וא"צ להזכיר הברכות של חול שחתפ"ל. ואם סויה' א' כמו ספרד בכללה ואשכנז בכללה צריכון מטר ויש שם עיירת גשמים וטעה יחיד ושאל ששים א"ל לחזור אבל לחתלתל לא יאמר אותה ברכת השנים רק מהנהג שהש"ן קובע תפלה ש ת זכר נדמם בסידורים אבל לא יאמר ותן מל ומטר אלא דוקא בנוסח תפלה ה"ל' וגם ה' לא יאמר הש"ן רק לצורך גדול. ובשבת ור"ח ויום מחוירין י"ג מרות ואומרים מומורי תהלים על המטר כדאיתא בסידורים. ה"א : ק"ט (א) ברכת ש"ת היא כוללת ולכן יכול להתפלל בה כל מה שצריך אך שלא יחבטל עיי' מלענות קדישה

עוד דלת ברכה אתה או יחיד אלא לראש הברכה וישאור אדם רות או שש או אחרות חזר לדא' וכן שאמר נזכר ישרא' ה' וכן ענין ורפאנו ואם ית תפלת עקי ישרא' ואם ית תפלה לבריתו ואם ית וכו' אחר ענין. ואם ית וכו' ויהי מין (ח) שמתע' וכו' וישאור מנין אר' ברכת

ק"ג (ח) ואמר

ואו יפסע (ג) ג'פ לפניו למקום שהתפלל ויחיד המתפלל ישהה שם כשיעור שנינוע שי' קדושו ואח"כ יחזור למקומו ועכ"פ ישהה כדי הליוך ד"א . וש"צ יעמוד ג"כ כדי הליוך ד"א קדושו ויחזור ומקומו להתפלל בקול רם . ובמקום שכלו הפסיעות לא יאמר אפילו אזה החזן עם עד שישהה כשיעור ד"א ובמקום שכלו הפסיעות אם הוא מתפלל כציבור נא יחזור פנו לצבה עד שיתחיל שי' התפלה ומאוד צריך לזוהר לעשות כסדר הזה :

קבד דין הנהגת שי' ב"ה ברכות ודין עניית אמן . ובו ט"ס :

א כששי' חוזר התפלה יאמר ג'פ פסוק (א) ה' שפתי תפתח וכו' ואם הוא שעת הרחק שראו שיעבור זמן תפלה אם יחפ"ל בחדש וגם בקול רם שלא יגמרו התפלה בקול רם עד אחר זמן תפלה יוכל להתפלל מיד בקול רם (ב) והציבור מתפללין עמי מלה במנה עד אחר האר הקדוש וכשינוע למידים יגיעו גם הם למורים ואח"כ יאמר גם השי' איהי נצור ויכרע ויפסע ג' פסיעות וטוב להדר אז שיהיה עכ"פ א' שיענה אמן אחר השי' :

ב המנהג והנהגתו על אב"ד מלתתפלל בקול רם עד שיופסע ודומעם ערוב אנשים מתפללין במרוצה ואם יחזרים מתפללין מה במנה לא יוכלו לומר קדושה או קריש בערבית עם הציבור לכן ממתנינים ולכן אף אם אין אב"ד בעיר יש להמתין על המתפלל מה במנה אם לא בשמאריך הרבה מאוד :

ג כששי' חוזר התפלה או הציבור לשחוק (א) ולכוין לברכות שמברך השי' ודענות בזה וב"ש ואמן על כל ברכה שאדם שומע בכ"מ אומר ב"ה וב"ש ואמן ואם הוא במקום שראוי להפסיק וכן קודם אחר התפלה לא יאמר ב"ה וב"ש ובברכות ק"ש לא יאפילו אמן חזן שאמן שאחר האר התפלה שמוהר לענות בק"ש וברכותיה כפי שנהגאר לעיל בסיון ס"ו וגם אמן של ברכות ק"ש יאמר כשסיום הוא ג"כ אותה ברכה קודם השי' . ואם אין מי כמונין לברכות השי' קרוב הדיות ברכות לבטלה לכן ב"ה יעשה את עצמו כאילו אין מי וזולתו ויכוין לברכת השי' ולכן לא ישית שיחת חולין בשעה שהשי' חוזר התפלה ואם שבת הוא חוסיא ובר' עינו מנשאו וייערין בו ואפילו אם המנין אינו בבחינת ר' כבית משום דבבית הכנסת ביא"ה אסור לדבר שיחת חולין מצד קדושת בה"ב' כפי שיתבאר בס' ק"א . ואפילו יש הרבה מנינים באותו בה"ב' או בית שמתפללין בו וכ"ש אם אינו אלא מנין מצומצם שאו יגשרו בשירתו שאינו מכוין לברכת השי' שיהא ברכת השי' קרוב לבטלה לכן מן הנכון לעשות ביצירת למשכרת זה :

ד הנראה דה רמה תורתנו הקדושה כפ' מעיל וגשמע קולו כבואו אל הקדוש לפני ה' ובצאתו ולא ימות שראוי לשום לב אל אומרו וגשמע קולו לשון יחיד דהלא אין הקול מורה על אחרון ולא על המעיר רק על המעמונים וטוב היה לומר קולו יעוד מה שאמר כבואו אל הקדוש ובצאתו ולא אבר וגשמע קולו בקדוש ועוד יאמר לפני ה' כי הלא כל הנסתרות והנגלות הוא יודע ויודע כשבא אהרן אל הקדוש ולא יצטרך לשמוע אל ה' ול יעוד מה שאמר ולא ימות ופירש"י ז"ל מלמד שאם בא מה מר בגדים למקדש חיוב מיתה ולמה הורה לנו יחבר כמעיל ולא בניין שיהא אהרון מהגברים שנכתבו בתורה :

ה הנראה דה רמזו בתו ע"פ דאברו ר"ל מעיל מכפר על לה"ר יבא דבר שקבלו בתורה : והאלשיך ז"ל שהמעיל מכפר על כל עבירות שחמת שיחה בטלה והורה לנו יחברך במעשה המעיל ויקוון השלשן שלא ידבר מה שאסור לדבר ותוקינו של שיחה בטלה ע"ש . והנה שלש כירות ליום הדין של שיה כשה בבחי' כ"ת אחז מדרבים באמצע התפלה כפסוקי דומרה ובחזרת השי' התפלה וב"ש לפני התפלה ולאחריה . וכן א' שאינם מדרבים באמצע התפלה רק קודם התפלה מיד כביאתם לבה"ב' וכ"ש אחר התפלה . וכתב הג' אינם מדרבים גם קודם התפלה , רק אחר התפלה ונעשה להם כהתי . ולזה רמז הפסוק וגשמע קולו כבואו אל הקדוש לפני ה' ולא ישמע קולו כ"א לפני ה' ולא שיחת חולין ולא מניעין באמצע התפלה כ"א אפי' בבואו אל הקדוש ול"ם כבואו כ"א אפי' בצאתו דא ישמע קולו כ"א לפני ה' ולא בשוהת חולין ואמר אחר המעיל ולא

מסגרת השלחן

גדולה ואח"כ בשמאל כדי שישיה רגל השמאלית להימנית . ח"א : (ג) משום ד"א דבעינן ששה פסיעות אחר"כ מקפידין שלא יעבור אדם לפניהם בעוד שעומדים במקום שפסע לאחוריו שלא להפסיק בין ה' פסיעות אצל מה שנותנין כשישואין למי ירצה ללכת לפניהם ממהרם לשוב למקומם במרם שימאני השיעור המפורס טענת הוא בירם . בח"ש :

קבד (א) ובסוף התפלה יאמר יהיו לרצון אבל א"צ לפסוע ג"פ ואם רגיל לפסוע אין למחות בידו . בח"ש : (ב) ואם אין השעה דחוקה כ"כ לא יתחילו הצבור רק לאחר שאמר השי' האל הקדוש . בח"ש : (ג) ויעין בת' הרא"ש שאותם האומרים עם השי' באמצע הברכה אף שאין כאן ברכה כלשהי שאין מוחזין וחותמין בברכה וגם יש מ' דצייתי מ"ם נראה מקלות ראש ואפי' כלשה איכא קפידא דיש לחוש כבשיגרא דלישא יבא ג"כ

אמת כי בספר בראי
בר השלחן
ויש' של חזקת
כלת חזקת וכו'
ל השלחן שמשך
הזהר והנהגת
י כשי' חזר התפלה
או מזה שאם ינו
העניית אמן כיוון
הקדוש מנו אפסע
וכו' והדבר שחזר
ויש' וכו' וכו'
שיתנוע שיעור
וגם אוק' ענינים
חוק' מנין
לא יק' וכו' וכו'
קודם שיתנוע וכו'
בזה שיתנוע וכו'
מלה ברכת השי'
מזה ביד השי'
מחזיק באותו
ידע באותו ברכת
עשה חזן מקפיד
קאי השי' חזר
מחזיק חזר
קאי השי' ק"א
כאילו מביט לו
מיד כשבת הב'
ול' וב"ש שלא
על אחר התפלה
ענינה אף שכתב
שבתה ענינה
אחיה קבד
הנהגת ענינה
וחסרת
מ' וכו'
אין השי' ענינה
בכמה ענינים
מ' וכו' וכו'
ידע וכו'

קבד
אין
אפי'
מסגרת

היה אם שנינו שיעור ה'...
ועל פי זה נראה כי בני דורנו...
היה זה יצחק אבינו אשר...
היה שנינו עבדו וכו' וכו' וכו'...

שדרון

א"ח דיני תפלה

שלמה

ולא ימות כי במעיל מכאור תקונו של הלשון שלא ידבר שוחה כשלה וכמכאור באלשיך ע"ש ואור"ל החיים והמות
בין הלשון הלשון הרג ג' כ"א ואם היה נהרג בלשון או ולא ימות וק"ל :
אין יאמר ע"פ דארא בשבט מוסר שכל דבר שאדם מוציא מפיו מ צא שם ר"ו"ה ב"ה והשם שיחת הלשן כמוציא ש"ש
לכמה ואמר וז"ל כ"מ שהוכרז ש ש כצויה שם מה מצויה לה אבר ולא ימות אחר המעיל שהוא הרמז
אל הלשון שישמור לפיו מהסום וק"ל. וז"ל ואם אין מ'תפלגין אלא כמנ"ן מצומצם שיהנה השי"ן
בחורת התפלה שא"ל יענו וישעה אמן אחריו ויכונו לברכותיו שיהא ה' פלה היא בתורת נדבה :
ך כש"ש"ן חזר התפלה יש להקפד ועמוד ופטיכה היו כיושיבה כן לא יסמך על השמענדר
או לכותל שאם ינטל הדבר שנכרך עליו יפול האדם ;

ה בעניית אמן יכוין אמת היא הברכה שבוירך המברך ואני מאמין בזה ובברכות בקשות
העתיד כגון אמצעיות שר י"ח יכוין ג"כ שיאמן דבריו שיהיה רצון מלפניו יתברך שיקום
דבר זה והדבר שהוא על העתיד לבא כגון אמן שלאחר בעגלא ובזמן קריב בקדיש וכו'ן
שיאמן דבריו רבך וכן כל כיוצא בזה :

ך יאמר לבניו הקטנים שיענו אמן כי מיד שהתנוקע עונה אמן יש לו חלק לעוה"ב וצריך
שיתחנך שיעמדו בקיאם וביראה בברכ"ו ושלא ידברו כלל בבהכ"נ כי הרגל נעשה טבע
אצל אותו קטנים רצ"ן ושבים בבהכ"נ בשחוק מיטב שלא להביאם (זה רמז בהכ"נ ובה"ס צריכין
בדיק"א מפני שהתנוקות מניסין שם המ"ן וכפי שהוכרחו בזה בדרושים לשבת הגדול) :

ך לא יענה אמן תשובה כאלו האר"ץ נקודה בחמץ שוא' וכן שלא ירמף וימהר לענות אותו
קודם שיוסיים המברך וכן לא יענה אמן קטופה דהיינו שיהכיר קריאת הנ"ץ שאינו מוציא אה
כפה שתא נכרת וגם שלא יפסיק באמצע הגלה ולא יענה אמן יתומה דהיינו שאם הייב
באיזה ברכה והשי"ן כבר אותה והוא יוצא בברכת השי"ן והוא אינו שומע אע"פ שיועד איזה
ברכה בירך השי"ן כאשר שאינו שובע : לא יענה אחריו אמן דהוי אמן יתומה וכן אע"פ שלא
נתחייב באותה ברכה או שאינו רוצה לצאת בברכת השי"ן רק יברך אח"כ בעצמו אם אינו
יודע באיזה ברכה קאי השי"ן רק שומע מפי הציבור שעונין אמן על ברכת השי"ן אזור לענות
עמהם דהו מיקרי אמן יהומה. אבל אם אינו הייב באותה ברכה והוא יודע באיזה ברכה
קאי השי"ן אע"פ שאינו שומע רק שומע מפי הציבור שעונין אמן יענה אמן אם א"א בלא"ה אבל
לכחצייה ויהר רשמוע מן שמכרך השי"ן ולענות אמן אף שאינו מחוייב ויודע באיזה ברכה
קאי השי"ן רק אם לא שמע ויודע ואינו מחוייב לא מקרי אמן יהומה. וקדיש וקדיש וברכו וכו'ד
שיאנו כהייב לומר ביהודי בקרי אינו מחוייב וע"ז ס' ק"ש' וכן לא ימתין עם עניית אמן רק
מיד כשכנה הברכה יענה אמן ורא' ימתין על הניגון אם מאריך בניגון דהוי ככלל אמן יהומה.

וג"כ דכ"ש שלא יענה אמן קודם שיתמה כל הברכה מפי המברך דהוי נמי אמן יתומה נוסף
על אמן הט פה כנ"ל וצ"ל בזה. ואם עדיין לא בלתה עניית אמן מן כל הציבור מותר לענות
עמהם אף שכבר סיים השי"ן הברכה ואפילו היה מתפלל בשעה שסיים השי"ן הברכה וקודם
שכתה עניית אמן מן הציבור סיים תפלתו יענה עמהם אמן. ולא יענה אמן קצרה אלא
ארוכה קצת כשיעור שיכול דמר אר מלך נאמן ולא יאריך בה יותר מרא' לפי שאין קריאת
התיבה נכרת כשלאריך יותר מרא'. והנה אמרו רז"ל כל העונה אמן יתומה יהיו בניו
ר' ותוסים ר"ל. חטופה וחתפו ימור"ל. קטופה יתקטפו ימור ר"ל. וכל המ"ך באמן מאריכין
לו ימו וישנונו ובכדי שלא יאריך בה יותר מרא' דכן צריך לומר מאור בזה :
ה אם יש קצת מהנונין אמן שפאריכו יותר מרא' א"צ המברך להמתין להם מלהתחיל (ו)
בברכה שלאחריו ואם הברכה שלאחריו יהוציא רבים ידי חובתן צריך להמתין :

מ העונה אמן לא יגבוה קומו יותר מהמברך ומפני שאמרו ד"ל העונה אמן בכל כחו קודעין
לו נזר דינו ופותחין לו שערי גן עדן ופ' בכל כחו כוונתו וגם בכל כחו משש לכן
ויהר המברך להרים קומו בשעת הברכה :

קבה דיני קדישה. ובו ב' סעיפים :

א אין הציבור אומרים עם השי"ן נקדישך או נעריצך אלא שותקין וככוננים למה שהשי"ן
אמר ער שמיניע שי"ן לקדושה ואז עונין הציבור קדושו וכן לעומתם ברוך ויאמרו ובדבר

מסגרת השלחן.

לומר הברכה והיה ברכה לבטלה. ש"ת : (ד) ואם השי"ן מותר ותופק שמים הברכה
התעלה ברכה שאחריה אינו יכול שוב לענות אמן שכבר ענה ברכה ראשונה. ש"ת :

קדיש

והוא ימות כי במעיל מכאור תקונו של הלשון שלא ידבר שוחה כשלה וכמכאור באלשיך ע"ש ואור"ל החיים והמות
בין הלשון הלשון הרג ג' כ"א ואם היה נהרג בלשון או ולא ימות וק"ל :
אין יאמר ע"פ דארא בשבט מוסר שכל דבר שאדם מוציא מפיו מ צא שם ר"ו"ה ב"ה והשם שיחת הלשן כמוציא ש"ש
לכמה ואמר וז"ל כ"מ שהוכרז ש ש כצויה שם מה מצויה לה אבר ולא ימות אחר המעיל שהוא הרמז
אל הלשון שישמור לפיו מהסום וק"ל. וז"ל ואם אין מ'תפלגין אלא כמנ"ן מצומצם שיהנה השי"ן
בחורת התפלה שא"ל יענו וישעה אמן אחריו ויכונו לברכותיו שיהא ה' פלה היא בתורת נדבה :
ך כש"ש"ן חזר התפלה יש להקפד ועמוד ופטיכה היו כיושיבה כן לא יסמך על השמענדר
או לכותל שאם ינטל הדבר שנכרך עליו יפול האדם ;

ה בעניית אמן יכוין אמת היא הברכה שבוירך המברך ואני מאמין בזה ובברכות בקשות
העתיד כגון אמצעיות שר י"ח יכוין ג"כ שיאמן דבריו שיהיה רצון מלפניו יתברך שיקום
דבר זה והדבר שהוא על העתיד לבא כגון אמן שלאחר בעגלא ובזמן קריב בקדיש וכו'ן
שיאמן דבריו רבך וכן כל כיוצא בזה :

ך יאמר לבניו הקטנים שיענו אמן כי מיד שהתנוקע עונה אמן יש לו חלק לעוה"ב וצריך
שיתחנך שיעמדו בקיאם וביראה בברכ"ו ושלא ידברו כלל בבהכ"נ כי הרגל נעשה טבע
אצל אותו קטנים רצ"ן ושבים בבהכ"נ בשחוק מיטב שלא להביאם (זה רמז בהכ"נ ובה"ס צריכין
בדיק"א מפני שהתנוקות מניסין שם המ"ן וכפי שהוכרחו בזה בדרושים לשבת הגדול) :

ך לא יענה אמן תשובה כאלו האר"ץ נקודה בחמץ שוא' וכן שלא ירמף וימהר לענות אותו
קודם שיוסיים המברך וכן לא יענה אמן קטופה דהיינו שיהכיר קריאת הנ"ץ שאינו מוציא אה
כפה שתא נכרת וגם שלא יפסיק באמצע הגלה ולא יענה אמן יתומה דהיינו שאם הייב
באיזה ברכה והשי"ן כבר אותה והוא יוצא בברכת השי"ן והוא אינו שומע אע"פ שיועד איזה
ברכה בירך השי"ן כאשר שאינו שובע : לא יענה אחריו אמן דהוי אמן יתומה וכן אע"פ שלא
נתחייב באותה ברכה או שאינו רוצה לצאת בברכת השי"ן רק יברך אח"כ בעצמו אם אינו
יודע באיזה ברכה קאי השי"ן רק שומע מפי הציבור שעונין אמן על ברכת השי"ן אזור לענות
עמהם דהו מיקרי אמן יהומה. אבל אם אינו הייב באותה ברכה והוא יודע באיזה ברכה
קאי השי"ן אע"פ שאינו שומע רק שומע מפי הציבור שעונין אמן יענה אמן אם א"א בלא"ה אבל
לכחצייה ויהר רשמוע מן שמכרך השי"ן ולענות אמן אף שאינו מחוייב ויודע באיזה ברכה
קאי השי"ן רק אם לא שמע ויודע ואינו מחוייב לא מקרי אמן יהומה. וקדיש וקדיש וברכו וכו'ד
שיאנו כהייב לומר ביהודי בקרי אינו מחוייב וע"ז ס' ק"ש' וכן לא ימתין עם עניית אמן רק
מיד כשכנה הברכה יענה אמן ורא' ימתין על הניגון אם מאריך בניגון דהוי ככלל אמן יהומה.

וג"כ דכ"ש שלא יענה אמן קודם שיתמה כל הברכה מפי המברך דהוי נמי אמן יתומה נוסף
על אמן הט פה כנ"ל וצ"ל בזה. ואם עדיין לא בלתה עניית אמן מן כל הציבור מותר לענות
עמהם אף שכבר סיים השי"ן הברכה ואפילו היה מתפלל בשעה שסיים השי"ן הברכה וקודם
שכתה עניית אמן מן הציבור סיים תפלתו יענה עמהם אמן. ולא יענה אמן קצרה אלא
ארוכה קצת כשיעור שיכול דמר אר מלך נאמן ולא יאריך בה יותר מרא' לפי שאין קריאת
התיבה נכרת כשלאריך יותר מרא'. והנה אמרו רז"ל כל העונה אמן יתומה יהיו בניו
ר' ותוסים ר"ל. חטופה וחתפו ימור"ל. קטופה יתקטפו ימור ר"ל. וכל המ"ך באמן מאריכין
לו ימו וישנונו ובכדי שלא יאריך בה יותר מרא' דכן צריך לומר מאור בזה :
ה אם יש קצת מהנונין אמן שפאריכו יותר מרא' א"צ המברך להמתין להם מלהתחיל (ו)
בברכה שלאחריו ואם הברכה שלאחריו יהוציא רבים ידי חובתן צריך להמתין :

מ העונה אמן לא יגבוה קומו יותר מהמברך ומפני שאמרו ד"ל העונה אמן בכל כחו קודעין
לו נזר דינו ופותחין לו שערי גן עדן ופ' בכל כחו כוונתו וגם בכל כחו משש לכן
ויהר המברך להרים קומו בשעת הברכה :

קבה דיני קדישה. ובו ב' סעיפים :

א אין הציבור אומרים עם השי"ן נקדישך או נעריצך אלא שותקין וככוננים למה שהשי"ן
אמר ער שמיניע שי"ן לקדושה ואז עונין הציבור קדושו וכן לעומתם ברוך ויאמרו ובדבר

קדוש כתוב לאמר רק יאמרו רק יזכורו לש"ץ עד שמיני ש"ץ לברוך וימרו ויאמרו עמ
 ברוך וימרו וכן בקדוש צריך לכוון מה שהש"ץ אומר ויענה אחריו ונראה דרוקא אם יכוד
 לשמוע מהש"ץ נעריץ או נקדישך ולעומתם ובדברי קדוש אבל אם אינו שומע (א) או
 יאמר עם הש"ץ נעריץ או נקדישך ולעומתם ובדברי קדוש. וכן בקדוש אם שומע לא
 יאמר אלא עד יתברך ויתברך בכלל ואם אינו שומע יאמר כל הנוסח מן איש"ד עד דאמרין
 בעיקרא ולא יאמר תיבת תפלה רק יענה אמן על סיום הש"ץ כשואמר ואמרו אמן כפי
 שנתבאר לעיל בסופו נ"ז בס"ד ויראה הש"ץ לסיים לעומתם ובדברי קודם שיתחילו הציבור
 ברוך וימרו. והצבור יהיה שלא לענות ברוך וימרו אלא אחר שסיים הש"ץ לעומתם ברוך
 יאמרו ובד"ק כתוב לאמר ואם ענו ב"כ ה"ט קודם שסיים הש"ץ לעומתם הוא מוציא שיש
 דבמה הוא הצי פסוק נ"ל:

ב יש לישא עינים למרום בשעה שאומרים קדושה רק יהיו סגורות וארו"ל אמר הקב"ה
 ברוכים אתם ה' שמים ויורדי מרכבה אם תאמרו ותנידו לבני מה שאני עושה בשעה
 שמקדישים ואומרים ק' ק' וכו' ולמדו אותם שיהיו עיניהם נשואות למרום בבית התפלה
 ונשואים עצמם למעלה כי אין לי הנאה בעולם כאותה השעה שעניניהם נשואות בעיני ועיני
 בעיניהם ובאותה השעה אני אוחז בכסא כבודי ברמות יעקב ומחבקה ומנשקה ומזכיר גותם
 וממחר גאאותם דכן צ"ל בזה מאוד לענות קדושה כנ"ל וצריך לנענע גופם ונשואים מן
 הארץ כשואמרים קדוש קדוש וברוך וימרו ואמרו לדבר באמצע הקדושה וכיוון גמלו
 כשואמר קדושה עם הש"ץ עד אמן שנאמר האל הקדוש:

קבו דין ש"ץ שמעה. וכו' ג' מעיפים:

א ש"ץ שמעה ודיגן א' ככל הברכות כולה או שלא סיים ברכתה או שלא התחיל כראוי
 אם יודע לחזור למקומו אין מסלקין אותו ומתחיל מתחילת הברכה שמעה בה בתחילתה
 או בתחילתה ואמרו על הסדר ואם מעה בג' ראשונות חוזר לראש ואם מעה בג' אחרונות חוזר
 לדצה ואם אין לחזור למקומו מסלקין אותו וכשמסקין אותו ויעמוד אחר תחתיו (א) אותו
 אחר יתחיל מתחילת הברכה שמעה ואם הוא בג' ראשונות חוזר לראש ובג' אחרונות חוזר
 לדצה ואם מעה בברכת המינים שריגז כולה מסלקין אותו בכל ענין מיד מאותה התפלה אבל
 אם התחיל ומעה בתחילתה דינו כמו בשאר ברכות:

ב כ"ס שהיחיד חוזר ומתפלל ש"ץ חוזר ומתפלל אם מעה כמותו כשמתפלל בקור רם חוץ
 משחרית של ר"ח דאם שכה ש"ץ ולא אמר י"ז עד שהשלים תפלתו אין מחזירין אותו
 מפני טורח הציבור שיצטרך להזדרז לראש שהרי תפלת מוספין לפניו שהוא מזכיר בה ר"ח
 וכן אם מעה בשחרית של שבת וי"ט אבל אם נזכר קודם שסיים תפלתו חוזר לרצה אם
 שכה י"ז ואם שכה של שבת וי"ט חוזר לברכת שבת וי"ט ואין בזה משום טורח הציבור.
 ויחיד ששכה ולא אמר י"ז בר"ח או ששכה של שבת וי"ט בשחרית ולא נזכר עד שהתפלל
 מוסף של שבת או ר"ח א"צ לחזור ולהתפלל שחרית (ב) מאחר שכבר התפלל מוסף:

ג אם מעה ש"ץ כשמתפלל בלחש לעולם אינו חוזר ומתפלל שנית מפני טורח הציבור אלא
 מוסף על התפלה שיתפלל בקור רם והוא שלא מעה בג' ראשונות שאם מעה בהם לעולם
 חוזר אם עדיין לא השלים תפלתו ואם השלים תפלתו אין חוזר אפי' בג' ראשונות:

קבו דין מורים דרבנן. וכו' ב"ס:

א כשיגיע ש"ץ למורים שוחזן עמי הציבור כמו בשחי' ראבות והודאות כפי שנתבאר לעיל
 מן ק"ג ואומרים מורים דרבנן עד ברוך אל הודאות הכל בשחי' אתה וסי שאינו יכול
 לומר בשחי' אתה עמ' ששה במידים אנהנו קך ובכורך אל ההודאות:

ב בשחרית ובמוסף ובת"ץ במנחה יאמר הש"ץ ברכת כהנים (א) ושום מלום (ב) ויאמר
 בכרכה

מסגרת השלחן

קבה (א) יש נהנין מטעם הדועק להם אמירו שלא מרוקח לומר כל נוסח הקדושה עם הש"ץ מלה במלה
 בלחש ותיבות נקדישך ונעריץ וכו' ק' בפי"ד. ש"ע הגר"י:

קבו (א) וטוב אם נמצא א' שכוון עם הש"ץ בכל התפלה שהוא ירד. עמ"ד: (ב) ובש"ח דעתו שצריך לחזור ולהתפלל:
קבו (א) ואל ברכת כהנים בבית האבל. בה"ש: (ב) וכן היחיד אומר שים שלום כנ"ז שהש"ץ אומר אר"ה

ערוך

ונראה בפתח התיבה
 וירי ברכת כהנים אלא
 אפי' היה

קבה

א כי בן שמואל בן א
 אל מלך אתה הרי זה
 או יושב הרי אבלי אם
 ויתר נעלות אפי' לכה
 או מפסל לישא כ
 כי כשהתחיל נשמים
 כי שיתבאר בפי'
 אר נ"ז שיהיו נהנין
 כדי ויחזיק כלב אמה
 וירי ויתבטח ויהיה ש
 אה נענו במקום שש

כשתחיל רש"י

כ"ה אפי' מר
 בני שיעור הכתובים
 מקדי קדוה. ואת
 הש"ץ בבית התפלה
 ק' עינים רובין מן
 עד שש"ץ אפי' ב
 זה שני מלכות מן
 רם ואלו עד קדוש
 בקור ארץ עם שא
 אמר אשיר קדישו
 מירבה כי כל מ
 התח
 ה מכוונת יהיה
 קשת ה' אי
 אורל לאתה או
 הססס. ואף ש

ה וחזר מקרא

ענין העובר
 גדול ורע נק' י
 ואומרים רבן
 שיום ושעו נק'
 שפארין מן
 כן כשחזרו
 מנתיק קע

הוא א"ל אה

קבה (א) ואל

קדושה שיש

על פי דברי רש"י ורמב"ם וכו'
הנהגה הזאת נראה דרמב"ם אומר
כאן אלא אם אנו ששים ע"י
כך ידוע. וכן קריבין מן השמים
אשר כל העולם כן אומר ע"י
עם הש"י בשמים אשר ע"י
השמים וברית קודם שיהיה
אשר אדם ששים הש"י לעולם
ע"י הש"י לעולם הוא ששים
ע"י:

שרחן

אח דיני תפלה

שלמה

לב

בברכה בפתח תחת הבית הא'. כהנים עם אין מלת יהוה רבוך לעם. ואין עונין אמן
אחר ברכת כהנים אלא בשעה שהכהנים נושאים כפיהם או עונין אמן אחר כל פסוק אבל
אחר הש"ץ שאומר ברכת כהנים ואומרים אחר כל פסוק כ"ד :

קכח

נשיאת כפים ואיזה דברים הפסולים בכהנים. ובו יהם :

א כהן שאין בו א' מהדברים המעכבים מלישא כפיו אם אינו עורה דרוכין אע"פ שביטל
מ"ע אחת הרי זה כעובר ג' מ"ע אם היה בבהכ"נ כשקראו כהנים או אמרו לו לעמוד
או ליטול דיו אבל אם ערה פעם א' ביום זה אינו עובר אפי' אמרו לו לעלות אם אינו רוצה אב.
יכול לעלות אפי' לברך פעם שנית. וכהן שאינו עורה דרוכין הן חסמת שכבר נשא כפיו
או שפסל לישא כפיו יצא מבהכ"נ קודם רצה ולא יכנס עד שיגמרו ברכת כהנים :
ב כשהכהנים נומלים ידיהם יראו ליוהר ליטול כמלי וכן גברא ובכמים שלא נשתנו מראיהן
כפי שיתבאר בס' ק"ט וק"ס וקס"א ויהורו שלא יגעו במקום ממונה מנטיחת שחרית עד
אחר ג"כ מאחר הדומה שלא לברך עמ"י עד נטיחה זו ולא יהיה בין נטיחה זו לברכת כהנים
כדי הדין כ"ב אמה לכן וטול סמוך לרצה והש"ץ לא יאריך ברצה והגויים שיוצקין מים עד
די הכהנים ויהורו שלא יגעו במקום ממונה מנטיחת שחרית עד שיוצקין מים על ידי כהנים
ואם נגעו במקום ממונה צריך הדין ליטול דיו קודם שיצק ע"י הכהנים אם אין שם לוי יצוק
הכבוד (א) כאמו עד די כהנים :

ג כשיתחיל ש"ץ רצה כל כהן שבבהכ"נ נעקר ממקומו לעלות דרוכין אבן אם לא עקר רגליו
ברצה אפילו חסמת אונס כגון שהיה מתפלל טוב לכן ימתן הש"ץ עם רצה
כדי שיעלו הכהנים דרוכין. ועקרת רגלו מביטו לבהכ"נ קודם רצה אם היה ביתו סמוך לב"ה
מיקרי עקרה. ואחר מודים דרבנן יאמרו הכהנים י"ד וכו' ומאריכין בתפלה זו עד שיסיים
הש"ץ ברכת הודאה כדי שיענו אמן על שתייהן וגם הכהנים יענו אמן על ברכת הש"ץ :
ד עומדים ברוכין פניהם כלפי היכל ואחוריהם כלפי העם ואצבעותיהם כפ פים לתוך כפיהם
עד שיש"ץ אומר בקול רם כהנים. וכשאומר הש"ץ כהנים מחורין פניהם כלפי העם ואם
הם שני כהנים גדולים או אומר רגלם עד מלת כהנים ואומר מלת כהנים בקול
רם ואח"כ עם קדושתו כאמור בדחש. ואם כהן א' לא יאמר רם מלת כהנים בקול רם
בקול אחר עם שאר הנוכח של אדהינו ומ' ואחר שמחורין (ג) פניהם כלפי העם יברכו בא"י
אמ"ה אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה. והטעם שאומרים
באהבה כל כל כהן ברצו רחום לעמא או עמא את רחום ליה אינו נושא את כפיו לכן רצו
החילה לאהוב את הכהנים והכהנים לעם ויסירו השנאה מרבם :

ה כגביהם ידיהם נגד כתפותיהם ומגביהם יד ימנית קצת למעלה כשהשמאלית וככוונין
קעשות ה' אוריין בין ה' אצבעות כב' אצבעות אור א' ובין אצבע לאגודל פניהם להיכר
אגודל לאגודל אור א' ופרושים כ"הם שיהא תוך כפיהם נגד הארץ ואחוריו ידיהם נגד
השמים. ואף שמגביהים קצת יד הימנית מהשמאלית יוהר שנייה אצבע ימין על השמאל
קצת יתפרדו שלא ישבר החקן :

ו ואח"כ מקרא מן יברכך והכהנים עונין אחריו על כל מלה עד שיסיימו פסוק ראשון ואז
עונין הציבור אמן וכן אחר פסוק ב' ג' והכהנים מברכים בקול רם בפעולה שבקולות לא
גדול ולא קטן אלא בינוני ואח"כ מתחיל הש"ץ שים שלום ואז הכהנים מחורין פניהם להיכר
ואומרים רבון העולמים כו' אריך כפרום וכו'. ויאריו בתפלה (ג) זו עד שיסיים הש"ץ שים
שלום ושיענו הציבור אמן על שניהם וגם הכהנים יענו אמן על ברכת הש"ץ. ובר"ה ויה"כ
שמאריכין בגיטונים היום כי לא יתחילו הכהנים רבון עד לבסוף שאו אסיימו עם הש"ץ כא' :
ז כשמחורין פניהם בין בתחילה בין בסוף לא יחורו אלא דרך ימין שלהם וכשורדיין מחורין
פניהם קצת להיכר כעבר הנפטר מרבו :

אין

מסגרת השחקן

דחור א"א א"א ובכמה וערכית בין היחיד בין הש"ץ מתחילין שלום רב ויש מתחילין שים שלום בכמה של שבת רמ"א
קכח (א) ואם אין עם גם כבוד טוב שיפלו ע"י עצמן מע"י ישראל ויהללו המגעלים וצינועים תחת הפסולים
שלא יעמדו בגלוי בבתיכ. כה"ס (ב) ובבר"י כ' שנתנו לומר כלפי הריכל עד בקדושתו של אהרן
הקדושים פניהם ואומרים וצונו כו'. ש"ה (ג) היינו אם אין יוכלין להאריך ברבון וכו' שיסיימו עם הש"ץ בשות

ים כרחה או שאר התורה
הנהגה הזאת נראה דרמב"ם אומר
כאן אלא אם אנו ששים ע"י
כך ידוע. וכן קריבין מן השמים
אשר כל העולם כן אומר ע"י
עם הש"י בשמים אשר ע"י
השמים וברית קודם שיהיה
אשר אדם ששים הש"י לעולם
ע"י הש"י לעולם הוא ששים
ע"י:

הודאתו כפי שנתבאר לך
בשם היותו שם שש"ע
ה' ההודאת :
(א) שים שלום (ג) ויש
ברבנו

הקדוה עם הש"ץ מה חבל
הוא שש"ע ויהי ויהי
הוא מ"ל ש"ץ א"א

שמן שם (יב) ואפילו במנחה אם מתפללין אצל התנוק (יג) הנימור א"א ואין קומר אף שיצא מבית המרחץ ומיהר ואין אומרים אבן הרחמים בשבת שיש בו מילה :
ה א"א תחנון במ"ז באב ולא במ"ז בשבט ולא בר"ח והנוכה ופורים (יד) ולא בל"ג בעומר (טו) ולא במ' באב ובכל אלו אפילו במנחה שלפניו א"א וא"א בכל חודש ניסן ולא בין ירכ למוכות (טז) ולא מתחילת ר"ח סיון עד אחר שבועות ולא באסרו תג (יז) . ולא בער"ה ובער"כ באותו יום אבל במנחה שלפניו אומרים בער"ה ויהי"כ ואסור לאדם לפלו על פניו בפשומ ידים ורגלים אפילו אין שם אבן משכית אבל אם נטה קצת על צדו וגם שמפסק בין פניו לקרקע בבגד או בעשבים שרי לכן יש ליוהר בזה בראש השנה ויהי"כ כשנפלים כורעים :
 ז צריך ליוהר אורח שאומרים תחינות שבמעשרות וכה"ג שלא לתתם בא"י שומע תפלה רק ברוך שומע תפלה :

קלב קדושת ובה לציון . ובו ב' סעיפים :

א קדושת ובה לציון צריך ליוהר בה מאור קומר בכונה טוב לאומרה עם הציבור היבא דאפשר (א) ויכול לאומרה קודם שיאמר השני פסוקים של ובה לציון גואל ואני זאת בריתי אותם וכו' . ואח"כ יאמר השני פסוקים כרי לאומרה עם הציבור ואסור לאדם לצאת מבית הכנסת קודם קדושת ובה לציון :
ב אחר סיום תפלתו יאמר עלינו (ב) ויוהר לאומרה בכונה וכשמגיע אל אר לא וישיע יפסק מעט קודם שיאמר ואנחנו כורעים . וכשאומר כורעים יכרע ומשתחיים ומורים ישתחיה ויאמר בנוסח עלינו ומשוב וכו' הוא אלהינו אין עוד כו' ואח"כ פסוק והיה ה' למךך כו' וטוב לומר ג' פסוקים אלו אל תירא מפחד פתאום וכו' עוצי עצה וכו' ועד זקנה אני הוא וכו' . ואח"כ השיר השירך לכל יום שהיו הלויים אומרים במקדש . וכשיצא מכהכ"ז יאמר ה' נחני בצדקתך כו' ומשתחיה ויוצא וטוב לעשות ג' השתחוואות א' כשיצא ממקומו ב' מול ארון הקודש ג' בצאתו מפתח בית הכנסת בכל פעם כתלמיד הנפטר מרבו וכשיצא מבית הכנסת לא יצא ואחריו להיכל אלא יצדד וכן בידידתו מהתיבה והארון :

קלג דין ברכו בשבת כו' : קלף סדר והוא רחום והגבהת התורה . ובו ב' סעיפים :

א בשני וחמישי אומר והוא רחום (א) מעומר ובלחש ואם לא אמרו מעומר עובר על התקנה ונקרא פורץ גדר ואומרים א"א ג"כ (ב) מעומר ויש נוהגים ג"כ להתענות בהם מפני שהם ימי רצון ועיון קמטן סימן תק"ט :

הלכות קריאת התורה

קדה סדר קריאת התורה בשני ובחמישי . ובו ב' סעיפים :

א אם בטלו שבת א' קריאת הפרשה בציבור בשבת הבאה קורין אותה הפרשה עם פרשה השייכה לאותה שבת . וה"ה אם התחילו ולא סיימו מהמת קמט או סיבה אחרת . ואם מסגרת השלחן

באלמן שנשא אלמנה אין דין זה נוהג רק ג' ימים : (יב) או שבעל בריה או שמדק או המוהל מתפללין שם אף שהמילה בבית אחר . דה"ה : (יג) ומהו כשכבר ברכו בהמ"ז על הסעודה יאמרו ומה מ' ג"ל פשוט בדל בבית ומדק ומוהל א"א לעולם במנחה אפי' לאחר בהמ"ז דיו"מ שלהם הוא . א"א : (יד) ב' ימים בב' וראש (טו) ויש מוספים בי"ד באייר משום פסחא ועירא . ויעב"ז : (טז) ויש מוספים עד ר"ח חשוון . ש"ה : (יז) ויש מוספים עד ר"ג כסיון . ש"ה :

קלב (א) כשמכריזין דבר יש להכריז קודם שבתחיל החזן אשרי ולא בין אשרי ולמנצח וכ"ש בשעה שאומרים אשרי . מ . א : (ב) ואח"כ אומרים קרי :

קלד (א) קודם נפ"א ויש נוהגין לאמרו אחר נפ"א : (ב) אחר הח"ק ובכ"ז שא"ה למנצח א"א א"א ואח"כ קורין בתורה ואחר קה ת אומרים אשרי . דה"ה : וכשמנצחין הס"ה מחויבין הכל לעמוד ויהיו עומדין עד שיעמוד זה שמולו ויגיעו למקומו או עד שיחכסע מעניהם . ונוהגים שכל מקרב עצמו קצת לראות הס"ה וכל המחזיק אצלה נושק בה ואומר ישקני כו' ואם קר ב אצלה ממש להקב כדוועותיו יחבקנה בימין ויאמר וימינו תחבקיני ואם אינו יכול לנשק בפה ינשק בידו . וכשמולין הס"ה מהחיל שבמורה להתיבה שמעורב יוליכנה דרך צפון דתי דרך ימינו כשמחזיר פניו לתיבה וכשמולין מהתיבה לחיל יוליכנה דרך דרום דתי דרך ימינו כשמחזיר פניו להיכל . ש"ה ועין סימן קמ"ט :

שלחן
 וזה ב' סעיפים
 וזה בענין מקורו
 נכתב א' ביהמ"ד
 ת"ת ויהי ב' פרשת
 פרשה שבת כו' כש
 לתיבה או יקר
 כן והוא כן א'
 אה קדושת ובה
 אה אף עם כן
 והוא עם ה' נה
 ולמה אחריו וישאל
 נסקים כן אחריו יו
 בית הכנסת ארש
 וזה הדין בא"י א'
 ועוד הדין ומכר
 וישאל נסקים כן א'
 וישבר והישאל עי'
 וזה הדין ומכר
 וישאל נסקים כן א'
 וישבר והישאל עי'
 וזה הדין ומכר
 וישאל נסקים כן א'
 וישבר והישאל עי'
 וזה הדין ומכר
 וישאל נסקים כן א'
 וישבר והישאל עי'

ועבדו את אלהי אלהי ישראל
בשבת שבת ביום
והיום (ז) ואלו בשבת
במקום חרות נעמו ואלו כן
במקום חרות (ח) ואלו בשבת
במקום חרות נעמו ואלו כן
במקום חרות נעמו ואלו כן
במקום חרות נעמו ואלו כן
במקום חרות נעמו ואלו כן
במקום חרות נעמו ואלו כן
במקום חרות נעמו ואלו כן

שלחן

איח דיני קריאת התורה

שלמה

היו ב' מחובין באתה שבת שבטו או שבטו ב' שבתות אין קורין בשבת הבאה ג' לדעומם
לא מצינו שקורין ג' פרשויות וקרות עכ"פ ב' א"א דאין תקנה לתצאין וכל דה"ה אם במלו
בשבת א' פרשה א' ובשבת הבאה יהיה שני פרשויות מחובין ג' א' קורין איתן פרשה
דנ"ב יהיו ג' פרשויות . ואם במלו ש' שבסוף הספר כגון פרשת ויתו וכדומה אין לקרותה עם
פרשה שמות כי כשקורא ב' סדרות צריך לקרות להר גברא סמך סדרא א' לסוף סדרא ב'
כרי שיהיו מחובין וזה א"א לעשות בשני ספרים :

ב לבחירה לא יקראו לעלות לתורה אם הוא עוסק בק"ש (א) ובכרותה או בהלל ואפ"י הוא
כהן ויכא כהן אחר רק אי יוכא אחר יצא מכה"ג קודם שקורא ישראל במקום כהן אבד
אם קראוהו יעלה חוץ אם מתפלל י"ח ובהענית אם כהן אינו כותבנה עיין לעני ס"ה הקס"ו (ב) .
אם אין שם כהן יעלה ישראל במקום כהן ואז לא יעלה ארדיו לוי אפילו ישראל גדול מן
הלוי ואם הלוי גדול מישראל או שוין יעלה הלוי במקום כהן אם רוצים לקרותו וזו שרי
לעלות אתדיו ישראל אבד אם הלוי אינו שוה עם הישרא רק פחות ממנו או לא יעלה הלוי
לעלות כהן ואחריו ישראל רק ישראל במקום כהן והא יעלה ארדיו לוי כנ"ל . ואם נענה הכהן
במקום הכהן הכנסת אחר שהתחיל הלוי לברך במקום כהן ברבת התורה אינו פוסק (ג) אבל אם עדיין
לא התחיל בא"י אמ"ה אשר בחר בנו אף שמים ברכו את ה' המבורך וברוך ה' המל"ץ פוסק
ועולה הכהן ומברך וקורא ועומד הלוי בחיבה עד שישלמו כהן ויקרא הוא ללוי . וכן אם היה
ישראל במקום כהן ובא כהן קודם שהתחיל לברך ברבת אשר בחר בנו פוסק ויעלה הכהן
ויעמוד הישראל עד שישלם ויקרא הישראל שלישי וכן אם נודע קודם ברבת אשר בחר בנו של
במקום כהן שהיה הכהן בבית הכנסת נמי דינא הכי :

ד אם אין לוי בבית הכנסת כהן שקרא ראשון מברך שנית וקורא במקום לוי וקורא אותו
הש"ץ במקום לוי . ואם בא לוי כבית הכנסת אחר שמים הכהן שנית וכבר ברכו את ה'
המבורך וברוך ה' המל"ץ פוסק וכן אם נודע אחר שמים הכהן שנית ברכו את ה' המבורך
שהיה לוי בבית הכנסת פוסק וקורא הלוי במקומו אבל לארר . התחיל הכהן שנית ברבת אשר
בחר בנו אינו פוסק ברלעיל ס"ג :

ה אם יעלו ב' כהנים או אחר זה או ב' היום זה אחר זה אם לא בהפסק ישרא ביניהם
ורוקא אחר שקרא כהן לוי וישראל זה או שרי לקרות אח"כ כהן לוי ישרא ורוקא אם הוא
במקום צורך ודוקא (ו) וה"ה אם אין שם לוי אחר שקרא כהן שני פעמים וישראל חוזר וקורא
כהן אחר שני פעמים וישראל ובפעם ב' כשקורא כהן או לוי יאמר אע"פ שהוא כהן ואף על פי
שרוא זה וכל שאין בהם וישראל כרי סיפוקם מותר לקרות כהן אחר כהן ולוי אחר לוי בביעי .
אם קרא הש"ץ כהן (ה) או לוי ואינו שם לא יקרא לאחר בשם משום פגמו של ראשון אלא
אחר

מסגרת השלחן

קלה (א) ובפס"ו אין אין כהן אחר מותר לקרותו לבחילה אבל אם יש שם כהן אחר אין לקרותו לבחילה .
דה"ח ; (ב) קמן אין קורין אפ"י יודע למי מחובין ואפ"י הוא כהן ואין שם כהן אחר (ובמפס"ו ע"ר פ"ד) .
ואם בא לכלל שבותיו דהיינו י"ג שנה ויום א' א"צ לביקו אם הביא שהי שעות . אבל חו"ד אפילו קראוהו
לא יעלה (ומוב שיצא מביה"כ אם הוא כהן ואין שם אחר . ואם יום ה' הוא ח"צ וקורין ויחל במכתה מותר
לעלות . ואם ובשבת אם אין שם כהן אחר אלא הוא מותר לקרותו יהיו כדבר שבפניהם אמנם אם ב' שיצא
כ"ה קודם קריאה ואם קראוהו בענות ולא ידעו ש הוא אבל יעלה בשבת אפ"י הוא ישראל . ש"א אם הוא
אזנן אפילו ברבל אסור לענות . כומא נהגו לקרותו (ומ"פ אין לקרותו למפס"ו של חובת היום ומכ"ל לפ' זכר
יפרה . ר"ן כהן שאין חיובין לקרשו ע"י כסמן קל"ה . אין לקרות ב' אחים אמ"י מן האם אח"י לוי אב
עם בן שמו וכ"ש עם בנו אפ"י אחרון והב' מפס"ו ואם מוציאין ס"ח אחרת למפס"ו מותר . ואם קראוהו וכבר עלה
לא ירד . אפ"י ראש הכנסת לא יקרא בתורה מעצמו בלא קריאת החזן וכן הקול לא יעלה לקרות רק כשהסגן אומר
לו לעלות אבל אין קורין לו בשמו וימוד פב"ס אלא כשהסגן א"ל לעלות מברך וקורא בתום . ימי שאבין
מומר קורין אותו בשם אבי אביו ואם כבר הורגל באותה העיר בשם אביו קוריאין אותו בשם אביו . והאסופי
והשתקין קוריאין בשם אביו אמר ואם אינו ידוע קורין לו בשם אברהם כמו ג' . דה"ח : והוא להו לדייק שקרא
לכ"א בשמו ושם אביו האסופי ולא יסמך על דמיונו לבד רק להקיר ולידע כי כן הוא שמו המנוכח שרגיל לחתום
ורגילין בנו משפתות ביה"ח לשם מוכיח כידוע לכל מי שיודע כפי נטין שלפניו נצמח בכובד גדולה
מקריאתו ש"ץ לתורה . ש"א : (ג) ועולה לכנין ז' ואין לקרות אחריו לכהן ולוי וה"ה בקראוהו בענות שיהיה
הכהן בבית כנסת קריאתו . ש"א : (ד) אבל בלא"ה אסור לקרותו רק לאחרון או לכפס"ו כשהסגן אינו
מפנין הקראוים וכן מותר לקרות כהן א' לאחרון וכהן א' להדגיש כהן מורה והקול מורה באישות
ומפנין אב"ל ב"ה מבת שחר בשבת או ש' פקלים ופ' . החדש שמל ב"ה שמוציאין א' מפס"ו אין לקרות רק ב'
כהנים ב' כפרים האחרונים לארדון ולכפס"ו ואם קראוהו באמצע המנין אם אפשר שיהיה אחרון או ממנין
יעלה אחר במקומו והוא יתחיל בחיבה ויעלה למפס"ו או לארדון ואם א"א כוין שעלה שוב לא ירד . ש : א
(ה) אבל אם קרא לישראל ואינו שם או שקרא לכהן או לוי לעלות לאחרון ומפס"ו ואינו שם מותר לקרות
לאחר בשמו . דה"ח :

ה וכן לאימה עם השומר
ה וכן לאימה עם השומר
ה וכן לאימה עם השומר
ה וכן לאימה עם השומר
ה וכן לאימה עם השומר
ה וכן לאימה עם השומר
ה וכן לאימה עם השומר
ה וכן לאימה עם השומר
ה וכן לאימה עם השומר
ה וכן לאימה עם השומר

תורה

תורה
תורה
תורה
תורה
תורה
תורה
תורה
תורה
תורה
תורה

מפס"ו

מפס"ו
מפס"ו
מפס"ו
מפס"ו
מפס"ו
מפס"ו
מפס"ו
מפס"ו
מפס"ו
מפס"ו

אחר יענה מעצמו אבל איזה כבהכ"ז הוא עוסק בתפלה מותר לקרות לאחר בשם... הכל רואין שמשום התפלה אינו עולה והיא דמותר לקרות את בנו תחתיו דאם איתא שהוא פגום אף בנו יהיה פגום

קלו מי הם הקרואים לתורה בשבת וכי ועיין בפנים:

קלז כמה פסוקים צריכין לקרוא לכך א'. וכו' ג' סעיפים:

א אם דינג פסוק אחד ולא קראו אם היא בשבת במנחה או בב' וה' וקרא' י פסוקים כלא פסוק המדונג אינו חוזר וא"ל חוזר (א) ובשבת אם דינג אפילו פסוק א' חוזר אפילו נזכר אחר מוסף. ופרשיות המועדים דינו כמו מנחה בשבת וב' וה' והטעם הוי שכבר קרא הפרשיות בשבתות שהן וכל מקום שחזור יקרא אותו פסוק שדינג ועוד שני פסוקים וצריך לברך לפניו ולאחריו:

ב אם קרא ב' פסוקים צריך לחזור ולקרות עם האחר אותן ב' פסוקים ועוד פסוק אחד או יותר ויברך לפניו ולאחריו והיינו אם בירך ברכה אחרונה אחר ב' פסוקים וקראו לאחר (ב) לעמוד אבל אם עדיין לא קראו לאחר יקרא הוא עוד פסוק א' בלא ברכה לפניו ויברך לאחריו ואם פסק בפ' פרה בהגר הגר בתוסם ויברך ברכה אחרונה חוזר ופותח מראש הפרשה ומברך לפניו ולאחריו אם נגד הס' ואם לא נגד (ג) יקרא המותר ויברך לאחריו ולא לפניו:

ג אם קרא השני מה שקרא הראשון אם מוסף עליו ג' פסוקים או שנים היכא דלא אפשר עולה מן המנין וא"ל אינו עולה מן המנין חוץ מפרי החג ששום דבר אפשר:

קלח שלא ישיר ברפרשה הוי מג' פסוקים. וכו' דים:

א הקרא בתורה לא ישיר ברפרשה פחות מג' פסוקים פ' שלא יפסיק לקרא ב"פ לפני פ' שבתורה מפני הוצאתן מביית הכנסת או שיאמרו העושה אחריו לא יקרא אלא ב"פ עד הפ' ואם מוקף ומיים ב"פ מסך לפרשה א"צ לחזור עם העולה אחריו פסוק א' למפרע שיהיה ג' עד הפרשה רק יקרא ב"פ מפרשה א' וג' פסוקים מפרשה שאחריו אבל א"ה בסוף הקריאה שלא ישיר אלא ב"פ הסוף המסרה ועדיין יש ברפרשה לקרות יקרא עם העולה אחריו פסוק א' למפרע לפניו ולאחריו אם נגד הס' ואם לא נגד (ג) יקרא המותר ויברך לאחריו ולא לפניו:

ב יכיון להתחיל תמיד בדבר טוב לישראל ודסיים בדבר טוב לישראל וכן שלא דסיים במי שעשה

במגרת השדכן

קלז (א) ואפי' החזירו ס' להיכל מ"ט צריך לקרות אותו הישראלי שקרא כבר ויתחיל מראש ויקרא י"ט על חסרו ואם קרה זה ככה ונזכר קודם שקרא הלוי יתחיל הלוי מראש הפסוק המדולג ושאר הפסוקים שאחריו שכבר קרא הכהן ועוד ג' פ. ואם קרה זה כלוי יתחיל הישראלי ממקום שפסק הכהן ומשלים עד י"ט דה"ח א' אבל בדיחה' דענה שכיון שכבר בירך ברכה אחרונה הוי הפסק וחוזר וקורא בברכה לפניה ולאחריה. ואפי' אם שכר עלה אחר ותחיל לברך כ"ז שלא אמר בא"י חוזר אותו. שקרא רק ב' פסוקים וגורא בברכה לפניה ולאחריה. וכ' כלל שאמור להוסף על מנין הקרואים אבל בשבת לא יהיו ויקרא אלא יקרא אחר. ואם כבר אמר מי שעלה אחריו בא"י אם היה הפועל בקריאת הכהן ויתחיל הלוי ממקום שפסק הכהן ואין הכהן עולה לפניו וישלים אחר' מנין הקרואים בין בחול בין בשבת ואם ה' הפועל בקריאת הלוי יתחיל הישראלי ממקום שפסק אות. הכהן ויקרא כדניו וישלים אחר' מנין הקרואים ואם לא התחיל אלא ממקום שפסק הלוי ולא קרא הכ' פסוקים או הישראלי שעולה אחריו מתחיל מאותן הכ' פסוקים וקורא גם מה שקרא הישראלי לפניו ומסיים עוד ג' פ. ואם קרא ישראל במקום כהן לא קרא רק ב' פסוקים וכבר ברך מי שאחריו יתחיל השני מראש הפ' ויקרא כדניו אלא שאם הוא בחול ישלים מוסים על מנין הקרואים יסתיין ישראל הראשון על הבימה ויקרא אחר ישראל הכ' (ג) ובה"ח דענה לברך לפניה אפי' בלא גלל:

סדר קריאת התורה כס"ה
א"ה בני תהוו דאם אורא יתו

מפיקים:

קריאת התורה כס"ה
א"ה בני תהוו דאם אורא יתו
מפיקים:

מפיקים:
קריאת התורה כס"ה
א"ה בני תהוו דאם אורא יתו
מפיקים:

שלחן א"ה דיני קריאת התורה שלמה לה

שעשה מעשה רע . ומי שה א עור או פסח אין קראו , לו פ' ערות או שבור וכן כל כיוצא בזה שלא יתבייש וכן כשקרא תהון ברכות לא יחשוב לברך הביור :

קלט סדר קריאת התורה וברכותיה . וכו' דים :

א כשעוה לזורה פותח הספר ורואה הפסוק (א) שצריך להתחיל בו ויברך ויכרע וישתחוה בברכו בברכת התורה וכבוד התורה ולאחר שקרא גולל ומברך ותהיה מגוללת עד שיפחת הקרא אחריו ובין אחרון למפסיר וככה ג"כ אף שהיא כגוללת ואומר ברכו והברכות בקול רם והאומרים בחדש טועים וצריכים לחזור ולברך בקול רם כדי שישמעו עשרה ויענו ב"ה הל"ץ ואם לא שמעו הציבור את המברך א"פ ששמעו תהון עונה לא יענו עמי ב"ה הל"ץ רק יענו אמן על דברי תהון . ונ"ל דאם יש עשרה ששמעו וענו ברוך ה' הל"ץ יענה אפי' אותו שלא שמע מן המברך . וע"ל ס"פ כ"ג נבזה תורף דלא תקשה הגהות רס"א כספ"א ח"ב דבאן אהגות רס"א בשם א"ה כס"י ק"ד ס"א) ואחר שענו העם ב"ה הל"ץ חזר המברך ומברך ב"ה הל"ץ כדי ללכול המברך עצמו בכלל המברכים ולא יענה הקורא אמן על ב"ה הל"ץ וקהל ואם ענה ג"ל רהוי מה שאומר אח"כ ב"ה הל"ץ ברכה לבשמה דלא כמו הדינים מקרוב באו שא"סר תתלה אמן ואח"ץ יענו הקהל אמן על ב"ה הל"ץ דקורא הקורא וצריך לומר בזה מאוד :

ב א בירך ברכת התורה לעצמו ותיכף קראוהו קרות בתורה צורך להוור ולברך ברכת התורה כשקרא בתורה דמשום כבוד התורה נתקנה כשקרא בצ"יבור רק וקרא פסוק אחד בינתים כגון יברכך . ואם קראוהו לעלות לתורה קודם שבירך בתורה לעצמו א"ץ לברך אח"כ ברכת אשר בחר בנו רק אב"ץ לעסוק בדברי תורה הערב נא :

ג ברכה אחרונה אחר שנתן לנו תורת אמת זו תורה שכתב וחי עולם כמע' בתוכנו זו תורה שבע"פ ואם טעה בראשונה (א) ואמר אשר נתן וכערו בו לאמר אשר בחר בנו ואמר יצא ואם בירך אשר נתן לנו עד גמרא בירך לאחריה אשר בחר בנו . וכשאמר ונתן לנו את תורתך או אשר נתן לנו תורת אמת יעניע הס"ת :

ד הקורא בתורה צריך לאחור כס"ת בשעת הקריאה ועב"פ בעמדים וע"ל ס"י קס"ז שצריך להפסיק באיזה מפה כי אם ר לאחור ס"ת ערום ומנשק הס"ת קודם הקריאה ואחריה . וכשגזרמן רוך ורוך ואח"כ ונשק ולא ינשק ואח"כ ירוק :

קמ דין הפסק בברכת התורה . וכו' ג"ס :

אם נשתתק העומד בקרות בתורה יתחיל השני ממקום שהתחיל הראשון ויברך תחלה וסוף : צ"ל שלא יפסיק בברור בין ברכה להתחיל הקריאה א"ץ מה שהוא צורך הקריאה ואם הפסיק ג"ל שצריך לחזור ולברך ונ"ל לברכת התורה שאם הפסיק בין ברכתו ללימודו דאין בכך כיוס דהתם הטעם דמצוה להגות יומם ולינה וליכא היסח הדעת מה שאין כן כאן דנתקנה משום כבוד התורה . וגם לארר הקריאה וחר שרא יפסיק עד הברכה וכן בפפסיר וטוב שלא להפסיק אפי' באמצע קריאה :

ב העודה קרות בתורה ורואו לו מקום שצריך לקרות ויברך על התורה והתחיל קרות והזכירו שפ' אחרת יש לו לקרות וגלל ס"ת למקום שצ"ך לקרות א"ץ לצורך ולברך אב"כ א"ם עדיין לא התחיל (א) לקרות צריך לחזור ולברך ודוקא אם הראוהו בפ' שאינו חובת היום

מסגרת השלחן

קלט (א) ובשעת הברכה לא יבוס כס"ת ויש נהגין לגלול הס"ת בשעת ברכה . דה"ח : (ב) ואם טעה כשבוט וברך אשר בחר כ"ו אם נזכר קודם שאמר השם מחתימה יתחיל אשר נתן כ"ו ואם נזכר אחר שאמר בא"י ולא מים נותן התורה יאמר מ"ד א"ה אשר נתן כ"ו . דה"ח :

קמ (א) ודעת המ"ח שאין תחילת כלל התחיל ללא התחיל וכן א"ן ג"ס אם תפ' שריאו לו היא מחובת היום או לא ולעולם כשצריך לגלול צריך לחזור ולברך ואפי' כשא"ץ לגלול שא"ץ לחזור ולברך ה"ם שתמקום שצריך לקרות הוא לאחר המקום שריאו לו אבל אם הוא לפניו לעולם צריך לחזור ולברך . ודעת הש"א שאם המקום שצריך לקרות הוא כמותו עמו שריאו לו לעולם א"ץ לחזור ולברך אלא שאם המקום שצריך לקרות הוא לפני המקום שריאו לו צריך לקרות להלן איזה פסוקים מקום שריאו לו אבל אם הוא לו למעלה א"ן תהוין לקרות מה שכבר קראו וככ"ץ אם למעלה אינו מחובת יום זה ולעולם אין מתחילין אלא ממקום תראוי . ואם הוא בעמוד אשר לעולם צריך לחזור ולברך א"י"ם שהוא מחוץ לפניו . וכשצריך לחזור ולברך א"ץ לברך רק ברבת אשר בחר בנו אבל ברכו א"ץ לומר ערו המקם וה"ם כשעדיין לא התחיל לקרות אבל אם התחיל לקרות צריך לחזור ולהתחיל ברכו . ואם באמצע ברכה קודם שאמר א"ה"ם נזכר שצריך לקרות במק"א אם הוא בעמוד המסוך לו כלפניו או מאחוריו יראו לו מד מקום הראוי ויסיים ברכתו . ואם אינו מקום קרוב יסיים למדין חוקיק ויתנו

שלחן

א"ה דיני קריאת התורה:

שלמה

היום וגם שצריך נגולו אותו מקום שצריך לקרות אבל א"ה ב"פ של חובת היום או אפי' ב"פ שאינו חובת היום רק א"צ נגולו ל"פ שצריך לקרות שהוא נ"כ פתוח א"צ בדרך :

קמא הקורא והמקרא . ובו ד' סעיפים :

א הש"ץ שקורא העולה לתורה צריכין שיקראו בעמידה ואפילו לסמך עצמו (א) לכוולג או משתחו או לעמוד אסור ואפי' להשני קצת אע"פ שינטל אותו דבר לא יפול המוסך אסור אפ"ס קורא בעל בשר או חולה קצת שאו שרי לסמך קצת באופן שאם ינטל אותו הדבר הוא לא יפול המוסך וע"ל סימן קצ"ו מדין הציבור :

ב כשש"ץ קורא העולה לתורה יקרא ג"כ מזה ב"ה עם הש"ץ מתוך הכתב אבל לא יקרא העולה במקו רם משום דתרי קולות לא משתמעו רק יקרא העולה בנחת . וכשהעולה קורא לחוד ישווק הש"ץ . וכשמקריין הש"ץ או העולה מזה במנה עם המעמיד אחר שנמר המקרא אותו מזה במנה יאמר הש"ץ או העולה אפ"ס אבל לא שניהם בבת אחת משום דתרי קלי לא משתמעו :

ג אם הש"ץ עורה לתורה בעצמו צריך לעמוד אחר אצלו כששם ההתורה נתנה ע"י סרסור כך אנו צריכין נהוג בה ע"י סרסור ולכן עומד שם ג"כ שיהא ג' הסגן והש"ץ והעולה דומגת הקב"ה ומשה וישראל (ב) ולכן אם הסגן עורה בעצמו צריך ג"כ שיפגוד אחר במקומו :

ד אן הציבור רשאים לענות אמן עד שהכלה ברכה מפי הקורא כמו בשאר ברכות ואין הקורא רשאי לקרות בתורה עד שיכנה אמן כד הציבור :

ה העולה למגדל עולה בפתח שהוא לו בדרך קצרה ממקומו ויורד מהמגדל בדרך אחר שהיא לו דרך ארוכה עד מקומו . ואם ב' הדרכים שזין עולה בפתח שהוא לו דרך ימין ויורד בפתח שכנגדו ולא ירד עד שכבר קרא השני אחריו ויברך ברכה אחרונה ואז ירד בין גברא לגברא :

קמב דין מי שקרא וטעה ובמקום שאין שם יודע לקרות בדקדוק . ובו ס"א :

א קרא וטעה אפילו בדקדוק אות אחת מתוירין אותו ודוקא בשינוי שמשתנה ע"י זה הענין אפילו חמת נקודה כגון יעשה בפתח יעשה בצירי או כחבב בחמץ בחבב בצירי אבל אם טעה בשארי נקודות שאינו משתנה הענין או בנניגת המעמים אין מתוירין אותו אבל נוערין בו אפ"ס הוא בשעת הדחק שאין מי שיודע לקרות בתורה כהלכתה בדקדוק ובמעמים א"א שרי בכך ענין ולכתחילה יוררו למנות מי שיודע לקרות בניקוד נקודות . ומ"מ ושקולו קול הוק שיכוד להשמיע לציבור :

קמג דין אם ס"ת מומעה ויתר דיני הספר . ובו ד' סעיפים :

א אין קורין בתורה אלא בעשרה ואם התחילו בעשרה ויצאו מקצתן גומרין אבל אסור להוסיף עד מגין הקר"א אפי' שמותר להוסיף בשבת כב"ז אסור והשביעי הוא מ"מ (א) ומ"מ אסור לצאת להניח ס"ת כשהוא פתוח בין גברא לגברא אפילו יש מגין זולתו ועליהם נאמר ועוובי ה' יכלו אבל לצורך נגולו מותר לצאת בין גברא לגברא . ונ"ל דוקא אם יש מגין זולתו :

מסגרת השלחן

יברך על מקום הראוי ואם כבר אמר א"מ"ה יש לסמוך ש"סיוס הברכה אחר שגלל למקום הראוי אף אם יש שהות קצת . ש"א :

קמא (א) ובש"א מתיר גם סמיכה ממש כש"א בע"א ולא יסמך עצמו על הספר רק על השולחן דהמתח תשמיש קדושה הוא ואסור לשכש בה תשמיש הדיון : (ב) ומה יש ללמוד שיש לבחור מגן איש כנכס ובעל מע"ס ודעת הבית נותח היטבו שלא יתחדו שבשכיל הנאת עצמו או איה סיכה יתמוך כבוד לא"ן כבון לו או בהיפך וכן ראוי לצבור שלא יתרהו אהרי הסגן וידונו אותו כב"ע לבק זכות ואם ארע שקראו לא שדא לפי כבודו והוא חושד להסגן שעשה במתכוין עבדו הרעימו אם נגע יוצא ה' בלכבו י"ל להתאפק וישא ק"ץ אם קרין מומבר כמוני הפעם ורחו בנגוני בקצה כבודו כחוס השערה ע"אכ"כ מעלות למקום המקדש הוח משכן למדך הכבוד ומעלת החורה הקדושה שתמקיל ראשו ואינו חושש לכבודם לא ינקה ח"ו רע . ואם אחת צבגבה אפו כל ירושו ק"ו ויעשה מלילות עם הסגן חוב על הסגן להיות מן העלכין . ואסור לו לעובב הס"ת בשכיל שהעכו"ם א' ואם עבר ועובב יש להענישו ש"א :

קמג (א) ואומר ההפסדה בלא ברכות והקריש אחר ההפסדה . דה"ל . ובש"א כ' לומר הקריש אחר הקרישה ואפי' הו עשרה בעת שקרא המפסיד בתורה ויברך לאחריה ויצאו מקצתן יקרא ההפסדה בלא ברכות אפ"ס דהו עשרה בעת שתתחיל לומר הברכות שלמי ההפסדה ויצאו מקצתן שאו יגמרו כלה עם הברכות :

ע

הוא בשעת התקין
ואז יקרא ועל
הדמ אחר השם
הוא והקריש י' ק'
שם בשבת
ל' מבר תהיוו
הקריש י' ו
מ"ב (ג) וקריש י' ק'
כמ"ב בשעת קריא
ל"א אלה וקריש י' ק'
בשבת וקריש י' ק'
בדיבור מה שקרי
השעת שיאת לא
בשם המעמיד עם
השני ומ"מ עם
ק"ל עם נגמרי או
מכ"מ מן השעת
למנוח מן השעת
דבר כח"ל המעלה
במקום שדא ג"כ
ל' מסק א' ונבעי
בשם שבע ע"י
אחריה אם נכח
השעת וקריש בש"א
קריש וקריש ויורר
ל' ואפילו ר"ח ר"ח
מהו ומהו אפי' יבטי'
מ"ל ויברך לעולמו
הוא חובת היום
החוצ"א בסתמי
עם התחיל ע"י
אם נאסר כשבוע
מסתיים הקריש

ההחיות : (ב) ובג"כ
יאמר על המפסדת
ששם הקריש וקריש
היה : (ג) ה"ל ל' קריש
ע"ב מקריש לו
ויצאו מקצתן י' ק'
קריש י' ו
למנוח וקריש י' ק'
הקריש י' קריש י' ק'
ק"ל (ד) וכן אפי' י' ק'
או שינת ששמי
או שיאת ות א"ת
ע"בכר תוה י' ק'
זה חוב המוסק
ששמי ה' חוב
לדאית ללמנוח
לקריש ק' כ"ג
מכ"מ הקריש

של חובת היום או אפי' במ
כל פתח אצל כבוד :

למכר עמנו (טו) אלו
אשר דבר זה יפיר הענין
באופן שאם נשמר הדבר יתנו
הענין :

בין חוק החבא אהרן אהרן
אשר עשה בנות. וישעיהו
במחש עם הענינים אשר נבט
לא שמוע בבת אהרן נבט

עם שיהיה נבט נבט זה עמו
לשואו (ו) וכן והשי' הנה
בין נבט נבט אשר נבט
הקראו נבט נבט ביהוה

הנה ויהי משהו כבוד
עשה בפתח עתה מן הד
יהי ויבדק נבט אהרן

הנה ויבדקו וכו' וכו' א'
בשני משטתה עי' זה הנה
בזה כבוד נבט נבט
ענינים אין מותרין אהרן וכו'
המחבה ביהוה נבט נבט
קודם קודמת וכו' וכו' וכו'

הנה וכו' וכו' וכו' וכו'
הנה וכו' וכו' וכו' וכו'
הנה וכו' וכו' וכו' וכו'
הנה וכו' וכו' וכו' וכו'

הנה וכו' וכו' וכו' וכו'
הנה וכו' וכו' וכו' וכו'
הנה וכו' וכו' וכו' וכו'
הנה וכו' וכו' וכו' וכו'

הנה וכו' וכו' וכו' וכו'
הנה וכו' וכו' וכו' וכו'
הנה וכו' וכו' וכו' וכו'
הנה וכו' וכו' וכו' וכו'

שלחן

א'ה דיני קריאת התורה

שלמה

ב בשעת הרתק שאין להמנין ס'ת רק תומשים יקרא הש"י הפ' השיך לקרות בקור רם
ואי יקרא לעדות רק הוא יקרא בקור רם בלא ברכה. ואם יש ס'ת והוא פסחה רק
שחומש אחד שלם בלי מעות מותר לקרות בו אם הפרשה שהיא קורא הוא באותו חומש
השנים ודוקא אי ירכא ס'ת אחרת ואפילו איכא ס'ת אחרת אם כבר התחילו לקרות ונכחו
שיש מעות בחומש אין להוציא אחרת כנ"ל. ואפילו המעות באותו חומש שהוא קורא בו
אם כבר התחילו לקרות ואח"כ נמצא המעות יגמור ד' קרואים (ב) ונ"ל שהשביעי הוא
מפצ"ר (ג) ודוקא אי ירכא ס'ת אחרת אבל אי איכא ס'ת אחרת ונמצא מעות באותו חומש אע"פ
שמצא בשעת קריאה אם נמצא המעות בין גברא (ד) לגברא אף במקום שקראו כבר מוציאין
מ"ז אחרת ומתחילין ממקום שנודע להם המעות ומשלימין הקורין (ה) על אותן שקראו
במנוחה (ו) שהמעות הוא בכמה פסקים קודם אין מתחילין אלא ממקום שנודע להם המעות
דבריעבד מה שקראו בספר המסור עד שנודע להם המעות עתה להם. ודוקא אם היה
המעות שהאות ג"פ היה כתקנו וקראו כחננו ע"פ אבל אם לא קראו בע"פ יהיוור סאתו
מפסק שהמעות שם. ואם נמצא המעות באמצע קריאת התורה אם כבר התחילו עמו פסק
שלישי ונמצא שם המעות יפסק שם אחר שהשלים אותו פסק בס'ת הפסוקה ויאמר המעות
בע"פ אם נחטר אות או תיבה וכיוצא ויברך ואח"כ יוציא ס'ת אחרת ויתחילו מאותו פסק
הנמצא בו המעות נ"ל. ואם א"א לפסק שם שאינו אלא ב"ג (י) לרשה יתחיל עד הפישה
עמו בס'ת הפסוקה ויברך אחר' ואח"כ יוציא ס'ת אחרת ויגמור הקרואים מפסק שנמצא בו
המעות שהוא ג"פ לפני הפרשה וג"פ מפרשה שני' ואם לא קראו עמו רק (י) שני פסוקים
או פסוק א' ונמצא המעות לא יברך אחריה רק יוציא ס'ת אחרת וגומר קרואים בס'ת אחרת
ממקום שפסק עד תשום ג"פ עם מה שקרא בס'ת פסוקה כנ"ל ואינו מברך לפני' ומברך
לאחריה ואם נמצא המעות בפסק א' או ב' באמצע פסק יתחיל בשניה מפסק שנמצא
המעות ויקרא ויברך ג"פ א"ה ב'א' וב' א"ה בפסק ב' ואם נודע המעות אחר שבידך לפניה
קודם שקרא יהיוור ויברך עד השניה גם בתחילה. ואם נמצא מעות בשביעי אחר שקרא
ג"פ ואפילו רק התחיל פסק לא יוציא ס'ת אחרת רק יגמור כל המראה עם השביעי בס'ת
הוא ויברך ויפטר (ח) אבל אם לא קרא ג"פ יוציא ס'ת אחרת וישלים עמו עד תשום ג"פ
כנ"ל והוא קודם לאחריה ולא לפניה. ומשלים אח"כ כל הקרואים כפי רצויה. וכשתמפטר
הוא חובת היום אז אפילו נמצא המעות במפצ"ר מוציאין אחרת (אם יש אחרת דהיינו
שהוציא ב' פסרים) אם לא קראו עמו רק שני פ' ואינו מברך לפני' ומברך לאחריה אבל
אם התחילו עמו פסק שנישי יגמור בס'ת פסוקה. ונ"ל דכשיש פמפ"ר של חובת היום אף
אם נמצא בשביעי אחר שקראו ג"פ פסק עם השביעי שם ומברך ומניח אותה שהיה למפטר
ומשלים הקרואים ואח"כ יפטר ואי ירכא ס'ת אחרת יגמור ד' קרואים ויפטר אחר בחובת
היום ומעשה יעשה ש"ח על כד זה :

ג והוא דמוציאין אחרת דוקא במעות גמור שחזר אות (ט) או תיבה או נמחק או שלא נכתב

מסגרת השלחן

האות

האחרונות : (ב) ומכריז לפני' ולאחריה ואין מוסיפין על ד'. ה"ה. ולהש"א דעת אחרת בזה ע"ש : (ג) והקדיש
יאמרו אחר התפירה. ה"ה : (ד) אף שכבר אמר העולה ברכו אם לא ארז עריין בא'. דה"ח : (ה) ואם
אפשר לקרות ממוקם שפסקו עד סוף המרה ודאי ראו ונכון להוציא גם ניהי מלוגנא כ"מ אדאשר.
דה"ח : (ו) וה"ה לכל מה שנת' ביש' שאין מספיקין שם כגון לס'ס כבוד רע ודמוס : (ז) והה"ח ושא'
אינם מחליזין רק לא קראו ס' פסוק א' שלה"ה"ח. לעולם גומר עד מקום שיכול להפסיק ומברך לאחריו ואח"כ
יוציאו מן אחרת להשלים מנין הקרואים ולהש"א לעולם פוסק מיד בנמצא המעות ואם הוא מקום שיכול להפסיק
שם מברך לאחריו ובמקום שא' להפסיק אינו מברך לאחריו ויקרא עד זה העולה בס'ת ג' מספיק בלא ברכה
לפניו ולאחריו יברך : (ח) ויאמרו קדיש לאחר ברכת התפירה אך אם לא נמצא המעות עד לאחר אבירת
הקדיש יקרא המפצ"ר ג"כ בלא ברכה ויפצ"ר בנביאים ולא יאמרו קדיש עוד המעות לאחר התפירה. דה"ח :
(ט) וכן ביחוד אות או תיבה או כשכתב הקרי בתיבה שיש בה קרי וכתוב או תיבה שנהלקה לשנים או להיפך
או שינה בפרשיות מפתחה לסופה או להיפך או שעשה ס' במקום שאי"צ או שחטרה או שלא עשאה כריבה
או שיצא רוב אות א' שן השם חוץ לשמה או שנתלה או ששנתלה צורת אות א' או שנברך אות להביתתה קודם
שנגמור צורת האות או שנקב מתחילת הכתבה בה בין ב' אותות ואינם מוקפין גיול או שהלקי האות בעצמו נגענין
זה בזה במקום שצ"ל שטרדין או שנמדרו במקום שצ"ל נגענין או שנקיע הפטר באותו חומש שקורין בו ולא
נשארו י' תפירות של קיימא בכל אלו צריך להוציא אחרת וע"ש כספק אם נשונתה צורת האות נתי' מועיל
לראותה לתינוק ואם נמצא שעה דבוק על אות והוא שבט שאינו יכול להפסיק אם נראה האות מלכות וכו'ול
לקרות כך כשר ואם הוא מכותה אינה נראה מותר המעות אם נמצא בין ג"פ צורך להוציא אחרת ואם נמצא
באמצע הקריאה יש לקרות המכותה בע"פ ואח"כ יסיים בה מנין הקרואים. ה"ה וע"ש יתר פרטי דינים אלו :

האות כראוי אבל מחמת הסרות ויתירות אין להוציא אחרת וכבש כשב או על רחבו רחבה
וב'ש על רחבה רחבו מקרי מעות גמור ואינו נקרא חסר ויתיר רק חסרי ויתורי וידון ויון (ו) :
ד כבר נתבאר בה' תהלין בסימן ל"ב ול"ו מסמולי אותיות בכתבתן ואם נמחק קצת
והרועה לעמוד עליהן יעיין בפנים וצ"ל מאור בדינים אלו והנכון שקדם הקריאה יעיין
באותה הפרשה בע"ש מה שצריך לקרות וכן בשאר זמני הקריאה :

קמז שלא דלג בתורה מענין לענין ודיני הפמורה וכו' :

קמה דיני המתרגמן וכו'. **קמו** שלא לדבר בשעת הקריאה . וכו ב"ס :

א כבר נתבאר ר"ס קמ"ג דאסור לצאת ולהניח ס"ת כשהיא פתוחה ואפילו בין גברא לגברא
לא שרי כ"א לצורך גדול :

ב כיון שנפתחה ס"ת לקרות אסור לספר אפילו בדי"ת א"ל להפריש מדבר אסור ואפילו
בין גברא לגברא אסור לדבר אפילו השלים הוא הפרשה תחילה ואפילו יש עשרה דציותי
לס"ת רק כיון דעתו וישמע מפי הקורא או יאמר בחדש עם הש"ץ וכ"ש בפ' זכור או פ'
פרה שהם בעשרה מדאורייתא שצריך כיון ושומעם מפי הקורא או שיקרא בחדש עם
הש"ץ וב"ש בשעת ברכות שאסור לספר אפי' בדי"ת שצריך לשומעם ולענות וכן אסור לספר
בשעת הפמורה וברכותיה כמו בס"ת וכשמאריכין במי שצריך שרי ללמוד בין גברא לגברא .
וצריך לעמוד כשקורין בתורה וכ"ש בשעת ברכת התורה שהוא דבר שבקדושה וכ"ל
שבקדושה צריך למקם ארגויו וכן גברא לגברא שרי לישב וצ"ל בזה :

קמוז דיני גליות ס"ת . וכו' ב"ס עיפיים :

א אסור לאחוז הס"ת ערום בלא מטפהת או בחציצת טלית וכו"ז וכן בעמודי ס"ת אסור
אם לא ע"י הפסק טלית וכן מגיחה ושאר כתבי קודש הכתובין אשורות בריו על הקף
יש ליהרר ושוב להתמיר אף בשאר כתבי קודש אם לא נמל ידיו או הס"ת דעתו מהן ואסור
ז"ל אחוזו ס"ת ערום נקבר ערום בלא אותה מצוה פ' שאם אחז וקרא א"ל חסר מהקריאה (א) :

ב מצוה גמול ס"ת על ג' דפי' ולהגביה ס"ת והזרואות ס"ת כתיבת התורה לעם העומרים
לימנו וששמאלו ומחוריו לפניו ולאחריו שמצוה על כל אנשים ונשים לראות הכתב והכחוש
ולומר וזאת התורה וכו' תורת ה' תמימה וכו' וכשרואה האותיות עד שהוא יכול לקרותם
מגיע אליו אור גדול :

ג אף שקי"ל גדול שבאותם שקרא בתורה או גדול שבכתב"ז גולל המנהג עתה לקנותה
ברמים יקרים כדו לחבב המצוה וכן בהגבחת ס"ת כי גם הוא נקרא גולל :

ד יגולו הספד בצד היותר גאה לצד הספר (א) . ואין לגולל במפה קרועה אם יש לו אחרת
ואין לעשות מדברים ושנים שנעשו בהם (ב) לצורך הדינם שום דבר שבקדושה אם לא
שינה מכמו שהיה :

ה הוגדל ס"ת יעמידנו כנגד התפר כדו שאם יקרע יקרע התפר ויהדק סוף המפה מבפנים
במקום שפותחין בו הס"ת שכשויבא דקרות בו ימצא ההיורק מבפנים ולא יצטרך להפוך
הס"ת . ויגולו סביב הס"ת ולא יגולו הס"ת סביב המספחת היינו המפה וכן כשיסיר המפה
מן ס"ת יסיר המפה מן הס"ת ולא יגולל הס"ת ותמור המפה מאומו . ובשעת הנגילה יאמר
לך ה' הגדולה וכו' ובוים שיש בו ב' ספרים לא יפתרו השני' ולא יסירו המפה עד שיגללו
הראשונה וכן כשיש שלשה ס"ת לא יסירו המפה השלישית עד שיגללו השני' אבל אין מסקנין
הראשונה עד שכבר הניחו השני' על השלחן ויניחו קודם קדוש כדו שיאמרו הקדוש על
שתינתן (ג) ותהא מונח שם על השוחה עד שיגללו הראשונה ואח"כ יסירו המפה משני'
כנ"ל

מסגרת השחן

(י) ואפי' בזה אם חסר אות שישית כגון אם נמצא בפ' גי'רא תראי תמורת תיראו לא היו ככלל הסירות וצריך
להוציא אחרת משום דהוי שינוי בענין שלא מצינו תראי מלשון תיראו כלא יוד דנימא דהוי סירות ויתירות . דה"ל
קמו (א) וכ"ז שקורין בתורה אומרים קדיש לאחר קראת (קמ"ד) (ב) וכוסן שמוציאין ב' ס"ת או ג' א"ל הקדיש
רק לאחר כל הקריאה ואם יש מספיר אומרים קודם המספיר ואפי' בס"ב שחית' שהשלישי מספיר אין
מספיקין בקדיש קודם השלישי כיון שגם הוא ממנין הקרואים להוביל היום . ש"א : (ב) וי"ל דהפך ומוכ' שחית'
המפה שום מ"ב צדיהן אבל המעיל אין מליבשין אותו רק בצד המשי' לחצין . ש"א : (ג) וכשיש ג' ס"ת אין
מגיחין אלא הבל' והג' . דה"ל :

עלה
גמ"ל ובש"ש י' ס"ח
ואח"כ סוה ס"ח
קמ"ב שלא יפשימו
קמ"ג שצריך
א מספיקין ס"ת בבי
הס"ת וילכו אחריה
ס"ת ואם יש זכרובע ש'
בפסח אפי' זכרובע ש'
ס"ת כ"ס שיעברה לפ'
לפי כ"ס שיעברת לפניו

כסב א ער דהבנ דהבנ
דמדי דתמוי ודמן ודמדי
מבמבן ואם נמסקי נמ
מבן שערם הקדישא דין
ומן הקדישא :

מדין וכו' עמורו סוף
אין אשוחת ברוי עד דה
ע דהסח ערמו מן וכו'
א' אי סבר מקדישא
עובת תורה וכו' עמור
ישנה דמות הכהן התי
ת ער שדא וכו' קדוש

הדקן סוף הסח סמב
מבמבן וכו' וישר לומר
מבמבן וכו' משיביר המ
וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
דו העני אבו אין מסק
כדי שיאבד הקדוש ד'
וישח המפה המדין
כו'

אלו חן וכו' וכו' וכו'
דו דמות חמורה וכו'
כו' כו' א' א' א' א' א'
דמות חמורה מסדן
כו' א' א' א' א' א'
(1) מדין וכו' א' א' א'

שרחן

איח ריני קריאת התורה שלמה

זו

בני וכשיש ג' ס' לא יסקו השנה עד שינתי היללשית ותהא מונח עד שיגללו השנה ואח"כ יסירו המפה מהלשיות והמעם שלא יסרתו דעתם מן המצות וצ"ל בזה :

קמח שלא יפשיט שיץ התיבה וכו' .

קמח שהציבור לא יצאו מבהכ"ז עד שציניעו הס'ת . ובו ס'א .

א' כשמצניעין ס'ת בבית אחר אם אין לבהכ"ז אלא פתח אחד אמור לציבור לצאת עד שציניעו הס'ת וילכו אחריה למקום שמצניעין אותה שם אבל אם יוצאים אחד אחד ונשתוו רובן שרי ואם יש לבהכ"ז שני פתחים יוכלים לצאת אף כל הציבור בפתח אחד קודם שיוצא הס'ת בפתח אחר וביכר שילכו אחר ס'ת ללוותה למקום שמצניעין אותה שם לפי שעה וכן כשמציניעין ס'ת כל מי שעוברת לפניו ויהא אותה עד הביאו ס'ת לבימה וכשמצניעין בארון שבבהכ"ז מצוה לכל מי שעוברת לפניו ללוותה עד לפני הארון וכן המנביה והגולל ילכו אחר' עד לפני הארון ועומדים שם עד שיחזרו הס'ת למקומה :

סליק הלכות קריאת התורה בסוד :

הלכות בית הכנסת

קנ בנין בהכ"ז ושיחיה גבוה . ובו ב' סעיפים :

א' כופין בני העיר זה את זה לבנות בית הכנסת ולקנות להם תורה נביאים וכתובים וגמרות ושאר ספרים שיקראו וילמדו בהם קמנים וגדולים וכל מי שירצה מן הציבור :

ב' אין פותחין פתח בהכ"ז אלא כנגד הצד שמתפללים בו באותה העיר ואנו שמתפללין למורת יפתחוהו למערב כדי שישתחוה מן הפתח כנגד הארון שהוא ברוח שמתפללין גנדו . ויתר דיני בהכ"ז מבואר בפנים במסין זה וע"ש :

קנא דין קדושת בהכ"ז . ובו ד' סעיפים :

א' כתיב ומקדשי תיראו שצריך נהוג קדושה בבית המקדש ובהכ"ז ובהם נקרא מקדש מעט וכן צריך נהוג בהם כבוד ואין נוהגין בהם קלות באש בנין שחוק והיהוג ושיחה במלה וכן מן הנכון שהמלמים יזהירו להיודים שיעמדו בבהכ"ז באימה וביראה ושלא לרבר כלל שם וההרגל מקטנותו נעשה טבע . ודא מתקשטין בהם ולא מטיילין בהם ואינם נכנסין בהם בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ואין מתשבין בהם חשבונות אצ"י הם חשבונות של מצוה כגון קופה של צדקה ופדיון שבויים ואין מספידין בהם אצ"י היה הכפר לא' מגדול העיר כגון שמת קרובו של הגדול וכ"ש אם מת הגדול בעצמו שכל בני העיר מתקבצים ובאים להספידו . ואם צריך נכנס בהם לצרכו כגון לקרוא לאדם יכנס ויקרא מעט או יאמר דבר שמועה או פסוק א' ואח"כ יקראנו כדי שלא יהא נראה כאלו נכנס רק לקרותו ועכ"פ יהא מעט ואח"כ יצא שדושיבה בהם מצוה שנגמר אשרי יושבי ביתך וישעור הוישיבה הוא כדי הידוך שסנה מפתים . ואין אוכלין ושותין בבהכ"ז ובבה"ט ות"ח ולתמידיהם שזוכרים בבה"ט ואם יצטרכו בכך פעם ליקך לאכול ולשתות לביתם יתבטלו מלימודם מותרין לאכול ולשתות שם והיו כשעת הרחק . ולצורך ברכ"ז מותר לאכול ולשתות שם ואפילו לצורך מצוה אחרת שנקבצים שם ואצ"י ליקך למקום אחר לאכול ולשתות שרי . צריך לזוז את האנשים וביתור הנשים משיחה במלה כשבת שאו בטמים מסלאכתן ובאים מקודם לבהכ"ז ומשיחין זה עם זה כל הבאזרועות וגם בעת סבירת המצות וכמה פעמים בא משיחה במלה מחולקת בבהכ"ז . ובעון של קלות ראש בבהכ"ז הנפקין בבהכ"ז לבית עכו"ם ח"ז . (ונראה דלה רמה תורה את שבתותי ששמרו ומקדשי תיראו אני ה' סבך שמירת שבת למורא מקדש לומר שבשבת יזהר ביותר שלא לרבר בבהכ"ז שאו כשילין ממלאכתן ובאים לבהכ"ז בהשכמה ומשיחין זה עם זה . ואמר אני ה' כי אני ה' ולא וכו' וכשנוהגים ק"ו בבהכ"ז והיינו שיחה במלה וכיוצא נהפכין ח"ז לבית עכו"ם ככל וכו' כתמי כמי' קצ"ב רמז ט"ב המעיל בענין שיחה במילה בבהכ"ז וע"ש) :

ב' אין יעניים בבהכ"ז שגנת ארעו ולצורך ברכ"ז מותר לישן בתוכו ומטעם זה ישנים בבית הכנסת בליל ירח"ב . ובבה"ט שאין מתפללין בו שרי אבל אם מתפללין בבה"ט הוא בהכ"ז קטש . ומה שאמרנו בקדושת בה"ט היינו של רבים אע"פ שאין מתפללין בתוכו אבל ויתר הקובע

14 | 15

דקִבֵּעַ מִדְרֵשׁ בְּבֵיתוֹ אֵל קְרוּשָׁה כִּכְ אֶבֶר אִם מִתְפַּלְּטִין כִּתְבוּ בְּקִבְעוֹת הַרִי הוּא כְּבַהֲכִ' :
הָיָה לְבַהֲכִ' שְׁנֵי פְתוּחִים וְאֵל יִכְנֶס בַּפֶּתַח זֶה לְעִשׂוֹתוֹ דְרָךְ לְצֵאתַת בַּפֶּתַח אַחֵר לְקַצֵּר דְרַכּוֹ
שְׂאֵסוֹר יִכְנֶס בְּרַם אֵלָּא דִבְרַב מִצּוּה וְאֵל יִכְנֶס מִתְחִילָה כְּדִי לְקַצֵּר דְרַכּוֹ מִתּוֹר לְצֵאתַת בַּפֶּתַח
אַחֵר וְכֵן כְּשִׁנְכֶנְס הַתְּהַלֵּל בּוֹ אַף שְׂמִינִין גִּבֵּ לְקַצֵּר דְרַכּוֹ מִתּוֹר :
ד אֵין נִכְנְסִין לְבֵּית הַכֶּנֶסֶת בְּסִמְכִין אֵירֻךְ שְׂאִינּוּ צִירְךָ בּוֹ כֹּל עַת לִכְן יוֹהַר שְׂלָא יִכְנֶס בְּסִמְכִין
שֶׁל שְׂחִיפָה :

ה יוֹהַר שְׂלָא יוֹרוֹק בּוֹ וְאִם אִי"ה בְּלֵא רִיקָה יוּכּוֹל לְרוּק בּוֹ וּבִלְבָד שִׁישְׁפְּשֹׁפְנוּ בְּרַגְלֵינוּ וּבִשְׂבֹּת
אִם מוֹתֵר לְשַׁפְּשֵׁף עַל כַּי' שִׁיז' אִו יְהִיָּה שֶׁם נִמְיִ שְׂאֵם יוֹרוֹק כִּתְבוּ לֹא יְהִיָּה נִרְאָה . וְסִימָּה
שְׂעִיז' בְּרַגְלֵינוּ רְאוּי לְקַחוּ קוֹדֶם שִׁיכְנֶס לְהַתְּפַלֵּל וְכִי"ש אִם יְהִיָּה צוּאָה מְדוּבֵק בְּסַנְדְּרוֹי שְׂאֵסוֹר
הַתְּפַלֵּל אִו כְּמִבְּזָר בַּה' קְרִיאַת שְׁמַע בְּסִי' וְרִאוּי שְׂלָא יְהִיָּה עֵמִיו וְלֹא עַל בְּגָדֵינוּ שׁוֹם לְכוּךְ
וְנוֹהֲגִין בְּהֶם כְּכּוֹד לְכַבְּרִין וְלְרַבֵּצִין וְהַדְּרִיק בְּהֶם נְרוֹת :

ו אִפְלוּ לְאַחֵר שְׁחַרְבוּ עֵדְרֵינוּ הֶם בְּקִדּוּשְׁתָּן וְכִשְׁם שְׁנוֹהֲגִין בְּהֶם כְּכּוֹד בִּישׁוּבֵן כִּךְ נוֹהֲגִין
בַּח רַבֵּן חוּץ מְכּוּזָר וְרַבִּין . וְאִם עֵדָה בְּהֶם עֵשִׁבִים תּוֹרְשִׁים אִתְּהֶם וּמְתוּחִין אִתְּהֶם בְּמִקְוֵם
מַפְנֵי עֲנַתַּת נִפְשׁ כְּדִי שִׁירָאוּ הַעַם וְתַעֲזֵר רוּחַם וְיִשְׁתַּדְּלוּ לְבְנוֹתָהּ . וְאִם בְּנוּ בְּמִקְוֵם אַחֵר וְאֵין
בְּדַעְתָּם לְבְנוֹת עוֹד שֶׁם אִי"ה לְהוֹשֵׁב עֵשִׁבִים רַק יַעֲשׂוּ גֵדֵר סְבִיבֵו שְׂלָא יוֹדְלוּ שֶׁם . וְאִם שֶׁבַע
בִּנְיָן בְּבַהֲכִ' רַתְּנוּ עַלְיוֹ הַשְּׂחֵמֶשׁ בּוֹ מוֹתֵר לְהַשְׂחֵמֶשׁ בַּחֲרוּכֵינוּ אִם אֵין דַּעְתָּם לְבְנוֹתוֹ עוֹד
אִתּוֹת מְקוֹם אִפְלוּ תִשְׁמִישׁ דֹּאכִילָה וְשִׁתִּיה וְלִכְנוּס בְּחֶמְטָה מַפְנֵי הַחֶמְטָה . אֲבָד בִּישׁוּבוֹ לֹא מַהֲנֵי
גִּנְאֵי וְתִשְׁמִישׁ מְנוּגָה בּוֹיֹתֵר כְּגוֹן שֶׁל זְרִיעָה וְחִשְׁבֹּנוֹת שֶׁל רַבִּים וְכִיּוֹצֵא לֹא מַהֲנֵי נְגַאי אִפְלוּ
בַּחֲרוּכֵינוּ וּבְבַהֲכִ' שְׂבֵאֵי לֹא מַהֲנֵי נְגַאי בְּכָד עֵינִין :

ז יוֹהַר מִהַשְּׂחֵמֶשׁ בְּעִמּוֹת שְׂעִיז' בְּבַהֲכִ' אִפְלוּ תִשְׁמִישׁ שְׂאִינּוּ שֶׁל נְגַאי וְאִם נִבְנָה עַלְיוֹ בֵּית
יוֹהַר מִהַשְּׂחֵמֶשׁ עַלְיוֹ תִשְׁמִישׁ שֶׁל נְגַאי :

קִנְב שְׂלָא לְסַתּוֹר בְּבַהֲכִ' . וְבוּ מִ'א :

א אִסוֹר לְסַתּוֹר דְּבַר מְבַהֲכִ' מִכְּחוּבֵר דְּהוּי כְּנוֹתֵץ אֲבָן מִן הַיִּכְל כִּשְׂחָא בְּלֵאָו דְּבַהֲכִ' נִרְקָא
מְקַדֵּשׁ מַעַם אִי"ה עוֹשֶׂה דְּבַר עֵי"ם לְבְנוֹת וְיִמְלֵא מְקוֹם הַנְּחִיצָה אֲבָךְ אִם רֹצֵה לְתוּנֵץ שִׂיחָא
שֶׁם גּוּמָא אֵעִי"ש שְׂחָא לְצוּרֵךְ אִסוֹר עֵי"ב יֵשׁ יוֹהַר בְּאוּרֵן עֲשׂוּשִׁין דִּךְ שְׂקוּרִין וְוֵאנְטִישְׁפְּעֵנְדֵי'ד
וּמְחַבְּרִין כְּבוֹתָר וְעוֹשִׂין גּוּמָא בְּכוֹתָר שׁוּבֵק לְהַחֲזִיק שֶׁם עֵי"ב לֹא שְׂפִיר עֵבְרִי . וְכִשְׂרוּצִין
לְסַתּוֹר בְּבַהֲכִ' כְּדִי לְבְנוֹת בְּבַהֲכִ' אַחֵר אִם חָרְבוּ יִסְדּוֹתָיו אִו נִטּוּ כּוֹתְלֵינוּ לְפוֹל סוֹתְרִין אִתּוֹת
מִדַּר וּמְתוּרִינֵין לְבְנוֹת עַלְיוֹ מַהֲרָה בְּיוֹם וּבְלִילָה שְׂמַא תְּדַחַק הַשְּׂעָה וְיִשְׂאֵר חָרוֹב אֲבָךְ אִם הוּא
חֻק אִסוֹר לְסַתּוֹר אֵלָּא אִי"כ בְּנוּ אַחֲרַת תְּחִילָה וְאִחֲכִ' סוֹתְרִים הִישְׁנָה וְאִפְלוּ יֵשׁ דְּהֶם שְׁנֵי
בְּבַהֲכִ' דֹּאִיכָא מְקוֹם קְבוּעַ הַתְּהַלֵּל בְּמִקְוֵם אַחֵר אִסוֹר וְאִפְלוּ לֹא רְצוּ לְסַתּוֹר רַק מִרְצִיָּה א'
דִּחְרִיבּוּ נְמִי דִינָא הַבִּי וְנִי' דֵּאִם רֹצִים לִיקָה עֲצִים וְאֲבָנִים מִן הִישְׁנָה מִן הִישְׁנָה לְבְנוֹת הַחֲרֻשָׁה אִז
מוֹתֵר לְסַתּוֹר תְּחִילָה הִישְׁנָה אִם יֵשׁ בְּבַהֲכִ' אַחֲרַת הַקְּבוּעָה :

קִנְנ דִּין בְּנִין בְּבַהֲכִ' . וְבוּ ב' מַעִיפִים :

א אִם מוֹתֵר לְכַבּוֹר דְּבַר א' שֶׁל קְרוּשָׁה לְקַנּוֹת אַרְרַת וְאִם מוֹתֵר לְשְׁנוֹת מְקוּרֻשָׁה לְקְרוּשָׁה אִו
שְׁנָבו מַעוֹת לְצוּרֵךְ מִצּוּה אִם מוֹתֵר לְשְׁנוֹת לְאַחֲרַת וְכִיּוֹצֵא בּוּזָה בִּאִיּוּה עֵינִין שִׁוְיָה יַעֲשֶׂה
שְׂאֵלַת הַכֶּסֶם וּמְכֹאֲרִין בְּפָנִים :
ב אִסוֹר לְעִשׂוֹת מַאֲתָנִן זֹנֶה וּמְחִיר כְּלָב דְּבַר שֶׁל מִצּוּה וְשׁוֹתְפִין שְׁחֵלְקוּ א' נִמְךְ עֵשֶׂרֶת מַטְרַיִם
וְא' נִמְךְ תְּשַׁעָה וְכִכָּב אִם יֵשׁ בְּאוֹתָן עֵשֶׂרֶת א' מְהֵן שְׂדֵמּוֹ כְּדַמִּי הַכְּלָב אִו יוֹתֵר עַד דְּמֵיו
מִצּוּ אִו מִן הַעֵשֶׂרֶת וְהַשָּׂאֵר מְצַרִּין וְאִם כִּי"א מְהֵן דְּמֵיו מְחוֹתִין מְרִבֵי הַכְּלָב כּוּלָם אִסוּרִים .
וְנִי' דְּהִיָּה לִיּוֹרְשִׁים שְׁחֵלְקוּ :

קִנְד דִּין תִּשְׁמִישׁ קְרוּשָׁה וְנְרוֹת בְּבַהֲכִ' . וְבוּ ה' :

א תִּשְׁמִישׁ קְרוּשָׁה כְּגוֹן חִיק שֶׁל סְפָרִים וּמוּזוֹת וְרִצּוּעוֹת תְּפִילִין וְתִיק תְּהַפְּלוּן וּמְכַסָּה שַׁעַר
הַקְּרִישִׁים שַׁעַר הַסְּפָרִים וְרִגְזוּ שְׂמִנְיָהִין בּוֹ כְּסָרִים וְכִיּוֹצֵא בְּהֶם אַף שְׂבָדוּ יֵשׁ בְּהֶם קְרוּשָׁה
וְצִירֵךְ נְגוּנֵן וְכִי"ש כְּתָבוּ קְרוּשׁ עֲצֵמֵן שְׂבָדוּ צִירֵךְ נְגוּנֵן וְאִסוֹר לְשׁוֹרְפֵן אִפְלוּ תִשְׁמִישׁ קְרוּשָׁה
דְּהוּי בְּכָלֵל לֹא תַעֲשֶׂה כֵן לְה' אֲנִיחֶכֶם וְהִיָּה שְׂאֵר אִיבּוֹר . לִכְן צִירֵךְ לְמַחוֹת בְּאוֹתָן הַקְּוִשְׁרִין
דְּפִי

גאמר גם כן ואהבתם את הגר והבא מפדינה אחרת קרוי גר והשונו עובר בל"ת לא השגא את אחיך בלבבך ורוקא רעך בתורה ובמצות אבל אדם שמיני מקבל תוכחה מצוה לשנאותו. המצדבר בקיון חברו אין לו חלק לע"ב. המלכין פני חבירו ברבים אין לו חלק לע"ב. דהושר בכשרים לוקה בגופו. אסור למנות את ישראל אפילו אין מבין למנות רק להטיב צורל אפי' לדבר מצוה רק מונין ע"ז ר"א. האומר דבר בשם אומרו מביא גאוה לעולם. וכן אדם שמיני אומר דבר בשם אומרו עובר בכבודו. חייב אדם לזוהר ביתומים ולאלמנות אפילו הם עשירים גדולים וכל המקניטין או מקעיטין או הכאיב להם או רדה בהם או אבר ממונן עובר בל"ת וכ"ש המכה אותן או המקלקן שנאמר כל אלמנה ויתום לא תענון ברא' בזמן שיענה אותם לצרות אבל אם עינה אותן הרב לטורד תורה או אומנות או להוליכן בדרך ישרה סותר ואעפ"כ לא ינהג בהם כפנהג כ"א אלא יעשה להם הפרש וינהיג בנחת וברחמים גדולים. וא' יתום מאב וא' יהום מאם עד אימתי נקראים יתומים לענין זה עד שלא יהיו צריכין לאדם להספך עליו וגאמנן והתספק בהם אלא יהיה עושה כל צרכו לעצמו כשאר הגדולים :

ך המנהג בחבירו עובר בל"ת שנאמר לא תחק רכיב בעמך איזה רכיב שמועין דברים והולך מהו רכב ואמר כך אמר פלוני כך שמעתי על פלוני אע"פ שהוא אמת הי' מחריב העולם ויש עון גדול מהו והוא להי' המספר בגנות חבירו אע"פ שאמר אמת וא"ה שקר הי' מציא שר' והמקבלו גרע מהאמרו א"י שרואה דברים נכריים רק שמותר לומר להי' על בעלי ממוקת. וצ"ל מאבך להי' כיצד שאמר מי יאמר לפלוני שהיה כמו שהוא עשה או שאמר שתקו אינו הוציא להודיע מה אירע ומה היה או המספר בטובת חבירו בפני שונאיו הם אבך להי' שהו גורם להם שיפירו בגנותו ואפי' בפני אוהביו לא יספר בטובתו יותר מראי שיבא הדין גנותו וכן כל כיוצא בזה. והמספר להי' דרך שחוק וקרות ראש שאינו מרדב בשנאה הוא ששקפה אמר כמתנזלה הורה ויקום הציון ומות ואמר היא מצחק אני והמספר דברים שגורמים אם נשבעים איש מפי איש הויקו חבירו בגופו או בממונו ואפי' הצדק לו או הפחיתו הי' להי' : הן האומר לחבירו דבר הוא בכל יאמר עד שיאמר לו לך אסור ואם האומר מהו ר' שלא יאמר הוא להי'. הנקם מחבירו והגומר עובר בל"ת שנאמר לא תנקם ולא תטור כיצד אמר לו ה' שאני מנגך א"ל לאו למחר א"ל השאלני קרדומך א"ל איני משאירך כדרך שלא השאלתני ו' היא נקמה הר' איזה הוא נמורה אם אמר לו הא רק ואינו כמותך שלא השאלתני זו היא נמורה א"א יקמה הדבר מלבו ולא יזכרנו כלל וכלל וכל ת"ח שאינו נוקם וגומר נכחש כשפוגעין בכבודו אינו ת"ח רק לא ינקם הוא בעצמו אלא אם אחרים נוקמין ושתוק ואם מפיסין אותו צריך למחור :

מ"ע להתוודות לפני ה' מכל חטא שיעשה האדם. מל"ת שלא לאבדו ולשתות דרך וולד וסובא. שלא להכשיר תם בדרך שנאמר לפני עור לא תתן מכשול. יותר מחניפות וליצנות וכעס. דרויין את כל חביריך לכף זכות. אל יוציא דבר מנונה פניו. לא יחרוג כינה בפני חבירו. דרויין מקדיטין למצות ואין מקדיטין מפי מצפרא. הקראא לאברהם אברהם עובר בעשה ולא. הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קידות ואם משמחו וזכה לתורה שנתנה בחמשה קידות. חייב אדם ללמד את בנו אומנות או לעסק בסחרה ואם אינו עושה כן כאזו מלמדו ליסמים. יותר מחניפות שלא יחניף לרשע שיאמר לו יפה עשית וא"ה רשע שהשעה משחקת לו או יתנהג בו וישתוק אבל לא יחניף. כל הרוחק את השעה שעה דוחקתו וכל הנרחק מפני השעה שעה עומדת לו. כל הנהנה מסעודה שתי' שרוי בה כאלו נהנה מיו השכינה. ואל יעמוד אדם במקום סכנה ועיין שם בפנים עוד כמה דברים :

בעזרת אלהים היים אתחיל הלכות נ"י :

קנו דיני זמן קביעות לסעודה. ובו סעיף אחד.

א שגיגע שעה רביעית יקבע סעודתו וא"ה ת"ח ועוסק בלימדו ימתן עד שעה ששית וזא יאחר יותר דהוי כחוק אבן לחמת א"ל שמועם מידי בצפרא. וטוב שיפנה קודם סעודתו יקא רכעי אינש רבשרא מוונא מן יומא ליומא אחרא ולא לעבב מן יומא ליומא אחרא. ונבון שהיה לו סובין מוממין בכלי שאם ינע בחבב ירחץ בסובין קודם שינע כמאכא :

קנו דיני זמן קביעות לסעודה. ובו סעיף אחד.

א שגיגע שעה רביעית יקבע סעודתו וא"ה ת"ח ועוסק בלימדו ימתן עד שעה ששית וזא יאחר יותר דהוי כחוק אבן לחמת א"ל שמועם מידי בצפרא. וטוב שיפנה קודם סעודתו יקא רכעי אינש רבשרא מוונא מן יומא ליומא אחרא ולא לעבב מן יומא ליומא אחרא. ונבון שהיה לו סובין מוממין בכלי שאם ינע בחבב ירחץ בסובין קודם שינע כמאכא :

רחמנו ני
א על פני
ביסוק קס
ממתיק עי
תן ויהי
ב דם שפ
יאמר וה
ג יציר נטר
נמלי רח
דרכו כי
ד מבין ע
ועל זא
נמר עד
דביעית ב

קנו דיני
א אין ט
זה נב
אם עבר
וישמע ש
רוך בני
לע נמש
לודר שא
שאם אי
שלא יע
הנבב ופ
כלי שש
ב בני ש
ד כי שיש
תקוין א
שענדו א
ין סיון ה
יותר וי
י טוב יוד
יוד אף

קנו דיני
הם ין י
ל"י פ י
כיום קמ
ביסוק ל
א"ל ש
חלל ין
קנו דיני
הוא י
הוא י
הוא י

שמינה עשר במה לא חסא
הקבא משה משה רשומא
הכנסין אין לו חוק רשמי
מפני נתינת תר הקבא
מפניו במה נאווה קבא
אמר לרד ביהמים אמת
אכאב דם א' דה דם
אכאב כו אמת דם
למבר תורה א אמת
לא יעשה דום הרשע ויהי
מפני קבא דום הרשע
א א' דה דום עשה כי דם

שרחן

קנה דיני נמי לסעודה . ובו דים :

א'ה דיני נמי לסעודה שרמה

א על פת שאין כברכין (א) עליו המוציא כגון החמניות שקורין לעקר ושיד כפי שיתבאר
במימין קס"ח וגם אינו קובע סעודתו עליהם איצ נמי . אבל אם קובע סעודתו עליהם
שמרכין עליו המוציא יטול ידיו בברכה . ואם אוכל פחות מכביצה לחם יטול ידיו ולא
יברך . ואם אוכל פחות מכורת (ב) איצ נמי . וכל פת שאינו צריך נמי כפי שיתבאר
וכן שארי מאכלים שאיז נמי אפי' הוא דבר שטיבולו במשקה (ג) המנהג שלא ליטול ידיו .
ב אם נטל דרוו שלא לאכול (ד) כגון שהיו ידיו מלוכלכות ונטלן כדינא לאכילה ואח"כ נטלך
לאכול ולא הסית דעתו בינתים יטול פעם אחרת בלא ברכה :
ג צריך נזהר בנטי' שכל המלוח בנטי' חייב נירוי ונעקר מן העולם ובא ירוד עניות כי
ענמי רת עני' ואע"פ ששיעורן ברביעית יטול בשפע דאר"ח אנא משגי מלא חפני יוא
ויהבו לי מלא חפני טיבוחא :

ד מברך ענמי קודם נגיוב ואם שבת עד לאחר נגיוב מברך אח"כ קודם ברכת המוציא
וג' דאם יש מיס מוכנין אצלו יסיה דעתו מהם ויטול ידיו פעם שנית ויברך אבל א"ל
נזכר עד אחר ברכת המוציא לא יברך ענמי' . וינגבם היטב קודם שיבצע ואפי' אם שופך
רביעית בב"א כי הא"כ בלא נגיוב כארו אוכל לחם טמא ובא על אשה זונה . ואף הכטביל
ידים ינגב משום מיאוס ולא ינגב ידיו בחוקין שקשה לשכחה :

קנימ באיזה כלי נומלין לידים וכיצד יבואו המים לידו . ובו ה' סעיפים :

א אין נומלין לידים אלא בכדי שנעשה קבנה וצריך שיהא הכלי מהויק רביעית ואם
היה נקב בכדי שאם ישימו אותו נקב על משקה יכנסו המים דרך הנקב והוא
אם עבדו טוף אחר טוף בוודאי הוא כ"ס דאסור ליטול ידיו מאותו כלי אף שמחויק מהנקב
ולמטה ש עור רביעית דמה שמהנקב ולמעלה אינו חשוב כלי נמצא לא באו המים לידו
דרך כלי מהנקב עצבו מותר ליטול ידיו כשהנקב אינו עגול רק שיה ברוחב הכלי כרלנקב
נ"ל וכשהנקב גדול ויוצא רביעית בפעם אחת בשוה ולמטה מהנקב מחויק רביעית דכן צריך
לזהר שלא ירע שום שבירה למעלה בשפת הכלי גם שיהא השפה למעלה בגובה בשוה
שאם אינו שוה אסור ליטול ידיו מן המקום היותר גבוי קצת רק ממקום הנמוך אך אפשר לזהר
שלא יעפוף על ידו כלל מן המקום הגבוה קצת כנ"ל וסתימה בטיס אינו מועיל לשום כלי רסתום
הנקב ובופת מועיל לכדי חרס אבל לא לשאר כלים ואם החב בו ד"א ומהחוק שרי אם יהיו לכך :

ב כלי שמחויק רביעית כשסומכין אותו ובלא סמיכה אינו מקבל רביעית אין נומלין ממנו
ד כלי שאינו עשוי לקבל בו מיס כגון כובעים וברדים אסור ליטול כהם א"ל בשעת דוחק גדול :
כלי שיש בו נרוא צריך להסר הברוא בכל שפיכה שצריכה כל שפיכה דחיות מכה אדם
הנתון אבל בארון ההנמס'ם שיש בו צינור אין ליטול אף שימור הברוא בכל שפיכה כיון
שהצינור אינו עשוי לקבלה וצ"ל מאד (א) :

ה יכיון הנוטל נמטיה המכשרת לאכילה וכוונתו נתון נמי מהני ואפילו ברעבד א"ל כיון
יחזור ויטול ידיו ונ"ל בלא ברכה אם בריך בפעם ראשון וצ"ל כזה :

ו טוב לזהר שלא ליטול ידיו מאשה נדה אף שאינה אשתו ומעכום ומחשו"ק . ולכתחילה
יזהר אף ששאבו עכ"ם או נדה :

מסגרת השרחן

קנה (א) אבל אם אוכל פת למתח השתייה אף שאין מברכין עליו המוציא מ"מ צריך ליטול ידיו . דה"ח :
(ב) ובה"ח פ' שאפי' פחות מכורת צריך נמי בלא ברכה : (ג) ובה"ח פ"ס שדבר שסבולו בא' מ' משקין
הם . יין . רכש דבורים . שמן . חלב . מל . מים . אם דרכן של אותן דברים לאכול בלא קב ומוצל . אפילו אוכל
ע"י קב ומוצל ואפי' אינו מספך במשקין רק ראש הפרק צריך נמילה בלא ברכה אפי' הוא דבר שאין דרכו לאכול
במים פעם רק ע"י קב כגון (לאקש"ן או מיילוך) וחמאה ניומחה הוי משקה והוא בכלל חלב . וי"ש אע"פ שסובב
א"ל נמילה ואם אוכל בידיו צריך נמילה . כל משקה קרוש שאין בו טופס ע"מ להספית אינו משקה לענין נמילה
וזולת יין ומים . מלה העשוי ממים הוי משקה דה"ח . השותה אע"פ שנוגע במשקין נהנו שלא ליטול ידיו ח"א :
(ד) וה"ח א"ל נטל לאכול דמי שפבולו במשקה לא עלתה לו נמילה לאכילה . דה"ח :

קנמי (א) ואתון באורות ששועשין עם פלוסמ"ן יכול לשאוב בידו מ' המים עם הפלוסמ"ן וידו חב' יניח תחת המים
היוצאים מהפלוסמ"ן סמוך לרז"ץ . וזח"כ יעשה גם כן לידו חב' ועלתה לו נמילה סמ"ס אבל אין להניח
הידים גבוהים מן הרז"ץ . דה"ח :

הרבי ששקן רביס דהו
הרוא אמת הוה מרוב הנה
אמת וזה סקר ח"ל סמו
דמי ח"ל על כלי סמיה
עלה א' סמיה סמיה א'
כמו שיעשו דם אכ"כ וכן
וכמו וזה מרא שיהי דמי
שעני מרבי בנטעה ח'
והכפ"ר דמים שיריסם ח'
או דהמדין או ח"ל ח"ל
הוא מותר לר' שא"כ ח'
לא וזה נ"ל כ"ד ח"כ ח'
דרך שיה שיהא ח' ח'
אם שיהיה ח' ח' ח' ח'
קב נטול מנתם כמקו
נקטין ונתקן אדם ח' ח'

הנהו דרך דהו וסמיה ח'
הי מטיבת ורובת וכן
דחוד כיה מני מנה
דדם איתם עובי כיה
ואם שפכה וזה לתת
הנקב במחיה אדם ח'
ע' שאפי' ח' ח' ח' ח'
ע' דהותה את הנה
מסערה מ"ח ח' ח' ח'
במים ע"ד כיה ח' ח' ח'

ע"ד ע"ד עשה שיה ח'
כ"ס מנת קודם ח' ח'
א"ל ויבא אר"א ח' ח'
ע"ד ח' ח' ח' ח' ח'
ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ח' ח' ח' ח' ח' ח'
ח' ח' ח' ח' ח' ח'

ז המביל ידיו במעין עתה לו נטייה אף שאין בו מ' סאה הוא שמכין דיו כב'א ומי מקוה שנשבים מכונסים בבור או בכלי אם יש בו מ' סאה עתה לו נטייה וה'ה בשגג אם מכונסים במקום א' מ' סאה וגיל רוקא אם השלג לח אבל לא בשעת קור שהשלג קשה ושאובין מ' סאה בקרקע עצמה בשעת הרהק יטבור ברא ברכה כ"ל ובכלי אף אם היו ג' מ' סאה שאובין אסור אפי' אין מחוברין לקרקע ושאובין שהמשכוחו הרי הוא כמו ג' סמים:

ח המטביל ידיו אם המים ראוים לנמי' כמו שיתבאר בס' ק"ם מברך עני' וא"ל מברך על טבילת ידים :

קס איזה מים כשרים לנמי' ואיזה פסולים . ובו ז' סעיפים :

א מים שנשתנו מראיהן בין מחמת מקומן בין מחמת שנפל בו דבר פסולים לנמי' א"ל חזרו למראיהן :

ב עשה מלאכה במים או ששרה בהם פתו אפי' שלא במתכוין שנפל פתו לחיכו או שצנן משקין במים או שהדיח בהם כלים או ירקות או כלים שנתבקעו קצת שיחוצו או ירקות שלא יכמשו או הטביל בהם הנחתום גוסקין או הדיח ידיו (א) בהם מן הבלע הגרבק בידיו או כיבה בהם גחלים או מרד בהם המרות או כלי שיש בו שנתות ונתנין לחיכו מים ואח"כ בשר וירעין כמה ליטרות בשר היא וכל כיוצא בזה היו נעשה מלאכה במים ופסולים לנמי' :

ג מים שקקן כרב או חזיר פסולים לנמי' לכתחילה אבל שאר בהמה היה ועוף ששתו כשרים וג"ל דבשעת הרהק מותר אפילו לכתחילה ליטול במים שקקן כרב או חזיר רק שלא יברך עליהן :

ד מים מזוהים או מרוחים או מרים שאין הכבד יכול לשתות מהם פסולים לנמי' ובחמי מבריא יש ג' סקכות שהמים מרים ככן אסור בנטייה רק בסביבה וה'ה אם היו עכורים מחמת טיט שנתערב ואין הכבד יכול לשתות מהם פסולים לנטייה :

ה אף מ' קנה ומעין פסול שינוי מראה או נפטר משתיית כרב לנמי' אבל נעשה מלאכה במים אינה פסול אלא בשאובין בין שהם בכלי בין שהם בקרקע אבל לא במי סקה או מעין בערין מחוברים וכשרים אף לנטייה :

ו כל ספק בנמי' אם י"ל מים אחרים יטול כרינו בלא ברכה אם בירך בראשונה :

ז השלג והברד והכפור והגליד שריסקן ונעשו כעין מים כשרים לנמי' וענין טבילת ידים ע"ז ס' קנ"ט ש"ז ובשעת הרהק מותר בכל מיני משקים וג"ל דחזין מ"ש' שהוא יזעה בעלמא :

קסא ריני הציצה בנטייה . ובו ב"ס :

א צריך לזהר מחציצה כפ"ד שחוצץ בטבילה חוצץ בנטייה לכן אם לא היו ידיו נקו' יטול ידיו תחילה להעביר הלכנוך מעל ידיו וינגב ידיו ואח"כ יטול ידיו כדרכו ברביעית ואם שפך רביעית בב"א להעביר הלכנוך א"צ לנגב ידיו קודם נטייה אם הקך הלכנוך וא"ה מלוכך דבר מועט וגם אינו מקפיד אין לחוש וצריך להסיר הטבעת אפי' הוא רפוי :

ב ישעור לנמי' לכתחילה כן היר עד הקנה וא"ל נטל אלא עד סוף קשריו אצבעותיו יצא ויתנה בתחילה שלא יהא עליו חובה שמא לא יהיה לו פעמים ס"ס כ"כ :

קסב הגבחה ושפשוף הידים בנטייה . ובו ב"ס :

א סדר נטייה כדי לצאת כל הדעות וכדי שלא יצטרך לכמה חומרי' וא"ל לזהר בכום יטול תחילה יד א' וישפך עליו רביעית בב"א (א) כי בלא"ה צריך לטול בשפע שהוא מעשור כדעתי ס' קנ"ח ואח"כ ישפך על ידו השנית רביעית בב"א וישעור רביעית ביצה וכתצה עם הקליפה והוא כשתי ביצים בלא קיפ"ן והיה פי הבני רחב שיהיה אפשר לשפך רביעית בב"א ולכן אין ליטול מהאנ"שפאם שפיו צר . ובשעת הרהק שיש מים בצמצום יתן אחר על שתי ידיו בב"א רביעית בב"א ואם היו ידיו מ' ומכוסים שחוצץ נתבאר לעיל ס' קס"א ס"א ואח"כ יגביה ידיו וישפף זה בזה ויברך וינגב ידיו בכמה נקיה :

מסגרת השלחן וכשמשששף

קס (א) אבל אם מטבל ידיו וטה מני הגלוסקא או שחפן מהם בחפזו המים שנשארו כשרים אם לא שנתנה מראיהן ואפי' שנגע בהן קודם נטייה לא נטמאו . ומים פסולים שנתערבו בכשרין בשלין כמיעוטן . דה"ל ז

קסב (א) ויש לנהוג דאפי' אם נטל כל יד ברביעית ישפך עליהם מים שניים . דה"ל ז

וכשמשששף ה
וא"ל היה הדי
כד שנתן יתן א
או אחר שלא נט
ול לאם קרקע נג
קנה דין מי ש
א אפי' שאינו נו
ידיו בכמה עי
וליצא מה כחצי
מנטייה וה"ל ספק
ב אסור ותביל
קנה שבידו
א מ' ששפך בא
המטביל שיש
בשתייתן ע"י
ע"ד שש"ל ידיו
קנה דין ויני
א ויטהר ידיו
ואם נגב ויה
מ"ה
קנה דין ויני
א ידיו שלא
אמת ב"ל
קנה דין ויני
א ויטהר ידיו
ואם נטמא
ויברך ויפשיט
אד ויטהר
ב ע"ד ויני
דא ויהי ככב
ליתן מים ויני
בין ידיו ויני
בכדי ידים יני

עמקין היו כבא... מן נשיה וזהו כהן... עתה קר שהלכו קהל... וכו' ומני אף אם די... וזהו דיו דוא כפי נכס... קמם מברך עי' ואלו מבר...

שנה פקו חסד או יד... קעקע קטת שופט או יד... ברום מן הרעק תרעב כל... יותחין דלובו מס י... יאבב בבסם פמסום ינו... יאמר ברכה את הו קטק ינו... פמסום שנקב בן אן הו... מסם פמסום נמי ינו... הבהלה הלה אם הו קטק... נמייה... נמי אבר ננשה סכר... קעקע אבר לא כפי מקה... יורה בראשונה... יתעין פמסיה ית ית... פ'ים הדוא ודקו נקמב...

שלחן

א"ה דיני נמי לסעודה

שלמה

מ

ב וכשמשפשף זו בוו ויהר שלא יגע חוץ למקום שנפלו בו המים אף שנשל כל יד ברביעית וא"ל היה נוהר צריך דחורר וליטול ידיו (ב) וא"צ ננגבם וכ"ש שלא יגע ביד שלא נשל עדיף ביד שנשל וכן אחר שלא נשל ידיו לא יגע בידיו כשהן לחות ואם נגע יד שלא נשל ביד שנשל או אחר שלא נשל ידיו נגע בידיו צריך לחורר וליטול ידיו בלא ניגוב כיון שכבר הדיו פהורק ונ"ל דאם קודם נמיכה נגע ברבר לח צריך ניגוב תחילה ווא מהני רביעית בלא ניגוב וכ' צ"ל שתהא הכלי שנושל או האוץ נגוב :

קסג דין מי שאין לו מים והמאכיל לאחרים . וכו' ב"ס :

א אע"פ שאינו נוגע במאכיל שאחר נתן לתוך פיו או שאוכל ע"י קף או מגריפה או שנמד ידיו במפה צריך ליטול ידיו ואם אין מים מצויין לפניו ד' מלין ולאחריו מיל ושומרי גנדה וכיוצא בהם כלאחריו דמי יטול ידיו במפה או ע"י קף . ונ"ל דה"ל שיאכילנו אחר או יאכל ע"י מגריפה וא"ה ספק אם ימצא מים לפניו ד' מלין ולאחריו מיל יטול במפה או ע"י קף א"ז מגריפה או ע"י אחר שיאכילנו :

ב אסור להאכיל כפי שלא נמד ידיו משום לפני עור לא תתן ככשול :

קסד שיכור להתנות על הנמילה . וכו' ס"א :

א מי שעומד באכילה ונוגע בשוק וירך ובמקומות המסומים באדם או שחכך בראשו ובמקומות המסומפים שיש בהם סממולי זיעה או יציאת האף והאוץ וכל כיוצא בהם או שהסחית דעתו משמירתן צריך ליטול ידיו (ה) בלא ברכה כשירצה לאכול אח"כ ואפ"י הפרסה בתוך פיו לא יאכל עד שיטול ידיו (ב) . ונ"ל דכ"ש כשנגע ביד חבירו שלא נשל ידיו והלו ידיו לחים או יד חבירו לח כשצריך לנגוב ידיו ויטול ידיו אם רוצה לאכול אח"כ :

קסה דין העושה צרכיו ורוצה לאכול . וכו' ס"א :

א העושה צרכיו ורוצה לאכול יטול ב"פ על הראשונה מברך אשר יצר ועל השניה ענפי ואם אכל דבר שחייב לברך ברכה אחרונה ושכח והטיל מים מברך אשר יצר קודם : מליק בס"ד בעזרת עושה את ומופרה . אתחיל ה' בציעית הפת

קסו דין הפקע בין בציעה לנמילה . וכו' ס"א :

א ויהר שלא ידבר בין נמי להמוציא ולא יפסיק באיזה מעשה וגם שלא ישהא כדי היתוך כ"ב אמות ונ"ל דהאומרים מזמור ה' רועי לא אחסר ואמרו קודם נמי ולא אח"כ :

קסז מקום ומזן הבציעה ומי הוא הבוצע . וכו' ז"ס :

א יחתוך פרוסת המוציא מצד העינין ותחתן ובמקום שנאפה היטב שהוא במקום הקשה וגם במקום היפה בפת . ויחתוך מעט שאם יאחזנו באותו מעט יענה שאר הכבר עמו ויברך ויפרישנה כדי שתכלה ברכה בעוד הפת שלם וה"ה אם הפת אינו שלם כשתחוך המוציא לא יחתוך נגכרי רק יעשה כנ"ל ובשבת יברך ואח"כ יחתוך דבעינין שליכות :

ב צריך ליתן מן אותו חתיכה שחתך כות' לכ"א וא' . והמנהג שכ"א מברך לעצמו . ולא יתן ליד האוכל רק יניח לפניו והוא יקח כי טרופו על האבילות . ולא יבצע פרוסה קטנה מכזיה ולא יותר ככביצה כשאוכל בחור כבוד . אבל בשבת או אפילו בחור אם אוכל עם ב"א וצריך ליתן כות' לפני ב"א וא' סותר לבצוע כפי מה שצריך לו . וגדול שבכוסם בוצע ואם א' מהם כהן והם עוים מצוה להקריפו . ויתן שתי ידיו על רגפ' ויהפוס בידיו ויברך . ואין לתפוס בבתי ידים וכשיאמר השם יגביה הגרם ובשבת יגביה שתיהן ויתן ריחו בין לחם ובין מצוה מן בין שני ממיץ :

מסגרת השלחן

(ב) ובח"א כ' שצריך לנגב ידיו ולחזור וליטול ואם נזכר אחר שכבר בירך ענפי יחזור ויטול בלא ברכה : קסד (א) א"ז א"צ ליטול אלא אותו יד . ובכ"מ שצריך לברך המוציא באמצע סעודה מחמת היחס הדיקה צריך ליטול ידיו בלא ברכה . ונ"ל דהנוגע בס"ת ובת"ם' או ברצונות או במגלה מן המלכות והכתבים על הקלף כדון צריך ליטול ידיו בלא ברכה . ח"א : (ב) ואפ"י עשה צרכיו או תפלין הרבה והסית דעתו נוטל בלא ברכה דה"ל . והח"א דעתו שצריך לברך בעושה צרכיו או נגע במיטתו ממש .

שלחן איזה דיני בעיצת הפת שלמה מא

כלל עד העיסה כי ברכות המרקחת פוסרות אף שאכל הנאו"ט וגשאר העיסה יברכה אין לברך עד העיסה כי מה שבוירך על הנאו"ט בתהילה פוסר אותה אבל אם אוכל עיסה בלא נאו"ט צריך לברך עד ההסם (ה) :

ה פת נגמור פחות מכוזת א"צ עני' וכן בה"ט אבל צריך להם המוציא :
יא פירורי חם שנדבקים ע"י מרק או שרויין בתוכו ע"י מרק אם נתבשלו אם יש בהם כבי"א כוית (ה) אע"פ שאין בו תואר חם מברך המוציא ובה"ט ואם אין בהם כוית אע"פ שגרא"ה שיש תואר חם אינו מברך אלא במ"מ וברכה א' מעין ג' . ואם חרתה במים או ביון ואין בהם כוית וגם אין בו תואר (ה) לחם מברך במ"מ כיון שלא נתבשל חרתי בעיני ואם אינו מבושל רק מחובר ע"י דבש או מרק ג"כ דינא הכי כמו שהה במים . והכיא דמברך על ארו במ"מ וברכה א' מע"ג אפי' קבע סעודתו עליו מברך במ"מ וברכה א' מע"ג . ואם אבל תוך הסעודה שלא מחמת הסעודה נ"ל דמברך לפניו במ"מ כמו בכיסוין אבל פירווי להם שלא שרה אותן כלל אפי' אינו תואר חם ואין בו כוית מברך המוציא ובה"ט :
יב אפיו דבר שבליחתו עבה אם בשלה או נטלה אם אין בו תואר חם מברך במ"מ ומע"ג אם יש בו תואר חם ורא שמים לא יאכל אלא בתוך הסעודה שבוירך על חם אחר החילה ואם אוכל זה לברו מברך במ"מ ומע"ג ואפי' אם קבע סעודתו אין לברך עניו המוציא ובה"ט רק במ"מ וברכה מע"ג ואם שבע ממנו יברך בה"ט :

יג לאקשין וריבוי'ך לא מוקרי תואר לחם :
יד דבר שבליחתו רכה אם מנחה במשקה או בשלה קודם שאפה לכ"ע לאו חם הוא בכ"ע ואם אפה בתנור ביא משקה או בארפס בלא משקה דינו כפת בכל ענין אם אינו דקין ומעט משקין שבושהוין הארפס שלא ישרף העיסה לא מקרי משקה :

מז מריחא דרתינו שרכבה כ"כ ששופכין על הכירה הוא כתפשט ואינה אינו מברך עינו אלא במ"מ ומע"ג ואם רוצה לקבוע סעודה עניו אין לאכלו אלא תוך סעודה שבוירך על חם אחר החילה ולא יברך עליו כלל כבי"ג :

מז צ"ל מ"ור ומאוד שלא יאכל שום דבר עד שהיה ברור כי ברכתו שנא יהא ברכה כבטחה וגם יאכל בלא ברכה דראוי כי ואם אינו ברור לו ישאך להסם על מאכילים שנו"ג :

קס"ט דין שמש הסעודה . ובו ס"א :

א אסור ליתן פרובה פת אפי"כ יודע בו שנגמל דיו או שישול ידיו וה"ה דאסור ליתן לאכיל אפי"כ למי יעודע בו שיוברך א"ל שנתן לעני בתורת צדקה . וצריך ליתן להשמש מרבך שיש בו רוח והארס תחבב מיד כשמראין לפניו :

קע דברי מוסר שניהג אדם בסעודתו . ובו ד' סעיפים :

א אין משהיין בסעודה אפילו בדברי תורה ואם נתעמש אחר מהם א"ל אמרת' והמעם שלא יקדים קנה לושט אבל צריך לוטר עניו ד"ת שלא בשעת אכילה כי כל שוחקן שלא אמרו עניו ד"ת כאלו אכלו זבחי מתיים וכו' :

ב ב' מהתיינין וא"י בקערה כשהא' כמלק ידיו מהקערה לשהות או דר"א מפסיק גם הב' מלאכול עד שיגמור השתיה או ד"א ואם הם ג' אינם מחוייבין הב' להפסיק בשבירי הא' . ונ"ל דאם הם ד' ב' פוסקים בשביל ב' שמילקו ידם דר"א :

ג אשה שאינה בעלה עמה אין לה לשתות דבר המשכר ואכסניא אפי' בעלה עמה אסור ואיה רגילה לשתות בפני בעלה סותר לה לשתות מעט שלא בפני בעלה :

ד משהייין פאה בקערה כ"א מהאכילין ולא יסתכל בפני האוכל ובמנתו ולא יהיה אדם כעסן בסעודתו בפרט בעה"ב ולא יאכל אדם פרסה כביצה ולא יאחו בירו כביצה אף שיאכל מעט סכנו . ויטהר כוסו בשני פעמים והכל לפי הבוס ולפי המשקה . לא יאכל דרך רעבתנות ולא יאחו האוכל בירו אחת ויהתוש בירו השנית ולא ישוך פרסה ויניחנה :

מסגרת השלחן

לברך (א) במ"מ . ס"ז : (ז) אף שע"י הבישול או לוישה נדבקו לכוית מתחב"ל מתורת לחם ולכן כפסח שעושין דרעמוליק"ל דין עיסה שבליחתה רכה ששיגנה וכן לעק"ך י"ל דין כמנין כיון שבשעת העירוק תתקלקל תואר הדתם . דה"ל . ואם עיריה על המוריון רוחקין כמ"ל יש ספק אם דינו כבשול . בה"ט . (ט) וכשהמים מתלבינין או כששרו כיון אדום סקרי אין בו תואר לחם . ה"א :

והיה לשבח על מי קיבץ
בעיניו וישבח פיהם המצו
ח ;
יבדד א"ל זה היתה טעמי
כלי כשחט למחבת או זה
הוא חסר אף כמ"ל . וכן כביד
ד דורר חם מ"ל .
ה . ואם נסיר סעודתו מביד
מספק אם ב"ך אצ"כ מברך
מחמתה שנגמל כפוחה חסו
אכילה ודני אכילה קודם כד
אנו נקי כמו הנדבחה זה
או השמה סקין (ה) והשמי
או יתן א' מהם תור"ה כד
קנה ו' א' אתה נקי
כאן רק יראה וזה תתן סקין
ועם השם שבה . כדן תתן
ש . ואלו שים סקין
לבע"ך משהו זה כמסמך
א לאו ענין ענין . והוא
כ המוציא ובה"ט וגם זה
אמרו אבל לברי כיון שנת
אין נבטלים ממנו אף ש
הוא יחביי מעט וביד
הוא נשע"י וביד ומציא . או
המוציא :
בסנה (ה) א' מקדים אחר
ב (ז) ואפי' אם נקת החיו
דחה בו . וכן אם עזב כדכ"ט
במכשני חם עיקר מעט חם :
מעין ז' א"ל שנגמל סעודה
כמתחייבה לו מברכות רבה .
מכאן התורה מברך תחבב
ג' לברך בלד .
ד כי עירוקה ק"ל אין
כלל
ה' המוסרים בריא' (ז) או
גמלה יורי . דה"ל א' חסו
א' פ"ל ק"ל ק"ל ופי שיא
א' יתן חסו' א' מ' חסו'
א' יתן חסו' א' מ' חסו'
דורר חסו' מ"ל חסו'
בשקין ד"ל חסו' א' חסו'
א' עיקרי חסו' חסו'
ממולח חסו' חסו' א'
לא יקרא חסו' חסו' חסו'

שלחן איה דינים הנהגים בסעודה שלמה

דרך רעבתנות ולא יאחו האוכל בידו אחת ויתלוש בידו השנית ולא ישך פרוסה וינחנה
 על השלחן. לא ישתה ב' כוסות בב'א. הגדול פושט ידו תחילה לקערה אפילו כ'א אוכל
 בקערה שלו וה'ה באכילת פירות. הנכנס לבית לא יאמר תן לי לאכול עד שיאמר לו אכור
 ואם נתנו לפניו לאכור א'צ שיאמר לו אכור. הנכנס לבית כ'ם שיאמר לו בעה'ב יעשה.
 ה ויהר מאור שלא יאמר לחבירו בא ואכור עמי מה שהאכלתני דהוי כפורע טובו ויש לחוש
 שמה יאכר עתה ויהר והוי ריב'ו. וה'ה שלא יאמר בא ואכור עמי ואאכור עמך פעם אחרת מה'ה
 י לא יאכר רב בהמה היה ועוף. לא ישוך פרוסה ויתננה לפני חבירו או קתוך הקערה לפי
 שאין דעת כל הבריות שוות. לא ישתה מהכוס ויתננה לחבירו ואף שאינו נוהג יקנה פי
 הכוס ולא ישתה משוורי כוס שהיה חבירו :

א ארז כל אכילתך אכול מלה ואחר כל שתייתך שתה מים ורוקא א'ל היה מלה בפת אן
 במאכלים שאכל וכן לא שתה משקים שיש בו מים אבל בל'ה א'צ (א) :

קעא שרא לנהוג בזיון באוכלין. ובו ה'ם :

א לא יעשה אדם צרכיו בפת במידי דממאים ואין וורקין את הפת אפי' א'ל נמאס אבל שאר
 אוכלין אם אינו ממאים (א) שרי ואם ממאים כגון אגוזים כשיט א'ע'פ שהן בקליפתן לא :
 ב כשרואה אוכלים מונחים על הארץ אסור להניחם אלא צריך להגביהם. ואסור לגרום
 לאוכלים שיאסרו בהנאה. ומאכל אדם אין מאכילין לבהמה :
 ג נדחקו שרי. ובספרים יש לאסור בכ'ע אפי' אינם נדחקין וטוב לוהר ואם התיבה מחובר
 לכותל שרי בכ'ע :

ד מן הנבזים שלא יאכל תבשיל בחתיכת פת כמו בכף א'ז שאוכל בכ'ם שלוקח התבשיל עם
 מעט פת ואח'ב יאכל בעצמו הנשאר מהפת וא'ל אוכל מן הפת אסור :
 ה אין לזרוק חמים אלא במקום נקי גם במקום שלא ידרסו אותם :

קעב מי שהכניס אוכלין ומשקים לפיו ברא ברכה. ובו ס'א :

א שכח והכניס משקין לתוך פיו בלא ברכה יפליט וא'ה צריך להם וא'ל משקים אחרים אם
 נזכר קודם שבלע יבלע ויברך אחר הבליעה ברכה ראשונה וברכה אחרונה טוב שלא יברך
 מיד אחר ברכה זו רק יאכל דבר אחר תחילה אם יש לו (א) ואח'ב יברך ברכה אחרונה. ואם
 הוא אוכלין אם יפליט יהיה נמאס מסלקו לצד אחר ומברך :

קעג דין מים אמצעים וכו' : קעד דין ברכות היין בסעודה. ובו ד'ם :

א יין ששתה בתוך הסעודה אין פת. ופוטרו מברכה ראשונה ויין שלפני המזון פוטרו יין שבתוך
 המזון אם היה ברעתו מתחלה לשתות בתוך המזון. ובה'מ פוטרו מברכה אחרונה אפילו
 היין ששתה לפני המזון (א). ויין פוטרו כל מיני משקים אפילו מברכה ראשונה אם היו
 לפניו בשעה שבירך על היין :

ב אם א'ל אלא כוס א' אם הוא צמא ישתה ולא יניח על בה'מ ואם אינו צמא יניח על בה'מ :

מסגרת השלחן

קע דלא יאכל מעומד ולא ישתה מעומד. ולא יעמוד מיד אחר אכילה רק ישא כשיעור ברכה אחרונה שלו.
 ואין שותין מים בפני רבים אלא יהפוך פניו. שלא בשעת הסעודה אפי' בשאר משקין יהפוך בל'ם. אורחין
 הנכנסין אצל בעה'ב אינם רשאים לישול מלפניהם וליתן לבנו או לעבדו של בעה'ב אא'כ נסלו רשות מבע'ה.
 כפי הדעת שברושלים לא היו מסובין בסעודה א'כ יודעין מי סבס עמהם ש'ע. ואסור לאדם לאכול כלום עד
 שיתן מאכל לבהמה ועופות שמונתן עליו. ומרת חמירות שיתן לתרנגולים לאכול ולא יסמוך על מה שימצאו
 באשפות וכן חתול שמגדל בביתו. ויהיה מאד שלא להניח על השלחן ספר שלא למד בו איהו ימים דיועו שיש
 בהם תולעים קטנים הרבה ויבא לידי איסור ח'ו ואפשר ג'כ סכנה. ח'א :

קעא

(א) ודבר שזוהו לצורך האדם או לרפואה אפי' ממאים שרי ומש'ה נטמילין לידים במשקין או ליכא מים
 וכמ'ש ס' ק'ס. בה'ס :

קעב

(א) אבל אם אין לו יברך גם ברכה אחרונה. וה'ם בין שלהיכה פוסקים ברכה אחרונה שלו דארוי'
 אבל בשאר משקין לא יברך ברכה אחרונה דלא מצינו ב' ברכות פוסקים ברכה אחרונה שלו דארוי'
 יברך ברכה אחרונה ולא ראשונה רק הרהר הרכיכה קודם שיבלע :

קעד

(א) וס'מ לכתחילה צריך לוהר לשתות פתות מכשעור או שישתה גם בתוך המזון ויתכנין לפוטרו. ודוקא

י שקנה חמ' א'
 המצוי היה בשמ'
 י מוב לזר שברך
 מה שיאכל בתוך
 הקודם הסעודה פתו
 האכילה. היה אם רב
 פ'י היין וכן מ'ין
 לם ע'ם ה' בחתולה
 פת

קעיה דין ברכות

א רביא לום עדי
 הראשון רק שאינו
 דיו לפני שנים א'צ
 הביאו אותם לכן
 האדם ואם שה'ה לכן
 א'כ'ש יש אחר עמו או
 אחר בח'ה. ויין
 הטיבו כבי'מים וממ'
 ופי שיש

קעיה שבת פטור

א דברים הבאים בני
 לכת'ה (א) כ'ם א'
 ב'ם אפילו אותם
 וא'ה דברים שאינם
 נכרך לפניו ולא
 הדעת לאכול איה'ג
 הדל ע'ם פת

קעיה חול'ה ל'ים

אין חול'ה ל'ים
 ק'ן דעת ה' אבל כ'ם
 לזכר מ'ד הסעודה. א'
 ב'תור ה'תנו'ם ו'לח'תם
 ואם ש'ה ש'ת'ו כ'תו
 ואם אכ'ו ש'ת'ו כ'תו
 כ'תו ו'ת' כ'תו
 א'רוונה ו'ת' כ'תו
 ב'ש'ת'ו. ו'ת' כ'תו
 כ'ת'ה א'רוונה א'
 לאכול בש'ת'ו א'
 כ'ת'ה הסעודה א'
 פת א'ר'ו ש'ת'ו
 ה'ת'ה ש'ת'ו א'
 ע'ת'ה הסעודה א'

קעיה א' או ש'ה

א' או ש'ה
 המזון ש'ה
 לזכר. ואם כ'ת'ו
 ע'ת'ה ו'ת' א'
 ע'ת'ה ו'ת' א'

והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע
והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע
והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע

שרון

איזה דינים הנהוגים במעודה שלמה

מב

מי שקנה לחם א' ואכל ואחר אכילה נמלך לקנות עוד א' ולאכול צריך לברך עוד פעם
המוציא והיה בשכר וי"ש ופירות אם י"ל לחם בבית אינו צריך לברך:
ד טוב לזוהר שביור על השתי' קודם אכילה ויכוין לפטור כל מה שישתה במעודה (ב) או כל
מה שאכל בתוך המעודה (ג) בדברים שאינם באים מחמת המעודה וברכתו שרכל. וישתה
מקודם המעודה פחות מכשיעור כדי שלא יצטרך לומר ברכה אחרונה ולא יפסיק בין שתי-
לאכילה. והיה אם רוצה לאכול בתוך המעודה שלא מחמת המעודה שברכתו בפה"א או בורא
אז"כ יש אחר עמו או אשתו וב"ב. אם בירך בה"מ עליו"ן א"ר אין לברך הטוב והחביב דהא כבר
לחם עם זה בתהילה וסוף ויותר טוב לאכול תהלה בלא פת ולברך תהלה או לאכול הכל עם
פת. ולשתות וי"ש (ד) מקרי אינו בא מחמת המעודה:

קעה דין ברכות הטוב והמטיב על היין. ובו ס"א:

א הביאו לחם עוד דין אחר מברך הטוב והמטיב ואף שאינו יודע שהשני יותר טוב מן
הראשון רק שאינו יודע שהשני גרוע כהא' מברך הטוב והמטיב. ודוקא הביאו אבל אם
היו לפניו שניהם א"ל לברך אלא בפה"ג א"ל שביור תהילה על הגרוע. ואם שתה יין ארום
והביאו אח"כ לבן מברך הטוב והמטיב אע"פ שהוא גרוע קצת שהוא בריא לגוף יותר מן
הארום. ואם שתה לבן והביאו ארום משובח ממנו מברך הטוב והמטיב. ואין לברך הטוב והמטיב
אז"כ יש אחר עמו או אשתו וב"ב. אם בירך בה"מ עליו"ן א"ר אין לברך הטוב והחביב דהא כבר
אמר בה"מ. ויין של ב' הבית והכל מין א' או בתוך מ' יום לבצירתו שמוהו בשני כלים
חשיבי כב' מינים ומברכין הטוב והמטיב. ומפני שאין יין מצוי במדינתנו לכן קצתו באלו הדינים
ומי שיש לו יין הרבה יזהר ללמוד סימן זה היטב עם אחרונים:

קעו שהתת פוטר הפרפרת וכו':

קעז דברים הכאים בתוך המעודה ואחר המעודה. ובו ס"א:

א דברים הכאים בתוך המעודה איזה באים מחמת המעודה שדרך לקבוע מעודתו עליו"מ
לפת (א) בהם את המעודה כגון בשר ודגים ביצים וירקות וכיוצא ודייקא ומינו מלו"מ וכיוצא
בהם אפילו אוכלן בלא פת א"צ לברך עליהם לא לפניו ולא אחריו המוציא ובה"מ פוטרנו
ואיזה דברים שאינם באים מחמת המעודה כגון פירות (ב) וכיוצא בהם אם אוכל בלא פת
מברך לפניו ולא אחריו ואם אוכל הכל עם פת אין צריך לברך ואלא אכל מתחילה עם פת
ודעתו לאכול אח"כ ג"כ עם פת אף שאוכל באמצע בלא פת א"צ לברך. וטוב לזוהר או לאכול
הכל עם פת או לאכול בתהילה בלא פת ויברך עליו ועל ס' קע"ז ס"ד:

אם

מסגרת השחקן

בין וה"ה ל"י"ש. אבל בשאר מסקין דוקא אם היה צמא מאד עד שאין לו תאוה לאכול מחמת הצמאון דינו
כיון לענין זה. אבל כשאינו צמא אם לא ישתה בתוך המעודה צריך לברך ברכה אחרונה. ואם לא ברך צריך
לברך בתוך המעודה. אם לא שביור בה"מ על כוס שאו ישתה כשיעור ויכוין לפטור גם אלו. ואם שתה גם
בתוך המעודה יש להסתפק אם צריך לברך ברכה אחרונה על מה ששתה קודם המעודה לכן ישתה פחות מכשיעור
ואם שתה כשיעור מחוץ לחו"מ א"כ בה"מ שישתה כשיעור ויברך ברכה אחרונה ויכוין לפטור גם את זה.
ואם אכל פירות קודם המעודה אם לא יאכל בתוך המעודה צריך לברך ואם יאכל גם בתוך המעודה אם הם
מירבחים הצריכים ברכה בתוך המעודה ומכונן ענישו בברכה זו לפטור מה שיאכל בתוך המעודה א"צ לברך ברכה
אחרונה ואם הם דברים שבלא"ה א"צ ברכה בתוך המעודה יש להסתפק אם צריך לברך ברכה אחרונה כמו
במסקין. ואם אוכל מיני מזונות ולא אכל ממינים אלו תוך המעודה או שפסק הידיה עד המעודה צריך לברך
ברכה אחרונה ואם לא ברך עד שביור בה"מ כדרייבד נפטר בה"מ ואם יאכל בתוך המעודה ג"ל דמותו לכתחלה
לאכול כשיעור ואם לא ברך אחריו רובה ל"כ"ע בה"מ פוטר. ח"א (ב) מוש"ש להסתפק בשאר מסקין הכאים
בתוך המעודה אם נצטרפו מירבך ראשונה בברכת הפת: (א) ר"ל שיאכל מהם בלא פת אחר שברך אכל מהם עם
פת שאו יש להסתפק אם צריך לברך: (ד) ודעת ח"א דדוקא י"ש שישתה אחר האכילה שכתבונו ועל כל המזון
ה"ה כשישתה קאו"י דעתו לעלך ולכן צריך לברך עליו ואין נעשין ספל לפת שארן מסקין אבל הי"ש ששתן
בתחלת המעודה ומאבע"ט שהוא להחשיך תאוה המאכל א"צ ה"ה בלי"מ נעשין ספל מלו"מ ואפשר דאנובעקעם
מלו"מ ש"א צ"ל לברך:

קעז (א) או שהם באים לזמון ולהשיבע כגון כרוב ותדיין ודייקא וכל מעשה קדרה שאין באין ללפת אלא לתבשיל
ולמזון. ש"ע גר"ז (ב) ואפילו מבושלין אבל כששבי"ן עם בשר כן נעשין ספל לבשר ובשר ללחם וי"צ
לברך. ואם קבע מעודתו רק על פירות וכדומה י"א שדיים כדן דברים הכאים מחמת המעודה וי"ל לכן יזהר
שמתחלה יאכל מה על הפירות ואז אף שא"כ יאכל בלא פת א"צ לברך כיון שמתחלה קבע מעודתו עליהם. ח"א:

הוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע
והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע
והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע

הוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע
והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע
והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע

הוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע
והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע
והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע

הוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע
והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע
והוא ישיב מריבה וישיב
הקדשה אפילו כלא אדם
הקדש זה שאיננו נשבע

שלחן

א"ח דינים הנהיגים בסעודה

שלמה מנ

ב כצוה מן המבורך לברך על דין (א) ו כ"ג צריך שיהא מברך השוב ששתה באותה סעודה;
ב צריך שלא יאמר הכוס פגום והיינו ששתה א' כמנו או כהמשקה אף שהיה בכלי אחר ויכולין
 לתקן ע"י מעט מים או שאר משקה ש שפכו לתוכו והוא שלא יהיו הם ג"כ פגומים בבלי
 שלחם אפילו הרבה מים או משקים בכלי גדולה. והם נשך מבוט המנום לכלי אחר בקיורה
 קפן או באותו כלי יש יותר ממה עיש בפגום או לא הוי פגום (ב). ונס כששותין המכובין
 צריך שלא יהיה פגום רכוס לכן ישפוך בכל פגם מ"ט משקה לתוכו כנ"ל ובשעת
 הדחק מברכין על כוס פגום;

קפג המברך איך יתנהג בבה"מ. וכו' סעיפים:

א כוס של בה"מ צריך שיהא נקי מבפנים ומבחוץ ואם יש בו שיווי משקה ששרה בו פת
 צריך לנקות;

ב ישפוך לכוס לשם בה"מ וישלח לנגות שכר או ליקח מהביות כמך לבה"מ לשם ברכה;
ג כוס שבר"מ צריך שיהא מלא על כל גדותיו וצ"ל שאר ידא בהוכו כדורו פת (א) או ש"ד למראותו;
ד צריך להזור אחר כוס שלם (ב) אפילו ה"ס ס שלו או אגוזו יהי שלם וישים הכובע על ראשו;
ה מקבלו בשתי ידיו וכשפתחוק לברך נוטלו בימין ולא יסייע בשמאל כ"ל. ואפי' לכייע תרת
 ימינו אסור א"כ צריך לזה ע"הכוס גדול ונה"ג. וינה הכוס על הכף (ו) והצבעותיו
 יהיו זקופות למעלה או יקף אותו בזצבעותיו. ודא יטול הכוס בתי יד יסורס קודם;
ו מגביה מעל השלחן פפה ונ"ל דאם יש לו בכיס גדול שא"צ להיות מפה מן סוף הכיסים
 לשדחן רק מן כוף הכוס שהמשקה נהוכו ונתון בו עינוו שלא יסיה דעתו ממנו ואין לוקחין
 כוס שפיו צר לברך עליו. ומשגרו לא עתו (ה) השתתה ממנו אף שלא אכלה עתהם;

ז אישר אותו הכוס בימינו ע"הוא שמאר כל אדם;
ח משנתנו לו לברך לא יסיה המברך וגם המכובין. וטוב לזוהר נמשלת מים אחרונים או
 שאמר הכין ונברך כנ"ל;

ט לענין לשאול בבה"מ מפני היראה או מפני הכבוד דינו כמו בתפלה ואסור וכן צ"ל מאוד
 מאוד שלא לרבר ושלא להסיק בשתיקה בבה"מ אפי' בין ברכה לברכה לכתהילה וכן
 לא ינגנו בבה"מ ואם בנגנים ימרו הרכות בפ"ע ו"א ישור. ושלא לישב בקבות ראש. וצריך
 לישב בשמאל המברך ואם וישב באיזה ובידא. וגם ברכה א' מע"צ צריך לומר מויצר.
אם הוא מהלך בדרך ואוכל א"צ לישב ולברך מפני שרדות הדרך. ואסור לברך והוא עוסק
 במלאכתו אפילו תשימש קל אסור;

י כ"א מהמכובין יאמר עם המברך מה במלה בלהש ומקדים לסיים קצת קודם המברך
 כדי שיענה אמן על כל הברכות. אין נוהגין כוס של ברכה לברך אלא לטוב עין שהוא
 שונא בצע ועושה גמילות חסדים בממונו;

קפד לקבוע ברכה במקום סעוד ועד כמה ימול לברך מי ששכח ולא בירך. וכו' ד"ס:

א מי שאכל במקום א' צריך לברך קודם שיעקור ממקומו (א) ואם יצא ממקומו חזר אחר ולא
 בירך אפי' יצא בשונג צריך להזור לברך במקום הראשון אם אפשר לו (ב) ואם בירך במקום הב'
 יצא בדיעבד אפי' אם הלך בכזיר. וא"ה אוכל גם במקום השני נהבאר לעיל מי קע"ח (ג);

מסגרת השלחן

קפב (א) ואם אין לו בירך על שאר משקים שהם חמור מדינה ובשעת הדחק אף על קוואס שהוא שתיית
 עניים בכל השנה אבל לא על יאדע קוואס או עפיר קוואס וכ"ש לאקרין (ב) וז"מ אסור לעשות כן
 לכתחלה ולכן נוהגים להוסיף מעט מהקנקן ובהו כחקן ואח"כ שופכים אותו לקנקן ואח"כ מוציאין אותו מתקנן
 לשם ברכה. מ"א;

קפג (א) ובפ"מ חב שכול למלאותו כדורו א' (ב) ואפי' פגימה בשפת הכלי פוסל אם חסר כ"ש וכן
 סדק אפילו לא חסר אם לא בשעת הדחק. ח"א: (ג) ויסיר כלים ריקים מהשלחן בעת בה"מ;
 (ד) ויאתו הכוס כידו עד אחר ברכת פה"ג: (ה) כדי שתתברך ומה"ט נתפסם קצת שלא לשותת בין איש
 לאשתו ש"ה;

קפה (א) הוה לו איה מניעה שלא יוכל לברך במקום שאכל מותר לילך לזוה אחרת באותו חדר אפי' הוא
 בות גדול וכשזוהא את מקומו אפי' חדר אחר וכשהיה רענו מתחלה בשנית ברכת המוציא לברך בה"מ;
 בחדר אחר אפי' אינו רואה את מקומו. אבל בתוך ד"א שאכל מותר לברך אפי' אם ילך קמיעת קמעת שלא
 יוכל לברך במקומו והוא ויהי לילך לבית אחר לגמרי לאוכל שם והיה רענו לזה בשעת ברכת המוציא מותר.
 ח"א: (ב) ואם י"א אפי' חרות מכיות פת יאכל שם ויברך שם בה"מ: (ג) ואם א"א אבל רק בות רצילי ש

14 15

שלא יאמר
 חב שכול
 למלאותו
 כדורו א'
 (ב) ואפי'
 פגימה
 בשפת
 הכלי פוסל
 אם חסר
 כ"ש וכן
 סדק אפילו
 לא חסר אם
 לא בשעת
 הדחק. ח"א:
 (ג) ויסיר
 כלים ריקים
 מהשלחן
 בעת בה"מ;
 (ד) ויאתו
 הכוס כידו
 עד אחר
 ברכת פה"ג:
 (ה) כדי
 שתתברך
 ומה"ט
 נתפסם
 קצת שלא
 לשותת
 בין איש
 לאשתו
 ש"ה;

שלחן

איח דיני ברכת המזון

שלמה

ב אכר וא"י אם בירך בה"מ צריך לברך מספק אפי' ברכה ד' דווקא אם אכר כדו נטעיה דאז הוי דאורייתא :

ג עד אימתי יכול לברך עד כדו שיתעכל המזון שבמעיו ורוא כ"ז שאינו רעב מחמת אותה אכילה ולכתחילה צ"ל שלא לכה"מ בין זבידה לבה"מ שעה והומש (ה) ואם נתעכר אסור לברך בה"מ עוד ואם רוצה ואכול עוד אדר העיכור יברך תחלה דמוציא (ה) והיה באכילות פירות בברכה אחרונה נמי דינו כגל' ומחמת שא"א לשער באכילות פירות או אם אכל מעט פת והוא רעב מיד אחר אכילתו שג"כ א"א לשער נכון שיברך מיד אדר אכילתו :
ד שיעור אכילה לברך עניו בה"מ ככזית ושיעור כזית נתבאר בה' פסח כ"י תפוי ומדאורייתא בענין דווקא שאכל וישבע כמנו . וטוב שישתה ג"כ בסעודה א"ה תאב לשתות :

קפה לברך בקול רם ויתר פרמי' בה"מ . וכו' ס"א :

א צריך להשמיע לאזניו מה שמוציא בשפתיו ובדיעבד אפי' לא השמיע לאזניו יצא . ומחמת חזני או אונס אם בירך בלבו יצא . ובע"ה הוציא אחרים צריך לברך בקול רם :

קפון אם נשים וקמנים הייבים כבה"מ וכו' : קפון דיוקים כבה"מ . וכו' ס"א :

א א"ל הוכיר ברית ותורה ומלכות בית דוד והודי'ה תחילה וכפן לא יצא וצריך לחזור לראש הג' ברכות . וצריך לומר או לא קָסַר ואל יקָסַר . או לא קָסַר ואל יקָסַר :

קפח נוסח ברכה ג' ודיני בה"מ בשבת והמועה כבה"מ . וכו' ד"ס :

א בשבת אומר רצה ובי"ט וה"ה ור"ה אומר יעלה ויבא וא"ל בי"ט או ח"ה או ר"ח שחל בשבת את יום השבת ה"ה ב"י :

ב מעה ולא הוכיר בשבת רצה או בי"ט אם נזכר קודם הטוב והמטיב אחר שבירך בונה ברחמי (ה) וירושלים אומר במקום שזכר בא"י א"מ"ה שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה דאות ולברית נתן . מקדש השבת ובי"ט אומר בא"י א"מ"ה אשר נתן י"ט לעמו ישראל לששון ולשמרה את יום הג' פלוני ה"ה בא"י מקדש ישראל והומנים ובי"ט שחל בשבת כולל שניהם שבתות למנוחה וכ"י וי"ט לששון ולשמרה וכ"י בא"י מקדש השבת וישראל והומנים . אבל ברי"ה אומר אשר נתן י"ט לעמו ישראל את יום הוצרכו הוה ואינו חותם (ג) . ובח"ה אומר שנתן ר"ח לעמו ישראל לזכרון ודינו הותם . ובח"ה יאמר נוסח י"ט (ג) ואינו חותם וה"ה בסעודה שלישית של י"ט ושבת יאמר נוסחיהם בלא חתימה (ד) ואם נזכרו אחר שהתחילו (ה) הטוב והמטיב בשבת וי"ט חזר לראש ובר"ה ר"ח ה"ה או סעודה שלישית א"צ לחזור ולא לומר נוסח הגל' :

ג בשבת ור"ה או ר"ח או ח"ה אם לא אכר י"ז דינו כמו שחל ר"ה או ר"ח או ח"ה בחול ואם טעה א"פ בשל שבת ונזכר קודם שהתחיל הטוב והמטיב יכלול ר"ח (י) עם שבת (ו) ואם פתח בהטוב הו"ו לראש בה"מ ומזכיר רצה וי"ז . וא"ה מעה רק כזו שבת לראש ומזכיר קודם הטוב ואמר נוסח שבת ולא יכלול ר"ח ואם נזכר אחר הטוב אז בחול לראש ומזכיר שניהם (ח) . ובי"ט שחל בשבת אם שחל רצה או י"ז בין כשהחזר לראש מזכיר שניהם או בשאמר הנוסח יכלול שניהם (ט) ובשבת הנזכר אם הוכיר הנוסח ולא שבת כשהחזר לראש אינו

מסגרת השלחן

שיסול ידיו ויברך המוציא ויאכל כזית ויברך בהמ"ז . ונשים שלא אכלו כדו שביעה א"צ להחמיר אבל אם אכלו כדו שביעה צריכין לברך . ח"א ועבשע"ח . (ד) ובסעודות גדולות שיושבין לפימיה ד' או ה' שעות קודם שפרכין בהמ"ז אין המנהג נכון כ"כ ויש לנהוג לברך בהמ"ז מיד וט"ס אם יושבין שותין ואוכלין מפרסאות ואין האגנים לאכול מחמת הפרסאות שאכלו יוכלו לברך בהמ"ז ס"א : (ה) וברח"ח כ' שא"צ לברך המוציא אם לא ח"ה רדעתי : קפח (א) אבל אם נזכר קודם שאמר השם קמנו ברחמי תחילת מוציא על הסדר ודעת הח"א שאפי' אסר השם כל שלא סיים בונה ברחמי יסיים למדני הקיך וזה כ' זכיר מעין המאורע וסיים כדון : (ב) ודעת הר"ה"ה שגם אינו אוסר שם ומלכות בפת ח' : (ג) וברח"ח כתב שיאמר ימים קדושים : (ד) דעת הגר"א בש"ע דהיינו אפילו לא אכר אלא תיבת ברוך . לכו ודעת הר"ה"ה דהיינו דווקא אם אכר השם מברכת הטוב ומטיב . ודעת הח"א שאפי' אכר גם א"מ"ה כ"ז שלא אכר האל כ"י אע"ג שכונתו היה על הטוב והמטיב יסיים אכר נתן כ"י : (ה) רק יאמר אחר בה"מ כל הנוסח יע"ו דח"ח : (ו) או ר"ה או ח"ה : (ז) בין בפתחה בין בחתימה . דח"ח : (ח) ודעת הר"ה"ה שאינו אוסר אלא אותו ששבת ואינו כולל השני עמו : (ט) דעת הח"א שדווקא לענין שא"צ לחזור בתחילת בהטוב והמטיב דינו כר"ח אבל בלא התחיל שדינו לומר ברוך שבתן אין חילוק ואפי' אכל

שלחן
ועי' ספרי תעשה

ה' דה' אובל ורמא
ברך לומר טענה
אם נספדת

קפח
א"ל שכל
מלך ויהי
בעיניו כפיס

קפח
אם המזון
בכמה
לשבת פחות
מאשר ביום
ישתה א' מן
היין ויש א' מן
הש

קפח
אם נכנסו
א' יבא וקפחו
ב' שיאכלו
אפילו ד' או
ואז ה' או יותר
וינו כפי ש' ש'
ואפילו א' הרקבני

קפח
אם נכנסו
א' יבא וקפחו
ב' שיאכלו
אפילו ד' או
ואז ה' או יותר
וינו כפי ש' ש'
ואפילו א' הרקבני

שלמה
 ויאמר אלהים אל שמואל ומה אלהים עשה לך ומה אלהים עשה לך
 ומה אלהים עשה לך ומה אלהים עשה לך ומה אלהים עשה לך
 ומה אלהים עשה לך ומה אלהים עשה לך ומה אלהים עשה לך
 ומה אלהים עשה לך ומה אלהים עשה לך ומה אלהים עשה לך

שלחן א"ה דיני ברכת המזון **שלמה** **מוד**

אינו מזכיר הנוכה. ומאור צ"ל להיות הנוסח הנ"ל שגור במ"א שלא יצטרך לחזור לראש וכשתחזור לראש אי"צ לזמן עוד אף ששכחו כל הגי' :
דהה אוכל ויצא שבת מזכור רצה (ו) והיה י"ש ר"ח הנוכה פורים וה"ה אם היה אוכל בחול ונמך סעודתו ב"ר"ח וכו' אומר י"ז ואם הל' ראש חודש במ"ש מזכיר רצה וגם י"ז (יא) אם נמשכה סעודתו לתוך הלילה :

קפמ נוסח ברכה ברביעית. וכו' מ"א :

אל שבכל יום רק בכל יום ויום כו'. כשיש עכ"ם צ"ל לזכור בני ברית כלנו יחד ולא כולנו יחד בני ברית וצ"ל בזה לפי שאסור לברך את העכו"ם כדכתיב לא תחנם. בברכ' בע"ה מסיים ונאמר אכן ובעשיה שלום כסוים ואמרו אמן ועו' ב"ד סימן שע"ש נוסח ברכה ברביעית בבית האבל ר"ל :

קצ שתיית יין אחר הברכה ודינה. וכו' מ"א :

אשיעור שתיית יין או שאר משקים להתחייב ברכה אחרונה יש ספק אם ברביעית שהוא כביצה ומחצה עם הקליפה והוא ב' ביצים בלא קליפה או בכזית שהוא חצי ביצה לכן יזהר כ"א לשתות או פחות מחצי ביצה או כשני ביצים להתסלק מן הספק וגבי בה"מ א"א לשתות פחות מחצי ביצה דכ"ד המעון כוס צדיך לשתות ממנו מלא לנגמיו והוא רוב רביעית באדם בינוני ובארם גדול הוא רביעית לכן צדיך לשתות ממנו כדי רביעית ואם אי"א או ישתה א' מן המסובין או ישתו בין כולם כמלא לנגמיו כ"א ישנה פחות מחצי ביצה ונ"ל דעל י"ש אם שתה כחצי ביצה מברך אחריו והא' ובלא"ה י"א דעל י"ש אף אם איננו כשיעור צדיך לברך ברכה אחרונה הואיל והיו כך שתיית ב"א :

קצא אם הפועלים מחוייבים לברך וכו' :

קצב ברכות זימון בשלשה או בעשרה. וכו' מ"א :

אכשמזמנין ב' אומר המברך (א) נברך שאכלנו משלו והם אומרים ברוך שאכלנו משלו ובמטוב היינו ואח"כ חוזר הוא ואומר ברוך שאכלנו משלו ובמטוב היינו וכו'. וכשהם עשרה או אף רבוא אומר נברך אלהינו שאכלנו משלו והם אומרים ברוך שאכלנו משלו ובמטוב היינו. ואח"כ חוזר הוא ואומר ברוך שאכלנו משלו ובמטוב היינו וא"ל לאלקינו בלמ"ס וא"ל מטובו. ויהר כשמברך בלא זימון שלא יאמר ב"ה וב"ש (ב) קודם בה"מ ואם טעה המזמין והעונין ולא הזכירו השם בעשרה אי"א (ג) לחזור אבל אם עדיין לא ענה אחריו יהודר וזימן בשם :

קצג אם מצטרפין לזימון וא"ל. וכו' ב"ס :

אשלא יקבעו ג' על ד' מינין כיון דרי"א אף על ד' מינין צריך לזמן :
ב' שאכלו מצוה שיהודו ארר שלישי שיצטרף עמהם לזימון וי' שאכלו אסור להלק אפילו ר' או יתר כותר להלק לג' שיהיה זימן בכל חבורה. וא"ה עשרה אסור להלק שאז יזמנו בשם עד שיהיו עשרים שאז רשאים לבר' חבורות שיהיה עשרה בכל חבורה (א) ואפילו לא הוקבעו מזהילה כולם רק ב' קבעו ואח"כ בא הג' וקבע עמהם או א' קבע ואח"כ באו

מסגרת השחרון

כמה סעודות מברך בפתיוחה והתימה : (י) במ"א כתב שאם התמלל עריכת טוב אינו מזכיר : (יא) דעת המ"א שאם אכל פת בלילה יזכיר יע"ו ולא אכל פת בלילה יזכיר רצה ולא יע"ו וה"מ במ"ש לר"ה אבל במ"ש להקטנה ופורים אפי' אכל פת בלילה מזכיר של שבת לבד :

קצב (א) ומקדים צ"ל הב לן ונברך או רבותי מיר וועל"ן בענין זהו שם כו'. בה"ש : (ב) ואפילו בזימון לא יאמר האחרים בהוב"ש אלא המזמין לבד. ואין עונין אמן אחר ברכת הזימון. דה"ה : (ג) ואפי' המזמין הזכיר את השם והעונין לא הזכירו אין יכולין לחזור ולהזכיר השם ואפי' המזמין כשהודר עונגה אחר העונים אינו מזכיר את השם. ואם המזמין לא הזכיר את השם והעונין ענו אחריו בשם כשהודר המזמין לומר אחר העונים ג"ל בשם. בה"ש :

קצג (א) ואם תמסובין רבים ורחוקים מן המברך ויין יכולין לשמוע כל ברכת המזון מפי המברך כדי שיוכלו לענות אמן פוסק שהרחוקים וזמנו לעצמן אפי' בשלשה כדי שישמעו ויוכלו לענות אמן משימסו עס

18
15
9

באו שנים אמור לחלוף כיון שהם קבועים יחד בגמר הסעודה (ב) בשולחן א' :

קצד ג' שאכלו כא' ונפרדו לענין הזימון מה דינם . ובו ס"א :

א ג' שאכלו כא' ובירך א' כהם (א) בפ"ע השנים יכולים לזמן עמו אע"פ שכבר בירך ההא נתהייב בזימון ועונה ברוך ש"מ ובי"ח אבל הוא אינו יוצא תובת זימון דאין זימון למפרע ואם א' זימן עם אחר' אף ב' הנשארים אינן יכולים לזמן עמו . ואם א' כהם יוצא לזמן אחר שבירך או לא בירך עדיין קוראין אותו ואע"פ שלא בא וישב עמם רק שעומד לפני הפתח מצטרף אבל ב' כשמזכירים השם צריך לישב עמם :

קצה חבורות שאוכלין בהרבה מקומות מה דינם . ובו ס"א :

א ב' חבורות שאוכלין בבית א' או בב' בתים אם מקצתן רואין אלו את אלו מצטרפין לזימון וכגון שנכנסו מתחילה ע"ד להצטרף יחד ואם יש בכל חבורה ג' אם הם בבית א' מצטרפין לברך בחד אף שלא נכנסו מתחילה ע"ד להצטרף יחד וכל היבא דמצטרפין צריך שישעו שתיהן דברי המברך :

קצו מי שיאכל דבר איסור אם יצטרף לזימון . ובו ס"א :

א אכל דבר איסור בין שהמאכל ב' צמו אמור בין שאסור אצלו אפי' אינו אמור אלא מדרבנן אינו מצטרף לזימון ואין מברך לא בתחילה ולא בסוף אפי"כ אבל בשונג או במקום סכנה דאז מברך תחילה וסוף . ואם גזל לחם מברך בה"מ דקנאו בשינוי אבל לא בתחילה המציא והמנהג ג' שאכל א' מהם חלב (א) והב' בשר הוא מברך :

קצז צירוף לזימון ג' או עשרה . ובו ב"ם :

א אם ד' אכלו פת וגו' ירק או שתו כל משקה חוץ ממים מצטרפין לעשרה והזה ב' שאכלו פת וא' ירק או משקה מצטרפין לזימון ויכולין ליתן לו לכתחילה להג' או להא' הג"ל לא זול לשתות והוא שאכל וישתה כשיעור שיתחייב בברכה אחרונה ולא יברכו ברכה אחרונה עד אחר בה"מ דאם ברכו שוב אין מצטרפין ואחר בה"מ מחוייבין לברך ברכה אחרונה ואם באו הג' או הא' כשנטלו ידיהם ואינם אחרונים אי אמרו הב' לן ונברך אז אין מצטרפין רק שיטלו ידיהן ויברכו המציא ויטלו מעט ואז מצטרף הבא אחר שיאכלו או ישתו כג"ל :

ב טוב לזוהר לשתות בכל סעודה אי"ה תאב לשתות ואם הא' שתה והב' לא שתה והם האבין לשתות יברך מי ששתה . ושישטא אם א' אכל כדי שביעה וב' לא אכלו כדי שביעה שיברך אותו שאכל כדי שביעה . ואם אחר אכל כדי שביעה והאב לשתות והא' שתה וב' שתו ולא אכלו כדי שביעה מברך איתו שאכל כדי שביעה . ואם כ"א מברך בלחש יכול לברך מי שירצה :

קצה א' נכנס אצל ג' שאכלו . ובו ס"א :

א ג' שאכלו ויברכין בה"מ ונכנס א' שלא אכל או שהיה שם רק שלא אכל עמם אם נכנס כשאומר המברך נברך שא"מ עונה אחריו ברוך ומבורך שמו המיד לעולם ועד וסימנך בי"ז ש"ת ל"ז ואם היו עשרה ואמר ברוך אקינו ומבורך שמו המיד לעולם ועד

מסגרת השלחן

הבורח בשם ולא וכלו לענות אמן על כל ברכה . דה"ח : (ב) אבר אם אותו שהקדים תחלה לאכול רוצה לזמור סעודתו קודם ולברך רשאי . אבל אם ישבו לאכול כא' וברכו ברכת המוציא אפי' ב"א אוכל מכברו ואפי' לא אכל עדיין כות פת אינם רשאים לחקף אפי' אם הוציא לזמור סעודתו קודם שגמרו האחרים . בה"ט . והת"ח כתב שאם ה"ל דבר נחוק מאד אטילו התחילו לאכול כ"א מותר לזמור סעודתו קודם ולזכר מצוה שהוא נחוק אפי' התחילו כא' ומכרו כא' והאחרונים אינם רוצים לברך עדיין מותר לחקף :

קצד (א) בש"ת מסתפק אם היו עשרה וקדמו שלשה וברכו בלא זימון כלל או שא' בירך כזימון של שלשה ומכ"ש כששלשה ברכו בזימון אם מצטרפין שוב לזימון עשרה בשם . וכן מסתפק בשתי שנים וצ"ל עמם א' ע"י ששתה רביעית משקה ואח"כ שבה א' מהב' וכך אם יכול הב' לזמן ע"ש :

קצו (א) אבר אחד אוכל גבונה קשה ואחר בשר . או כשבוטע שחל ס"ב לחיות בתוכה והא' אוכל חלב וגוזה מלאכול בשר והשני אוכל בשר אין מצטרפין . דה"ח :

הם נכנסו שבתים
המכות שיהיו שבת
בין שבעה
לזמן על מי מונמני
אזניו כיו שבתו
בזמן ואם אכלו
כ"ג אשמים ק"ה א'
בזמן אותו לזמן א'
הבא
ר"ד המספק מיל
א' שאכלו א' א'
המספק בזמן עלו
ב' א"צ המספק לא'
ספר שמעוה בזמן
ר"ה מי דוא המברך
א' מי שנתן מ' מס'
מכר נחשו
ר"ה רני תורת פור
ע"כ כל פלות וחקין
בזמן יין נכשו
בזמן בפלת ששים
מי
המסר לעולם כמבר
עניו ברא מי
אפי' ע"י חקין
על חזוין מברך
כמינס מברך בתי
בשעתינות אם
המספק ע"י הא'
המס' וזה שנתן א'
מברך עניו דהא'
כש מנתן א' יוני

שלחן איה דיני בהמ' וברכת פירות שלמה מה

ואם כנסם כשאר חמירי אומרים ברוך שאימ' ובמובו היינו עונה אחריהם אמרן דלא גרע מכל הברכות שאדם שומע שחייב לענות אמן. ואם אכל קצת עכאם או שתה קצת כשיעור אומר ברוך שאכלנו משלו ואח"כ יברך ברכה אחרונה כגיל סינן קצין סיא :

קצת על מי מומנין ועימ' אין מומנין. ובו סיא :

א אונן כ"ז שמתו מוטל לפניו ובחול שפטר מלברך אין מומנין עליו ונשים אינן חייבות בזיומן ואם אכלו ע"ז ג' אנשים נתחייבו הנשים בזיומן ולכן לא יברכו בפ"ע אם אכלו עם ג' אנשים. וקמן אף שהוא בן י"ג שנה אם ירוע בוודאי שאל הביא ב' שערות אין מצרפין אותו לזיומן אבל איצ' לבדוק אח"ז ואי"ה מברך ומצויא אחרים צריך לבדוק אם הביא ב' שערות. ומי שנדרתו על עבירה אין מומנין עליו :

ך דין המפסיק כרי לברך. ובו סיא :

א ג' שאכלו כא' מ' מפסיק (א) על כרתו לשני' ועונה עמדם ברכות הויסמן ואפי' אל' רצה להפסיק מומנין עליו בין עונה בין אינו עונה ואם אינו עונה אינו יוצא ידי זיומן אבל ב' איצ' להפסיק לא' איצ' שנתרצו להפסיק מלאכול. וצריך הא' הגומר להמתין עד הב' מאחר שנתחייב בזיומן. וכשפסק מלאכול ומתין עד הון את הגד ותורו ואוכל כל מה שירצה ומברך בהים :

רמ' מי הוא המברך. ובו סיא :

א מי שניתנין לו כוס של ברכה ואינו מברך מקצרין ימיו ושוב לחזור שיתנו לו כוס של ברכה לברך בהים: כליק בס"ד בעזרת המוציא אותנו מעבודת תורתו אתחיל ה' ברכות הפירות:

רז' דיני ברכת פירות האין. ובו מ"ז מעיפים :

א עד כל פירות האין מברך בתחילה בורא פה"ע חוץ מעל היין שמברך עליו בפה"ע ואם נתערב יין בשבר תמרים אזלינן בתר הרוב ואם הרוב שבר מברך מהשכל ואם הרוב יין מברך בפה"ע משום דבמעט שבר אינו מפסיד טעם היין ואם מתערב יין בשאר משקים מיד כשנפגם טעם היין או מברך כברכת אותו משקה :

ב הבורר לעולם מברך בפה"ע עד שיראה גרוך ביותר ושאר כל אינן שואציא פרי מברך עליו בורא פרי העץ ובלבד שלא יהיה כר או עסיף ביותר עד שאינו ראוי לאכילה אפי' ע"י הרוח (א) דאו אין מברכין עליו כלל ואם מתקן ע"י האור מברך עליו שהכל :

ג על הרובין מברך בפה"ע עד שיראה בהם שרשראות של הרובין וכן בזיתים עד שיגדל הגנן סביבם מברך בפה"ע ואח"כ מברכין עליהם בפה"ע :

ד נרעיהו התיירות אם הם מתוקים מברך עליהם בפה"ע (ב) ואם הם מרים אינו מברך עליהם כלל ואם מתקן ע"י האור מברך עליהם שהכל :

ה שמן זית שתאו כמו שהוא אינו מברך כלל משום דאזקי מיק' ליה ואם אכמו עם פת אינו מברך עליו דפת עיקר ומברך על העיקר ופותר את המפילה ואי"ה מתכוין לרפואה ואוכל עם מ"ע פת שלא ויקגו בגרונו או מברך על השמן בפה"ע ואם שתאו עם משקין ומתכוין לרפואה מברך

מסגרת השלחן

ך (א) ות"ה שר' מפסיקו לששה לזמן בשם ואי' להפסיק רק עד שיאמרו ברוך אליהנו. ה"א. ואם אכלו אח"כ בחד יכילין לברך בזיומן ולא פרח זיומן מנייהו ב' לא נצטרפו רק להזכרת השם וכן יכילין אח"כ להצטרף לששה או לה' אחרים שאכלו אצלם כגון שהיו חבורה של מ"ז ורצו ששה לברך והפסיקו להם ד' או ח' לזמן בשם אפי' לא אכלו לאחר שהפסיקו אפי' כות ירק וגם לא שתו רביעית משקה. אבל ה' שאכלו על שלחן אחד ורצו ב' לברך והפסיק השלישי להם אין יכילין אח"כ השנים הנשארים לזמן אפי' אם רוצים לצרף עמדם אחר ואם היו ששה או שבעה וככוו שנים מהם ע"י שהפסיק להם שלישי ואח"כ רוצין עוד שנים מהם לברך אם אכל השלישי אחר שהפסיק להשנים הראשונים אפי' רק כות ירק יכול לחזור ולהפסיק להשנים אחרים ולענות אחריהם ברכת הזיומן וכן יכול להפסיק בענין זה ל"ט וגם לא שייך כאן לומר פרה זיומן מהנתרים כיוון שהנשארים שלא זימנו הם כ"ז זיומן. דה"ה. אבל שנים אחרים שבאו וישבו על שלחן זה ואכלו שם יכילין לצרף עמדם אפי' אחר שהפסיק להשנים אם אכל עמדם אחר שהפסיק אפי' רק כות ירק או שתה רביעית משקה :

רב (א) והראוי ע"י החק דעת הש"ע דמברך בפה"ע ול"ג ואינו מברך אלא שהכל אם לא שבש"ל ומתקן באור. ח"א : (ב) בס"ד הכריע לברך שהכל ובריעדא אם בירך בפה"ע או בפה"ע יצא :

שלמה
הר"ן ב"ר יצחק

עליו נסב מוסר דין
בית דין דין ודין
ואם לא ידעו ודין
עליו נסב מוסר דין
עליו נסב מוסר דין

ב"ב סיא :

הוא אלו את אל מברך
הברכה מ' את המ
והוא וכו' הלא נוספת
אפי' אינו שור אלא בית
א"כ אבל כשנו א' ב"ב
או כשינו אבל לו כ"ב
ש"ה הוא מברך :

כ"ב ע"י ע"י
הוא ולא יברכו ברכה אחרת
ברכת אחרונה ואם שיהו
מבשרתין רק ששה דין
ולאו א"י יותר מכל :

ששה אפי' לא שיהו דין
הוא וכו' לא אכלו דין מברך
הוא וברכה ליהודי הוא ש"ה
ואם בא מברך ב"ב

רק שלא אכל עמדם או
דין יצאו הדין לזמן ודין
ש"ה הדין לזמן ודין
ואם

הוא יצאו הדין לזמן ודין
ואם אכלו מכלו
הוא יצאו הדין לזמן ודין
ואם אכלו מכלו
הוא יצאו הדין לזמן ודין

שלחן

איזה דיני ברכת פירות

שלמה

מברך על השמן ולא על המשקי אפי' מעט שמן (ג) ואם אינו זמכון לרפואה אלא לאכילה הוי משקה עיקר אפי' הוא המעט ומברך כדון עי' המשקה ואם שתאו לצמאו וגם לרפואה מברך על המשקה והיה גבי מושקט' שנותן לתוך שבר' (ד) :

שקדים המרים כשהם קטנים ברך בפה"ע כי עיקר אכילתם הקליפה והיא אינה מרה וכשהם גדולים ולא כהם כי אז עיקר אכילתם מה שבפנים והוא מר ואזיק מוק' ליה ואם מתקן ע"י אור או ר"א מברך בפה"ע ול"ד למ"ש כמ"ב וס"ד דהתם לאו פירא הוא ככל :

צקף הוא מין איזן שצ"ן שזו ראיון לאכילה ויש בעיניו כמין תמרים על העליון ועל התמרות ועל הקפריסין הוא הקליפה סביב הפירי כקליפת אגוזים מברך בפה"א ועי' אביזנים שהוא עיקר הפירא מברך בפה"ע ועי' קליפת מרנציץ מברך או בפה"ע או שהבר' וכן ג"כ אם יש כאן ג' מינין פרי אדמה וע"ן ושהכל וגם קליפת מרנציץ מברך תחילה הע"ן ואדמה שהכל ואח"כ יאכל המרנציץ ואם יש שני מינין משני ברכות הנ"ל יברך עליהם תחילה המהוה"ה אם יש מין א' יברך עליו תחילה וא"ל מן הנכון לברך בפה"א :

הם אפי' מיעד הפירא ונתרסק ביותר (ה) יברך שהכל ואם יברך בפה"ע אם הוא פרי עץ או בפה"א אם הוא פרי אדמה יצא לכן ג"ל דאם יש לפנו דבר שברכתו בפה"ע יברך עליו ויפטר את זה א"ה פרי העץ ולא יברך שהכל וכן אם הוא פרי אדמה אם יש לפנו דבר שברכתו בפה"א וכן אם יש לפנו דבר שברכתו שהכל יברך עליו תחלה :

משקין היוצאין מכל מיני פירות או שסתמן מברך עליהם ש"כ אל"ב ארבע חוץ מוי' זים וענבים י סופי ענבים שאין מתבשלין לעולם ועומרין לעשות מהן חומץ וכן הגובלין שהם תמרים שבשלו ושרפם החום ויבשו מברך עליהם שהכל :

פרי ששראן או בשלן במים אפי'ם שנכנס מעט הפרי ימים מברך על המרק שהכל ודוקא פירות שרובן לאכול בלא שריה (ו) או בישול ושראן ובשלן אבל מיוי דרוב דרכן לאבקן ע"י שריה (ז) או בישול מברך כב"כ הפירי . ומי שריות צמוקים או בשולם א"ה אחר ג' ימים מברך בפה"ג וברכה א' מע"ג אפילו לא משך המים והבדלים מהצמוקים והוא שיהיה צמוקים שיהיה בהם לחלוותי שאם ידרוך אותם יצא מהן רבשן , ומפני שיא' משך יברך מתחילה שהכל ולאחריו יש להסתפק אם בנ"ד או א' מע"ג לכן טוב למשוך לתחילה ולענין פירות ששראן במים אם ברכה אחרונה של אותו פירי הוא ברכה א' מע"ג כגון תאנים וכיוצא בהם יש להסתפק בברכה אחרונה א"ה בנ"ד או א' מע"ג לכן יש לא ישתה אלא בתוך הסעודה או יאכל פירי מו' מינים וגם ישתה מים כדי שיצטרך לברך א' מע"ג ובנ"ד ובאם שרדכן לשרות או לבשל או מברך ברכה אחרונה מעין ג' וצ"ל כזה :

כל פירות שמתבשים חיון ומבושלין מברכין עליו בין חיון בין מבושלין כברכתו ואם אין דרך לאוכלן חיון אלא מבושלין אבלן כשהן חיון מברך שהכל ומבושלין כברכתו וה"ה איכאנא יאנו רך שבששלים ברבש בעורן ירקום וקרום המיגון אינו ראוי לאכילה אלא שהכל ואגוז גמור מברך בפה"ע , ומושקטנים פרי גמור הוא ומברך בפה"ע אף אם בשלו :

על הצוקף מברך שהכל וכן הנוצין קנים מזוקים מברך שהכל ואם יש לו פרי אחר מברך העץ ויוצא על הצוקף רי"א ברכתו בפה"ע אף דלא קי"ל כן :

על פטרול וננביל ונענבל וכל כיוצא בהן אם הם יבשים שאי' דרך לאוכלן אלא ע"י הערובות אין מברך עליהן כלל אם אכלן כמות שזן ועל פטרול וננביל ונענבל רטובים ועל צימריניג בפה"א :

כל פירות שיוודע בהן שהן עיקר הפירא מברך בפה"ע ושיאנו עיקר הפירא בפה"א וא"ה מסופק א"ה עיקר הפרי מברך בפה"א ואם א"י מה ה' מברך שהכל והיינו שהוא מסופק

מסגרת השחרן

(ג) ובש"ח ב' שהפת עיקר : (ד) ואין כן דעת הא"ר . ש"ח (ה) כגון פאווידלע שו' פרי נתבשל ונזומת לצמאי אבל כשרק צמק קצת מברך ברכה הראויה . ועמ"ש ס' ר"ד סעיף ז' . ואם רוב אכילת אותו פירות הוא ע"י ריסקו לעולם מברך ברכה הראויה . ח"א : (ו) ומיהו כפירות יבשים כגון פלומיען שאין ידכן אלא למשקלנהו מברך עליהן ברכתו הראויה . ח"א : (ז) ואצ"ל בשל הפירי רק לצורך הרוטב אפי' כיון שברכה לעולם לבשל לצורך אכילה לכן גם הרוטב דין הפירי י"ל ועל הרוטב של אוגערקעס שנקרא ראש"ל וכו"כ ש' זן דרך ללם לשתות הרוטב וכוכבים רק לצורך האוגערקעס שיהמיצו וישפזין הרוטב אם רוצה לשתותו בשל דע , ו ואינו מברך אלא שהכל ובמקום שדרך לבשל בהם כמי אוגערקעס ורוצת לשתותו מברך על המים בפה"א והז"ך אחר מהגז רוב העיר . ועל עמ"ל קזאאז או יאנדרס קזאאז אינו מברך רק שהכל דהאי אין עושין רק לזוך מימיהו וגם אין עומדין ללך . ח"א . ועל קאועז וטייא ושקאלארי מרינא היה לברך בפה"א אלא שנתנו לברך שהכל . ש"ח ועי' עוד לקט' סימן ר"ה סעיף ג' מרינים אלו :

מספיק
לדין ברכת
לפי א"ר
פרי הארצה
הגויש ושתי
הם אלא שיש
גבולת הקליפה
על פירות
מובטח
לעל ונביל ונענבל
למילה אלו
בשמי חקוקין
יש בהם ג' ז'
לדין ברכת
א על דבר שאין
על פת ששמש
למילה דאלו
היום ובשמי חקוקין
הל' מרוא שיהיו
מקום חקוקין או
הל' לכל פרי
מ ענין
לע אפי'ם
אפי' על השמי
ולחן בפה"א
על חומץ שעני
ורואה אלו
מברכין עליו בג'
שמיין וכן מבר'
מז ומברך בה'
עט חלק ג' ו'
מיה ונביל
מנוטע עליהם
נתיב ג' מהו ו'
אפי' ענין הדוב

למנוחה אלא למנוחה חז
למנוחה אלא למנוחה חז
למנוחה אלא למנוחה חז

שלח

איזה דיני ברכת פירות

שלמה

מז

מסופק אחר שלמד אבל מי שלא למד לא יאכל עד שילך אצל חכם וילמוד הברכות :

רג דין ברכת פירות הארץ . וכו' ד"ס :

א כל פרי אף שגדל על עץ אם כלה עצי נמטיו בחורף ודרד פרה משרשו מברך עליה בורא פרי האדמה אבל אם שקיל פירי הדר פרי מאותו ענף נצמו מברך בפה"ע ולכן צריך לידע

ביאג"ש ושאר פירות הארץ הם גדלים (א) ואתן יאג"ש וזראוולניש וקאלוג"ש (ב) שאין בהם אלא שרף בעלמא כגון בתוך הרצנים ומוצצין אותן וזרקין אותן ראוי לברך שהכל אף שבוּלע הקליפה עם הגרעין הואיל והקליפה אין ראוין לאכילה אין לברך אלא על המשקה שבתוכו :

ב על פירות שמוציאין אילני סרק ורם מינים גרועים ואינם טובים מברך עליהם שהכל וא"ה טובים לאכילה פרי נמור הן ומברך בפה"ע :

ג על זנגביל ופלפול יבש שמרקחין אותו בדבש מברך עליו בפה"א כיון שע"י כן הוא ראוי לאכילה אף שהיה יבש :

ד בשמים שחוקים ומעורבים עם צוק"ד הבשמים עיקר ומברך עליו כדוין אותן בשמים ואם יש בהם ניכ' זנגביל מברך בפה"א שהזנגביל עיקר הבשמים :

רך דין ברכות ליתר מאכלים . וכו' ח"ס :

א על דבר שאין גידולו מן הארץ אומר שהכל נהיה כסגול תחת הידור ולא בקמץ (א) . על פת שענפשה קצת ונהקלקל ותבשל ששנשנה צורתו ונהקלקל קצת שאעפ"כ ראוי לאכילה דאלו נהקלקל לגמרי אין מברכין עליו כלל וטובלות שהם תמרים שבשלוש ושרפום החום ויבשו ואינם נפלו מן האילן קודם גמר בשול"ו ועל המרק של בשר ועל כהמין ופטריות ועל קורא שהוא רך הניתוספ באילן בכל שנה שקורין פלמט"ו ועל לולבי נפנים ועל שקדים מתוקים שאוכלין אותם כשהם רכים בקליפתן ועל חויו והוא שרת הבואה שלא הביאה שלי"ש וה"ה לכל פרי האדמה דלא גמר פרי (ועל ק"א חיה ועל קמחא דשרשי ועל שבר שעורים ועל מי שעורים שמבשלים לחולה ועל אגנים וקיבול"א (ב) מברך שהכל :

ב על ארבי"ם שומי"ן אותן שהם נורעים כגנות ע"ם לאכלן חיוין שברביטיותן יש לברך בפה"א אפי' על השרביטין אבל אותן שזורעין בשדות להניח עד שיתקשו ויבשלו אותם אין לברך עליהן בפה"א כשאוכלן חיים אלא שהכל אפילו על הקטניות (ג) שבו ואחר בשולם מברך עליהם בורא פרי האדמה :

ג על חומץ שאינו ראוי לשתות אינו מברך עליו כלום וא"ה ראוי לשתות מברך עליו שרכ"ל וריחא הלא ושעמא תמרא מברך בפה"ג וכל שב"א נמנעים לשתותו מפני חמיצתו אין מברכין עליו בפה"א אלא שהכל :

ד שמרי יין מברך עליהן בפה"ג נהן בהם מים אם נתן ג' סדות מים ומצא ארבע הו"ל כיון מיווג ומברך בורא פרי הגפן וא"ל שההבד ואם מווגין בשיעור אחר כגון שנותנין ב' חלקים מים וחלק ג' יין או ד' חלקים כיום וחלק ה' יין משערין ג"כ כשיעור שבאותו מקום לענין מזיגה ולבלב שלא יהא אחר מששה כי אז בטל היין ושנושין מהרצנים שנקרא תמר שנותנים עליהם מים דונם בשמרים וה"ם כשנעצרו בקורה אבד אם לא נדרכו אלא ברגל אע"פ שנתן ג' סדות ומצא ג' או פחות מברך בפה"ג וזנים שנוהנים עליהם תאנים לרוק כח היין אע"פ שזוגין הרוב מ"ם כח התאנים במשקה ולכן יברך שרבל ואם בירך העץ יצא ונברכה אחרונה ישתה יין ויברך על הגפן ויפטור זה :

ה השותה מים לצמאי מברך שהכל ולאחריו בנ"ד אבל אם נקתרה אונצא ושתה מים להעביר האומצא אינו מברך לא לפניו ולאחריו דלות ליה הנאה מזיגה אבל אם שתה שאר משקים להעביר האומצא מברך לפניו ולאחריו הוא"י ונהנה וכן כל האוכלין והמשקין שאדם אוכל

מסנתר השלח

רג ומאלינע' ל' תפ"ו לברך בפה"א , ואני ראינו כינוי העצים שגדולים עליהם והם אילנות ממש ואין ספק שמברכין בפה"ע . ח"א . (ב) ודעת הח"א שרוקא קאלינעם שאן האוכל ראוי כלל אבל זוראוונעם וכיו"ב מברכין בפה"א וכן נהגו העולם :

רך וכבר"י כתב שהעיקר כמנהג העולם כקמ"ץ . ש"ח . (ב) ועשבים הגדולים בלא זריעה אפילו הם טובים לאכול כמו עשב שקורין שצאווע ואפילו לארז שבשולם הוא מאכל שיום מברכין שהכל דאנוי חשוב כל"כ לפי אבל על שאטין וכז"ב שנוע מברך בפה"א . ח"א . (ג) והפמ"א ותח"ע אין מחלקין בין קטניות לקטניות

14 15

שלחן

איה דיני ברכת הפירות שלמה

ז וכל ושותה לרפואה אם מעט מוב והחך נהנה מהם מברך עליו תחלה וסוף וכל מרקת שאין בריאין רגילין בו אלא לרפואה מברכין עליו שכל אם אינן טובים לאכול
 ח אבל מאכל או משקה של איסור מפני הפכה מברך עליו תחלה וסוף וכן ה וכל איסור בשוגג מברך אח"י ואם איסורו לאכול ולשותה והחך נהנה מהן י"א שצריך לברך
 ט הפירות המרוקחים ברבש הפירות ע"ך ורא הרבש ומברך ב יכה הראוי להם אפי"ם הם כבושים ביותר אם ניכר מהותו ותארו ולא נפסד צורתו ולא ניפחו לגברי. וא"ל נתבאר לעיל סי'
 י"ב סיח שמברך שכל ועל מרקת שר ורדים מברך בפה"א ואע"פ שגדלן על אילן כיון דזרע שלהן הוא עיקר הפרי והעלין הן הפרחים
 י"ג כל שהוא עיקר עומד מפילה מברך על העיקר ופוסר את הטעמה ואם עירב ליתן מעם בתערובות והוא דבר ממשות והרבר שנותן מעם הוא בעצמו האכילה או רוי הוא העיקר
 י"ד א"פ שהוא המועט אם הוא מה' מיני דגן (ד) אבל דבר שהוא ליתן ריח או לדבק או לצבוע לא
 ובו שר מינין שאינם מה' מינים אע"פ שנותן מעם אינו עיקר אפי"ם הוא הרוב
 י"ז כל דבר שהוא מסופק בברכתו יברך שהכל וא"ה דבר שיכול לפוסרו בתוך הסעודה עדיף

רה ברכות יקות. וכו' ג"ס:

א על הירקת מברך בורא פרי האדמה ואפינו בשלם:
 ב כל פירות שטובים חיין ומבושלין מברך עליהן אחר בישולן כברכתו הראוי להם קודם שיבשל וכ"ל שטובים מבושלין יותר מ'יין כשהן חיין מברך שהכל ולאחר בישולן כברכתו הראוי להם וכן על קמיות יבשם האוכלן חיין מברך שהכל ו'אחר בושלן בפה"א וכן לפת שקורין ריב"ץ ומע"ר"ן כשהן חיין שהכל וכן קרא וסילקא וכרוב כשהן חיין ואם הלפת וכרוב וקרא וסילקא מבושלין בפה"א וה"ה אם הלפת כבוש בחומץ או בתרדל כפ"א או הכרוב כבוש כפ"א ותומי וכו' והוא שום אם הוקין מברך שהכל כשהוא חי ואחר בושלם בפה"א ואם הם טובים כ"ר חיין מבושלים כשהן חיין מברך בפה"א ומבושלין מברך שהכל ושום שלא הוקין עדיין כשהן חיין בפה"א וכבושלין שהכל דמחשבי נשתנו לגריעותא אפי"ם בש"ם עם בשר ונשתבתו אין השבח מחמת עצמן איא מחמת הבשר וכן אם מינין צנון ברבש (א) מברך שהכל הוא"ה ואם ב"ש החצון כבא דבש נשתנה לגריעותא אבל מינין ריב"ץ ומע"ר"ן האילן ואם בישלו הוי משתנה למעלותא מחמת עצמו אפי"ם אם מינין ברבש ונשתנה למעלותא מחמת דבש מברך בפה"א וכן כיוצא בזה
 ג על המים שבשלו בהם ירקות מברך הברכה שמברך על הירקות אם דרכו של הירק לבשל וא"ל בישל הירק עם בשר מברך על המרק שהכל וכן אם בישלו בחומץ או בשאר משקה מברך על המרק כברכות המשקה הוא"ה ויש לו מעט שזו ג"כ כבא ירק ובשר. ואם פה"ס הירק מברך שהכל על המשקה

דין הפסק ומעטת בברכות הפירות. וכו' ו' סעיפים:

א בירך על פירות האילן בפה"א יצא אבל על פרי האדמה בפה"ע לא יצא אל אוחן הגדולין על איקן ואע"פ מברכין בפה"א משום דלא גבר הפרי או מפני שאינו עיקר הפרי אם בירך עליו בפה"ע יצא. והכך א"ה מסופק בפרי א"ה של עץ או אורמה מברך בפה"א ועל כולן אם אבר שהכל יצא ואפי"ם על פת ויין נמי יצא ואם בירך על פרי האדמה ונתמין לפסור גם פרי עץ יצא ולענין לכתהינה עיין סימן רי"א
 ב כר אלו הברכות צ"ך שלא יפסק בין ברכה לאכילה יותר מכ"ד דהיינו שדום עדיך רבי ומריו ובריעבד א"צ להורו והברך אפי"ם דיבר ביניהם וכן כשיאכל האגוז ישברנה (א) ומח"ב

מסגרת השלחן

זכן עמא דבר. ש"ת: (ד) וגרויפין שבשל עם בולבעס כיון שעומדין בפני עצמן ואינם מעורבין איך לברך גם על הבולבעס. ח"א:
 ר"ה (א) ודעת ח"א שמברך בפה"א כיון שהצנון הוא עיקר:
 ר"ו (א) דטעם לברך על השלם לא שייך כאן דכיון דהקליפה לא הויא כלל אוליגן בתר פרי והביכה הוא על ג' עין שבתוכו וראוי לאכילה ודאי הוא בשלימותו. עוד כתב הש"ח שלא יברך על מאכל או משקה שהוא חס ניהור או קר ביותר ש"ל להפסקה. ונראה שאם יודע שהתבשול רפי' מלה או תבלין ואינו מוספס כלעוד יתן להוכיח קודם הברכה כדי שיברך על דבר שהוא טוביל ומתוקן למעודה כראוי לא של צריך לפסוע לירע כמה פה"ה ותכלין צריך ליתן או יברך תחלה שאף שהטעמה א"צ ברכה מ"ם אין לעשות כן שמא יבלע מעט מ"ם

שלחן

אחד ויכר וסוף
 ב דבר שמברך
 ג אין מברכין על
 ד צריך לברך מעט
 ה מברך ה"ס אם ה'
 ו המכה א"פ ששני
 ז מברך מן פירות ה"ס
 ח מברך אכל העיקר ע"ך
 ט ע"כ מ"ד פ"ד לא
 י שהיה סמוך ה"ס
 י"א ובכמה דעות ע"ך
 י"ב כשיאכל ברכת ל"ב
 י"ג אמת ה' ו' אפי"ם

דין ברכת אחרונה

א על פירות האילן
 ב האיקן שבכרתי של
 ג אחר. והה"ה כ"ב

דין ברכת פירות

א על פני פירות
 ב על פני פירות
 ג על פני פירות
 ד על פני פירות
 ה על פני פירות
 ו על פני פירות
 ז על פני פירות
 ח על פני פירות
 ט על פני פירות
 י על פני פירות
 י"א על פני פירות
 י"ב על פני פירות
 י"ג על פני פירות

דין ברכת פירות

א בכתובים קצת
 ב ואם נדבק בעין
 ג כשע"ה וא"ה
 ד קצת מ"ה מ"ה
 ה שמו יתנו ל"ה

דין ברכת פירות

א על אחר חזון
 ב משתע"ה מ"ה
 ג ושא"ה ע"ה
 ד מ"ה מ"ה
 ה מ"ה מ"ה
 ו מ"ה מ"ה
 ז מ"ה מ"ה
 ח מ"ה מ"ה
 ט מ"ה מ"ה
 י מ"ה מ"ה
 י"א מ"ה מ"ה
 י"ב מ"ה מ"ה
 י"ג מ"ה מ"ה

שרחן

איה דיני ברכת הפירות שלמה

מד

ואח"כ יברך ועוד מעט אחר יש בדבר שמה ימצא מעופש. ולא יברך עד שיכסה ערותו
והוא לכו רואה אותה כפי שנתבאר לעיר בס"ד בה' ק"ש :

כל דבר שמברך לאיכו או להחיה בו צריך לאחוז בימינו כשהוא מברך ואל יתחוב בסמין :

אין מברכין לא על אוכל ולא על משקה עד שיביאו לפניו. בירך ואח"כ הביאו לפניו
צריך לברך מעט אחרת. אבל מי שברך על פירות שלפניו והביאו לו אח"כ יותר עוד

מאותו המין אם היה דעתו על כל מה שיביאו לפניו ככ"ע א"צ לברך אם הביאו מאותו
הכרכה א"ע שאינו מאותו מין עצמו ואם היה נסך ממש ככ"ע צריך לברך וא"ה כס"ס אם

הביאו לו מאותו המין עצמו וגם עדין מנח מן הראשונים בשעת הבאת שנית מאותו המין א"צ
לברך. אבל העומד על אמת המים מברך ושותה א"ע שהמים ששותה לא היה לפניו כשברך :

נדה בירו פירי לאוכרו וברך עליו ונפל מירו ונאבד או נמאס צריך לחזור ולברך א"ע
שהיה מאותו מין לפניו יותר כשברך על הראשון רק שלא היה בדעתו עליו לאוכרו

ובסתם דעתו על כולם : כשאמר ברכה לבטלה או שהוציא ש"ש לבטלה יאמר בשכמ"ז ואם לא אמר רק ברוך
אח"ה ו' ולא אמר אלהינו יאמר למדני חקך שיהא נראה כקורא פסוק :

רק ברכה אחרונה על פירות. ובו ס"א :

א על פירות האין חוץ מה' מנינם וכל פירות האדמה וירקות ועד דבר שאין גידולו מן
הארץ שברכתו שחכך ברכה אחרונה שהם בני"ד ואם אבל ככל אלו מנינם מברך ברכה
אחת. והיה אלו ושה. ובנוסחא יאמר שבראת ננוכה. חי העלמים החיים נקודה בצירי' :

רק דין ברכה מעיג אחר ה' מיני פירות וה' מיני דגן. ובו יא מעיפים :

על ה' מיני פירות שהם גפן ותאנה ורימון זית ותמרה מברך לאחריהם ברכה א' מעיג :

על ה' מיני דגן שהם חיים ושעורים וכיסמין ושיבילת שעיל ושיפון ששקן כעין גרופ"ן
שלנו מברך כמ"מ ולאחריו ברכה א' מעיג והיה בבר"ח שנו שהחיטין שלימין והוסר

הקליפה או שבתשן ועשה מתוך תבשיל כגון מעשה קדירה אפי' עירב עמהם רבש או מינים
אחרים יותר לאכילה מברך כמ"מ ומעיג ואם לא נתן דגן בתבשיל רק לרבוץ והקפאתו

בטל בתבשיל. ואם אבל חי או עשוי קניות או שקוק ולא הוסר קליפתו והגרעיניו שלימין מברך
לפניו בפה"א ולאחריו יש להחמק אם ברכה א' מעיג או בני"ד לכן א"ה רוצה לאכול כשיעור

שיתחייב בברכה אחרונה לא יאכל אלא בתוך הסעודה ויפטרנו בה"מ או שיתחייב א"ע
בברכת בני"ד ומ"ג ויתחייב לצאת גם על זה ואם אירע שאכל כשיעור שלא בתוך הסעודה או

יברך בני"ד והא דמברך לפניו בפה"א רוקא באוכל חיים וכו' ואם ביהם דראין לאכול כך אכ"כ
האובל שעורין שלימים אפי' קלויים בא"ש אן ראויים לאכול אלא ע"י הדחק ואינו מברך רק שהכ"כ

א"ה שותה מה שקורין גערשט"ן וואש"ד שנתבשל שעורים שלימים עם מים מברך על
השעורים ב.ה"א ועל המים שהכ"כ דלא כבט"ל א' להבירו :

ד כשנותנים קמח לתוך שקדים שעושים לחוזה אם עושין כדי שיסעוד הלב מברך במים ומעיג
ואם לרובק בעימא אינו מברך במים ויברך שהגב וענין ברכה אחרונה אם רוצה לאכול

כשיעור לא יאכל אלא בתוך הסעודה וכן בקצת מיני דעק"בין שאינו אלא לריוק בעימא :

ה קמח של ה' מיני דגן מברך עליו שהגב ואת"ו בני"ד ואם עירבו במים אם היה עבה כדי
שיהא ראוי לאכילה מברך במים ומעיג וא"ה רק שראוי לשותה מברך שהגב ובני"ד :

ז על אורז ודוחן אפי' עשה ממנו פ"ז יברך שהכל ובני"ד ושבו לאכול בתוך הסעודה והיה
אפי' עשה פת קמניות מברך ג"כ שהגב אף שברכ"ן בפה"א ואם עירב קמח של אורז ודוחן

ושאר מיני קמניות עם קמח של ה' מיני דגן ובשלו בקדירה מברך במים ומעיג ואם עשה
ממנו פת מברך המצי"א ובה"ש ורוקא שיש באותו קמח פ"ה מינים כדי שיאכל ממנו כות

ד"ן בבדי אכילת פיס אבל כלא"ה אם בישל קמח של אורז ודוחן עם קמח מה' מינים מברך
במים ובני"ד ואם עשה ממנו פת מברך המוציא ומעיג :

מסגרת השלחן

ל"י לכן יש לברך תחלה : והשותה מים ושופך קצת קודם שתייתו ישפוך תחלה ואח"כ יברך. ש"ח. ברוך על
המים ושכ"י שיש מה כשנותה ישנה פסג רשפוך השאר ואם אכזרו לו שתתקופה נוסלת ישפוך ע"י שיעורב
התקופה וישנה. בה"פ :

עליו תחלה וסוף וכל מקרה
אין מנינים לאכול
הוא אפי' יברך וכן ה"ל
מין אפי' שיעור לברך
כ"ה דעו יתעב אפי' אם
למנוי ואלו נמנר יק"ל
ואו אפי' שיעור עליו
הפסוק :

שליש ברכות והיו ודבר
דבר שבו ולמד בשלן כמ"מ
ואחר כמין בברא ית
ובית שבו וכן אם תחת
ההדור כ"א א' תחתי
ב"ה ב"ה ב"ה א"ה א"ה
ב"ה ב"ה ב"ה א"ה א"ה
ב"ה ב"ה ב"ה א"ה א"ה
ב"ה ב"ה ב"ה א"ה א"ה
ב"ה ב"ה ב"ה א"ה א"ה

הדוקה את הדב ע"ה
אם במוט בחסין או כמ
הד"כ כ"ה ו"ה ו"ה ו"ה

כמ"מ ו"ה ו"ה א"ה
א"ה א"ה א"ה א"ה
א"ה א"ה א"ה א"ה
א"ה א"ה א"ה א"ה
א"ה א"ה א"ה א"ה

מברך הדינו שנים עשר
כמ"מ א"ה א"ה א"ה
א"ה א"ה א"ה א"ה
א"ה א"ה א"ה א"ה

א"ה א"ה א"ה א"ה
א"ה א"ה א"ה א"ה
א"ה א"ה א"ה א"ה
א"ה א"ה א"ה א"ה

למך מברך ששלם וברך
הוא זהו ימי המלכה ועל העובד
ואבותיו ואביו משה המלך
למלך עיר על עין משפט מברך
מימינו והקטן נדמה השטות
היה באי על הגרין ועל המלך
בת השדה וכו' ונהיה קי על המלך
הגרין ועל פיה העין באי על המלך
ואם המלך על הגרין ועל המלך
היה והדומה ביום השבת והדומה
ועל:

שלחן

איזה דיני ברכת הפירות

שלמה

רוי האוכל פחות מכזית מה דינו. וכו' ג' סעיפים :

א האוכל פחות מכזית מברך בתחילה ברכה הראוי' לאותו המין ולאחריו אינו מברך כלל ומפני שיש לרספק אם אוכל דבר שהוא כבריתו כגון גרגיר של ענב או יאגריים וכיוצא בהם שמברכין לאחריהו אע"פ שאין בו כזית דכן מן הנכון שלא לאכול ברו' פחות מכזית. ולא מקרי ברו' אלא אם אכלו כמות שהוא אבל אם דקח הגרעין ממנו לא מקרי ברו' ואם אכל מה שבתוך הגרעין כקרי ברו' דהרי אכל מה שראוי לאכול והקיפה אינו ראוי לאכולה. ואם נפל ממנו קצת ע"י בישוה כמו שרגילות הוא להתפרר אע"פ מקרי ברו' :

ב ואם אכל כזית מברך ברכה אחרונה הראוי לאותו המין וכל האוכלין מצטרפין לכזית אבל אכל ושתה אין מצטרף וציר ע"ש ידן ממש מצטרף לכזית ואם אכל מעט וחזר ואכל מעט עד לכזית אם שהה יותר בכרי אכילה פרס אין מצטרף ושעור כזית בכא"פ עיין בס' הרי"ב ואם אכל פת מבישעור והך כחויף וחזר למקומו צריך לחזור ולברך שנית בתחילה אפילו אכל פת הטה א"ל מעון ברכה אחרונה ולא הוי מעון ברכה במקומה ודינו כשאר דברים כמבואר לע ד סי' קע"ח בס"ד אבל מצטרף אכילה א' רב' אף שהך לחויף בין ב' אכילות ולבדד שראי יהיה יותר משעור כזית בכא"פ ואם אכל חצי זית מ' מיניו חצי זית אחר מברך בנ"ד וה"ה פת רב"ל. ונ"ל הדינו דבר שברכתו על המחיה או בנ"ד מצטרף הפת עמו לברך על המחיה או בנ"ד אכל פת ופירות מה' מינון שברכתו על העץ רק אם אכל פת ותמרים מצטרף בדרך בה"ע דבר ברכה הן ע"ש ס"ס ר"ח. ויין ושאר משקים ג"כ מצטרף כנ"ל. ושעור ברכה אחרונה על שתי' עיי' סי' קצ"ו והצירוף אם לא שתה ביהו השער ע"ש סי' תרי"ב :
ג המועם את הרבשיל אי"ה בולע כשעור רביעית צ"ל ברכה א' וברכה אחרונה וא"ה פורס אפי' ברכה א' אינו צריך וד"ה אם בולע פחות מרביעית וטוב ליותר שלא יבלע אפילו פחות מרביעית א"ל שבוירך תחילה על ד"א והיה כוונתו ג"כ ע"ז ומפני שיא"ל אפילו בולע כ"ש צ"כ :

רי"א דין קדימה בברכת הפירות. וכו' ב"ס :

א (ה) המעוזה וההכל. (א) המוציא. (ב) במ"ע על חטים (א). (ג) בפה"ג על יין. (ד) בפה"ע ע"זית. (ה) במ"ע של שעורים. (ו) תר"ס. (ז) גפן ענבים. (ח) תאנה. (ט) וירמין (ב). בפה"א ובפה"ע קודמין להשהב בפה"א ובפה"ע אולינן בתר החביב אמילו השני מין ד' הוי שניהם חביבים אולינן בתר מין ה' והמוקדם בפסקי קדם. שניהם אינו מין ד' ואינו חביבים או שניהם חביבים בפה"ע קדם. ומענין ת"ב פ' ב' בה מין הרגיל להיות עליו חביב ואם שניהם חביבים אולינן באיזה שהפך עתה וברכת אכילה ושתיה קודם בברכת היה :

ב הא דארינין ד"א קודם לחבירו היינו שרוצה לאכול משניהם אבל אם אינו רוצה לאכול משניהם או שלא הביאו עדיין אותו שברכתו קודמת א"צ. וכ"ז דצריך הרצה היינו לכתחילה אבל אם עבר וברך על השני אם הברכות שוות יצא וא"צ להחזיר וברך ע"ז שהיה לו דחקים ובכ"ד שזורה דעתו עליו בפירוש לפשוטו אבל בלא"ה א"צ להיות דעתו בפירוש :

רי"ב שהעיקר פומר את המפל. וכו' סעיף אחד :

א כד שהוא עיקר ועמו פזירה מברך על העיקר ופומר את המפירה אע"פ שאין ברכותיהן שוות בין מברכה ראשונה בין מברכה אחרונה בין אם העיקר מעורב בין אם כ"א לבדו (א) ואפי' פת שהוא חשוב מכך א"ה מפל כגון שאוכל דג מליח ואוכל פת עמו כרי שלא יקטו בגרונו מברך על הדג. וא"ה מעורב כ"ש הרוב הוא העיקר ואם יש בו כה' מינון ע"ש סי' רי"ח. ואם

מסגרת השחרן

די"א (א) מ"ס כי מ"מ אפילו דשעורין קודמין לפה"ג נמי"ם בפה"ע דהיי קודם לבמ"ס דשעורין וע"כ נסתפק ה"כ"ה בהיה לפני מין הבשיל של שעורים וזית מה יעשה וכו' ח"מ"א שיקח א' מן השלחן. אבל רעת הדח"ח שבמ"מ אפי' דשעורים קודם ליין וכן זית אפי' כשאין לפניו אלא מ"מ דשעורים וזית : (ב) אםנסם את שלם מקדים השלם אפילו האחד מן חביב ומין ז' צריך להקדים המוקדם בקרא אפילו השני הוא מין ז' והוא כשהשני אינו ממין ז' כלל אבל אם שניהן מין ז' צריך להקדים המוקדם בקרא אפילו השני הוא חביב. ודעת ח"מ"א שבברכותיהן שוות מין ז' קודם לשלם ורביב והא דיש מעלה למין ז' דוקא כשכבר נגמר פרוי אבל כל' שלא נגמר פרוי א"ל דין קדימה וכן הכוס חטים אין בו דין קדימה :

רי"ב (א) בין שאוכלם ביהו ובין שאוכל העיקר תחלה ובכ"ד שיהיה דעתו עליו כשעת ברכה או שרגיל בכך וישאלך הטפל באתו מעמד לאפוקי אם הלך בעינים לחזר אחר. ח"א :

היה זהו ימי המלכה וכו' וברך
הוא זהו ימי המלכה ועל העובד
ואבותיו ואביו משה המלך
למלך עיר על עין משפט מברך
מימינו והקטן נדמה השטות
היה באי על הגרין ועל המלך
בת השדה וכו' ונהיה קי על המלך
הגרין ועל פיה העין באי על המלך
ואם המלך על הגרין ועל המלך
היה והדומה ביום השבת והדומה
ועל:

אמיה עיר לוי' פחות מברך
הוא זהו ימי המלכה ועל העובד
ואבותיו ואביו משה המלך
למלך עיר על עין משפט מברך
מימינו והקטן נדמה השטות
היה באי על הגרין ועל המלך
בת השדה וכו' ונהיה קי על המלך
הגרין ועל פיה העין באי על המלך
ואם המלך על הגרין ועל המלך
היה והדומה ביום השבת והדומה
ועל:

ואם המפל חביב עליו מברך עליו ואח"כ מברך על העיקר והיינו אם איכ' המפל בפ"ע ואם אוכ' המפל תהילה אינו מברך על המפל רק שהכל אע"פ שברכת המפל ברכה אחרת אם ברכת העיקר שהכל ואם ברכת העיקר ברכה אחרת מברך על המפל ברכה הראויה לו אם אוכ'ו תהילה . ומקחת שמיניהן על רקיקין דקים איתן רקיקין היו טפילה למקחת אם אוכ'ן ביהר אבד אם אוכ' המקחת והשאר הרקיקין ואוכ'ן בפ"ע צריך לברך על הרקיקין . וכל הנ"ל הכל לפי הענין אי"ה טפילה לו אם לא וכ'ן טוב למנוע מאכול פת בשעת שתיות י"ש וצ"ל בזה וכוונא בהן :

ר"ן אם יצא אם מוציא אחרים . וכו' ס"א :

א בפת ויין ושכר ומי דבש אם היו אוכלין או שתין שנים א' פומר את הבירו מברכה ראשונה אם ירצו אם יושבין על שולחן א' ובה"ט א' מברך לכוין או כ"א מברך לעצמו אחר הזמין שאמרו בריך שאכילו משני קדרים בה"ט . וענין ברכה אחרונה ביין ובשכר ומי דבש צריכין להזקק וכל א' מברך לעצמו בכתחילה ואם בריך אהו ושמעו אחרים יצאו ובשאר פירות כל אחר מברך לעצמו אפילו ברכה ראשונה יכתחילה ואפילו בשולחן א' . ואף בשתיית יין ושכר ומי דבש אם היו נכנסין לבית אדם אחר ונתנים להם לשתות דרך ארעי כ"א מברך לעצמו . ואין אדם יוצא בברכת הבירו אפי' ענה אמן אע"פ שמע מתחילתה ועד סופה ונתכוון לצאת ידי חובתו והמברך נתכוון ג"כ להוציא אפי' יצא אפי' אינו עונה אמן ואינו יוצא אע"פ נתחייב המברך ג"כ באותה ברכה וא"ל אינו יוצא אפי' בדיעבד :

ר"ך בכל הברכות צריך להיות שם ומלכות ויש מהן שאין בהם שם ומלכות :

רמ"ן עניית אמן אחר הברכה . וכו' ה"ס :

א אין עונין אמן אחר ברכת עצמו רק אחר ברכת בונה ירושלים .
ב השומע א' מושרא מברך א' מכ' הברכות אע"פ שלא שמע כניה מתחילתה ועד סופה ואע"פ שאינו הויב באותה ברכה חייב לענות אמן אחריו א"ל שניה מטבע הברכות אין עונין אחריו וה"ה שאין עונין אחר הניוק בשעה שנוכד הברכות לפני רבו שמוחר לטמור הברכות לתינוק כתיקנן אע"פ שמברכין לבטלה משא"כ גדול הנוכד הברכות אומר בלא הוכרת השם וכשמברכין התינוקות לטמור א"ע כיון דבני תינוך הם עונין אחריהם :

ג כשישוע א' מתפלל דבר או כברך לישראל אפי' בלא הוכרת השם חייב לענות אמן וכ'ן יש לענות אמן אחר הרחמן בה"ט :

ד כל המברך ברכה שאינה צריכה ה"ז נושא ש"ש לשוא וה"ז בנשבע לשוא ואסור לענות אחריו אמן וי"א שהוא מדאורייתא ועובר על לא תשא . ושם בלא ברכה אסור להזכיר בהגם דכ"ע עובר משום לא תשא . א"ל שאוכ'ה הי"ט בפ"ק שגם ומאור מאור צ"ל בזה שלא לנגן עם הש"ע תיבות עם השמות כשהודו הש"ע והפלה ועכ"פ יאמר בשכמ"ל או לכדני חוקך כנ"ל בס"י ר"ז וע"ש וכן צ"ל לידע הברכה על כל הפירות שאם בריך ברכה שאינה ראויה בריך לבטלה ואינו יוצא :

ה אסור לגרום ברכה כשיכור לפטור אותה ברכה א"ל בשבת וכל לצוות שלא יביאו הפירות רק אחר בה"ט אפי' גרמים שאינם באים מהמת הסעודה שצריך לברך לפניו משום ברכה אחרונה לתשלום מאה ברכות וה"ה בחול אי"ה כס"פ אם בריך ברכה ראשונה אם שהה בשיעור שיכול לברך ברכה אחרונה יברך ב"א ואח"כ יברך שהכל וא"ל שתה כשיעור יך לחוץ יחזור ויברך ברכה ראשונה . וכן אם נתפסק אם בריך ב"א יך לחוץ ואח"כ יחזור ואז אם ישהה חייב בברכה ראשונה ואח"כ יברך ברכה אחרונה כנלענ"ד :

רמ"ן דיני ברכת הרוח . וכו' ה"ס :

א אסור להינות כרוח טוב עד שיברך קודם שמריח ואם זה שיוציא ממנו הריח הוא עין או מין עץ אפי' אינו עיקר הפרי שהקחת שזוקף הוא מין עץ מברך ברא עצי בשמים וא"ה עשב מברך ברא עשבי בשמים ואם אינו לא מין עץ ולא מין עשב כמו פ"ח וש"ד מברך מב"ש . וא"ה פרי ראוי לאכילה אפילו אינו ראוי לאכילה ע"י עצמו רק על ידי תערובות מברך הנותן :

שדה
 וזמן רחוק טוב בפית
 ויציא שהוא מנהג
 מרד עין בשמים
 וכן אם אמר כביב
 וכן ערב עשיר
 מנחת לפני י"א
 כ"ט רמ"ן
 הנוטה שכן ה"ה
 ומתן אם ע"ה
 אהר הצ"ו או ס"ל
 הבעיה אלה ה"ה
 א"ע ענין מ"ו
 לו י"ן מ"ו
 ד ה"ה לפני ע"י
 וענין אם ש"ך
 כ"א . אם בריך
 וכן מברך על הפ'
 דה"ה א"ב
 עש"ב עש"ב
 בענין נהנה לו
 ויין ברכת הב'
 א' המגם ענינו
 א' עש"ב ע"ה
 מזה ה"ה
 מ"ס א"ז ח"ט
 ב' אין מברכין
 לבעה רמ"ן
 אכ"ט מ"ה
 מ"ג עש"ב
 וכן חוקך
 ב"א עיקר י"ך
 או אחרת ביה
 או קוב בש"י
 ו
 ד' בעש"ט ה'
 ג' ה"ה ע"ה
 ו' ה"ה ע"ה
 ז' ה"ה ע"ה
 ח' ה"ה ע"ה
 ט' ה"ה ע"ה
 י' ה"ה ע"ה

לו תם וכו' והיה זה
קשה בו תם עם
השנה והה כיוון שהיה
בין השנים יום שישי
יום זה ענה אדר ל' וכו'
מכר אבא טאט טיך
מכר וזה אבא
שיא מרת העולם אל

שעשע לשב ושי שהיה
רצא וזה מכר טעם
מכרך כל שיש וזה
מכרך וכן ימי ימי
היתה ופי שיש ימי
שם וכו' וזה אבא
די רצא וכר אבא
מכרך כר טעם וכו'
יש מן המסין וכו' לוי
אבא ר' אהרן מן
היה משהו כר הדי
כר עתה וכו' וזה אבא
שם טעם כר טעם וכו'

מחמתו בעת הדי
הדיק וזה אבא
כר טעם כר טעם
אבא מרת וכו' וזה
הדיק

הדיק וכו' וכו'

כר טעם כר טעם
הדיק וכו' וכו'
מרתו וכו' כר טעם
אבא טעם כר טעם
כר טעם כר טעם

מרתו כר טעם
כר טעם כר טעם
כר טעם כר טעם
כר טעם כר טעם
כר טעם כר טעם

שלח

איה דיני ברכת הוראה

שלמה

ג

זקנה מברך שהחיינו על כל פעם. וליד חרשים הדיה ישנים איה חרשים אצלו שלא היו אלו שלו מעולם לאפוקי אם מכרן וחור וקנאן. בשעת הקנין יל לברך אע"פ שעדיין לא גשתמש בהן ובשעה שלובש יברך מלביש ערומים. ורוקא אם קנה כלי כמות שהוא או בגד כמות שהוא אבל אם קנה כסף ובתן לאומן לעשות כלי או בגד ובתן לחיים לעשות מלבוש אין לברך אלא כששתמש בו. ואין לברך על דבר שאינו חשוב כגון הלוק ומנעלים וכיוצא בהן אפילו הוא עני :

ג קנה כלים שמשתמשים בהם רוא וב"ב מברך הטוב והמטיב והיה אם נתנו לו כמתנה מברך הטוב והמטיב שהוא טובה ג"כ לנותן ממינן אם המקבל הוא עני טובה הוא לנותן שעושה זקקה בממנו ואם המקבל עשיר ג"כ טובה לנותן שמקבל ממנו העשיר ורוקא שהמקבל אדם חשוב והכל לפי הענין אם המקבל עשיר :

ד הגנה לומר למי שלובש בגד חדש תבלה ותתחדש ואין אומרים על בגד של עור אף אם תפור תחת הבגד :

רכך דיני ברכות פרמיות. ובו נ"ס :

א מצוה להשתדל לראות מלכים. וכשרואה מלכו איה אומר ברוך שנתן מכתרו לב"ו. והוראה חכמי איה שחכמים בהכמות העולם כגון בשבע הכמות אומר ברוך שנתן מהכמתו לב"ו. והוראה חכמי ישראל מברך שחלק מהכמתו ליראיו. והשלטונים שאין עול מלך עליהם לשנות דבריהם וכן הורג במשפט מברך עליהם. ועל החרשים שממנה המלך בכל עיר טוב וישר לברך בלא שם ומלכות :

ב הרואה קברי ישראל אומר בא"י אמה אשר יצר אתכם ברוך וכו' :
ג כל ברבב הרא"י אם חור וראה אותו דבר בתוך שלשים יום א"צ לחזור ולברך אבל אם ראה מלך אתר מברך. והיה קברות אתר מברך :

רכה דין ברכת שהחיינו וכו'. ובו ה"ס :

א הרואה את חברו לאחר שלשים יום אומר שהחיינו ואחר יביח אומר מזה סתים ולא שהחיינו והא דמברך רווקא אם חביב עליו ושומר בראייתו :

ב מי שנעשה בנו בר מצוה והיינו כשהנער קורא בשבת ראשונה מברך אביו בחך שפטרני מענישו של זה והברכה תהיה בלא שם ומלכות. ומצוה לעשות סעודה באותו יום שנכנס בשנת י"ד :

ג פרי חדש שמתחדש משנה לשנה או ב"פ בשנה רק שיל ומן קבוע לנידולו מברך שהחיינו בשעת אכילתו (א) ראשונה וא"ל בירך בשעת אכילת ראשונה ג"כ טוב שלא יאכל מאוהו המין עד שיתחייב בברכת שהחיינו ממקום אחר ואז יתכוין ג"כ ע"ז ואם א"א לו בקד או לא יברך ויברך בשנה שיגמור נידול דפרי ואם בירך קודם לכן חזור ומברך כשיגמור נידול הפרי. ואם המינין אינן חלוקין בשמן רק חלוקים במעמם כגון תאנים לבנים ותאנים שחורים ב' מינין הם והיה ב' מינין אגסים או תפוחים או אגוזים ומברך עד כא' :

ד על יין חדש אינו מברך אע"פ שהוא יודע שהוא חדש כיון דאינו ניכר בין חדש לישן אבל על תירוש מברך שהחיינו. ואם בירך על ענבים שהחיינו או אינו מברך אף על תירוש שהחיינו :

ה אין מברכין שהחיינו על רק מפני שעומד כל השנה בקרקע. והיה על כסם חדש דאינו ניכר בין חדש לישן רק על ריפיות מברך דניכר :

ו עתיד אדם ליתן את הדין על שראה מיני פגרים חרשים ולא אכל :

ז הרואה בריות משוננים דהיינו כושי וגיהור והוא ארים הרבה או שרואה מי שהוא ל"ב הרבה ומי שבטנו גדול מתוך עוביו נראית קימתו מקופחת והננס וכי שהוא מלא יבלת ופיתוי הראש שכר שערותיו דבוקים זה בזה ואת הפיל ואת הקוף וכיוצא בהן מברך בא"י אמה משנה הבריות. והרואה את החיגר ואת הסוכא ואת הקטע בידיו ומוכה שחין ומי שפגמור בנזקדים דקם לבנות איה ממעי אבם מברך משנה הבריות ואם נשתנה אה"כ מסגרת השלחן

מסגרת השלחן

רכה (א) ויקדים ברכת הפרי דה"ח. ובה"א כתב שיקדים שהחיינו וכ"כ בפ"ח בשם שו"ת כתב משה

14 15

שְׁחָה

אִיה דִּינִי בְּרַכַּת הַרְאָה שְׁלֹמֶה

כַּבֵּד דִּינִי אִמַּת וְהָא דַּמְבַּרְךָ דִּינִי אִמַּת דּוּקָא אִם מַצְטַעַר עֵלְיוּ . וְאִם רֹאה אַהֵר שְׁלֹשִׁים
בְּבִרְכַתוֹ אוֹתוֹ אוֹ אַהֵר כִּי צֵא בּו מְבַרְךָ עוֹד פַּעַם :

ה הַרְאָה אֵילֻנוֹת טוֹבִים וּבְרִיּוֹת נְאוֹת אִפִּילוּ עִבְרִים אוֹ בַּחֲמַה אוֹמֵר בְּאִי אִמִּיה שְׁכַבְה לִי
בְּעוֹלָמִי וְאֵינוֹ מְבַרְךָ עֲלֵיהֶם אֵלָא פַּעַם א' אֲאִיכ רֵאה אַהֲרַת יוֹהֵר נָאה אוֹ הוּא עֲצִמִּי
נְרֵאָה עֵתָּה יוֹתֵר נָאָה וְאִי אִפִּילוּ תוֹךְ ל' שֵׁר רֵאִיה רֵאשׁוּנָה מְבַרְךָ וְאִסִּיר לֹד סַחֲכֵךְ בְּאִדָּם רֵשַׁע
בְּיוֹתֵר מִשּׁוֹם דֹּאֲדִיל שֶׁאֵר רַבִּי אֵת רִיבִיךָ בַּמָּה אַהֲרַת יוֹמִים אֵיל מִימֵי לֹא נִסְחַלְתִּי בְּרַמַּת
אִדָּם רֵשַׁע וְכֹל דַּמְסַחֲכֵךְ בּו עֵינֵינוּ כְּהוֹת וְרֵאִיה בְּעֵלְמָא מוֹתֵר וּמְבַרְךָ אִיָּה נָאָה כִּנְל :

רכְּו הַרְוֹאָה פְּרַחֵי אֵילִן מַה מְבַרְךָ . וְבו סִ'א :

א הִנְצֵא כִימֵי נִסְן וְרֹאֵה אֵילֻנוֹת שְׁמוֹצִיאִין פְּרַח אוֹמֵר בְּאִי אִמִּיה שְׁלֹא הִסִּיר בְּעוֹלָמִי
כְּלוֹם וּבְרַא כְּרֹת טוֹבִים וְאֵילֻנוֹת טוֹבִים לִיהֲנֹת בְּהֶם בִּיא וְאֵיל בִּירְךָ עוֹד אַהֵר שְׁנֵדֵל
הַפִּירוֹת לֹא יִבְרַךְ עוֹד :

רכְּו בְּרַכַּת הַזִּיקִים . וְבו סִ'א :

א עַל הָרַעִימִים אוֹמֵר שְׁכַחוּ גִבְרֹתוֹ . וְעַל הַזִּיקִי הוּא כּוֹכֵב הַיּוֹדֵה כַּחַץ בְּאוֹרְךָ הַשְּׁמוֹם
מִמָּקָם לְמָקָם וּנְמַשְׁךְ אֵירוּ כְּשִׁבְמִי וְעַל הַבְּרַקִּים וְעַל הַרוּחַת שֶׁנִּשְׁבּוּ אִיָּה רוּחַ גְּדוֹל מְבַרְךָ
עֲמִיב אִפִּילוּ אַהֵר כִּי שֵׁל הָאֵה וְשִׁמְעִיה מְבַרְךָ וְכִי שֵׁלָא נִתְּצוּרוּ הָעֵבִים נִפְשֵׁר בְּבִרְכַּה א' **א**
נִתְּפָחוּ בֵּין בְּרַק בְּרַק וּבֵין הַסַּ לְרַעַם צִל וּמְבַרְךָ :

רכַּח בְּרַכּוֹת יוֹמִים וְנִהְרֹת הַרִים וְנִבְעוֹת . וְבו סִ'א :

א עַל יוֹמִים וְנִהְרֹת גְּדוֹלִים הַמְּשׁוֹנִים כְּגוֹן פְּרַת וְחִידֻקָּךְ וּבְמָקוֹם שֶׁאֵי נִשְׁחַגָּה כְּהִלְכֶם עֵי אִדָּם
וְעַל הַרִים וְנִבְעוֹת מְשׁוֹנִים וְנִבְרַת גְּבוּרַת הַבּוֹרָא בְּהֶם וְעַל מְרִבְרִים מְבַרְךָ עֲמִיב . וְעַל הַסַּ
הַגְּדוֹל שְׁהוּא אוֹקִיטֵם הַמְּקַף הַעוֹסֵם מְבַרְךָ שְׁעֵשֶׂה אֵת הַיָּם הַגְּדוֹל :

רכְּמִי בְּרַכַּת הַקֶּשֶׁת וְהַמָּה בַּתְּקוּפָתָה . וְבו סִ'א :

א הַרְוֹאָה קֶשֶׁת אוֹמֵר בְּאִי אִמִּיה זֹכֵר הַבְּרִית וְנִאֲמַן בְּבִרְיֹתוֹ וְקִיִּים בְּמֵאֲמָרוֹ . וְאִסִּיר דַּמְסַחֲכֵךְ
בְּקֶשֶׁת בְּיוֹתֵר וְהַמְסַחֲכֵךְ בְּיוֹתֵר עֵינֵינוּ כְּהוֹת . וְהַרְוֹאָה חֲמַה בַּתְּקוּפָתָה הוּא מְכִיחַ שְׁנַה לְכִיחַ
שְׁנַה מְבַרְךָ בְּנִץ חֲמַתָּה עֲמִיב וְעִכְ"פִּי יֵאָהֵר מִגַּ שְׁעַת רֵאשׁוֹנוֹת . וְכֵן מְבַרְךָ מִשְׁרֹאֵה לְכַנְה
בְּשִׁרְתָּה וּכְוִכְבִּים בְּמִשְׁמֵרוֹתָם וּמּוֹלַת בְּעֵינִים וְצִירִי לִיּוֹהֵר :

רלֵךְ דִּין קֶצֶת בְּרַכּוֹת פְּרִמְיוֹת . וְבו וִים :

א הַמְּתַפְּלֵל עַל מַה שְׁעָבַר הִיז תַּפְּלַת שׁוֹא כְּנִין הִיחָה אֲשֶׁרְתוּ מְעוּבַרַת אַהֵר מ' יוֹם לְעִיבּוּרָה
וְאִנְרִי יִרְ שַׁחֲדָא אֲשֶׁרְתִּי זְכֹר וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בּוֹה :

ב הַנִּכְנֵם לְכַרְךָ אוֹמֵר יְהִי מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁתַּכְּנִימוּ לְכַרְךָ זֶה לְשׁוֹם . וְכִנְנֵם בִּשְׁמוֹם
אוֹמֵר מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁהַכְּנַחְתֵּנוּ לְכַרְךָ זֶה לְשׁוֹם . בְּקֶשֶׁת לְצֵאת אוֹמֵר יְרִמֵּה ה'
אֱלֹהֵינוּ שְׁהוֹצִיאֵנִי מְבַרְךָ זֶה לְשׁוֹם . יֵצֵא בִּשְׁמוֹם אוֹמֵר מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁהוֹצִיאֵנִי
פְּסִיךְ זֶה לְשׁוֹם וְכִשֵּׁם שְׁהוֹצִיאֵנִי לְשׁוֹם כֵּן תִּלְוִיכֵנִי לְשׁוֹם וְכִי בְּאִי שׁוֹמֵעַ תַּפְּלָה וְזוֹ הוּא
תִּפְּלָה שְׁנִכְתַּב בְּסִ' ק"י . וְהִינֵנוּ אִם יוֹצֵא בְּהַשְׁכַּמָּה מִכִּיךָ שְׁצִיל תִּפְּלָה וְאִיָּה יוֹצֵא בְּאִמְצַע הַיּוֹם
בְּהַשְׁכֵּךְ אוֹמֵר רַק כֹּאֲלִי ה' אֱלֹהֵינוּ שְׁהוֹצִיאֵנִי מְבַרְךָ זֶה לְשׁוֹם אִתָּר עִכְבֵּר אִמֵּר בְּהַשְׁכַּמָּה
תִּפְּלָה וְאִם אֵינוֹ הוֹקֵךְ כְּכִיךָ בְּהַשְׁכַּמָּה רַק מְעִיר קֶטֶן אִמֵּר הִיָּה אַהֵר שְׁהַהוֹיֵךְ בְּרוּךְ יִיר וְכִי
כְּמִבּוֹאֵר בְּסִ'מִן ק"י :

ג הַנִּכְנֵם לְמוֹד אֵת גִּרְנוֹ אוֹמֵר יְרִמֵּה ה"א שְׁתַּחֲלַח בְּרַכְה בְּבִרְיֹה הַזֶּה תַּחֲלִיל לְמוֹד אוֹמֵר בְּרוּךְ
הַשׁוֹמֵחַ בּו כְּהַ בְּבִרְיֹה הַזֶּה מְרַד וְאֲחִיכֵי בִירְךָ הִיז תַּפְּלָה שׁוֹא שְׂאִין הַבְּרַכָּה מְצוּיָה אֵלָא בְּדַבְרֵךְ
הַסְּמִי כֵן הָעַן וְהִיָּה כִכֵּל עַסְקִים שְׁעוֹנָה יֵאֲמֵר בְּעַקֵּךְ הוּא כְּנִל :

ד הַנִּכְנֵם לְקוֹץ דָּם אוֹ שְׂאִרֵי רַפּ אוֹת יֵאֲמֵר יִיר שִׁהֵא לִי עַסְק זֶה לִיפִיאָה כִי רּוּפֵא תִנֵּם אַתָּה
וְאַהֵר שְׁהָקוּ יֵאֲמֵר בְּאִי אִמִּיה רּוּפֵא הוֹלִים :

ה מִי שְׁמַתְעִשׁ וְחִבְרִיו אוֹמֵר לֹד אֲסוּתָא יֵאֲכֹר לֹד בְּרוּךְ תַּהִיָּה וְאַחִיכֵי יֵאֲכֹר לִישׁוּעָתְךָ דַּהַמְּתַפְּלֵל
עַל חֲבִירוֹ הוּא נִתְּנָה תַּחֲלִיָּה :

לְעוֹם

שְׁחָה

דְּעִימֵם יוֹהֲרָא

וְרֵאָה שְׁכַח מוֹנִי

אוֹ אִם אֵיל לֹא בִי

מְבַרְךָ יִשְׁן כֵּן

וְהוֹיֵךְ עֵינֵי נִפְלִי

וְהַבְּרַךְ בְּרַכְתֵּךְ בְּכֵן

444 וְאִבְרֵי חֲכָמִי

וְהִשְׁתַּח וְהוֹיֵכֵהוּ

בְּרוּךְ אִי רַבֵּה תֵּן

אֵת יוֹכֵן מִיָּבֵהוּ וְזוֹ

בְּקֶשֶׁת צִדִּיקִים וְיִזְקֵךְ

אֵילֵי נֶשֶׁה רֵשִׁים וְ

לִקַּח עֵצִי אֵת אִפִּי

מִטּוֹבֵי אֵת יוֹכֵן

מִיָּמֵי כְּעֵת הַשְּׁמֵן

וְהַיָּסִים אֲחֵרֵי וְזוֹ

וְהוֹיֵכֵהוּ מִקְּבֵי עוֹנֵי

מִתּוֹת עוֹנֵי מִאֲדָם

וְסַפֵּר כִּיבִי וְחֲכָמִי

וְזֵר חִיבֵי אֵת תֵּן

עֵינֵינוּ מִתּוֹתָם מ

בְּעוֹתֵי מִשְׁעַר

רַבֵּךְ דְּרַמֵּם

אוֹ יוֹהֵר שְׂאִי וְיִמִּי

שְׁעַר הַזֶּה בְּכֵר ש

רַבֵּךְ וְכֵן תַּפְּלָה

אוֹ צִל מִיָּר לְחַתֵּל

וְחִבְרֵנוּ יוֹם לִי

דֵּן עֵת וְעִירֵי ש

לְחַתֵּל מִיָּבֵהוּ כֵּן

אוֹ בְּשֵׁנֵי הַחֵקֵי אֵת

אוֹכֵל אֵת תַּחֲלִיל עֵי

פִּלְעֵי דְּמִטְּוֵה וְעִיבֵי

פִּלְעֵי דְּהַשְׁתֵּי מִיָּן

בְּצִירֵי לִשְׁלֵל ה

וְאִם אֵיל מִיָּס

רַבֵּךְ הַרְוֹאָה

אוֹ אֵיל אֲשִׁירֵי

עליו ואם רוצה אחר
היה ענין עמו
במה צדק באי אמה
הוא אמת וזה טעם זה
הוא מדרך ואמר וזה
הוא טעם זה וזה טעם
לפני מותר ומבין את
אשר באי אמה שלא
ביום ולא בדרך עי
ביום

אמר טעם זה היה כיון
החלת שטעם זה היה
הוא טעם זה וזה טעם
לוקם על הדרך

א"כ
במקום זה נשנה חסד
ועל מדרש מדרך נכב
את הים תהי

בדורו וקיים באשר
היה חקקה הוא טעם
ראשונה וכן מדרך
ביום הדרך זה

אשר מנובת את יוס

ענין זה הוה וזה
לשון קטן וזה אשר
הוא ענין זה וזה
ועל זה באי שטעם
לשון זה וזה טעם
זה וזה טעם זה וזה
זה וזה טעם זה וזה

זה וזה הוה נכב
אשר הוה מטה את
זה כלי
קטן זה וזה טעם זה
ועל זה וזה טעם זה

ד לעולם יהא אדם רגיל נומר כל בה דעביד רהמא: וטב עביד:

רל"ג שכל כוונתו יהיה לשם שמים. וכו ס"א:

אם א"ל לו בלא שינת צה"ל ויכן ביום ויאמר תהלה ויהי גועם ובלבד שלא יצריך בה שאמור לישן ביום יותר משינתן נמשין ואף בזה הכעס לא תהא כוונתו לדגאת גופ אלא דהחיות גופו לעבודת השי' וכן בכל מה שהנהגה בע"ז לא יכוין להנאתו אלא לעבודת בוראו והברך בדכתיב בכל רדמך דערו והמנה נראה דע הוא לשון חבר וזהו דעה' שהוא הקפ"ה ושינתה וק"ל). ואמרו חכמים כל מעשיך יהיו לש"ש שאפ"י דברים של רשות כגון אכילה ושתייה והשינה והליכה והישובה והקומה והתשכיש והשירה וכו' נרכי גופך יהיו כולם לעבודת בוראך או דבר הגורם עבודתו שאפ"י היה צמא ורעב אם אכל ושתה להנאתו אינו משובת אלא יהיכוין שיאכל וישתה כפי חיותו לעבוד את בוראו. וכן אפ"י יושב בסוד ישירם ולעמוד במקום צדיקים ולידך בעצת המישים אם עשה להנאת עצמו והשמים הפצו והאותו אינו משובת אפ"כ עשה לשי' וכן בשכיבה אצל' בופן שיכוד לעסק בחירה ובמציאת לא יתגרה בשניה לענג עצמו אלא אפ"י בופן שהוא יגע וצריך לישן כדי לנוח מליעותו אם עשה להנאת גופו אינו משובת אלא יהיכוין לתת להעיניו וללבונו מנהג לצורך הבריות שלא תמרוץ דעתו בתורה מהמת כניעת השנה. וכן בתשימש אפ"י בעונה האמורה בחורה כדקק"ן ס' ר"מ אם עשה לה שלים האותו ולהינת גופו ה"ו כניעה ואפ"י אם נתכוין שיהיה לו בנים שישמשו אותו וימלאו מקומו אינו משובת אלא יהיכוין שיהיה לו בנים לעבודת בוראו או שיתכוין לקיים מצות עונה כאדם הפורג חובו או מפני שנתירא שלא יוציא זרע לבטלה וכן בשיתה אפ"כ וכסר כרברי חכמה צריך שתהיה כוונתו לעבודת בוראו או דבר המביא לעבודתו כללו של דבר חייב אדם לתת עינו ולבו על דרכיו ולשקול כל מעשיו במאנו שכמו וכשוואה דבר שיבאיתו לעבודת בוראו ויתברך יעשהו. ומי שנוהג כן עובד את בוראו תמיד וצריך להדר בכל זה מאוד:

בעזרת מושג מענה ומטה. אתחיל ה"ל מנחה ומעריב וק"ש שעל המטה:

רל"ב דברים האסורים בשעת המנחה. וכו ס"א:

א יוהר שלא יתחיי לאכול בסעודה גדולה משעה תשיעתו ולמענה שהוא חצי שעה קודם זמן מנחה אבל סעודה קטנה יותר משום דעכשיו קורא המשמש לבה"כ ולא היישין ששא' יפשע וה"ה בכ"ז שיש לחוש ששא' ימשוך הרבר עד זמן מנחה ויהיה שעה עוברת וענין דין עיין בחושן משפט ס' ה':

רל"ג זמן תפלת המנחה. וכו ב"ס:

א צ"ל כאר לכתחלה להתפלל מנחה קודם פלג המנחה והוא י"א שעות חסר רביעית. ולעולם חשבתינו היום ל"ב שעות והלילה ל"ב והם נקראים שעות זמנים והשבתינו מעלות השחר עד צה"כ וצריך שיהא סוף תפלת המנחה קודם פלג המנחה ואם מתפלל אח"כ נכון להדר להתפלל מעריב בצה"כ והיינו אפ"י ברכו שקודם ברכת ק"ש יהא בצ"כ ומפני שאנו נוהגין להתפלל מעריב קודם צה"כ ע"כ מן הנכון לומר להתפלל מנחה קודם פלג המנחה ובעריב או בשעת הרק אפ"י אם מתפלל שניהם אחר י"א שעות חסר רביעי שהוא פלג המנחה יצא אבל אם התפלל ערבית קודם פלג המנחה לא יצא ומפני שאי"ל לצמצם להתפלל מנחה קודם פלג המנחה וערבית אחר פלג לכן טוב להתפלל אף מנחה באיחור משיתפלל מעריב קודם פלג המנחה כיון דאנו מוכינין התפלות ומי שמתפלל ביהירות או טוב להקדים המנחה קודם פלג וערבית בצה"כ אם אינו ירא ששא' ישבח:

ב צריך ליטול ידיו קודם התפלה אפ"י א"י דהם שום לבלוך ואפ"י עומד מיומורו או מאכילה ואם א"ל מים מומנים א"צ ליטול ידיו:

רל"ד הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה. וכו ס"א:

א א"ל אשרי בלא מנין ואם אמרו יאמר כומור א' במנין ואח"כ יאמר הקדיש עליו והזכר כשלוסר

בשלושר יאמר הלכה א' במנין דאליב אינו נכון למר (א) קריש. ואמר קודם תפלת מנחה פ' המיד וקמרת כדמעיל סי' א' אם נמשך אים עד צד"כ לא יאמר קריש התקבל :

רלה דין קיש של ערבית. וכו' ב"ס :

א זמן קיש בלילה משעת יציאת ג' כוכבים קמנים. ואם הוא יום מעונן יתמון עד שיצא הספק מלכו ומי שמתפלל מבעוד יום ערבית אעפ"כ קורא בתחילת הלילה הקיש בלא ברכות או קרא על כמותו ג' פרשיות ויתכוון לפטור בוח. ואסור להתחיל לאכול חצי שעה קודם זמן קיש ואם התחיל לאכול אחר שהגיע זמנה ספסוק וקורא בלא ברכות ואח"כ קורא אותה בברכותיה ומתפלל. ואם לא התחיל לאכול אע"פ שנטמ ידיו צריך להפסיק ג"כ להתפלל והיה אם אין שהות להתפלל אח"כ מי סיק אף לתפלה :

ב כתחלה צריך לקרות קיש מיד בצה"כ ו א יעשה כל מלאכות קודם קיש וזמנה עד חצי הלילה ואם אחר וקרא עד שלא עלה עמוד השחר יצא ואם מחמת אונס שהיה שבור או הולך קרא קיש של ערבית עד גין הרמז יצא ואו לא יאמר השכיבו בברכות קיש ואם שנתבר אחר התהלת זמן קיש לא מקרי אונס :

רלז ברכות קיש של ערבית. וכו' ב"ס :

א יפסק בין ברקע כרצונו ובין בורא יום ולילה. ויאמר רושיענו אלקו ישענו שלא יהא יותר מי"ח אכרות בי"ח פסוקים שז ברוך ה' לעולם אמן ואמן ויכול לומר י"ח פסוקים בין מעומד בין מושב. ול"נ להכניע דאם ישב בברכות קיש אין לעמוד ואם עמד בברכות קיש אין לישוב בי"ח פסוקים :

ב צריך ליתר שא להפסיק בין גאולה לתפלה של ערבית דארו"ל איהו בן עה"ב זה הסומך גאולה לתפלה של ערבית ויגפ"כ תגלה עם רציבור עדיף מסמיכת גאולה לתפלה ש"ע דכן א"ל התפלל תפלת ערבית ומצא ציבור שמתפללין ת"ע ותפ"ל עמהם (א) אף שעדיין לא קרא ג"כ קיש של ערבית וברכותיה. ואף אם בא לכהניג בשעה שש"ע מתחיל ברכות קיש של ערבית והוא לא התפלל מנחה ותפלת מנחה בעוד שגיע שין לת"ע ואח"כ יתפלל ערבית עם הציבור ורא אמרינן שימתין להתפלל מנחה עד שיתחיל הקהל ערבית ויתפלל עם הקהל ביחד ואח"כ יקרא קיש וברכותיה ויתפלל דאינו שייך מנחה למעריב כד :

רלז סדר תפלת ערבית וכו' : ררז קבוע עתים תורה בלילה. וכו' סי' א :

א צ"ל ביימוד הלילה יותר מבשך יום והמכטלו עונשו מרובה וא"ל גמר שיעורו ביום ישנים בלילה מיד ומתחילה יתנה שלא יהא עניו נר :

רלמ דין קיש על מפתו. וכו' ד' סעיפים :

א ארו"ל כד הקורא קיש על מפתו כארו אהו חרב של ב' פיות בידו ומקיין ברילין היסגו כן יוהר מאוד בקיש שעל מפתו שלא ישבח :

ב אחר שקרא ג' פרשיות וברכת המפיד אסר לאכול או לשתות או לדבר כן אם רוצה לשמש כמטו יסוד ידיו וירחץ הש"ז מעיו ויהוה ויאמר אח"כ קיש וברכת המפיד ויא יאמר ברכת המפ"ל קודם השמש ואם א"ז כיום יאמר תהיה כל ה"ש ואח"כ יוררר פ' שמע והמפיד ג"כ ויאמר אח"כ פ' שמע וברכת המפיד זמן הנכון לנהוג לקרות ג' פרשיות וכל הקיש חוץ המפיד ואח"כ כשרוצה לישן יאמר ברכת המפיד ועוד פעם פ' ראשונה שכא יצטרך לדבר :

ג אין ישנים יחודי בחדר (א) מפני הסכנה. ות"י וחלה ואבר ותהן וכזה ות"ח צריכין שמירה בלילה אף בלא שניה :

ד קודם שיהא יפשש במעשיו שעשה אותו היום ואם ימצא שעשה עבודה יתורה עליו ויקבל מסגרת השלחן. רלד עמ"ש בפי' ג"ח סי' ב :

רלו (א) ואח"כ יקרא קיש וברכותיה ואומר בולא"ז מעומד. ואם יש שהות יקרא קיש וברכותיה וירלך ברוך ילא"ז ויראו עיניו. בה"ש :

רלמ (א) ויאמר גדול לשכב פרקדן דהינו ששוכב על גביו ופניו למעלה ושוב שדו"גל עצמו לשכב על צד שמאל. ח"א. וישכב כמשה מיוחד. בה"ש :

דין שרא לעשות וכו' וזמנה שיהיו ברוכה וקב"ה שב אר"ל של זמניו פי' ששתדלו וזמניו ופצתיו וזמניו ופצתיו וזמניו ופצתיו

רמ"ב אין יתנה ה' א"א ה"ה גמ"ו א' שפיתסן סתיה ה"ה יום. דפיתסן קיש בעיניו פנימם טבעי. אעשה ענין מחו"ד י"ד לשמש בליל א' פ"ב לבי א"י ביט עיבו זמנו סביבות ובעתה שיתו וביניה אהו ומקט"ב ואלו סוף למפתו או א' סוף למפתו כפי שיפ"ה ודין מפתו כפי שיפ"ה ודין מפתו כפי שיפ"ה

א"א ה"ה גמ"ו א' שפיתסן סתיה ה"ה יום. דפיתסן קיש בעיניו פנימם טבעי. אעשה ענין מחו"ד י"ד לשמש בליל א' פ"ב לבי א"י ביט עיבו זמנו סביבות ובעתה שיתו וביניה אהו ומקט"ב ואלו סוף למפתו או א' סוף למפתו כפי שיפ"ה ודין מפתו כפי שיפ"ה ודין מפתו כפי שיפ"ה

א"א ה"ה גמ"ו א' שפיתסן סתיה ה"ה יום. דפיתסן קיש בעיניו פנימם טבעי. אעשה ענין מחו"ד י"ד לשמש בליל א' פ"ב לבי א"י ביט עיבו זמנו סביבות ובעתה שיתו וביניה אהו ומקט"ב ואלו סוף למפתו או א' סוף למפתו כפי שיפ"ה ודין מפתו כפי שיפ"ה ודין מפתו כפי שיפ"ה

א"א ה"ה גמ"ו א' שפיתסן סתיה ה"ה יום. דפיתסן קיש בעיניו פנימם טבעי. אעשה ענין מחו"ד י"ד לשמש בליל א' פ"ב לבי א"י ביט עיבו זמנו סביבות ובעתה שיתו וביניה אהו ומקט"ב ואלו סוף למפתו או א' סוף למפתו כפי שיפ"ה ודין מפתו כפי שיפ"ה ודין מפתו כפי שיפ"ה

ויש... אשר קודם תחלת המלכה
לפי שאי אפשר קודם המלכה

ויש מעט יסודו עי' שיש
לומר חלו הקדש בלא ברכה
החלו לאכול חיי' שיש קודם
בלא ברכות ואולי קודם
ע"י ע"י המלכה כי הנהגתו
ק"ל להמליך
אבות קודם קיש ומנהג ע"י
ואם ממת אדם שיהיה יסוד
ממ המלכה בברכות ק"ל
מקיי אדם

ושענין אלו שישנו ויהי
אשר ויכול ויחיי' יהי מוסר
אין יעמוד ואם עשר בברכות

וארזי אחרון בן יחיה זה ויהי
קודם מסיבת נאמר תחלה זה
הכל ל' נמש' ו' אף שכתוב
ב' בשעה שהיו מביאין סבין
שדעו שיש לתת ארזי' יחיי'
ש' שחיו וקח' עיבת ויהי
ש' ש' מנה מעשים מ'ו

לתורה במלה וכו' וכו'

בה א"ל נבי שיש ענין שיש

עוד בזה ומוקן ביה"ק וכו'

הוא דבר יקרא וזה נמש'
וברכה המבי' הוא אדם יחיי'
לפי הדרה מ' בשעת המסע
מ' פירוש וכל קדש היום
אישתו וכל ענין דבר'
הוקח וזהו שיש ענין המלכה

עשה מצוה ויורה עליו וקח
עני

מנהג... אם יש שיהי ק"ל
ב' בני ובני' תחלה וכו' סוד
ה' משה

שרחן

איה דינו קיש על ממתו

שלמה

נב

עניו שלא לעשות ובפרט בעבודת הכציון כגון חניפות ושקרים וליצנות להז' וכעס וקדרה
וכדומה צריכין ברוך ביהוה ארויל כל שתבירו נענש על ידו איין מכויןן אותו במחיצתו של
הקב"ה שוב ארויל שיה' את ריבוי' בפה הארבת ימים אמר מימי לא ענתה על ממת' קללת
הבירו פי' שמחלתו זו הכל מה שעשה לי לכן מן הנכון לומר קודם שינה שרי ליה מאריה
למאן דמצערין לי בין בממון בין בדברים בכל ענין בין בגדול זה בין בגדול אחר :

רמ' איך יתנהג האדם בתשמיש ממתו . ובו טורים :

א אם היה מצוי לא יהא נגיד ביותר עם אשתו אלא בעונה האמורה בתורה המיימים
שפרנסתן נשוי להם ואין פורעין כס' והם ב"א המעוננים והבריאים אפילו הם בני תורה בכל
יום . הפועלים שעושין מלאכה בעיר אחרת ולנים בבתיהם פ"א כשנבוע ואם עושין מלאכה
בעירם פעמים שבוע . ועונת ת"ח מליני שבת לכילי שבת והיה ברח' ויש' ואי יאמר אדם
אעשה עצמי כתי"ח כי הטעם שבוחר צריכין לעסוק בתורה בלילה וכתוב וענתה לא יגרע . ואין
לשמש בליל א' שפכת וזכי שבועות וש"ע והז' א"ל בליל מבילה וצריך לקיים העונה הנ"ל
אפי' בימי עיבור ומניקה או א"ה זקנה או יורה או עקרה וכ"א צריך דפקוד את אשתו בליל
מבילה ובשעה שיוצא לדרך ובליל ביאה מן הדרך וכן כשהוא מכיר בה שהיא משדלתו
ומרצה אותו ומקטטת עצמה לפניו כדי שיהן דעתו עליה . (וכן הא' ארויל אין אשה מתעברת
אלא ספק לשבילתה או ספק לוסתה או אפשר שתהיה מעוברת חייב לפוקד סגוף לוסתה רק ופרוש עונה
א' סגוף לוסתה כפי שתבאר ב"ד ס" קפ"ד בס"ד ואם הו' לא קיים מצות פריה ורביה כפי שתבאר באה"ע
חייב לפוקד בכל יום כתי"ח) ואף כשהוא מצוי אצלה לא יכוין להנאות אלא כדאם שפוער חובב
שהוא הייב בעונתה ולקיים מצות בוראו שיהיה לו בנים ועסקים בתורה ומקיימים מצות
בישראל וכן אדם כמיון לתקון הולד שבששה תרשים אחרונים יפה לולד שמתוך כך יצא מלבן
ומורו שפיר דבי' . ובג' אמצעים יפה לולד וקשה לאשה ובג' ראשונים טוב למעט כי קשה
לאשה וקשה לולד . והמשמש בליל צ' מיום שנתעברה הי' שונק דמים אע"פ שהאיראנא שומר
פתאים ה' אע"פ טוב שלא לשמש אם אפשר :

ב וא"ה מכוין נגדור עצמו בה שלא יהאורה לעבירה כי רואה יצרו נזכר ומתאוה לדבר ההוא
גם בוה יש קיבול שבר' אך יותר טוב היה לו לדחות את יצרו ולכבוש אותו כי אבר
קטן יש באדם מרעיו שבוע משביעו רעב אבל מי שאינו צריך לדבר אלא מעורר האותו
כדי למלות האותו זו היא עצת יצח"ר וכן ההיתר יבא אל האיסור וע"ז אמרו רז"ל המקשה
עצמו לדעת יהא בנידוי :

ג לא ישנה אדם בבום זה ויהן עניו בבום אחר שיהן מהשבתו בשעת תשמיש על האחרת
והוא נקרא בני ערבוביא . בני אנוכה אפי' אינה אנוכה ממש רק שאינה מרוצה לכן אם היה
לו כעס אכור לשמש עד שיפייסנה ויכול לכפר עכה קודם תשמיש שיפייסנה . בני שנ' אה
בשעת תשמיש . בני נידוי א' כדם בני תמרה בני מורדת דאמרה לא בעינא לך ואע"פ הוא
משמש עכה אע"פ שרצויה בשעת תשמיש . בני שכרות א' מרם בני גרושת הלב שדעתו
נגרשה אע"פ שהוא אוהבה כגון כאותן שכופין והוציא . בני הצונח שתבעתו בפה והרי היא
בזונה ואכור לקיימה אבל מי שאשתו מרצה אותו ומקטטת עצמה לפניו שיהן דעתו עליה
ה"ל בנים מהוגנים ועל אלו תשעה מרות הנ"ל כתיב וברותי ככם המורדים והפושעים וכ'
וצ"ל מאור בכל זה :

ד אסור להסתכל באותו מקום שכל המסתכל שם א"ל בושח פנים ועובר על והצנע לכת
ומעביר הבושה מעל פניו שכל המתבייש אינו חושא כרתיב ובעבור תהיה ויראתו על
פניכם לבלתי התאסו זו הבושה וכוונת הפסוק נראה דבפנים נכתבין העונות כרתיב ולנו בושח
הפנים ועוד דקא מגרה יצה"ר בפנשיה וכ"ש הפגשק שם שעובר על כל אלה ועוד שעובר
על כל תשקצת אנה נפשיותים :

ה הוא לכמה והיא למעלה זו דרך עזות . שמשו שניהם בא' זה דרך עקש :

ו אסור לשמש בפני כל אדם א"ה ניעור ואפי' ע"י הפסק מחיצה עשרה ובפני תינוק שאינו
יכול לדבר בודר ולכן ארויל אסור לישן בחדר שאיש ואשתו שרוין בתוכו וע"ז אומר
נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה ואפי' באשתו נדה :

ז בית שיש בו סת' אסור לשמש בו עד שיהיה בפניו מחיצה גבוה' ו' ויגל דארנו המיותר
לסית

11

לסית לא מהני אפי' גבוהים עשרה ורוחב ד' ואם י"ל בית אחר אסור עד שיוציאו ואם יש בו תפילין וכו' והוא שפירם אסור עד שיתגמם בכלי ת"כ וע"ל סי' מ' נתבאר בס"ד ואם פירש מלתו ע"ג ארגז חשוב כתי ת"כ ואם ארגז גדול מ' סאה והוא אפי' ברום ג' חוקקת רשות לעצמה; טוב לזרז לשמש אחר תצות הלילה אם אינו ירא שמה יבא חיז לירי קרי ר"ל; מ' ישמש באימה ובריאה ובצניעות גדולה ויקצר בתשמיש א"ל שעושה בשביל שתאמה היא וזרוע תחילה כי המורעת תהיה וולדת זכר ואיש המזרוע תחילה וולדת נקיבה. וכן אחר תשמיש ישרה על ה"טמן כרי שלא יצא לבטלה אפי' טפה א' ויחשוב בשעת תשמיש באבות ואמהות הקדושים וצדיקים וחסידים ומומרים שברור ההוא שמכירין אותו והיה באפשר שיהיה הולד כמותן וחליה לחשוב באנשים רשעים וקרוב שיהיה הולד כמותן כי הכי הוקף אחר המתשבה;

י לא יספר ענה בדברים שאינו מעניני התשמיש לא בשעת תשמיש ולא קודם לכן וע"ז נאמר מגיד לאדם מה שחזו אפי' שיהיה קיה שבין איש לאשתו מגידין לו בשעת הדין ויג"ל דה"י המסוקי משוכבת חוקק שמור פתיך כי בן יגבל אב בת קמה באמה כלה בחמותה כי כשאין התשמיש בקדושה ה"ל בנימ מהוגנים לו' א שוכבת חוקק זו אשתך שמור פתיך מלרוב עמה בשעת תשמיש כי בן יגבל אב וכן מצאנו קצת בתרגום וירוק והמעט שלא יתן דעתו באשה אחרת ואם היה לו כנס עמה יכול לדבר עמה לרצותה קודם תשמיש כני"ל;

י"א אסור לשמש לאיר הנר אפי' ששפאיל בטליתו וז"ה לאור הלכנה או לאור הכוכבים א"ה מאירים הישב נאם עושה כחיצה גבוה עשרה טפחים לפני האור מותר א"ה מאפיל בטליתו אפי' שזאור נראה דרך המחיצה או שמאיר למעלה מהמחיצה או מצדו וזוהר מאור שלא יראה אור בשעת תשמיש דגורם נכפה לבניו ואפי' היא מעוברת וכן אסור לשמש ביום אלא בבית אפל ות"ה שהוא צנוע בדרביו ולא יסתכל מאפיל בטליתו שרי ואין נוקקין דבר זה אלא לצורך כשיצרו מתגבר עליו;

י"ב אסור לשמש ממתו בשני רעבון או בשאר צרות שהם כרעבון אלא לחשובי בנימ וי"א דאף בליל טבילה מותר וא"ה ירא שלא יבא לירי עבירה מותר בכ"ע. וכן אכסניא אסור לשמש ממתו א"ל שיהיה בית ובלבד שלא ישן בטליתו שה בעה"ב וא"ה ירא שלא יבא לירי עבירה מותר אפי' לא יחדו לו בית;

י"ג שכבת זרע הוא כח הגוף ומאך העינים וכ"ז שיצא ביותר הגוף כלה וחייב אובדים וכל השמטוף בבעילה וקנה קופצת עליו וכחו תשש ועיניו כחות ור"ה רע נדרף מפיו ושער ראשו וגבות עיניו וריסי עיניו נושרים ושער זקנו ושחיו ושער גלגלו רבה ושיניו נושרות והדבכה כאבים חוץ מאלו באים עליו עד שאמריו כחמי הרופאים א' מאלף מת משאר חולאים והאלף סרוב תשמיש לפיכך צריך האדם לוהר בזה ויבין וישביל בשכלו שבשביל הנאה מעמדת כזה יאבד חיים;

י"ד לא יבעל כשהוא שבע או רעב אלא כשיהעכל המון שבמעיו וטוב שלא לבעוד ביום הקזה והיוצא מבה"כ קבוע שיש לו שם כקום קבוע ומושב אל ישמש ממתו מיד. וז"ו שמניקה לא תשמש אלא בזמן שהתינוק ישן ואח"כ לא תנוק לו עד שיעור הילוך מיל; מן המשמש כמזו על מטה שהתינוק ישן עליה אותו תינוק נכפה ר"ל וא"ה בר שתא ל"ל בה או שהוא מונח דהרי ראשו ל"ל בה או דמנח ידיו עליה לית לן בה;

רמ"א שלא להשתין בפני מפתח וכו' ס"א;

א' מהרברים שש נא הקב"ה המשתין בפני מפתח אינו ערום ומביאין לירי עניות א"ה לארעה ולא במנא ומחרר אפי' למטה. ובאשה אסור אפי' מהדרה לבראי; סק"ק בע"ה;

בעזרת רגול מרבבות . אתחיל הלכות שבת

רמ"ב להזהר בכבוד שבת . וכו' ס"א;

א' ארז"ל בעון חילול שבת חיה דעה רבה ובהמה כרה וביא משתוממן ואין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת ולא חרבה ירושלים אלא בשביל שהללו בה שבת . שוב אסרו רז"ל אלכלי שמרו ישראל ב' שבתות בהלכתן מיר היו נגאלין שנאמר וכו' . ואלמלי שמו

שלח
שמו ישראל שבת
וכן בשביל עמכם
ויהי שמו בכבוד
ויפתח שבת השני
הענין על דעת בני
אז"ל אבד הקב"ה
אז"ל כי מוטונו
הוצאת שבת וזוהר
ושהי ומקבל בני
מנו
רמ"ב דין המשתין
א' אם מקבל א"ה
הוא יקח דב
ישראל קב
היהו לשיט וזו
לחשודים אין וזו
ליום יעני שבת
לחשודים וזו
רמ"ב צוה א"ה
א' מותרים א"ה
מותר ברא
בבית על א"ה
שהוא אצו בן
מותר ליל
עם האוי שלא
ב' התפארת
כרובת ישראל
ג' חזון הקנה
א"ה קבילות
הכנס דמי הש
שוקקים הכותו
שם
רמ"ב שיעור
א' ויגמון
ק"ה ירמי
קולנו שבת
לדעות מש
שאר שיש
מלאכה זו
הוא וזקק
בשבת א"ה
מכנת

שלמה

שלחן

איזה דיני שבת

שרמה

נג

שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון . ועשירים שבכל ארצות כסה תן זוכין בשביל שכבדו את השבת ע"כ יהיה מאוד בהלכות שבת כי הלכתא דרבא לשבת . ויהיה מאוד בכבוד השבת ואם א"ל טוב לצמצם בשאר ימים כדי לכבד את השבת . ולא יפתות משני תבשילין בכל מעודה . ומצוה לאכול דגים (א) בכל מעודה ואם העכור מיקרים היער של דגים נכון להקן שלא יקנו דגים . ואי יתום אדם על ממונו בהוצאת שבת כי ארזיל אמר הקב"ה לישראל בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו בי ואני פורע . שוב ארזיל כל מונותיו של אדם קצובין לו מ"ה חוץ מהשירי והוא ר"ת הוצאת בניו להמכור תורה והוצאת שבת ויו"ט ור"ח אב פיתח פוחתין לו ואם הוסף מוספין לו . ולפ"ז לאו מדיריה קאביל ושתי ומקבל ג"כ שבר טוב על זה כי ארזיל כל המענה את השבת נותנין לו נהלה בלא מצרים וניצול משיעבור מלכותו ונותנין לו משאלות לבו :

רמז דין המשכיר שדה ומרחץ לאי . ובו ס"א :

אם מקבל האי לעשות מלאכה לחדש או לשנה לישראל יקבל הרווחים והאי יקח דבר קצוב איסור נגזר הוא ברווח שיש ואם האי מקבל כל הרווח ונתן לישראל דבר קצוב מותר אי"ה בהבלעה וא"ה על שבת לתוך אסור ככ"ע . וה"ה אי"ה באריסות דהיינו לשלוש ורביעי ג"כ מותר אי"ה בהבלעה והוא דבר שדרכו ליהנם באריסות או להשכירם ואין דרכו לשכור פועלים וא"ל אסור שלא יאמרו שהוא שכר את האי ככך וכך ליום ונפני שכמה דברים מקרי דרכו להשכיר ולאריסות וככה דברים אין נקראים דרכו להשכיר ויתן באריסות יעשה בכ"ע ש"ה קודם השכרה או ליתן באריסות תצ"ל מאוד בזה :

רמז איזה מלאכות יכול האי לעשות בעד ישראל . ובו ג"ס :

א מתנה עם אי על מלאכה וקוצץ דמים והאי עושה לעצמו ואף על פי שהוא עושה בשבת מותר ב"ר"א בצניעה כגון בביתו של אי וכיוצא בו ומלאכה של צורך מחובר אפילו בביתו של אי אסור אם פורסם שהוא של ישראל ואם בנה אי לישראל בית בשבת באיסור שהוא אסור כן הדין נכון להחמיר שלא יכנסו בו ואם אינו אסור אלא מחמת מראית עין מותר . ול"ר בית ה"ה כל כלאכה שנעשה באיסור שלא יהנה מאותה מלאכה . ואם התנה עם האי שלא לעשות והאי עשה מותר אם כוונתו למחר לתשום מלאכה אבל אם עשה רמובת ישראל אפי' עצמו אסור :

ב השפחות אסורים לעשות מלאכה בשבת בבית ישראל אפי' לצורך עצמן שלא יאמרו מדאבת ישראל היא עושה :

ג יהודי הקונה מכס או בריק געלי"ש וכיוצא בזה ומשכיר לאי בשבת לקבל מכס מותר אי"ה בקיבולת דהיינו שאומר לו כשתגבה מאה דינרין אתן לך כך וכך . וכן ויכל להשכיר המכס וכש השבת לאי והאי יקח הרווח של שבת לעצמו . וכן וענין ריחים מה שלוקחים הכרות וכן כיוצא בזה ויהיה ש"ה יושב הישראל עם האי בשבת אי"ה שהוא יושב שם שלא יגנוב האי אי"ה בקבולת וענין לקמן בהלכות פסח ס' ת"ן :

רמזה ישראל ואי שותפין אך יתנהגו בשבת . ובו ב' סעיפים :

א מן הנכון שלא לעשות עם אי שותפות כלל וכפי שנוכר בא"ה ס' קניו ובה"ט סימן ק"ז וב"ד סימן קמ"ו ונ"ש הטעם ואף דלא קימ"ל הכי קצת מן הנכון הוא משום איסור חיולו שבה שהאי עושה מלאכה בשביל ישראל ואם אירע שעשה יעשה ש"ה אך להתנהג מחמת חילול שבת . ויכול ישראל ליתן לאי מעות או ש"ה להתעסק בהם ואע"פ שהאי נושא ונותן בשבת כמעות שהוא או בש"ד וחולק עמו כל השכר בשהו מפני שאין מלאכה זו מוטלת ע"יו לעשותה שנאמר שהאי עושה שליחותו וכן אין העסק גיב"ר מ"ה הוא דרוקא ככה"ג אבל אם כ"א עוסק ביומו וישראל צריך לעשות נגד מה שעשה אי"ה בשבת אסור בכל ענין וכן מותר לישראל ליתן סחורה לאי למכור אם קצין לו שכר ובלגב"ר שלא יאמר לו מכור בשבת :

ב מכירת העלחן . רמב" (א) נוהגין ללוש כדי שיעור חלה בבית לעשות מהם לחמים לבצוע עליהן חצי שנת . רמ"א . ואין כ"ו לאכול פת אי"ה בשבת . ס"א :

א"ר אמר עד שישיגו ואם ירו...
ל"ט כ"ט שמיא כפי' אדם יעשה
קמא ביום ג' תיקתק שבת לעשות
א"ר אמר וכו' חיי קרי' :
א"ר עשה בביתו שיש
השופר תחלה ויהיה קצת
מה א' ויחשב בעת השבת
הוא משכירין אותו והרמב"ם
קובץ שיהיה חולל במתן מ' :

ת השמיש ולא קדם לבן ויעשה
מפנין לו בשבת הדין והוא
אסור מלה שבתה כ' בש"ה ויהי
א"ר אמר מותר א"ה מסיפין
הוא שבתה או מצד ויהי א"ה
מביתו וכן אסור לישב ש"ה
הוא משכירין אותו והרמב"ם
קובץ שיהיה חולל במתן מ' :

סימון אלא לחיובו ב"ה
א"ר מותר ככ"ו כן בארמ"ה
מלכותו ש' נהגים א"ה ו"ה
לו בת' :
א"ר הנה מלה חיי אריות כ'
ויהי ר"ה נהג וישיב וישיב
ל"ה ר"ה וישני ש"ה ויהי
א"ר מ' מספר חלום תהי'
בשבת . נמשל א"ה מה
במקום ושב שלא לומר כ'
כ"ה אל ישיב משו מ' .
לו ע' ק' שוקר ויהי מ' :
מה ר"ל ו"ה כ' ש"ה
ה' ל"ה ל' כ' :

יהיה ומכאן ליתן ענינו
דה לביאין תוקן ענינו

שבת

וסימן וכן חלילה מה
שחלה בה שבת . ש'
שואב וכו' ואל
ש"ה

ב אם אפה אי בתנורו של ישראל בשבת בעיני ונתנו לו פת או שיד בשכר התנור אסור הדנות כמנו וכן כל כיוצא בזה וציל בכל דינים אלו:

רמז דין השאלה והשכירה לאי בשבת. וכו' דים:

א אעצ דקיסל אין אדם מצווה על שבתת כלים אפה כלים שעושין בהם מלאכה כגון מהרישה וכיוצא בזה אסור להשכיר לאי בעיש וביום ה' מותר להשכיר ובכרד שלא יסול שרד שבת א"א בהבלעה כגון שישכיר לו להודש או לטבע אכר שלא בהבלעה אפי' בכלי שאין עושין בו מלאכה אפי' חדר דודר בו אסור ובהבלעה מותר אפי' בעיש בכלים שאין עושין בהן מלאכה ולהשכיר בשבת אסור בכך הכלים בביע' הרוי כמקח וממכר ולהשאיר לו מותר אפי' בעיש אפי' התנה עם האי' שיחזור וישאל לו דקא' הוי זאת כשכירות ובכרד שיוציא מפתח ביתו של ישראל קודם שבת ואם האי' דר במקום שאין איסור להוליך שם מותר אפי' בשבת להשאיר:

ב אסור להשאיר או להשכיר בהמתו לאי שיעשה בה מלאכה בשבת לפי שאדם מצווה על שבתת בהמתו אבל אם מתנה עמו שיהינה קידם שבת מותר להשאיר ולהשכיר בתחילה אבל אם מתנה שלא יעשה בו מלאכה לא דאין האי' נאמן ע"ז. ואם השאירה או השכירה לאי' והתנה עמו שיהינה קודם שבת ועכבה בשבת יפקירה בפ"ע קודם שבת כדי שינצל מאיסורא דאורייתא או לפני ג' בני אדם ואין א' מהם יכול לזכות בו אבל להשאיר או להשכיר או לשנות בהמתו תוך לתחום או שתעשה מלאכה לכתחילה שפקירה אחרת יש לאסור א"ל שהוא צריך הרבה לזה ואו יפקד בפני ג' אנשים. ואף ב"ש אדם מצווה על שבתת בהמתו. ואם האי' השכיר בהמתו לישראל מצווה הוא ג"כ על שבתתו ואם שבר מעבים והשכיר לאי' שרי ממ"ז וכן מותר להשכיר אם קיבל עליו אי' אחריות מתה אנגיבה וגיולה ויקרא וזולא וה"ה אם השאיר בזה הא"ן ופשיטא אם השאיר לאי' שיהא רשות בידו להוציאו אם רצה שלא ברשות ישראל וזקוף הרמ"ם על האי' וזחריות השור על האי' וכן אפילו לא יהא רשות ביד האי' להוציאם ע"י שזוקאם הרמ"ם על האי' במלואו ואפילו יהודי האי' ויעשה אפותקי או ימשכו אצל ישראל ועובר האי' בו מלאכה מותר א"ל אבר לו מעבשיו. וכך התיר' הנ"ל יפרסם שעשה דרך היתר:

ג אם ישאר ואי שותפין בבמה מותר לעשות בה אי' מלאכה בשבת ע"י שיתנה עם אי' בתחלה כשקנו אותה שימור האי' בשבת וישראל ביום הול' ואם לא התנו מתחלה אסור אע"פ שהתנו אח"כ וצ"ל כאד בכך הנ"ל:

ד כל התרים הנ"ל היינו לאי' אחר אבל אי' שהוא עברו ומוליך הסתורה שר בעה"ב אין היתר בהפקר או במכירה לכתחילה דהיי אסור להניח לעשות מלאכה לעברו אפי' הוא מישבר לו רק דיסע עם המוסים וגם אינו אומר לו שיוך בשבת:

רמז דין עכ"ם המביאים כתבים בשבת. וכו' ב' סעיפים:

א שולח אדם אגרת ביד אי' אפירו בעיש ע"ה והוא שקצין לו דמים ואע"פ שרא פירש לו כמה יתן לו רק שאמר שיתן לו דמים ע"ז ובלבד שלא יאמר לו שילך בשבת וגם לא יאמר לו ראה שתעמוד ביום א' או ביום ב' במקום פלוני וא"א להיות שם אי' שיוך בשבת. וא"ל קצין אסור אפיו יכול להיות קודם שבת באותו מקום דמי שנשתנה והטעם שמה לא יכצאנו במקומו וילך אחריו בשבת. ואי קביע בו דואר בי מתא הוא פאסטמיסטע"ז משדחן בעיש והוא דיכול להגיע שם קודם שבת דאו הא' נותן להאסטמיסטע"ז שהוא עומד בקביעות בעיר ואפיו לא קצין מותר. ואם צריך לילך בשבת בב"ע אסור לשנות בעיש אם לא קצין וביום ה' מותר לשלוח בב"ע ואפיו לא קצין לו שבר. אם האי' מתחיל עם ישראל דומר שיוך לו שבת והיא דעתו על הטובה שקיבל כמנו הוי כקצין ושרי וכן אם הויך האי' מעצמו אד מקום אחר והישר. נותן לו אגרת מותר אם יכול להגיע לשם קודם שבת אפילו לא קצין והא קביע בו דואר:

ב מי שיש לו שבר אי' דשנה או יותר אסור לשלוחו בעיש עם איגרת ואם לא שבר רק לשלוח אגרת מותר ולאו דוקא אגרת ה"ה כ"ד דינו כאגרת רק בריא אינו שיוך בו דואר:

שדחן

רמז דין הבכירה
א אם נכנס כספיה
שבתת בשבת
החזר חוזק
מת שקנה שבתה
בשבת אם יודע לו
יותר מעשרה אסור לו

רמז דין השיבו
א אסור לקנות סעוד
ה"ל חום ככל דא
מותר ונזכה להחיל

ב ויש מי שכתב
לשבת כשהוא מנין
לפניו כן בשבת
אם הו' יצא האש
אף גבש ע"ס

ג המנע העבודה
א יחשב כבדק
סוד וכו' לרבי
מטו שיעצו מנרא
לוי שקנה ונכחו
ועשה לשבת או
בשבת

ד פנה לרשיו א'
ה"ה שלא לקש
א העושה מלאכה
בטוה מלאכה
ק"ל שיש וזמן טוה
לעזר שבת ה"ה
מותר חזק צריך
והכרע ע"ש
א"ל שיהא ע"י
אף שהוא צריך
לשבת

ה המנע העבודה
א יחשב כבדק
סוד וכו' לרבי
מטו שיעצו מנרא
לוי שקנה ונכחו
ועשה לשבת או
בשבת

ו המנע העבודה
א יחשב כבדק
סוד וכו' לרבי
מטו שיעצו מנרא
לוי שקנה ונכחו
ועשה לשבת או
בשבת

ז המנע העבודה
א יחשב כבדק
סוד וכו' לרבי
מטו שיעצו מנרא
לוי שקנה ונכחו
ועשה לשבת או
בשבת

ביום עשין ביום מלאכה כגון
ה' חורף לחסוד וכדו' שרי
ב'ע' אבי ילא בחוליה ארי
בלעה מחר אפי' בעיש כגו'
ב'עודו במקח ומכר והחייק
ר'א דיו וצד כשירות וכו'
במקום שאו אסור לחייק

ביום שבת ופי' שאם עשה
שבת מותר המלאך והחייק
אפי' בעין ופי' ואם המלאך
ה' שבת וקפדת בעין קו'
א' א' פנים יתר חזקה כי אפי'
ה' מלאכה וכתובת עשית
אנשים ואף ביום אים שבת
עשה הוא נ"ב עי' שבתו וכו'
ק"ב עניו א' איתו ביום
שבת אם המלאך ראי' שיה
ע' עי' הא' היתות וכו'
ע' שוקף הדם עי' אפי'
הלא ורבה הא' כי מלאכה
שעשה דרך היתו'
הבה בעיני עי' שבתו ע'
וחי ואם לא תנו מלאכה

דף השתות עי' מנחה א'
ה' מלאכה תכתי אפי' א'
ה'
ה'

ה'ש' ואפי' עי' עי' עי' עי'
ה' שוקף מנחה עי' אפי'
ה' והמטה שבת א' ויצאנו
ה' מסתמטין שבתו בעיני
ה' שהא עי' מבינות בעיני
ה' עי' אפי' עי' עי' עי'
ה' עי' שירא חיי' שוקף לו
ה' עי' היתו עי' עי' עי'
ה' קודם שבת אפילו א'

עונות ואם לא שבתו וכו'
מאבות ר'א ב'א אפי'
א'

שלחן

איה דיני שבת

שלמה נד

רמח דין המפליג בספינה וההוהך בשירה בשבת. ובו ס"א :

א אם נכנס בספינה בע"ש וקנה שבתה דהיינו שהיה שם כל בה"ש של שבת אף על פי שמפלת בשבת מותר (א) ויש שעושין ג"כ קידוש בספינה ואה"כ הוורין לביתם ויכנס ע"פ המר הוורין לספינה ומפליגין ואז כשגיע יבשה אסור מזה מר"א אבל א"ל יצא הכספינה מעת שקנה שבתה מותר וע"ד סימן ת"ד ו"ס לא קנה שבתה כנ"ל אסור אפילו לכנס בה בשבת אם ידוע לנו עמקרקע הכפינה לקרקע הגדר פרות מ"י טפח ס ואף שהבים עמוקים יותר מעשרה אסור לצאת בספינה חוץ להחום משום אסור הווכין ואפילו הוא יושב למעלה מ"י בקרקעית המים וצ"ל בזה מאוד :

רמז דינין השייכים לע"ש. ובו ב"ס :

א אסור לקבוע מעודה (א) בע"ש שאינו רגיל בימי החול כדי שהוא תאב לאכול בלילה וכל היום בכלל האיסור רק מעורת מצוה הקבועה כגון מילה ופדיון הבן ע"ה וכנס בע"ש מותר ונצוה להתחיל קודם ע"ה עשירות. ונצוה להנע אפי' לקבוע סעודה שגורה בהוד מ"י שענת ולמעלה :

ב ויש מתענין בע"ש מה"ט שהוא תאב לאכול וא"ה קצת עיניו אצלו לא יענהה שלא וכנס לשבת כשהוא מעונה. ואותן המתענין בע"ש לא ישלמו רק עד אחר יציאה מביתו. נאום לפרש כן בשעת קבלת תענית שלא ישלם ובת"צ ישלם ונת"ה ישלם. והענין יצא צ"מ אם חל יצא הראשון בע"ש לא ישלם ואם השלים או שחל יצא הא' בהוד כששלים אוי ישלם אף בע"ש לע"ס. והיה בער"ה וא"ה נצטער קצת בהענתו יש והקל שלא להל"ם :

רנ הנחת הסעודה לשבת. ובו ב"ס :

א ישכים בבוקר להכין צרכי שבת ואפי' יש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום דבר לצרכי שבת וראי' אמר ארם לא אפגום כבודי כי זה כבודו שמכבד את השבת כמו נכנינו בנמרא דכמה הנאים עשו בעצמם לבי"ש אע"פ שהיה לרם עבדים. ויאמר עד כ"ד שקונה לכבוד שבת ונצוה להכין בחד בשבת ושבת ואם ימצא דבר נאה היכנו יהיה השנה לשבת ואז יאכל כל ימיו לכבוד שבת. ומצוה למעום מכל תבטוי בע"ש ופשיטא בשבת ג"ל. וירבה בשר ויין ומגדני' כפי יכלתו וע"ד סימן רמ"ב :

ב מצוה להשהי' את הסבין בע"ש כי זה מכבוד שבת שמבין עצמו לאכולה :

רנא שא לא לעשות מלאכה בע"ש מן המנחה ולמעלה. ובו ס"א :

א העושה מלאכה בע"ש מן המנחה ולמעלה והוא מ"י שענת ומצה אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה ודוקא כעושה מלאכה דרך קבע אבל דרך עראי לפי שעה ולא קבע עלי' שרי ולכן כותר לכתוב אג"ש וכיוצא ולתקן בגדיו לצורך שבת כותר וה"ה בגדי חבירו לצורך שבת וי"נ נומל עליו שכר אבל אסור אפי' לכתוב קהבירו בשכר ולעצמו דרך לימודו מותר וא"ה צריך להקן בגדי אחרים בשכר שא"ל מה יאכל רק בצמצום והוא רוצה החוציא השכר על שבת מותר. ומסתפרין כל היום שהוא כבוד שבת וספר ישראל לא יספר לעיכוס א"י שהוא עני הוצה קהוציא על שבת כנ"ל ולכן יהיה ג"כ הכותב סת"מ שלא יכתוב בשכר אף שהוא צורך עתה למוזה או ס"ת או המולין אף שהוא עני כנ"ל וטוב לודר ככ"ז ממנחה גדולה ויש לאום כעמט קצת בלימודו בע"ש כדי שיוכין צרכי שבת :

לא

מסגרת השלחן

רמח ואם הכפינה הולכת כשכול הישראל כגון שרובה ישראל אסור ליכנס בתוכה ג' ימים שלפני השבת. וכן בגדרות אבל בימים כגון להמיר לעולם שלא להפליג בכפינה תוך ג' ימים שלפני השבת אלא אם כג' שחול' לדבר מצוה. ע"י בש"ע :

רמז מדינה אסור לילך בע"ש יתר מנ"ס ועכ"פ צורך כ"א ליהור מאד שיכנס להאושפוזא בעוד היום גדול כדי שוכלו להכין צרכי שבת בשבילו כי כמה מכוילים באו ע"י שבעל אושפוזא או אפי' בביתו כשכא סוכך לשבת מוסיקין לבשל בשבילו ומחללין שבת ומכ"ש שכו"ש יכשל שיחאחר בדרך עד שחשכה ממש וכמה הלול שבת יש בהוצאה והכנסה ויצאה מרוץ לחתום ושכירת בהמתו ולכן כ"ז ישום האדם אל לבו ולא יסתנה ויצד' לומר עוד היום גדול והדרך טוב. ח"א :

רנב מלאכות המותרים והאסורים להתחיל בע"ש כדי שיגמרו בשבת. ובו ה"ם :

א לא יתן לעבדים דבר בשבת להוציא מתוך ביתו ואפי' יחד לו העבדים קרן זווית. ואם העבדים אלם מותר :

ב מהר ליתן בגדים לכובס עבדים מע"ש אפי' סמוך לחשיכה אם קצץ לו דמים הוא שלא יאמר לו לעשות בשבת וגם שיעשה העבדים המלאכה בביתו. וא"ל קצץ ונתן אף בר' וה' וראוהו עושה מלאכתו בש"ה צ"ל נו שלא יעשה בשבת ואם התה מלאכה מפורסמת ורודע שהיא של ישראל ועושה אותה במקום מפורסם אסור אפי' קצץ ואפי' הקול יצא שהוא של ישראל צריך למחות בידו כשרואה עושה בשבת אפי' קצץ וצ"ל :

ג אע"פ שקצץ אם ירוע ישראל שגמרו בשבת אסור לכבוש הבית בשבת וצריך להסתיי במ"ש בכדי שיעשו. ובב' י"ט של גלויות מותר בשני בכ"ש א"ל שצריך אדיו בשבת א ב"ט. ואם יש התלות שנגמר בע"ש מותר בכ"ע. ואם היה נגמר מע"ש אע"פ שהחליקו בשבת מקרי נגמר בע"ש הואיל ויכול לכבוש בלא החלקה ורוקא אם שיגר לו עבדים בביתו אבל אסור לוקח כרים מבית ה' ו"ט או להביאו ע"י עבדים בכ"ע ובכ"ס חטוני שאינו אופן מותר לישראל המכירו לוקח וליקח ממנו בשבת מעעלים ובגבר שא לא יקצוץ דמים בשבת :

ד מותר להטעין בקורת בית הבר והגת מבני' גדול ויתרסק קודם שבת ואו השמן היקן היצא כהן מותר אבל אם הטעין סמוך לחשיכה המשקים אסורים ומותר לתת הוי"ט ל' לוקח החיים של מים סמוך לחשיכה א"ה ריהיים של עבדים ולא יעמיד בעצמו שם א"ל כשמומר לחטים של פסח ואם רחיים של ישראל אסור משום השמעות הקלוא"ל במקום פסורה :

ה כ"ציה שימשמש אדם בכליו בע"ש סמוך לחשכה שלא יהיה בהם דבר שאסור לצאת ככרמלית או שמא יש אצלו דבר מוקצה ויתיר הגרו ויקח כל התלוי בו :

רנג דין כירה ותנור ליתן עליהם הקדירות בע"ש עד סם רני"ט. ובו ד"ם :

א כללא דמיתא בזמן הזה אין לנו שום הטמנה כיון שאינו מגולה למערה אך צריך שלא תהא הקדירה נוגעת בגחלים דא"ל ה"ה שהייה. ויהיה ש"א יעמיד הקדירה אצל דופן התנור והם הרף הסותם התנור לא יגע בקדירה. ובבשר (א) צריך ליתנו חי סמוך לחשיכה משם או שנתבשר כמאב"ד קדם שבת ובתנור מוח במיט הכל שרי ואם יש בו גחלים לחשות אין לפותחו וסתם אלא ע"י עבדים. ואם הגחלים כביב הקדירה לא יקח הישראל הקדירה כ"א עכ"פ ואם הקדירה עומדת על הגחלים שרי אם א"א בענין אחר ואפילו אם אין בו גחלים יפתח על ידו עבדים ואם לא יעשה ע"י ישראל קמן ואם לא יעשה בעצמו ע"י שיגר גחלים כ"ל אבל אסור לסתום התנור בגולה כמוך להטמנתו דיש לספק עמא הקדירות אינן מבושלין כל צרכן וגורם בישוף ואפילו ע"י עבדים אסור ואם סזם ע"י עכ"ס מותר בריעבד אבל בעצמו אסור אפילו בריעבד :

ב ובענין להניח התבשיל חם אצל התנור שרי אפי' הוסק כבר ועל התנור נהגו היתר א"ל הוסק עריין ואם נתן רבנה או ד"א על התנור ואח"כ נתן הקדירה עליה שרי אפי' הוסק. ובתבשיל קר אפי' קודם שהוסק אסור אפי' לסמך כ"א ע"י עבדים קודם שהוסק והאחר שהוסק אפי' ע"י עבדים אסור כ"א לצורך כירה או קמן שא"ל מה לאכול ודבר שאין בו רוטב אפי' כר כחם דמי וא"ל נצטמן לגמרי אפי' יש בו רוטב נהגו דחקו ואם בניחו במקום שאין יכול להתחמם ע"י שהי"ס מהר לסמך אצל התנור אבל לא עליו אא"כ יש בו דבר המפסיק ו"ה לתך הקבלין בעיני דבר המפסיק אבל ע"ז לבונו מסביב התנור ה"ל מסיכה וה"ה במינו משקים ופירות דינא הכי וע"ג קדירה הקבועה בתנור נמי דינא הכי אבל התת לתוכן קנקן עם משקים פשוטי דאסור לישראל אסור ליתן מים לתוך הקדירה ההיא אפי' קדם שהוסק אך אם נתנם עב"ס קודם שהוסק שרי ליהנות מהם ואם נתן ישראל ע"ש סמוך לחשיכה אסור. ויתר הדינים עיין בפ"ים :

ג אסור לכרוך בשבת קדירה עם מאבד חם בכרים וכסתות אבל אם פינן קדירה אחרת מותר לכרוך קדירה ההיא. צ"ל כשנתן בשבת רוטב אם לתוך קמניות או ש"ד שלא יגיס בכף אף שהוא ג"כ חם ועי"י ס' ש"יה :

ד אסור לכוין אש על קדירה אחרת אלא אם כיוון להחמם אותה וזהו ש"א יעמיד הקדירה אצל דופן התנור והם הרף הסותם התנור לא יגע בקדירה. ובבשר (א) צריך ליתנו חי סמוך לחשיכה משם או שנתבשר כמאב"ד קדם שבת ובתנור מוח במיט הכל שרי ואם יש בו גחלים לחשות אין לפותחו וסתם אלא ע"י עבדים. ואם הגחלים כביב הקדירה לא יקח הישראל הקדירה כ"א עכ"פ ואם הקדירה עומדת על הגחלים שרי אם א"א בענין אחר ואפילו אם אין בו גחלים יפתח על ידו עבדים ואם לא יעשה ע"י ישראל קמן ואם לא יעשה בעצמו ע"י שיגר גחלים כ"ל אבל אסור לסתום התנור בגולה כמוך להטמנתו דיש לספק עמא הקדירות אינן מבושלין כל צרכן וגורם בישוף ואפילו ע"י עבדים אסור ואם סזם ע"י עכ"ס מותר בריעבד אבל בעצמו אסור אפילו בריעבד :

ה אסור לכוין אש על קדירה אחרת אלא אם כיוון להחמם אותה וזהו ש"א יעמיד הקדירה אצל דופן התנור והם הרף הסותם התנור לא יגע בקדירה. ובבשר (א) צריך ליתנו חי סמוך לחשיכה משם או שנתבשר כמאב"ד קדם שבת ובתנור מוח במיט הכל שרי ואם יש בו גחלים לחשות אין לפותחו וסתם אלא ע"י עבדים. ואם הגחלים כביב הקדירה לא יקח הישראל הקדירה כ"א עכ"פ ואם הקדירה עומדת על הגחלים שרי אם א"א בענין אחר ואפילו אם אין בו גחלים יפתח על ידו עבדים ואם לא יעשה ע"י ישראל קמן ואם לא יעשה בעצמו ע"י שיגר גחלים כ"ל אבל אסור לסתום התנור בגולה כמוך להטמנתו דיש לספק עמא הקדירות אינן מבושלין כל צרכן וגורם בישוף ואפילו ע"י עבדים אסור ואם סזם ע"י עכ"ס מותר בריעבד אבל בעצמו אסור אפילו בריעבד :

ו אסור לכוין אש על קדירה אחרת אלא אם כיוון להחמם אותה וזהו ש"א יעמיד הקדירה אצל דופן התנור והם הרף הסותם התנור לא יגע בקדירה. ובבשר (א) צריך ליתנו חי סמוך לחשיכה משם או שנתבשר כמאב"ד קדם שבת ובתנור מוח במיט הכל שרי ואם יש בו גחלים לחשות אין לפותחו וסתם אלא ע"י עבדים. ואם הגחלים כביב הקדירה לא יקח הישראל הקדירה כ"א עכ"פ ואם הקדירה עומדת על הגחלים שרי אם א"א בענין אחר ואפילו אם אין בו גחלים יפתח על ידו עבדים ואם לא יעשה ע"י ישראל קמן ואם לא יעשה בעצמו ע"י שיגר גחלים כ"ל אבל אסור לסתום התנור בגולה כמוך להטמנתו דיש לספק עמא הקדירות אינן מבושלין כל צרכן וגורם בישוף ואפילו ע"י עבדים אסור ואם סזם ע"י עכ"ס מותר בריעבד אבל בעצמו אסור אפילו בריעבד :

מסגרת השלחן. רנג אבל כצ"ל ופשיטא ומיני קמניות צריך דוקא שהיה מבוטל כמאב"ד אם אינו מוח במיט ודבר הנאכל כמו שהוא חי מותר ללא היישיטן שמא יתה. ש"ע 2

שמיני שבת וכו' הם :
ודו חו' השמיני ק' וכו' . ומ

שנה

א'ה דיני שבת

שלמה

נה

ד' מוכ נהוג שסמך לחשיבה שעה או חצי שילך השמש ויכרוז להכין עצמו לשבת שיכנרו התנויות ושירי והוא במקום התקיעות שהיה בימים :

רס דין הכנסת שבת . וכו' ב'ס :

א מצוה לרחוק כל גופו בעיש ואם א"א ירחיק עיניו פניו ידיו ורגליו בחסון ומצוה להרחיק הראש ולגלגל הצפרנים בעיש ואם היה שערות ראשו גדולים מצוה לגלגלן בעיש . כשנוטל צפרניו לא יטול כסדרן אלא בשפאל דבהג"א בימין בדאג"א ולא יטול צרני ידיו ורגליו ביום א' ואין לגלגל שערו ולטול צפרניו ביום ה' . ואין מגלגלן כר"ח אפי' חל בעיש . השורף צפרניו חסיד קיבנן צדיק וירקן רשע :

ב כשיהיה סמך לחשיבה ישאר לא שי ביותו בלשון חבה עשרתם ערבתם הפרשתם חלה הוליקו את הגר והיה שיוהרם שופסו ממלאכה :

רסא זמן הדלקת נרות לשבת . וכו' ב' סעיפים :

א צריך להוסיף כחול על הקודש והוא מ"ע מדאורייתא וזמן תוספת זה הוא מתחלת השקיעה ש ין השש נראה על הארץ עד זמן בהיש זמן הזה שהוא שיעור ג' מילין ורביעי רצה לצותו כולו תוספת עושה רצה לעשות ממנו מקצת עושה וכלבד שיוסיף איה זמן שיהיה וראי יום מחול על הקודש . ושיעור זמן בהיש הוא ג' רביעי מיל עד הלילה ושיעור מיל הוא שלש שעה פחות חלק ל' מהשעה . ואפני שירא דג' רביעי מיל קודם השקיעה היו בין השמשות ומתחלת השקיעה היו לילה לכן טוב לבטל מאכאכה קודם ג' רביעי מיל שקודם השקיעה והוא ל' ר"ך ב' ש' ות שקבלו החלה שבת והיינו שאמרו מוטור שר ליום השבת על ראשי אולנות וא"ה יום המעונן ידלוק כש תרנגולם יושבים על הקודש מבע"י וא"ה בשדה כשעורבים ויובים מבע"י . ואחר שקבלו החלה שבת והיינו שאמרו מוטור שר ליום השבת ופ' שומא כש תחילו ברכו אפי' שהיום גדול אסור לצנות שום מלאכה :

ב מותר למ' לעבדם בהיש הרדיק גר לצורך מצוה והיינו של יאר צייט וכח"ז או לצורך שבת וכל מלאכה שיקא ש מצוה א' שהוא מירד ונחפו עיה אם קיבל עניו שבת ש' ה' א' ב' קידם הליכה יכול לומר לעב"ה בה"ש להדליק גר ושיר צצורך מאור או דבר מצוה כו' :

רסב לקדש שבת בשחן ערוך ובכחות נקי . וכו' ב'ס :

א אחיל ב' מלאכים מלין לאדם בעיש בבאו מכהכ"ג לביתו א' טוב וא' רע וכשימצא גר דלך ישוע וס"מ מיש אובר יד שיהיה לשבת הבאה כן ומיר עונה אסר בעי"כ ואם לא סדאך רע אובר יד שיהיה לשבת הבאה כן ומיש ע' עה אמן בעי"כ . לכן יסדר שחגנו ויציע המצות ויתקן כל עניני הבית כריש מאנו : ערוך ומסדר בבואו מכהכ"ג והיה שזחגנו ערוך כל יום השבת . וטוב לזיר שלא לזרום מפה על הש לחץ בשבת א"ל על מפה אחרת ששורפת מעיש דאם יוצא לכמה מהשחן טמא היו כמו אה אכל אם כבר פרוסה היו כמסופר על אהל עראי . ויפנה קורי עכבוש מהבית בעיש :

ב ישתדל שיהיה לו בגדים נאים לשב' מיוחדים כל הבגדים לשבת וטוב שיהיה לו ג"כ מליט אחר וילך בבגדיו שבת עד מ"ש אחר הברדה ואפילו אבל ישנה בגדיו קצת וישתב כביאת שבת כיוצא לקראת מךך או חתן ובלה דרי"ח מתעמף וקאי בפניו דמעלי שבתא וקאמר בואו ונצא לקראת שבת מוכתא ור"י"א בואי כלה בואי כלה . וילביש עצמו בבגדיו שבת מיד אחר שרחץ עצמו והיה כבוד השבת ע"כ לא ירחץ עצמו לשבת אלא סמך לערב כרי שיכבש עצמו מיר :

רסג מי ומי המדליקין ואם מעו ביום המעונן . וכו' י"ב סעיפים :

א היא הזיר לצנות גר יפא ועכ"ל יהיה ב' נרות א' כנגד זכור וא' נגד שמור וטוב להדליק שבעה נרות או עשרה וטוב לעשות הנרות כרכובים וירדוק בכל החרדים שהולך שם . והאשה ששבתה פעם א' והדליק מרדקת כד ימיה ג' נרות ואם שבתה ב' פעמים צריכה לדוסף בכך פעם . וזוהר מאור בנרות דשבת כי אפ"ו ר"ל הרגיל בנר ש מצוה דהיינו של שבת וכיוצא בזה הוה לוי בן כס המלמדי החכמים :

אם קצין או רשע הוא שלא
בשבת . ואם קצין וקצין בני ה'
ואם היה מלאכה מפורשת וזמן
אם קצין ואפי' הנוטל צ' ש' שהוא צ'
שבת אפי' קצין וצ' :
כדש חגי בשבת תמיד לטוב
בשבת א"ל שיער אדור כנסת
נגד מעיש אפי' שיהיה קצין
א' אם מעו לו עניני לכותו כ'
ע"כ כדש ויבטלם חטאי חטאי
ע"כ וזכור שיה קצין וזכור כנסת
קצין קצין שבת וזו התקין
אם אכריס ומה ר"ח ויבטל
ועד עניני שם א"ל כדש
ששבת הקולאוי כנסת ספדו
א' יהיה ביום זכור שיהיה רח'
קצין כל הנהגו ב' :

קדש רשע . ובראש :

גדול המענה א' צריך שיהיה
הקדשה אפי' חתן וזכור
ויהיה לו סמך להחליט סמכו
ואם יש בו נתיים להחליט א'
א' יקח השירא הקדשה כ'
בענין אפי' אפילו אם אין בו
ואם לא יקח בעיש ע"י שגן
מטור ח"ס נכנס מנו הקדשה
אמר ואם מעו ע"י נכנס מיר
בר"ה :

כבר ועי' התור נהגו הזיר וז'
הקדוה נהיה שיר אפי' חתן .
ע"י עמי קודם שיתקן והוא
מה ואמר רבי שישן בו רוב
נהגו דקין ואם מנחו כנסת
אבר לא עליו אפי' יש בו רוב
לכבוש ששבת התור ח"ל כנסת
במטור ע"י ר"ח אפי' חתן
מיר וקדוה הדיא אפי' קד'
ע"כ אמן נהגו שירא ע"ש סמך
סעיפים :

אבר אם פניו הקדשה אפי'
אם סמך קמילתו או שירי מלא
מב

הקדש שיהיה מביטל כחולו ע' וז'
הוא הישין סמך אחרת : ע' :

שלחן

איה דיני שבת

שלמה

ב הנשים מותרים יותר מן האנשים וארזיל עד ג' עברות נשים מתות בשעת לירתן ומתות ילדות על שאינן והירוש' וא' מהם הדקת הנר . וכשרוא יולדת בשבת ראשונה מדליק הבעל ומכריז וכן אם א"ל אשה או שאשתו אינה בביתו מחויב הוא להדליק ולברך . וכשאשה סדקת טוב שיתקן הוא הנרות . וראוי שתתפלל האשה בשעת הדקת שיתן לה הקדוש ברוך הוא בנים וזכרים מאירים בתורה :

ג לא ידליק קודם פלג המנחה ושוב להתפלל מנחה החילה (א) :
ד מדליקין תחנה ומשימין היר כפני הנר אחר הדקתה ומכריז בא"י אמ"ה אלקי'ו הדריק גר של שבת . ובי"ט להדליק גר של י"ט ואח"כ מסמקין הדים וזה פקדי עובר לעשייתו :

ה אורח שא"ל חדר מיוחד וגם אין מדליקין עיניו בביתו צריך להשתתף עם בעה"ב בפרטי ואם י"ט חדר מיוחד צריך להדליק ולברך בחדרו :

ו לא יברכו שנים בכנורה א' שיש לו קנים הרבה רק שיוריק השני והשלישי עד השוכחן וישא שם מעט ואח"כ ינהם במנחה שי"ל קנים :

ז כשאינו אוכל במקום שדוק יוהר מאוד לעשות נרות ארוכים שהיו דולקות עד הלילה וא"ל יש לחוש לברכה בדבטרה א"ל השתמש שום דבר לאורה וטוב לעשות בכ"ע נרות ארוכות שהיו דוקים עד הלילה :

ח אם צריכה ללכת ולעשות איה מלאכה ומתירא שמא תעבור זמן הדקת הנרות תדריק ומברכת ומתנה שאינה מקבלת שבת באותה הדקתה ואז מותרת לעשות עד זמן שמקבלין שבת בבתי"ב או עד שיעור שנתבאר בר"ם רס"א ואין להתנות אם לא לצורך וא"ל התנה אף בע"פ שהדריקה בעוד היום גדול אסור לעשות שום מלאכה אותן שהדריקו :

ט אם קדם היחוד והתפלל של שבת מבע"י חל עליו קבוצת שבת אע"פ שלא התפללו הקהל עדיין ואפ"י אם אומר שאינו רוצה לקבל שבת . ואם רוב הקהל קבלו עליהם שבת המיעוט נמשך אחר הרוב ואם רוב הקהל לא היו בבה"כ אין נמשכין אחר המיעוט . וכן עיר שיש בה בה"כ הרבה אין א' נמשכת אחר חברתה :

י אם ביום המעונן מעו הציבור וחשבו שהשיכה הדריקו נרות והתפללו הפתח ערבית של שבת ואח"כ התפירו העבים וזרחה חמת א"צ תחזור וזהתפלל הפתח ערבית אם כשהתפללו היה פלג המנחה ומתעורר מעינה . ואם יחיד הוא שמעה בכך צריך תחזור והתפלל אע"פ שנתבאר לעיל סי' רל"ג ברביעבד יצא אם התפלל אחר פלג המנחה ערבית אף שהתפלל מנחה ג"כ אחר פלג המנחה כיון דבטעות היה שהיה סבר ששכר חשכה לא עתה לו תפלה וה"ה בחול אם התפלל הפתח ערבית בטעות שסבר שחשכה לא יצא כיון דהיה בטעות ונ"ל דה"ה אם התפלל מנחה קודם פלג שאז אפ"י דכתחילה יכור להתפלל ערבית אחר פלג כיון דהיה בטעות צריך תחזור להתפלל . ולענין עשיית מלאכה אסור בין יחיד בין ציבור ואז אין המיעוט שלא התפללו עדיין נמשכין אחר הרוב וע"ל סיפ"ט :

יא אם בא ובה"כ אחר קבלת שבת והוא אמירת ברכו והוא לא התפלל עדיין מנחה לא יתפלל באותה בה"כ רק חוץ לבה"כ ויתפלל שם מנחה של חול אבל אם ענה וקבל שבת עמה שוב לא יתפלל הפתח מנחה של חול כלל רק ערבית שה"ס . ואם בא לבה"כ סמוך לקבוצת שבת מתחיל להתפלל מנחה ואע"פ שבעודו מתפלל מנחה יקבלו הציבור שבת אין בכך כלום ודוקא אם היה סבר שיוכל לגמור קודם ברכו :

יב מי שקבד עזי שבת קודם חשיכה מותר לוברך לישראל חבירו שלא קיבד עדיין שבת לעשות לו מלאכה ומותר ליהנות כאוהה מלאכה בשבת וכ"ש במ"ש מי שאיתר להתפלל או שהמשיך מעודתו שמונה דובר לאתר שכבר התפלל והברך בתפלה לעשות לו מלאכתו ומותר ליהנות :

יודר

מסגרת השלחן

רכס (א) ומהנות ללבוש מקודם גברי שבת אמנם כיומים הקצרים שמתאחרות מצוה יותר שתדליק מלבושי חול מלבא ח"ו לספק הלול שבת ואם הבעל רואה שמתאחרת ידליק הוא ולא ישנום בקפספת שמתו . ח"א . כסומו אם אין לה בעל מדליקת ומכרכת ואם דרה עם אחרים בבית אחת מדליקת בלא ברכה . כשמדליקין הרבה נרות צ"ל הברכה על אותן הנרות שמדליק על השלחן וידליקין ויברך על השלחן שישאו שם ולא יברך על שלחן זה ויניח אח"כ על שלחן אחר . ואם האשה יולדת ואין הבעל בביתו ועמיו הנרות גזלה על שלחן או ספסל ואח"כ יכול להניחם במקום שירצה אבל אין רשאי לאחוז הנרות בידו והיא תדליק אותם כי אינו בראש שהוא לכבוד שבת . ה"ח :

הס' הפתילה
א יודר לעשות
מכר שאר
גוף . וכן אין ש
במה . והא ש
מסכן תעשו כ
יפה וחיובי
מדיקין בעש
כך זמן או ש
ואם הדליק
הדריקין ה
ג אין מדליק
הס' דין גמ
א והמסמק
קני על נט
דמי' על המ
מכנה רק א
מבעי הא
אין נרות
בעי' ותכ
לשני' ולא
פני' וכן
אשר נמש
יוקן שם ה

מחנה בשעת לילת וסווא
במחנה וסווא מדיק הכני
אם ידועים וצדק וישיבה
הדרכה שיהיו על הקדש בן

באי אמה אקבי דהדיק
מדיק מדי עברי עשויין
ההכנה עם בקיה בנטי

הדיק עשוי דהחליש עי העי
עם שיהו דולק עי חיל
דורה ושב לעשות בעי עי

דן וכן דרשק תחת הדיק
דורח דעשה עי וכן סבב
אם לא ידוך ואל דורה
המחנה ארון מדיק

המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק

המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק

המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק

המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק

המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק

המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק

המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק
המחנה ארון מדיק

שלח

א"ה דיני שבת

שלמה

רסד הפתילה והשמן. ובו ג'ים:

א יהיה לעשות פתילה דגו שיש טובה מדבר. שהאור נאחו בו ונתנה בו אבל לא יעשה מדבר שו אר אינו נאחו בו אלא נכרך סביבו והשהבת קופצת בנזן גמר ושער וביצא בזה. וכן אין מדיקין בשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה ולפיכך אין מדיקין בזה. ולא בשעה שיניחנה בגו ויניח הפתילה בתוכה. ואין מדיקין בשמרי שמן ולא משמן העשוי בצמר גפן ולא באריה ולא בחלב והטעם באלו הפתילות והשמן שאין מדיקין יפה והיישיון שמא יטה ואפי' נתן מעט שמן דית בשמנים אלו ואו נמשכין יפה אסור. וכן אין מדיקין בעטרן מפני שריוחו רע ויניחנו ויצא ואנן קיז החובה לאכול בשבת לצד הגר. ואם כרך זפת או שעווה או חלב סביב הפתילה מדיקין בהם ומים עמן וית מצוה מן הטובות. ואם הדיוק בשמנים ופתילות הנספחים אסור להשתמש לאורו אפי' השמיש קל שמא יטה:

ב המדיק צריך שידריק רוב מה שיוצא מהגר והיה בגר של שעווה ושל חלב וכן נרגו להדיוק הפתילה וכבבותה כדי שתהיה מתורבת ותאחזו בה האור יפה והיה בגר הכרוך:

ג אין מדיקין בשבת על השוחזן בגר של הרס ישן ועיי' סי' תרע"ג:

רסה דין כלים הנתנים תחת הגר. ובו ב'ים:

א המסתפק מהשמן בשבת בשעה שדווק חייב משים מכבה והמוסיף חייב משום סמבדך לכן צ"ל מאד בירש שומרו ליגע בגר שלא יסתפק מעט משעווה או חלב וכיוצא בהן וג"ל דבי"ט אם הסתפק מהשמן יחזיר ויתן מה שהסתפק קודם שכבתה והוא"ל ועדיין לא נתייבב משום מכבה רק אחר שכבתה שגם שנכבה מקודם ואפשר דאף בשבת יש להקט שיהור ולא הוי מבעיר האור ובשעת הדרקה היה ג"כ כשעורו זה כני"ל להרבה ולא לעשה בשבת:

ב אין נוהגין בלי תחת הגר לקבר בו שמן הנוסף משום דמכיל כלי מדיקו אבל מותר ליתן מבע"י והשמן הנוסף אסור והסתפק מכני בשבת. ואפי' נתן שמן להטוב מותר הכלי לסתול ולא נאמר במחשבה. וכן מותר ליתן כלי תחת דגו לקבל ניצוצות מפני שאין בהם כחש ואין כחש בלי מדיקו ומותר לישור הכלי אחר שנפלו לתוכו אבל האפר של ניצוצות אסור לסתול אבל לא יתן לתוכו מים אפי' מבע"י מפני שמקרב זמן כוביו ניצוצות וכן אסור ליתן מים לתוך הקנה שעומד שם עד שיש שעווה או חלב כדי שיכבה כשיבא עד המים אפי' נתן החום מבע"י:

רסו דין מי שהחשיך בדרך. ובו ג'ים:

א מי שבא בדרך וקדש עליו היום והיה עמו מעות ויש עמו עבדים יתן כיסו לעבדים ואם אין עמו עבדים או שאינו מאמינו יפקדו החמור א"ה שלו או ששכרו מעבדים ויתן על חמורו דאו אינו מצווה על שביחת בהמתו וכדי שלא יהא חייב משום חמור או איבא עקירה והגתה מניה לאחד שעקרה ידו והגל לקבת דלאו עקירה היא וכשהיא עומדת נוטלה ולאחר שתחזור ותעקור רגלה יניחנה. וצ"ל שלא ינהיגנה בקל רם כ"ז שהכים עליה והוא לא ירכב על החמור אלא ידך ברגלו ואם הוא צריך לצאת חוץ לתחום מפני שמתרא מן הלסטים או שאר סכנה אפי' חוץ לתחום יכול לישב על החמור ורכוב (א) ואם אין עמו חמור יתנו לקמן יתנו להם כשהם כיון ונוטמו כשרם עומדין ואם אין עמו קמן ישלמנו פחות מדי"א וצ"ל לישב בבתים ובעיני דרוציו מרה"י כרמית או איבא אין היתר בפחות מדי"א וכן לא יפה עושין שגושאין תינוק למול פ' מדי"א דמ"ט הוא אסור מה שמוציאן מרשות היחיד לכרמית אלא יוציאנו מרשות לרשות ע"י עבדים ואח"כ ישלמנו בפחות מדי"א. אבל אם מצא מציה שבת לא התירו לו בא' מהדרכים הנ"ל אפי"כ בא לידו מבע"י דאו הוי כמיסו וצ"ל מאד בכל הגל:

ב אם יש עגלה גבוהה ורחבה ד' בלא הגלגלים הוי רה"י גמור ואסור להוציא מתיבה ונהניג בתוכה ואי"כ עם עבדים ואלמנו בפחות מדי"א. אבל אם מצא מציה שבת העגלה קודם שירד ואפי' על הארץ לא יניח בעגלה. ובעגלה ליכא משום שביחת בהמתו כיון שאינו עושה עקירה רק שהיא מהגלגלת. ואפי' עומדת ואח"כ עקרה דוי מציאה דאורייתא. ואם העגלה אינה גבוהה בעצמה אפי' שגבוהה ע"י הגלגלים שבת לא מקירה רה"י מתיבה

מסגרת השלחן

רס"ז (א) ובמ"א אומר אפי"כ יש סכנה אם לא ירכב;

שלהן

איזה דיני שבת

שלמה

כחיצה שהגדלים בקעין בה אם גזיה מן הארץ ג' טפחים . ותחת העגלה היו רחירי אם אין העגלה כקורה מלמטה ויש במקום הפתח ג' טפחים . ואם העגלה בעצמה נשאה שבעה ונשאה והוא פחות ג' סמך לארץ הוא ג' ה ג' נה רה"י דאמרין לבדו . ומה מאוד צ"ל בדינים אלו וה"ה בשלטי"ן של חורף :

ג מי ששבת כיוסו עזיו בשבת איזה ב יהו יכול ליקך עטו לחדר להתיר חגורו וליפול שם להצניע וא"ה בשוק או במקום שישו עירוב מתיר חגורו שם והוא נופל (ב) ואם יש עמו עבדים אמר לעב"ם לשוכרו ואם מביאו אין לחוש . ואם מצא ארנקי בשבת אסור ליטול אצ"פ שרא ששא יקדמו . אחר ה"ה לומר לעבדים ליטול אסור :

רס"ז דין התפלה בע"ש . וכו ס"א :

א טוב ליהדר שלא לאכול בשבת חצי שעה קודם צה"כ שהוא זמן ק"ש אצ"פ שכבר קרא בכה"כ וכפני שצריך להקדים לאכול בעוד יום כדלקמן ס"י רע"א לכן יתחיל קודם חצי שעה ואצ"פ צריך לאכול כות בריעה שיהיה ג' סעודות בשבת :

רס"ח דין המנוחה בתפלת שבת . וכו ה"ס :

א אם טעה (א) והתחיל תפלת החי' נגמר אותה ברכה שנוכר בה שטעה ומתחיל שד שבת ובמס' פ"ס אפי' באמצע הברכה . וא"י אמר רק תיבת אתה ולא אמר חונן אם היה ס"ור שהוא ח"ל והתחיל אדעתא דאתה חונן אם היה בערבית או מנחה שג"כ מתחיל באתה לא היו התחכה בשל חול וא"י נגמור ברכת אתה חונן וא"ה בשחרית שאינו מתחיל באתה אפי' לא אמר רק אתה ה"ל התחיל בשג ח"ל וצריך נגמור . אבל אם היה יודע שהוא שבת ושלא בכינה התחיל תיבת אתה אפי' הוא בשחרית שאינו מתחיל באתה אינו נגמור וא"ה אמר תיבת חונן או שנוכר בשאר ברכות ככ"ע צריך נגמור אותה ברכה . וכו שארעו לו כן יראג כל השבת כי היא ס"מן רע ויפשפש במעשיו ויעשה תשובה :

ב בליל שבת אומר וינטרו בה וכו'ם וינוחו בו ובמגדה וינוחו בם :

ג טעה והתפלל שד חול בשבת ולא הזכיר של שבת אם עקר רגליו חזר לראש וא"י עקר רגליו אצ"פ שסיים תפלתו אינו חוזר איא לשד שבת וע"ל בה' תפלה ס"י ק"יו . וה"ה ב"ש . ואם טעה בשחרית והתפלל של ערבית או מנחה של שבת או אפכא יצא אכא אם טעה ואמר בערבית שחרית מנחה של סוף (ב) או אפכא לא יצא :

ד אחר התפלה חזרם ויאמרום ויכירו בק"ר רם ובעמידה וביהדר עם הציבור אם מתפלל כצ"בד ואומר הש"ץ ברכה א' מען שכע והצי"ב אין מתחילין רק מן מגן אבות עד זכר וכעשה בראשית . ואן אומרין אותי במקום שאין מתפללין בחנין רק לפרקים ואם קבעו בקום להתפלל עד איוה ימים כגון ברירדיו וכז"ג בק"ו קבוע ואין לדבר בשעה שאומרים ויכירו ומגן אבות ותגדל כהיאא מעשה הדסיר א' שהיה פניו מוריקות לאחר מותו ונראה לחסיד אחר בלחם כי ער שדבר בויכורו ובמ"א ובק"דש לכן פניו מוריקות :

ה אם טעה והתפלל שר הוי ב' ב' או שרא התפלל ככד בערבית ושטע מש"ץ ברכה א' מעין שבע מ"אש ועד סף יצא וטוב לא כרה עם הע"ץ ואם כבר אמר הש"ץ לא יאכר ברכה א' מעין שבע לפטור התפלה ואם בדיעבד אמר יצא וא"י לחזור והתפלל :

רס"ט דין הקדוש בכה"כ וכו' . עך לומר משנת כמה מדליקין . וכו ס"א :

א אין אומרין בי"מ שחל בע"ש או בשבת ואין אומרים אוהו בשבת ח"ה (א) :

מכנתר השלחן

(ב) ב"א כתב דגם בזה יש תקנתא דסחות מ"א ואם א"י להולילה סחות מ"א רין התחיל עד ביתו וכו' כ"ש לביתו זורקה כלאה יד :

רס"ז (א) ואם טעה ותחת השכיבו בשומר עטו ישראל לעד אם נזכר תכ"ך יאמר מיד הפורס כ"י ואם טעה כ"י דיבור אינו צריך לחזור . דה"ל : (ב) ובתכ דה"ה שצריך לחזור לראש אפילו נזכר באמצע תמלא מוסף ולא מהני שחזור לישבח משה . ובש"ח כתב שאם טעה והתחיל להתפלל של יו"ט בשבת או אפכא מוסף והורו לפתלה בערבית ולא הפסיד ג' הראשונות :

רס"ט (א) ונוהגין לקדש על הוי' בבית רבננת בשבת וי"ט חוץ משני ימים הראשונים של ססח שאין מקדשין בכה"כ ומתרוגין אחר יין לקדש עליו והמקדש לא יטעום אלא מטעמו לקמן כגון שש כגון שבע ואם אין שם ק"ן יטעה המקדש או אהר וישתה רוב רביעות ואינו צריך לברך ברכה אחרונה ויסמוך על שתיית יין שישתה בביתו . דה"ל :

שי
וענין דין קדושת
אחרת חז"ן
יבדל לאכול
הלה כגל במס' ת
ג נשים חובות
ואשה ואפי' ה
מכנין אורקה לה
ג אל קדש ביהו
קדש מטה וכו'
ד צורך שיהיה מ
ה כל מה ששען
ובשעת הקדוש
חב רביעת מוס'
הקדש וחד
קדש וקדש
וכן אם נשקף ה
ואם נשקף בשבת
קדש על איהו
אפי' שני בניו
קדש שיהיה חזרו
א אין קדוש
קדש לאמה ב'
גם קדוש במקום
החדר או מ'
מתיר אחר צורך
ח יצא וע"ך ואם
ג ואל ואל קדוש
גובה אחרונה
סעודת במקום
תורה וכו' בענין
א כגל ב' ב' ב' ב'

שלחן

איה דיני שבת

שדמה

רעא דין קדוש על היין . ובו ר"ס :

א אריל הוהיר בקידוש היום וזכה וממלא גרבי יין וכן יזהר מאוד בזה וכשיבוא כליטו ומהר לאכול מיד וטוב לקדש בסוף יום שהוא מזל צדק ואעפ"כ יקדש חצי שעה קודם היללה כנ"ל בסופן רס"ו ולא יקדש בלידה שבילי שבת בתחילתו משמש כול מאדים . ואחר שקיבד עליו שבת אסור למעום כלום עד שקדש :

ב נשים חייבות בקידוש היום דאורייתא ומוציאת את האנשים . וקטן אינו מוציא (א) את האשה ואפי' ה' א' בן י"ג שנה חיישינן שמא לא הביא ב' שערות דבמילי דאורייתא לא סמכינן אהוקה ע"ב א' ב' שערות עד שנהמלא וקנו כמ"ש בה"ט סי' ל"ה לכן תקדש האשה לעצמה :
ג א"ל קדש בלידה בין בשונג בין במיוד י"ל תשמישין לכתר כל היום ואסור כל הקידוש שר ליה טבד ויכולו . קידוש היין בלידה קודם לשל יום ושל יום קודם להברכה :

ה צריך שהיהו מפה על השוכחן תחת הפת וכפה פרוסה על הפת בשעת קידוש :
כל מה שטעון כוס של בה"ט מעון כוס של קידוש וכשמתחיל קדש יתן עיניו בנרות ובשעת הקידוש ככוס של ברכה . וצריך לשתות ככוס של קידוש מאד ונגמיו שהוא רוב רביעית בארם בינו ובגדול הכל לפי גדלו ועכ"פ אינו יותר מרביעית . ואם לא מעם המקדש ואחר שתי שיעור יצא ויש להקטף אף בשתיית שתים דמצטרפים רוב רביעית ומסור להטעים לכל הכס בין ככוס של קידוש :

ו קידש וקודם שטעם הפסיק בדיבור חזר ומברך ודוקא אם שח דבר שאינו מצורך סעודה . וכן אם נשפך הכוס קודם שטעם ממנו יביא כוס אחר ומברך עליו וא"צ לחזור (א) וקדש . ואם נשפך בשחרית שבר שקדש עליו א"צ להביא אחר :

רעב ע"ד אוזה יין מקדשין . ובו ס"א :

א אם יש יין בעיר לא יקדש על הפת אפי' בשחרית ואם יש קרום רבן על היין אינו מקדש עליו :

רעג שיהיה קידוש במקום סעודה . ובו ב"ס :

א אין קידוש אלא במקום סעודה ובבית א' מפניה לפינה חשוב בדיעבד מקום א' שאם קדש לאכול בפניה זו ונמךד לאכול בפניה אחרת שואו בית א"צ לחזור ולקדש . וכן אם קדש במקום א' ע"ד לאכול במקום אחר ש"ד והוא יהיו שני המקומות בבית א' כגון סהרד דהרד או מאגרא דארעא אבל אם קדש בבית א' ע"מ לאכול שם ואח"כ נמךד לאכול בחדר אחר צריך לחזור וקדש אע"פ שהוא בבית א' (א) . ואם קדש ולא סעד אף ידי קידוש לא יצא וצריך לאכול במקום קידוש לאחר (ב) ולכן ינהוג שיטור דיו (ג) לאכילה ואח"כ יקדש :
הא דאן קידוש אלא במקום סעודה אם אכל מה' מניו דגן ופשיטא פת כות שחיב עליו ברכה אחרונה או ששתה עור כוס בשיעור רביעית חוץ ממה שקדש יצא אפי' גבר סעודתו במקום אחר ובדיעבד אף בכיות פירות יצא (ד) :

רעד דין בציעת הפת בשבת . ובו ס"א :

א בצע על ב' ככרות שלמות שאוחו שתייהן בידו ובוצע התמתונה שהיא עליונה מקודם בי מסגרת השלחן

רעא (א) ואם האשה כבר התפללה יכול להוציאה כגון שזאן י"ג שנה . ח"א : (ב) ואם ה' סבור שהוא יין ונמצא מים צריך לחזור ולקדש ב"כ . ואם היה דעתו בשעת שקדש לשתות עור יין א"צ לברך בה"ט כמש"ל סי' ר"ז וע"פ ע"ש . ואם היה היין על השלחן והי' דעתו עליו א' צ' גם לחזור ולקדש . ואם היה שבר ותוא וסר מדינה א"צ להביא יין אחר אלא בכך שהכל וישהו וכ"ל שלא הסיח דעתו בנתיים אבל אם כבר יצא ממקומו קודם שטעם צריך לחזור ולקדש . ח"א :

רעג (א) ואם רואה את מקומו א"צ לחזור ולקדש ואם גם היה בדעתו לאכול במק"א או א"צ לחזור ולקדש אפילו מבית לבית כשאין כספיק בנייהם שביל היחוד הקבוע בימ"ח ובימ"ג , וכשמשה מקומו מבית למוכה או בחיפך מפני הגשמים או שספקי חשוב קידש ע"מ לאכול בבית אחר כי כן דרך לשנות מקומו מחמת זה . דה"ח : (ב) ובדיעבד א"צ לחזור ולקדש כשאירעו אונס ולא אכל מיד א"כ היה דעתו להחבי בשעת הקידוש ואם אכל מיד אף שהיה דעתו שלא לאכול כלל א"צ לחזור ולקדש . דה"ח : (ג) ויש נוהגין שמקדשין קודם נשילה ואעפ"כ א"צ לברך ברכת אחרונה על היין שר קידוש שברכ"ל פטור . דה"ח : (ד) ובה"ח כתב דלא יצא לכן ברביעית שבר אף מקודם דהיי חסר מדינה אינו יוצא :

שלחן אי"ה דיני שבת שרמה

אחר אמרת ויכולו קדם המוציא יקח העליונה ויניח נמטה וירשום ויבדק המוציא ויניח או התחתונה שיהא עיונה קרוב אצלו וכוה לא הוי מגביר עד המצות . ובמ"א נ"ל שצריך שיהיה אותו שבוע עניו קרוב אצלו כי צריך לאחוז שתיקן בידו ולבצע א' מהם ואו א"א לצמצם שלא יתחך קצת נ"כ מהשניה ואו לא יהיה למחר שלימה וזהו דוקא בלי שבת אבל ב"ט וביום השבת אותו שתיקן ובוצע על העליונה וצ"ל :

רעה דברים האסורים לעשות לאור הנר בשבת . וכו' ד' סעיפים :

א אין פורין לאור הנר ואין קורין בספר לאור הנר וה"ה שאין בורקין הציצית לאור הנר והטעם ששא יטה אפי' הוא גבוה או שהוא בעששית וכן כל כיוצא בזה וכן בנר של שעוה ושחלב יש להחמיר אע"פ שזוכא מעמא משום ששא יטה רשמא ויתחך ראש הפתילה ויהיה חייב קצת משום מכבה ואם קורין שנים כא' בענין א' ובספר א' שרי דאו אם א' בא להשנות ולתחך הפתילה יזכרנו חבירו ואם יש אחר עכו אפי' אינו קורא ואומר תן דעתך עני שלא אטה וש"א אחרתך ראש הפתילה וכן בשפופה ואומר תן דעתך כנ"ל אבל בשנים פורין לא מהני אפי' בכנר א' :
ב מותר לקרות ב"ט לאור הנר שהרי הוא מזכיר איסור שבת ואיך ישבת וכן ביה"כ מותר לקרות במחזורים מפני שאימת יו"כ עניו וכן ל"ל פסח שחל בשבת מותר לקרות הגדה לאור הנר משום דהוי ענין ראשי פרקים דאין ע"ה שלא תהא שגורה בפיו קצת וראשי פרקים מקרי כל שיודע קצת ע"פ ובקצת צריך לראות בספר וכן בתפלה או בומירות א"ה יודע קצת ע"פ אין להחמיר :

ג כלים הדומין זה לזה וצ"ע דהבחיין ביניהם אסור לבורקן לאור הנר וכן כל כיוצא בה :
ד יש לכסות הקטנים שלא יהיו ערומים בפני הגרות משום ביווי מצוה (א) :

רעו דין נר שהדליק אי בשבת . וכו' ד' סעיפים :

א נכרי שהדליק את הנר בשביל ישראל אסור לכל אפי' נמי שלא הודק בשבילו אבל אם הדליק לצרכו או לצורך חוזה אפילו אין בו סנהה או לצורך קמן מותר לכל ישראל כהשמש לאורה ונ"ל דאפילו אם נסתלק מלאכת העבו"ם או הלך או נתפרא החולה מותר אה"כ להשתמש אם הוא לצורך גדול . ודוקא שעשה א"י כן בביתו או בבית ישראל דדעת ישראל אבל אם הדליק הא"י נר בבית ישראל שלא כדעתו אין ישראל צריך צאת אע"פ שנהנה מן הנר רק שאסור להשתמש לאורה ודוקא בפעם א' אבל מחויב למחות לו שלא יעשה פעם שנית ואם הא"י עושה בע"כ חייב גרש הא"י מבתו :

ב וא"ה לצורך גדול ולצורך מצוה שאין לו נר אחר בשעת סעודות שבת וכיוצא מותר דומר לא"י שהדליק לו נר :

ג אם אומר אדם דא"י לילך עמו לחדר א' והדליקו הנר אע"פ שגם הוא צריך לו אין זה לצורך הא"י כיון שעיקר הניכח הוא בשביל ישראל אבל מותר לומר לא"י לילך עמו וליקח נר דרוק כבר הואיל ואינו עושה רק מ:טוב הנר בעלמא וגם הא"י צ"ל :

ד אם יש בבית נר דרוק ובא א"י והדליק נר אחר מותר להשתמש לאורו בעוד נר הראשון דרוק אבל לאחר שכבה הראשון אסור להשתמש נר השני א"ל לצורך גדול וה"ה אם נתן א"י שמן בנר הדרוק כבר וכן יזהר שיהא אצלו נר דרוק בע"ש כחות דרוק מן הלילה :
ה וכן הדין במחורה אם עשה לצורך ישראל ובנ"ל וא"ה קר מותר להכניס תולים אצל הצינעה והכל לפי הענין :

רעין שלא לגרום כיבוי הנר . וכו' ג' סעיפים :

א יזהר שלא יפתח התקן בשבת שלא ינבה הרוח את הנר או שיהיה נוטף קצת ויהיה חייב משום מכבה וכן יש לזהר לפתוח בנהת הדלת א"ה בענין שיש רחוש שמא יכבה וכן א"ה שמן בנר הקבוע בכותל יש לחוש בשפוחת ונועץ מחמת הקשות הדלתות יתקרב השמן לנר או יתרחק מטנו וצ"ל מאור בכך זה :

ב אם גנל נר על השתקן טוב להסירו ע"י א"י אם אפשר . וא"ל מנער את המבלא והוא נופל אפילו אם הוא דרוק רק שלא יכוין לכבותו . ובנר שר שמן אסור א"ל על ידי א"י :
מסגרת השתקן . רעד (א) וגם בחול סנהה גדולה לעמוד בפני הנר עיוא . בה"ש :

מותר לבנות בל
מותר שמים
רעה שכול כ
רעין דין מנמי
א נר שהדליק בו
הואיל והקנה לו
אסור לשנות ולהס
ש"א ינב"ב וכו' א
ד"ד והנהו וליקן
נ נר שאו הדליקו
נמטה וצריך עו
נ מיהו או שא"י
אורה ודושיק
ש"ר בכך ענין וא
רפא תלמידי רבנ
א היה חסדני
ש"א עניניו
דברים המבינים
בגמיון ש"א
היה לבנות במת
רפא יכ
א בשבת מותר
הנפלה (א)
דדעו וכו' וכו'
ע"כ וכו' תפלה
ברכה כ"י למנו
ש"א
רפא יכ
א א"ל עניניו
דה יש עני
ב השקין ש
רעין ע"כ
נ גשם וכו'
א"י עני
אחר הפ
רפא (א) א
מ"ה י
ק דעין וכו'
מבט וכו' א

נת חבה לא יתעב ואלו
כדי היום עד היום
מוטות הנה בשבת היתה
או אחר עני כראש השנה
תולד:
או מעודה כל יום עם

ה וקדש עני דין אם יראו
דום בבני ובפרים ואם יראו
אלי אפי' פת אביך ודבר
עניי אמר ואלו או דבר
אלו קדוש הוא עד הנה

ברכות את העול בשבת
ועשות מאבתי בערב או
ביום אגדה והעני הודות
וזהו שנה והעניס או ב
בכת מות העניקים ביה
י' הם מינעם מדרום כ

מבניו של שמש ומימינו
מלישות ואף אלה שמעו
במקדש המוקד בני
בה סע דתן שמעו עני
במקם שאם זה חכם
שאר עניו שיה בשבת אצל
ולמר בניו בעודה לעת
שאל אצל לוי שבת אצל
אם לא קדש בלילה כעס
על א' שיה שם שם ונת
הי'
ל' אלה ביום וכן בעש'

מפריהן וקדוש שלבו
התנה ששנה עניו
ה ונת ונת המנו רת
או
אם מנה שינוי ה'
הפול וחלי קדוש ה'

שלחן

א' ח דיני שבת שלמה

ס

ב אם חל שבת ביום שאילו היה חול לא היו אומרים במנחה תחנון כגון ר"ח או סחר חודש א"א צדקתך כי המעט שאומרים צדקתך לפי שבשבת באותה שעה מת משה והוא כמו צדוק הדיו ע"כ א"א אותו כשאין אומרים תחנון . ומד"ש אין קובעין מדרש בין מנחה למעריב כי הכם שמת כל המדרשות בטורים והיו שיה ללבוך בחברותא . ואומרים פרקי אבות בקיץ ושיר המעלות בחורף ויראה שיתחיל לאכול מעודה ג' הצי שעה קודם צה"כ שהוא זמן ק"ש לכן יראה בחורף ליותר שא"ה סמוך לז' צי שעה קודם לצאת הכוכבים לא יאמר שה"ט רק יהחיל מעודה ג' וצ"ל :

רצנ ערבית במ"ש. ובו ס"א :

א מאחרון ת"ע כדי להוסיף מחול על הקודש וצ"ל מעשיות מלאכה עד שיראו ג' כוכבים סמנים צרופים דוקא כשום תוספת שבת וא"ה יום המעונן ימתין עד שיצא הספק מלבו ובה"ט אמרינן למצנח והוריר וברכו באריותו נועם כדי להוסיף מחול אל הקודש :

רצד דיני הברלה בתפלה. ובו ס"א :

א אם טעה ולא הבריל משלים תפלתו ואינו חוזר מפני שצריך להבריל על הכוס ואפי' בספר שיבריל בכס"ב ועכ"פ אסור בעשיית מלאכה עד שיאמר המבריל ואם טעה ולא הבריל בתפלה ואח"כ טעם קודם שהבריל אע"ג דק"ל טעם מבריל אפי' צריך לחזור ולהתפלל . ואם טעם קודם שהתפלל אחר צה"כ וכן אם א"ל כוס בלידה וכבר שיק למחר לא יהיה לו ולא הבריל בתפלה אם נזכר קודם שומע הפה יאמר בש"ת וא"ל נזכר קודם ש"ת א"ל עקר רגליו חוזר לאהה חונן ואם עקר רגליו חוזר ראש ועי"ל סי' ק"יז אימתי היו עקר רגליו ובמקום שאמרו אינו חוזר ומתפלל מיד כשסיים הברכה אע"פ שלא פתח בברכה של אחריה אינו חוזר :

רצה הברדה שעושה שי"ן. ובו ס"א :

א כופלין הפסוק (א) ביום ימים אשביעהו כל וא"א ויהי נועם ואתה קדוש (ב) אם חל י"ט בשבוע זאת אפי' ביום ג'. ואם יש יין בעיר מצוה להבריד בבה"כ כדי להוציא מי שאין לו יין ומזכירין אותו הנביא במ"ש להתפלל שיבא ויברנו הגאולה במהרה בימינו אכ"ר :

רצו דיני הברדה על היין. ובו ב"ס :

א ארו"ל כל המבריד על היין במ"ש הל' בניס זברים וראוים להוראה ע"כ אם יש יין בעיר יקה גם להברלה וכוס של הברדה דינו כמו כוס של קידוש וע"ל סי' ע"א ובשעת הברכה יתן עיניו בכוס ובטר וימוג הכוס שיהא מלא על כל גרותיו והיה ג"כ נשפך עד הארץ מעמ וישהה הכוס מיושב וישהה בעצמו כולו ואחר השתיה שופכין מן הכוס על השולחן ומכנין בו הברלה והרז צין בו עיניו ובמוציא פסח מותר להבריל עד שכר ואהו רכוס בוימינו והבשמים בשמאנו ומברך על הכוס ואח"כ נוטל הבשמים בימין והכוס בשמאל ומברך על הבשמים ואח"כ מרויך את הכוס לימינו :

ב נשים חייבות בהברדה אבל לא יברלו לעצמן רק ישמעו מאחרים ואי יכא אחרים או שכבר הברילו יאמרו המבריד בלא התיב :

רצז דיני בשמים להברדה. ובו ב"ס :

א וזהו מאוד שיריחו הבשמים שלא יהא נפג ריחו והעולם אין נוהרין בזה אלא בחול אין מברכין על הבשמים אף אם כריחין ובמ"ש מברכין אף אם אינן מריחין וככתחילה טוב לזהר שלא לברך על פלפולין אם אפשר בע"א ולא על הבשמים שמנהיין בבית לצורך תבשילם אם אפשר בע"א :

ב אם א"ל בשמים שכתברין עליהם כמ"ב רק עצי בשמים או עשבי בשמים כדרך עליהם עצי בשמים או עשבי בשמים ואם בירך עליהם כמ"ב יצא ושוב הניח בהרם פיו"ם שברכתו

רצה (א) ו"ל וה"ג כולו בעמירה ועכ"פ פסוק זה של ויה"נ יאמר בעמירה . ש"ת : (ב) אבל יתן לך אומרים אפי' כשהל' יור"ט במצנע השבוע . דה"ח :

14
15

שברכתו במ"ב כיון שנוהגין לומר במ"ב ועיי"ל סי' רמ"ז ורמ"ז ברכת הבשמים והבשמים דאין מברכין עליה ומי שמתענה בשבת אעפ"כ חייב לברך על הריח :

רצת רין נר ההבדלה . וכו' ה"ס :

א יברך ע"ה הנר בורא מאורי האש ואם אמר מאור האש לא יצא לכן יזהר מאוד המעשים הו"ר יפה ומצוה מן המובחר לברך ע"ה אבוקה ויהיה של שעוה וקדושים . כשמברך יבוקף ראשי אצבעותיו תחוך פיסת היד על הגאנוד וזו יראה הצפרנים והכפות ביחד ולא יראה פני אצבעות בפנים ואח"כ יפשוט ויראה כאחרויהם :

ב אין מברכין על הנר עד שיאזונו לארוה שהוא סמוך לו כ"כ עד שיכיר בין מטבע מדינה זו למטבע מדינה אחרת וסופא אינו מברך :

ג אין מברכין על הנר שלא שבת מבלאכה בשבת כגון שהדליק עכו"ם את הנר בשבת או ישראל בשוגג או במודר ואפי' בדיעבד לא יצא אבל אם הדליק עכו"ם לצורך חיה או חונה או אפי' הדליק ישראל אי"ה חונה שיש בו סכנה מותר . וישראל שהדליק מעכו"ם במ"ש מותר דאנתוספתא דהתירא מברך . או עכו"ם שהדליק מישראל במ"ש אף שהדליק הישראל בשבת שרי ג"כ מטעם הנ"ל אבל אם הדליק עכו"ם מעכו"ם במ"ש אסור דגורנין שלא יברך על של עכו"ם א' ובי"כ אפי' הדליק ישראל מעכו"ם אסור ונ"ל דאם חז' בשבת מותר . ובדיעבד שוה יו"כ לשבת :

ד אור היוצא מעצים או מאבנים מברכין עליו אי לכא אצלו נרות ובמצויא י"כ אין מברכין עליו . ובשמים ונר והבדלה אין מעכבים זה את זה :

ה טוב לדקות מים במ"ש כי בארה של מרים סובב כל מ"ש כל הבארות ומי שפוגע בו ושתה ממנו יתרפא מכל התואו"ו ועיי"ל סי' רס"ג מי שסוסיף תחול על הקודש אם מותר למר לאתר שהבריד לעשות לו מלאכה :

רצמי שלא לאכור ושלא לעשות שום מלאכה קודם שיבריד . וכו' ד"ס :

א אסור לאכול ושתות אפי' בספק חשיכה עד שיבריד אבל מים מותר לשתות . ואם היה אוכל מבני' אי"צ להפסיק אפי' בחשיכה וראי אפי' לשתיה ואם ישב לשתות כפסיק אפי' בספק חשיכה ואם התפלל תוך הסעודה י"א רחל עליו חובת הברדה ומפני שאין הברדי באמצע סעודתו מפני כמה ספיקות ככן יראה לברך בה"ס ולהבריד ולא יבריד באמצע סעודתו ככ"ע :

ב שבת ולא הברדי במ"ש או שאין לו כוס יש לו זמן כל שלשה ימים ואינו מברך על הנר ועל הבשמים והמתענה הפסקה ישמע מאחרים :

ג אם רוצה לסעוד תיכף אחר ההבדלה צ"ל שלא יביאו לחם על השולחן קודם הברלה ואם הביא צריך לכמתו במפה :

ד אסור לעשות שום מלאכה אפי' הוא וראי חשיכה קודם שיבריד ואם הבריד בתפלה מותר ואם שבת והבריד בהפלה או שלא התפלג עדיין וצריך לעשות מלאכה ואמר המבריד בלא חתימה . ובי"ש שחל במ"ש אומר המבריד בין קודש לקודש א"ל אמר ותודיענו לכן צריך להזהיר הנשים ביותר ע"ז . וטוב לוהר אף אם אמר אתה חוננתנו שלא לעשות מלאכה עד אחר קדושת ואתה קדוש :

ש' שיסדר שולחנו במ"ש . וכו' ס"א :

א לעולם יסדר אדם שולחנו במ"ש בפריסת מפה על השולחן לאכול עכ"פ כות כרי ללות את השבת מכתא כי אבר יש באדם וניסכא שמו ואינו נהנה אלא מאכילת מ"ש . וזהו בזה מאוד והמנהג נכפול השלית מיד אחר הבדלה כרי דהתעסק במצוה מיד :

ש"א באיזה כלים מותר ליצאת בשבת ואיזה אסורים . וכו' כ"ב סעיפים :

א אין רויץ בשבת ואסור לפסוע יותר מאמה בפסיעה א' אם אפשר לו בפחות פירוש שוה חצי אמה בין רגל לרגל וכף הרגל הוא חצי אמה וגם לא יעקור רגלו השניה קודם שיניח הראשונה ואף בחול אסור דנוטלת א' מת"ק ממאור עיניו של אדם . אא"כ הולך לדבר מצוה כגון לבה"כ וכיוצא בו דשרי אף בשבת :

ב היה הולך והגיע לאמת המים יכול לרדג ולקפץ עליה אפי' היא רחבה שאין יכול להניח רגלו

שלחן
הוא האשנה קודם ש
אמר לברך בה ש
יכל ויוצא ביה ש
דבר חייב ואולי הדק
לפול וכן ביה אפי'
שיעורין להוציא את
הוא אסור לצאת בשבת
כה שנקטר בדיעבד
של כסף וכו' וכו'
ה נדה שיש בה
אין מברכין מה
אין אסור לתקן
שי וכו' וכו'
אין הקטע ויחא
שקו ביניה ואין
היה בין יצא
לא יצא אדם כשכנס
הוא וכו' וכו'
על מקוץ סבת
ואולי חולל לו מקוץ
אדם אבל בלאה
בול ואפי' בדיני

ויזכר הכתוב ויחשב
בין לבד על ההלכה
ואיך יאמר ויחשב
לא עלה וקדושים
עלם המכות בידו וכו'
אמרוהו:

כ"ד ע"ד שבוין בין משנה
לדקל עמים את דתי
לדקל עמים עוצר חת
שחוקק מנחם בנתי
ש"ק שדלוק חסידים
ויזכר את יוסף על פי
הח' ויחשבה שיה' חת
וכסא ויבאן במסכת
תמים או נר של חסידים

הבאית וכו' משנה ב"ח
קדושים אם סוחר למי' חת

י"ד וכו' ר"ש
מור' למהו . ואת הדור
יעל למהת מנחם אפי'
משנה שאין הדבור נאמן
ליל נאמנע מעלתו כעין
וישם ואנן בדרך על ה'
השלוקן קודם הגולה אם

ואם התיול' במלה מור'
מלאה ואם המכיל' חת
ואם וקדושים לכן יצא
שלא לעשות מאבת ח'
כ"ב טעוים:

ר"ל בחמה פרוש שיש
רעו הענית קודם שיה'
אפי' וקד' לרבי חת
רבה שאין יכל ליה
הח'

שלחן

א"ה דיני שבת

שלמה

כ"א

הגלו ראשונה קודם שיעקור שני' ומוטב שירולג מסה שיקפנה מפני שמרבה בהילוך אבל אסור לעבור בה שלא יבא לירי סדומה :

ג כל היוצא בדבר שאינו תבשית ואינו דרך מלבוש והוציא כדרך שרגילין לה ציא אותו דבר חייב וא"ה דרך מלבוש או תבשית שיי' ואפי' א"ה תבשית א"ה רפי' שאפשר לו בקל ליפול וכן בידו הוא תבשית אסור לצאת בו דהיינו לישא בידו . וא"ל הוציא כדרך שרגילין להוציא אתו פטור אבל אסור הלכך לא יצא במחט התחובה לו בבגדו בין נקובה בין שאינה נקובה וכן בידו :

ד אסור לצאת במפתחות לרי"ה אפי' המפתח עצמו קשור בקצה א' של הגירה זה אינו נכון מה שנקשר ברצועה ורצעה בחגורה ואם הכפתח של כסף ותלו על החגורה או ששללת של כסף ועריו תלו המפתח שאז הוי תבשית שרי :

ה נדה של ושרת בגד לפניה שלא תתלכך בדם נודתה אסורה לצאת בו א"ל שהסיגר עשוי כעין מלבוש מפניה ומלאחריה :

ו אסור ראשה ליתן בגד על צעיפה מפני הגשמים דאין זה דרך מלבוש ואם מכזה גם הגוף שרי דהי' דרך מלבוש ואם כוונתה שלא יצערו אותה הגשמים שרי וה"ה באיש :

ז אין הקיטע יוצא בקב שלו דהיינו שעושה כמין דפוס של רגל וחוקק בה מעט לשום ראש שוקו בתוכו ואין עשוי זה להחך בו שעכ"פ צריך הוא למקו אלא כוונתו שלא יראה חסר רגל כיון דאינו צורך הליכו אסור :

ח לא יצא אדם בשבת כמו שיוצא בחול בלתי דבר אחר שזוכר ע"י שהוא שבת ולא יבא לחלוו : **ט** הגר שאינו יכול לילך בלא מקל וחולה שעמד מחלו מותר לילך בו אבל אם אפשר לילך וולתו ואינו נוטלו אלא להחוק עצמו אסור אפי' א"ה זקן וכשהוא יוצא לחוק נשען על מקלו מחמת תורת כה שמנענע גופו וולתו אפי' א"ה כיון דהולך בביתו בלא מקל אסור וא"ה הולך על מקום שלג ואייזו ומים ויש חשש שלא יפול יש להקל והכך לפי מה שהיו :

אדם אבל בלא"ה אסור ואפי' החשובים שהמקל להם כמו תבשית אפי' תבשית בידו אסור כגיל ואפי' ברה"י דלכא משום הוצאה יש להתמיר שלא לילך במקל א"ל אינו יכול לילך או חשובים כגיל וסומא דינו כשאר ב"א :

י אסור לכרוך חוש או משיחה על המכה ולצאת בו כיון שאינם מרפאין הוי משא . אבל אסור שבורך על הרשו' שלא יפול ש"ד :

יא מטפחות שקרוין פאצי"לוש שמקנחין בו האף מי שרוצה להיות הפאצי"לוש עמו אין לו החר שיעשה מוכנו כעין תגורה שוה איסור כיון שיש לו תגורה בלא"ה וב' תגורים אסור בלי הפסק מלבוש אלא יחבר ראש הפאצי ילע בראש התגורה בקשר שאינו של קיוב ויהיה כמו תגורה ארוכה ויחגור עצמו כ"ז שהולך ברחוב :

יב יוצאין במיני עשבים שקשורים אותו בקשרים ותולין אותן לרפואה וכן בכ"ד שעושה משום רפואה ולכן מותר להנשים לצאת בשמערין שרם . ואין יוצאין בקמיע בין שהיא של כתב או עיקרים אפי' איתמחי גברא או איתמחי קמיע וע"ש בפנים מהו איתמחי גברא או קמיע :

יג אסור לצאת במלית מקופרת עד צוארו כיון דלא הוי דרך מלבוש כפי שנתבאר ד"ל בה' ציצית פ"ח ב"ד . וכן לא יגביה שולי כנפיו שלא יתלככו דהוי כנושא ואפי' שלבוש בהם ומוציא ידיו :

יד במקום פסירא שירא שיגורו ממונו אם ניתם בביתו וילך מהם מותר לישא עמו אפי' חזין לערוב אפי' אינם תפורין בבגדו רק שנשא בן בגדיו או בן בגדיו כבשרו ולא ישא בידים . וטוב שהיו תפורים ואם יוכל לישב בבית ולא לצאת לא יצא ובמקום שא"ע לו יוכל להניח בבית אסור אפי' תפורין ואפי' בביתו שאינו אסור אלא משום מקצה אסור :

טו אסור לצאת בשבת בהענשקש אבך באר"ביל מותר :

טז אסור לצאת בשבת במלית שאינה מצויצת כהלכתה דאז הוי הציצית משאוי זה עכירה גורת עכירה :

יז כ"ד שנפסק מן הבגד וראשו א' מחובר כגון לולאות ואינו חשוב מותר לצאת בו דבמלי אבך בגד ואם חשוב הוא אסור לצאת בו וה"ה בקרמי כסף אסור אם א' נהסר או השני שכנגדו הוי משאי' אם אינו תבשית וא"ה פשוטין אז במלון כגיל :

יח ברי"שגלן שנינו אסור להנית ברחבו דהוי כמו אוהל ואסור אף בבית ואם מניה כשופע מותר

14 15

9

שחר. אבל קאפ"רש אסור דאי אפשר להניח בשיפוע א"ל שאינו קשה ביותר או מותר בכ"ע. ודעת ב"ה בריריטול יש עוד איסור שמא יגביהנו הרוח ואתי לאתויי ד"א ואם א"ל אלא כובע הוה בריריטול או לא ילך בגילווי הראש ולא אתי לאתויי וא"ה מהדק בכל ענין מותר דלא יגביהנו הרוח או שהוא עם ק שראשו נכנס לתוכו ואין הרוח יכול להפירו. שהוא מהדק שרי בכ"ע ולתקטף פלילית על הבריריטול או קאפ"רש יש לאסור משום אהל וצ"ל בכל הע"ל : **י** וה' הוציא הפליג בשבת בבוי"ן במקום שבו משתמין מכניסין זוג זוג דרך לבישה :

כ הכא להציר כתיב מפני הרליקה לובש כל מה שיכול ללבוש ועומף כל מה שיוכר לעמקו ופושט וחוזר ולובש ומוציא :

כא מי שנשרו כתיב במים לא ישמחם בשבת לנגבם (א) מפני מראית עין שלא יחשדוהו שכתבן בשבת ולא ישמח אפי' מפני הדיעה ואפי' בהדרי חדרים שאין שם רואין אסר דכ"ד שאסור חכמים משום מראית עין אפי' בהדרי חדרים אסור אם יש לחוש שיאמרו שעבר על אסור דאורייתא. ואסור לנגבם אפי' בלא שימח ואפי' בשריה מועטת ספור לאש משום מכבד על כסו מבשל אם הוי ס"ב ולפי' אסור ג"כ על תנור להניח אם הוי ס"ב או אצל התנור אם יוכר להיות שהוי ס"ב ואסור לטלמלם שרא יבא לירי כחימה והוא שמקפיד על כימיו . וכה"ש אסור ליקך בשבת בחקין שיכול להחליק ולפולד במים שמא ישרו כתיב לירי כחימה :

כב מותר דמקו ריוק בשבת ובלבד שרא יוציאם עם המים שעלירם לחוץ לגדר ד"א כשהוא בכרמלית ואם מבור אסור דהוציא לברמלית אפי' פחות מר"א :

שב דין ניקוי וקיפול הבגדים בשבת . וכו' יג מעיפים :

א המנער טלית חדשה שלא נשתמשו בה כ"כ אלא שעדיין היא בחירושה שחורה מן הטל ששלה חייב שהניעור יפה לה כמו כיבוס והוא שמקפיד עניה שרא ללובשו ברא נייעור וכ"ש שאסור לנע"ך בגד חמים שנשר בהם או שנפלו עליו גשמים ודוקא בגד חדש שמקפיד עליו וכסתא מקפיד עליו . ומוב החתמיר בכל הבגדים . וכן טוב וזהר שרא נענע בגד מן דאבגד שערו אם קפיד עליו והוא חדש ושחור כני"ל . וכן טוב וזהר שרא להסיר הנוצות מן הבגד בשבת וצ"ל ברעמניק"ש וברייטלי"ן ושאר מלבושים שירדו עליהם גשמים שלא ננערו : **ב** הקוע ה א אב מלאכה לפיכך מי שנחתכו בגדיו בקוצים מפרזים בענין שרא יקיע :

ג הוקט יבט שע"ג בגדים כגון אלו היבט שבבלי צמר הנשארים בה מן האריגה הייב משום מכה בפטיש והוא שיקפיד עליהם אבל אם הסירם דרך עסק פטור אבל אסור : **ד** הנוטף שרש שעושין החייטין הוי גמר מלאכה ויש לאסור :

ה אסור לכפול כתיב בשבת א"ל שהוא לצורך שבת לכבשם בו כיום ובאדם א' ובחדשים שעדיין לא נתכבסו ולבנים ואין לו להחליף . ואם חיסר א' מאלו התנאים אסור ושלא בקיפולו הראשון מותר בכ"ע וכן אסור לקפול המלית א"ל שרא בקיפולו הראשון :

ו אין מציעין את המטות משבת לפ"ש א"ל שהמטה עומדת בחדר שהוא רר שם ואיכא בוי"ן ורבר מונה שיעכוד כך מותר להציעו לצורך שבת הוא ומציעין את המטות מליד שבת לשבת ופ"ס טוב יותר להציעו מע"ש :

ז מכבש שקורין פרע"ס של איין ביגדר ושג כובסין אסור דהתיר ליקח מפניו דבר שהוא תרוב בחוק והתרתו ומה לסתירה . ואסור ג"כ לטלמלו דהוא מוקצה מחמת הסריו כים ואפי' היה מותר מע"ש אסור לשמטו כתיב גזירה שכתא יבא להתירו :

ח ט"ס שע"ג רגלו או מנעליו אסור לקנחו בקרקע דילמא אתי לאשוויי גומות ולא בכותל של חונה דמחוי כמיוסף על הבנין ובכותל שר עץ או בקיר שרי :

ט טובה ל"ח שער בגדו משפשו מפנים דלא מוכחא מילהא לאתחויי כמלבן אבל לא בחוץ דמיי מלבן ונוררו בצפורן או בסכין וא"ה יבש אסור בכ"ע דהוי טוחן ואם אינו שם אלא מראה המיט ואין שם בעין כלל מותר לגרוו דבמל המראה :

י אין כ"ג דין אפי' בגב הסכין ובצורן את המנעל מפני שקוקף את העור והוי ממחק ופ"ז יש נזהר מלקנח מנעליו כברזל העשוי לפני בה"כ בשבת א"ה חד : **אס"ב**

מסגרת השלחן

ש"א (א) ובגדים ששלפסין בהם חוקות שקורין וינדליון ג"ל דשרי לשומחן כחמה אפי' בחצר כיון דיש עליהן גם צואת הקטן מוכח שלא כבסו ואפשר שאפי' אין עליו צואה אם לא נשרה כולו במים שרי דהכל ידעין שדרך התיקונים להשתין . ח"א :

אסור לשפוק כתיב
עליו שום נמוך
הטות חוק על
יש טוב שרא ניקוי
ביום כן יותר
מי שנתחברו
עשה כיון ויבא
שם דאני לוי מן

דיני הבשמי
הארת רגו מה
ענינים סמטור
לא תאכל בשר
אסור ל
יהודי
היה או עקבה
אסור לאכול
דברת אפיו או
אסור לקלוע שער
הנעונית לשני
וסקו כמסקי בשב
תקטין שטרך חזיר
ועל המוש
דין על איזה
א עינים הקטן קני
ישאל מיני לו
מלאכת רבו שלא
ול שראל ארז שרא
ובלבי שרא רגו
שבתו ופ"ז אפי'
ועל ס

במה בחבמי
א א"ל שקיל
שוא ידו ו
שרי וק"ל כי שב
מימות ומה רבו
בבשרית דבר ש
אסור ליקח
שקול וסמקין
עליו יבש שרא
כ"ע . ואפי' אסור
לא יקח
אין חילין שכתב
קני ומציעין

אמרו קשה כבודו אחר אחר
אמרו לאמרי דא וכו' וכו'
תויו אהי מרדכי בבי שמימי
יכול להפריד שאלה המעשים
שעלם אהל וכו' וכו'
אין נון וכו' וכו'
לכבוד וקשה כי שאל

מני מילת עין שאל
הדריש שאין עם וכו'
וראש הדריש יאמר
מילת ספר ראש מילת
הכ"ס או אצל הדריש
ד' ע' כסוי, והוא
ללא וכו' לוי מילת
מילת עולם לחין
מילת ספרא :

או בפרושה שיהיה כן
הוא לא לכושי באו דין
הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'

בין בענין שאל קצת
על מן הארץ וכו'
קשה ספר אהל אסור :

ביום ובאדם א' וכו'
מלא המעט אסור וכו'
אין קשרו ראשון :
הוא ד' עם ואסור
עין את המעט מילת

לקח ממנו דבר שיה
מקשה מילת חסרון
לדור :
הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'

הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'
הוא וכו' וכו' וכו'

שלחן

א"ה דיני שבת

שלמה סב

יא אמור לפשע במים צדו של מנעך זה בזה ואמור ליתן מים עד בנה כלל בשבת ואם יש
עליו שום לכבוד קנהו בסמרטוט בקל ולא ברוחץ פן יסחוט :
יב ארוזי נשים ממות ידרות על שמככסות צאת בניהם בשבת לכן צ"ל כאור בזה . ואם
השתרש תינוק על המפה דאמור ליתן עליו מים כדי לכונו ואפילו לישוף ידיו עליו אמור
מהם טוב לישוף ידיו תינוק בחיקו בשבת א"ל בבר . והרוחץ תינוק בשבת לא ישום הכנה
במים וכן יזהר שלא יהא בכני דתחתון שנטוין עליו מים שום בנה דרמי לכוניום :
יג מי שנתלכך ירו במים לא ינבנם במפה שמקנחים בה הירים שלא יעשה כדרך שהוא
עושה בחוק ויבא לרדי כיובים המפה רק במפה קשה . אמור וננב כוס של מים או יין במפה
משום דאתי לרדי מהמה כיון שהוא צר היו פסיק רישא אבל פסל דובר רחב שרי בדבר
שאנו מקפיד על מימיו :

שג דיני תכשיטי אשה . ובו ד' סעיפים :

א האידנא נהגו הרקל בתכשיטי אשה כמו באיש ולא חישינן דקמא שלפי וסחוי ככמה
מעמים שמכואר בפנים בסעף י"ח :
ב לא תצא במחט הנקובה . ובשאינו נקובה מותר אם מעמיד בה קישורים וא"ל אסור וצריך
ליזהר . ואסור למלטל ממש שניטף מע"ש הורה או עוקצה לשום בצעפים אא"כ נטול
הורה או עוקצה והיה לשם כך ועיין לקמן סימן ש"ה :
ג אסור לאשה לטוח בעץ על פניה ובשנוטלתו מאדים הבשר משום צובע . ומה"ש נ"ל דאסור
להכות אפילו את הולך באופן שיתאדם הפנים או הבשר :

ד אסור לקלוע שערה או להתרד קליעותה ופשיטא לקלוע או להתיר בתלוש הווי אורג וזהלך
השערות לשני צדדין כמו שעושין הבהרות מותר ע"י אצבע אבל לא ע"י כלי . ואסור
לסרוק במסרק בשבת וה"ה בשאר דבר שבדראו משיר השערות וטוב להחביר אף באותן
העשויין משער הודר לאסור וצ"ל דאף למלטל אסור הווי כתי שמלאכתו לאיסור וצ"ל מאד בזה
וצ"ל דמה"ש אסור לסרוק בזקן אף בחור וצ"ל מאד בזה ההוזהר מהמיר מאד :

ד"ש על איזה עבד מצווה על שבתו . ובו ס"א :

א עבדים הקניו קנין עולם לוישראל מותר לעשות מלאכה לעצמו אבל לא לרבו ואסור לכל
ישראל דומה לו לעשות מלאכה בשבת לצורך ישראל אפילו שאינו רבו ואם היה עושה
מלאכת רבו שלא מדעתו וגיבר שאינו עושה לדעתו מותר וא"צ להפרישו וע"ל סימן רנ"ב
ול ישראל אחר שאינו רבו אפילו עושה לדעת ישראל מותר כל שאין שם אמרת ישראל
ובלבד שלא יהנו ישראל בשבת מאותו מלאכה . ועכ"ם גכור שהוא שבוך אין רבו מצווה על
שבתו ופ"ו צרכי מלטה שאין בו סכנה וכו"ל דק"ל אומר לעבדים ועושה מותר לומר לו
וע"ל ס מן רמ"ד וסימן רנ"ב וסימן רע"ז בענין מלאכת עבדים לישראל :

ש"ה כמה בהמה יוצאה בשבת . ובו ז"ס :

א א"ע דק"ל שבהמה לא תצא כמה שאינה משתמרת בו ולא בנמירותה יתורתה ולא בדבר
שהוא לגוי הווי משאוי והוא מצווה על שבתה בהמתו היינו ברשות הרבים אבל בברמית
שרי דק"ל כל שבחבירו פטור אבל אסור בהמתו מותר לכתחילה והאידנא ליכא ר"ה רק
ברמית ומירו דברים שאסרה הבהמה לצאת משום דלמא נפך ואתי לאתווי הוא אסור אף
בברמית ובדבר שאסור משום דכחוי כמאן האול לחינא אפילו במכחי המעורבת אסור :
ב אסור ליתן מרדעת על סוס בשבת ופשיטא להסור ואם בשעת שהקור גדול ואנו רואים
שמוק לסוס וכן בימות החמה שהובובים רבים וטיק ל"ס ומצערין אותו מותר ליתן מרד
עליו ובכרד שהיא נוהר שלא וכמד עצמו על הבהמה בשעת הכיפוי וההסור מרדעת אסור
בכ"ע . ואוקף אסור בין ליתן עליו בין להסור מעצמו . ואם בא מן הדרך וצריך להסירו להצ"ש
לא יקח ממנו בירו רק מתיר החבל ומוליכו ומביאו בחצר ונופל מאיו :

ג אין תולין מרסק בציאר הסוס ליתן מאכלו בתוכו שיאכל מיים אבל עגלים וסויתים שצו
קמן ומצערין לאכול על גבי קרקע שרי :

14 15

ד זוג שבצואר הברהמ או בכסותה אסור להוליכה בה משום דמשמיע קול א"כ הוא פקוק ואפילו אם הוא פקוק אסור לצאת בו אפילו למבוי מעורבת דמחוי כמאן דאזיל לחיננא :
 ה לא יקשור גמלים זה אחר זה והוא תופס באפסר א' וכולם נמשכים על ידו ואפילו במבוי המעורבת אבל אם תופס ככה אפסרי גמלים בידו יותר וטוב לזוהר אף בזה ובחמה אתה לברך מותר אף למושכה בחבל אפילו ברשות הרבים רק יותר שלא יצא ראש הרבל לספה בידו טפה דרוכה כמו שנושא את החבל בידו ולא מתחויא מאפסר הברהמ וגם לא יניח הרבה מן החבל בין ידו לכהמה שא"כ יכביד החבל עד שיגיע טפה סמוך לארץ :

ז אין רוכבין ע"ג ברמה ולא נתלין עליה אפילו בצדה אסור להשתמש :
 ח מותר לומר לא"י לחלוב בהמתו בשבת משום צער בעלי חיים שהחלב מצרעה ואתו החלב אכור בו ביום וצריך לקנותו אחר השבת מן הא"י ברבר מועט. וטוב לחלוב לתוך האוכל דהוי שבות דשבות דההלב לתוך הכלי חייב לתוך האוכל פטור אבל אסור וה"ה דמותר לומר לא"י להמרות האווזות פעם א' ביום משום צער ב"ה דאין יכזיבם לאכול ואי לזכא א"י שרי ע"י ישראל וטוב לעשות ע"י קמן :

שני באיזה חפצים מותר לדבר. וכו' י"א מעיפיים:

א כתיב כמצא הפצץ ודבר דבר הפצץ אסורים אפילו בדבר שאינו עושה שום מלאכה כגון שמעיין נכסיו לראות מה צריך למחר ומינכרא מילתא שמעיין. וכ"ה שאסור לעשות אסור להחשיך עליו על התחום לבן אסור להחשיך על התחום לשבור פועלים או להביא בהמתו אם הוא מלה קמן שאינו יכול לזכך ברגליו דאזו אינו רשאי להביאה בשבת אפי' ע"י בורגנין משום מוקצה דאסור לטלול ב"ה שהם מוקצים אבל כחשיך על התחום דהביא בהמתו גדולה שיכולה לזכך בעצמה דאזו יכול לזכך ג"כ בשבת ולהביאה אם יש שם בורגנין. וכן אסור לטלול למצוא סוס או קרון או סנינה לצאת בו אם מינכרא מילתא. ואם היתה נהמתו עומדת חוץ לתחום שלו או שלה יכול לקרות לה כרי שתבא וא"ה עומדת חוץ לתחום שלה אסור להביאה בידים דא"ל אלא דא' :

ב אבל מותר להחשיך על התחום לצורך דבר מצוה ויכול לומר לחבירו שיחשיך ע"ה כדי שיביא לו איזה דבר מצוה ויכיר לומר לו לך למקום פדוני למחר לקנות איזה דבר מצוה וא"כ מצאת במקום פדוני לך למקום פדוני וא"ל מצאת במנה קח במאתים ובלבד שלא יזכיר לו כסום מקח כלומר שלא יאמר לו כך ידוע שלא להוסיף עליו וכן אם לקח ממנו בשמונה לא יאמר לו תן לי עוד בשנים ואהיה חייב כך עשרה אפילו דבר מצוה ועינין לקמן ס' ש"כ :
 ג השוכר את הפועל לשבור לו איזה דבר אינו נוהג לו שבר שבת דפוכך אין אחריות שבת עליו היה שכיר שבוע שכיר חודש נוהג לו שבר שבת לפיכך אחריות שבת עליו וזא יאמר לו תן לי של שבת אלא שטר השבוע או החודש ואם שכרו חרש והתנה עמו שבכל יום ויום יתן לו כך וכך נמצא אם יסר אותו באמצע שבוע או חרש א"צ לשלם לו בעד השבוע כולה או חרש כולה אלא בעד הימים שעבר לכן מקרי שבר שבת. וה"ה המשכיר חדר לחבירו או המגורים בריבית צריכין דקלוקל דמיים ר"כ"ב ה"ל שבר ימים ואסור לזכך שבר שבת. וההוגין השוכרין אותן התפלה רק בשבת אפי' שיש מקילין דהוי צרכי מצוה מ"מ השי"ן אינו רואה סימן ברכה וה"ה במעות מ"י שברך דשי"ן או נדרבו או שעוה שולוק עבור תפלת כוסף ו"כ כ"ז טוב לאסור אבר אם שכרו אותו על שבו שיתפלה כ"י ימות השבוע א"י בימות החול כ"ע שרי לזכך :
 ד הפצי שמים מותר לדבר בהם כגון חשבונות של מצוה ולפסיק צרקה ולפקח עד עסקי רבים ולשדך התניוק לארום וללמדו ספר ואומנות ודוקא דבר אם רוצה להשתכר אבל לשכרו ולהזכיר לו כסום מקח אסור :

ה מקח וממכר א' בפה וא' במסירה אסור. ואסור ליתן דבר מחנה לחבירו א"כ הוא לצורך שבת וי"ש ואפי' יתן משכנו אסור א"כ הוא לצורך שבת :

ו מותר למרוד בשבת מירדה של מצוה למרוד אזור כמי שהוא חולה ולקלוש עיניו כמו שנחנה הנשים וכן כל כיוצא בזה :

ז אם נשבע החבירו לשלם לו בכמה ימים לחודש והגיע אותו היום בשבת אם יש לו מעות יתננה לו עד ידו עכ"ם ואם אין לו מעות יאמר לעכ"ם לשום משלמתי ועיני בחי"ם ס"י ע"ג דלא פסק כן :

השם שנתכבד
 דבר דבר
 י מותר לחבירו
 י"א מי ששלחו לו
 חשדל ב
 אשאר מותר לה
 שתעשה כדורה
 שני דני שבת
 א כתיב ודבר דבר
 פלוג אשאר
 בשבת דברים
 שאינו מתננה אפי'
 איתק שראשית
 אסור לעבד
 עבדת העבדים
 כלם נאסור
 אפי' לומר לה
 בשבת ולמכור
 דאיתק אה"ב
 דמי קיין כ"ה
 מיש לו לקמן
 היה שאני א'
 לא פריש שקמן
 ה מי ששייב
 הלכה אפי'
 אסור חשבו
 לזוהר חשיבין
 בתפלת אבות
 ז מותר לומר לו
 שנקי לי לזכך
 ח ה"ה לזכך לו
 לזכך עי
 בענה שמעיין
 וכן כתיב שיש
 ח השק דמי
 השלתי וכו'
 נאשתי וכו'
 עבדת דני
 ח' וקמן :
 קב"ה ע"ה

ע

דפסיע קל איתר קל
דחיו כמין דהאיתר
נשטעל על דו חסיד
היהוד אף מוה
שלא נטע דאם דעשת
דבר הרבה גם ש
מפח מפור לקרן
השמיטה
שחולב בעניה חסיד
ש. וטוב הרבה לקרן
אלא אכור וחק דעמיה
לאבוי אוי לטא אף

איתו עשה שם מלאכה
ויבר שבאר דת
לכבוד פועים או
לביצה בשבת אית
על הרחם הכבד
אם יש שם בורגני
ואם איתר דת
עשית חין השמים

כיון שחשק עלת
לקנות אוה דבר מדי
עם ונלבד שאו איתר
לקח ממנו כבשתו
ה דעין לקח מ' עני
דקין אין אדירות כתיב
עני ווא איתר חין
ככלל וים וים חין
עונה או דרש הבלוה
והמדות ביחית עני

ה או לא יעני כתיב
חן חסידן איתר ליה
חסידי ביה ויהי כתיב
עני טוב לאיתר אב
חן חסידו עני חסידו
ה דמקני עני עשית
החשבת אבא דתי

והוא עניו כתיב
בשבת אם יש חסיד
עניו ויעין כתיב
כתיב

עלה

א"ה דיני שבת

שלמה

סב

א משום עונג שבת מצה ה שאר יחשוב וידהרר כלל בעסקיו והוא בעינו כאילו כל מלאכתו עשויה :
ב :סור נומר לעבדים שיך רוץ לתרום בשבת אחר קרובי המז שיבואו להפסידו אף שהוא דבר מצה אבל הנה רתקף ליה ע מא ואמר שישירו ביד קרוביו ודאי שרי :
ג דותר להכריז בשבת על אבידה אפילו דבר שאסור למטמו ואפי' על אבידת כותי בותר

א מי שעלול לן שהוציאו בתו בשבת לה ציאה מכלל (א) דת יצרא מצה לעום לדרך פעמיו לחש דל ב צלה ויצא אפי' חין לג' פרבאות ואי לא בעי כיפינן ליה ודוקא שרוצה להמירה אצטאר מוכרת לעולם דמטב שיחל שבת א' משיחל שבת הרבה אבל גם רוצה לאונסה שתעשה עבירה פעם א' באונס או אפי' לעבוד עבדים א' לא יהלך שבת בשביל פעם א' ונל פשוט דאתה שוה לבתו :

עין דיני שבת התלוים בדיבור. וכו' י"ז סעיפים :

א כתיב ודבר דבר שאר יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חוק הילכך אסור נומר דבר פלוני אעשה למחר אפי' דבר מצוה א"ה מלאכה או סתרה פלונית אקנה למחר. ואפי' בשית דברים בטלים אסור להרבות וכאם שפזר שמעות עונג דהם מותר לספרם אבל מי שאינו מתענג אע"פ שאחריים מתענגים בשומעם אסור א"ל שהוא מתענג במה שהם מתענגים אע"פ שהוא אינו מתענ' עצמה ופשיטא שאסור לספ' איהו דבר שמצטער בו הוא או הכריז :

ב אסור לעבד לעבדים בשבת בשביל חובו אבל יכול לומר בתל להשופט מדוע לא עבדת העבדים בשבת ואסור לעבד נכסי ראובן ביד שמעון בשבת :

ג כ"ס אסור לעשותו בשבת אסור קוצר לעבדים לעשותו בשבת דאמירה לעבדים שבות אפי' דומר לומי"ש לעשותו בשבת לכן אסור נומר לעבדים אפילו מע"ש לשכור דו פועים בשבת וכל כלאכה שהוא מדרבנן מותר לומר לעבדים א"ה דבר מצוה ויהי בה"ש אפי' מאכזה דאורייתא איהו דבר מצוה החיי שבות דשבות במקום מצוה וא"ה צריך הרבה דבר מצוה דמי :

ד אכור יותן לעבדים מעות מ"ש לקנות לו בשבת ואם יום השוק בשבת אסור אע"פ שלא פירש לו לקנות בשבת דמסתמא יקנה בשבת ויהי אם נותן לו מעות לקנות ואומר ראה שאני א'ך דרדכי במ צאי שבת וכן אם יורע בודאי שיקנה בשבת אסור ובכ"ע אפילו לא פירש שיקנה בשבת לא יהנה ישראל מאותו קנין בשבת הוה שקונה ואם נותן לו דברים למכור דיני כדון קנין :

ה מי ששבר עבדים להוליד כסורתו ובא העבדים ולקח מבית ישראל בשבת אסור ודאוי לענוש ה הוצה אפי' יחד לו מקום אסור :

ו אסור לחשוב חשבונות אפי' אם עברו כגון כך וכך הוצאת על פלוני ודוקא אם הוא צריך לאותו השבון אבל משום שיחה בטוה טוב להזר אפי' שא"צ לאותו השבון ואם יש צורך בהשבון לאחר אסור נ"כ :

ז בותר לומר לחברו הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמו לערב אע"פ שמתוך כך מבין שצריך לו לערב ולשוביו אבל לא יאכר בו היה נבון עמי לערב :

ח יוכל לומר לחבירו לכרך פלוני אני הודך למחר או כך עמי לכרך למחר כיון שהיום יוכל לולך ע"י בורגני או אפי' אין שם בורגני שרי אבל לא יאמר לכרך פלוני אני נוסע בעגלה שקרין פארין או אני רוכב כיון שהיום אסור יסע בעגלה או רכובו אסור דומר נ"כ. וכן בכ"ז שיש בו צד היתר היום לעשותו יוכל נומר לחבירו שיעשנו למחר ובלכרך שלא יזכר לו שום שכירות :

ט השואל דבר מחבירו לא יאכר המוני דמשמע דומן וחיישין שמא יכתוב אלא יאמר נני השאלתי ובדשון נענו שאין חוקו בין השא נני להגוני יאמר תן לי ואחזור ואהן לך ובשאינו מאמינו וכן משבין א"ה דבר שאדה שהוא צורך שבת ודא יאמר הילך משכון זה דהני עובדא דהני רק יניה סתם ואין לון ופורעין בשבת אלא בדשון שאדה וחורה :

מסגרת השלחן

ש (א) דוקא באונס אבל אם היא פשעה ורוצה להמיר אין מתלפין השבת כמיסור דאורייתא ואם קבט ע"י בה"א :

14
15
9

שלחן

איזה דיני שבת

שלמה

זמן אורחים וכתב בכתב כמה זמן אסור לקרות ואפילו לעיין בלא קריאה משום גזירה שמא יקרא בשמרי הדיוטות הדיניו וספ"ח והשבונות וגם שפא' יתחא א' סהם כשיראה בשא"ז די ספוקו אבל השמש מותר לקרות בצעמ"ל על סעודת מצוה דלא היישנין שמא ימחוק דלא איכפא ליה וגם שמא יקרא בשמרי הדיוטות אין לחוש כיון דהוי צורך מצוה :
יא לקרוא באג"ש השלוח לו אם א"י מה כתיב בו מותר לעיין בו ולא יקרא בפיו . ואם הובא מחוץ לתהום טוב לוחר שלא יגע בו ואפי' אם הובא מתוך התהום מיה"ה לא יקבלנו בידו רק יניח העכו"ם תחילה ע"ג שהוקח דשמא מרם שיעמוד השלוח לפי' יקרה יהיה הכתב מידו ויהיה כמו הנחה . ואם הוא תהום אומר לעכו"ם איני יכול לקרות כ"ז שאינו פתוח וכן כששולח עכו"ם להביא שבר הוי' לעירוב לא יתנגה בידו ולא יקנה מידו :
יב כותל או וידון שיש בו צורות היות משונות או דיוקנאות של ב"א של מעשים כגון מכתמות דוד וגלית וכתבתין זו צורה פ' וזה דיוקן פרוני אסור לקרות בשבת וכי מליצות ומשגלי' של שיחת הווי' ודברי חשק כגון ספר עמנואל וכן ספרי מכתמות אסור לקרות בהם בשבת ואף בחוק אסור משום מושב לצים . וה"ה ההולך וקרקסאות וקרקסאות והם מיני שהוק' ועובר על אל תפנו אל האילים אד תפנו אד מדעתים ובדברי חשק איכא תו מ"ס מנרה יצה"ר ומי שתחנך ומי שהעתיקו ואצ"ל המדפיסן מחמיאין את הרבנים ואפי' כרובים כשנן הקדוש אסור . ומי שאסור לקרות אסור למלמד דהוי מוקצה השוב שלא לעמוד בשבת זולת בדי'ת ואפי' בספרי המבט יש לאסור :

יג סוורה הנפסדת בשבת ע"י גשמים או ש"ד מותר לקרות עכו"ם ולא ידבר לו ככל ואע"פ שיודע שבדאי יצול המטין שרי וכן מותר לומר כל המצי' אינו כפסוד :
יד ישראל שאמר לעכו"ם לעשות מלאכה בשבת מותר למ"ש בכדי שיעשו ובלכבד שלא יהיה בדבר פרהסאי :

טו אסור לומר לעכו"ם בשבת הילך בשר זה ובשר אותו לצרכך ואפי' אין מונגתיו עליו אבל מותר לומר לו לעשות מלאכה לעצמו :

טז כל שבות דרבנן מותר בה"ש לצורך מצוה כגון קומר לעכו"ם להדריק לו נר יא"צ בה"ש וכן דאמורה לעכו"ם הוא שבות :

יז כ"ד שאסור לומר לעכו"ם געשותו בשבת אסור דרמו לו לעשותו אבל מותר דרמו לו מלאכה שיעשה אחר השבת . וה"ה דאסור לומר לו דבר שיבין סרוך כך שיעשה מלאכה וא"כ אסור לומר לעכו"ם שיקנה הוטמו כדי שיבין שיכיר הפחם שבראש הגר דדוקא וומר לו דבר שמבין שיעשה אחר השבת מותר אבל כשעושה בשבת אס' ר דהא אפי' אם עשה העכו"ם מלאכה לצורך ישראל כע"מ אסור ליהנות מלכו :

שח דברים המותרים והאסורים לכלמלך בשבת . ובו ד"ז טעמים :

א כל המוקצים האחרים למטל מתחמקים לו חלקים . א' הוא מוקצה מחמת חסרון כים . ב' כלי שמלאכתו לאיסור . ג' דבר שאינו כתי' ולא מאכל אדם ולא מאכל בהמה כגון אבנים ועפר וכיוצא בזה . ד' כלי שמלאכתו דהותר ומינה עליו א' מהדברים המוקצים מחמת גופא כגון הבית שיש עליה אבן ואפי' אם הוסרו בשבת כיון שהיה עליו בה"ש אמרינן מיגו דאיתקצאי דבה"ש איתקצאי לכורא יומא . ה' דבר שהיה בה"ש מחיבר או מחוסר צדו . ו' מוקצה מחמת מצותו כגון עצי סוכה וכו' . ז' חילוקים ראשונים יתבאר בע"ה בה"ש . והק"ה יתבאר בע"ה בה"ש . י"ט . והק"ה יתבאר בע"ה בה"ש סכה עכ"ל כ"ז ובוש וע"ש עוד כללים :

ב חלק הא' מוקצה מחמת חסרון כים אסור למלמדו בשבת אפי' לצורך גופו של אדם או לצורך מקומו ופשיטא מהכה לצד' דהיינו שאינו צריך למלמד רק שרא' שלא יגנב שם או שלא ישבר אסור . כגון סבין של מיה (א) או גיור חלק או כלים המיוהרים לסוורה ומקפידים עליהם שלא לעשות בהם תשמיש אחר אסור וה"ה ש"ד שמקפידין עליהם שלא לעשות בהם תשמיש אחר הוי מוקצה מחמת חסרון כים :

ג החקק הב' מוקצה כלי שמלאכתו לאיסור מותר למלמדו לצורך גופו כגון קורנוס של והבים לפצוע בו אגוזים או לצורך מקומו כגון שצריך השתמש במקום שהכתי' מונח ומותר ליטול משם ולהניחו באוה מקום שירצה רביון שהוא בידו מותר למלמד יותר וה"ה אם שכת ונטל בידו

מסגרת השלחן . שח (א) וכן סמין של שחמטה וסמין של מופרים שמחמקים בהם חקלמסין :

שלחן
 זמן אורחים וכתב בכתב כמה זמן אסור לקרות ואפילו לעיין בלא קריאה משום גזירה שמא יקרא בשמרי הדיוטות הדיניו וספ"ח והשבונות וגם שפא' יתחא א' סהם כשיראה בשא"ז די ספוקו אבל השמש מותר לקרות בצעמ"ל על סעודת מצוה דלא היישנין שמא ימחוק דלא איכפא ליה וגם שמא יקרא בשמרי הדיוטות אין לחוש כיון דהוי צורך מצוה :
יא לקרוא באג"ש השלוח לו אם א"י מה כתיב בו מותר לעיין בו ולא יקרא בפיו . ואם הובא מחוץ לתהום טוב לוחר שלא יגע בו ואפי' אם הובא מתוך התהום מיה"ה לא יקבלנו בידו רק יניח העכו"ם תחילה ע"ג שהוקח דשמא מרם שיעמוד השלוח לפי' יקרה יהיה הכתב מידו ויהיה כמו הנחה . ואם הוא תהום אומר לעכו"ם איני יכול לקרות כ"ז שאינו פתוח וכן כששולח עכו"ם להביא שבר הוי' לעירוב לא יתנגה בידו ולא יקנה מידו :
יב כותל או וידון שיש בו צורות היות משונות או דיוקנאות של ב"א של מעשים כגון מכתמות דוד וגלית וכתבתין זו צורה פ' וזה דיוקן פרוני אסור לקרות בשבת וכי מליצות ומשגלי' של שיחת הווי' ודברי חשק כגון ספר עמנואל וכן ספרי מכתמות אסור לקרות בהם בשבת ואף בחוק אסור משום מושב לצים . וה"ה ההולך וקרקסאות וקרקסאות והם מיני שהוק' ועובר על אל תפנו אל האילים אד תפנו אד מדעתים ובדברי חשק איכא תו מ"ס מנרה יצה"ר ומי שתחנך ומי שהעתיקו ואצ"ל המדפיסן מחמיאין את הרבנים ואפי' כרובים כשנן הקדוש אסור . ומי שאסור לקרות אסור למלמד דהוי מוקצה השוב שלא לעמוד בשבת זולת בדי'ת ואפי' בספרי המבט יש לאסור :
יג סוורה הנפסדת בשבת ע"י גשמים או ש"ד מותר לקרות עכו"ם ולא ידבר לו ככל ואע"פ שיודע שבדאי יצול המטין שרי וכן מותר לומר כל המצי' אינו כפסוד :
יד ישראל שאמר לעכו"ם לעשות מלאכה בשבת מותר למ"ש בכדי שיעשו ובלכבד שלא יהיה בדבר פרהסאי :
טו אסור לומר לעכו"ם בשבת הילך בשר זה ובשר אותו לצרכך ואפי' אין מונגתיו עליו אבל מותר לומר לו לעשות מלאכה לעצמו :
טז כל שבות דרבנן מותר בה"ש לצורך מצוה כגון קומר לעכו"ם להדריק לו נר יא"צ בה"ש וכן דאמורה לעכו"ם הוא שבות :
יז כ"ד שאסור לומר לעכו"ם געשותו בשבת אסור דרמו לו לעשותו אבל מותר דרמו לו מלאכה שיעשה אחר השבת . וה"ה דאסור לומר לו דבר שיבין סרוך כך שיעשה מלאכה וא"כ אסור לומר לעכו"ם שיקנה הוטמו כדי שיבין שיכיר הפחם שבראש הגר דדוקא וומר לו דבר שמבין שיעשה אחר השבת מותר אבל כשעושה בשבת אס' ר דהא אפי' אם עשה העכו"ם מלאכה לצורך ישראל כע"מ אסור ליהנות מלכו :
שח דברים המותרים והאסורים לכלמלך בשבת . ובו ד"ז טעמים :
א כל המוקצים האחרים למטל מתחמקים לו חלקים . א' הוא מוקצה מחמת חסרון כים . ב' כלי שמלאכתו לאיסור . ג' דבר שאינו כתי' ולא מאכל אדם ולא מאכל בהמה כגון אבנים ועפר וכיוצא בזה . ד' כלי שמלאכתו דהותר ומינה עליו א' מהדברים המוקצים מחמת גופא כגון הבית שיש עליה אבן ואפי' אם הוסרו בשבת כיון שהיה עליו בה"ש אמרינן מיגו דאיתקצאי דבה"ש איתקצאי לכורא יומא . ה' דבר שהיה בה"ש מחיבר או מחוסר צדו . ו' מוקצה מחמת מצותו כגון עצי סוכה וכו' . ז' חילוקים ראשונים יתבאר בע"ה בה"ש . והק"ה יתבאר בע"ה בה"ש . י"ט . והק"ה יתבאר בע"ה בה"ש סכה עכ"ל כ"ז ובוש וע"ש עוד כללים :
ב חלק הא' מוקצה מחמת חסרון כים אסור למלמדו בשבת אפי' לצורך גופו של אדם או לצורך מקומו ופשיטא מהכה לצד' דהיינו שאינו צריך למלמד רק שרא' שלא יגנב שם או שלא ישבר אסור . כגון סבין של מיה (א) או גיור חלק או כלים המיוהרים לסוורה ומקפידים עליהם שלא לעשות בהם תשמיש אחר אסור וה"ה ש"ד שמקפידין עליהם שלא לעשות בהם תשמיש אחר הוי מוקצה מחמת חסרון כים :
ג החקק הב' מוקצה כלי שמלאכתו לאיסור מותר למלמדו לצורך גופו כגון קורנוס של והבים לפצוע בו אגוזים או לצורך מקומו כגון שצריך השתמש במקום שהכתי' מונח ומותר ליטול משם ולהניחו באוה מקום שירצה רביון שהוא בידו מותר למלמד יותר וה"ה אם שכת ונטל בידו
מסגרת השלחן . שח (א) וכן סמין של שחמטה וסמין של מופרים שמחמקים בהם חקלמסין :

לו נענועין עליו שאם לא ימלנו יחלה ולא חשיב ממלש לאבן. ודוקא אבן אבן דינר ברד
התינוק אסור לשאת התינוק. וטוב דוהר אף שאינו נושא אותו רק אוחז אותו בידו
הולך עמו דחיישינן דמא נפל הדינר ואתי לאתוי :

ב כלכלה שהיתה נקובה וסתמה באבן או בשאר דבר מוקצה בין שהוקה היו כדפון כלכלה :
כלכלה שהיא מלאה פירות ואבן בתוכה או שיד מוקצה אם הפירות רטובים שאם ינער נמאסים
קצת יטול אותה כמו שהיא וא"ל ינער הפירות והאבן ואח"כ יחזיר הפירות לכלכלה ואם
מונחים הפירות במלים קטנים תוך הכלכלה ימלם בידו מתוך הכלכלה והוא שצריך לכלכלה
או לפירות אבן צריך למקומו מותר בכ"ע :

ד שכח מעות עד הכר מנער את הכר והמעות נופלים (א) ודוקא אם הוא צריך למקום המעות
אבל שלא יגנב המעות אסור. ואם הניח מעות מדעתו שישארו שם בכניסת שבת
אסור לנער ובמקום פסידא שרי א"ל שהניחם ע"ד שישארו שם כל השבת. לפ"ז מנורה שבניחין על
השוחקן היה ראוי לאסור לנענע השוחקן והמפה דנעשו בסיס דדבר האיסור ואף שכבו הנרות
ונימל המנורה דמגו דאיתקצאי לבה"ש איתקצאי לכולי יומא וה"ה בכל מוקצה א"ל שהונח
ג"כ בכניסת שבת ד"א על השוחקן שהיא יותר טוב וחשוב מן המנורה והוא בסיס דדבר
האסור והמותר וית' היתר ג"כ קודם בה"ש וה"ה דאסור למלמל השמעני"ש שהריקו עיניו
נר בה"ש ואף לאחר שנטלו משם א"ל שנתן עליו מבע"י ג"כ דבר חשוב :

ה אם א"ל שנתן דבר מוקצה על הפך של חבירו מותר למלמל ולא הוי בסיס דאין אדם
אסור דבר שאינו שלו שלא מדעתו :

שי דין מוקצה בשבת. ובו ח"ס :

א קייל כ"ש במוקצה מחמת מיאום דרשי :

ב בין באיסור אביה בין באיסור ממנו מוקצה כ"ד שהיה ראוי בה"ש ואירע שנתקלקל וחוד
ונתקן חוזר לחתירו ואם הוקצה בה"ש אסור כל היום :

ד דבר שהיה מוקצה קודם שבת ובה"ש נחקן מותר אף שלא ידעו הבעלים בה"ש מותר :
דבר שאינו ראוי לאביה דזה וראוי לזה אזינן בתר הומנה אבל בלא"ה שאינו ראוי אף
ע"פ שהומנה לאו מירתא היא :

ה כ"ד שאסור למלמל אסור ליתן כ"ל תחתיו שיפול לתוכו דאסור רבמל כ"ל מהיכנו אבל מותר
לכפות כ"ל עליו בלבד שלא יגע בכפיתו במוקצה עצמו ואף שמוקצה מותר בניניה כ"ל דנוד
כיון דהכפית היא לצורך דבר המוקצה אסור רק לצורך דבר המותר מותר אף בניגיעת המוקצה ;
ו משה שיש עליה מעות עתה אף שלא היה עליה בין השמשות כגון שהניח עכ"ם או תינוק
או שהיה עליה בין השמשות ואין עתה עליה אסור למלמלה ואפ"ל לצורך גופו או מקומו. כיון
דאיתקצי כבה"ש איתקצי לכורא יומא וה"ה א"ל היה עליו בה"ש וגם אין עליו עתה רק
שיחדה למעות או לרבר מוקצה אחרת והיה עליו מעם א' אותו דבר אסור למלמל וליגע

זאת. וא"כ אסור למלמל וליגע בכיס של מעות אע"פ שהוציא מבע"י המעות ויש לאסור אפ"י
לצורך גופו ומקומו וה"ה בכיס של תפילין אע"פ שהוציא התפילין. וכ"ס שבבגד הוא"ל ועיקר
הבגד עומד ללבוש אם הוציא המעות מותר ללבוש הבגד דהכ"ס במל אצלו ומותר לשמש
בכיס ואם שכח בכיס המעות אסור ללבוש הבגד דחיישינן שמא יצא בו ועוד שמא יגע בכיס
עצמו אבל מותר ליגע בבגד הוא"ל ואין המעות נוגעין בבגד עצמו רק בכיס ופי' הכ"ס תפור
בבגד. וא"ה תפור על עיקר הבגד פ"י שצד א' ש' הכ"ס הוא הבגד אסור ליגע בבגד אצ"ל
נער תחילה המעות. ואם הניח בעצמו מעות בע"ש בכיון פ"י שהיה בדעתו שיהיה שם בשבת
אסור להכניס ידו בו אף בכיס שבבגד שרק פ"ו תפור בבגד אף שנימל המעות כמגו בשבת
דהכ"ס גופא בסיס דדבר איסור :

ז תיבה שיש בה דבר איסור והיתר אם הרבר איסור אינו עיקר מותר למלמל התיבה ואזינן
בתר מאי דעיקר חשוב לדריה ודוקא אם צריך ליקח ההיתר (א) או מקום התיבה (ב) אבל
אם א"ע אלא לתיבה גופא לא יטמלנה אלא ינער במקומה תחילה. וה"ה אם יכוד נדער האיסור
תחוד

מסגרת השלחן

שמי (א) וכו' שמספיק לו המקום של הכר ואין צריך למקום שימלו אינו עיקר למקום שימלו המעות
שרי למלמל הכר עם המעות ולהניח במקום אחר. ש"ע :
ש"ז (א) ובאופן שלא יוכל לנער ההיתר לכד אלא אם ינער יתערב עם האיסור : (ב) ומיירי שלא יוכל

היה יעני תתן
שם מבני אבתי
אם הניח ראוי
דבר רב. אב
אם אפר שהמק
בשל בחב
שיא דין מ
אם מן שבת
או בני אב
ג' גמור אף ש
בין אין מותר
שימור מן
שיב הענין
א' משיב כבוד
ואפילו בכ"ס
ב' אם ידוע בכ"ס
מותר וכו' שבת
ג' היה דבר צד
פ' הבע"י
ד' צדו וקטבו וק'
ה' היה צדו לקטבו
ו' מנין היתה על
ז' אסור לגמול שש
וכשה חב"ו או
ז' ענין דין גמול
א' מקום התנן
הא הוי כמסכת
דתי תפילין ע"י א'
ב' כמל דמי לגמ'
ג' מן והתנין אותו בא'
ד' מדרגתו וראוי ל'
ה' מן ואצ"ל אע"י קט'
ו' שבת מן אצ"ל
ז' מנע כתיב ותיב קט'
ח' כתיב מן ותיב קט'
ט' נקב תתני מן אצ"ל
י' לא היתה אצ"ל
יא' התיב מן אצ"ל

שרחו **אי' דיני שבת** **שלמה** **סד**

והיה ינער תחילה האיטור אף אם צריך למקומו ש' תיבה (ג) ודוקא אם היה היתר והאיטור
שם מבעי אבל אם היה האיטור בה"ש ובשבת רוצה ליתן היתר שיהיה רב לא מהני . אבל
אם הניח האיטור בשבת דקו"ל אין מוקצה לחצי שבת רק כ"ז שמונח מותר להניח גם בשבת
היתר רב . אבל א"ל היה היתר רב על האיטור אסור ואפי' לפתוח פתח התיבה אסור והיו
במים דבר איטור :

ה אפר שהוסק בשבת אסור למטרו רק אם נתערב בשל אטמול שיתדה (ד) לעשות צרכיו בו
בטל ברוב וטוב להחמיר שיהיה ששים מן שר אטמול :

שיא דין מת בשבת ושאר מטמול מן הצד . וכו' ב"ס :

א מת שמונח שירא עליו מפני הדריקה או שאר שעת הרחק מותר לטמול ע"י כבר או תינוק
או בגד או כלי שמלאכתו דוהר או כסותו . ואם א"א להיות בנזיוות כ"כ מותר אף מטמול
נמור אף שהוא מוקצה (א) :

ב אין מיווין במת שום אבר ופ"ו אם היה פוץ נפתח יקשר באופן שלא יהא נפתח יותר וכן
שיסגור מה שנפתח או מקצתו ומטעם זה אין מעצמין עיניו של מת בשבת :

שיב הנצרך לנקביו במה מקנה בשבת . וכו' ר"ס :

א משום כבוד הבריות התירו לטמול דבר מוקצה לקנח כגון צנורות ונייר חקק וכיוצא בה
ואפילו בכרמלית :

ב אם ירדו גשמים על הצנורות ונסבעו אם רישומן ניכר מותר לטמול משם לקנח ואין בזה משום
סותר ול"א משום מירח :

ג היה לפניו צנור ואוח' החרס חלקים דריכא משום סכנה יקנח באוני החרס דראוי לכסות
פי הכלים :

ד צנור ועשבים יקנח בעשבים אם הם רחים ואם הם יבשים לא הותכין הבשר :

ה היה צריך לנקבו ואינו יכול לפנות שרפואתו למשמש בצנור לא יקח הצנור בכל ה"ז
מציני השרת נימין אלא בב' אצבעותיו והיו כדאחר יד :

ו אסור לפנות בשרה ניר בשבת שמא יבא לאשווי נומות דלמא שדי מן הצנור למקום נוסף
ובשרה חבירו אף בחול אסור שמקלקל השרה שר חבירו שרש בו :

שיג דין מטמול דלת וחזקן ומנעל בשבת . וכו' ה' סעיפים :

א פקק החזקן כגון לוח של ארז שסותמין בו החלוק יכוינן לסתום בו אפילו אינו קשור מעיש
ול"א היו כמוסף על הבנין והוא שיהשוב מבע"י לסתום באותו דבר ואפילו על ארובה שבנג
דהוי תוספת על אהל עראי אם עשויו לפתוח ולסתום תדיר שרי . וקנה שתוחבו אצל הדלת
בכחול דמי' לנגר קצת צריך שיתקננו וכך מעיש ולא כני במחשבה ונגר שהוא יתר שנועלין
בו ותוחבין אותו באסקופה לכפה צריך שיהיה קשור ואם יש בראשו גלוסקר'א שהוא עב בא'
מהראשין וראוי לכתוש בו שדומה לכלי סני אפילו קשור בחבל דק שאינו ראוי לדעות נוטל
כו ואפילו אינו קשור בדלת אלא בבריה הדלת ואפילו החבל ארוך ואינו תלוי באויר רק
שמונח על הארץ . ואם אין בראשו גלוסקר'א אי' קשור בדלת סני אפילו בחבל דק ואפילו
טונה בארץ ואי' קשור בבריה צריך שיהיה הקשר אמיץ שיהא ראוי ליניטר בו אפילו מונח
בארץ מותר ואין אסור א"כ שופטו ומניחו בקרן זווית וכי נגר שאמרנו מירי שהאסקופה גב ה
ובשנועץ אותו בכפתן אינו נוקב בארץ אבל אם נתקלקל האסקופה וכשמכניסם הנגר בחור
נוקב תחתיו בארץ הוי בנין ואסור ונעול בו אם לא שעשה לו בית יד דהוה ככלי או שמתחל'
לא היתה אסקופה רק עשה חלל בקרקע והיות ראשו של נגר שם . פתח שאין נכסינן ויוצאין
בה תדיר אם היה להם ציר וניכר שהיה להם נועלין בו אפי' הם נגרדיים בארץ רק שקשרם
ותלאם

מסגרת השחזקן

לנער האיטור לצד מקום התיבה : (ג) פ' שלאחר שישלם את התיבה ממקום שצריך ינעו שם את האיטור וכן
אם משלם בשביל שצריך היתר ויוכל לנער האיטור לבדו ינער האיטור : (ד) והח"א מתיר אפר כרת
בשבת כסתא :

שיא (א) וכן מותר להוציא אף לכרמלית אם אין אפשר באופן אחר . ארנצה למלטל המת מפני כהנים יעשה
ע"פ שאלת הכס :

א"ל היה היתר רב על האיטור אסור ואפי' לפתוח פתח התיבה אסור והיו
במים דבר איטור :
שיא דין מת בשבת ושאר מטמול מן הצד . וכו' ב"ס :
מת שמונח שירא עליו מפני הדריקה או שאר שעת הרחק מותר לטמול ע"י כבר או תינוק
או בגד או כלי שמלאכתו דוהר או כסותו . ואם א"א להיות בנזיוות כ"כ מותר אף מטמול
נמור אף שהוא מוקצה (א) :
אין מיווין במת שום אבר ופ"ו אם היה פוץ נפתח יקשר באופן שלא יהא נפתח יותר וכן
שיסגור מה שנפתח או מקצתו ומטעם זה אין מעצמין עיניו של מת בשבת :

שיב הנצרך לנקביו במה מקנה בשבת . וכו' ר"ס :
משום כבוד הבריות התירו לטמול דבר מוקצה לקנח כגון צנורות ונייר חקק וכיוצא בה
ואפילו בכרמלית :
אם ירדו גשמים על הצנורות ונסבעו אם רישומן ניכר מותר לטמול משם לקנח ואין בזה משום
סותר ול"א משום מירח :
היה לפניו צנור ואוח' החרס חלקים דריכא משום סכנה יקנח באוני החרס דראוי לכסות
פי הכלים :

צנור ועשבים יקנח בעשבים אם הם רחים ואם הם יבשים לא הותכין הבשר :
היה צריך לנקבו ואינו יכול לפנות שרפואתו למשמש בצנור לא יקח הצנור בכל ה"ז
מציני השרת נימין אלא בב' אצבעותיו והיו כדאחר יד :

אסור לפנות בשרה ניר בשבת שמא יבא לאשווי נומות דלמא שדי מן הצנור למקום נוסף
ובשרה חבירו אף בחול אסור שמקלקל השרה שר חבירו שרש בו :

שיג דין מטמול דלת וחזקן ומנעל בשבת . וכו' ה' סעיפים :
פקק החזקן כגון לוח של ארז שסותמין בו החלוק יכוינן לסתום בו אפילו אינו קשור מעיש
ול"א היו כמוסף על הבנין והוא שיהשוב מבע"י לסתום באותו דבר ואפילו על ארובה שבנג
דהוי תוספת על אהל עראי אם עשויו לפתוח ולסתום תדיר שרי . וקנה שתוחבו אצל הדלת
בכחול דמי' לנגר קצת צריך שיתקננו וכך מעיש ולא כני במחשבה ונגר שהוא יתר שנועלין
בו ותוחבין אותו באסקופה לכפה צריך שיהיה קשור ואם יש בראשו גלוסקר'א שהוא עב בא'
מהראשין וראוי לכתוש בו שדומה לכלי סני אפילו קשור בחבל דק שאינו ראוי לדעות נוטל
כו ואפילו אינו קשור בדלת אלא בבריה הדלת ואפילו החבל ארוך ואינו תלוי באויר רק
שמונח על הארץ . ואם אין בראשו גלוסקר'א אי' קשור בדלת סני אפילו בחבל דק ואפילו
טונה בארץ ואי' קשור בבריה צריך שיהיה הקשר אמיץ שיהא ראוי ליניטר בו אפילו מונח
בארץ מותר ואין אסור א"כ שופטו ומניחו בקרן זווית וכי נגר שאמרנו מירי שהאסקופה גב ה
ובשנועץ אותו בכפתן אינו נוקב בארץ אבל אם נתקלקל האסקופה וכשמכניסם הנגר בחור
נוקב תחתיו בארץ הוי בנין ואסור ונעול בו אם לא שעשה לו בית יד דהוה ככלי או שמתחל'
לא היתה אסקופה רק עשה חלל בקרקע והיות ראשו של נגר שם . פתח שאין נכסינן ויוצאין
בה תדיר אם היה להם ציר וניכר שהיה להם נועלין בו אפי' הם נגרדיים בארץ רק שקשרם
ותלאם

מסגרת השחזקן
לנער האיטור לצד מקום התיבה : (ג) פ' שלאחר שישלם את התיבה ממקום שצריך ינעו שם את האיטור וכן
אם משלם בשביל שצריך היתר ויוכל לנער האיטור לבדו ינער האיטור : (ד) והח"א מתיר אפר כרת
בשבת כסתא :

שיא (א) וכן מותר להוציא אף לכרמלית אם אין אפשר באופן אחר . ארנצה למלטל המת מפני כהנים יעשה
ע"פ שאלת הכס :

שיב הנצרך לנקביו במה מקנה בשבת . וכו' ר"ס :
משום כבוד הבריות התירו לטמול דבר מוקצה לקנח כגון צנורות ונייר חקק וכיוצא בה
ואפילו בכרמלית :
אם ירדו גשמים על הצנורות ונסבעו אם רישומן ניכר מותר לטמול משם לקנח ואין בזה משום
סותר ול"א משום מירח :
היה לפניו צנור ואוח' החרס חלקים דריכא משום סכנה יקנח באוני החרס דראוי לכסות
פי הכלים :

צנור ועשבים יקנח בעשבים אם הם רחים ואם הם יבשים לא הותכין הבשר :
היה צריך לנקבו ואינו יכול לפנות שרפואתו למשמש בצנור לא יקח הצנור בכל ה"ז
מציני השרת נימין אלא בב' אצבעותיו והיו כדאחר יד :

אסור לפנות בשרה ניר בשבת שמא יבא לאשווי נומות דלמא שדי מן הצנור למקום נוסף
ובשרה חבירו אף בחול אסור שמקלקל השרה שר חבירו שרש בו :

שיג דין מטמול דלת וחזקן ומנעל בשבת . וכו' ה' סעיפים :
פקק החזקן כגון לוח של ארז שסותמין בו החלוק יכוינן לסתום בו אפילו אינו קשור מעיש
ול"א היו כמוסף על הבנין והוא שיהשוב מבע"י לסתום באותו דבר ואפילו על ארובה שבנג
דהוי תוספת על אהל עראי אם עשויו לפתוח ולסתום תדיר שרי . וקנה שתוחבו אצל הדלת
בכחול דמי' לנגר קצת צריך שיתקננו וכך מעיש ולא כני במחשבה ונגר שהוא יתר שנועלין
בו ותוחבין אותו באסקופה לכפה צריך שיהיה קשור ואם יש בראשו גלוסקר'א שהוא עב בא'
מהראשין וראוי לכתוש בו שדומה לכלי סני אפילו קשור בחבל דק שאינו ראוי לדעות נוטל
כו ואפילו אינו קשור בדלת אלא בבריה הדלת ואפילו החבל ארוך ואינו תלוי באויר רק
שמונח על הארץ . ואם אין בראשו גלוסקר'א אי' קשור בדלת סני אפילו בחבל דק ואפילו
טונה בארץ ואי' קשור בבריה צריך שיהיה הקשר אמיץ שיהא ראוי ליניטר בו אפילו מונח
בארץ מותר ואין אסור א"כ שופטו ומניחו בקרן זווית וכי נגר שאמרנו מירי שהאסקופה גב ה
ובשנועץ אותו בכפתן אינו נוקב בארץ אבל אם נתקלקל האסקופה וכשמכניסם הנגר בחור
נוקב תחתיו בארץ הוי בנין ואסור ונעול בו אם לא שעשה לו בית יד דהוה ככלי או שמתחל'
לא היתה אסקופה רק עשה חלל בקרקע והיות ראשו של נגר שם . פתח שאין נכסינן ויוצאין
בה תדיר אם היה להם ציר וניכר שהיה להם נועלין בו אפי' הם נגרדיים בארץ רק שקשרם
ותלאם

האלם לנעול בהם וכ"ש אם יש להם ציר עדיין ובלבד שלא יהויר הציר למקומו אבל אם אין להם ציר ואינו ניכר שהיה להם ציר אין נועלין בו אפי"ם היה גבוה מן הארץ :

ב יוהר מאור שלא ליקח הדמת (א) כהואווישע והיה הזאדיין או הקואאטיריין של חזון עצמו בשבת דהוי כסותה בנין כיון דהוא מחובר לקרקע והיה הנותן על האווישע'ס הוי כבונה ויוהר בזה מאד מאד . ובשל תלוש אסור להחזיר אפי' א' כהן ואם יצא מקצתו א"ה בתחתון דחוקע עד שחזירו למקומו כיון שהעליין נשאר אבל איפכא לא :

ג והיה דאסור לומר לנכרי שיעשה זאת דכך מה שהייב תסאת אסור רק אם הוא איסור שבות מדרבנן או מותר אמירה במקום מצוה :

ד אסור לפרק ולהחזיר כוס של פרקים דהוא נעשה לקיום ויוהר בזה מאד ואף השראפלייך והשישעליך שנתנין לתוך הפלעשליך טוב לאסור בהירוק אפי' דנעשה דפתחו (ב) . וצ"ל בשארי דברים שנעשים לקיום אפי' שעתה לא הירק רק נעשה להיות הירוק אסור וחייב משום בונה ומותר אם הירק :

ה החוקע עץ לתוך הקדרום ומתכוין לכך והיה המפרק עץ החקוע חייב משום בונה ומותר וכן קורנם וכיוצא וכן החוקע עץ בעץ וכן המפרק :

שיך דברים האסורים משום בנין ומתירה . ובו ב"ם :

א אין בנין ומתירה בכלים וה"ם שאינו בנין ומתירה ממש רק עראי אבל ממש אסור כגון ההיא דרעיל בכוס של פרקים וכיוצא בהן . לפתוח המנעך של חיבה ביד שרי אבל בסכין וכיוצא אסור :

ב סכין שתחבו ככותל של עץ או בשאר מחובר אסור להוציאו בשבת ואפי' בחבית או בשאר דבר תלוש טוב לאסור ואם רצה ושפפה מבע"י שרי . וברוא שבחבית שבהודקת ואינו יכול להוציאו מותר ליקח ברוא אחרת או שאר דבר ולהכות באותה ברוא רצורך לש"ת בשבת ואם היה הברוא הראשון נגד השברים של כווד המשקה עליו וכ"ש אם היה נקב והנמס א"ה למטה מהשברים אסור לפותחו (א) :

שמוץ דברים האסורים משום אהל . ובו ד"ם :

א אסור לעשות אהל בשבת וירש ואפי' אהל עראי ואפי' נגד לחוד . ומחיצות לחוד שרי א"ה עראי ומחיצה הנעשית דהתיר דבר איסור כגון מחיצה לגר או למפרים כדי לשמש ממנו וכיוצא בזה טוב אף מחיצת עראי . ומותר לתלות קאברייץ על הכותל אף דהוי כמוסף עד הכותל כיון שאינו עשוי שם למחיצה . ויולין שקפני הפתח או לפני הכמה לא מקרי קבוע והיה אם היה טפח מבע"י מותר להוסיף אהל עראי אבל בקבוע אסור אף להוסיף :

ב תיבה רחבה טפח וגבוה טפח שיש עליה כיסוי אם אינה קבוע כצירים אסור לר גיט עליה (פי' הכסוי) או ייקח כסנה דהוי אהל ולכן יוהר בשקאטליץ קפנים שהכיסוי שלהם אינם בצירים שלא לפתוח ולסתום בשבת ואף שמיחד לו טוב דוהר וצ"ל בזה ובכיוצא בזה שלא לכסות איהו כלי אף שיש בו משקים אם יש מהמשקה להכסוי גבוה טפח וגם הכלי רחב טפח דאסור נ"כ משום אהל :

ג הגומה פרוכת וכיוצא צ"ל שלא יעשה אהל בשעה שנוטה לפיכך אם פרוכת גדולה צ"ל שיתלו אותה שנים אבל א' אסור :

ד אהל משופע שאין בגוו רוחב טפח (א) וראו בפחות מג' כסוך לגוו רוחב טפח ואינה יורדת אחר השיפוע לכמה טפח אף שהוא אהל עראי אסור לעשותו לכתחילה בשבת אם לא היה מתוקנת לכך :

שמוץ דין צידה אסורה ומותרת בשבת . ובו יב"ם :

א הצד צפור דרור לכנרד שלו הייב ושאר צפרים אפי' לבית שלו חייב והיה שאר עופות מסוגרת השלחון

שיב (א) אם יש חילוק או פתח קטן והוא סתום ברף בלא צירים כלל ואין פותחין אותו תדיר אסור לפותחו כבשת : (ב) בשנה"ר ובה"א מותר כיון שעשוי לכך :

שיד (א) אסור לפתוח שום נקב בכלי משום בנין אפי' בדברי שאינו מתמרה כגון צרור ואפי' דבר שאינו מוקצה ואם הוא מיוחד למתיבה שרי ודבר המתמרה ככזו שעה או שומן עב שיש לחוש שיחליק מבינות הנקב חייב משום מתקן ובמקום הפסד יעשה שאלת הכס :

שמו (א) זה מיידי ככילה שפורטין על גבי המטה דאו אם יורד למטה מהמטה טפח הרי נעשה מחיצה בגבי המטה ומ"ש שאם יש טפח באחת משלש שהוכיז בוודאי אסור :

דוקא אם יעוד
משה אבל אסור
המשה בלב
ואף בתוך א'
לכך שבטניו
לכן יש לומר
אם יש שם ובי'
ד' אסור לחז' כע'
ה' עשות שבטניו
אחר מותר לג'
רק אם שבטניו
י' תדיר נחשיו וע'
י' ח' שיטתו ואפי'
שלא יצא מת'
משום צונע ואף
בתוך אפי' יצא דב'
י' החבל בתוך
גדר הח' לצד'
י' פירוש הקרא'
על בנין במב'
אפי' הדמו חייב
היה המנעק קב'
שהדמו ואפי'
פיתוחו חייב
מותר כיון דליכא
י' זה היה רשע
ועוב קבוע
היה אף בתחתון
שקין שפי' בל'
י' לא יתקבץ ב'
אפי' יצא
י' זה היה חכם
שמתחלה כ'
י' קשה
אפי' קשה
דבעינן שו'
שמו' (א) אפי'
שיש קו'
י' ע' ע' ע' ע' ע'

עוד מקצו אב א
היה זה הדין
המשפחה של הדין
המשפחה של הדין
יצא מקצו זה בזה
איבא לא
אמר רק אם הוא יצא
הוא אבד וזה המשפחה
ונקבה לפניה (א) (ב)
לחיות הדין אמר חת
חייב משם בזה וזה

שלחן

א"ה דיני שבת שלמה

סו

עדיין אם ניצוד בו והיינו שיכול להוכחו בשהיה אחת ואם אינו ניצוד בו שהיה גדול פטור אבל אסור והצד צני וכיוצא כשהוא ישן או סומא חייב שכשמינישין יד אדם עביר דמשמנו וכשצדו היו צידה :

המשפה כלב בחיה ועוף א"ה רודף ג"כ בעצמו אחר החיה חייב וא"ל שרק משכה פא"א. ואף בחול אסור לצוד בכלבים משום מושב לצים ואין זוכה לשמחת לוחין :

כל שבמינו ניצוד חייב עליו וכל שאן כבינו ניצוד פא"א חובבים מקרי אין במינו ניצוד לכן יש לוהר אם יש בחיבה קטנה זבובים שלא לכסות אותו ומוב ג"כ לדקדק לראוה אם יש שם זבובים :

אסור לתת בשבת סך המות (א) לפני העכברים :

עופות שנכנסו לתוך הבית ונעל או מגנף הדלת חייב ואם היה הפתח כבר מגופף על יד אחר מותר לנעול וה"ה שהיה בבית מכבר מותר גנפף ולנעול דכבר נצודים ועומדים הם רק אם שנכנסו מיד הוא מגנף אסור וצ"ל בכל פרטי עניני צידה בכל ענין דאפשר פי

הוא איסור דאורייתא :

הצד נחשים ועקרבים אם בשביל שלא ישיכנו מותר :

ח' שרצים האמורין בתורה בפ' שמיני החולד העכבר וכו' הצדק חייב והחובל בהן אע"פ שלא יצא מהן דם אלא נצרך הרס תחת העור חייב משום כפרק והוא תורה דרש ואף משום צובע ואף משם נמילת נשגה שבאותו מקום. ושאר שקצים ורמשים אינו חייב החובל בהן אא"כ יצא דם דאם היה חבורה היה יוצא דם דעורן רק. והצדק לצורך חייב שלא לצורך פטור א"א וה"ה אם צרן סתם וצורך זוהר מאוד בזה :

ה החובל באדם לרפואה שאין בו סכנה או בבהמה חייב ואף אם עושה לנקמה חייב שעושה נחת רוח ליצרו וה"ה הקרע בחמתו :

מ פרעוש הנקרא פרו"א בלי"א אסור לצרן אא"כ הוא על בשרו וראש שמא יהיה עוקצו או ע"פ בגדיו מכפנים וכול ליטולו ומוב שלא ליטולו רק יפילו מעליו די"א דהוי צידה א"ל עוקצו אב"ב ההורגו חייב משום נמירת נשמה ואף לא ימלטנו בידו משום שמה יהרגנו א"ל ירקנו וה"ה התולעים בקטניות וש"ד המתהיים במחובר אסור להרגם אבל כינה מותר להרגה דאינה פרה ורבה ואינו כ סעפר רק מועת אדם והמפלא בגדיו מכינים לא יהרגנו כיון שמצוין שם פרעושין גזרינן שמא יהרגו פרעושין אבד דרך מקרה א"ל מציא כינה אפי" בנגד מותר ובראש מותר כיון דריכא שם פרעושין ולא יקח כינה או שיד מן עור שועד וכיוצא משום שהיא מנתק מן הצמר :

נ כל היה ורמש שממיתין ודאי נהרגין בשבת אפי" אין רציץ אחריו ושאר מדיקין כגון נחש ועקרב מקום שאין ממיתין אם רציץ אחריו מותר להרגם וא"ל אסור אב"ב מותר להורסם לפי תומו אף במתכוין רק שמראה א"ע כאינו מתכוין ודוקא נחש ועקרב שדרכן להזיק אב"ב הכסמית שקורין שפי"ן בלי"א דאינה מוקף רק א' מאלף שמוקף אם נפלה לתוך המאכל אסור להרגה אף דדרסה לפי תומו :

י"א לא ישפשא ברגליו ע"ג קרקע משום אשוויי גומות אבל מותר דדרוס לפי תומו כג"ל דמשום מאיסותא שרי ומוב זוהר אף ברצפה שע"ג קרקע ורוק שע"ג קרקע ורוק א"ל אסור ודא א"ל לפי תומו א"ל בכה"כ ודוקא לפי תומו ודא ישפשא וליחה היוצאה מהתווסם ומהפה ודא איכא מאיסותא ושרי לפי תומו בכל מקום :

י"ב חיה ועוף שברשותו אסור לצרן וכ"ש סוס או פרה או שאר חיה ועוף שמרדו שאפי" חייב חטאת ויוהר בזה ותחלו רינה כשאר חיה ועוף ואסור לתפוס בשבת ויוהר מאוד בכ"ע צידה (ג) :

ענין קשירה ועניבה בשבת. וכו' ג"ס :

א אסור לקשור שני קשרים זה על זה וה"ה להתירו אסור ומוב לוהר אף שיש לו צער הוא דבעינן שני קשרים דוקא כשקושר שני תגרות זה בזה שהיה יותר ארוך אבל כשקושר

מסגרת השלחן

ב ראש

ש"מ (א) אסור להעמיד בשבת מצודה לצוד עכברים : (ב) ציפור שנכנס דרך הלון אסור לסגור החלון אם לא שיש קור גדול וכובתו לסגור ממני הקור. חיה ועוף שלא הורגלו לבא לערב לבית אסור לצודם אפילו עכ"ל והמורגלים לבא לערב לביתו וחויש שמא יגנבו מותר לצוד מאתניהם שיבאו לבית ואם עכ"ל

חיונין צרין אותם איי למנות :

91 92

שרחן

איה דיני שבת

שלמה

בראש ההוש קשר כמו שעושי החייטין או שלוקח שני הנרות וקושר בראשן קשר א' ביהד חייב יהיו קיימא וצ"ל :

ב עניבה מותר דלאו קשר הוא ואף ב' עניבות זעג"ז מותר ואם עשה קשר א' תחת העניבה כמו שנהגין קצת העולם יש להתיר אם ענינה רק ליום א' ואסור להביא רצועה כמעט (א) או כמכסים וכוצא אפי' הנקב רבב דחיישינן שפא יקשרו מאחר שחברו לקושרו :
ג הפותל בחלים ככל מין שיהיה חייב משום קושר ושיעורו כדי שיעמידו בחבל בפתיה בלא קשירה וכשכפרוד חייב משום כתיב ובלבד שלא יהבין לקלקל והיה הנרות שעות ושאר דברים יש זוהר בזה :

עייח המבשל בשבת . ובו מ"ו מעיפים :

א המבשל בשבת או שעשה שאר מלאכות האסורים בסוד לו יעולם ואף הקדירה אסור ולאחרים מותר למ"ש מיד ובשוגג אסור בו ביום גם לאחרים ובלינה מותר גם לו מיד . ושוגג היינו שעשה ע"פ הוראות חכם או שכה . ואם חל י"ט במ"ש אסור משום הכנה :

ב המבשל יחורה בשבת או שעשה שאר מלאכות ששייך למגור שפא ירבה בשבירו אסור אסור בשבת דחיישינן שפא ירבה בשבילו ואפילו בישלו ע"י עבדים . וש"י למ"ש מיד :

ג אסור לבשל אף בתנודות האור היינו דבר שנתחמם מן האור והיה בתולדות חמה דגרוני' אטו תנודות האור אבל בחמה עצמה מותר :

ד תבשיל שנתבשל בר צרכו יש בו משום בישור אם נצטנן וא"ל נתבשל כ"צ אפי' נתבשל כמאכל ב"ד שה' שיש שייך בו בישור אפי' בעורו רותח . וה"מ שיש בישור אחר בישול כתבשיל שיש בו מרק אבל דבר שנתבשל כבר והוא יבש מותר לשרותו בחמין בשבת וא"ה דבר יבש שלא נתבשל מתהילה אף שנשרה בחמין מע"ש אין שורין אותו בחמין בשבת אם היר סודת כ"ב אבל מדיחין בחמין בשבת פ' שמערין עליו מכ"י שני ורא לשרות בכ"ש דמחוי כמבשל חוץ מן המליח הישן אסור אף בהדרה דרו הוא גמר מלאכתו והיה ב"ד שא"א לאכזו בלי שר' או בלא הדרה אסור לשרות או לתדות יהיו גמר מלאכה אבל מותר לשרות וההרה"ח בצונן :

ה אע"פ דק"ל אין בישול אחר בישור ואין צ"ל אחר צ"ל בדבר יבש אבל יש צ"ל או אפיה שהוא צ"ל אחר בישור או איפכא דיש בישול אחר צ"ל ואפי' לכן יוהר שדא יתן פת או צ"ל בשבת אפי' בכ"ש כ"ז שהיר סודת בו וצ"ל בזה מאד :

ו אין להניח כ"י שאינה חמה כ"כ על כ"י שהיא חמה שהעליון יכוו להתחמם כ"כ עד שיהיה יס"ב ג"כ בעליון אפי' העליון הוא דבר יבש ויוהר כאד :

ז כ"ד והיא כ"י שמשומין ע"פ האש ואפי' אין עתה על האש אסור ליתן תחבו תבלין טובב דוהר אף אם אין היר סודת בו משום הרחקה והיה כ"י ששואבין מן כ"י ראשון דהוא כ"ד לחומרא והיה עירוי פ"י אם נתן התבלין בקערה ואח"כ עירה מכ"ד יהיו ג"כ כ"י ראשון להוכרא :

ח מלא יש לאסור אפ"י בכ"ש כ"ז שהיס"ב והמחמיר תע"ב ואם עבר נתן המלה מותר אותה להבשיל אם אין סודת כ"כ שיכול ליתן טעם בתבשיל בלא מלה של אהמול אבל בלא"ה אסור . ואם נתנו בכ"ד אסור אותה תבשיל בכ"ע באותו שבת . ומלח שמבשלים ממים מותר דאין בישול אחר בישור בדבר יבש (א) :

ט אסור ליתן ציבעוליש אף בכ"ש כ"ז שהיס"ב ויוהר בזה מאד :

י אסור ליתן בשר רותח לתוך רותב צונן דכיון שאינו מתערב מתבשל כדי קדושה . מיהם שפנה מכ"י מים חמין מותר ליתן תחבו צונן מרובין אף שמערף הואיו ואינו ככיון ורובא אם אחר חם כ"כ שאם יתור בו המים הרבה יהיה יס"ב :

יא וכן אסור ליתן מירות וש"ד קק"לי שבתנור בית החורף שיצלו וצ"ל בזה מאד אף להגות בו על שעה קלה שפניג צינתו א"ה יכול להתחמם עד שירא היס"ב וכן כ' וצא בזה :

יב מותר ליתן קותונ שר משקים כנגד תנור בית החורף כדי להפניג צינתו ובלבד שיתן רותק מן

מסגרת השרחן

שי"ו (א) אסור לנתק או להתך זוג מנעלים התפורים יחד אבל אם רק קשורים ש"י זה הכלל לקרוע הפירה אסור אף שה' שלא לקיימא וקשירה שלא לקיימא ש"י אף להפסיק בסכין . החוששין או דראם שעל הבוטלמן מותר להפסיק או לחתכן . ח"א :

שי"ז (א) אף שנימוס על ידי הבישול ויש מחמירים לכן נכון לזהר ליתן הצוקער לתוך המיזא רק ככלי שני :

ק ותתנו בענין
וי דבר שנתב
ואפי' נעטמן
רוחה (ג)
וד' יש להחמיר
ואסור (ד) כ'
מן אסור להניח
תבשיל כ"ז
שי"ח אסור
א הבורר יוצא
חייב נקטן
אבל אם כ"ד
הבורר מכלת
מן המכלת לא
אם המכלת מ'
אמזים ששבת
ק היה לפני
מתוך המכלת
שא"י רותח ואפי'
ושני מיני רותח
איננו אותו שבת
מקום משום או א'
כ"ד מותר מתוך
ק' הבורר חומסין
מבשלת אותם
אסור ליקח אפי'
אמזים קטנים ו'
אבל אם אין יש
לפיק מל המטני
דחושבטש אפילו
אם יש אפי' ופ'
אבל נותן מבשיל
ק' מבימה או ש'
עם עולמים
ליבין . ומה ש' על
מן אם נסמן
ש"י ודבר
שכ"פ מותר
א"ל כ"ז שייקין
י"ב מותר ושיקין
מן

(ב) ש"י ש"ל אפי'
שש"י אפי' מותר
ואם ש"ל אפי' מותר

שלחן

אי'ה דיני שבת

ש'רמה

סח

מן התנור בענין אף אם יניח שם זמן מרובה לא יהיה יס'ב ואם יכזב להתחמם כ"כ עד שיהיה יס'ב אסור אף דומן מועט שאין עתה יס'ב :

יג דבר שנתבשל כ"צ והוא יבש שאין בו מרק מותר להניחו כנגד התנור אף במקום שהיס'ב ואפי' נצטמן אבל בדבר שיש בו מרק א"ל נצטמן נגמרי מתר וטוב להחמיר דוקא אי'ה רותח (ג) ואם נתנו ע"ז הכירה והתנור ע"ל סי' רנ"ג :

יד יש להחמיר שלא ליתן קדירה שיש בו רוטב שנקרש אצל התנור והשומן שנקרש נימות ואסור (ג) משום נזר :

מז אסור להניס בקדירה אף שנתבשל כ"צ ויש להקל בהתאה בכף בני היפוך בקדירה וא"ל נתבשר כ"צ אסור אף להוציא בכף :

שי'מ איסור כורר בשבת . וכו' י"ם :

א הכורר אוכל מתוך הפסולת או שהיה לפניו שני מיני אוכלין ובורר מין ממין בנפה וכברה חייב . בקנין ותמחו פא"א . ואם בירר בידו וכדי לאכול לאתו סעודה והיינו לאלתר מותר אבל אם בירר בידו להניחו אף לאכול באותו היום נעשה ככורר לאוצר והחייב :

ב הבורר פסולת מתוך האוכל אפי' בידו ואפי' לאכול לאלתר האוכל חייב ואפי' האוכל יותר מן הפסולת לא יבורר הפסולת ואף דהוי מרר'א יתירה :

ג אם הפסולת מרובה על האוכל אסור אף למלטלו והמאכז במל לגבי פסולת חוץ מקריפי אנוזים שנשברו אף שהם מרובים מהאוכל עצמו דהוי שומר לפרי :

ד מתוך הפסולת דמה שרוצה לאכול מקרי אוכל והגשאר נקרא פסולת לכן לא יבורר אותו שאינו רוצה לאכול לאלתר וישאר רק אותו שרוצה לאכול דהוי כפסולת מתוך אוכל דמי . ושני מיני דגים בקערה א' מקרי שני מיני אוכלין לכן לא יבורר א' מחברו אא"כ רוצה לאכול אותו שבורר בידו לאלתר למעדה היתה כג"ל וה"ה במין א' אם בירר החתיכות גדולים מתוך קטנים או איפכא וכיש בשוין דינו כדגים כג"ל ואם בירר והניח לאחר זמן חייב משום כורר פסולת מתוך האוכל דהיינו מה שאוכל עתה נקרא אוכל ומה שבורר לאכול בו ביום נקרא פסולת וכן מב' מינין לא יבורר אפי' ב' מינין ההשהות :

ה הבורר תורמסין מתוך הפסולת שלהן אפי' בידו וכדי לאכול לאלתר חייב משום דפסולת ממקת אותם כשישלקן אותם עמהם והוי כפסולת מתוך האוכל :

ו אסור לפרק אוכל מתוך השיבדים אפי' ע"י שינוי מעט בראשי אצבעותיו וזכנן אסור לפרק אנוזים קטנים וכווצא אף ע"י שינוי מתוך קיפתן הירוקה מאחר שאפשר לאכול בלא פירוק אבל אם א"א יש להקל לפרק ע"י שינוי ויהיה בזה מאוד בשיבלין ואנוזים כג"ל וה"ה דאסור לפרק כלל הקטניות מתוך השרביטין שהם אם הם אינן ראויין לאכילה כגון יבשים או באב"ץ דהשרביטם אינו ראוי לאכילה ואם השרביטין עדין רחין שראוי לאכילה יקח האוכל לאכול לאלתר :

ז אם יש אוכל ופסולת מעורבין אסור לתנם במים כדי שיוציף הפסולת למערה או יפזר למטה אבל נוהג בבכרה אע"פ שנופל הפסולת דרך נקבי הכברה :

ח משמרת או שארי כיום העושים בתוכה שמס'נין בהם אסור ליתן בה שמרים ויין או מים צלולים מותר לסמן במשמרת אבל בסודר יין ושאר שמקים מותר וזוים אסור משום ליבון . ואם הם עכורים כל המשקים אסורים לסמן בין בסודר בין במשמרת ושאריו כיום וטוב לאסור הכל ביון שא"א דהבין כ"כ איזה נקרא עכורין כג"ל :

ט אם מסנן בסודר טפה איזוי וא"ל אסר נ"כ משום אהר : משום שנינו ומשום אהר ליכא שאינו רוחב וגובה טפה איזוי וא"ל אסר נ"כ משום אהר :

י כפיפה מצרית דינה כסודר ולא יגביה הכפיפה משולו הכזי מטח משום אהר :

יא כלי שמיריקן כמנו המשקה לא יתן בתוך פיו קפמין בחזקה שאין רך סגנות גדולה מזו : יב מותר לערות מכזי אל כזי בנחת ובלבד שיהיה כשיפסק הקיחה ומתחילתו ניצוצות סגנות

מסגרת השלחן

(ב) סי' שלא לתת נגד התנור רק כשהוא רותח : (ג) ולעת הצורך יעשה שאלת חכם . יש ליהרהר כשמוציאין פשטידא מהתנור סמוך לרושיכה וזה גם כשבת גופא שלא לטוח בחסמה או בחלב קרוש כ"ז שהפשטידא רותח ואם היא יסול'ל יש ביטול גמור ואף כשזמן אוזו שכבר נתבשל יש אוסרים מחמת דבר שנימוחו כעל לעול גבי צוקערה ומה גם ששמרת בכף דהוי כמו מרסק :

14 15 9

יחזיק קשר א בורר
קשה א התת הענינה
ואמר לזכרים יתכן
מאחר שרובו נלכד
ענינה דרבנן בנפשו
קלקל והו' בנחת סו'
על עולם אף הקדוה
דברים ובענין מורה וכו'
משום אסור משום הכנה
מאחר דרבנן במשום א'
זוים . וישו' כשם שמי
התורה חבתה וכו'
הנהגה כ"צ אפי' נחמין
ה"ם שיש ביהו' א'
שם מותר ושהו' כמין
ש אין שור' אחרו כמין
יו כב"י שיש ו'ה יתשו'
א"ל נמי מלאכה והו'
הדור נמי מלאכה אבל
אפי' יש ע"ז או אפי'
לכן וזהו שיהי' ע"ז
יבד' להתחמם כ"כ עד
יתן תמחו הבין שיש
מן כלי האשון דהוא כז'
נ"כ ביד האשון דהיינו
גזנת המה מותר אחר
של האשון אבל לא
ומלח שבמשינוי מטח
של ביד קיפה . מה
וא"ל אע"ז כמין והו'
מה אסור אף לתת
וכן כ"ז בנחת כה"ה
נתן ובלבד שיתן והו'
ק'
הכל הולך ענינה וכו'
דאם ענינה וכו'
ד השוקק כ"כ ע"ז :

שלחן

איח דיני שבת

שרמה

קמנת לירד באתרונה יפסק וישארו ניצוצות עם השמרים והפסדת דאם לא כן הני ניצוצות מוכחן שהוא בורר :

יג אסור לערות שובן מהמאכל הדתי כבודר אוכל מאוכל חבירו ואסור אייכ בידו ומה שכבודר יאכל מיר כניל וכן המאה מן חלבו :

יד איסור בורר אף בצורות שבורר אפילו גרורים מתוך קטנים או איפלא יהיה כל שיד : מזו יין שיש בו תולעים מותר לשהותן ע"י מפה דכא שיד בורר וסונון אלא במתקן הענין מתחילה אבל בשעת שתיה אם מעכב שלא יכנסו הפסולת לתוך פיו מותר :

מזן אם נפלו זבובים לתוך הכוס או ד"א לא יקח הזבובים חתוך מהכוס אף ביד הדתי כבודר פסולת מתוך האוכל אלא יקח ג"כ קצת מן המשקה עמהם וצ"ל מאד בכ"ע איסור ברירה בזה וכדומה לזה :

יז הרוקק ברוח בשבת והרות מפורז חייב משום זרה (א) וצ"ל בזה מאד :

שב הלכות סחיטה בשבת . ובו יד סעיפים :

א ויתים וענבים אסור לסוחטן ואם יצאו מעצמן אסורין אפי' לא היו עומדים אלא לאכילה מאחד דהרבה למשקה חיישינן שמא יסחטו אבל תותים ורמונים דיש דרכן לאכילה ויש דרכן לשתייה אסור לסוחטן ואם יצאו מעצמן אם לאוכלין עומדים אצלו מותר ואם למשקים עומדים אצלו אסור ושאר כל הפירות והואיל ואין עומדין כלל לסחיטה מותר לסחטן למתקן הפרי או סתמא אבל אם גילה דעתו דלמשקה קא מכיין יש לאסור . ובמקום שנתהנין לסחוט איהו פרי לתענוג או לצמאוי דינו כהתותים ורמונים ואם כחבת רפואה כלבד נהוגין אין לחוש . וטוב לאסור אם נהגו במקום א' לשום משקה אסור אף בשאר מקומות ולכן יש לאסור כל הפירות שיש לחוש שעושין במקום א' למשקה :

ב הוכא דינוי סוחט אלא לטבב בו המאכל שרי דכא מקרי משקה :

ג יאגודיש הנקראב"א ברושניצעים ושאר יאגודיש שחורים וקארשיץ מקרי דרכן לסחוטן למשקה ואעיג דאח"כ נעשה אוכל שעושין ממנו שא"כ מ"מ זהו אחר הבישול אבל מתחילה היה משקה וריגס כמו זיתים וענבים :

ד וזהר שלא יסחוט בשר או פה הנבלע ברוק א"ה סוחט לצורך משקה היוצא סמנו וטוב לאסור ג"כ למצוץ בפה כל שאסור לסחוט :

ה מותר לסחוט ציטרונעיש (א) דאין דרך לסוחטן והוי כפירות :

ו כבשום ושאר המיץ והדקות או לימנע"ש מלוחם אם גפון הוא כפירות . שא"כ למימהן רק שסוחט שיהיה הפרי גופא יותר טוב בלא המים מותר אפי' לתוך קערה שאין בה אוכל ואם צריך למימהן אסור וטוב דוהר אף לקערה שיש בה אוכל או מרייגם אבל לתוך משקה אסור בכל ענין ככ"ע וה"ה בכ"ד הג"ל שאסור לסחוט יש לאסור אף ע"ג אוכל :

ז השלף והברד יש לאסור לרסק בידים דהיינו לשברם דחתיכות דקות כדי שיוובו מימיו והוי כגולד דרמי דמלאכה אבל נוהן הוא לתוך הכוס של מים והוא נימוח מאליו אבל להניח בתמה אסור אף א"ה נימוח מאליו :

ח מותר לשבור הקרה וליקח מים מתחתיו ובכאר ובגדר יש לאסור :

ט צ"ל בחורף שלא ימוז יריו במים שיש בו שגג וברד ואם נוטל יוהר שלא ירוקק הברד והשגג שלא ירסק ומותר דדרום שגג ברנליו כיון דרא"א בענין אחר : אסור

מסגרת השלחן

שי"ט (א) הגרע"א מנגנס בזה והואיל שיוצא מפי הרמ"א ז"ל יש ליותר . כשמחוקן שאמטין וכדומה ויש עליהם מחלוקת או סמוסשים לא יתקנו רק מה שצריך לפעולה הקרובה ולכבוד הסובלם מן הפסולת ולא בהיותן קאוחע יש ליותר שלא ישפוך כל הצלול רק ישאר מעט צלול וכן בשכר כשמגיע סמוך להסמיות שבשול"י הכל יפסק . בשבת המי יש הרבה מכשולים א' לערות בשבת על העלים יש הרבה שאוכרים אף שעורה עליהם דוחקין מעט . ולעשות שענם מע"ש כשנתון מעט בשבת בהצלוהית ומערה הדיכה ככלי ראשון יש ג"כ הדיכה דעות לאסור ואורי' שהמי נעשה כדבר הכתיב כל בן תורה יענין בהאחרונים ויבחר לו דרך טובה או יעשה ע"ש שאלת הכס . אסור להעמיד החלב במקום חם כדי שתעשה גבינה ואסור ליתן החלב הקפוי בתוך השק המיוחד לזה שיווב המי חלב . אסור לתת דבר חמוץ בהחלב כדי שתעשה סערושקע וכן כשמקבל הסמטענע מהחלב הקפוי יותר שלא לקבל כלל הסמטענע רק שאירי ע"י הווער מילך גם מן הסמטענע . לא יכיר ממצות התושין הגדול' מן הדקים דק מה שצריך לאוחו סעודה כל זה ח"א בהוספות מעט . כשרוצה לשתות מים שיש בהם תולעים או קיסטין ישתת ע"י מפה ולא דרך בית די מהכתובה . ח"א :

ש"כ (א) כעשו יש קמנות שעושים מהם לימאנר וע"כ אסור ותרבי' לא התיר לסחוט רק על הצוקע :

ש
אסור לישן יחי
טוב ללא להל
אריך לא תי
מותר ליתן
לאוכל חיות
אם הגני
ז"ה לא א"ה
או פסס או
אם נשפ"י
אבל ש"י
אין איסור אלא ב
רק שלא נבט וכו'

פד אבודר לאכול מיד דרשו ועכ"פ יעשה זאת תיכף אחר יציאת בה"כ רהוי סמך לסעודה :
 אסור נדרות דבש מהבוות דהוי כבודר מתוך השענה ועוד רהוי תכולת :
יא אסור נבדק קמח במים אפי' מעט ואף קמח קלי הרבה יש זוהר משום קמח שאינו קלי אבד
 מעט מותר לרא גורנין :
יב מצה מעיל לא יתן בשבת במעיד :

יג ויהר מאד שלא להשתין במיט או בעפר או בחור משום גיבול :
יד אם שכח ליתן חומץ בכריין מע"ש לא יתן בשבת משום מגבל ואף אם היה מעט חומץ
 בו מע"ש לא יתן עוד רק יתן החומץ תחילה בכלי אחר ואח"כ יתן הכריין עליו משום שניד
 ולא יערב בכף רק מנענע בכלי עצמו אבל אם נתן הרבה מבע"י מותר. ושלא יט"ן והיה קרוי"ט
 וש"ד ומוריע"ה טוב ג"כ להחמיר ליתן תחילה החומץ ואח"כ ליתן לתוכו הקרוי"ט הנ"ל ויהר
 בזה מאוד ואפי' לצורך אותה סעודה אסור א"ל בתנאי הנ"ל :

יה מוב להחמיר שלא ליתן ביצים קשים בחומץ נראה כהלמי ומעט שרי :
יו מותר להחלק האוכל ולא הוי בזה משום מחסך דאפשר לאכלו בלא זה אבד אם א"א לאכול
 בלא זה אסור והמחמיר בתפוחים שדרכן בכך תע"ב :
יז אסור לקלף ציבעקריש או שום או תפוחים וש"ד כשקולף להניח משום כוור תצ"ל בזה מאד מאד :

שכב דין ביצה שנוקדה בשבת ושאריו נודר . ובו ר"ס :

א ביצה שנוקדה בשבת אסור לשלמה אפי' נתערבה באף כולם אסור"ים ויכול לבוף עליו כדי
 ובלבד שלא ינע הכלי בה שבת של אחר י"ט או לפניו נוקדה בזה אסורה בזה למטעם ולאכול :

ב פירות שגשרו בשבת אסורין לאכול בו ביום ובערב מותר מיד :
ג מאכל בהמה אין בזה משום תיקון כלי לפיכך מותר לקטום קש או תבן אפי' בסכין ורחיצון
 בו שנינו אבל קטום שאינו מאכל בהמה אסור אף למטעמו משום מוקצה ואם קטמו חייב תמאת :

ד מותר לשלול עצי בשמים הרהיר בהם ומוללו וקוטמו ביד א' רמים וא' קשים ודוקא הרוסק
 ריחא מותר אבל אם בלי קטימה לא היה מירה בלד אסור לקטום משום מוגיר ריחא :

ה המחלק רבני ביתו סנות יכול להטיל גורל למי יצא חק פרוגי והוא שיהיו החקקים שוים
 אבל עם אחרים אסור שלא יבואו גורל מירה ומשקל שפא יקפידו ואם הם בודאי מקפידין
 אף בלא גורל אסור לחקק אבד מנה נודר כנגד מנה קטנה ולהציר נודר אסור אף כ"ב ואף
 בחיל אסור משום קוביא :

ו אסור להטיל נודר בשבת ואפי' עיי עב"ם ויש להתיר נודר לקריש או נקדות תהורה אף עיי ישראל :

שכב השאלה וקנין צרכי שבת והדחת כלים ותיקון ומכירתן בשבת . ובו ר"ס :

א מותר לומר לחבירו מלא לי כלי זה ואפי' אם מיוחד למרה (א) יש להקל אבל לא יאמר
 תן לי מרה פ' כגון טא"פ וחצי טא"פ או שארי מדות ואפי' הוא אינו מיוחד למרה ואף
 שמונת לומר מלא לי כלי זה לא יאמר לו בסכום שהיה חייב כלי זאת מכבר ואוכר היום
 שיתן לו עוד כלי זה ויהיה חייב לו ב' כלים . וה"ה שלא יזכור לו שם רמים כלל ופשוטא
 שלא יזכור לו סכום רמים שהיה חייב לו' גרוגים וא"ל שיתן לו עוד בדין . ויהיה חייב לו חצי
 וה"ה שפשוטא בסכום מירה שהיה חייב לו עבור מא"פ שבר וא"ל תן לי עוד מא"פ ואהיה
 חייב לך בעד ב' טע"פ . וה"ה סכום מגין אסור פ' שהיה חייב לו חמשים אגוזים וא"ל תן
 לי עוד חמשים ואהיה חייב קך מאה אבל מגין בלא סכום מותר לומר לו רק תן לי חמשים
 אגוזים או שארי דברים תצ"י מאד בכל פרטי דינים הנ"ל ובעיה אין נוהרין בזה כלל העולם
 והוא מקח ומכטר כמש :

ב מדיחין כלים לצורך היום כגון שגשאר לו עריון סעודה לאכול ואפי' הרבה מותר להדיות
 שאם יצטרך לשתות בא' מהם שותה וה"ה דמותר להציע תמעות אבד אחר סעודה ג' אין
 נהרין אלא כלי שת"ה שכל היום ראוי לשתייה ואם ירדע שלא ישתה עוד אסור :

ג אין להטביל כלי בשבת רק יתן הכלי לעכ"ם במתנה ויחזור וישאלנו ממנו בשבת וביום א'
 ומכירת השקחן

שכב

(א) עכשו נהנו היתר להזכיר שם מרה דכבר שמהו ידוע שזונו"ק רק להרוע כמה צריך וגם נהנו
 בסעודה ומכיר לכלי הלקח רק שאין מנודים בדקוק שמוטיין או מוחתין :

דחור (ה) ויטבל בלא
 טרו"ו מלכות בו
 אם שנה עשה בני
 ומכירת כלים
 אסור נכ"ל אסור
 קודם שבת רק שיה
 מים ודעו א"ל ח'
 אין חופנין כלים במב'
שכב דין חבתי במב'
 אין מבין מב"ל בני
 ואם נתיין חבתי
 לא יסוד א"ל חק
 אין נבלין חופנין ל'
 הבין מ"ט בני מב'
 מין שנינו נכ"ל בני
 חק"ה ח"כ מני א'

ד קטום של שיבלים
 ככל בהלכות שק
 בלא נתיין חק
 ה אין להר"ו נבילה
 אן אכסנין חופנין פ'
 מאכסנין חופנין פ'
 אין נהנו"ט ש"ה א'
 אין תמא חופנין
 ינו המירות מותרות
 תולעת חופנין א'
 מן משכר א"ל בני
 חמר אכל לו ע'
 בענין שו"ה חבתי
 מן מוב דהדבר וד'
 י אסור מוקף אבד
 נטות וא"ל בני

שעה דין עביו

א אפי' תתן לנכ"מ
 מבניו אבד בני
 דאן תתן לנכ"מ
 בעונה מ"ד ח'
 ליתן תמתי א'
 מרביש אף בלא

ב פת ששאה ע'
 ב חבירו ח'
 אפי' בני

מכירת השקחן

שלחן איזה דיני שבת שלמה ע

חזור (ב) ויטבול בלא ברכה רק יברך על כלי אחר ויכוין לפמור גם את זה. ואם הוא כלי שראוי למלאות בו מים ומלאנו מים מן הנהר בכלי ועלתה לה טביעה ולא יברך :

אם שחה עכרים בשבת יין מותר להריחו אם רוצה לשתות אף לאתר סעודה ג' וז"ל לטבילת כלים והכא אין הכי בעצמו חייב ואין האיכור ממנה :

אסור דבטל איכור בשבת דאין לך תקון גרוד מזה אבל מותר לשער בששים אפי' נתערב קודם שבת רק שלא נודע עד שבת וה"ה יבש ביבש שנתערב מותר להשיך אחר מים דאינו אלא חומרא :

אין הופפין כלים במטה שהמלה נמתה כשתופפין בחוקה :

שכר דין הכנת מאכל דבהמה בשבת. ובו י"ם :

אין כוברים מאכל בהמה בכברה שיפול המון לארץ אבל נוטל בכברה ונותן לתוך האכוס ואם נופל לרד הנקבים שבכברה כיון שאינו מתכוין כותר :

לא ימרוו אדם שעורים דבהמתו רק ישער באומד דעתו :

אין גובלין מורסין דברמה או לתרגולים אבל ליתן מים למורסן יש דהק (א) בדיעבד אי' הכין מים ג"כ מבע"י והניח ליתן על גבי מורסן. ומעביר בו הרווח או מקל שחיו וערב כיון שאינו כפרס בידו ולא יסבב המקל והתרווד ומנערו מכ"י אל כלי ההתערב ומותר ג"כ דהק אח"כ מכ"י א' כלים הרבה ליתן לפני כל בהמה ויותר שלא יעשה יותר ממה שצריך לאותו שבת וע"י דע"כ כ"י שבי"א סעיף מ"ז :

קשים של שיבולים שקשורים בשנים ושלישה מקומות אסור להחיר אם הוא קשר של קיימא ככל בהלכות קשירה ואסור לשפף בידים שהוא אוכל כבר ובהכה יכודה לאכול אף בל"ז הוי פורחא ויתרא :

אין לתחוך נבילה לפני הכלבים דיכולים לאכול בלא חיתוך ואם אי' לאכול מותר :

אין אוכסין הנגמל פ"י שמאכילין אותו כ"כ עד שנתרחב מע"ו וזא דורסין המאכיל בגרונם. ואין מאמירין התנגולים ואווזים ועגלים למקום שאין יכול לחזור אבל מדעמיין פ"י למקום שיכול לחזור :

אין נוהגין מים או שום מאכל לפני דבורים ופני יונים שבשוכך ועליה דאין מוונתין על"ך ואין לתת אוכ"י לפני העופות בשבת שירה וה"ה לכ"י העופות אסור חוץ מאווזים והתנגולים ויני הבייתות מותר וה"ה לפני כלב אפי' של חבירו מותר אבל להיור אסור. ומותר ליתן מזונות לפני תולעת המשי דאם אין אדם נוהג לה אין לה מה לאכול וה"ה לעכ"ם מותר מפני דרכי שמים :

מבמיד אדם בדתו עד עשבים מתוברים וזא חוישינן שמא יתחוך אויתכוש כיון דאיכסורו חמיר אבל לא ע"י תושים והוא מוקצה משום שאיכסורו ק' וחוישינן אבל לעמוד בפנייה בענין שלא תוכך דהטות אלא דרך שם מותר :

טוב דרהמיר וזוהר שלא ליקח מברמה וזו וליתן לברמה אחרת שאינה מינה בשבת :

אסור דגרוף האבוס כפני שור פטם ואפ"י הוא של כלי גזירה אמו של קרקע דאתי לאשוויי נומות ואם ר' ג"כ מסק' החבן אחר איכיתה לצדדין כפני שנמאם :

ישיבה דין עכרים שעשה מלאכה כעד ישראל. ובו י"ם :

אסור ליתן לעכ"ם ההפצים בשבת שדרך להוציא ואפ"י הפצי עכ"ם ואפ"י יחד לו מקום סביע"י אבל בעכ"ם אדם מותר לתת לפניו אפי' ההפץ של ישראל והעכ"ם בעצמו יקח וזא יתן יד העכ"ם או לשלוח לו ע"י עכ"ם ולא יתן ג"כ בידו שלא ירא עקירה וה"ה לצורך מצוה כגון דה צ"א המץ כותך ביתו וה"ה אם השכין עכ"ם המשכין אצל ישראל ועתה רוצה ליתן המעות או משכך אחר דינו כנ"ל אבל לא יגע בכשכון השנו ופשיטא המעות וא"ה דרך מלבוש אף בלא עכ"ם אלא כותר ויהן לפניו אבל לא בידו כנ"ל ואע"כ טוב להתענות לכת"ר ועי"ל כמה פדיון בעד התענית א' :

פת שאפה עכ"ם בשבת שנתן הרחק שאין לו מה יאכל והוא של פ"מ"ר ואי אפשר להשאיל מחבירו וה"ה בשעת הרחק לצורך סעודת מצוה יש להקט אבל אכור ליתן לו סעודת מע"ש אפי' בכ"כ דאז ארעיתה דישראל קא עביד :

סמנת השלחן. (ג) תיבת החזור אין לו שום פ"י ובפוסקים רק ויטבול :
שכר (א) הנ"ל וה"ה א מהבירים ואופרים לתת מים בשבת וה"ה א מתייבש שעת הרחק (ב) עכ"ם :

עכרם שצד הנים או ליקט פירות בשבת לעצמו אסורים לישראל (א) ואפי' אם ספק אם ליקט היום אסור בו ביום ולערב מותר מיר אפי' ודאי ליקט היום ואם ליקט בשביל ישראל צריך להמתין לערב בכדי שיעשו. והיה אם ספק אם ליקט בשביל ישראל או שודאי לקט בשביל ישראל וספק אם ליקט היום אסור לערב בכ"ש:

ד רבר שאין בו חשש צידה ומחבור רק שהוא' מחוץ לתחום אם הביאו העכרים לעצמו מותר אפי' בו ביום לישראל ואם הביאו בשביל ישראל מותר למישרו בביתו (ב) ודא אמרין מוקצה הוא אף לאותו שהובא בשבילו אבל לאכול אסור לערב בכדי שיעשו. וזה בכדי שיעשה לא דמי לכל בכ"ש רק זה אין היללה עושהו רק חשבונן בכ"ש מהחילת יום א' ומאחרים (ג) מותר בו ביום ואי' ספק אם הביאו עכרים לעצמו או לא או ספק אם הביאו מחוץ לתחום אסור לו בו ביום. ה עכרים השרוי עמו בעיר ויש לו ג"כ פירות בעיר אף שיש עכרים עוד בית חוץ לתחום הולין להקך ומותר לאכול אף מי שהובא בשבילו ואם היה לו ב' בתים חוץ לתחום ואי' בעיר תולין להתמיד וכן הנ"ל. לא יקבל מירו דהוי כמו הגחה שמניח העכרים ביד ישראל רק יניח העכרים:

אם יש כור ברה"י בשעת הרחק יש להתיר לומר לעכרים להביא לו מים לשתות הוא או בהמתו אף שמוציא מרה"י כרמלית והשאת אין לנו ר"ה רק כרמלית גם יותר מדיא בכרמלית מותר כיון דהוא בעצמו יכול ליקך לשם לשתות הוא או בהמתו ודוקא אי' בתוך התחום אבל אם הבור הוא ברה"י או חוץ לתחום ממנו אסור (ד) כיון דהוא בעצמו אינו יכול ליקך ולשתות אי' חוץ לתחום או אפי' ברה"י דהבור הוא רה"י והוי מוציא מרה"י רה"י והיה בהמתו אם לא שהוא בדר שלא רה"י הוא או שאפשר לשתות הוא או בהמתו בלא הוצאה כגון שהוא מלא או בענין אחר:

אם מילא עכרים מים לבהמתו מים לבהמתו אסור להשקות אחריו ישראל קדם העכרים מכירו דחוישין שמא ירבה העכרים בשביל ישראל רק אם מילא העכרים קדם שבא ישראל שרי ואם מילא העכרים לצורך ישראל או בהמתו פשיטא דאסור:

אם יש שני עכרים וכו' תוך התחום ואי' חוץ לתחום או א' ברה"י ואי' ברה"י אסור מאותו שברה"י ומחוץ לתחום אם מילא עכרים ממנו אף שהוא יכול לשתות מותר שברה"י ותוך התחום שבענין שהוא יכול בעצמו לשתות מאותו שמוילא עכרים:

ד רבר שאיכא למיחש שבא ירבה בשבילו אסור ההנות מעכרים אבל ברבה דליכא למיחש כגון שהדליק את הנר לעצמו אפי' מכירו מותר להנות ואף אם אינו מכירו אם אמר העכרים בפירוש שצורך ישראל הוא עושהו ומעשיו מוכיחין כגון שדוקק נר בבית ישראל והולך אסור. אם ליקט העכרים בעצמו לבהמת ישראל איצ' למחות בידו לפי שעה אבל אם רגיל בכך אסור וצריך למחות:

שבו הלכות רחיצה בשבת. ובו הים:

א אסור לרחוץ כל גופו או רוב גופו אפי' אבר אבר בחסין אף שהחמו מעיש אבל מותר (א) לרחוץ פניו ידיו ורגליו או שאר איברים כל שאינו רוחץ רוב גופו. ובחמין שהחמו בשבת אפי' אבר א' אסור. והים בחמי האור אבל בחמי שבריא וכ"ש בצונן מותר לרחוץ אפי' כג גופו יחד וחמי שבריא דוקא בקרקע אבל בכלי לא דאית' לחמוי בחמי האור דוקא שאין המקום מקורה אבל אם המקום מקורה אפי' לעבור בו אסור משום ויעה:

ב צי' שא' לחסם ידיו אצל האיש או התנור אחר נשילת ידיו קודם שינגבם יפה דהוי כחמין שהחמו בשבת ואסור אפילו אבר א' ואפי' אין יד מולדת בו:

ג אבל איכא דאחר שנתחמם אצל האיש מותר להשחמף בצונן אפי' כל גופו נתחמם:

ד אסור ליתן עץ גבי בטנו כלי שיש בו מים חמין משום שחיקת סממנין ופשיטא אם הוסיף בשבת דאסור שמא ישפך והוי רוחץ אבר א' ואף בחול אסור משום סכנות נפשות שפעמים הם רותחים אבל מותר להם בגד או ד"א וליתן על בטנו:

ה הרוחץ צריך (ב) שינגב יפה כל גופו שלא ישלשל בכרמלית ד"א או מרה"י כרמלית או איכא

מסגרת השדחן

שכחה (א) אף כבלטול: (ב) וכן בכל העור אם היא מוקפת מחיצות או שהיא מעורבת. ש"ע: (ג) אורחיהם המתאכסנים בכפרו ומטובים על שולחנו בשבת זה המה כבני בית: (ד) לצורך גדול במקום עונש שבת נהנה היתר אף לשלוח להביא ע"י עכרים רק ירא שמאי יחסר: (ה) ההנחה שאל לרחוץ כל גופו בשבת אפילו בצונן. ש"ע הרי"ז: (ז) גם שלא להשיב שום דבר שעל

ע"ה
לכא הים שלילי
שבו דין שבת
הדחש
בספר. והיה ש'
מקום שבתין וכו'
שבת דין שבת
ש' שיש לו מדין
ע"י עכרים בטנו
הנה היתר הוא ש'
זאת שיהיה לים כמב'
כל מה של חול
שבתין א' סאבי
מזה של חול אינו
לשתות חול הוא
מבטא שבת
מבטא נפשות מותר
כדי שיענין חול
המסוין אפי' ספק
מחולל על כן שבת
מי שיש לו מדין
הדחש מענין שבת
א' שיהיה בו מדין
כדי שיהיה שבת
ואם הוא א' אפי'
ע"ה אפי' חולו אפי'
השבת הול' אפי'
דוקק אבר מים
א' שיהיה שבת
ישראל ואם
עוד עשין ע"י נכני

ד עליו את השבת באיסור דא רייתא אפי' יש בו סכנת אבר ואם הוא איסור דרבנן אם יש בו סכנת אבר עושה בלא שינוי וא"ל עושה בשינוי :

מו מותר לומר לעכו"ם לעשות איהו הכשר לקמן שא"ל מה יאכל דס"ס קמן כחובה שאין בו סכנה והיה דמותר להאכלו מוקצה בידים אם איא בניגון אחר :

מז כל שאסר לעשות ע"י ישראל אסור לעשות אפילו על ידי החולה עצמו אבל מותר לחולה דמייע קצת לעכו"ם דמסייע אין בו ממש אפילו באיסור דאורייתא ודוקא אם בלא סיועו נמי יעשה העכו"ם :

יז הקיז דנצטמן עושין לו מדורה אף בתקופת תמוז דהוי סכנה אף שיכול לחסם א"ע בבגדים :

יח חלה שאין בו סכנה מותר בבישולי עכו"ם ואם נשאר רמיש אסור לבריא ופשיטא בו ביום ואף לירייה אסור אם הבריא :

יט אין נותנין יין ע"ג העין בשבת ופשיטא לתוך העין אפי' אין פותח וסוגר העין דמכחא מילתא דרפואה עושה ודוקא שאינו חש בעינוי כלל ואעפ"כ אסור הואיל ועושה זאת לרפואה אבל אם חש בעינוי מותר דהוי חולה שאין בו סכנה ואם הוא סכנת אבר מותר אף ע"י ישראל בלא שינוי וא"ל מותר רק ע"י שינוי בישראל :

כ דוק תפל אסור לטוך ע"ג עינוי והוא הרוק שלא טעם כלום משניער משנתו אבר אם אינו יכול לפתוח ויכול ללחלח ברוק אין בזה רפואה :

כא נותנין חתיכת בגדים יבשים וחרשים על המכה שהיא אינו לרפואה אלא שלא ישרפו במכה הבגדים אבל לא ישנים שהם מרפאין וה"ם ישנים שלא היו מעולם על מכה אבל אם כבר היו על המכה אינם מרפאין :

כב נותנין עצה ע"ג מכה משים שאינה אלא כמשמרה אבל עצה שמרפא אסור :

כג רטיה שנפחה מע"ג מכה לרצין לא יחזורנה ואם נפחה ע"ג כלי יחזורנה ואם הסירה במייד על הכלי לא יחזורנה וע"י עכו"ם מותר להניח בתחילה ואם חלה כל גופו מותר לומר לעכו"ם לעשות לו רטיה :

כד אם לא חלה כל גופו לא יתן עדיה לרפואה אפר מקלה כ"א ע"י עכו"ם :

כה מגירה קצת רטיה ומקנה פי המכה וחזור ומלגלה קצתה השני ומקנחה. אבל לא יסיר הכב דאסור להחזיר כניל ולא יקנה הרטיה שהוא ממתר :

כו מכה שנתרפאה נותנין עליה רטיה שאינו אלא כמשמרה :

כז אין להכך שחין בשבת שמוציא ז"ס אבל דהרחב פי השחין אם להוציא ליתה מותר דמפקד פקיד הליחה ואם רק להרחיב פי המכה כדרך שהרופאים עושין חייב משום מכה בפשטו וטוב לעשות ע"י עכו"ם אף להוציא ליתה :

כח מותר ליטול הקוץ במחט ובכבד שיוחר ש"א יוציא דם :

כט אותן אנשים שיש דהם אפמורין יש לאסור להניח בתוכן הקסמיות אם נפתם הנקב קצת או להרחיבו :

ל אין גנוז ואפי' דחסר ביד ציפורן שפרשה או ציצין שהם כמו רצועות דקות שפרשו מע"ג האצבע סביב לצפורן :

לא החושש בשינוי (ה) לא יגמע בהן את החומץ ויפליש אבר גומע ובוטע או מסבך כדרכו ואם נתרפא נתרפא :

לב לא תיקך אשה חלב מדדיה לתוך הכוס ותניק את בנה ומותר לאשה לקלח מהחלב כדי שיאוח התניוק הדר ויניק אבל אסור להתיז מהחלב על מי שנשפך בו ר"ד או על מי שבאב עיניו ונרבקו היכא דמיא צער גדול :

לג כל אוכלים ומשקים שהם מאכל בריאים מותר לאכול ג"כ לרפואה אע"פ שהם קשים לקצת בריאים מ' שקטה לשינים יע"כ אוכלין משום רפואה לבני מעים אפי' שרי אף רמיכת דלרפואה קא עביד. וכל שאינו מאכל בריאים אסור לאכול לרפואה ודוקא מי שיש לו אותה מיוחד אבל בריא מותר אף שאינו מאכל בריאים ודוקא א"ה אוכל לרעבון אבל א"ה מכון לרפואה אפי' בריא אסור :

לד מותר לאביל שרפים מתוקים וביצה חיה לנמוע כדי להנעים הקול :

לה אין עושין אפיקומין כלומר הקאה ואף בחול אסור משום בויין אוכלין ואם מצטער מרוב כאב :

מסגרת השלחן. (ד' פ"ג ע"י ישראל : ה) החושש בגרונו לא יערענו בשמן שניכר שהוא לרפואה ודוקא חושש אבל כאב ובפישט שיש מראה אדמום ישאל תיבך לרפואה כי יש חשש סכנה :

מכאן בחול מדברי
ההשש בפניו
אין מתקנין מי
כיון דהיא קמיה
הייתה עת
אסור כדי לרש
אסור דהוא
רק ירצה עת
אסור דהוא
א"ל חתה שיש
אסור דמנין
למה לטעין
האל עניו ש

שלחן

אי"ה דיני שבת

שקמה

עב

מאכל בחול מותר אף כסם ובשבת אסור כסם דהוי רפואה רק בירד:

החושש במעיו מותר ליתן כוס עליו שעירה מכנו מים חמין מאד:

לז אין מתעמלין פ' לדרוס על הגוף בכח כרי שיוע אכל אי"ה תולה ורפואתו שיוע יש להתיר כיון דהוא קצת בחולה שיש בו סכנה:

לח אין לשתות דבר המשולש דכתיב וקראת לשבת עונג והוא צער ואי"כ אף קדם עבת אסור כרי לשלש בשבת כנ"ל:

למ אסור להניח בגד על המכה בשבת שיוצא דם הנצבע הבגד ומותר לכרך עליו קורי עכביש רק ורחוץ תחילה היטב ואח"כ יכרך הבגד בענין שלא יצבע:

מ אסור לשום פתילה למי שהוא עצור אלא ע"פ שינוי ופשיטא קריסמ"ד אפי' ע"י שינוי א"ל תולה שיש בו סכנה וכנ"ל:

מא אסור למצוץ (ו) דם מבין השיניים רהוי חבורה וה"ה כל מציצות אסור אבל מה שמותר לכוהל למצוץ משום האי אומנא דלא מייץ סכנתא והוי תולה שיש בו סכנה ומותר לחלל עליו שבת:

שכמ דין פיקוח נפש . ובו ד' סעיפים :

א כל פ"נ רוחה שבת והורויו ה"ז משובח אפי' נפלה ריקקה בחצר אחרת הוא ירא שיעבור ויחזיק ויבא לירי סכנה על חולה הצר חולה ואף אם אפשר להוציאו לברכות לא יוציאו רק יכבה הדכבוי הוא מלאכה שא"צ לגופא:

ב מי שנפדה עליו כפולת ספק חי ספק מת מפקחין עליו אע"פ שיש בו כמה ספיקות ואף אם מצאוהו מרוצץ בודקין אותו עד חוטמו ל"ש פגע בראש תחילה או ברגליו תחילה ואף אם מצא עליונים מתים לא אמרינן תחתונים מתים ג"כ:

ג הרה"ק פסיגה שיש בה ישראל מטרפת ביום מותר לחזק שבת להצילו וכן ש"ד שיש בהם סכנה:

ד כל הרוצאים להציל תחורים למקומן אפי' בכלי זיין שהם למקומן ואף שהוא חוץ לתחום:

שר דין יולדת . ובו ו' סעיפים :

א יולדת היא בחולה שיש בו סכנה ומחליין עליה שבת לכל מה שצריכה וקורין לה חכמה ממקום מקום ומדליקין לה נר אע"פ שהיא כומא ופ"מ משננין לה כל מה דאפשר מעוברא דחול ופשיטא אם אפשר ע"י עב"ם והיא הקורא לענין זה מחולה שיש בו סכנה כנ"ל:

ב כל ג' ימים ראשונים אפי' אמרה אי"צ עושין לה אבל אם חכמה ורופאין אמרינן אי"צ אין מחליין ואוכלת מהמין של אתכול . מג' עד ד' אמרה (ב) אי"צ אין מחליין וכו' ועד ל' (ג) הרי היא בחולה שאין בו סכנה וג' ימים היינו לאו מעת לעת (ד) שאף אם סמך ללידה ביום ד' יקרה הוי ליל שבת יום רביעי וה"ה ד' ול' ג"ל:

ג טוב כשינוע אשה לחדש שבועי או תשועי ויכינו הכל מערב שבת וגם חמין:

ה הולד שנולד עושין לו כ"צ וכ"צ מילה בשבת ורוקא אם הוא בן ד' או בן מ' אבל בן ח' או ספק א"ה בן ד' או ח' אין מחליין עליו את השבת א"כ גמרו שערו וצפרנו אבל אי"ה ודאי בן ח' ולא גמרו שערו וצפרנו אסור אף למטמו . אבל אמר שוחה עליו וכניקתו וכן יבולה דהוציא החלב מדר' המצער אותה וא"ה ספק בן ד' או ח' ולא גמרו שערו וצפרנו מותר למטמל ולא יעשו כל צרכיו וה"ה במיכה כנ"ל:

ו מיישרין אברי הולד שנתפרקו מחמת צער הגידה ורוקא בו ביום הגידה . אבל מותר לכרכו (ה) בכנר' שלא יתעקמו אבריו או ליישר אבריו לעולם אף של אביום הגידה:

מסגרת השלחן

(1) אסור להעמיד עלוקות כשבת אם לא בחולה כל גופו ע"י עב"ם או ביש בו סכנה אף ע"י ישראל . אסור להניח איזה משיחה והאל"ג) שמושיך דם ופשיטא שלא לרחוץ ביר להוציא דם אם לא במקום סכנה . ח"א:

ש"ר (ב) ואפילו הכרותה אומרינן שצריכה אבל אם הרופא אומר שצריכה מחליין ח"א: (ג) עושין מדורת לילולת כל ל' אפי' במקושת תמוז אם יש לה צער צינה . שירוע שמכתיבת מהתח צנה . ש"ע .

(ד) ה"ה" על אי"ה הביא כסם המנ"א דעת ה"יטב"א דהוי מעליע ולכן המיקל בזה דהוי ספק סכ"ג לא הפסיד: (ה) אבל תינוק שאין כורכ"ם אותו בחול ונתעקמו אבריו בשבת אסור לכרכו . מ"א . מותר לשום צבצע לתור פיו של תינוק להשום עזלת הגרון למסומה . ש"ס :

51 51
9

עירא דין מילה בשבת . ובו מים :

א עושין כ"ז מילה בשבת מחללין ופורעין ומצניצין ונותנין עליה כמין וכזו שלא סילק יודי מן המילה חוזר אפי' על ציצוץ שאינו מעכבין את המילה ואם סילק ידו מ' אחר הכציצה אינו חוזר אלא על ציצוץ המעכבין . ואלו הן המעכבין בשר החופה אפי' רוב גובה של העשרה במקום אחד :

ב אם נודד ביום ו' שאין עוד עד צה"כ יותר כרביעית שעה זמניות הוי ספק ונימול ביום א' דיימא יום הוא והוי יום ו' זמני והוי מילה שיא בזמנו ואינו דוחה את השבת אבל קודם רביעית שעה נימול ביום ו' וא"ה כדאי צה"כ נימול בשבת . וה"ה אם נודד בשבת קודם רביעית שעה לצה"כ הוי נולד בשבת ואח"כ הוי ספק ולמעשה יעשה שאלת חכם :

ג אם נולד כהול מ' שנראה כהול אף שאין הגיר מקושה אין מחללין עליו את השבת רענין מילה א' אם יש לו שתי ערות זה על גבי זה אינו נימול בשבת וצ"ע בג' דברים הנ"ל :

ד ה' ככשרי מילה שאפשר לעשותה מע"ש אין דוחה את השבת לפיכך א"ל הביא איזמל מע"ש לא יביא בשבת ממקום שאינו מעורב אף שהוא רק מדרבנן דאין לנו עתה ר"ה רק כרמית אבל לוטר לעכ"ם הביא מותר כיון דאמירה לעכ"ם שבות ובמקום מצוה לא נודד רבנן שבות דשבות . וה"ה א"ל עירבו מבית שרתינוק שם רבתי"כ לא יביא התינוק לבה"כ אם לא ע"י עכ"ם ואם אפשר הולכין קב"ה התינוק וה"ה אם יכולין לילך לבית שהאיזמל שם ולהביא התינוק לאותו בית או האיזמל לאותו בית שהתינוק שם שיעשה כן ולא ע"י עכ"ם כנ"ל :

ה ו' איזמל שר מילה אחר מילה לא יגיד דא"כ יהיה אסור ליקח עוד משום מוקצה אלא יהיה הכל בידו ואו יהיה מותר להביא אף לביתו כנ"ל :

ו ז' לא היה כמין שחוק מע"ש נועם בשינוי ונותן ע"פ שינוי :

ח רוחצין התינוק בחבין שהחמו מע"ש ואחר המילה במ"ש או אחר המילה תיכף מותר במ"ע ויחזור לא ישרו הסדין של התינוק ג"כ במים משום כיבוס :

ט אדם שלא מל ולא פרע מעולם לא יכור ולא יפרע בשבת :

שלב שלא ליכר בהמה בשבת עיין בפנים :

שלב שלא דפנות אוצר בשבת . ובו ס"א :

א חבית של יין או שר שאר דבר שהוא על עננה אסור להורידו בשבת א"ל לכבוד אורחים או לצורך מצוה . כל שבות שהתירו לצורך מצוה מותר ג"כ לכבוד אורחים ולא מקרי אורחים אלא שנתארהו אצלו או אצל א' מבני העיר או שקורא את בני העיר לכבוד האורחים שויסן אבל מה שקורא א' מבני העיר מקרי רשות :

שלב דין דליקה בשבת . ובו ב"ס :

א נזקין הראשונים אם נפלה דליקה אף בבית ישראל בשבת אסור לכבות והרבה חוקרי דינים יש בזה ומט"ו אסרו ג"כ להציל רק ג' סעודות וש"ד לצורך שבת דאי שרית ליה לאצורי אתי לכבויה אבל האירגא אנו שרויין בין האומות והיה קצת סכנה נפשית כתב"ה הראשונים ואחרונים ז"ל שמוטר לכבות דליקתם בשבת והוריו ה"ו משובח דיש בה משום סכנה מסנתרת השחרן

ש"ד (א) בליקה יש שני דברים א' לכבות האש והב' הצלת הפעלים . וככתי האש יש ג"כ שני אופנים א' ע"י מים ובה אין אסור דאוריית' דהוי מלאכה שאין צריכה לגופיה ונהגו כזה היתר לחשוב פתח דליקה לסכ"כ ואופן השני להשקים האש ע"י תבולות אחרות כמו הפירה ומלאכה בקידום שזה מלאכה דאוריית' ובוטו קשה להתיר בתמם אם לא שיש חולה או זקן או קמנים או שתתפשט האש שורף' סכ"כ כמו שיקרה ר"ל . ובשני אופני הצלה הוה אין לקבל תשובה אפילו רוצה להחמיר . ובהצלת הפעלים יש ג"כ שני אופנים ע"י איסור דבכ"ה וזה לשל"ל מוקצה שזה שרי בוודאי במקום הפסד . אבל סילפול בכרמית ותחומין יש בזה דעות ובפרט בר"ה שלנו שחושבים לברפלת . ואין למחות בני שמיך וצריך לקבל תשובה . ואופן השני להציל החפצים ע"י מלאכה דאוריית' ובה אין שום דעה להקל ומי שעבר על זה הרי הילל שבת וצריך כמיה :

יחול של מכתב
לחן דין תבות
א שמוח לו פירות
לחן תפוח וכו'
מכתב וכו'
שלו אב מרה
א אין עולין באין
שכא וכו' ש יורה
מחר בעני לוד
ההרעויות בשבת
כ שיש אלק האבוב
אן נבואות שיש
כן ואין כעללה שיש
גדה שיש מרה .
מפחות
ג' חלק עני
אבד וכו' וכו'
שבת אף כן
הרוב משיבין הו'
אין סוף להצטנן
י נכנסו שעה ע' א'
סוף ויזיק כג'
ונכנסו שותבין ב'
המשיב גם עיר'
אבדו לחלוט אפי'
ענין קיבץ וכו'
יחודי שם פירות
המיות מסבו בשם
יעשר הקבלה ס"ס
המשיבין כגן ה'
שני הוא לא נוד'
אן הדרת בפניו
יורה שכא והו'
ההנהגה חסיד א'
ע"י עני המלה
שעה אפי' וכו'
אבדו להשיבם כ'
ה' (א) תבין ענין
כ"ל שם שבת כג'
ש"ס כג'
ש"ס כג'

בצדדיו . אבל לסמוך על יתד התקוע באיך מותר רהוי צירי צדדים . ומתר להשען באיך
הבריא והיה ליגע בו ובלבד שלא ינדנדו דהא אסור משום תשמיש :

יד צ"ל במלבוש הנעשה מעור בהמה שלא יתלוש ממנה שערות דחייב משום נוזו והיה שלא
יתלוש אדם משערותיו בכל מקומות שיש לו דאדם הוי בקרקע והוי כמחובר לקרקע :

שלחן דין כיבוד הבית . ובובים :

א דבר שאינו מתכוין מותר והוא שלא יהא פסיק רישא הלכך גורר אדם כמה כסא ופסק
בין גדולים בין קטנים ובלבד שלא יתכוין לעשות הריץ אבל גדולים מאד ודאי עושין הריץ
ואסור אפי' בקרקע של שיש ונ"ל דה"ה אם הקרקע דה אפי' בקטנים מאד הוי פסיק רישא
וכן לא ילך במקל אבד בגלגלו כיון דא"א בע"א מותר :

ב מותר ררבץ הבית כיון שאינו מתכוין להשוות גומות אלא שלא יעלה האבק ופסיק רישא
ג"כ לא הוי אבד לכבד הבית אסור משום אשווי גומות ופסיק רישא הוא ואפי' במרוצף
דגורין אמו שאינו מרוצף . מיהו ע"י עכוס יש להתיר בביע' . ואסור לכבד הבגדים בקסמן
היינו מכבוד העשו מקסמן שלא ישברו קסמיהם . וע"ל בסי' ש"ב דאסור מטעם אורי ואסור
לצדד חבית עד הארץ כיון דהיא כבירה יבא להשוות גומות והוי פסיק רישא . ודא יכרוע
החבית וישפך ממנה רהוי כחופר רק ונביהנה :

שלחן דברים האסורים משום השמעת קול . ובו ד' מעיפים :

א השמעות כ"ל בכלי שיר (א) או שהוא דרך שיר אסור להשמיע כגון מידול או שיר והיה
דאסור להכות על הדלת בטבעת הקבוע בדלת הואיל ומיוחד לכך . ומה"ט אסור לשמש
להכות בדלת בכ"י שלו לקרוא דב"כ . וה"ה אותן הפעמונים שתולין על הפרות וכפורה
יש להסירן דכשפותחין הארון משמע קול והוא עשוי לכך :

ב יש מהירין חופר ועכוס' לנגן בכלי שיר בשבת בחופה משום כבוד התן אבל יש לאסור
לומר לו חתן נימא א' שרקע דאף אם נקיע הנימא לא איכפת ליה אבל אם א"א לנגן
בע"א יש להקל ויותר טוב דומר לו מע"ש שינגן לפחד וה"ה שאף שאמרו מאתמול לנגן לא
יאמרו ג"כ בשבת לנגן זה הניגון נ"ל :

ג אין שוחקין באגונים ובתפוחים משום אשווי גומות וה"מ ע"ג קרקע אבד ע"ג שורה מותר
וה"מ דמותר ששוחקין דרך שחוק אבד דהרויח אסור ואפי' בחסר חס פ' גרא"ד או"ם גרא"ד
יש צ"ל מאד מי שעושה נישואין בע"ש שיעשה החופה בעוד יום גדול מהרבה מעמים וגם
יהו מודין רק כ"א יחמיר בפ"ע :

ד מי שיש לו פירות בראש הגג לא ישלשם מפני המטר רהוי טרחה שלא לצורך אבד מותר
ככסותן ואפי' הם לבנים או שאר מוקצה :

שלחן כמה דינים פרטים בשבת . ובו ג' :

א (א) אין דנין בשבת וה"ה דאין מסדרין מענותיהן . ומה"ט אסור לתפוס א' שלא יברא
ופשוטא להקרותו דיש לחוש להבורה :

ב י"א דבכל ענין אין מקדשין בשבת :

ג אין מקדישין ולא מעריכין בשבת ולא מנרשין אלא שכיב מרע התקף ליה עלמא .
וכולן אם נעשו אף במיוד מה שעשו עשוי . ולא מפרישין תרומות ומעשרות והלה
ואם הפריש דינו כנתבשר בשבת וכבר נתבאר בסי' :

מסגרת השלחן

שלחן (א) יזיגרי המקשקש אסור להעריכו בשבת לכל הרעות ושאינו מקשקש יש מחלוקת בין האחרונים
והמנהג להתמריר ויש נוהגין היתר בעוד שהולך :

שלחן (א) אין רוכבין ע"ג בהמה בשבת . אין ששין על פני הנהר ואפילו בספינה . ספינה אם היא יושבת בקרקע
הנהר או שקשורה לגמל מותר ליכנס בה ואם לאו אסור :

מ. וכו' חזקת באלו
המשיב
משום נזרה שלא
מכחיה לקנין

אדם כמה שבו נכס
ים מור ודאי עשירי
מור ודאי עשירי
דמי
הלא חזקת ונכס ודאי
ישירא דהוא ואפי' בשטח
דלכבד הנזרים כקנין
ואסור מבעי אורי ואפי'
פסיק רישא ודאי וכו'
:

ב. כגון מוריל או שירי
וכחש אסור לשטח
על הרחבת ומכירה
לכר
ד' חזקת אבל יש לאסור
לחל אבל אם לא לכבד
אסור באמרה לנן

ג. אבי עי' שיהו מור
ח' פ' נזיר אפי' טריז
דמוס שיהו שנתו ואל
דלא שלא לעזר אבי מור

א. אסור להזים א' שיהו מור
זוהו נזיר מרובה מעשים וכו'

ב. מיעד הקוף יזה נלא
ישירי חובות ומעשרות וכו'
נזיר מביד :

קייקו עשירי מולקת בן אהרן
מסנת משיב אם דוד ומקדן

שלחן

איה דיני שבת

שלמה עד

שמן כמה דברים האסורים בשבת כעין תולדות מאבות. וכו' י"ס :

א אסור (א) ליטול שערו או צפרניו בין לו בין לאחר בין ביד בין בכחי וחיוב עד ב' שעות וא' אסור מדרבנן כמו בכך פחות משיעור שאסור :
ב אסור להתוך יבת מנף אדם אפי' בלא דם בין לו בין לאחר בין ביד בין בכחי :
ג התולש כנף מן העוף אפי' א' חייב :
ד המוחק דיו שעל הקף ושעה שעל הפנקס אפי' נמף מצמצו חייב איה על שתי אותיות וא"ה רק על אות א' אסור מדרבנן :

ה אסור לשבור עוגה שנכבז עליה כמין אותיות או שארי צורות ואפי' כמין עופות אף שאר מבוין רק לאכילה אסור והוי מחק והוי פסיק רישא ופשיטא אם נעשין על האותיות והב כמו שנהגו לעשות והיה אותיות וצורות שעושין על הרפין שכמפר מבחין אין לסגור ואין לפותחו והוי כותב ומחק וכאן י"א שהוא חייב הטאת דהוא פותח על מנת לסגור והוי מחק עד מנת לכתוב :

ו יש זוהר שראא לכתוב באצבעו במשקים על השולחן או בעפר. ומחיש נ"ל דאסר נ"כ להשתין בשלג דפעמים נעשין כמין אותיות ואף שאינו מכין והוי פסיק רישא. ואין לרשום בצפורן על הספר של נזיר דאסור לרשום כמו לכתוב ופשיטא שאסור לרשום אותיות על הנייר ואף בקף יש להחמיר והיה בעור יש זוהר :

ז חוט של תפירה אסור למתה מ' טום תופר והקורע ע"מ לתפור חייב. ומחמ שנתעקמה מעש אסור לפושטה. ואתא שמחזקים ורועותיהם בארביד ע"י החוט שמתחין אתו ומתחזק אסור ומתחו אפי' היו הנקבים רחבים קצת ומתקנים בתפירה כהפירה ובעיגול ואם נמך דפעמים להניח כך לעולם אסור להרין בשבת :

ח מוכין שנפלו מן הבסט מותר להחזירה אבל לא יתן בתחילה לכסת :
ט הנהגה זרע פשתן או שימשין במים חייב כותב לש מפני שמתערבין ונתלין זה בזה :
י המפרק ניירות דבוקות זה בזה (ב) ולא נתכוון לקלקל ברבד חייב משום קורע. אבל אם נדבקו הרפין בקצת שעה או חורי הרפין בשעת איין בוניד יש להקד :

שמיא דין מתירין נדרים בשבת. וכו' נ"ס :

א מתירין נדרים בשבת איה לצורך השבת כגון שנדר שלא לאכול בשר או שלא ישתה יין או שלא ילבוש מקבשו הנין ואפי' היה פנאי להתיר קודם שבת אבל הבעל יכול להפטר לאשתו אף איה שלא לצורך שבת שאם לא יפר עתה שוב לא יכול להפירם דרוקא ביום שמעו יכול להתפר :

ב מי שנשבע לעשות מלאכה פלוני עד יום פ' ולא נודמן לו לעשות עד יום האחרון והוא שבת ויש לו פתחים להתירו מתירין לו :

שמיב בהיש מותר לעשות דברים שאסור חזיר משום נזירה. וכו' ס"א :

א כל הדברים שהם אסורים מדין לא נזרו עליהם בהיש והוא שיהיה שם דבר מציה אר דרוק וכן אם היה מרוד ונחשו לדבר שהוא משום שבות מותר בהיש וממ"ז מותר דומד לעבים בהיש להדליק לו נר (א) ובהיש של מ"ש טוב להתמיר :

שמיג דין קמן בשבת. וכו' ד"ס :

א קמן עושה דבר אסור בין מדאורייתא או מדרבנן מצווה אביו לנעור בו ולהפרישו בין שהקמן זכר או נקבה וכן אסור להרגילו באיסור שבת ויש אפי' אינו אלא משיש שבות וינער בו אם עושה ופרישו ופשיטא שאסור להאכילו בידיים דבר האסור אפי' אינו אבי והיה החיול שבתות ויש א"ל שצריך לאכול כגון בייב מותר וטוב להתמיר יתן לו עד יד קמן עבדים אם אפשר :

מסנת השלחן : ש"מ (א) אין שוכרין את החרם ואין קורעין הנייר : (ב) אף לקלקל פסור אבל אסור ש"מ (א) של שבת או אף של י"א. בת"ס :

14
15
16

ב קרפף יותר מב' סאתים והוא ע' אמה ור' מפתים על ע' אמה ור' טפתים כדקדקן אסור
 הכמים למלמד בו יותר מר"א אם לא הוקף לדירה כדקדקן ומותר להוציא ממנו ככרמית אחר
 וסתם עיירות המוקפין מקרי מוקף לדירה וס"ס מבצרים מקרי הוקף שלא לדירה :
 ד יותר שלא יכנס מן האסקופה לבית ומן בית לאסק פה ומן אסקופה לחוץ ומחוץ לאסקופה
 שיש הרבה חילוקי דינים בזה וה"ה גג הבגוש לפני הבתים לרחוב :

שמו על איזה הוצאה חייב מן התורה . ובו ס"א :

א אם א' עקר ההפץ מרה"י ונתנו לא' העומד בכרמית או איפכא אסור קבלו אף אם הוא
 גנות בתוך ידו ולאו משום א סור שבת רק שמכשיל תבירו :

שממ דין די"א בריה . ובו ד"ס :

כל אדם יש לו די"א באמה בת ו' טפחים ומותר למלט באותו די"א :
 בשעת הרחק מותר לאדם לעקור דבר ככרמית וליתן לחבירו העומד בתוך די"א וכן זה לזה
 וכן עד מאה רק שלא יוציא מתוכם של בעלים שלו :

ב בשעת הרחק מותר בה"ש להוליך ההפץ פחות מר"א ולהניח ועוד פחות מר"א והנהיג :
 ד אותן הנותנין ס"ת לבה"כ ונוהגין לשקל פחות מר"א ונותן לחבירו מי"מ כשמוציא מבינתו
 לכרמית או לבה"כ הוי מרה"י לכרמית ומכרמית לרה"י . וע"י עבדים א"א בס"ת וכן
 יוהר לעשות תחילה עירוב . וה"ה כשכבניסין התינוק טוב ליוהר שעבדים יוציא התינוק מבית
 שהתינוק שם לחוץ ויקבלו ישראל וישא פחות מר"א ויתן לחבירו ותבירו לחבירו וכונס פתות
 מר"א עד בה"כ ואח"כ יכנס העבדים לבה"כ וה"ה אחר המילה (ועיין לעיל סי' של"א) :

שנ דין המוציא ראשו ורובו מרשות לרשות . ובו ס"א :

א לא יעמוד (א) אדם ברה"י וישתין או ירוק ככרמית ואפי' פיו או אמה לחוץ וה"ה איפכא
 וה"ה שלא ירוק בכרמית גופא חוץ לר"א ופשוטא א"ה ג"כ ברה"י שלא ירוק ככרמית חוץ
 לר"א דאיכא תרי איסורי . ואפי' (ב) היה ראשו ורובו בכרמית או איפכא אסור להשתין ולרוק .
 ברוק הנחשל ומוכן לרוק לא ימלטל די"א בפיו :

שנא דין המושלים ידו לצינור בריה . ובו ס"א :

א לא יעמוד בכרמית ויחבר ידו למוחזקה שיוציא תחת הגג ואינו יוציא לאורך הגג יותר מ"ג
 טפחים לא יחבר ידו למוחזקה לקבל מים מהוי כמוציא מרה"י ככרמית דמוחזקה שם גג
 עליה וה"ה קרב ידו פחות מ"ג מוחזקה יש לאסור שהוי לבדו אבל אם יוצא יותר מ"ג מ"ג
 לארכו יכול לחבר אצלו הדי' וא"ה למעלה מעשרה אף שאין בו ד"ס (א) אסור דגורנין שלו יש
 בו ד"ס והוי בעצמו רה"י וצ"ל במוחזקה של בריי"א הייזר :

שנב שנג שנג עיין בפנים : **שנב דיני גוזמרא** . ובו ס"א :

א ההוקך בספינה והוא רה"י אינו יכול למלאות מים (א) מן הנהר שהוא כרמית רק אם עשה
 וזו רוחב ר' על ד' ונקב בתוכו ואכרינין כוף הצדדים עד המים והוי מרה"י לרה"י ואם דופני
 הספינה גבוהים עשרה סעל המים נמצא מוציא ככרמית לרה"י דרך מקום פטור דכרמית
 למעלה מעשרה הוי מקום פטור ומותר בזו כ"ש לסימן . עצמות וקליפין ושופכין שלו מותר
 לשפוך
 מכירת השקן

שג (א) מותר לעמוד ברה"י ולפלטל בכרמית ובלבד שלא ימלטל די"א וכן מותר לעמוד ברה"י ולשתות ברה"י
 לדין שאנו חושבין ר"ה שלנו רק ככרמית : (ב) זה לא נזכר בשום פוסק ותמחבו לבד זה מ"גבי לא
 ישאתה חילוקי וכאן לא חילוקי מסתמא אין חילוק :

שנא (א) צ"ע לשיטתו שפסק דאין לנו ה"ה הוי גזרה לגזרה ועכ"ז יש להחמיר דיש יותר לגזור פחות מ' אפי'
 רוחב ד' מלגזור לעיל גבי שתיה אם הוא עומד ברה"י ושותה כ"ה שיבוא הכלי אצלו :

שנב (א) ואם אין מוחזקה הספינה גבוה עשרה טפחים או שיש נמשח המים ולמעלה עד שפת הספינה למעלה
 מותר למלאות ב"י שום תיקון . חולכי ספינה כשרוצים לעשות צרכיהם ישבו במקום השישיה דעם אין
 גבוה י"מ , בה"כ שהוא בין ב' בתים שלא עירבו אסור לפנות עד שיעשו תיקון שלא תיפול הצ' ביושר לרשות
 אחרת רק שיתקב מעט מקדם ברשותו :

14 15 9

לשפוך על דופני הספינה והם נשפכין מאיהם דהוי כמו וכחו בכרמלית לא גזרו ומותר אפי' בלא זיו :

ב ספינות אין משלפין מזו לזו אלא אם קשורים ואם ניתן הקשר בשבת אסור . ולא יהיה ביניהם דמי אפי' נבדוקים מן הים י"ט דאו משלשל מרה"י לרה"י דרך מקום פטור וא"ל הוי דרך כרמלית וצריכין לערב יחד אם הוא של שני בני אדם :

שנין דין אמת המים העוברת בחצר . ובו ס"א :

א אמת המים שהיא עוברת מכרמלית החצר ומחצר לכרמלית אחר עמקה עשרה ורחבה ד' אין כמלאין ממנה בשבת אפי' עושים לה מחיצה עשרה בכניסתה פי' מכרמלית לחצר וביציאתה פי' מחצר לכרמלית והיה טפח ממנה משוקע במים ואם כולה משוקע במים צריך שיהיה טפח למעוה מן המים ואם לא עשה לרחבו רק לצדויו קצת אם אין בין א' החבירו ג' טפחים מותר . ואם הנקבים שהמים נכנסין מכרמלית לרה"י אינם רחבים ג' טפחים אפי' מחיצה א"צ . ובחיצות החצר לא מהני לזה :

שנין דין חצר פחות מר"א . ובו ס"א :

א יזהר מאוד שלא לשפוך בחצירו סמוך לכרמלית שופכין שלו אף שלא גזרו כחו בכרמלית יש לאסור :

שנין דין איזה מקומות נקראים מוקפים לדירה . ובו ב"ס :

א כל הוקף שלא הוקף לדירה א"ה סאתים ויותר כגון ע' אמה ור"ט על ע' אמה ור"ט בין שהוא מרובע בין שהוא עגול או ארוך וקטן כגון ארכו כ' ורחבו ג' אסור לפלפל בו יותר מר"א . ואם הוקף לדירה אפי' כמה טליון מותר ואיזה הוקף לדירה כל שנכנה מתחילה בית ואח"כ הוקף לדירה . וסתם עיירות מוקפות נדירה אבל מנצרות לא . והצירות וקרפיות ע"פ סתם מקרי מוקפות לדירה . ואף אם הוקף לדירה אם נטע רובו ורעים אפילו אין בהם סאתים הורעים מכליון הדירה א' ואם נטע מיעוטו א"ה סאתים (ג) מותר לכלים ששבתו בתוכן . אבל ברוזע עצמה אסור (ד) וא"ה יזהר סאתים אסור בכל ענין :
ב שיש לו גינה בחצירו א"ה רוב החצר אפי' אין בו אלא סאתים (ה) ופחות אסור למלט מחצר ומגינה לבית . וא"ה הוא יותר (ו) מסאתים לא ישלט בה ובחצר אלא בר"א . ואם הוא שיעוטו אם רובו (ז) יותר מסאתים אסור אלא בר"א אסור למלט מהם לבית ואם הגינה פחות מסאתים שרי למלט מגינה לבית דבטל לגבי חצר דאינו חשוב להיות דה שם בפ"ע :

מי מימי שנינו עד שסב עיני כפנים :

שסב איזה מחיצה קרוי מחיצה למלט . ובו ס"א :

א אם נפרצה מחיצה אפי' ביותר מעשר רק שיש בה עומד מרובה על הפרזין או מותר בצורת הפתח והוא קנה מכאן וקנה לעד גביה וועיג חבד וא"צ להיות מונח על הקנים רק אפי' אינם נוגעים רק שהיו כמנוונים נגד הקנים הג"ל וראי יחבר קנה עליון בצדדי הקנים הג"ל דאו לא יהיה כמשקף אפי' הוא למעלה :

מבוי

מסגרת השרחן

שנח (א) ואז אם הנוזע ושלא נזרע ביהד רק סאתים מותר לפלפל בתוכו אבל לא מתוכו לבית ואם ביהד יש יותר מסאתים אין משלפלים אלא בר"א : (ב) הנוזע לבדו או יש לו שם קרפף והחצי הוא נפרץ במילואו להנזרע ויש לכל החצר דין קרפף ואסור לפלפל לבית : (ג) הנוזע לבד דאו יש לו דין קרפף יותר מסאתים שלא הוקף לדירה והחצר נפרץ במילואו להקרפף . (ד) אין להל מנוזע עמו אכור אין לו טעם כולו של מנוזע כח אף הוסיף עומד לפלפל כולו אף כמנוזע וגל לבית וכי משלף יזרע ג"כ סדן קן ואלו אין כמנוזע סאתים מותר לטול אף מנוזע לבית אפי' לקח גניבם רק כמנוזע יזרע חלקי גניבם סדן אף אין כמנוזע ג"כ אין כמנוזע רק סאתים לטול מההר גניבם חלקי מנוזע אסור לבית ולא חס סדן מנוזע ו' לקחם הסדן כולו מנוזע לטול כולו . וכדפי' לקח על עיקר בדגנים יעיד כפי' כגני' : (ד) פי' עם החצר ביהד אבל כגם שעת החצר הוא יותר אסור לפלפל אלא בר"א : (ה) הגינה והחצר ביהד : (ו) הנוזע לבד וכן מה שכתב ואם הוא סאתים ג"כ הגינה לבד :

שמה
במסכתא דא גורי
בשבת אסור ואין לה
על דרך מקום גנדי
גנדי ארס
אחר עסקה עשה חובב
במסכתא פי חטתה
ים ואם כולה מטיקת
קצת אם אין ב' וישי
גם הרים ב' מסתע
שלא גורו בזה
ר"ש על פי אמה ר"ר
הרבה ג' אסור רשע
הקף לרית כל שנת
כל בעצות לו והעיר
בעת רבו ורעים אפני
(א) בזה ללבוש
אסור בבר ענין
(ה) אסור תלמיד
ובכזה אלא ברא יאס
תמים אסור רשע סתם
לבו הגו דאעו חטוב
על הפיוז או סוה בגזה
הרות טעם על הקטנה
ה עליון בענין הקטנים
ה:
מבו

שרחן

שסג דיני מבוי ורחי . ובו ס'א :

שלמה

איח דיני שבת

א מבוי המפולש נותר ג"כ בצורת הפתח ואם יש גג מפסיק בין קנים שמעמידן למטה קנה של מעלה מותר ע"י שינקוב הגג נגד הקנים :

שסד עיין בפנים **שסה** דין מבוי שנפרץ . ובו ב"ס

א אם ניטל צורת הפתח יש לאסור ואף אם עומד לסתור פי' שקרוב דדאי שהעכרים ישברו אותו או שיקרע החבל אף ברוח מצויה :

ב אין לעשות מחיצה של בני אדם רק ע"י הדקק :

שסו דין ע"ח שהרבה ב"א דרים בה . ובו ב"ס :

א עירובי הצירות (א) שנוהגין להניח בבתי' יש ליוהר שהיו יכולין למלט מחצריהן נחצר בה'צ

ב יוהר לומר אע"פ שיתוספו דורין מוכה להן :

שסז עיין בפנים : **שסח** אם נתקלקל העירוב . ובו ס'א :

א אם נשבר העירוב ונתמעט משיעירו שהוא ח' בצים אחר שנכנס שבת ראשונה מותר אם נשתתיר כ"ש וטוב לעשות לשבת אחרת אחר ויהן כ"א עוד קבה :

מן סי' **שסט** עד **שפב** עיין בפנים : **שפב** אם דירת נכרי מעכב . ובו ר"ס :

א צריך לשכור רשות מהנכרי שרא יאסור עליהם ובשכירות דוקא ולא מהני ביטול . ואם שוכר רשות מן השר או משכירו ולקטיו פי' עבדיו או משכירו רשכירו מותר . והוא שיש השות לשר להשתמש בבתי בני העיר ואז מותר למלט אף בחצר העכו"ם ואם מת השר צריך

לחזור ולשכור הרשות מירשיו וצריך לעשות עירוב אחר דבינו דבינו לא היה עירוב שר בה"מ מועיל רשום דבר . ואם שכרו מן השר ואח"כ השכיר לעכו"ם אחר א"צ לשכור רשות כ"ן

שהדאשון או מפשיטא אם שכרו מאשתו רבהני דלא גרע משכירו ולקטיו והיה נשכר בשוה פרוסה :

ב אין חיו ורצה להשכיר ותרקב א' מבני חצר להשר או לשכירו וישאל לו רשותו שיהיה לו רשות להניח בו שום דבר ואע"פ שלא הניח רק יקנה בא' מהדרכים שהקרקע נקנה בהן

ואז מותר לכל החצר והיה העיר טובו להשכיר מאותו אדם :

א אם טילק את השכיר ואינו אוכל עוד אצלו צריך לשכור מאחר :

ד אם השכיר השר העיר לאחר אם יש לו איזה תפיסה שיכול להניח כליו שם שוכרין ממנו דלא גרע משכירו ואם לו נשאר לו שום תפיסה א"ה יכול לסק השוכר תוך זמנו שוכרין

ממשכיר ואם לאו ישכור להשוכר :

ה ספינה שיש בהם ישראלים ועכו"ם ויש להם בתים מיוחדים צריכין לבטל רשות לא' ולשכור מן העכו"ם וטוב לשכור מן העכו"ם בעל הספינה דהוי כשר על הספינה :

ז א"צ דפרש שהוא לצורך מלמול :

מן **שפג** עד **שצו** עיין בפנים :

כ"א

מסגרת השרחן

שס"ו (א) אף שהמקום הוא רה"ו ומתוקן במחיצות כרת אסור לטלטל ממנו לרה"ו אחר אם הוא מיוחד לאדם אחר הן יתיר או רבים ואף אם רה"ו האחר מיוחד ג"כ לאותן שבהר"ו הא' רק שבהר"ו השני שולטין שם גם אנשים שאין להם רשות להשתמש בה"ו הא' ג"כ אסור לשלטל מרשות זה לרשות האחר . מפני גזרת מה"ה לרה"ו . והחירו לטלטל רק ע"י עירובי הצרות . וזה הוכן העירובי הצרות שכל בית ובית יתנו פת וכל הפת יותו בבית אחד ואז נחשב כמו שכולם דרום רק בבית א' , ושאר הבתים והרשויות המה רק בחצר אחת לפני זה הבית ואז מותרים לטלטל בכל מקום שמתוקן במחיצות או ע"י צורת הפתח ורק אם יש רשות אחת שאין מחובר ופתחו למקום המתוקן לטלטל או אם בהרשות היה אין רק בעל הבית אחר מותר לטלטל בו אבל אם יש בו שני בע"ב צריך עירוב אחד אחריו שמופק למנו' במקום העירוב ומפני שלנפות פת מכל אחד ואף לגבות קמה או מעות מכ"א יוכל להיות משולש ולכן טוב שאחד המיוחד כהעיר או במקום שאין רשאיין לטלטל בכל עיר רק באיזה שכונות או רק בכל חצר ותצי יעשה בכל ערב שבת עירוב היש שיתן ככר פת משלו לאחר שרא מבני ביתו ושיזכה האחד את הכרי ע"י הנבחה בשביל כל מי שיזא מותר לטלטל ע"י זה העירוב ויחזור אחריו כן לבעל הפת ובעל הפת יברך ברכת העירוב ויאמר הנוסח הגדפס מסידורים :

שלחן

איה דיני שבת

שרמד

ישצן הלכות תחומין דאי שיש לכיא בשבת. ובו ס"א:

א כ"א יש לו ד' אמות אפי' יצא חוץ לתחום ומורדין לו באמה בת ר' מפחים:

ישצן דין שביתת היחיד וכלים ומהלך אלפים אמה. ובו ב"ס:

א כ"א יש לו אלפים אמה מעיר ואם יש בורגנין בתוך ע' אמה סמוך לעיר מורדין אלפים מסנה והיה אם יש עשרה בורגנין פ' איהו דירה מורדין אלפים מעשירות וכ"א יש לו אלפים חוץ מד' אמותיו אפי' הוא אינו בעיר ואם אינו יודע עד היכן תחום שבת ילך אלפים פסיעות בינונית שלא יהא בין רגל לרגל יותר ממנעל:

ב ה"ה בהמה או כליו שר ארס אסורים להוציאם אלא כרגלי בעלים ואם עירבו הבעלים היא כרגליהם ואם פסרו לרועה היא כרגלי הרועה ואפי' הרועה עכו"ם קונה שביתה שם ואסרה לילך חוץ לתחום א"י בעיר המוקפת אם הכניסה הרועה דמותו רחשיבה כולה כד"א. ואם מסרה לכ' רועים לא קנו שניהם:

ישצח עיין בפנים:

ישצמ במה מורדין התחומין ומקום המדידה ומי הוא מודד. ובו סעף א'. והשאר עיין בפנים:

א אפי' עבד אפי' שפחה נאמנין דומר ע"כ תחום שבת ואפי' אם ראה בקטנותו נאמן דומר כשהוא גדול ע"כ תחום שבת:

מן ס"ת עד תוך עיין בפנים: תך אם יש תחומין למערה מעשרה. ובו ס"א:

א מי שבא בספינה והגיע לנמל אם משחשיכה עד שהגיע לנמל היתה הספינה למעל' כקרקע הים עשרה מפחים יורד ויש לו אלפים אמה לכל רוח דאין תחומין בים שאינו דומה לרגלי מדבר ואם קנה שביתה למעלה מ' ואם אין אלפים אמה לעיר ילך לעיר והוי כבני העיר (א). וא"י ממקום שפגע הספינה למטה מעשרה יש לו אלפים וא"י ספק אוליגו קולא. ואם כבר יצא בספינה ממקום שפגע הספינה למטה מעשרה אלפים אמה אין לו לירד מ"ם אם צריך לירד בפני שהחמה זורחת עקב או גשמים או לפנות ירד עד שימצא מקום אפי' אם אינו מוצא מקום אלא בעיר וכיון דעל לעיר הוי כבני העיר (ב):

תה היוצא חוץ לתחום. ובו ה"ס:

א מי שיצא חוץ לתחום אפי' אמה א' לא יכנס רק יש לו ד"א לצד שהקך אבל אם היתה רגלו א' חוץ לתחום מותר:

ב מי שהוציאהו חוץ לתחום עכו"ם או רוח רעה או שאר אונס או שהקך בשונג אין לו אלא ד"א החזירהו לתוך התחום כאלו לא יצא ואם החזיר לדעת אין לו אפי' בעירו אלא ד"א אם לא הוקף לדירה:

ג אם נכנס לספינה ויצאה ספינה חוץ לתחום והזרה לנמל שיוצאה הוה כאלו הוציאו עכו"ם והוא שנכנס לישב בה אבל להפליג הוה לדעת או שהיתה הספינה למטה מ' קרקע בה"ש וקנה שביתה הוי אונס כיון שנוכח בהיתר:

ד אם נתגוהו עכו"ם חוץ לתחום בעיר או חצר המוקף לדירה מהלך את כולה כד"א ואם יצא מדעת חוץ לתחום לא ילך אף במקום שהוקף לדירה אלא ד"א:

ה מי שהפליגה ספינתו מהקך בכך הספינה הואיל ושבת באויר מחיצות ואם נפחתו דופני הספינה פחות מעשר כ"ז שמהלכת מותר אבל אם עומדת אסור אלא כד"א. ואם יש באמצעון עשרה

מסגרת השלחן

תך (א) לא מצאתי כן בשום פוסק וכולם כתבו רק שיש לו אלפים ממקום שבאה הספינה למטה מעשרה ורק המחבר למד דין זה ממי שה' בה' ש בתחום עיר ואם היה רק דעתו לבא להעיר יש לו תחום העיר כן הכא שבהמ' שקנה השביתה בשבת גם כן כוזה אך לכל הפחות שהיה ברעתו קודם שעומתה הספינה לבא לעיר אבל אם לא נחנכו בן או לא נחשב לו העיר אף כד"א שלא נחשב העיר כד"א רק למי שישבת שם או למי שיוצא חוץ לתחום וחזי בהיתר: (ב) רק להחשוב כל העיר כד"א אבל לא להיות לו תחום העיר:

Handwritten marginal notes in the left margin, including phrases like 'זהו מותר אף שאין' and 'הוא כבני העיר'.

בית ה' משה
בשם
מכר עירי משה
עם מעשרות וכו' י
מן תחום שבתי קו
בנעלי
ואם עירוב תהיה
קונה שבתה עם ארץ
השביעה כולה כדא

ובו מקוה א' והעני
היה בקטנות נאמן וכן

ועשרת ובו ג' א'
ההפניה למנוי בקרבן
בשם שנינו חמל לרוב
היו בכך העיר (א)
ולו קולו קולא' ואם כבר
לא לרד מ'ם עם עיר
מקום ואפי' אם עני מצא
(ב)

שנתן שבת אבל אם היה
שנתן בשנת א' או אלא
לא אפי' בעירו אלא ר'
תהו כחו ודעו עני
הפניה נכסה מ' לקנה
ל' את כולה כדא וכו'
מכונתו ואם נפטר דמי
כדא כדא' ואם י' במקום
עשה
הפניה למה שמעו וכו'
ש' לו תחום נתן מ' את שבת
שיעורת הפניה את ה' וכו'
קו ר' שבתה עם מ' וכו'
החולת לו תחום ה' וכו'

שלח **איה דיני שבת** **שלמה** **עו**

עשרה מותר אף שאין בראש ובסוף הספינה עשרה ואפי' אין לו מהציות רק ראוי החקוק שרי :

תן מי שיצא חוץ לתחום שלא לרעתו . ובו מ' א :

א מי שיצא חוץ לתחום שלא לרעת והוצרך נקביו יכול לצאת עד שימצא מקום צנוע לפגור וצעה טובה שיתקרב לצד תחומו שמא לא ימצא מקום צנוע עד תוך תחומו של עיר או שני תחומין אם עירב ואז מותר ליכנס לעיר ואם מצא מקום צנוע קורם תחומו יתרחק ממקום שכנה הריהו ויש לו ד"א לצד עירו דוקא ואם אחר רחיקת הריהו ד"א הוא בתוך תחומו וליך לעיר ואם יצא לרעת אין לו תקנה אף א"ה נפגה בתוך תחומו והיה לקמטום לא ירחיק כלל כיון דכא דמאם טובב דההמיר :

תן מי הם שיכולין לייך לתחום . ובו ב' ס :

א מי שיצא חוץ לתחום ברשות יש לו אלפים אמה לכל רוח מאותו מקום שהגיע לשם ואם הוא בעיר הרי הוא כאנשי העיר ויש לו אלפים חוץ לעיר ואם אמרו לו בדרך כבר נעשה מעשה יש לו אלפים אמה לכל רוח ואם סוף אלפים מובלעים בתוך תחום שיצא ייך לעיר והוי ככני העיר :

ב כל היוצאין החציל את א' מישראל יש להם אלפים אמה לכל רוח ממקום שהצילו בו ואם יר העכו"ם תקפה על עצמן ומפחדין לישוב שם מותר לחזור לישוב בכני זיין :

הלכות עירובי תחומין

תח דין הנחת העירוב וקניית השביתה . ובו ג' ס :

א אם מנית עירובי תחומין בסוף אלפים אמה יזהר שלא לייך לצד אחר חוץ לעיר אפי' אמה א' :
ב יזהר שלא לייך אלא נגד רוחב אותו חצר או עיר שהניח עירובי תחומין ואם הניח במקום פרוץ לא ייך אלא נגד ד"א שנים מצד זה לעירוב ושנים מצד זה עם זוויתיהן :
ג אם נשלה אלפים אמה שיש לו בעיר א' מותר לייך בכל העיר דהוי כד"א והיה אלפים אמה שניות אם עירב והיה אם הניח העירוב בעיר חוי המקום כד"א ומורין אלפים ממנה :

תמ דין מקום נתינת העירוב . ובו י' ס :

א צריך שיהא הוא ועירובו במקום א' בין השמשות מ' אם ירצה לאכול בה"ש יוכל לישבו ולאכול ואם הניח בכרמלית והוא בה"ש או איפכא מותר דהא יכול לאכול ע"י שאמר לעכו"ם דהביאו דאמירה לעכו"ם בדבר שהוא שבות בה"ש לא גורו במקום מצוה דאין מערבין פלוני דרבר מצוה :

ב נתנו בראש הקנה או בראש הקונרס הנצמחים מן הארץ אינו עירוב דחיישינן שמא יקטוב דהוי חיוב תפאת ואם הם רכוס כירס מותר והיה א"ה תיושים ונעוצים הוי עירוב :
ג אם נפל עקלו גר בה"ש אם יכור להוציאו בלא מלאכה דאורייתא מותר אף א"ל הוציא דהא יכול להוציאו ע"י גוי והוי שבות דשבות ובה"ש לא גורו במקום מצוה :

ד נאבד עירובו או נשרף או נאכל מבע"י אינו עירוב מחשיכה ה"ז עירוב שקניית עירוב הוא בה"ש והיא ספק ה"ז עירוב דההוזק מתחיה בכשרות כשהניח אבל אם קורם הנחתה לא היה חזקת כשרות אסור :

ה אם הוא גזר כפת עכו"ם לא יתן ואת דעירוב דבעינן שיהא יכול לאכול כניל' :
ו יזהר לותן ששה ביצים פת לכ"א שרוצה לייך או שישלח ע"י שליח שיעור הנז' :
ז יאמר בזה העירוב אהיה מותר לייך כמאן אלפים אמה לכל רוח ואם ע"י שליח יאמר יזהיה פלוני מותר לייך :

ח עיקר עירוב שאותו שרוצה לייך למחר יקנה שבותה בין השמשות בסוף ההתום במקום שמנחמין העירוב ואפי' שלא עירב שם בפת :

ט אם שינה השגית ד"א כגון שאמר לו הניח במקום פלוני והניח במקום אחר או באותו פת והניח באחר אינו עירוב אבל אם אמר דהשגית סתם ה"ז עירוב :

י אם אין לו פת או שהיה ירא שלא יאבד העירוב ייך בעצמו ע"ש דארתו מקום ויקנה שם שבייתה

10
15
9

שביחה בהיש ואחר זה מותר לייך לביתו לכו ולמטר ילך חוץ לתחום כנכתב לעיל סי' ר"ז:

מן תי עד תיד עיין בפנים :

תיד שלא לערב אלא דדעתו . ובו ס"א :

א קפן בן ר' או פחות הולך בעירוב אמו :

תמו שלא לערב ערובי תחומין אלא לדבר מצוה . ובו ב"ס :

א אין מערבין עירובי תחומין אלא לדבר מצוה או שרוצה לייך למייר בשבת בפרדס שיש בו שמחה או מפני היראה שירא מפני הכסמים ואז מותר אף אם הולך למייר דרשות ובריעבד אם עירב דרבר הרשות עירובו עירוב :

ב סמךד על מצות עירוב ויאמר בזה העירוב כו' כמבואר בפנים ואם לא אמר אינו עירוב :

תמן דין עית ביי"ט שחל להיות סמוך לשבת . ובו ב"ס :

א אין לערב על ב' ימים טובים של ר"ה יום א' לרוח א' ויום א' לרוח אחר דיומא אריכתא הוא . ואם נאכל בראשון מותר לייך בשני אם הניח לרוח א' על ב' ימים . וביי"ט של גלות או בשבת הסמוך ליי"ט מותר ודוקא אם הניח באופן שיוכל לייך לרוח השני ביום א' הדיינו שעירב בתוך ארץ אמה לכאן ובתוך ארץ אמה לכאן דאז יוכל לייך ביום ראשון לאכול עירוב השני :

ב יום טוב הסמוך לשבת או ב' ימים טובים של גלות אין אותו פת של יום ראשון עולה ליום שני אם נאכל ביום ראשון והיה אם מהלך ברגליו רק וראה ביום ראשון א"ה קיים לבה"ש השני וכן אם עירב ברגליו ביום שני והוא שילך ויעמוד באותו מקום ויחשוב בלבו שיקנה שם שביחה ודא יאמר כיום מפני שאסור לעשות שום הכנה מ"ט לשבת או משבת ליי"ט אפי' בדריבור ואם אכר הוי עירוב . ואם מערב בפת צריך לערב באותה פת עצמה שעירב בה בראשון שאז א"צ דומר כלום שכבר קרא עם עירוב עליו משא"כ אם עירב בפת אחר צריך לקרות עליו שם עירוב והוי מכוין ואף בדיעבד אינו עירוב אם עירב בפת אחר :

נשלים בעזרת הדר במרומים הלכות שבת ועירובי תחומין

בעזרת דר בקודש . אתחיל הלכות ראש חודש .

תיז ובו ג"ס :

א כשמברכין ר"ח יש לעמוד בשעת אמירת ר"ח ביום פלוני דוגמת קידוש החודש . (וא"ל

ב חיבת בקרבנו בנוסח ק"י שעשה נסים כדי שלא יהא רק ב"א חיבתו כמנין השם של אק"ק וגמ"ט אך טוב) : הנשים נהוגות שלא לעשות מלאכה ב"ח והוא מנהג טוב ואין להקל להם א"ל שהמנהג לעשות מקצת מלאכות ומקצת לא והתנו בפירושו לעשות אותן מקצת מלאכות או אוליין בתר המנהג ואף במקום שנהגו לעשות אין הבער יכוד לכופה ואין לכופ אע"כ עברו ושפתחו למלאכה ואם רוצה לעשות מלאכה בעצמו אפי' כבירה עושה :

ג נהגו צעת להתענות בער"ח ואם חל ראש חודש ביום א' מתענין ביום ה' ואם חל בשבת מתענין ביום ו' ויש מתענין רק עד המזרח ואפי' חל המזרח בחצי היום אולכין מיד אחר' ואעפ"כ מי שיש לו מנהג צריך לנהוג כך ואסור רשנותו עד שיתירו לו גרו . ואם השלים בפעם א' צריך להשלים לעולם אפי' חל בע"ש ואפי' חל פעם ראשון בחול והשלים אז צריך להשלים ואם לא השלים בפעם ראשון א"צ להשלים אחר' אפי' חל בחול . מיהו במקום שעושין ממנו ת"צ וקורין ויחל והוא נמנה עמהם למנין צריך להשלים . (ואם שאינו מתענה מ"מ יראה לעשות תשובה ולתקן את אשר עוית בכך החודש מאחר שהוא יום האחרון של החודש כמו שצריך לעשות תשובה בעי"ה שהוא יום אחרון של חשנה על כל מה שפגם כל השנה וכן בחודש אלול שהוא אחרון שבחרישים על כל מה שפגם בכל החרישים וכן מחויב לתקן בכל ער"ח כל מה שפגם בכל החודש וכן בכל ע"ש כל מה שפגם בכל חשבונו וכן בכל יום מה שפגם בכל הלילה והיום ההוא ועכ"פ קודם שינה יעשה חשבון מעונותיו שעשה בזה היום וכן בכל סוף יום מה שפגם ור"ל שכל יום שאדם עושה בו בעירה מלוק ליעולא ואומר אנא מפלוגי בר פלוני בר פלוני ויהי שיעשה תשובה מודם שיצא היום יל מה שפגם באותו היום שלא יעלה היום ויקפדו כנ"ל) :

ר"ח

הח דין תענית בו
א"ל אמר כוננו
הענות תחום מותר
כ"ח נ"ס או זה ה' נ"ס
ה' דור שקבלו על
ברח אם קיבלו בו
אפי' נשבעו להחזיקו
שיש השבתה ה' ע'
מין שי"א שער שאם
להענות ברח והוא
ואחריו ואין השב"כ
המ"ו וכו' ס"א
א' בעזר הדיכות כ'
יעשה מלאכי א'
מה שישתין כמבואר
והתקן מליכין מ'
ה"ב עם הענינים
א' על דעת נשים כ'
מקנותו שיהא
א' א"ל צ"ח וק"ל
תחת גבלי עניני
אז בחת תנב"ו
ס"א ב"ח תמנן
ע"ה אם הוא בר'
ל'
הב' קריאת
הב' סדר זה
א' ג"ל אב"ד יעלה
א"ל א"ל א"ל
ד"ס שט"ב מרדכי
מ' שאמר שם וא'
מ' תמנן וכו' כ'
ה"ה תמנן ש'
ע' וכו' ק"ל ש'
ע"ה ש"ל ע"ה ר'
שבעת המידות ש'
עניני וכו' וכו'
א' עם דר' ק"ה
הג"ל או א'
ע"ה השלח

היה דין תענית בריח . ובו ב"ס :

א ר"ח אמר בתענית אפי' תענית שעות ואם אכל פירות או ש"ד יצא ואי' לאכול פת ותענית חסום מותר להתענות וצריך למהיב תענית לתעניתו . ואם מתענה תענית חסום בריח ניסן או ר"ח אב אי' למתב תענית לתעניתו כיון שהם תענית צדיקים אף שהוא אינו נוהג להתענות תענית צדיקים :

ב יהוד שקיבד עליו להתענות כך וכך ימים רצופים ופגע בו ר"ח או שקיבל עליו להתענות ברי"ח אם קיבלו בלשון קבלת תענית בעלמא אי' התרה ואם קבלו בלשון נדר צריך התרה ואפי' נשבע להתענות אף דקיל אין שבועה חל על מצוה אפי' אם נשבע להתענות כך וכך ימים השבועה חל עליו מטעם איסור כולל ואם נשבע להתענות ברי"ח ג"כ חלה עליו השבועה כיון שיצא שמה שאסור להתענות ברי"ח אינו אלא מדרבנן לכן צריך התרה . ונ"ל דאם נשבע להתענות ברי"ח ורוא באופן שא"א להתיר כגון שהוא בדרך וכו' אסור להתענות כיון דר"א שה א דאורייתא ואין השבועה חל עליו ואף שהוא מדרבנן יש אומרים שאין להתענות כמבואר ברוב עין לעיל סימן תקע"ז :

הימ ובו ס"א .

א מצוה הרכבות בסעודה ברי"ח ואם מוסף מוספין לו ואם פוחת פוחתין לו ואם חל בהוד יעשה מאכל א' יותר ממה שעושין בחול לכבוד ר"ח ואם חל בשבת יעשה מאכל א' יותר ממה שעושין לכבוד שבת והיא סעודת מצוה כמו סעודת פורים (ואין לבטל המנהג מה שנהגו שהימנות מוליכין סעודת של ר"ח לכן כי כל מונותיו קצובין לו מ"ה חוץ מזה ושכר לימוד לכן מה איכפת ליה אם נותן הרבה דאניו נותן משלו) :

תב אם הנשים רשאים לקונן ברי"ח . ובו ב"ס :

א על המת נשים מענות שכולם אומרות כא' ומשפחות דהיינו להכו . כף על כף אבר לא מקוננות שהיא א' אוקרת וא' עונה אחריה . נקבר הכת לא מענות ולא משפחות :

ב אי"א צ"ה ולא קדיש של אחריו ברי"ח וה"ה בכל יום שא"א תחנון וה"ה בע"ש ובע"ש אחר הצות אבל בער"ח וערב הנובה וערב פורים ואכרים אפילו אחר הצות . ואפי' להכס בפניו אי"א ברי"ח הנובה ופורים וחודש ניסן דאלו יש בהם איסור מדין התלמוד אבל שארי ימים שא"א בהם תחנון או בע"ש או בע"ש אחר הצות הכי כפי המנהג להכס בפניו אבל דורשין עליו אם הוא בר הכי ואומרים קדיש אחר הרשעה אפי' ברי"ח הנובה ופורים וחודש ניסן והכר לפי חכמתו . וא"א צ"ה ולא קדיש אם קוברין המת בלילה :

הבא קריאת ובראשי חדשיכם בפסוקי דזמרה וכו' (פ' אחר פרשת התמיד) :

תכב סדר התפלה והגל ברי"ח . ובו ה"ס :

א א"ל אמר יעלה ויבא בערבית אין מחזירין אותו ואפי' לא התחיל עדיין מורים ונוכר שלא אמר אין אומר שם מחר שאמר ברכת רצה אבל א"ל אמר בשחרית ומנחה אם נוכר קודם שאמר מורים אומר שם ואח"כ מורים וכ"ש אם נוכר קודם שאמר ברכה בא"י המחזיר וכו' שאומר שם ואח"כ ברכת המחזיר ואם נוכר בין תיבות אלו של ותחזנה עינינו בשוכך לציון ברחמים יאמר במקום שנוכר ואח"כ מן ותחזנה ואם נוכר אחר בא"י קודם המחזיר ימ"ם תחילה המחזיר שכינתו לציון ואח"כ יעלה ויבא ואח"כ מורים וא"ל נוכר עד שהתחיל מורים אם נוכר קודם שאמר יהיו רצון אחר אלהי נצור חזור רצה ואם אמר יהיו רצון אחר אי"ב אע"פ שלא עקר רגליו חזור לראש . (א) ואם ספק אם אמר יעלה ויבא אם לא היה ברעתו בשעת התפלה שעתה ר"ח אינו צריך לחזור וא"ל היה ברעתו שעתה ר"ח צריך לחזור וכו' בדיני חזרה . ונ"ל אי"ה ג"כ מסופק אם ידע בשעת תפלה שעתה ר"ח אי' לחזור . וא"ל נוכר עד אחר שהתפלל מוסף שלא אמר בשחרית אי' חזור :

ב אם קורא ההלל ביריד אומר לשנים הורו ונ' . ואמר נא ועני אחריו הורו בין שנומרין ההלל או לא ואי ליכא שנים שיענו אחריו אפי' מברך . ואם בא לבה"כ סמוך להלל . יאמר

מסגרת השלחן . תכב (א) הרה"ח והק"א סתמו ופסקו ד חזור באין הכלל :

51 52 9

עברו מן קט המטה
קראו את הקדש ואת
היה לך שם שש

בביתו ובעת שש
לא אבד ביום ארבע
למקום ששם אה אה
והיה ביום שש
ואם מה בין שש
דעה אם דעה ומה
למדה או עשר אה

כבר דעה שש
אבד שש שש
שש שש שש
שש שש שש
שש שש שש

או בשש שש

השש שש שש
שש שש שש

שש שש שש

שש שש שש
שש שש שש
שש שש שש
שש שש שש

שש שש שש
שש שש שש

שש שש שש

שש שש שש

שש שש שש

שש שש שש

שדחן

א"ה דיני קדוש לבנה

עמ

יב תשצ"ג מן המודד ובריעבד א"ל בורך יברך עד סוף מ"ו מעת לעת מן המולד (א) ואם
דוצה להמתין אחר ז' על מוצאי שבת שרי כי נכון לברך על הירח במ"ש כשהוא מבושם
וגדיו נאים גם כשמברכין על הירח במ"ש תהיה הצלחה ודוקא אם יארו ה' לילות בלא
לז מ"ש עד חצי כ"ט יב תשצ"ג או ימתין עד מ"ש אבל ברא"ה אין מתינין החיישין שמא
יהיה ה' לילות עננים ואי יברך כלל רק יברך במ"ש הראשון שתוך ז' א"ה אחר ג' ימים אף
שהוא תוך ז' מאחר שהוא אחר ג' מעת לעת כן המולד והוא מ"ש יברך או אם רוצה . ואף
כשמקדשה בחול יש לכוווש בגדים נאים :

ה אין לברך על הדבנה קודם מ' באב ולא קודם יו"כ ובמוצאי יו"כ מברכין וכן מוצאי מ'
באב נהגו קצת לברך אבל בשאר תענית לא יברכו אבל יחיד המתענה יקדש עם הציבור .
וזכר אבד תוך ז' לא יקדש אבל אם לא יהיה אחר התענית או אבידות רק ה' לילות עד חצי
כ"ט יב תשצ"ג יקדשם אפי' בתצ' ואפי' ביום אבל :

ז אין מקדשין הדבנה במ"ש שחל בו י"ט וכ"ש ביי"ט (ב) או בשבת עצמו דאסור א"ל השעה
ועברת שאם לא יקדש עתה יעבור הזמן מותר אפי' בשבת וי"ט :

ח ות לא עיניו ומיישר רגליו ויסתכל בדבנה פעם א' קודם הברכה ואח"כ מברך מעומד אשר
במאמרו ברא שחקים ולא יסתכל בדבנה בשעת הברכה ויראה שיקיה המקום שהוא מברך
בין מצויצה ומי רגלים ואחר הברכה יאמר סימן טוב וטוב טוב תהיה לכל ישראל ג"פ ויאמר ג"פ
ברוך יוצרך כו' ורוקד ג"פ כנגדה ואומר כשם שאני רוקד כנגדך כו' ויהר שלא יכרע דמחו
כבורע לבנה רק זוקף באצבעותיו ואומר ג"פ הפוך עליהם עד כאבן ומפרע כאבן ידמו כו' .
וטוב לומר כל הפסוק עד קנת פנים ואחר . ואומר להבירו ג"פ שלום עליכם ומשיב הוי
כשואל שאומר עליכם שלום . ואומרים דוד מלך ישראל חי וקים . ויאמר קוד דודי הנה זה
בא כו' דומה דודי לצבי עד מן החרכים ויאמר שיר למעלות אשא כו' גם הגלו אל בקדשו כו'
וינער שולי בגדיו וילך לביתו בלב טוב :

תבו לשדחן ב' ימים האיד' כתובי בשמרות . ובו ס"א :

א כשמברכין החדש והשנה מעוברת יאמרו באדר ראשון ר"ח אדר ראשון ובשני ר"ח אדר
שני וכן כשמתבין בשמרות (א) :

תבח סדר קביעות המועדים וקריאת פרשיות . ובו ב"ס :

א האוינו מחלקין פרשיותיהן כדרך שהיו מחלקין במקדש שהיו קדין השירה פעם א'
לששית ימי השבוע וסוכן הוי"ו ל"ך האוינו זכור ירכיבהו וירא לוי כעם כי רדון עד סוף
השירה . והשביעי קרא מספר השירה עד סוף הסדרה ואפי' יש הוי"בם לא יחלקו הפרשה יותר ;
ב קולות שבתורת כהנים ובמשנה הורה אין מפסיקין בהם אלא א' קורא כגון ומתחילין בגו
פ' שפירתו ומסיים ג"כ בפסוקים שלאחריהם וכן אין להפסיק במ"ב ססעות שבפ' ואלה מסע'
שהוא נגד שם שש מ"ב וכן ה' פסוקים אחרונים שבתורה אין מפסיקין בהם אלא א' קורא כגון :

הלכות פסח

תבמ אין נופלין ע"פ כל חדש ניסן . ובו ד"ס .

א שואלין ודורשין בה' פסח קודם לפסח שלשים יום וכן בשאר י"ט והעיקר להזרות לעם ה'
דרכי ה' למועד המעשה אשר יעשו וכן בשבת הגדול ובשבת תשובה יהיה עיקר הדרשה
להזרות להם הדברים מה שאין נזהרין . דהיינו בשבת הגדול מעשיות מצה וגייעול כלים ומכירת
המץ ושד' בקצרה . ובשבת תשובה יוכיח אותם ודרוש דינו יו"כ וסוכה ולולב ושד' בקצרה
כי רבו הן אשר העולם אין נזהרין . ובי"ט עצמו בחיובים לדרוש בעניניו של יום כגון
המנהג

מסגרת השלח

הרכי (א) וברא"ה כתב דלפתחולה יותר טוב לקדש במוצ"ש אחר ג' ואם לא קדש או ימתין עד אחר ז' ואם
מוצ"ש השנית יש ערה ה' לילות חוץ ממוצ"ש ומתין על מוצ"ש השניה ; (ב) פ"י ביו"ט שלא במוצ"ש ;
הרכי (א) אם כותב שטר ביום א' דר"ה יכתוב יום א' דר"ה פלוני ואם ביום ב' יכתוב ב' דר"ה ובשאר ימי
ההרגש יכתוב יום א' מן יום ב' דר"ה ובחדש תשרי יחשוב פיוס א' דר"ה ;

ב המנהג קניית חטים לצורך פסח לחלקן לעניים וכל מי שרר בעיר שדשים יום צריך ליתן דוה וכן הגני הרר פה ל' יום צריכין ליתן לו ומי שאינו רר ל' יום איצ' ליתן לו חטים רק מחויבים ליתן לו לאכול מצה ואם ברעתו להשתקע שם אפילו פחות משלשים יום דינו כמי שהיה שלשים יום :

ג אין נופלין על פניהם בכל חודש ניסן (א) ואי' צו"ץ במנחה ואין מספירין בו ואי' ציה ורא קדיש שלאחריו ואי' מומור לתורה ואד ארך אפים ולמנצה בע"פ ורא בח"ה של פסח אבי בח"ה סוכות אומרים מומור לתורה ובשאר ערב י"ט אומרים למנצה ואל אי' ומזמור לתורה חוץ מעי"ב וע"ל ס' ניא וקל"א . ואסור להתענות בניסן שום תענית רק תענית חלום מתענה בו ואי' למיתב' תענית לתעניתו וכשמתענה בשבת וי"ט שבתוך ניסן תיח' מותר למיתב' תענית לתעניתו ביום המתרת שאחר שבת וי"ט בהרש ניסן ואי' סמוך ל' בהרש יתענה תענית לתעניתו ב' בניסן כיון שהוא תענית צדיקים וכן אם היה ר"ח ניסן ביום א' והוא התענה תיח' בשבת שלפניו יתענה ג"כ תענית לתעניתו ברי"ח שהוא ג"כ תי"צ . והיה בין י"ב לסוכות או בימי הגבלה שמותר למיתב' בו תענית לתעניתו . וחתן עיין לקמן כיסן תק"פ . ובכור ע"ל ס' ת"ע :

ד מצוה להרבות בסעודה ביום אחר ההג והוא אכרו הג ואסור להתענות בו :

תל ובו ס"א :

א נכון שכ"א יאכל מעט מקמה של פסח קודם פסח כי שמא היה שם חשש חומץ ויתנה במה שאכל . וטוב ליתן ממנו לעניים (א) :

תלא זמן בדיקת חמץ . ובו ס"א :

א בתחילת ליל י"ד בניסן סמוך לכניסת הירעה בורקין את החמץ לאור הנר בחורין ובסרקין ובכל מקומות שדרך להכניס שם חמץ . ויזחר כ"א שלא יתחיל בשום מלאכה ורא לאכול סעודה עד שיברוק אבן מעימה בעלמא פירות או כות פת או לשות שרי ואפילו יש לו עת קבוע לכמור לא ידמור עד שיברוק היה כל הדברים הנזכרים כפי רל"ב דאסור גבי בדיקת חמץ נמי אסור . וכל הני אסורין חצי שעה זמנית קודם זמן הבדיקה ואפי' התחיל א' מאנו קודם חצי שעה כשיגיע חצי שעה קודם צה"כ צריך להפסיק כדי שיהא באותה שעה פנוי ויתן דעתו על הבדיקה אבל מיתר לומר השיעור אחר התפלה דרוקא מי שזומר בביתו אסור שאינו מוכרח קום מביתו אבן זה בודאי יקך כביתו אבל אסור לעסוק בפלפול אפי' אינו בביתו דימא כמשכא ליה שקנתא ואתי לאימונעי מצוה וכן הריגין להתפלל ערבית ב' יתפלל תחילה בבדיק' ואי' התפלל ערבית עם הציבור יתפלל ערבית תחילה ואח"כ יברוק ומי שמתפלל לעולם ערבית ביחוד יברוק תחילה רבין דרש ביה לא ישכח . ונכון כשמתפלל ערבית תחילה יאמר לא' שיובלי' אותו לברוק ואם לא ברק בליל י"ד אסור בכל הגיל ביום י"ד עד שיברוק :

תרכ דין ברכת בדיקת חמץ . ובו ב"ס :

א קודם שיברך על בדיקת חמץ ישול דריו ויברך ואח"כ יברוק ואם התחיל לברוק בלא ברכה יברך כ"ז שלא סיים בדיקתו ואם סיים בדיקתו דהיינו שיועד שברק כל המקומות יברך בשעת שריפה . ויזחר שלא יברך בין ברכה לתחילת הבדיקה אפי' בדרבים שהם לצורך הבדיקה . ואם הפסיק בין ברכה לתחילת הבדיקה בדרבים שאינם צורך הבדיקה צריך לחזור ויברך . וטוב שלא לדבר דברים שאינם צורך בדיקה אפי' דבר הכרחי עד שיגמור כל הבדיקה אבל אם הפסיק אחר שהתחיל לברוק אצ"ל להחור ויברך ויברך דברים שהם צורך בדיקה מותר אף לכתחילה אחר שהתחיל לברוק :

מסגרת השלחן

בברכה

תכמ (א) מר"ח ואילך נוהגין לקרות ס' הנשיאים בכל יום ס' הנשיא שהקריב בו ביום וביום י"ג מרשת בהעוקף עד כן עשה את המנורה שהיא נגר שבט לוי . ש"ע הגר"ז . בערב פסח מסיימין לבח"כ כדי לגמור האכילה קודם עשה ר' :

תל

(א) שבת שלפני הפסח קורין שבת הגדול נוהגין במדינות אלו לומר בש"ה במנחה . בערים היינו עד רבן גמליאל ואפילו הל בערב פסח . במדינות אלו נוהגין שלא להפסיד ועריכה בש"ה רק כשתל בערב פסח ובשם הגר"א אומרים להוסיף כשתל שלא בערב פסח ועריכה :

שרתן
 א ברכה א' וכל לב
 המזון לברוק א'
 לא יברכו בדרבים
 מקו א' . ונכס' וכו'
 נקטת במ
 תל דין בדיקת
 א הבדיקה צריך שיה
 ויזחר שא לא יקח
 צורך לחזור הבדיק
 הא לאור דריו . ואם
 ב בוקר ובמקומו
 ויזחר שיהיה
 וצריך שאינם נכס'
 פסחם ניכ' איצ' אל
 והכמת והפסלים
 שיש שם חמץ בדר
 למה נבן צריך לע
 ג אף בחור הבתול
 ידו מנחה והש
 נכס' עומד לו
 ד היה ששמש
 כמל' נבנו והק
 ח בניו נבנו וכו'
 טס ומש
 י ניסן וכו' ית
 י צריך ללמד ב
 תל דין חמץ
 א צריך הבדיקה
 תל ובו ס"א
 גב' שרא היה
 טוח חרוא ארם
 נכס' וצריך לכו
 ענין והקדם אין
 ב ענין הבדיקה
 ג היות ענין תב
 ד מן וסביבם כשאל
 ע י"ט וכו' ס"א . ו
 פ אף כ"ז כ"כ
 ח אביא' ע"י ג' א'
 טו למה . וכו'
 טז כ"כ כ"כ אשכנז

עשה ששים יום צדק לית
הם אצל קרובים וישם לך
תחת ששים יומי ויהי כמי

מספרין בו ואתה את
הוא חלה על בני אבי
הוא חלה אלא ומכל הנה
הן רק הענין הנה ענין
בין חת מתי ענין
מפני חן ברית ענין
הן חת ענין ביום א' את
הוא ענין רצון הנה ענין
ענין ענין ענין ענין ענין

וענינת בו :
שם השם המצוי הנה

הנה חת חתון ובספרין
שם מלאכה והוא אבול
ואולי יש בו סוד קבוע
גב בחקת חמץ נמי
ויהי א' אלא קודם חמץ
שנה מתי ותיק דעתו
בביתו אבול אבול מתי
אפי' אבול בביתו חמץ
דבר ידוע כי ויהי חמץ
במחנה ענינת חתול
לבוש יד יד שחוק

אם תחזיר לך חמץ
ויהי ענין כל המספר
הוא אפי' מתי ענין
שאר ענין הברית ענין
נה חתול ענין ענין
המים שם ענין ענין

בביתו
קריב בו מתי ויהי חמץ
ענין ענין ענין ענין

לכל המעשה ענין ענין ענין

הנה ענין ענין ענין ענין

ישרון

איה דיני פסח

שלמה

פ

ב כבירה א' יכול לברוק כמה בתים ואם בעה"ב רוצה יעמיד כמני ביתו אצלו בשעת ברכה ויתמור לברוק איש במקומו על סמך ברכה שפירך בעה"ב . ונ"ל הגם בני בית יהורו שלא ידברו מדברים אפי' הם לצורך הבריקה עד שיתחילו לה לברוק וכפי שנתבאר לעיל סעף א' . ועכ"פ יברוק גם בעה"ב בעצמו רפוצה בו יותר מבשורתו . ונהגין להניח חמץ נוקשה במקום מסוחר כדי שסגא הבורק ושוב להניח עשרה פתותיו :

תלך דין בדיקת חמץ . ובו ז' :

א הבריקה צריך שתהא לאור הנר של שעו' הוא יהודי . ובדיעבד יצא אף בנר של חלב ושל שומן . ויותר שלא ליקח ב' נרות דבוקים ביחד אפי' ק' ועולם דהוי כאבוקה ובאבוקה אפי' בדיעבד צריך להזור ולברוק . ואם עבר והא ברק בגילוי י"ד כשבורק ביום י"ד לא יברוק לאור החמה אלא לאור הנר . ואם עבר ולא ברק אכסורה בגילוי י"ד לאור הנר כשבורק ביום י"ד א"צ אור הנר כאחר שאין זה מתיצות ואורה רב :

ב בורק כל המקומות שיש לחוש ששא הכניסו בו חמץ ולכן כל חדריו הבית ועמיות ותיבות וכוונצא צריכין בדיקה שפעמים אדם נכנס בהם ופתו בידו וכן בודק בחורין ובסרקין ובזיוין שאינם גבוהים הרבה אבל הגבוהים שאין יד אדם מגעת שם א"צ והנמוכין פחות מג' ספתיים ג"כ א"צ א"ל שיש שם תינוקות והכל לפי הענין ולכן צריך לכבד ולברוק תחת השלחן והמטות והספסלים וצריך לברוק רפת של בקר וגול של תרנגולים ואמצע של חצר אם יודע שיש שם חמץ בדאי' . וטוב וזהר שלא ישליך חטים לתרנגולים במקום לה שלשים יום קודם לפסח וכן צריך לעיין בכ"ד שעושה תוך ל' יום קודם לפסח שלא ישאר בו חמץ באופן שלא יוכב להסירו בק :

ג אף בחורי הכותל של צד חוץ צריך לברוק אם הוא בין יהודי לחבירו כיא בודק עד מקום שרדו מגעת והשאר מבטל גברו רדיו . ושכין יהודי לעכו"ם א"צ בדיקה כלל ששא יאמר כשפים עושה לו ובודאי חמץ יוצא א' משם ביום :

ד בית שנשתמש בו חמץ ונפל ונעשה גל א"ה במקומות שמצויים עקרבים א"צ לברוק רק מבטל גברו ודוקא כהם אבל ברודע שיש שם חמץ אם אינו גבוה ג"ש יוציא כמרא וחצינא :

ה בתי כנסיות ובתי מדרשות צריכין בדיקה בליל י"ד לאור הנר מפני שהתינוקות מסתניין בהם חמץ ופשטא בתי מדרשות שפעמים אכסנין שם ככן צריך להזהיר את השמש על זה :

ו כיסוי ובתי ידים צריכין בדיקה כי דעמים נותנין בהם חמץ :

ז צריך לכבד בי"ג בניסן כיא את חדריו ואעפ"כ צריך בגילוי י"ד בדיקה לאור הנר כד חדריו :

תלך דינין הנהגין תיקב אחר הבריקה . ובו ב' :

א אחר הבריקה יהא נזהר בחמץ שמשייר הן לאכילה או לשריפה הצניעו שרא יבאו תינוקות לסלו וגם שלא יבאו עכברים ויגררו לבן יתלה באויר או נעוול בתיבה או לכונת עזיו כדי כבד שלא יהי אפשר התינוקות ועכברים לסלו משום ואז אף אם יחסר לחמו א"צ לברוק שנית דודאי אדם נמרו אבל אם לא הצניעו אם נחסר לחמו יש לחוש ששא נמרו תינוקות או עכברים וצריך לברוק שנית . אבל אם אינו יודע שנחסר לחמו אף א"צ הצניעו א"צ לברוק שנית והעולם אין מצניעין אלא החמץ שמוצאין בשעת בדיקה שררוף אבך שאר החמץ מוליכין אנה ואנה לא שפור עברי וצ"ל בזה מאד :

ב אחר הבריקה בלינה מור יבטמם ויאמר כל המירא ואף שאינו סבין המשוך ויותר יודע לפחות ענין הביטור שבאמירה זו מפקדו ומבטל חמץ אבל אותן אנשים שאינם מבני"ם כולל וסוברים שאומרים איה תחניה פשיטא דלא יצאו חמץ ביומו כדון הפקר ובעינין שיהא פיו ורבו שוים . וא"ה באופן שא"ל סירור רומר ממני כל המירא יאמר הביטור בלשון שמבין (א) אף בל"א שמבטל ומפקדו חמץ וצ"ל בזה . ואחר שררף ביום צריך להזור ובטל ויאמר כל המירא שני בס"ף שעה חמישית קודם שיגיע שעה ששית שמשתגיע שעה ששית נאסר ואין בידו לבטלו . ויותר אף שאינו בביתו לבטל והפקדו כל החמץ שיש בביתו וברשותו ושוב שותבא גם אשתו ששא ישכח חמו מכבטל . ויותר ג"כ לבטל והפקדו כל מה שיתחמץ בתוך הפסח (ב) אצלו והוא מועיל דכמה עניינים כלי :

לא

מסגרת השלחן

הרכר (א) ויפוש חמץ לבד כפי הלשון אובטל בו : (ב) על"פ מ"ת א"ה :

14
15
8

ב בית שהחוק שלא נבדק ואמרו אישה או עבד או קמן או בדקנהו הרי אלו נאמנים והוא שיהא קמן שיש בו דעת לבדוק . מ"מ אין למסוך כתיחיה על נשים :

תלח דין עכבר שנכנס לבית בדוק וכבר בפיו . ובו ב"ס :

א עכבר שנכנס לבית בדוק וכבר בפיו ואפי' נכנס אחריו ומצא פירוויין ואפי' כדי כל הכבר צריך לבדוק כל ההדרים שנכנס לשם העכבר ושאר הדרים אפי' פתוחים א"צ בדיקת הדיה ככל או תרגנוט שאין דרכן לפרר והני פירוויין מעמא אתו אבל תיטק שנכנס לבית בדוק עם ככר אם מצא פירוויין כדי כל הכבר א"צ לבדוק שדרכו לא תיטק לפרר ואם התיטק בר דעת נאמן ומ"מ שאכל כ"ו :

ב אף אם הוא למעלה עד הקורה צריך להורירו דהיישנין שמא יפול ואי' בבור עמק דינו כנפלה עליו מפולת ומכסת בבלו ודיו . מ"מ אסור להטמין בידים :

תלמ דין מי שבדק ולא מצא מכפר ככרות שהניה . ובו ג"ס :

א אם נטל עכבר בפנינו ואינו יודע אם נטל חמץ או מצה ונכנס לבית בדוק צריך לחזור (א) ולבדוק ואפי' מצה הוא הרוב כיון שהם מונחים במקום א' כמחצה על מחצה דמי אבל אם החמץ ומצה נתערבו מקודם יחד ואח"כ נטל עכבר לא הוי קבוע ואולינן בתר הרוב . ואם הכבר קפן שיכול העכבר לאכזו תלינן להקך דהוי מ"ס שמא נטל מצה ואח"כ חמץ שמא אכלו :

ב נטל עכבר חמץ ואינו יודע לאיזה בית ע"ד ושניהם בדוקים או שידע שנכנס וזה וברק ולא מצא כרום או שבדק קצת מהבית ומצא ככר צריך לחזור ולבדוק :

ג הניה מ' ככרות ומצא מ' צריך לבדוק אחר כל המ' . ואם הניה מ' ומצא מ' צריך לבדוק מ' ש' החמץ קצת חמץ אחר כולם . הניה בוית וזו ומצא בוית אחרת צריך לחזור וכבדוק דאכרינן זהו חמץ אחר :

תמ דין המצו של עכו"ם שהופקד אצל ישראל . ובו ד"ס :

א עכו"ם שהפקד המצו אצל ישראל אפי' אינו עליו אלא שומר חנם שחייב בפשיעה חייב לבערו ואפי' אינו מהחייב ע"פ דין רק העכו"ם אלם (א) ויכפיהו לשלם ופשוטא א"ה קיבל עליו אחריות צריך לבערו ואם חזר והפקידו הישראל אצל עכו"ם אחר ג"כ חייב לבער ואם עכו"ם השני קיבל עליו (ב) אחריות שרי הוא י"א דאפי' המצו של ישראל שהפקידו ביד עכו"ם וקיבל העכו"ם אחריות שרי ואף דא קימיל הכי מ"מ בהמצו של עכו"ם שרי . ובכ"מ דהישראל חייב לבערו אם עבר ולא יבערו אם בא העכו"ם אחר הפסת רשאי ליתן לו החמץ ואומר לו הרי נטלך לנפקן ובאופן שהעכו"ם יאכל תיקף דהיישנין שמא ימכור לישראל ויכשר בחמץ שעבר עליו הפסח :

ב ואם אינו עליו אפי' שומר חנם וגם העכו"ם אינו אלם אינו חייב לבערו ואפי' אם העכו"ם כבוש תהת ידי ישראל והנה קצת כמו של ישראל רק יעשה מחיצה לפניו נבזה י"ט שרא יישובת ויאכנה אף שבשאר איסורים לא בעינן מחיצה משום דברדיני מניניהו משא"כ בחמץ והנה אם העכו"ם הניה חמץ בבית ישראל בלא רשותו קודם י"ט או בח"ה יעשה מחיצה מעלייתה ולא בסרוין אבל אם הניה ב"מ דאסור לעשות מחיצה ב"מ יכפה עליו כלי ואם לא הניה רק חצו יום אף בח"ה יש להקך בכפיות כדי אבל ליום שלם יעשה מחיצה :

ג אסור להעלות עכו"ם עד שוכנהו לאכול חמץ א"ה אוכל בצד השני ואפי' בהפסק מפה דחמץ לא בדיני אונשי מניה והיישנין שמא יבא לאכול ואם הוא אינו אוכל מותר (א) להניה לעכו"ם עד שוכנהו לאכול :

מסגרת השלחן

תלמ (א) אם יודע מספר שהניה ומצא המספר בשלימות אין צריך לבדוק ומגי כביכול :
תמ (א) ופשוטא אם הוא חייב על מי דינא דמילכחא : (ב) הג"ז בש"ע הבוא דעת לאסור גם בזה ואם העכו"ם הפקיד בעצמו אצל עכו"ם אחר והישראל קבל אחריות שרי : (ג) ועל"ז ותרקח כל מה דאפשר כי י"א שלא ישאר פירוויין ויכול לדיי מכשול והפסד יחד , ואם הוא עבדו אסור שיהשגרו שמאכילו חמץ .

14 15 6

היום לא בדיק מני ידיו
הפסח בדיק מני ידיו
ועי' הדיקון שאור הפסח
לפסח א"צ לבדק מני ידיו
הוא צריך לבדק מני ידיו
והחמץ אצלו בפסח מ"מ
לבדק בני עי'
מ' שבדוק הדינו כלאו ידיו
א' דעתי דהוה לפני חמץ
יבא ע"פ בחינת וכו' וכו'
בדוק אם לא שידע שיש
הוא ואם שבת מניחה יבא
ע"ד הבדיקה ונשבעת מ"מ
ל' דכשר וכו' וכו' מס' וכו'
ע"פ ק"מ שהשמיטה וכו'
(ג) בבית אור כגון המספר
ק"מ שיע"פ א"ל שיע"פ
מס' א"ל והדעתי בדוק
אף שקיים בעיניו מס' וכו'
ש' שהיו קצת חמץ תוך
מטות חקק ולבדוק
ולא ישאר עניו ניש וכו'
ד"ס מס' רק אורי מס' א'
אף אם דעתו לפנותו אחר
ו' תו' א"עו חס"ס בדיקת
אין דעתו לפנותו קודם פסח
השמיטה וכו' כתיבת השמיטה
ה' השמיטה ע"מ לא היה
כתיבת מס' א' נאמנים
מס' רק בידו :
ג"ס ז'
דברים ששנויות ק"מ ידיו
בדוק אם מספרו וכו' וכו'
ב' ב' וכו' וכו' וכו'
צ"ע בדוק הדין ב"מ שיע"פ
ע"פ ע"ד חקקו בהקדמות
והבא דראבי לרד"ו :
ו' תו' א"עו חס"ס בדיקת
אין דעתו לפנותו קודם פסח
השמיטה וכו' כתיבת השמיטה
ה' השמיטה ע"מ לא היה
כתיבת מס' א' נאמנים
מס' רק בידו :

ד' ישראל שהפקיד המצו אצל ישראל חבירו או אצל עכ"ם אע"פ שקבל עליו אחריות הנפקד עובר עליו אף המפקיד (ד) :

תמוא דין מי שהלוה על חמץ . ובו ב"ס :

א עכ"ם שהלוה לישראל עד המצו ומשכנו בירו ואמר לו מעכשיו יהא שלך אם לא אפרע כך זמן פלוני והגיע הזמן ולא פרעו מותר בהנאה ורופא אם קיבל עליו עכ"ם אחריות . ואם כיון בשעת הלואה לפדות אחר הפסח ודאי אסור רהלות דהוי כמטמין ביד עכ"ם ואם מכיון לפדות קודם פסח וגמסך זמנו אחר פסח יש להחיר . ואם הקנה לעכ"ם בקנין או אגב קרקע אף שלא מסר לו עד אחר הפסח אם אינו באחריות ישראל שרי וצריך לקנות בסודר של עכ"ם . ואם חסר א' מאלו אופנים אסור לקנות החמץ מעכ"ם וא"ה עדיין ביד ישראל רק ששיעברו לעכ"ם פשוטא דאסור יתן לו . ואם לא הלוהו עליו דהו שאמר לו אם לא אעשה כך דבר פלוני קודם ר"ח ניטן יהא ההמץ . שלך מעכשיו אסור דה"ל אסמכתא דרופא כמשכון מהגו מעכשיו . לכן אי'ה ביד ישראל אסור ליתן לעכ"ם דהא אסור בהנאה ואסור ליתן לאחרים ואם נתנו מתחילה לעכ"ם אי'צ ליתן דמיו לעכ"ם ולבערו דאפי' אמרת דלא קנהו עכ"ם מי'ה ישראל לא משתרשי ליה מידו . וכך בר ישראל אסור להינות ממנו :

ב ישראל שהלוה לעכ"ם על המצו אם משכנו בירו ואמר לו מעכשיו או שהקנה לו אגב סודר כדינו אע"פ שלא משכנו בירו והגיע הזמן אפי' אחר פסח אפי' אין אחריות על ישראל אסור משום דקני ליה למפרע ותייב ג"כ לבער וא"ל ביער אינו עובר עליו ומותר לומר לעכ"ם למלו אם בא לפדותו בפסח אבל אי' אמר ליה מעכשיו ואין אחריותו עליו ומותר אף שנראה מדעת העכ"ם שדעתו ללקוע בירו אפי' אינו עובר עליו כ"ז שלא מכרו לו בפרוש דנכרי מישראל וישראל מנכרי לא קנה משכון אב"י ישראל אפי' קנה משכון וכן המנהג עובר עליו :

תמב דין תערובות חמץ . ובו י"ס :

א תערובות (א) חמץ עוברין עליו בכל יראה ובל יבצא אם הם מדברים הנאכלים אבל תערובות שאינן ראויין לאכילה מותר לקיימן בפסח וכן הקינור והרטיה שנתן לתוכן חמץ מותר שרי נפטר צורת החמץ :

ב בדרים שבכבסו אותם בהלב חמה יש לעשות ג"כ קודם שלשים יום נראה החמץ מבחמץ אע"פ שאין צורת חמץ עומדת ופשוטא אפי' נעשה קודם ל' דאסור הציציע על השוהן או ליתן בהם קמח לפסח או שיהיו הנשים לבושים בהם בשעת אכילה דהיישנין שמא יפרך קצת ויתערב במאכל ובקמח ויאכל . ולאכילה אסור בכ"ע :

ג מותר לרבע גזירות בתחון או דרבוק שני גזירות תוך שלשים יום וא"צ לבער ובבלבד שלא יהא נראה מבחמץ :

ד יזהר מאוד בשמרים שנתנן לתוך מע"ד שיהיו של פסח ואם אי'ה להתחמץ משמרי פסח תהוד או מותר ליתן ג"כ משמרי מע"ד של חמץ ואז היה זוז"ג ומותר :

ה וכן אם העמיד גבינות בחלא משכר שעורים או חטים חייב לבערם אפי' יש ס' נגד החלא לא בסיו דהוי דבר המעמיד :

ו נהנה לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ ויש להם עד כך שיסכמוכו ואם יש חמץ בסדק שאינו יכול להטמט אחריו יטיה עליו מעט מיט :

ז חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו עד שאינו ראוי לאכילה ככב וה"ה ששרפו באש קודם זמנו ונחרר עד שאינו ראוי לכבב מותר לקיימו בפסח אבל באכילה אסר מרובן :

במגרת השלחן

שלו : (ד) ואם לא ביערו אסור אחר הפסח כחמצו של ישראל שעבר עליו הפסח :

תמא (א) ואפילו נתערב פחות מכזית חמץ באופן שלא נתבטל ואסור באכילה כגון שאין ס' כזית נגד החמץ הן לה בלה כגון קמח בקמח והן יבש כגון מין במינו או שלא במינו חייב לבער ואף אם אין רק מעט חמץ כל שאסור באכילה חייב בביעור וכן אפילו אין החמץ רק משהו אבל הוא דבר המעמיד כגון שמרים של חמץ וכדומה אפילו דבר המעמיד הוא כח רבעי . ויותר מן החמץ חייב לבער קודם הפסח ואם לא בויר קודם הפסח חייב לבער בפסח . אבל אם אין בו רק מעט הפלטה מפלי אף שהוא כן וזמו מותר להשתחו בפסח במקומו מוצנע . הימים הנמצא בהם מצומחים אף שיש בהם מצומחים יותר מס' חייב בביעור דכיון דכתיבם אין זה מקרי תערובת . אבל אם בא מעט חטים ונתבטלו שאין ניכר ונתבטל ברוב . י"א שאין חייב לבער וי"א דכל זמן שלא נמחו ונתבטלו בס' קודם הפסח כדיון לה בלה ובפסח הוא אסור באכילה הרי חייב לבער אף שאין רק משהו מלכו חייב לבער או למכור קודם הפסח . ואם לא בערו או מכרו ונשאר אחר הפסח יתבאר בס' תמ"ג ולענין למחמץ על מצות יתבאר בס' תמ"ג :

ח"ו שהוא ממ
התחוב בידו
מ' איש מדין
מן הענין ק
התקין וכן מ
מ' השנה
דמ' בו ב' ג'
אם נפדו
תמג דין ה'
א' אסור לאמר
ונקטין ע"ה
הדא"ו דא' יא'
לפי פסח אם
עלמים לזאת
ואם חיות
אם קנה ה'
של בעיה
ישראל שרי
במיו (א) י'
למכור לעכ"ם
ז"ב ובערו מו

תמד דין ה'
א' ע"פ שיהי
מפני שכל
המין ומהל לה
לש קודם חת

אין לבער
לשבו ו' ה'
כיום אריה הם
נקמת קהיר
ושבו אסור
אדר ששכר
קטן דמין ב'
בו ובידו

ד' תחיהו ע'
עומקין ע'
תמ"ג (א) אם
תמ"ג (א) אם
תמ"ג (א) אם
תמ"ג (א) אם

ש' שקבל עליו מדרות המצור

ש' ואת על אל אסר

ש' קבל עליו עניני מדינות

ש' הקנה לעמים בקץ או אב

ש' אל שיר וצריך לקנה בשר

ש' קמור חרץ שאמר לו א

ש' אסור הריב אסבטא וד

ש' ואת אסור בחרת ואת

ש' ותבנית הארץ אסור ואת

ש' אסור הארץ ואת מנו

ש' ואת ארץ ואת אב

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

ש' ואת ארץ ואת

שלח

א"ה דיני פסח

שלמה

פב

ה דיו שהוא מבוסר בשכר שעורים מותר לכתוב בו בפסח מיהו יש דוחר שלא יקח הקורטום (ח) התחוב בדיו בפיו וה"ה שלא לשפוך ע"ג מאל :

מ אם יש סדקים בנכרים ועושיין עליו לאקש"ן ובזווא בהם אין לסמוך על הרחיצה והעלימו מן העין רק צריך למכור או ליתנם במתנה לעכ"ם או לטווחן בטיט מה שא"ל לחטט וננקרן וכן כלים שמניחין בהם קמח כל ימות השנה וכן כלים של נצרים שנותנין בהם פת כל השנה . מפה שהיתה מונחת על קמח לא מהני ניעור ופשיטא שאו ארברא הנצק נדבק בו רק כיבוס בחמין ואפר וחביטה ואו מותר להשתמש בפסח . אבל שקן עצמן לא מאהני ניעור וכיבוס :

י אם נפל דיו או חמץ שנפסד פאסילת כלב לאמכל ברובא בעומא במל :

תמוג דין חמץ בע"פ אחר שש . ובו ג"ס :

א אסור לאכול חמץ בע"פ רק עד שליש היום והוא ד' שעות והשעות הוא לפי ערך היום ונקראין שעות זמניות וכל שעה ה' מותר בהנאה ומותר למכור לעכ"ם אפי' הרבה ביחד שודאי לא יאכלנו קודם פסח אבל מדי ששם בעליו עניו טוב להחמיר ולמכור קודם ד' יום לפני פסח אם לא יוכל העכ"ם לאוכלו קודם פסח . ומאכלי לבהמה לחיה ולעוף ובגבר שיעמד עליהם לראות שלא יצניעו ממנו ויבער מה שישיריו ממנו ומשעה ה' ולמעלה אסור אף בהנאה ואם היום ארוך ולא כבר בשעה ה' של שעה זמניות מותר למכור שעה א' קודם הצות שכ"ב שעות ביום ו"ב שעות בלידה (א) :

ב אם קנה שפחתו העכ"ם שהיא אצל ישראל בחמץ שום דבר אחר זמן איסורו ביריעתו של בע"ה טוב להחמיר ופשיטא הוא בעצמו או ישראל אחר שאסור להם :

ג ישראל שהיה בידו המצו של ישראל אחר בפקדון יעכבנו עד שעה חמישית וא"ל בא בעציו (ג) ומכרם לעכ"ם ואם לא יבצא ברווח קונים בשעה ה' מותר למכרו קודם . ואם יכול למכורו לעכ"ם שידוע שהיה לו אחר פסח אסור למכרו מכירה תושה . ואם לא מכרן חייב לבערו בזמן איסורו אפי' אינו חייב באחריותו והנפקד חייב לשלם להמפקד (ג) הד"ל למכרו ואם החמץ עדיין אומר לו חשך לפניך :

תמוג דין ע"פ שחל להיות בשבת . ובו ה"ס :

א ע"פ שחל להיות בשבת בורקין ליל י"ג לאור הני בברכה כדינו כניד ומבערין את הכר מרפני שבת ואינו משירר בק"ב סעודות (א) דסעודה ג' זמנו אחר זמן מנחה ואו אסור לאכול חמץ ומצה לכן יקיים בפירות או בשר ודגים וא"ה ת"ח יעסיק בתורה בסעודה ג' ומבערין ע"ש קודם הצות כדינו הנ"ל כדי שלא ימנו בשאר שנים ולא יבטל או רק יבטלנו בשבת שעה א' קודם הצות כני"ל :

ב אין לבשר בשבת (ג) זה בכלים ישנים שנדבק בו חמץ רק בכלים חדשים כן אין עושיין לשבת זו דיוסא פ' דברים הנדבקים ואם בישל וא"א לקנחו ידיתנו אע"פ שאין להרית כלים אחר הסעודה הכא מותר להעביר החמץ ויותר טוב ליתנו לעכ"ם במתנה מע"ש אותן הקערות וקדירות או למכור מע"ש ולהשאילן כמנו עד שבת ואח"כ יקח העכ"ם שרו בשבת ובשבת אסור ליתן מתנה א"ל לצורך שבת ע"ל . דשמא לא יהי' באפשר לקנח גם ע"י הרחה כני"ל :

ג אחר שאכל בשבת זו סעודת שחרית יקנה באצבעו הקערות וכיוצא בהם שלא יתא בהם קצת חמץ בעין ויטמנם מן העין ואם נשאר פת יכיר ליתנו לעכ"ם (ג) אע"פ דרעינן דיצא בו ובלבד שלא יצא חוץ לתהום ואי ליכא עכ"ם מבטלו וכופה עליו כלי עד מוצאי י"ט ומבערו . ואע"פ שלא נשאר חמץ כמטלו חרץ שהוא מבטל בשאר שנים :

ד היתה לו עיסה (ה) בכיבוי והוא מורד במקום אחר וירא שמא תחמיץ מבטלו בלבד קדם שתחמיץ ואם תחמיץ אין הביטול מועיל א"ה אחר זמן איסורו : אם

מסגרת השלח

תמוג (א) אם מר ישראל חמץ לעכ"ם בערב פסח אחר זמן איסורו הרי זה החמץ אסור לכל ישראל אחר הפסח ש"ע תר"ז : (ב) אע"פ שאפשר שבעל החמץ מכור : (ג) יש בזה דעות : המור (א) אם שחל להפריש חלה בערב פסח שחל בשבת אין תקנה להיות אוכל ומשירר אלא יתן לו חת מרנה לעכ"ם . ועיין לק"ס ס' ח' ק' : (ב) בשבת זה משכיבין להחלל בכרי לגמור הסעודה קודם ד' שעות : (ג) אם הוא עבדו שמונחיו עליו והחמץ הוא הרבה אסור : (ד) בע"פ שחל בחול :

למען יתן בנות לטובים ויהי
ויעזבנה את רגליהם למסע הדרך

שניהם אמרו כשעמדו למען
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם

יש ובה עניו בני עד הנה
ששאלו ששני וכל עניו
עניו וראו ששאלו וראו
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם

היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם

היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם

היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם

היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם

היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם
היה להם כבוד ומהם ומהם

שלמה

איה דיני פסח

שלמה

פנ

דבר שצריך קליפה אם נתבשל בלא קליפה אף שבשאר איסורים נותר אם יש מי נגד
הקליפה מהמין בפסח אסור במשנהו ק"מ יש להתיר בהנאה :

הנהר מהמין משהו בפסח מובטח שלא יחטא כל השנה לכן אף ריחא מילתא היא נבי
המין ככן פצה מובח קמ"ד שיכסה כל הקדרות או שיהיה התנור פתוח אבל אם התנור
סגור והוא קטן שאינו מחויב י"ב עשרונים ההמץ והמצה שניהם מגויים בתוך התנור אסור אבל
איה פתוח קצת במקום שהעשן יוצא יש להתיר בהפסד מרובה אבל אם התנור גדול אפי'
הוא סגור פסח או שא' מן התבשילין הוא מכסה הן של המין הן של מצה מותר :

היה ההיתר דהיינו תבשיל של מצה דבר חריף דהיינו שרוב התבשיל הוא חריף אפילו
בתנור גדול ופתוח והפסד מרובה אסור :

ד וכל זה לא ירי אלא בצלי אבר בבישול בחול בשעה או ב' ומהמין פי התנור
לפי שעה אין להחמיר בדעבד כ"א בהטמנה של שבת וכן אין שו"ך ריחא בפת אם נאפה
פת המין עם פת מצה בתנור א' מ"מ אסור דהריח פת הם בפסח אף של עכו"ם :

ז תנור שיש בו נאכלים פסח בדרך שסתמו בו כל השנה ולא הריח/מקודם מותר :

ח המין שנתערב משך שעות ולמענה עד הליכה דינו כשאר איסורים שבלט בס' ונתן מעט
לפגם נמי שרי לכן חמה שנמצאה בע"פ בהרנגולת מכושפת בס' בס' אבל אם המסר
ההרנגולת פסח בעוד שהחמה בתוכה ואפי' בכלי שני אם היה סולד/ך הוותר ליתן מעט
בפסח ונאסר במשנהו אבל אם ניטל החמה ממנה ואח"כ הממו החרנגולת שרי . וכן הדין
ג"כ במצה שנמצא בה המה :

ט אם נתערב המין קודם פסח אפי' בפתות מס' יבול דהרבות עזיו קודם פסח עד שהא ס'
כדי שיהא מותר בפסח מיהו זה דוקא לח בדה שמתערב יפה אינו/חור וניעור בפסח
לאסור במשנהו אבל ברבר יבש שנתערב בגון שנתערב המין במצה לקודם פסח חד בתרי
במל חור וניעור בפסח לאסור במשנהו כיון שהחמה בעין ולכן כל שיש לחוש שמא החמץ
בעין בגון פת שנפל ליון אע"פ שנמטרו משם אסור בפסח דחיישינן שמא נשארו בו
פירוויין וחורין ליתן מעט בפסח ואפי' בצונן אסור כיון דרשורה מעת קעת היה כבוש ומכבוש
וע"פ"מ מהרי"ק לוי"ו (ג) ואם סיננו קודם הפסח לכ"ע שרי טובם לסננו בכגר עד :

י קמה במקום מקורו חד בדה דגם זה מתערב יפה ואם נתבטל קודם פסח מס' מותר לאפנות
מיות אפי' בפסח (ענין לקמן סימן תנ"ג) ס"ד וכן אם שאב הוזהמא של מי דבש בנפה
שניפו בו קמה שרי לשותתו בפסח כיון שנתבטל קודם פסח בששים אינו חור וניעור
דהיו דח ברה ובג"כ :

יא בשר יבש שנמלה קודם פסח ורא נזהרו בהם אסור לאכול אבל אם הדיחו הבשר ג'
פעמים קודם פסח שרי ואם היה בחרר שמנהיים בו קמח (ד) לא מהני הדחה וכן
כרכשות יבשות לא מהני הדחה רמולייחא שבפנים אבל דגים (ה) וגבינה שנמלחו קודם פסח
ולא נזהרו בהם לא מהני הדחה דחיישינן שמא יאכל בלא הדחה כיון שאין דרכן בהדחה
מ"מ אם נפל בהם לתוך המאכל יש להתיר אפי' בפתות מששים אף בלא הדחה ואם יש
בשבתות יבשות שום אסור במשנהו מאחר שנתחך בסכין חמץ :

יב שומן שהוחך בכלי חמץ אסור ואפי' אמר ברי רי שלא היה הכלי בן יומו דחיישינן דילמא
שבת וראו אדעתיה אהם אם התיכו מתחילה בכלי שאינו ב"י לשם פסח וגם נזהר שלא
יתערב בו פירוויי דהם מותר לאכול בפסח ומ"ב דערות לתוך כלי פסח קודם י"ש וכן הדין
בכל דבר המתבשל מ"מ ב"יש האחרון (ו) מותר בכך ענין אפי' לא נזהר מכל הנ"ל אבל דבר
חריף

מסגרת השלחן

אף שיש בו קצת רמיבות בדקליפה . אם נגע כלי חמץ בכלי של פסח אף ששניהם חמים אין לאסור . ורא' :
(א) אם סיננו בחר"מ ונמצא פירוויי חמץ שנשתהו בו מעל"ע בפסח אסור לקיימו עד אחר הפסח . ש"ע הגר"ז .
(ב) וכל נכס דף אם נכסה לא נכסה מעל"ע כגון כנינו כיוס טוב על ידיו כיו . ק"כ כסס מעל"ע קודם פסח אחרון כנס
כמנושל ואז מתקבל לתם טעם כדי כל זמן כמנוש כחך כיון כול נותן טעם ומה כנה . קודם פסח כדי נכסלו כמנוש ומה
נכסה נעטס כסעוכות וכל נעטס כסעוכות נכסה א"י נעטסו א"י (קיימו) : (ד) שלא לנהר קיימא דפסחא בתרדי שיש בו
דברים שישמחו בפסח : (ה) כתב הח"א במדינות א"י קבלנו להחמיר לכתחילה שלא לאכול מירוחים וכבושים
אם לא נזהרו ב' דברים , (א) לבדוק המלה , ב' שלא להתוך בסכין חמץ , ג' שלא למלח או לכבוש בכלי
חמץ , ואם יהודה הבשר ג' פעמים קודם פסח נוהגין לאכול , והדחה תהיה על ידי שרי' קצת ולא בהעברה
בליעמא (ב) מיות מחולקת ובכלי פסח ובדעבד אף בכלי חמץ . או לשרות כגור ולכתחילה ישנה ויהי קודם
פסח ומ"ב בדעבד א"י פסח . וכל זה בשר אבל דגים אין נוהגין לאכול על ידי הדחה אם לא שיש דוחק גדול
ובל הכבושין כגון אוגרקעס אין מחייבין כלל ג"י הדחה מטעם שדרכן לאכול בלא הדחה ואולי יאכלם עד כ"פ מס' א'
בקיבור לשון : (ו) דוקא אינו בן יומו אבל בן יומו אסור . ש"ע הגר"ז ור"מ . אם עזרו השומן קודם הפסח כשיתהו רותח

14 15 6

שלחן

איח דיני פסח

שלמה

הריף וקוואה כגון מרקחת אסור אף בי"ט אחרון ואפי' עשה מתחילה בכלי המין שאינו ב"י
לשם פסח כיון שהוא דבר הריף הוא נותן טעם לשבב וכן מי רבש של כל השנה מאחר
שמבשלים אותם ביורות שמבשלים יין שרף שהוא דבר הריף אסור ג"כ אף בי"ט אחרון אפי'
היורה אינו ב"י ובפרט אם החמיצוהו בשמרי שבר בלבד אסר דברו מעמיד ואפי' באלף
לא במי ואם קונה מן העכו"ם יש עוד חשש שמא ערבו בו שר :

יד יין שמסתפקין ממנו כל השנה יש זהר שלא למלאות תוך שלשים יום הפסח בכלי המין
אפי"כ הוא מוקד ושוטף אבל בחומץ יין יש להחמיר משום שהוא דבר הריף ואם אינו
חוק ב"כ לא מיקרי הריף :

יד אסור ליתן ביון לבן מ"ט חלב טהה כרי שיהא לבן וצולל דשמא ישתה בפסח ואפילו
בריעבר יש לאסור בפסח (ו) דשמא נשאר קצת חלב טהה בעין (ה) . וכן אסור ליתן לתיכו
חלב שמא ישתה עם בשר :

מן חבית שנודקו נס יו בבצק א"ה תוך שני חדשים קודם פסח עדיין רך הוא ונותן טעם
בפסח ביון ואסור לשותו ואם נתגורו קודם לכן כבר נתייבש ואינו נותן טעם בפסח
ושרי מיהו לשותו שרי בכ"ע אפי"כ יש נזית בצק במקום א' דהייב לבערו אף שעשוי
לחוק אפי"כ טהו במיט :

מן מלה ששמו במרוכה של המין מותר למיזה בו בשר בפסח דאינו מפליט בצונן אפי"כ
נידוך בו דאיכא דוחקא אף דנידוך קודם הפסח ולעת הצורך יש להתיר אף בנידוך בו
ע"פ שאלת חכם . וכן כ"ר הריף כגון בוסר דינו כמלה אבר דבר שאינו הריף כגון מצות וכיוצא
אפי' דכו בו בפסח אינו אסור אם היה הכלי נקי (ט) משום דאינו מפליט בצונן :

יד אם תתכו בסכין של המין דבר שאינו הריף בסתם סכין שאינו יודע אם היה נקי אם לאו
אם תתך קודם פסח שרי בכ"ע ע"י הרה"ח (י) ואם תתך תוך הפסח אם נעשה בידו עכו"ם
דהיינו שהעכו"ם תתך כשהיה עדיין בידו אסר אבל אם נעשה באקראי בעלמא שהתך בסכין
המין דבר שאינו הריף כגון בהרה"ח או בגרידה ואם נתערב איתו דבר בתבשל אחר והדיחו
הדבר תחלה קודם שנתערב אפי' נעשה ע"י עכו"ם שרי . אבל אם תתך דבר הריף אפי"כ
הוא נקי אסור . ואם בודאי לא היה הסכין נקי אפי' קודם הפסח ואפי' דבר שאינו הריף
אסור דע"י דוחקא נכנס בתוכו קצת ואי"א להדיח , וזויתם נקראו דבר הריף אפי' קודם שנתבשל .
וכן אפילו אם בישא אחר כך היותם או לגבוסר אחר שחתכן בסכין המין אף קודם
פסח לא אמרינן דאיסור נפלט ממנו לגמרי כבישולו ונתבטל משום הריף העכו"ם קודם פסח
מ"ט מותר קיימן בפסח :

יד מדוכה וסכין שאמרנו ל"ש אם הן בני יומן או לא הכל דינן עוזה כמו שכתבנו :
יד אם כבש זיתים בקריחה של המין אם אינה בת יומא שרי ככ"ע אע"ג דדבר הריף הוא
ואסור אפי' אינו ב"י הכא כיון שנותנין בהם מים בטל הרומיניהו והכל לפי ראות עיני
המורה אם צריכה רוב מים או לא ואם היא ב"י אסורה דכבוש במשול :

כ איש יבש ב"ש דבשר אסורים הד בתרי בטל המין במצה אפי' באלף לא בטל כמו
בלח ואפי' שלא בנימו אכל כע"פ בטל ברוב (יא) כשאר אסורין מ"מ צריך לאכול (יב)
בזכו קודם פסח דחזו וניער כנ"ל ויכול לבשרו קודם פסח עד שיהא נימוח ויתבטל בששים
ואינו חזו וניער כיון בלה כנ"ל ומותר לאכול בפסח :

כא נותן טעם לפגם אפי' משהו אסור בפסח ובריה נותן טעם לפגם יש להקל במשהו :
כב אסור לערב המין לכתחילה דהיינו לה בלה כרי לאכול (יג) בפסח אבל מותר לערב
בס' כרי להשתותו ואם נתערב בפחות מס' ועבר עליו אסור אף בדיעבד אם יש בו
עוד .

מסנתר השלחה

לתך כלי של פסח מותר להשתמש בהכלי בפסח . אם נתערב שומן וכל דבר שנתבשל קודם הפסח בכלי המין
אם ה"י הכלי אינו כן יומן מותר התערובת אף כפחות מס' אבל אם ה"י הכלי כן יומן אסור אפילו בי"ט אחרון
אם אין ס' התערובת לבשל . ואם יש יותר מס' מותר ע"פ שאלת חכם : ז בשל"ע הגר ז הליה דאם יש יותר
מס' מותר : (ח) ואם באף לא בטל : (ט) ואם לא היה נקי לא מהני הרה"ח : (י) ואם לא היה אסור אפילו
כיון שכבית ישראל ואמירו ביותר מס' ובשעת הדחוק יש להתיר אף אם אין ס' : (יא) ואם דוא דבר שבמנין אפי'
באף לא בטל זה דוקא שהוא המין סעד נצמו אבל אם הוא דק בלוע מחמין לא ה"י דבר שבמנין :
(יב) ואם אין ביכל לאכלו חייב לבערו אפילו שנתערב קודם הפסח הרבה . יבש ביבש שנתערב הד בתרי
ונאכד אחד מהם מותר בהשאל . אם נתערב אחד מהתערובת ברוב חזרו וא"כ אחד מהתערובת ה"י ברוב חזרו
אשר ה"י התערובת ה"י שרי ש"ע הגר ז וזחא . כלי המין שנתערב בכלים של פסח לא בטל אפילו באלף מפני

ה"י ב"י אפילו
ה"י אפי' במי
המין ונתערב לו
ה"י מן השלחה
המין נקטה
בפסח על ה'
המין הריף
א' המין של עכו"ם
ב' אם עכו"ם מבי
המין משום שרי
המין אפי' (ד)
המין של יתירה
נגזר נכנס אפי'
אפי' המין חמור
במורה נגזרת
כל המין שיהיה
אפילו אסור לא
ה"י שנתערב
ממנו דבשר מבי
אפילו ויקבר ע'
מ"י דבר יתירה
ותוך שיהיה
אם לא ידע לתקן
ה"י שיהא יתירה
ה"י והפגם
ה"י ויתר ויתן
המין הריף

היהה ככיו רחוק שנתנו
דבר של כל המעט אשר
על אף כל אשר יצאנו
רדתי מעיני אפי' בארץ
מערב יום שמי'
הישישים יום הפסח מזה המין
שהוא דבר הרקיע על ארץ

השמי ישיהו כפסח אפילו
ענין (ו) וכן אמור ליתן הנה
ענין (ז) ענין (ח) וכן אמור ליתן הנה
ענין (ט) ענין (י) וכן אמור ליתן הנה

האנו פליט בענין אפילו
יש היתור אף בענין א'
ענין א' ענין א' ענין א'
דענו פליט בענין א'
יודע אם היה לנו אף לא
הפסח אם נעשה ביום מעשי
דאי נעמנו שדורך כפסח
כי נתפש אחר הורדת
הקדש דבר הדין אפילו
ואפי' דבר שנתנו ושיקנו
הדין אפילו קודם שנתנו
המין אף שביטול קודם
שנעשה קודם פסח

כזה כמו שיבאנו
ענין א' ענין א' ענין א'
היה ודבר לא ראוי עני'
יש כפסח:
אפי' בארץ לא כפסח
אין מין שנתן לארץ
אף לארץ אפילו כפסח
האנו כפסח
גם יש דרך כפסח
כפסח אבל מותר לעני'
אף קודם שנתן אף יש
כזה

שנתנו קודם הפסח מזה
יום אפילו אפילו כפסח
ענין א' ענין א' ענין א'
(א) ואם לא היה אפילו
ענין א' ענין א' ענין א'
יש ביטול שנתנו כפסח
אחר שנתנו לא היה
גם לא כפסח אפילו
גם לא כפסח אפילו

שלחן

א"ה דיני פסח

שלמה

פד

כזית (יד) כדאי אכילת פסח דעבר על כל רואה וקנסין ליה וכן אם נתערב בפסח בס' ועבר והקה אפי' במזיד לאחר הפסח הרא לא עבר מן התורה על כל רואה ואפי' עבר הפסח על שלחן ונתערב שרי פסח בשוגג במל בס' אבל במזיד אסור ואם נתערב אחר פסח בפחות מס' סגי בהשלכת הנאת האיסור לים המלח ואז שרי אפי' באכילה אבל שמרי שכר שעבר עליו הפסח והמין בו עישה אסור (טו) דהוי בעין:

כג המין נוקשה אפי' בעין אינו אסור אחר הפסח אפי' באכילה (טז) ואין לשחוק בקארמין בפסח על השולחן שמא יפיר לתוך המאכל (יז) ויאמר:

התמה דין המין שעבר עליו הפסח. ובו ד"ס:

א המין של עכו"ם שעבר עליו הפסח מותר אפי' באכילה:
ב אם עכו"ם מביא לישראל דרוון בפסח והוא המין לא יקבלנה ישראל וגם לא יהא ניכר העכו"ם מותר (א) אחר הפסח דהוי המין של עכו"ם שעבר עליו הפסח אבל אם קבלו ממנו אסור אפילו בהנאה וכן בי"ט האחרון:

ג המין של ישראל שעבר עליו הפסח (א) אסור בהנאה אפי' הניחו שוגג ואם מכרו או נתנו לעכו"ם אע"פ שהישראל מכירו לעכו"ם ויודע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו עד אחר הפסח ויתור ויתננה לו מותר ובכבוד שיתננה לו מהננה גמורה או ימכרנו לו במעות כמכירה גמורה בלי שום תנאי שבקולם ומתנה ע"מ להחזיר לא שמה מתנה והנה פסח המכירה כל המין שרוצה לככור אם אפשר לקבץ לקבץ הכל בחדר א' וימכרו החדר עם המין ואם אינו ירא שפא לא יחזירנו לו ימכרנו בשמור ובדבר מועט פ' מעט ממוך ויכתוב בשמור שאין מתנה אונאה כלל כנל וא"ה ירא לעשות באופן זה שלא יחזיר לו שיש בידו שמור מכירה שמכר לו בדבר מועט ימכר בכסף כל המקח בשוה של החדר והממין וגם יכתוב ברא מענת אונאה ויפקד על זה דבר מועט אוי"ף גא"ב ויכתוב שע"ז קיבל אוי"ף גא"ב וכן ראיתי א"א מ"ו נר"ו היה נהג בזה וצריך שימכרו לו המפתח שיכולו לכנס ולשם ואין להניח שום חותם עליו וצריך שיאמר לו הריני מוכר לך המין עם החדר ולא כהמין עם שאומרים הריני מוכר לך המפתח ואם לא רצה העכו"ם להחזיר אסור לתובעו בדיניהם. ופשוט דאין למכור לממך דאע"פ שהטא ישראל הוא וד"ה שלא ליקח ממנו המין (ד) תיפק אחר פסח רק המין שנעשה אחר פסח. ופשוט הבריי"א היוד"ר ומארי"ץ היוד"ר שימכרו ואם לא מר כב' מאופנים הנ"ל ה"ז עובר על כל יראה ובל ימצא:

ד אסור ליתן בהמתו לעכו"ם להאכילה בימי פסח א"ה יודע שמאכילין אותה המין:

התמה דין המין שנמצא בהנות ישראל וכו':

ויהר

מסנת השלחן

שיש לו מתירין ובה"מ יש להקל שיסיר כלי אהת להצניעה עד אחר הפסח: (יד) בש"ע הגר"ז פסק דאם החמץ שנתיערב נתן מעט בהתערובת כגון המין בעין שנתיערב באותו דבר ע"י בישוש ואין ס' כהרבי לכלול דאז אם היה בהתמין כזית הוא עובר עליו כב' מ"ח. לכן אף שלא היה בהתמין כזית ולא עבר רק מר"ס ע"ז אסור באכילה אחר הפסח ובהנ"א מותר ע"י שזולד שיו החמץ לאיבוד אף שה' כזית בהתמין. ולמכור לעכו"ם חוץ מדמי החמץ אסור א"ל באופן שאין חשש שיקנה ממנו ישראל אחר. אבל א"ל נתן החמץ מעט כולו כגון שנתיערב קמח חמץ בקמח שאינו חמץ ויש רוב התיר או יבש גיבש ברוב התיר באופן שלא ניכר החמץ או מותר אחר הפסח אף באכילה. ולכן חטים מצומצמים שנתיערבו קודם הפסח ולא שחטם קודם הפסח הואיל שהם ניכרים הרי לא נתבטלו ואם המצומצמים אף בהנאה ולא מהני להקל בעין הולכת בעין החמץ לאיבוד. ולמכורם לעכו"ם חוץ מדמי המצומצמים ב"כ אסור שמא יחזור למכורם לישראל אחר. אבל אם המצומצמים אין ניכר כגון שבכא מים על חטים ונתבטלו ונתערבו קודם הפסח ברוב הרי זה תערובת יבש ושכרנו לעיל. אם חמצו עישה משאר או שמרים שעבר עליהם הפסח וכן עישה והוא חמצו עוד. עישה אחרת עד ר' עיסת זו אחר זו עישה הרביעית. מותר: (טו) שמעט אפילו בהנאה ולא מהני פריון ובש"ע הגר"ז הובא בזה שני דיוות והעלה להחמיר אם לא בה"מ: (טז) בש"ע הגר"ז אסור באכילה: (יז) אם אין בו ס' אבל באם יש יותר מס' מותר אף בפסח:

התמה (א) ומכ"ש שאם אינו דרוון והעכו"ם אדם ויתבע ממנו או אם יוכל לדחותו לא ינחמו להניח ואם אי אפשר לדחותו יתנה נעט שאין הייב באחריותו: (ב) אבל צריך לעשות לפניו מחיצה אם הוא כהנה"מ ובית"ס יבשה עליו כלי ואם בול"ס אחרון קרוב למוצאי י"ט אין לחוש. ש"ע הגר"ז: (ג) אפי' רק קמח יום אחרון של פסח ואפי' ברק ויובל. אם הפקדו ישראל חמץ קודם הפסח ואחר הפסח זכה בו ישראל אחר ש"ע הגר"ז. כל עניני מכירת המין נעשה על פי רב מובהק ולכן לא התקתי דברי האחרונים בזה: (ד) יש אוסרין אפילו ספק נעשה קודם הפסח ויש שבר טוב ביודע שנעשה קודם פסח. המין של ישראל שעבר עליו הפסח אסור להאכילו לתבנתו עכו"ם או הפקדו ש"ע הגר"ז:

תנן דין ישראל ועכו"ם שיש להם שותפות. וכו' ח"ס :

א יוהר שרא ללות מהבירו חמץ קודם פסח ולמכרו אחר פסח חמץ :
ישראל שיקבל מעכו"ם רווחים או שכירות חמץ . קודם פסח יאמר לו שיתן לו עובר
שבוע וזאת של פסח מעות או שאר דברים או קמה וזו אם נותן לו אחר הפסח חמץ
מותר מפני שהתנה והוה חלפי המעות והקמת ושרי . וא"ה נותן למשך עשר פרות שטר
לשנה ולא על שבעות ואם יצא באמצע שנה אעפ"כ יתן לו עשרה פרות הנ"ל או שרא יתן לו
כרך נ"ד דמותר אף אם לא התנו עם עכו"ם כג"ל וע"ל בה"ש שבת :

ב ישראל שהיה לו הנר או ברייא היזיר ועשה בו עכו"ם מלאכה שר חמץ אסור לקבל
משנו אפי' מעות רה"ל משתכר באיסורי הנאה ובריעבר אם קיבד המעות מותר ליהנות
מהם אבל אם נותן לו ככרות כיון שדרכו לעולם לתת לו ככרות אסור אף אם קיבד :

ד מותר להשכיר (א) בית לעכו"ם לרדור בו אף בע"פ או בפסח אעפ"כ שמכנים בו חמץ אבל במפרש
לשנה כו חמץ אסור בע"פ או בפסח :

ה אסור לומר לעבד בפסח צא ואכול א"ה יורע שוראי יקח ויאכל חמץ והוא הקדים ריתר
לחטויה רהוי הננוי כשלונו ויותר טוב ליתן לעכו"ם מעות קודם פסח ולא לומר לו ער חמץ
וא"ל נתן מותר ליתן אף (ב) בפסח מעות ולא יאכל המושכר לשנה בבית ישראל משום חשדא :

ו אסור לקנות חמץ (א) לעכו"ם אפי' במעות שר עכו"ם :

ז מה שרוקחין ומעשמי"ך מאלצ"ן מן הרחיים והוא חמץ יוהר או למכור הרחיים לעכו"ם
א"ה רחיים שלו ואם אינו שלו רק פסח משררה א"כ אינו רשא"ל למכור מעשמי"ך לעכו"ם
דהוי דבר שרא בא לעולם רק יתנה בכפר מי שרוצה לשתות יתן קמה מעשמי"ך דגן שאין
בו חמץ אף אם ישתון מאלצ"ן וזו אף אם נתן לו מאלצ"ן מותר וה"ה ביורות שעושין בהם
י"ש וה"ה בשבת טוב למכור ויעשה שאלת חכם :

ח אסור להשכיר חר' לפסח (ד) בלי של חמץ כבשר בו העכו"ם חמץ :

תנא דין הגעלת כלים. וכו' כ"ב סעיפים :

א כלי הרים אינו תקנה לאבד בהם בפסח ע"פ הגערה שאינו יוצא מדופנה לעולם רק משפשפן
(א) היטב שרא יהא חמץ ניכר בהם ומצניעין במקום צנוע שאינו רגוי לידך שם וטוב לסגור
בחדר והצניע המפתח ופושטא שרא יעמיד על גובה הכתלים (ב) דגוי אפי' גבה י' קומות :

ב כלי ומשתמשי' בהם ע"י האור בלא מים כגון שפור ואסכלאות וכיוצא בהם צריכין ליבון
(ג) והליבון ער שיהא ניצוצות נותין ממה :

ג תצובה והוא שיש דה ג' רגלים שמניחין הקיררה עליה וה"ה בברזק התקוע בעץ שמסירין
הקיררה מהתנור צריך ליבון :

מסנתר השלחן

הנ (א) ה"ה בחמה אף שירע שיוליך עמה חמץ אבל במפרש לחמץ אסור ותנור אף כסתמא אסור וכל זה
בפסח או ערב פסח אבר אויה מיס קודם פסח שרי אף על חמץ דהוי הבלעה ושרי . ש"ע הגר"ז :
(ב) ואסור לומר לו בפירוש קמה חמץ ש"ע הגר"ז . הניבוק קצת חולה וצריך לאכול חמץ לא יאמר
לעכו"ם שיתן לחתינוק והוא ישלם רק יבקש ליתן במתנה ואם אי אפשר להשיג במתנה יוכל לשלם אחר
שנתן על ידי השלחן לחתינוק ולכתחילה יותר שרא יאכולנו ישראל אלא יאכולנו על ידי עכו"ם ואם אין כאפשר
ועשה על ידי ישראל קפון וזהוהו שלא יתערב החמץ בבית הישראל ואם מוכרח לחתינוק בביתו יעשה מחיצה
ואם אפשר שיבא בכל פעם העכו"ם להאכיל את החתינוק או שיביא את החתינוק לבית העכו"ם או אסור
לחתינוק את החמץ בביתו : (ג) אפילו שאינו מקבל החמץ מיד העכו"ם המוכר רק העכו"ם שנתן לו המעות
יבא בעצמו לקבל אסור . ש"ע הגר"ז . כשיביאו לישראל חמץ כפסח מחיזה מקום שלא זכה בו עדין ועשה
שאלת חכם קודם שיקבל החמץ כי ויכל לעבור בפי' ושיהי' החמץ אסור אחר הפסח . אסור לישראל שיהי' שומר
חמץ של עכו"ם בפסח דמסתמא לא ישומר בהנם ויש טובת הנאה והוי משתכר באיסורי הנאה . ה"ה בהמתן
שעונה חמץ של עכו"ם אסור לסייע בפני העכו"ם לפרוק החמץ שחמץ'ם ויחוק לו טובה אב' . שאלת חכם בפני
העכו"ם שרי . אם שמים אחר חמץ בהדר של חבירו שמוכר את החרר והחמץ שבו . צריך להודיע ויעשהו שית
למכור . א"ה לו חמץ בדרך או בפסחה והחמץ אין ברשותו ולא ידע בעצמו איך למכור ויך
ועשה על מי חכם : (ד) אפילו שלא התנה בפירוש על חמץ רק יורע שישלם חמץ ורין זה אינו אלא בקריה
בפני שרוצה בהם בקיום החמץ כשנותנו על האש אם לא יהיה בו החמץ תלקקל הקררה אבל שאר כלים
אף לחשכיו קודם פסח שרי כ"ש לעול . מותר להחם חמץ בכלי חמץ לרחיצה אם הכלי מיותר רק לרחיצה
אבל בעומד לבישול אסור שמא יקח לשתיה אם לא ידע ערוא :

תנא (א) אם לא יושפע קודם הפסח ויש מנשות חמץ צריך לשפשפ בחו"מ ואף לאהר דפסח קודם
שישתמש בהם : (ב) כש"ע הגר"ז מיקל בזה : (ג) כלי הרים לא כתיב ליבון אם לא שיחזירום לכבשן :

ד כן הרמים עשה
בכל ראשון וזו
חם א"ה להגדיל
מכר האשון וזו
נבע ראובן כי חמץ
אבן . ה"ה וצריך
ה אם יש מדיקם
ומתקין וצריך
(ה) כמקור הרמים ע
שישקו קט קלוי ע
י מים שמכנים
י חמץ וצריך לזו
יחזיקו שם
ומכין כי שקי
ה חמץ וזו
גב בואת יתכן
ה כל הרמים ע
קראו חמץ
י מי שיש בו חמץ
עשה חמץ
יטו חמץ מעי
נאו נכס שמכר
זו מעטלו וזו
יש בו חמץ מעי

יח השולחנות ותבית שמצניעין בהם אוכלין מערין עליהם רותחין :
יט חזן הכלים מהני הגעלה חוץ מבית שאור ובית הרוסת והוא שנותנין דברים חריפין עם המץ וה"ה כתי שיהיה בו יין שרף וצ"ל מאד : אסור

כ אסור ליתן בפסח שום דבר על התנור בית החורף דשם נותנין קריה של חמץ וה"ה בקאב"ל וצ"ל מאד מאד א"ל שיגעול מבפנים ואם הניח קרוב שיהיה אסור מה שהניח על הנור של תורף ופשיטא עד קאכרי"ש שהם כחופים בבדיל גזיואר"ש וחיישינן לחמץ רק בקדירות גזיואר"ט נוהגין שא' יושב שם שלא יהא בחיפוי שום חמץ :

כא כלי זכוכית לא מהני הגעלה וכן כלי כסף שיש בתוכו גישמיל"ץ ומבחוץ אינו מויק :
כב ברות של י"ן צריך להדיח קודם פסח דשמא נדבק בו חמץ מחמת שימוש ידיים וה"ה העצים שתוחבין בו כלי שתיה של שכר צריכין להרחק לשום בו כלי פסח :

תנב זמן הגעלת כלים . ובו יב"ס :

א יוהר מאד להגעיל קודם שעה ה' ויוהר שלא יהיו הכלים בני יומן פ"י שנשתמש בהם באותו מעט לעת . וכן יקנחם היטב שלא יהיה עליו בעין קודם מע"ד להגעלה וה"ה שיא' יגעיל שום פקעת כלי ב"פ לכן יגעיל בשכבה בפעם א' וה"ה להותן ס' במים נגד הכלי שמגעיל וכן שלא להגעיל כלים שבלועתן מרובה עם כלים שבלועתן מועט רק בחייה אורתן שבלועתן מועטת ושלא לשהות הכלי הרבה וה"ה שישהא קצת במים ושלא יכניס הכלי עד שירתחו (א) המים וה"ה להגעיל היורה עצמה תחילה וסוף וטוב וזהו אף קודם שעה ה' אם אפשר בכל שני א"ל אבל אם מגעיל אחר שעה ה' צריך לזהר בכך אופנים הנ"ל וא"ל אסור ובפסח עצמו ואמ"י ב"ה"ה אסור להגעיל ומותר ללבוץ ב"ה"ה :

ב אם מגעיל בצבת יגנז הכלי בדמקום צבת לא מויק דיקואא דמ"א :
ג ברגעלה צריך שלא יגזרו המים מרתחיהן :

ד שולחנות מרחין יפה וישהא אחר השפשוף מע"ד שלא ישתמש בהם כלל ואח"כ מגעילין ע"פ עירוי ולא ע"י וריקה באויר וה"ה שישפוך בכלי שבישל בו ולא בכלי ששואב ככ"ד דזה מיקרי כלי שני רק אם שהא שם הכלי באותו כלי :
ה אם אפשר להגעיל ג' ימים קודם לפסח אזי יותר טוב :

ו בעל תורה הבקי בהנהגה הוא יגעיל או יצוה הרב לאותו האיש האריך ינהוג בהגעלה כניד :
ז אין להגעה הרבה כלים ביחד תוך כלי א' וההגעילם אמ נוגעין זה בזה ולא מקי הרתיחה :
ח אין מגעילין בחמי מבריא רק אם לא נשתמש בתחילה רק בחמי מבריא :

ט אם הגעיל הרבה כלים ביחד עד שמרוב פליטת הכלים נעשו המים כציר אין להגעיל עוד באותן המים וצ"ל :

י כתי גדול שאינו יכול להכניס תוך כלי אחר מחמת גודלו ירתיה בו המים מלא ויטיל בו אבן רותחת כתי שיעלה הרתיחה עד שפתו והיינו כתי שאין שואבין בו אבד כתי ששואבין בו המים רותחין אין לו תקנה בזה לצד ההיצוין אינו נגעל בזה :

יא כתי ג'פיו צר או שיש לה קנים פ"י הדרים קטנים אין להגעילן :
יב ישטוף במים קרים אחר הגעלה מיר . ובדיעבד אין קפידא אם לא שטף כלל :

תנג דיני ההמים ומחיתנתם למצות . ובו ח"ס :

א המנהג ככתחילה לקנות המים למצות ולא שאר תבואות :
ב אע"פ וקמ"ד של חנויות יש לאסור לאכסם דרומה קצת לחמים וא"א לבודקם ולבררם יפה מחמים ואין לעשות תבש"ל מכל מיני קטניות וה"ה באורז ודוחן :

ג צריך לראות שיהא עכ"פ ששים (א) ברגן נגד רגן שצמח . ולאחות בפסח (ב) יש לאסור אם יש בהם אף א' וטוב להחמיר :

ד המים טוב לשומרן שלא יפלו עליהם מים משעת קצירה (א) ודפחות משעת מחינה . ומצוה

מסגרת השלחן

תנב (א) שיעלו אכבענות . אם הגעיל הרבה כלים עד שגשעו המים כציר אין להגעיל עוד באותן המים :
תנג (א) ואם אין ס' לא להוסף עוד המים עד שיהיה ס' כתב בש"ע הגר"ז דתלוי בזה באם שתבצומהים ניכרים היו לא תבטלו מה"ת ברוב וכמוסוף לכלל היו מבטל איסור אף שהיא קודם פסח ואסור אבל באם שהחמים המצויים על ידי מים ואין ניכר כלל ונתערב ברוב שנתבטל מה"ת מותר להוסף ובה"א כתב שכשנה שדוחק לחמים יש לתירי להוסף אפילו באופן שהם ניכרים (ב) לגיל ס"י תמ"ז ס"י כתב דמותר לאפות בפסח . ועכ"ל נהגו שלא לאפות מצה בפסח אם לא ע"פ שאלת רכס : (ג) דעת הפ"ה דאין יוצאין מצה מצוה כ"א השמר

בשמינין השם
הקט או עור
שבת דוד
הגנין לכך
הגנין שמינין
בארזות אף
מוב דוד ליקר
ח יחד לחמן
הוא סתמם
הגד באוזה
א שוב שלא יקע
החם כן קמ
ב אין יוצאין ב"ב
ס שבע
עוד אב"י יצא ב"ב
הה"ה מים
א יצא המים
לשני ביום ה'
וחת אורו הקנה
המקם ודוא
ב שמינין וכו'
המים בשמינין
ב כשבוין מצה
ש' ח"ה כ"י א'
ג'ים אינו נבון
מח במקום א'
למחצה אם א'
ק אין לספור מי
הם ירו בבת
ויד שור שלא
לפי ענינה ג'
א' לעדים ג'
ג'ים עלו מים
למחצה חס
ח דוד ש"א ופ"ה

ה' ונתן רבים ונתן ענין
נתן קדוה של חן חן
כ"ב שירה אסור מן המע
ויזאיר חושבין נחמין
למפי שם המין
מירין ומחבין אינו מיר
מפאת שמש יום יום
בו כל מן פסח

יבין מ' שישמש כנס
מיר דתעלה הרי שיר
לוח' מ' במים נגד המין
כ"ב מן חן תחילה אסור
כ"ב ונתן וכו' המין עי
דבר אף קדים שנה ה' א'
אופנים תהי ואי אסור
בה' :

ק"ב כלל אח"כ מנעין
לכל ככלי שישאב מבי'
א' :

ק"ב ונתן במעוה נגד
בוה דלא מן דתורה
מבי' :

מ' מבי' אין התעלה עי'
מ' בו כלא וישל בו
ק"ב בו אכל כיו שישאבין

לא שש כל' :

מ' ווא' לבורקס וכו' וכו'
ה' ונתן
מ' כפסח (ג) יש לאסור א'
מ' משעת מצינה וכו' וכו'
ק"ב

התעלה עי' כמות המין
מ' כנס שמשפטים וכו' וכו'
ק"ב מ' וכו' א' מ' א'
לחוסר וכו' כ"ב כנס
כ"ב וכו' וכו' וכו' וכו'
וישאב מן מעוה לאיזה

מן הובחר ליקח שקים (ה) הרשים לקמה של מצה :

ה כשמוכיחין השקים שיש בהם קמה מותרים יותר שלא יתן ע"ג בהמה אם אין אוקף תחת השק או עור עב מפני שנתחכם בזיעת בהמה ואפשר שזיעת בהמה גופה מחכצת וה"ה שטוב להר שלא יתן הרבה שקים זה ע"ג זה אם אפשר משום חימום :

ו נוהגין לנקר הרחיים משום דיומנין נוהגין בהם תבואה לתותה לטות ואף הקמה הראשון נוהגין ששומרים אותו עד אחר הרגל. וה"ה בבית הרחיים שמוחים בו לתותה לא ישחקו באיורו בית אף ברחיים אהרת משום דאבק פורה ומתערב ע"כ טוב לזהר לקנה היטב הכתלים קודם פסח או לככות היטב בענין שלא יתערב נ"ל :

ז טוב לזהר לייך בעצמם אל מקום הרחיים לראות בטוהנת קמחיהם :

ח יזהר לתחון הקמה שלשה ימים קודם הלישה ועכ"פ שני ימים ועכ"פ יום אחד דאם לא מ' הוא מתחכם מחמת רתוהת המחנה וטוב לזהר אע"פ שמרקין הקמה קודם :

תנר באיזה מצה אינו יוצא י"ח. וכו' ב"ס :

א טוב שלא לעשות המצות רחבים מאד דהוי כאשישה ואין זה לחם עוני אבל יראה שיהא הלחם נקי מאד :

ב אין יוצאין בב' לילות ראשונים במצה גזולה דכן כשאופין בתנור א' הרבה כא' יאמרו כל א' כד מי שגזיע כצתי בידו הרי הוא לו במתנה. וה"ה אם גול המים ועשה בו מצות אסור לכרך עזיו אבל יוצא בריעבד דאף כן בשעת השחינה יאמר כן דלפעמים נתחלפין השקים או הקמה :

תנה דין מים שלגנו. וכו' ח"ס :

א וישאב המים בה"ש אחר שקיעת הרמה קודם צאת הכוכבים מעט ולא יקדים ולא יאחר. ולשון ביום הכהרת בין שהם כו' בארות או מעינות או גרות וניחם בכקום קר וניחם תחת אוהו תקרה שהוא יאפה למהר דשכא ישבה והניחם למהר עד שתורה החמה אם לא שהמקום ההוא חם ואם יש לו מקום אחר שלא יצטרך למהר להניסם תחת השמש מותר רק שיהיה במקום קר :

ב בשמולך המים יכסה אותן עד למחר עד שעת הלישה שלא יפול שום דבר וג"כ יסגן המים במגילת נקיה :

ג כשאופין מצה בא' בשבת שואבין המים בה"ש של ליל ו' ואין לאפות מצה ביום ראשון של ח"ה כי אי אפשר לשאוב מים בה"ש דאין יש מכין לחברתה ופשיטא לחוד וה"ה דע"י עכ"מ אינו נכון וכחלילה לשאוב מים לדבר מצוה ומן בה"ש של ליל יוד היה מותר אם היה מיניו במקום א' אך דיש חושש שיתחכם מחמת אור או שיד' ובלא"ש שיהיה מותר לאפות מצה בתוך המועד מהרבה מעמים כדלקמן :

ד לבתחילה אם אפשר יקח מים מהגרות א"ל שגדולים כהפשרת שלגים ושגמים דאסור :

ה אין לשפוך מים שלגו מחמת פת ח"ו או מחמת תקופה רק ישום מתחילה ברוך נקי ולא ישום יוד בברוך לתוך המים שמתמם המים בידו רק יתלנו במשיחה :

ו יזהר מאד שלא ליקח כלי שהיה בו מי דבש או שארי מי פירות שממרהין ההחמין עם מים וע"י הגענה שרי. אסור לשאוב מים של מצות ע"י עכו"ם ומצות של מצוה אסור אף ריעבד א"א לאהרים. נוטלים כלי עם מים מיוחדים למצות של מצוה :

ז מים שלא לנו מותר דבמל חד בתרי וטוב לזהר ואף ברוב יש להתיר רק לבתחילה בשעת שאיבת המים יזהר לשאוב כדי צרכו ולא ישאב אדעתא לערב דבסוף :

ח יזהר שלא יפול קצת מנה על הקמה או על המים וה"ה פלפלין וזנביו וסיד ונענדיך וכרובם

מסגרת השלחן

משעת קצירה וכבר נהגו ישראל להרד בזה ומהדרין לקצור כשקצייין ירוק מעט דאם כבר נתיבש כל צרכו יש לחוש שמא בא עליהם כבר מים : (ד) ואם אין לו חרשים צריך לחתור החפירות ולכספן במים המים ואמר ואם לאו יש לאסור אף קדיעבד וצריך שאלת הכס. המתבר השמיט כבאן איזה דינים וע"כ נתיקם בקצרה. ויצאין חובת מצה כשני לילות של פסח בחמש מינים, חמין, שעורים, כוסמין, שכולת שועל, שיפון, והמכהת בחמים וכל אלו באים לכלל חימוץ והאוכל מהם פת או לייסא כפסח חייב כרת אבל מיני קטניות אין באין לכלל חימוץ ואין יוצאין בהם י"ח מצה. ומתנה כאשכנזי שלא לאכול אותם כפסח אפון (רק אם ירצה לעשות מהם מצה כמו פסחין לאכול שלש חובת מצה) ומותר להשהותן בפסח אם אין בהם תערובת אחר מחמת המינים הנוכחיים ופשוט דמותר להרליק השמן הגעשה מהם אם לא במקום שיש לחוש שיפול לתבשיל אסור. מתי"ל :

14 15 16

שלחן א"ה דיני שבת שלמה

וכרכום ואלו התבלין אף בדיועבד אסורין דוקא אם ניקש בתוכו אבל אם נפל ממעקה וסלקנו כדו נטילה ג"ה וה"ה שאר תבלין יש לאסור :

תנו דין לישת המצות . וכו' ס"א :

א אין לשין בפסח עיסה גדולה יותר משיעור חלה שהיא מ"ג ביצים והומש ביצה דא"א לערך אותו כראוי וכן ישער אותה ימלא בתחילה כלי מלא מים ואח"כ ישפוך לתוך כלי אחר ואח"ו יתן מ"ג ביצים בניגונים לתוך כלי ראשון ואח"ו יתן גם אותו המים לתוך כלי ראשון והמים הנשארים הוא שיעור מ"ג ביצים ומלא כל המים לתוך כלי א' שהיא מלא ואותו הכלי הוא שיעור לקמח ולא גרושה רק מחוקה וגם שלא יהיה החוקה דאו יהיה יותר משיעור הנ"ל ואף שמתחילה לא ידחק רק כשהוא מלא אח"כ אם ירצה לדחוק שלא יהא מלא ג"כ אסור דאו אינו יכוור לזוש בטוב . וה"ה שלא יניח ירו על הקמח שמתחם אותו וטוב שיאמר בשעת מרידת הקמח שעושה דשם מצוה . ובי"מ שאסור למרוד יקח באומר הרעת ולא יקח יותר משיעור הנ"ל ויותר מאד מאד בזה :

תנו דין הנהגת החלה בעיטת מצה . וכו' ד"ס :

א מפני שצריך לדקק בשיעור העיסה שלא הרהבות וטוב למעט לכן טוב לקרב העיסות יחד באופן שידבקו זו בזו כטוב שאם יפרד א' מחבירו יתלשה א' מחברתה ג"כ מעט עיסה ואם א"א לתפריש חלה בעורה עיסה מפני המהירות או שהעיסה קשה ולא יתלשו א' מחברתה יתן כל המצות בסד והסל מצרפן תלה ויגעו ג"כ יחד א' בא' עד כולם ואם אין לו בית קיבור קצת בסל יכסה בבגד ואז הבגד מצרפן :

ב ואם (א) היה בא' שיעור חלה ושכח לתפריש ופריש אח"כ ואפי' צירוף סג אינו צריך הואיל ונתחייב תחילה ואם נטל ממקצת וממקצת עיסות לא לקח צריך ליטור מכל א' (ב) חלה אם נתערבו ולא ניכר וברכה א' יברך עד כולם ג"ל ואם ניכר א' מהם שלא ניקח עדיין נטול מצה בצירוף סל אחר אפיה :

ג יזהר שלא יאפה החלה במדורת ישראל רק יעשה מדורה בפ"ע שלא לצורך לו :

ד הרש עיסה ביי"ש של פסח לא יקרא שם תלה בעודו ע"ה עד שתאפה רק יאמר ע"ה קוב"ץ אסור לאפ"ה ביי"ש שלא לצורך דהא החלה אסור באכילה ופש טא לשרוף דאין שורפין קדשים ביי"ש ואם יגיחנו כך תחמין ויותר טוב ליטור חלה אחר אפיה ואם תפריש יטלנו לצונן וימנענו מלהחמין :

תנת מצוה לזוש המצות בע"פ . וכו' ס"א :

א מצות מצוה לזוש בע"פ אחר הצות (א) ובע"פ שחך בשבת לזוש אחר הצות ויותר שלא יאפה שאר מצות אחר הצות ופשיטא במועד דלא דצריך לזהר בהרבה דברים א"ה אחר זמן אסוריו :

תנמי מקום וסדר לישת המצות . וכו' י"ב סעיפים :

א אין לשין מצות במקום השמש וביום המעונן אסור תחת כל אויר הרקיע דיומא דעובא ממגרת השלחן

תנו (א) אם שכח לתפריש חלה מהמצות בעי"ש יעשה שאלת חכם כי אם היו בכל העיסות שיעור חלה אז אין תקנה לאכול ע"י שישאיר מצוה אחת כי שפא לא ישאר מעיסה אחת כולל ומא' על הב' לא יוכל לצפור ואם לא היו בכל העיסות בשום אחת שיעור חלה רק נתחייב ע"י צירוף יש סבורים שלא יועיל מה שישאיר מעיסה אחת ואין תקנה רק שישאר מכל מצוה תחובה אחת ולהניח במוצ"ש בתוך המצה הנותר וישיל קודם יו"ש מותר לצרפם בכלי ביו"ש ולהפריש חלה ביו"ש כיון שהחייב בא ביו"ש היו כמו שלש ביו"ש דמותר להניח בכלי אחת ויובל להניח מגודש ויכסה בסדין מלמעלה ואם קשה עליו יעשה כן יקח מכלי אחת רק תחייב ממצה אחת ומכלי הב' כיון ממנין תחייב מצות כמו שלש לכל היותר בעיסה אחת דאו אחת בודאי היא מעיסה אחת ואם כבר תפריש משתי כלים יש ג"כ תקנה זו ולהניח בכלי אחת ולהפריש בכלי בלא ברירה רק אם לקח יותר מחתיבה אחת אז יש לספק דכל תחייב ח' מעיסה אחרת ואז קשה העצת הזאת , ואף לתוך לתוך כלי אחת לא יועיל לא יקח צריך לפנות עיסה אחרת ולצרף הכל לכלי אחת ויקח מהעיסה תחילה :

הנה שמיא י"ב
הזון ששם נעל
יש לתר מהחוקין
הוא תיקוב לזוש
די שיענן גממי
שיעור חלה וכו'
ב לא יתור הו
ישער סד
מבטל תחייבה
מקום כבוד
סד והכין , וא
ג אין דהרדוק ל
ד אם התמצה
הכספו פניו
ה יודר ומכתיבה
אחיה מלה
ו אם הורה אז
ז יודר בשחוקין
ח יכנס ממקומו
טלא ויביק .
יודר כך ירום
יא הוא יתן סל
יב יודר טעם
יג הדבר יתן
יד העגלה והח
יז לא יתן תעוין
יח אם העיסה
יט נפחת מתק
כ יתן מים
כא יודר פניו
כב יקח חלה
כג העגלה אם
כד אין מצות
כה אין שיעור
כז יעשה חוקין
כח יקשה אפ"ה
כט סבורים שלא יועיל מה
ל דבריו א"ה
מ דבריו א"ה
נ דבריו א"ה
ס דבריו א"ה
סא דבריו א"ה
סב דבריו א"ה
סג דבריו א"ה
סד דבריו א"ה
סה דבריו א"ה
סו דבריו א"ה
סז דבריו א"ה
סח דבריו א"ה
סט דבריו א"ה

ד אין עושין סריקין המצויירין לציוור כמון היה ועוף או שיר אבר מה שמסרק במסרק שלא יתפח ומה שמנקבין המצות מותר אע"פ שהוא כעין ציוור כיון שאינו מכנין לצוור וקצת נהגו בח"ה לעשות ציוורין ואינו נכון :

ה יהוה לעשות רקיקין רקין שאינו כמחר להחמיץ ופשוטא שאר יעשה פת עבה טפה :
ד אם נמצא במצה קמניות יש לאסור אף (ג) שאין הקמניות מחמיץ מ"מ מעכב האפי' שמפסיק אבל אם נמצא בשום תבשיל אינו אוסר :

תסא דין אפית המצות . וכו' זים :

א תנור שאופה בו חמץ כשיסקרו לצורך פסח ויהר דהסיק שילכו הגחלים עד פני כולם שיהא ניצוצות ניהוין מסנו לכן אם הסיקהו כמה פעמים קודם פסח ולא כיון להתירו לצורך פסח אינו מספיק דשמא לא הלכו הגחלים ע"פ כולו או שמא לא היו ניצוצות ניהוין מסנו כל זמן שלא כיון כדך וטוב המיל קרקע חדש כעובי אצבע דוקא דשמא לא היה הויסק כדינו כניד ואף אם נתכוין בהיסק לצורך פסח לא יאפה באותו היסק מצות או שארי דברים דפסח רק בהיסק אחר וצריך לשהות שיצטמן קצת ואח"כ יסיק שנית :

ב יהוה מאד שלא יקח מצה מהתנור אם פורסין אותה וחושין נמשכין ממנה והוא שלא נקדם פניה ואם לקחה הוי חמץ אותה מצה והמדרה דבהיא שעתא נתחמזה מחמת שהוא מחוסם . לכן ג"ל שאף מצות אפיות כתיקונם לא יחזיר התנור תיכף שידא קשה משום גזירה שלא יעשה ביאותה שחושין נמשכין ממנו ג"כ :

ג בין באכילת מצה בכילה ראשונה בשעת ברכה ובין באכילת האפיקומן לא יישרה; המצה במשקה ולא במים רק מצה לחוד (א) :

ד אם נגע מצה כשרה במצה המוצה בתנור אינו אסור אלא כדי נמילת מקום שהוא כעובי אצבע במקום דיבוקו :

ה כצה שנתחמזה בתנור עד שאין אש שולטת תחתיה אע"פ שאינה דבוקה ממש רק מעט שספק אם קרבו פניה באוהו מקום אוסרין אותה אם נאפית תוך הפסח ומצות אחרים הנוגעים באותו הכפל עצמו צריך נטייה ובצד אחר של אותו מצה אם נגע צורך קריפה . ואם נאפה קודם פסח אם יש ששים במצה נגד הכפל אינו אסור אלא נגד הכפל וכדי נטיילה לפניו מן דכפל וצריך לשרוף אותו מה ששיבר וה"ה אם מצה אחרת נוגעת באותו הכפל צריך נטיילה ואם אין ששים נגד צד הפנימי שדבק עם יחד (ד) שלא מעלה האור שולט ושלמטה מונח על התנור) ויהיה הכל ע"פ שאלת הבה :

ו מצה נפוחה אסורה כולה והוא שהענין עלה למעלה והתחתון עלה דמשה או שתתחן גוף המצה בעוביה באמצעיתה יש לאסור אבל אם ענה עליה קרום עליון כדרך שעולה על הפת בשעת אפיה מותר . ואם נגע מצה אחרת באותה מצה שנפחה אסור כדי נטיילה במקום הנגיעה ואין חילוק אם נאפה קודם פסח או בתוך הפסח וה"ה אם נפוחה באמצע דאינה עולה למעלה רק יש נקב בתוכ' (ב) ואינו ניכר מעבר אל עבר יש לאסור סביב הנקב כדי נטייה א"ה גדול כמאנו האויר או כאצבע . ואם יש בלעולי"ך בתוך הנקב בודאי יש לאסור . ואם שני נקבים בתוך נקב הוששין לאסור כוה :

ז אם קצת ממצה זו מונח על מצה אחרת בתנור קודם אפיתו הוי כמצה כפולה וכן יש לזהר שלא יגעו זה בזה כלל בשעת אפיתו ועודן דחין כי אין האור כולה ובש"ע הגר"ו משימע דאף דימוץ וכל אלו הריגים צריך לשאור לאב"ד ויהר לברוק המצות ולכן כתבתי זאת לירע שצריך לשהות לשאור ואנב כתבתי ג"כ דהין בקיצור גדול :

מסגרת השלחן

שהימצו צריך לשרוף וכבר את הבית שאפנו בו אחר גמר האפיה . מש"ע הגר"ו : (ג) אם נאפה קודם הפסח אסור כדי נטיילה סביבות הקמניות ואם נאפה בפסח יש לאסור כל המצה . ואם נמצא ממין דגן יחבאר בס' הס"ז : **תסא** (א) לזקן או חולה ויכל לשהות במים קרים ושלא ישרה מעל"ע וישרה חתיכות שיהיו ככל אחת כזית ויראה שדא ישרה כ"כ עד שתלכנו המים ואם אי אפשר לו לאכול השריו במים ויכל לשהות במשקה או מרק אבל כמבשלת אין יוצא כלל מש"ע הגר"ו : (ב) מתוך דבוי המהבר נראה דאם ניכר הנקב למעלה ולמטה אסורה כולה אף שאין גדול באצבעו רק כשאינו ניכר אז הצריך השיעור ואין אסורה כולה ובש"ע הגר"ו משימע דאף כי שניכר משני הצדדים צריך שיעור וה"ה כתב דצורך שיעור ויהיה ניכר או למעלה או למטה . כשמסיר ממצה מקום כחפלה או הנפוח יש לשרוף בחוה"מ וביר"ש יצנינו עד חוה"מ לשרוף . מצה כפולה נפוחה שעבר עליה הפסח ונתרת באכילה :

תסב דין מי מותר
א מי מותר
קצת וביד
ב חלב וביד
א על הפסח
ג המה שנתב
הדר ויו צע
ב נמצא המה
ד יש דבר המ
כמש כתיב
נמצא המה בתם
הפסח אבל כיו
סמולו כדי
קו יש דבר המ
תסג אה מותר
תסד דין מי
א המה שלא
תסה דין מי
א כשנתב דב
ח שיבא לה
ב יהוה שלא
ב בשעת המצה
ואם נמצא
תסו דין מי
א לא יתעור
ב כשנתב
לאסור ואם
ג יש על המצה
ד יש מים
הויק השאור
לחוד ודוקא
אסור ואכלו
יש דבר המ
שחור מלח
ד אם נמצא
דאי נתב
ד נמי

תסב דין מי פירות אם מחמיצין . וכו' דים :

א מי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל ואף על פי כן אין המנהג לעשות מי פירות (א) עם קמח ואפי' נקטף המצות בעורן חמין אבל מי פירות עם שאר מים ממתרים להתמיץ מאד : ב חלב וביצית ושאר משקים היו בכלל מי פירות לכן יש ליותר מאד שלא יפול על הקמח או על המים או על העיסה שום ממי פירות : ג המה שנמצאת במי פירות כותר ובלבד שלא נתערב בו קצת מים ויש להסתפק אם נפדה התוך וין צמקין או מע"ד מה דינו וצריך להשאל לחכם בדינים האלו וכיוצא בהן אם נמצא המה באיזה דבר :

ד יש כבר הבלח קודם פסח כחמים שלא יהיו בתוכו כי כשהמח מתלחלח הוא נכנס מעט מעט בחמים ומתחמץ ואם נמצא המה לרה במל בס' משא"כ בפסח דהוי במשהו . ואם נמצא המה בחבית מלח בפסח יש להחמיר שלא להשתמש בכל החבית וישמרנו עד אחר הפסח אבל כרי נטילה כסביו ושלך ואם שמו מהמלח תוך המאכל אין לאסור אפי"כ שמו מאותו כרי נטילה או אסור אף דיעבד אבל אם החמה יבשה שרי אפי"כ יש בני"ט קודם פסח . וכן יש לברור התבלין ושפוטו דשרי בדיעבד אם נמצא בהם חמה והן יבישין רק ויורק :

תסג אם מותר לחרוך ב' שבלים יחד ודיני כרמל עיין בפנים :

תסד דין חרור . וכו' ס"א :

א המנהג שלא לאכול כלל חרור בפסח כמיני קטניות שנוהגין בהם איסור :

תסה דין מורסן בפסח . וכו' ב"ס :

א כשנותנין לבהמה שעורים או חיטים לאכול ויהרו שלא להניח במקום מלוכלך ולא במקום רח שולא לירי חמוץ :

ב יהיה שיהא להבהה העומת בקשין שמא יהיו שם חמים או דגן מחומץ ויתן מעט בעופות בשעת ההבוב ובדיעבד מותר בסתמא ואם ירוע שהיה שם דגן מחומץ אסור אף דיעבד ואם נמצא בקש הנותר דגן מחמץ אין מחוקקן איסור אבל אם נמצא ג' יש לאסור :

תסו דין אם הרוק ורומיו מחמיצין . וכו' ז"ס :

א לא יעוים אדם חמים בפסח הרוק מחמיץ :

ב כשנותנין לבהמה שעורים או קש עם שבלים בראשם ויהר ליתן מעט רק כמה שיכיר לאכול דאם ישאר צריך לבער דהריר מחמיץ אף שאינו רואה ריר :

ג שק מלא קמח שנתלחח מו עת החומה או כותש של עץ אסור :

ד נצר מים על קמח או נתלחח השק יאחו בידו מקום שנתלחח וקשור או יאחו בכת ויריק השאר ואחיו ירקד בין אם הוא רח או נתייבש ואם נפל למיט השק וא"א לאחו ירקד לחוד ודוקא א"ה רח אבל אם נתייבש הלחלוחית לא מהני ריקוד דמפריך ומתערב עם השאר ואסור לאכול בפסח אלא ירקדו וישמרנו עד אחר פסח ואם נתייבש בפסח אף להשהות אסור דהוי כחמץ שנתערב בפסח דכך וכן שהוא מזוהח לא היה מתערב . ובאכילת עכברים יש להחמיר יותר שאף אם אחו באותו מקום ירקדו ויאכל עד אחר הפסח אף במקום שזותר כנ"ל דעכברי רשיעי נינהו ושמא הלכו בכל הקמח והמנהג שעל מצות יאפה מקמח אחר ויעשה ב' דינים אלו ע"פ ש"ח :

ה אם מצא צואת תרנגולים על הקמח ירקד שיהא המלוחלח נשאר ויורוק לחוץ והטעם שאין ראוי לנהוג מנהג ביוזן ולא משום חימוץ כלל דאינו מחמיץ אלא משום הקריבהו נא לפתחך :

ו המה מחמיץ וכן מי רגלים ומי הפה וחתוים והאוזן והעין אבל דים וחלב וזיעת (א) אדם אינו מסגרת השלחן

תסב (א) לחולה ולזקן יש להחיר לאפות מצה הנילושת במי פירות לבד . אבל אין יוצא בה ידי חובת מצה דכל שלא יוכל לכא לירי חימוץ אין יוצאין בו חובת מצה . שומן כהמה או אוזו הוא מי פירות אחר' השיגון דכבר נתייבש המעט מים שבא בעת הדרחה מהחליות , ואם נמצאת חיטה בשומן הן קודם המגן הן לאחר השיגון צריך שאלת חכם . תסו (א) זיעת מים מעצמו או מחמת חום חסוב כמים ומחמיץ :

במסכת שלא
מפני ידור וקפת
מה ענין שם
מגב דהו' שמפיק

יש על פי מלך שיהא
אז כיון לחורו יציר
נעושת נהוין ממו
ושבא אל דיה הדיק
מצת א שרי רבין
סוק שנה :

ממה הוא שלא קטן
תרמשה מכת שיה
שדא קשה טעם נויה
קטן או ישרין המנה

לח קמח שהוא בעני
הרוק משהו רק טעם
הפסח ופעת ארום
עם נגז צורך קימה
אזא עד רבלי וידי
דית נענת באחו המה
למלה חור שול ושלמה

למשה או שיהפ נוח
עליון ברוך שקלה על
משה אסור בדי נטילה
היה אם נפוחה באכילת
היה סבוכה נקב מי נטילה
אפי"כ נאסור , ואם נטי

במטה כמלה וכן חריר
שולם ביוזן וכן ירד
וכן תבתינו ואת ליע
נרול :

א נאפה חום חסוב וכו'
ישו דין ויבאר כפי ס"א :
ויבחי שיהו כלל אחר מים
במס ויבד ידיו ויבחי
אם נטיב חום חסוב ויבחי
החום חסוב חסוב וכו' אפי'
אם נטיב חום חסוב וכו' אפי'
אם נטיב חום חסוב וכו' אפי'

מחמיץ. חמים שבגללי בהכה אינו מחמיץ. מי המרה אינו מחמיץ וא"כ מותר לעשות
ממנה עיסה להפאה:

ז' אם נפל דקף על קמה אסור בכ"ע כניל ר"א לא לפנות באותו רגע שהפסיק לטרוד הדלף:

תסו דין חמים שנפל עליהם מים ותבשיל שנמצא בו חמה. וכו' כ"ס:

א' דגן שנשבע בנהר (א) או שנפל עליהם מים אסור לאוכלו והשהותו בפסח ואם מוכרו וישראל
מדיע לו שזהו חמץ ואע"כ ימכור מעט רשמי ישבה להוריעו וה"ה אם מוכר לעכו"ם
יכבדנו מעט כדי שיכנה קודם פסח אף אם ימכור העכו"ם לישראל אחר. וטוב למכור באופן
שיודע שהעכו"ם לא יגע בו רק יהיונו אחר פסח כניל נ"ל דקמא ומכור לישראל על פסח
ואע"פ שלא נתבקעו אסור כיון דמינה נייחא לכן יזהר מאד שלא יבא מים על חמים או שארי
הבאות כי אז אפי' לא נתבקעו אסורין אף קשהותן. ואם היה מונח בע"ה ונתלחלו כחמת
יודת גשמים כנג מקצת מקומות אותן שנתלחלו אסורין והשאר מותר להשהות משום ספק
ספיאא נכסא לא ירדו ואת"ל ירדו שכא לא נתרמזו אבל לאכול אסור:

ב' חמים שנמצאו בהם מבוקעות אותן שאינן מבוקעות מותרות מפני שהרבה מצוי שבשעת
הגשמים עליונות הגדיש ותחתיותו כחמץ ומתבקע ואין חמים נוגעין באמצעותו כלל:

ג' דגן שבמחורב שאין צריך לניקה ככא דכ"ה בכ"ה דמי ומקבל החמץ אם ירדו עליה' גשמי' וז"ל
ד' תאנים יבשים ורזוזינקעם יבשים המנהג שלא לאכול (ג) א"ל שירוע שנתייבשו בדרך שאין
בו חשש החמץ וה"ה שאר פירות יבשים:

ה' יזהר שלא לאכול בפסח דבש ואפילו מהבורת משום דאתי לאיחופי. יזהר מאד בדבש
שלוקח לצורך מע"ד לפסח שלא יהא קצת חמץ דבוק בכלי הרבש ועכ"פ יסיר מהצדדין
ויקח ככרי גדולה:

ז' צוק"ד קאנדי"ל שמבשלים אותו והוא מתאדם אף להשהותו אסור וטוב למכור (ג) אף צוק"ד
קנ"ה או קאנדי"ש אבל לאכול פשיטא דאסור (ד):

ח' כרכים או וענדי"ן אסור לאכלם מיהו אין אוסרין תעובתן אפי' אין בו ס'. ודבש אם נתערב
אסור אם אין בו ס' נגד הרבש וצריך לכגור בתוך הרכוס. וה"ה פשו"ט וצריך לסגורו
בתוך אפשיטא שאמר להרית א"ל שירוע שלא שרו אותו בשכר:

ה' תבשיל שתבשל ונמצא בו חמה או משאר המשת מיני תבואה אפי' לא נתבקעו רק
נתרככו אסור הפך במשהו ושורפין אותו וכן תרנגולת מבושלת שנמצא בה חמה שנתרככה
שורפין אותה גם הקיירה אסורה והכף שהגישו בה הקיירה ואם נתגווהו תבשיל אדר אסור
ג"כ מחמת הכף ואם נמצא ביום שכיניו של פסח מותר להשהותה עד אחר הפסח ודוקא משהו
אבל חמץ גמור אפילו ב"ש אחרון אסור:

מ' אם נמצאת חמה בקיעו או שנתרככה בעיסה או במצה אפיו' אם נמצא קודם פסח יסור
ממנה כדי נמילה והשאר מותר אפי' במצה אפיו' ואם נמצא בעיסה תוך הפסח או במצה
אפיוה שאפה תוך הפסח או אפה קודם פסח רק שחזר והצמח בתוך הפסח אסור אותה מצה
שנמצאת בה החמה ואחרות מותרות בין שנמצא אפיוה או היה דאמרינן כאן נמצאת כאן
היתה פי' דאמרינן עתה נפרה לתוך המצה הזאת ולא היתה בעיסה מעולם ואף שהחמה היא
מזאה מים ומזוהלת מעבר אל עבר ונראה שהיתה במים ובעיסה אפיוה י"ל שצמח היתה
במקום אחר בלועה ממי' ונפלה עתה לתוך המצה לכן שאר המצות מותרין מ"מ הכל לפי הענין
דאם יש תלות במה דלעולם תוין במצוי בין דהקל בין דהחמיר ולא ימקרו ספק אלא
כשיש תלות בה כמו בה:

נ' דקח מהחבית כרוב בקערה (ה) וחלוצה לבית אחר ושם נמצא חמה עליו יש להיתיר הכרוב
שבתבית דאמרינן כאן נמצאת כאן היתה אבל אם נמצא חמה בתבית אף כרוב
שבקערה

מסגרת השלחן

תסו (א) חמים שכאז כפסיהם לא נשתנה מראיתן מותר' לפסח, אבל אם נשתנה המראה או שהן לחות מכה המים
אסורים לפסח: (ב) אבל אין אוסרין תעובתן: (ג) ואם לא מכר אין אסור אחר הפסח ומותר למכור
לעכו"ם בפסח, ומתן הוא צוקיעו שלנו הדין כן: (ד) אם לא שנעשה ע"פ חזירת ישראל שה' בהפאריקן בית
עשי' והצוקיעקעס או פירות יבשים שניעשו עם צוקיעו כהחוקים לחמץ גמור שבהפאריקן מערבים קמה ויש
לאסור אף התערובת לפי דעת הת"א ובש"ע הגר"ז מתיי התערובת וצריך חקירה בבית המלאכה ולא כל
הפאריקן עושים באופן אחר: (ה) אם הרשה רק מרוכבת ולא בקועה מתיי בש"ע הגר"ן במקום הפ"מ משום
פ"פ דשמא לא שרחה מ"ל וכל זה מיירי שנמצא תוך הציר אבל אם נמצא על הכרוב למעלה דינו כמו שנמצא

שלחן

אה דני פסח

שלמה

פסח

שבקעה אסור דאמרינן שמא היה החמה מקודם לכן בחביות וזה מי שיש בידו עיסה ותוך כמנה מצות ונתן לאחרים ונשאר מצה א' בידו ונמצא עליה חמה אסורים כולם דאמרינן שמא היתה החמה מקודם לכן דרוק במקום למקום לא חוקינן איסורא אבל אם סילקהו למקום אחר ונמצא ע"ג חמה אמרינן עתה נפלה:

יא אם מלגו תרנגולת פ' שרתתיהוה במים להעביר הנוצה אפילו בכלי שני ואח"כ מצא במים גרעין חמה שלמה ובקעה אסור אפילו להשקות דלא הוי אלא חד ספק שמא אח"כ נפלה לשם אבל אם אינה בקועה מותר למכור לעב"ם והוי ס"ס ספק נתמצעה או לא ואח"כ נתמצעה שמא אח"כ נפלה ובמקום דאיכא למיכר שמא נתעכזה החמה בתרנגולת כגון שהיא שברה יש להתיר מכה ס"ס אבל בשאר בשר אין חילוק בין שריפה לשבורה בכ"ע אסור. מיהו אם נתערבו התערובות ויש הפסד מרובה ומגיעות שמחת יש יש להקט בכל זה בספקות איסור דרבנן שהוא משהו ויש להתיר שאר תבשילין שיש בהם תערובות מאותו תבשיל של הבשר או תרנגולת ע"פ ש"ח:

יב (א) אם נשל תוך פיו החיות מצה ותחית תרנגול ואכז שניהם יחד והרגיש שיש דמה ונגל המאכז פסיו ואינו ניכר אם היה בתוך המצה או בהתרנגולת תלינן לקולא שהיה בהתרנגולת ומותר מכה ס"ס שמא עתה נפלה לתרנגולת בצונן ואח"כ שהיה קודם שמא נתעכזה אבל אם נאמר שהיה במצה ע"כ היתה בחוכה בשעת אפיו דאם נפל עליה בצונן היה מתנגלל ויורד לכן תלינן לקולא מכל מקום כדי נטייה אסור מדינא מאותו מצה במקום שנמל החתיכה:

יג אם בישלו תבשיל בקירח וסלקוהו מהכירה למקום אחר ונצטננה ונמצא ע"ג חמה לא כחוקינן איסורא במקום למקום ואמרינן עתה נפלה ושוי:

יד אם נמצא חמה בקועה או לחם חמץ בכלי של מים (ו) ואין בו כדי ליתן טעם שהמים צוננים ובישלו בביתו מים תבשיל או לשו עיסה אם יש לחוש שהיה כבוש לתוך המים מע"כ אכור התבשיל והעיסה:

טו אם הועירו יורה מחובצת בת יומא (ה) ואח"כ ירד לבור אותן המים אסור לשתות מאותו מים בפסח וה"ה קודם פסח אם לא נתבטלו בם:

טז יזהר מאוד להכיר וצפ העוף קודם ההנהוב למתחילה וה"ה הקורקבן דשם יש הטמם מבוקעות ואם נמצא אחר ההנהוב יש להתיר רק ישרף החמה או השעורה דלא חשבי כמע"כ ואע"כ ישאל להם:

יז יזהר מאוד שכך ענייני פסח לא יעשה ע"י עכו"ם. ונ"ל דה"ה ע"י קטנים אסור:

יח אם נמצאת חמה מבוקעת בתרנגולת קודם מליחה די בשמיפה דצונן בלי רוטב לכ"ע א"נ אסור ואם נמצא א"ר מליחה אסור אותה התיכה כולה שנמצא החמה על הרתוכות האחרות נותרת ע"י קליפה קצת ואם רוצה יכול למכור הכל לעב"ם חוץ מאותה הקליפה שיש בה החמה ודוקא כשנמצא כשהיה עדין חמה עליו אבל אם נמצא אחר שנמלח והודת אמיגן השתא נפל דאם היתה קודם לכן היתה נופלת בהרחה ודוקא שנמצא על התרנגולת אבל בתוך התרנגולת וראי היתה קודם לכן. ואם נמצא תוך התרנגולת או החתיכות האחרות שנמלחו עמה אפ"י קליפה א"צ:

יט כרוב או דגים שנמלחו לשם פסח בחביות ונמצא חמה עליהן משליכין אותה שורה נהרד והשאר מוכרין לעכו"ם. אבל אם הציר עווה למעלה ע"ג החמה אסור הכל. ומה שלמעלה מצירי קלפנו מה שנגע בציר והשאר ישהה עד לאחר פסח:

כ תרנגולת צלוייה שנמצא בה חמה שנתרככה בתוך הפסח אסור כל התרנגולות הצלוייות עמה כמות שפור הנוגעת זו בזו כי ע"י הופוך השפור מתפשט מזה לזו ואם לא הופך דינו כאלו במליחה כנ"ל ואם התרנגולת שמינה אפילו אינה נוגעת אחרת הכך:

כא יזהר מאוד לשאול אף שאדה קטנה אפילו נראה בעיניו פשוט להיות ישאל להכחם בכל פרטי

מסגרת השלחן

בדבר מלוח שיתבאר לקמן סעיף י"ט: (1) מיירי שחובא למקום הזה חמה ועכשיו צוננת ואין להתיר ביעוף טעם שמא ה' בוסק ונתעכל אבל כבשר בהמה אסור ואם חובא למקום הזה צונן אף בכשר בהמה מותר. (מש"ע דבר' 1) : (2) וכן דין אם נמצא כבאר מים. אבל אם החמה אינה רק מרופכת יש להתיר ואם נמצא התיכה חת אף במקום שהיו ששה מע"ע צורך המים סינון ואף כסחם בארות סתמיין בש"ע הגר"ז להצריך סינון וכן נהגו כל ישראל: (ה) ואם הורה ה' אינו ב"י מתיר אף באין בו ס' וגם נתעבר בפסח:

14 15 9

פרטי ענין המעשה כי איסור חמץ הוא במשהו ופשיטא באלו הדינים אם נמצא חמץ במים אפילו צוננים ובמליחה ובבישול ובצליה ואף אם התירו החכם פעם א' אעפ"כ ישאל פעם שנית אם יש לו עוד שאלה כי לפעמים יש לשעות דיש חילוק בין נמצא על הבשר או בתרנגולת ומאר מאר אני מוהיר ע"ז כי הוא איסור כרת ר"ל:

תסח שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר הצות. ובו ו' סעיפים:

- א** העושה מלאכה בע"פ אחר הצות משמתין אותו ואינו רואה סימן ברכה לעולם ואפ"ל לעשות בחנם אסור אם הוא מלאכה גמורה. וזה שתכר אסור אפילו אינו מלאכה גמורה אבל מתקן (א) הוא כליו לצורך יו"ט או לאחרים בחנם. וכן מי שכותב ספרים לעצמו דרך לימודו מותר אבל לאחרים אפ"ל בחנם אסור. ואפילו לתקן הצפרנים (ב) אסור ואפילו לגדח ע"י עכו"ם (ג) אסור. וכל המלאכות המותרות בח"ה פשיטא שמתר בע"פ:
- ב** מלאכות גמורות אסור אפילו קודם הצות כל היום ופשיטא שלא יתחיל בתחלה ביד אצ"פ שהוא יכול לגמרה קודם הצות. וא"ה צורך המועד והתחילו קודם עושין עד הצות:
- ג** אומניות אלו החייטין והספרין והכותבין מתחילין ועושין מלאכה עד הצות:
- ד** הובל שבתצר לא יוציאנה אלא יסלקנה לצרדין ואם נתרבה בתצר יוציאנה לאשפה:
- ה** נהגו שלא להקזו בשום ע"מ הוא מה שקורין קע"פ שמעלין ופשיטא בערב שבעות ואף בליל הושענה רבא אסור מפני שהוא יום דין:
- ו** אומרים שאינו אלא לזכרון בעלמא:
- ז** אסור להושיב בתחלה תרנגולת עד בצים ב"יד ואם ישבה ג' ימים או יותר ומתה מושיבין אחרת תהיה כרי שלא יפסרו הבצים:

תסט שלא ליחד בשר לפסח. ובו ס"א:

- א** אסור לומר בשר זה לפסח (א) ואפילו היא שחוטה ואפילו בשר עוף וי"א האסור לאכול אותו בשר שמעון משום שגורא כאלו הקדישם לפסח ונמצא אוכל קדשים בתוין רק יאמר בשר זה ליי"ט אבל דבר שאינו מין בשר מותר לומר לפסח ולא אמרינן העל המי פסח קאמר. וכן מותר לומר על הדים דלא בני שחיטה הן:

תע שהבכורים מתענין בע"פ. ובו ב"ם:

- א** הבכורים מתענין בע"פ ואפילו בכור מאם והבא אחר נפלים (א) צריך להתענות ונקבה בכורה אינה מתענה. וכשאב בכור אם גם הבן בכור או אמו מתענה אם אינה מינתק או מעוברת או בכקום צער ואם אין האב בכור הוא מתענה בשביל בנו מיהו אם התענה אמו פעם א' צריכה להתענות עבורו עד שיגדל (ב) דכל קמן שהתחיל אביו לשקול ע"י שוב אינו פוסק. ואם חס ע"פ בשבת יתענו ביום ה' ויכולין לעטום מעט קודם הבדיקה דאר"כ יברקו במהרה מפני שקשה לו התענית או יצוה לאתר לברוק:
- ב** הבכורים אמורים לאכול אף על סעורת ברית (ג) מיכה זולת בעלי ברית וסגוקים ואבי הבן כותרין לאכול וכן אם אין מנין בלא הבכורים ויתענה קודם ערב פסח:

תעא בערב פסח אחר שעה ו' אסור לאכול פת. ובו ה' סעיפים:

- א** מיעשה שאסור לאכול חמץ אסור לאכול ג"כ מצה ואף כל י"ד אסור (א) כרי שיואכך מצה בערב ותיאבון אפילו מצה כפולה ונפוחה דאנן מחמירין אסור דשמא מצה היא אבל מעט מסגרת השלחן פירות

- תסח** (א) פ"י אם הם קרועים אבל לא בגד חדש: (ב) הח"ה התיר באם שכה לישול קודם הצות: (ג) בשיע הגר"ז וח"ה התירו:
- תסט** (א) אבל על פסח מותר (ש"ע הגר"ז). אין נכון לומר כמה מורה יש בעשיית הפסח. כשצולין הורוע וזה שרא יאמר לפסח כי אז אף בדיעבד יש לאסור:
- תע** (א) אם הוא בא אחר נפלים רק מאם אבל האב יש לו ביום אין צריך להתענות ש"ע הגר"ז. אם יש לאב א' שני בכורים משחי נשים התענית עולה בער שניהם: (ב) ואם היא מינתק וכדומה תעשה התרה. הבכורים שמתענים יאמרו ענוו בש"ת. ש"ע הגר"ז: (ג) במדינתנו מקילים בסעודת מצוה ורבים בסכנות שעוש ומצויא את הרכים בזה אין להם על מה לסמוך רק מחמת שהריו חלוש אין למחות במי שיוצא לתקל:

היה זה אצל המלך
ביום שבת ויש
בית המדרש

וביום שבת
בבית המדרש
אשר היה
בירושלם

ביום שבת
בבית המדרש
אשר היה
בירושלם

ביום שבת
בבית המדרש
אשר היה
בירושלם

ביום שבת
בבית המדרש
אשר היה
בירושלם

ביום שבת
בבית המדרש
אשר היה
בירושלם

ביום שבת
בבית המדרש
אשר היה
בירושלם

ביום שבת
בבית המדרש
אשר היה
בירושלם

שלח

איח דיני פסח

שלמה

צ

ידות וירקות מותר לאכול והיה בשר ודגים ואף אחר שעה עשירית. והיה שלא להאכיל לקטן שירדע מה מספרים מציאות מצרים:

יגד מאד שלא לאכול פת של גוים (ב) בע"פ דהא כל השנה אינו אוכל הוי כמו נדר קצת: בן אין אוכלין חרות בירד וביום א' כרי שאכל מרור לתיאבון וכן אכילת מצה ביום א' מבעשין קצת מה"ט:

מצה שנאפה בתקופה ואח"כ נתפררה ונילושה בשמן ודבש ועושוין מזה האקוי"ש אמר לאכול בירד אבל מפוררת ונתבללה מותר (ג) לאכול ומכרך דהוי מעשה קדירה ונימט ומכרך במים אם אין בפירותין כו"ת:

מצה דרחוק ונגלה בכך עיי"ש כמו בשבת וללבוש בגדים נאים. ואחר מנחה יעסק בדיני קרבן פסח:

העב דין המיכה וד' כוסות. ובו י"א טעמים:

היה שוחטו ערוך מבע"י קצת כדי שייאכל היכב משתחשך ולא יקדש קודם צה"כ: יסדר שוחטו יפה בכלים נאים כפי כחו ואף שבכל השנה טוב למעט בכלים נאים זכר לחורבן חוץ מליל פסח ויזכין מושבו שיהא בהמיכה (א) דרך חרות עד צד שמאלו וזא עד צד ימינו שרא יקדים קנה לוטש. וה"ה אישר בשמאל כל אדם: עוד כשמטיב עם רבו שישול רשות להטיב אצל שוחטו:

ד כל מי שצריך המיכה ואינו מסוב באותו אכילה ושתייה לא יצא לכן צריך לחזור לאכול ולשתות נכ"ן אם לא הטיב באכילת מצה או ב' כוסות (ב) הראשונים יחזור וישתה ויאכל כרא וברכה דעל כוס השני א"צ לברך אם היה בדעתו לשתות בנתיים. וב' אחרונים אין לחזור ולשתות דאו הוי צריך לברך והוי כמוסף על הכוסות ולכתחילה יאכל בהמיכה כל הסעודה: ה' ישתה ד' כוסות על הסדר בהספק האגדה (ג) בנתיים:

ו שיעור הכוס שיחזיק רביעית והוא ביצה ומהצה וצריך לשתות כולו ואם דוחק בין סגי ברובו ואפי' הכוס גדול צריך לשתות כולו או רובו כג"ל. ואם צהא בין החילת שתי' לסוף רוב כוס יותר מכדי אכילת פרס לא יצא וצריך לחזור ולשתות אף בכוס' אחרונים ואם שהא בכדי שישתה רביעית בב' כוסות ראשונים צריך לחזור ולשתות ובשני אחרונים לא ישתה ולכתחילה ישתה רוב רביעית או כוס בבת אחת. ונ"ל אם שתה רוב רביעית בבת א' אע"פ שאינו רוב כוס בבת א' ואח"ז הפסיק עד שתית רוב כוס א"צ לברך ולשתות שנית בכ"ע:

ז אף אם היין מוקד יהרוק א"ע לשתות בד' כוסות כשיעור הג"ל ובעויה אין נוהרין בזה כלל הנשים והקטנים שאין שותין רוב רביעית רק מטעמין:

ח כו שאין לו יין רק על ד' כוסות ישתה כולם בצמצום השיעור הג"ל בלילה הראשון דכ"ל שני הוא משום פיקא דיובא דאנן בקיאיין בקביעא דירחא:

ט אפי"ו עני המתפרנס מן הצדקה מוכר כס תו ומלבושו או לזה או ישכור את עצמו בשב"ד ד' כוסות של יין ואם אין יין מצוי עכ"פ טוב קעשות יין צמוקים:

י הנשים חייבות בכל מצוה הנהוגת באותו לילה ואף לספר ביציאת מצרים וצ"ל בזה מצד ותניקת שהגיעו לחינוך מצוה ליתן רכל א' כוס (ד):

יא אין לוקחין דג' כוסות כוס שפיו צר שאז לא יוכלו לשתות רוב רביעית כאחד. וכוס של קיורוש ושל בה"מ בלא"ה אין לוקחין כדעיל:

אם

מסגרת השלחן

תע"א (א) יש נוהגין שלא לאכול מצה מר"ח ניסן: (ב) פ"י אף שיש דוחק לפת ישראל: (ג) רק עד שעה עשירית אבל אחר"ה אמר. יין בע"ט לא ישתה אבל הרבה מותר ועכ"ז לא ישתה עד שישתכר ויבטל לעשות הסדר:

תע"ב (א) אכל ויב"ב בחמיכה אם נהג שעה אחת אכילות קודם הרגל אבל אם לא נהג כלל נוהגין שלא להסר והקטנים וכל לילוב"ש נשים נהגו שלא להסב: (ב) כשי"ע הגר"ז פסק דכוס ראשון ג"כ לא יחזור לשתות משני ספק בריבא אם לא שכוין קדם ברכה לשתות בין כוס ראשון לשני (ג) (יאם שתה הו" כוסות זה אחר זה לא תשתי לו רק לכוס א'): (ד) וכן להכנס באמירת הגדה. מצוה לחזור אחר יין ארום אם אין הל"ב ששוכה ממנו. אם אין לו יין מו"י יקח יין צמוקים ורק עיני"שה מצמוקים מוכים שיוכל לחתוש מהם מעט משקב ע"י כתי"ש בלא תגינת מים ואם אין יין צמוקים יקח דמר מדינה מי דבש שנעשה כדרך משקה:

51 14
9

תענה יתר דיני המצבה . ובו ז' סעיפים :

א אח"כ יסוד דיו ויברך על נפ"י ויאהז המצות בידו כסדר שהניחם ויברך המוציא ואכילת מצה דבעינן שהיא רחם משנה שלימות לכן יקח כז' ג' בידו דא' מהם פרוסה . ואחר זה יבצע מו-שלימה העלונה ומתפרוסה כוית מכל א' ואוכלם יהי ב' זיתים הנ"ל ומצוה מן המובחר בבלוע כוונה ויאכלם בהסיבה ואח"כ כוית מרור ויותר מאד לאכול מרור כוית שהוא חצי ביצה ויותר החילה שגא יהא לו מרירות כ"כ שישרה החילה במים ולא מע"ל כנ"ל וישקעה כולה בתרוסת ולא ישאה בתוכו שלא כבשל טעם כרירות כלל ויברך על אכילת מרור ואוכל בלא המיבה ואח"כ יקח מצה ג' וכורכה עם עור כוית מרור (א) ויהיה במצה ג"כ כוית ואומר כן עשה הלל ואוכלם בידך בהסיבה ויותר מאד שגא דובר מה שאינו צורך אכילת מצה ומרור בין החילת ברכת מצה ומרור עד סוף הכריכה משום דגהילל הוא עיקר מצוהה וצריך ברכה :

ב וכתחילה צריך ללעוס הכוית מצה שיהא טעם מצה ובריעבד אף אם בלע א"צ לתזור ולאכול אבל בלע מרור לא יצא דטעם מרירות בעינן וליכא :

ג אם שהא בנתים באכילת מצה צריך שלא ישאה יותר מאכילת פרס והוא ג' או ד' בצים באכילת מצה ושהוא מצה כנ"ל ויצא אע"ז דמצות צריכות כוונה לצאה באותו מצוה על ידי אכילה א"צ כוונה הוא"ל ונ"גה מהן וא"ל שלא ידע א' מב' אופנים הנ"ל לא יצא :

ד אבל כוית מצה הוא נכפה ר"י בעת ששטוה ואח"ז תרפא באותו לילה צריך לתזור ולאכול :

ה מתחילת אכילת כוית עד סוף . וכתחילה יבלע ג"כ בפ"א כנ"ל :

ו אין חיוב באכילת מצה אלא בלילה הראשונה ובליל שניה ובשאר יו"ט מחוייב לאכול פת ויצא אף במצה מבושרת :

ז נהגו לעשות מצות מעושרוהו והוא מ"ג ביצים וחומש ביצה בצמצום לסדר ועושוהו בהם סימן ירדע איזה הראשונה ושניה ושלשית ואופין אותה כסדר ומניח על הקערה כסדר הראשונה עליונה ואם נשברה א' מהם לוקחין אותה לשניה פ' לאמצעי דבלא"ה פורסין אותה לאפיקומן אבל נהגו לעשות ג"כ ספיקות והם נקראים מצוות ועושוהו כן כב' ליות ואין נהגין מאלו דעכו"ם . ואם בני בית מרובין ולא יספיק מעושרוהו ג' מצות שיהא כוית לב"א בהמוציא ובכריכה ובאפיקומן ועשה עוד כסדר הזה ג' מצות לכל לילה הראשונה ושניה . ויכרר גם לפני א' מהמסובין ויהיה רק מעושרוהו כנ"ל :

תענו מנהג אכילת צרי בליל פסח . ובו ג' :

א נ"ו שלא לאכול צרי בליל פסח ואפירו בשר ע"ז דיטעו רומר בשר בהמה הוא ויאמרו שאוכל פסח בהוין ופשיטא שהצווי כילו כא' דאסור . וה"ה בבישורו ואח"כ צלאו בצ"ל קרר דאסור מפני מראית עין ולצורך חוקה יש דהקל :

ב יותר מאד מאד לאכול אכילת אפיקומן ושהיא מתאוה לו לאכול ולא יאכל אפיקומן עד אכילה גמה אף שהפסח היה נאכל על השובע והוא זכר דפסח מ"ט צריך שיהא מתאוה לאכול ושלא יהא עריו נטורה ואם קץ במאכזו אינו יוצא כלל וצ"ל מאד כזה :

ג בשאובלים בצים בליל פסח יכוין פסח שאכל וזכר לאבילות שליך מ' באב נקבע בליל פסח וגם שזוכרים שהיו אוכלין פסחיהם ועתה נחרב בית המקדש :

תענו דין אכילת אפיקומן . ובו ד' :

א אחר כל אכילה אוכלין מחצי מצה שהוא תחת הבר וטוב לאכול כשני זיתים בהסיבה . א' זכר דפסח וא' זכר למצה הנאכלת עמו ועכ"פ חצי ביצה בהסיבה ויותר לאכול קודם חצות וגם גמר ההלל יהיה נזהר לאמרו קודם חצות והטעם דהפסח אינו נאכל רק עד חצות לכן לא יאכלו ג"כ אפיקומן רק עד חצות :

מסנתר השלחן

הענה (א) ויטבלו בתרוסת וירקס כפוי המצה והמרור ולכתחיל"ה יבלע בכת אחת כוית מזה ומזה ואם קשה ע"ש יבלע טעם משינה בכל פעם עד שישלם לשני' :

לפסח וכו' ויברך על נפ"י ויאחז המצות בידו כסדר שהניחם ויברך המוציא ואכילת מצה דבעינן שהיא רחם משנה שלימות לכן יקח כז' ג' בידו דא' מהם פרוסה . ואחר זה יבצע מו-שלימה העלונה ומתפרוסה כוית מכל א' ואוכלם יהי ב' זיתים הנ"ל ומצוה מן המובחר בבלוע כוונה ויאכלם בהסיבה ואח"כ כוית מרור ויותר מאד לאכול מרור כוית שהוא חצי ביצה ויותר החילה שגא יהא לו מרירות כ"כ שישרה החילה במים ולא מע"ל כנ"ל וישקעה כולה בתרוסת ולא ישאה בתוכו שלא כבשל טעם כרירות כלל ויברך על אכילת מרור ואוכל בלא המיבה ואח"כ יקח מצה ג' וכורכה עם עור כוית מרור (א) ויהיה במצה ג"כ כוית ואומר כן עשה הלל ואוכלם בידך בהסיבה ויותר מאד שגא דובר מה שאינו צורך אכילת מצה ומרור בין החילת ברכת מצה ומרור עד סוף הכריכה משום דגהילל הוא עיקר מצוהה וצריך ברכה :

91 9

שלחן

א"ה דיני פסח

שרמה

ראשונה של ק"ש ואם קראו ק"ש בב"ה ביום ולא בצ"ח יקרא כל ג' פרשות ולא ינעול דלת בברית חוק א"ל ששביח הזקא והראות שהוא כול שימורים:

ד כל דין ליל ראשון יש ג"כ בליל שני:

תפב מי שאין לו מצה שמורה עיין בפנים:

תפג דין מי שאין לו יין וכו' ס"א:

א אם אין לו יין יכול לעשות ד' כוסות במשקה שקרוין מע"ד ובשעת הרהק שא"ז אף מע"ד ופשוטא יין צמוקים שאין לו יכול לשתות לאקריו"ץ או עפ"ל טרייניק . ומי שאין לו אלא כוס א' יקח אותו לקידוש ואם יש לו ב' נבחה"ם ואם י"ל ג' לג' כוסות ראשונות:

תפד מי שרוצה לעשות הסדר בהרבה בתים עיין בפנים:

תפה דין מי שנשבע שלא לאכול מצה עיין בפנים: תפז וכו' ד"ס:

שיעור כוית הוא הצי' ביצה לחומרא כגון כאן לאכול מצה ומרור וש"ד: ויאכלנו ביחד ולא מעט מעט כרדע"ל:

צריך למעך הלל האויר שבין הורק ושער שיעור כוית בירקות עצמן ולא בחלל שביניהם: וה"ה אם יש חלל במצה באופן שאינו חמץ כגון שאינו ניכר מעבר וקמן שישער בלא זה:

תפז סדר תפלת ערבית של פסח . וכו' ד"ס:

א אם מצה בתפילת י"ט וחתם מקדש השבת ונוכר תוך כ"ד וחזר ואמר מקדש ישראל והומנים יצא בכ"ע אף אם לא נזכר ע"י שהתחיל רצה . אם הזכיר של י"ט באמצע (א) יצא מ"י אם הזכיר באתה בחרתנו וביעלה יובא וה"ה אם לא הזכיר יו"ט באמצע אם חתם מקדש ישראל והומנים יצא:

ב בשבת של יום א' של פסח א"א ברכה א' מעין שבע אף שאומרים בכל יו"ט שחל בשבת והמעט שהוא משום מויקח והוא ליל שמורים:

ג יו"ט שחל בשבת (א) כזכרון של שבת ביעלה יובא אף שאין הדין כן בשבת ר"ח וה"ה בבח"מ בשבת יו"ט א"צ וא"ל הזכיר אף בתפלה א"צ לחזור . וה"ה אם לא הזכיר של שבת באתה בחרתנו או שמעה ולא הזכיר יום המאורע אלא של יו"ט אחר למשל בפסח את יום הג' השבעות הוה והזכיר ביו" א"צ לחזור ויצא:

תפח סדר תפלת שחרית של פסח . וכו' ב"ס:

א גומרים הלל כב' ימים ראשונים של פסח והפסקה נחבאר דע"י שהלכות ר"ח:
ב דין פוסקין מזהובי הגשם נחבאר דע"י שהקהל פוסקין במנחה . ואם אחר א' ההתפלל מוסף עד שכבר התפלל הש"ץ בקול רם אינו אומר אף הוא משיב הרוח אף שלא שמע כפי ש"ץ מאחר שכבר התפלל הש"ץ בקול רם ולא אמר כנ"ל:

תפט דיני ספירת העומר . וכו' י"א סעיפים:

א בליל שני של פסח אחר תפלת ערבית מתחילין לספור העומר וסופרין מעוכב לכתחילה ואם שכח לספור הולך וסופר כל הלילה בכרבה ואם שכח לספור כל הלילה סופר ביום שלאחריו בלא ברכה ושאר ימים בברכה אבל אם לא ספר אף ביום יש לספור בשאר ימים בלא ברכה (א):

ב יאמר היום יום א' בעומר ולא יאמר שהיום וצ"ל ולא יאמר ג"כ לעומר:

ג נשים פטורות מספירת עומר דהוי מ"ע שהומן גרמא אך שוויו עליהו חובה ונ"ל דעכ"פ לא יברכו דהא בודאי ימעו ביום א' ולא יודעין הדין ועוד דהא אינה מבינה מה היא סופרת ומגדרת השלחן וביה

מסגרת השלחן

תפז (א) כרה"ח הזכיר הגר"ז פסקו דכאם לא הזכיר של יו"ט בחתימה אף שהזכיר באמצע , או שהזכיר בחתימה ולא הזכיר באמצע יחזור לאתה בחרתנו אם לא עקר רגליו ואם ע"ר והזכיר של יו"ט יצא: (ב) יו"ט שחל בשבת צריך להזכיר של שניהם באמצע ובחתימה ואם חתם רק באחת דעת הדה"ח דיתוויר ודעת ש"ע ש לא יזכיר אלא יחזור . אבל אם לא הזכיר באמצע של שבת והזכיר בחתימה יצא . ממנינו שלא להזכיר של שבת ביעלה יובא . אין מקדשין בבית הכנסת בשני לילות של פסח:

דיו אבא אקמין בלא
ב"ה אקמין וחזר וזכר
שבת יקלה ויבא ויזע
מבש עיניו ויזע ויזע
ויבך ומצ"א ויבך ויזע
דלת והוא ששה נ"ב
וני שמה רק משעל
חין כנה שחוב לו
כל חלק סעודה או
מ"א ס"ב
הוא שישן בחך א"י
דע"י מלך ונע"ל לא
ע"י וז' ורע סעודה
היה רדיו ויזע ויזע
לארץ בשביל החו"ט
ויבך והוא נקרא ע"י
זכרם שחך מ"א
שוא כל' ב"ה אורי
כוכב ישתב אורי
ב"ר ברה ארונה ויבא
מ"י
כסום והו כו"ט ויזע
כסום ואחרת נב"ה

שלחן

איזה דיני פסח

שלמה

צב

אם ירצה להתענות . ואם יש חתונה או מילה בשבת יברכו כמנהג אחר קריאת התורה :

תצנ דינים הנהגין בימי העומר . ובו דים :

א ואין נושאין (א) נשים ולא מסתפרין בין פסח לעצרת מיהו בליג בעומר בעצמו מותר . ולא מבערב והי"ה שעושין החופה וגושאין בליג בעצמו . מיהו אם חל ל"ג בעומר בא' בשבת מותר להתפר מע"ש לכבוד השבת . וסגד ומוהד ובעל ברית פי' אבי הבן מיתר ההסתפר לכבוד המילה והטעם שנהגו איסור מפסח עד עצרת בדברים הנ"ל משום שבאותן הימים מהו

ולעשות שידוך מותר בכ"ע אף באותן הימים וגם לעשות סעודת אירוסין . ורקודים ומתולות שרשות יש לאסור וג"ל דה"ה סעודת סיום מסכת מותר באלו הימים :

מרבים קצת בשמחה בליג עצמו וא"א : תהנון ואין מתענין בו :

אסר לעשות מלאכה אחר שקיעת החמה ואיך מפסח ועד עצרת א' אנשים וא' נשים (ב) :

הצד סדר הפלת חג השבועות . ובו מים :

מאחרין להתפלל תפלת ערבית בשבועות שתהא הספירה שבע שבתות תמיכות : ויהר כאר להיות ניעור כל הלילה בשבועות עד הבוקר בלימוד וכפי שגדפס ואין לכוך אצ בבוקר ענטי' ואין כבדך על מלית קמן כנ"ל בהל' ציצית . ולענין ברכת התורה או שיהיה שושמע מאחר או משין או שלא ילמוד תחילה ככל משואיר היום עד שיאמר אהבה רבה וע"ל . ואם קרא ק"ש קודם צה"כ יאמר ג' פרשיות לצאת עבור ק"ש :

אסור לשמוע ממנו א"ל בריל טבידה :

וזהר מאד שלא זומר אקרמות אחר שבידך ברכת התורה אף אם יקרא מתחילה פסוק א' רק יקרא קודם ברכת התורה אף ביציב פתגם שאומרים ביום שני ונהוג כן :

א"א תהנון ואין מתענין מ"ח סיון עד אסרו חג :

נהגו לשטוף עשבים בבתי' ובבתים ובר' לשמחת מ"ן תורה ונוענין ג"כ אינות בבה"ש (א) ובביתו שיוכור שבעצרת נידון על פירות האילן והתפלל עליהם :

ז' יוהר מהו לאכל דבר מה מחלב ביום הראשון חממת הרבה . טעמים בנגלה ובנסתר והא' מהם שבאותן שבעה שבועות היה לראש שבעה נקיים וזגמת אשה המטהרת מנדתה יודיע שדם נעכר ונעשה חלב והיינו סיון לחמישים) :

ח יקח לחם של חטים ג"כ למאכר חלב ואח"ז יאכר בשר בכסודתו בלחם אחר ריש לאסור לאכול עם אותו פת שאכר עם חלב וזה רמז לב' לחם שהיו מקייבין ביום הבכורים וא"ו וזכה לשתי שזוגנות :

ט וי"ר מאד שלא להריח קודם י"ח מאותן עשבים שמויחן להריח בהם משום שאינו יכול לבדך אז דאסור להפסיק מ"ש עד סוף י"ח רק יברכו קודם ב"ש ויכוונו לצאת כל אותן התפלות וטוב שלא יריחו אלא אחר תפילת י"ח :

נשגם בעזרת עושה גרוכות ונפלאות . הלכות שבועות :

בעזרת המזב והמטיב . אתחיל הלכות יום מוב' :

תצנה איזה מלאכות אסורות כ"ט . ובו דים :

א כל מלאכה האסורה בשבת אסורה ב"ש חוץ ממלאכת (א) אוכל נפש וחיוץ (ב) מהצנאה והבערה וכן מסשרי אוכל נפש שלא היה אפשר לעשותם מאתמול . ויש מחמירין אצ"ו באוכל נפש עצמו כל שאינו מפוג מעם כול אס היה עושה מעיטס מיהו א"ל עשאו מעיטס ויש בו צורך י"ט מותר לעשותו ע"י שינוי :

מסגרת השלחן .

חכנסת מי יוקבל עליו להתענות ואין מברכים עד שתכלה תודש ניסן ותשרי ובשבת שחל ראש חודש חשון א"י סיון ג"כ אין מברכים ובדחה התענית עד אחר שבת הבא :

הצנ (א) יש בזה מנהגים שונים : (ב) האכשים עד שיספורו והנשים שאינם סופרות אפשר כל הלילה . ש"ע הגר"ג :

הצד (א) הח"א בתר דרגו"א בישל מנהג זה . אין להתענות תענית הלום בשבועות . ש"ע הגר"ג :

הצ"ה (א) אף שהמלאכה אינה לאכולה רק לצורך הגאת הגוף ורק שתהיה שוה לכל נפש : (ב) גם הוצאת והבערת לא הותר רק לצורך כשר כל המלאכות . דיני הוצאת יתבאר לקמן כפי' תקי"ח ודיני הבערת כפי'

14
15
9

ויחיה שוב למצור בלשון
ביום י"א ואם שעת כתיב
ובשבת יום אף כהחודש
ביום יחוד ויחוד כענין
כשר לו חום כר וכן אלא
כשר לשון שתיבת לו חום
ביום חני עשה חסד אבי
עובד
אף אף או ריע כל
א
ביום חני צדק חודש וכן
אמר ה' א"ע חודש וכן
כשר ה' ואח"ז א"ל (ו) ר'
הבירה וכשר יום חני
אמר עניו כמשיא וכתב
קודם יקודש אבה חסד
עד ליל ב' של חני
חודש כמספרם שיהא
דבר המעטיר ולעטור
התעורר כל ג' התורה
במה נהנה הנין
ולא בקץ ששאל
ל' שנים מנהג
אמר האש על
זה התענית עד
א
ה' שנים (א) שיעור
כשר חסד אבי
ל' של חני
כשרינות

שִׁסְרַת אֲפֹשֶׁר יֵשׁ דְּהַקֵּל וְיִוְתֵר מִוֵּב לְיוֹתֵר לְמַעַן הַלֵּל קֹדֶם יוֹם :
אִם נִקְרוּ בִשְׁרָזָן וְרֹאיוּ לְאִבְלֵהָ רַק שְׁלֹא מִתּוֹת מוֹתֵר לְחֵרֵת בִּישׁ אִם יִמְתֵּן עַד אַחֵר
יֵישׁ וְיֵהֵא אַחֵר ג' לְשִׁחְטוֹתָיו . וְגַם דְּמִוֵּב לְעִשׂוֹת בִּישׁ אִם לֹא יֵהֵא אַחֵר ג' יוֹמִים :

תְּקֵא עֲצִים הָאֲסוּרִים וְהַמְּתוּרִים בְּיוֹמָא . וְכוּ גַם :

א וְיִוְתֵר מִאֵד רִבְקָעוֹת עֲצִים קֹדֶם יוֹם אִף מִה שְׁצִרְךָ לְחֻלְיָהּ וּפְשִׁיטָא לְבַקְעוֹת עֲצִים
קָמְתוּם דְּהוּי כְּמִתּוּן . וְיִכְנִים הָעֲצִים לְחֵדֵר שְׂמוּקָא וְיֵהוּי גַם מְכֻנְסִים וְלֹא מְפֻזְרִים דְּהוּי
כְּמַעֲמֵר . וְלִוְקָת מִה שְׁלֹפְנֵי פִי שְׂיוֹתֵר קְרוֹב לְתַנּוּר וְתֵהֵי כְּסִגְרַת הַתּוֹךְ תְּחוּם שַׁבַּת . וְטַעַם
דְּמִגְנָב הוּי ת לָרֵה דְּמַעֲמֵר אִם הֵם מְפֻזְרִים וְלִכֵּן אִיֵּה בְשֵׁרֵת אֲסוּר אֲפִילוּ מְכֻנְסִים דְּמִתְקַף
בְּמַפּוּר וּמְפֻזֵּר הוּי אִפִּי בְּרַחֲמֵי מַעֲמֵר וְגַם דְּהוּי כְּמוּ שְׂמִגְנָב מִמְּקוֹם גִּידוּדוֹ וְאִם אֵין לְחֵדֵר
מְסֻגְרַת הוּי כְּמוּ שְׂרֵה רַבֵּן יֵשׁ דְּהַחֲמִיר וְאֵין חִלּוּק בֵּין גִּידוּלִים לְקַטְנִים . וְאִם אִיֵּי מְסֻגְרַת לְחֵדֵר
יֵישׁ לְהַתִּיר אִיֵּה בְּתוֹךְ ע' אִמָּה סְמוּךְ לְעֵיר בְּחֵדֵר וְאֲפִילוּ אִם הֵכֵן אוֹתָם מַעֲיִט אֲסוּר דְּהוּי
כְּמַעֲמֵר עֵתָה וְאֲפִילוּ בְּחֵדֵר שִׁירָף מַעֲמֵר אִם אֵינֵם מְכֻנְסִים וְאִף בְּחֵדֵר אִיֵּה דְקִים מֵאֵד שְׂמַפְרֵשׁ
הַרְחֹק אִם אֵין לוֹ כִּיסוּי יֵישׁ לְאֲסוּר רַק יִנִּיחַ עֲלֵיהָ כְּרִי כְּבֵד מַעֲיִט :

ב אֲסוּר לְהַסִּיק מְכֻנְסִים שְׂנִשְׁבְּרוּ בְּיוֹם מִשּׁוּם נִגְדָה וְאִף לְמַלְטָא אֲסוּר אֲבָל מוֹתֵר דְּהַסִּיק
בְּשִׁבְרֵי כִיסִים שְׂנִשְׁבְּרוּ מַעֲיִט וְהֵא כְּכֻלָּם נִמְרוּם מוֹתֵר בְּשַׁעַת הַדַּחֵק שְׂאִיל עֲצִים שְׂאִינוּ
עוֹבֵר עַד בַּל הַשְׁחִיתָ . וְאִם מְסִיק בְּכֻלָּם שְׂלִימִים יוֹתֵר שְׁלֹא לְהַפְךָ בְּאִשׁ אַחֵר שְׂהוֹדְקוּ קֶצֶת
דְּאֵין עֲשִׂינן הַיִּכְף שֶׁבֵר כָּלִי אִיֵּיֵר רִבְבָה עֲלֵיהֶם עֲצִים מְכֻנְסִים :

ג לְפִדְרִים שְׂנִשְׂאָרָא מִישׁ רֵאשִׁין מוֹתֵר בִּישׁ שְׁנֵי דְהַדְלִיקוּ מִצַּד הַשְּׁנַי אֲבָל לֹא מִצַּד שְׂהוּאָא
נִשְׂרָף . בְּיוֹם רֵאשִׁין דְּהוּי כְּמוּ הַכֵּה מֵרֵאשִׁין לְשֵׁנוּ וּבִישׁ שֶׁל רֵיֵה אֲסוּר גַּם רַק בְּצַד הַשְּׁנַי
אִף דִּישׁ רֵקְדוּשָׁתָא א' הֵן אֲבָל בִּישׁ אַחֵר שַׁבַּת אַתָּן הַלְּפִדְרִים שְׂנִדְלָקוּ וְנִכְבוּ בְּשַׁבַּת אֲסוּר
דְּהַדְלִיקִים בְּיוֹם וְיִוְתֵר מִוֵּב לְשִׁרְוֵף וְהוּי הַכֵּהה דְּאֵרִוּיָתָא וְאֲסוּר אִפִּי בְּצַד הַשְּׁנַי בִּישׁ דְּחִישִׁינָן
שְׂמָא וְדִיקָא בְּאוֹתוֹ צַד וּפְשִׁיטָא שְׂאֲסוּר לְמַלְטָא . וְהֵא אִם נִשְׂאָר מִנֵּי שֶׁל שַׁעוּהָ אוֹ תְּרַב מִיּוֹם
דִּישׁוֹן אוֹ פְּתִילָה שְׂכַבָּה דִּינֵוּ כְּנִיֵּי בִישׁ מוֹתֵר בְּיוֹם שְׁנֵי בְּצַד הַשְּׁנַי וּבְשַׁבַּת אֲסוּר בְּכִיעַ כְּנִיֵּי :

תְּקַב דִּינֵי הָאִשׁ בְּיוֹמָא . וְכוּ זִים :

א אֵין מוֹצִיאִין אִשׁ לֹא מִן הָעֵפֶר וְלֹא מִן הָאֲבָנִים דְּהוּי מוֹלִיר אִוֵּר וְהֵא מְשִׁיד שְׂמוּלִיר אִוֵּר
וְגַם לְרֵהָ מִן בְּרַעֲזֵי שְׂנִתְנִין וְזִכּוּיָת נִגְדַּי הַשֶּׁמֶשׁ וְתַחַת זֶה נְעוּרָא . וְאִם הוֹצִיא מֵהַגִּיֵּץ
אֲסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ וְאִם הַשְׁתַּמֵּשׁ גַּם לְהַתִּיר הַמֵּאכֵל יֵישׁ מִתְּמִירִין לְאֲסוּר הַמֵּאכֵל לִכֵּן מִוֵּב לְיוֹתֵר :

ב אֵין עוֹשִׂין פְּחִמּוֹן וְאֵין נוֹפְחִין בְּסַפּוֹת שֶׁל בַּעַל מְלֹאכָה . וְשֶׁל בַּעֲהִיב נִהְיֵוּ הֵיחֵר עַל יַד
שִׁהוּךְ הַמַּפְנֵה מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה :

ג מוֹתֵר לְכַסּוֹת הָאִשׁ בְּכָלִי אוֹ בְּעֵפֶר מִוֵּב אִם אֵינוּ מְכַבְּיָהוּ וְדוּקָא לְצוּרָךְ יֵישׁ זֶה אֲבָל אִם מְכַסֵּה
בְּשַׁחֲרִית שִׁיחָא מוֹב לְעֵרֵב אֲסוּר דְּהוּי הַכֵּה :

ד מִוֵּב לְיוֹתֵר שִׁירְוֵף הָעֲצִים לְמִזְרֹרָה בְּעִירְבּוֹב וְלֹא יִסְדֵר כְּתִיבָה וְאִתֵּיב יִנִּיחַ עַד עֲצִים עוֹר
דְּאֵין צִרְךָ שִׁינּוּ וְהֵא שְׁלֹא יִתֵּן הַקְּדִירָה אוֹ עֲצִים עַיֵג אֲבָנִים רַק אוֹחוֹ הַקְּדִירָה וּמְכַנְסִים
אֲבָנִים תַּחְתּוּהָ וְהֵא עֲצִים וְכֵן כֵּן כִּיּוּצָא בִּיה צִרְךָ שִׁינּוּ :

ה אֲגוּרָה שֶׁל עֲצִים שְׂאִחוֹ בֵּין הָאִוֵּר כָּל עֵץ שְׁלֹא אַחוּהָ בּו הָאִוֵּר מוֹתֵר לְסַקְּוֹ וְלִיד לְמַסִּיר
שְׂמֵן מִתְּנֵר . וְהֵא שְׂמוֹתֵר בֵּין הָאִוֵּר הַדּוּקָק מִצַּד זֶה שֶׁל מְרֹרָה וְלִיתְנֵה בְּצַד אַחֵר וְלֹא הוּי
כִּיבּוּי אוֹ שְׁצִרְךָ לְיִשׁוּל מְכַאן מְכַאן הַרְבֵּה אִשׁ שְׁלֹא יִשְׂרָף הַמֵּאכֵל הוּי אֵינוּ לְצוּרְךָ אוֹבֵל
בְּשֶׁשׁ אֲבָל שְׁלֹא דְהַנְתֵּן בְּצַד אַחֵר רַק דְּהָאִוֵּר לוֹ אוֹ לְהַנִּיחַ בְּמִדְרָה אַחֵרָת יֵישׁ לְאֲסוּר אִם
אֵינוּ צִרְךָ לִיקַח מִשָּׁם :

ו אֵין מוֹכְנִין אֶת הַקְּדִירָה וְלֹא אֶת הַדֶּלֶת בְּבַקְעָתָה לְחַה דְּהוּי מוֹקְצָה כִּיּוּן הָאֵינוּ רֹאוּי לְהַסְקָה .
מוֹתֵר לְצוּת כְּעֵץ יֵישׁ עַיֵי שְׂתוֹחֵב בּו בְּשֵׁר :

ז אֲסוּר לְכַסּוֹת בְּקִירֹת הַרְשׁוֹת שְׁעָרִין לֹא נִשְׂתַּמֵּשׁ בָּהֶם קֹדֶם יוֹם עַיֵג הָאִוֵּר בִּישׁ דְּקָא
מִסָּם דְּהוּי אִם לֹא שִׁחָם נְגַדְעוּרָשׁ כִּוּוֹ וְאוּ מוֹתֵר וְאִם הוּא בְּשַׁעַת הַדַּחֵק שְׂאֵין לוֹ מִה
לְאֲבוֹל כִּי אִם שִׁיבֵשׁ בְּאוֹתוֹ קְדִירָה מוֹתֵר וְצִרְךָ לְיוֹתֵר בּוּה מֵאֵד וְאִף בְּפִגְמָה יִשְׂתַּמֵּשׁ
בָּהֶם עַד יַדֵּי אִוֵּר קֹדֶם פֶּסַח בְּכִים בְּתוֹךְ פֶּסַח :

מְסֻגְרַת הַשְּׁלֶחָן

אֲסוּר

הַדְּבָר (א) הַשְּׁעָר הַגָּדוֹל וְהַשְּׁעָר הַקָּטָן מְסוּקוֹ לְחֵדֵר :

תְּקֵא דִּינֵי שְׂרָזָן
אִם יִשְׁתַּמֵּשׁ אֲוֵב
וְאִם שַׁבַּת וְהוּי מוֹ
מִן מִיֵּי הַדְּרִיבֵּן ב' ב'
וְהוּא וְהוּא אֵינוּ
קָלָה הֵם אוֹ אֲחֵרָה

וְאִם מִסָּה אֲשֶׁר
הַמַּעֲמֵר הַדְּבִירִי
וְהוּי שְׂכִיל
וְהוּי אוֹ אֲפִילוּ דְב'
הוּא אֵישׁ לְמַעַן לִקַּח
צִד לְמַעַן אֲוֵבו
בְּכָל יוֹם אֲחֵרָה
וְהוּי מִיֵּי אֲחֵרָה מִן
כֵּסֵי מִן

וְאִם מְסוּק בְּקִירֹת
וְהוּא לְדוּקָא אִם
בְּלֹא אִם מְטוּרָה שְׁנֵי

תְּקֵא דִּינֵי הַתְּנִינִין
אִם יִשְׁתַּמֵּשׁ אֲוֵב
מִן מִיֵּי הַדְּרִיבֵּן ב' ב'
וְהוּא וְהוּא אֵינוּ
קָלָה הֵם אוֹ אֲחֵרָה

תְּקֵא דִּינֵי עִישָׁה
אִם יִשְׁתַּמֵּשׁ אֲוֵב

תְּקֵא (א) מִן מִיֵּי
עִישָׁה בְּשֶׁשׁ
תְּקֵא (א) אִם עַיֵי
הַשְּׁעָר לִי
וְהוּי מִן מִיֵּי ב' ב'

קדם ויש
חיים אף מיעד ער אור
אם לא ידעה אד' ב' ימים

לחיים ומשפט לקצת ער
ב' מנכוסים ולא מפתח הדי
מפתח הדין תחם סבת. וכן
ה' אביר אפילו מנכוסים מפתח
ב' מפתח נדחה ואם אין הדין
לקצתים. ואם אי' מסנת הדין
הדין אותם מעולם אביר הדין
בחדר אלו דקם פטר שלמה
כדי בני מעשה:

עולם מנכוס:
הענין הדין אצל עולם שני
הדין ביום אד' שדוק קצת
עולם מנכוס:
הדין אביר לא מדי שנה
הדין אביר רק כ' בני הענין
שדוק ונכ' מנכוס אביר
בני הענין ביום הדין
מדי כל שנה או חב' מדי
ובמכת אסור בנכוס בני

הדין משי' שמדו אד'
ענין. ואם הדין מדי
הדין המאבד כן שוב חלד'
בעולם הדין ער ה' די
דין יש ה' אביר אם מנכוס

הדין ער עולם ער
אחוז הקדוה מנכוס
הדין מדי ער הדין נכוס
הדין בני ער הדין לא הדין
הדין בני ער הדין אביר
אחוז יש מאבד ער

הדין ער הדין הקדוה
ענין האדור ביום יקב
הדין ער ל' הדין
אף מפתח ישימכוס

אביר

שרחן

אי'ה דיני יום טוב

שלמה

ז

ז

תקנ דיני שלא להכין מיום טוב לחבירו. ובו ג' מעיפים:

א אסור לאפות או לבכש או לשחוט או אפילו דבר שאינו מלאכה (א) ביום צורך מחר אפילו הוא שבת ויום טוב וכך שכן האיראנו דאנן בקיאין בקביעא דירחא והשני הוא חול והוי מכן מ"ט יחד וכן בכ' ימים של ר"ה אסור להכין מזה לזה דהחמיר אמרינן קדושה א' הן וכיוצא אריכתא ולא להקדוהא נאכל עירובו בראשון יצא בשני דקדושה א' הן והוי קקלא התם אי אמרת דשני קדושות הן הוי השני חול דהא בקיאין בקביעא דירחא וא"כ אינו צריך עירוב ביום שני:

ב אבד ממלאה אשה קריבה בשר אע"פ שא"צ אלא להתיכה א' דיש מעלה בריבוי אוכלין דהמעם התבשיל. והיה שיכול לשחוט אע"פ שא"צ אלא למזית שא"א למזית בשר בלא שחיטה. והיה שיכול לבשל הרבה קדירות ולאכול מכל א' מעט ודוקא אם הוא צריך לאותו התיכה או אמרינן דמותר אפילו הרבה אפילו כוונתו שהמותר יהיה ליו"ט שני אבל אם הוא א"צ לאכול רק שאוכל קצת דלא יותסר המאכל בהכנה יש להחמיר ואפילו אם הוא צריך לאכול אותו התיכה לא יאמר בפירוש ליש' שיהאכל ביום זה המותר והיה אם כבשל אחר אכילה הוי הערמה אע"פ שיהאמר שיהאכל ביום בדיעבד אם בשדה ואכל כזית ביום ראשון מותר בהם שני. והיה מיש' שני לחול דינו ככל הנ"ל. ומותר להוסיף בשר בתבשיל אף שבישיל כבר בשר דיש מעלה בריבוי כנ"ל:

ג ואם ממלא בקדירה רק מים דאו אין משביתין צריך להשים הכל אצל האש בפעם א' ולא להוסיף אם כבר הקדירה אצל האש אם א"צ ליש' ראשון רק מה שבקדירה מכבר אבל אם מתירא שלא יבקע הקדירה מותר אף להוסיף אף אם א"צ רק כה שבקדירה מכבר:

תקד דין התבדן ביום טוב. ובו ג' מעיפים:

א יותר מאד מאד לרוך מעי"ט כל הבשמים מה שצריך ליש' ואף דשרי ביש' דקצת מפניגן מעמין כיון דיש כחה מני תבלין שאין מפניגן מעמין רכן ירוך מעי"ט. ועכ"פ אם ירוך אותם ביום ירוך ע"י שינוי כדי שיוכר שהוא ירו"ט ולא ירוך יותר מראי. ופשיטא מזה שוראי אינו פסוג וה"ה מפרקין וברכום. והשינוי הוא שיטה המבשלת ויותר טוב שיורך בקערה. ולא ירוך שום תבלין ברחיים דהוי כמכביר (פ' שיש בתוכו כברה):

ב חרין אסור לגרוח ביום ע"ג המרוג כיון דדרך לגרוח הרבה לב' או לג' ימים דמי לעוברא דחול אבל נבינה מותר ע"י שינוי. מצות מותר אפי' שא"צ ע"י שינוי רק שלא יברור התיכות גדולות מתוך קטנות המחוונים דהוי כקמה המחוונים והוי בורר:

ג אסור למרוד בתבדן יתוך בקדירה ולא חיישינן שמא יקרית תבשילו דאף בחול לוקחין באומר הערע:

תקור דין החולב בהמה ביום טוב. ובו מעיף א':

א נהכה שהיא עומדת לאכילה (א) שאינו מוקצה ורוצה לחלוב אוונה לאכול החלב אם הקדירה שאין בה אוכלין אסור דהוה נולד דמעיקרא אוכל והשתא מושקה אבד אם יש בה אוכלין מותר למשקה האא לאוכל כאוכל דמי וכגון שבא החלב תקנו או שיש בו פירוהין והחלב נבלע בהם ויאכז אותו פה ביש' שהחלב נבלע בהם ואז מותר הלב השאר ויותר ליתן פת הרבה שיביצע בו חלב הרבה כני"ז וכיון שאין נוהרין בזה שיהא אוכל הרבה נראה לי דיש להחמיר. ועכ"פ החולב בהמתו יש לאסור ג"כ החלב מו ביום (ב) בכ"ע וע"י לעיל בה' שבת:

תקו דין עיסה ביום טוב. ובו ג' נים:

א יותר לעשות חלות מעי"ט ואז לא יצטרך רכמה דינין ליותר באפי' ואם אופה ביום טוב יותר

מסגרת השלחן

תקג (א) כגון להרחיב כלים ושלא להביא יין מיום טוב לחבירו ושלא להפסד כספר תורה לקרא מחר ואם הניח עירובי תבשילין מותר מיום טוב לשבת:

תקה (א) ואם עומדת להחלב אסור אף לתוך האוכלין: (ב) והנהכל ביום א' אף מבהמת ישראל מותר לערב השיר ליו"ט ב' ואין צריך להמתין כדבי שיעשה ואם חל יו"ט ז'א או א"ב הנהכל בשבת אסור ביום א' ומותר ביום ב' ואם חל ה' י' מה שנהכל ביום ה' מותר מיום ו' ומה שנהכל ביום ו' אסור בשבת וכל שכן אם חל ב' דאסור בשבת. אסור לעשות מאבד' מול' ביו"ט. ח"א:

14
15
6

יחד שלא ימדוד קמה כדו למוש רק יקה באוכר הרעה. אין מרקדין את הקבת פעם ב' פ' אחר הרחיים ביו"ט אם לא ע"י שינוי והקדה ראשונה אמר אף ע"י שינוי אם לא ע"י עבדים ע"י שינוי ואם נפל בו צרור (א) או קוסם אמור ליקח ולברור דקיכם ביד דהוי בורר פסדת מתוך האוכל רק יקדו פעם ב' אף בלא שינוי ול"נ שיקח מן הקמת ג"כ מעט עם הצרור אם אפשר ואז לא הוי בורר כדלעיל בהלכות שבת. והשינוי הוא אם הוא מרקד לעולם בעריבה ירקד ע"ג שוחקן ואם הוא כרקד ע"ג השולחן לפעמים יעשה שינוי אחד : **ב** הלש עיסה ביו"ט יכור להפריש מכנה תלה. ועיסה שנילושה ונאפה מע"ט ושכר כהפריש תלה לא יפריש ביו"ט רק יאכר וישויר יותר משיעור תלה הרבה ולמתר יפריש כמה תלה או אם ירצה יאפה עוד ביו"ט ויצרפם בכדי ויטול מן הנאפה ביו"ט גם על שי תנילוש ביו"ט ואין לאפות (ב) מתחילה פת ביו"ט שנילוש מע"ט ולא הופרש תתה ארעתא לאכול ולשויר רק אם אפה כנ"ל. ואם חל ע"פ בשבת ושכר להפריש תלה בע"ש דאין לו הקנה לאותו פת דהא א"א לאכול וישויר דהא יצטרך רבער דתמץ ונ"ל אם יש לו כמות שערוין לא קח תלה יצרפם עם התמץ וישויר קצת מהמצה ע"פ שיאכר גם מהמצה ויהן לקטנים לאכול המצה :

ג יודר מאד שלא לשרוף החלה ביו"ט רק מפרישין דאין כווננו טמאים ואין שורפין קדשים ביו"ט והיה שלא יאפה רק יפריש עד ח"ה ואסור למלמלה ג"כ אחר הפרשה :

תקן דין אפיה ביו"ט. ובו ה' סעיפים :

א אמור ליקח עץ מבין העצים לחתות בו האש בתנור דהוי מתקן מנה והיה לעשות בריח דרדת א"ל תקנו מעיי"ש לכך :

ב מותר לגרוף העפר והתחלים לאפות ולצלעת בו שום דבר אע"פ שהיא מכבה הואי והוא לצורך אוכל נפש וכשם שא"א בלא הבערה כך א"א בלא כיבוי זה ומותר לכבות ודוק בשעה שמתקן האוכל שרי לכבות וזא קודם רכן. ואם היה התנור גדול לא יגרוף כל התנור רק מה שצריך והיה שמוחר להניח בשר ע"ג נתחים אע"פ שהוא מכבה מותר :

ג מותר לשרות המכבדות במים שמכבדין בהם התנור אע"פ שמכבה אבל אם כבר נגרף רק שרצה לגרוף פעם אחרת הנתלים הקטנים ליפות אמור ואחר שכבדו התנור אמור לשרות המכבדות במים שלא ישרפו :

ד אין לאפות ביו"ט יותר כמה שצריך ביו"ט :
ה אמור לגבד אפר או מים דסלים פי התנור ביו"ט רק במים שרי שמונת ברחוב אף שלא עשה בו סימן מאתמול דתלוש הוא אבל במים שדבוק לארץ וצריך לתלוש מארץ מרכנו מערב יום טוב :

הקח דברים אמורים ביום טוב להכנת צלי ועיין בפנים :

תקמ כמה דינים פרטים ביו"ט. ובו ז"ס :

א שפור שנתעקס אע"פ שיכוב לפושטו בידו אמור (פ' לתקנו) :
ב אין משחיתין דסבין במשחות שלה והיה ע"ג עץ או חרס או סכין אחר או כ"ד שורכו להשחיו אבל להעביר שמוננית מותר אבל לא במשחות :

ג עופות שצמדין בשר בהם מותר לתפורם ביו"ט והוא שיתקן מע"ט החוט לתוך החמץ ואם לא נתנו מע"ט החוט במחט אמור ליתנו ביו"ט. והמהגג לשרוף החוט מה שנשא במ"ט אחר תפירת העוף ולא להתכן :

ד מותר לתתק ביו"ט אגד גדים ועופות מקולסים וחומים תפורים וכן יכולים לשרוף פתיחה או סמרטוט שקושרין בו העוף :

ה מותר לרכן ביום טוב כמי בליבון קל דהיינו לשרוף עליו חוט מבחוץ והוא שתיקף אחר ליבון יתן אותו דבר שרוצה לאפות בתוכו כדי שיהא נראה שחיסם הכלי לצורך אותו דבר משנתן השלחן

תקו (א) שנפל ביו"ט אכל אם מעו"ט אין לרקד כי אם על ידי עכו"ם על ידי שינוי : (ב) ויובל להפריש תחית בצק בכדי שאחר יו"ט יפריש ממנו תלה ויובל לאפות על ידי חל התבצק :

מקוץ ברוטו אכר בל
 ק' דין שבת ביום
 לשבת מקום
 וסדר לשבת
 תיקן כמה דברים
 א מילין מילת
 ב יבדו קפית ביו
 כיה האוכל את ה
 וזה אפיו האוכל מ
 ג אין תיקן את הבש
 ד אין עשן נבנית
 ה מים שבת
 וזה קצת משמיעות
 ז ע"י עולם אם
 ח אין תיקן שבת
 ט מילת שבת
 י אפי' שבת
 יא ק' ימי שינוי וז'
 יב ועל בריחה לא
 יג אין תיקן דין הבש
 יד יודי שלא שבת
 יה לא יאכר כל
 יז מילין משמיעות
 יח אכר דתקן בן
 יט תקן אכר כל
 כ אם הוא טוב
 כא מים שבת טוב
 כב אין עשן מנת
 כג דאית שיהי כמי
 כד הנהי לכל גפס
 כה נשטת דתקד
 כו מירי ת
 כז קוסר דתקד
 כח דתקד אכר
 כט קוס דתקד סתח
 ק' תקין שלא
 ק"א אין משחיתין
 ק"ב תקין א"ל את
 ק"ג תקין א"ל את
 ק"ד תקין א"ל את
 ק"ה תקין א"ל את
 ק"ו תקין א"ל את
 ק"ז תקין א"ל את
 ק"ח תקין א"ל את
 ק"ט תקין א"ל את
 ק"י תקין א"ל את

שלחן

איח דיני יום טוב

שלמה

שנתן בתוכו אבר בליבון חמור שיהא ניצוצות נתון אסור . והיה שאסור להעניק כלי בייט
דיני מביילת כלים והדרת כלים בייט דינו כמו בשבת ונזכאר לעיי ואסור מירש להבייל
לשטוף כלים ;
ו מותר למטל מוקצה (א) לצורך אוכל נפש ושמת יט אבר אסור לאוכלו אפילו בכהצ :

תקו כמה דברים אסורים ביו"ט . וכו' ז"ס :

מוללן מיליות ומפרין קמניות ע"פ שינוי ביו"ט כמו בשבת ועיין לעיל בהלכות שבת :
הבורר קמניות בייט בורר כדרכו בחקו ובתמחו וקא בטבלא נפה וכברה . אף פסולת
מיתוך האוכל אם רצה לאכול בו ביום . ואם היה הפסולת (א) מרובה על האוכל בורר האוכל
והיה אפילו האוכל מרובה על הפסולת אם יש מרחא יותר בברירת הפסולת כגון שהפסולת
הוא רק ויבורר האוכל אע"פ שהוא מרובה :

אין תולין את המשכרת לסגן בה שמרים ועיין לעיל שאר דיני מינון בה' שבת :
אין עושין גבינה ביו"ט הדין כבונה ואין מעמידין בקיבה חלב בייט ואין עושין חמאה
ביו"ט משום בורר ואפי" עכ"ם אבל מותר לקדוש הסמטענע שעד הוועד מלייך רק
יניח קצת סמטענע עם החלב סמוך לחלב ודוקא אם רוצה לאכול בו ביום ואיל אסור איל
ע"י עכ"ם אם חושש שלא יתקלקל והיה בשומן שצף ע"י המרק וע"י בהל' שבת :

אין גוזזין ירק במספרים שדרכן שתחבין בהם מן המחבור :
מליית צנון ושיד ביו"ט דינו כמו בשבת ונזכאר לעיל בס"ד :
אע"פ שמחוק שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך מ"ם לא ישא משאות גדולות
רק ע"י שינוי והיה כל דבר שמביא (ב) יביא ע"י שינוי אם דרכו ליתן על כתפו יתן לפניו .
וע"י בהמה לא יביא כלל כמו בשבת :

תקיא דין הבערה ודחמם מים מותר ביו"ט . וכו' ה"ס :

ויהר שא יחמם בית החורף א"כ הוא קור גדול וע"פ עכ"ם יש להקל אפי' אין הקור גדול אבל
לא יאמר לו דחמם (ג'ל' דלא הוי שבות דשבות במקום מצוה דגבר שאינו אלא למפוק' אסור מדאורייתא
ביו"ט אף למפונקים) :

אסור להרחץ ביו"ט אפילו בחמין שהוחמו מעיי"ם כ"א ידיו והגיוו אפילו תוך כרחץ
תינוק אסור כל גופו . וחמי מברו' ע"י בהל' שבת :

אם הוא טובב כמובאנתו ביו"ט ויהר שלא יסחוט שום דבר ועיין לעיל בה' שר' דיהור
טוב שלא למבול ביו"ט :

אין עושין מוגבר לפור מוני בשמים על הגחלים בין להריח בין לגמור בית והכלים
דא"ש שזה כלל נפש אבר נ"ל דאם היה צואה בביתו מותר לעשות הריח בית דהוי דבר
השוה לכל נפש דנפש כל אדם קצה ממנו . וכד"ס יש לאסור שתיית מין דהוי כמגבר
ופשיטא תחתך דק אסור כמעט אחר . ונ"ל איה עושה שא לא לתענוג רס' איהא מעיי' רפיס
מותר ושוה לכ"א ועוד נ"ל דבתענית ציבור מותר דא דמי ק"ל ועופל' :

ה אסור להודיר ריחא בייט ולכן אסור ליתן שום דבר שמריח במים . לשהוף כוס מבושם
עד הגמרים אבל אם היה מונח מעיי"ם מותר אף אם נשלו משם ליה שם עיד כוס על אורו
בקים דינו מריח יותר בשביל כך לכן יזהר להניח אחרונ ביו"ט . לא אותו מקום שהיה מונח
כבר ונשלו משם וע"י קמן בהלכות ס"ה :

תקיב שלא לבשל לצורך עכ"ם ביו"ט . וכו' ג"ס :

א אין מבשלין לצורך עכ"ם ביו"ט רפיכ' אסור להוסיף (ח) את העכ"ם שמא ירבה בשבילו פ"י
שמא

מסגרת השלחן

תקט (א) לא הותר רק מילטול מוקצה כגון אם צריך למקום המוקצה לצורך אוכל נפש או שמונה המוקצה
על אוילין אבל להשתמש במוקצה אסור אף לצורך אוכל נפש ואפילו לסמוך הקדמה במוקצה אסור
ומכ"ש שלא לכשל בעצו מוקצה אבל להחמם נגד גדויה בעצו מוקצה שרי . ש"ע הגר"ז ח"א' :
תקי (א) אפילו יש בכרית האוכל טרחה יותר הדינו מותר אכל להחמם נגד גדויה בעצו מוקצה שרי . ש"ע הגר"ז ח"א' :
רק אוכל מתוך פסולת ובידו ורק לאותו סגורה הפסולה . ש"ע הגר"ז . אסור לבורר קמניות ע"י מים . ש"ע
הגר"ז ח"א' : (ב) ואם יש לו אורחים אף בני עירו והוא נהפך אין צריך שינוי . ש"ע הגר"ז :

14
15
6

מק"ל או הקבה
הקבה א"י שני א"י
לגביה קב"ה דרבי
מק"ל מן הקבה ע"כ
הדמינו דוא אם הוא
לפנינו יעשה שני
השנייה ונאפה מילי
ע"י הנה דרבה ורבי
מן הנאפה בייט גם
ע"י ורביה ית' כמ"ס
ע"י ורביה הנה א"י
הפריש הנה בע"י
התמן ולי אם יש לו
ע"י שא"כ גם הדינה

ק"ק מה והה לעשות בייט
שוא מבנה הוא
ה ויחנה למבת ור
נול לא יעוף כה הנה
הוא מבנה מור ;
בה אבר אם כבר נק
מבנה הנה אסור לה

שנתן בתוכו אף
תוך חלש מוק
ע"י או כד ידוע
יש חז"ל לך הנה
הק"ק הנה מן
ויחיל לשהוף פניה
הוא שחב א"י
לך תוך אור דבר
הק"ק
(ב) והכל הפריש

מכוס והא חישנין
העכבים. אם העכבים
אלא חישנין ששאר
הוא שבו עני לא
ותן לו אמר א'
בשוק שבו עני
אצור נרות מא'
ותן העני אמר
עלמה כא עני שני

שרהן

איה דיני יום טוב

שלמה

צו

צו

מראוריתא בי"ט אין עכ"ם מסוה לפי תופו נאמן אבל בי"ט שני אפי' של ר"ה נאמן דאינו
אלא מדרבנן:

ה שהשתה עוף בי"ט ומצא בה בצים גמורים מותרים אפי' בי"ט אחר שבת ולא אמרינן שמא
היתה יולדה היום ונמצא שמתאמרו גמרה לה דאין הכנה בזה עד שתצא לעולם:
ה אפרוח שגודר בי"ט אסור ואם גודר בשבת אסור בי"ט שלאחריו:

תקיד שלא לכבות בי"ט (א) ובו י"ם:

א אין מכבין הבקעת אפי' שלא יתעשן הבית או כדי לשמש מטהו:

ב להטות נר כדי להרחיק השמן מן הפתילה חשוב כיבוי ואסור וכן אסור ליקח פתילה כנר
הדוק אפי' ליתנו כנר אחר שהרי כשמוציאה מיד הוא מכבה ומותר להוסיף פתילות לנר
דוק כדי שיבעור הרבה ויכבה במהרה וכן מותר לכפול נר של שעה כדי שישרוף במהרה
רק שלא יקלעו כדלקמן:

ג אסור להחם נר של שעה דבכו במגורה או ברא' והיו קצת מרוח וה"ה שלא ינע בנר של
שעה כלל כשהוא חם קצת מה"ט:

ד נר של שעה שרוצה להדליקו וחם עליו שלא ידקו כוכו יותן סביבו קודם שידליקנה
דבר המונע מלשרוף בענין שיכבה כשיגיע שם אבל לא אחר שהדלק וכן אסור ליתן
הנר דרוק בחור מה"ט ואף קודם הדלקה יש לאסור ליתן בתול כדעניי משום גומא ופשימא
במים יש לאסור:

ה מותר להתך נר של שעה באור ההינו שמדליק באמצע ואז יהיה שני נרות אבל ע"י סכין
יש לאסור וה"ה הפתילה:

ו אסור להעמיד הנר במקום שיבא הרוח ויכבה אפי' עתה עדיין אין הרוח מנשב וכן אסור
ליקח נר מבהכ"ז לביהו בי"ט:

ז נר של בטלה שא"צ לו בבתו כגון שאין הולך שם אדם כלל או ביום אם א"צ אסור להדליקו
אבל בבית מקרי מצוה אפי' אין שם אדם או ביום אפי' אחר התפילה ומותר להדליקו אפי'
אחר מנחה ולא היו הכנה ל"ט שני דאף אותה שעה הוי מצוה. ולתקן הפתילות והעשיות
ולהעמיד הנרות של שעה ולא להדליק תכף אסור בי"ט אחר המנחה דהוי הכנה. ובה"ש
שרי להדליק אף בבתו דצריך הוא לאותו שעה:

ח אין גודקין את הפתילה ולא מהבהבין אותה אבל אם אינה קשה כל צרכה יכול למעכה
ביד כדי להקשותה ומותר לשרותה בשמן שאין בה נר דולק. דבשמן שגר דולק בו הוי
מסתפק ומכבה. ואסור להתיר קליעתה של פתילה ולקדוה דרמי לבנין וסתירה וה"ה בנר של
שעה אין קלועו שני נרות ביחד ואין להתיר קליעתה משום בנין וסתירה:

ט אסור להסיר הפחם שבנר אף ביד בכל ענין אף שעושה שידליק יפה אבל מותר להטות נר
שן שעה קצת שידליק יפה:

י המדליק נר של י"ט יברך אקב"ו להדליק נר של י"ט:

תקמו דין דברים הכאים בי"ט מהוין לתחום. ובו י"ם:

א עכ"ם המביא דרון לישראל בי"ט אם יש במינו מחובר או שמוסר צידה אפי' בתוך התחום
אסור אף למי שלא הובא בשבילו בו ביום ואפי' אם עבר ועסק לא יבוע ואפי' לטלטלו
אסור משום מוקצה הואיל ואסור באכילה וערב מותר בכדי שיעשו ואם הובא בי"ט ראשון
אסור לו באכילה ולכ"ב אף ביום שני עד מוצאי י"ט בכ"ש וא"ה לצורך שא"ל אחרות ויש לו
צורך קצת בזה או שיש לו אחרים ואפי' אינו צורך גמול שיש לו דבר אחר לאכול מותר
בשני בכ"ש (א) ולאחרים מותר בכ"ש אף אם אין להם אחרים ומותר ביום טוב שני
לטמט

מסגרת השלחן

התקיד (א) לכבות דליקה ביו"ט דינו כמו בשבת ועוד יש להקל באם שלא יהיה לו מקום לאכול ביום או שישמרו
כלי תשמישו שצריך לאכול בהם ביו"ט:
התקנו (א) הגר"ז בש"ע כתב דמהגנו להחמיר לאחרים כמו למי שהובא בשבילו וכל זה כשמביא דרוון דאז
בדואי שנעשה ביום סדמס מביא דרוון ורצה שישהיה יותר מוב וגם כיון בשביל הישראל

14
15
9

שרחן א"ה דיני יום טוב שלמה

משלל (ב) בכ"ע אף למי שהובא בשבילו אחר כ"ש :

ב ב"ט הסמוך לשבת או ב' ימים של ר"ה צריך להמתין עד מוצאי י"ט בכ"ע והטעם ברה משום דכיומא אריכתא דמי' ובשבת משום הכנה אבל אם הל' י"ט ה' / א' אם הובא ביום ה' מותר אף לו בשבת דלא אמרינן הכנה מב' ימים ומותר לבשל ביום ו' (ג) ואין בו משום מוקצה דהא לאחר שרי ביום ו' בכ"ע ואף לו שרי א"ה לעת הצורך וככור י"ט או ככור אורחים ואמרינן הואיל ומקלע ליה אורחים וה"ה אם הל' י"ט א' ב' אסור ג"כ כנ"ל (ה) ובר"ה אסור כג' ימים בכ"ע אבל במ"ש ובמ"ט מותר מיד וא"צ כ"ש :

ג אפי' קטט או צד עכו"ם לעצמו ואח"כ נמלך הביא לישראל או ניצוד ונפל מעצמו אסור לאכול והטעמו בו ביום אף למי שלא הובא בשבילו אבל לערב מותרין מיד אפי' ביום ראשון לערב אף למי שהובא בשבילו :

ד אם ידוע והאי שלא נקטט וניצוד היום מותר למי שלא הובא בשבילו וא"ה בתוך התחום מותר אף למי שהובא בשבילו :

ה עכו"ם מסיח לפי תומו שלא נקטט היום ולא ניצוד היום נאמן כיון שגרע טפי הרגים אם אינו ניצוד היום וא"ה יודע שאסור לישראל מה שניצוד היום אסור :

ו דבר שאין במינו ניצוד ואינו מחובר א"ה בתוך התחום מותר לכל וא"ה מחוץ לתחום אסור אבל למי שהובא בשבילו ולכל ב"ב אבל מותר לטעם בד"א אם עיר המוקפת מותר לטעם בכל העיר אבל חוץ לר"א אסור דתציני עכו"ם קונין שבתה נמצא קנו שבתה חוץ לתחום ואחרים מותרים אף לאכילן תיכף ואם א"א לאכול א"ל שיוציאו חוץ לר"א מותר ע"י עכו"ם לכבוד י"ט וערב י"ט ראשון מותר אף למי שהובא בשבילו בכ"ש :

ז בעיר שרובה עכו"ם יש הסתם לצורך הרוב מביא אבל אם אפי' מתעה ישראל אמרינן דאסור ואם עכו"ם מכפר ומביא לעיר שרובה ישראל מותר דאמרינן שאפשר שצדן לצורך עיר אחרת שרובה עכו"ם ונמלך דהביא לאותו עיר והכח לפי העת :

ח וא"ה ספק אם באו מחוץ לתחום אם עכו"ם השרוי עמו בעיר ופירות ג"כ בעיר מצוין מותר וא"ה אסור א"ה ב"ט ראשון ואם הובא ב"ט שני יש להקט אפי' אינו בעיר :

ט דבר שאינו של מחובר שהובא ב"ט ראשון של ר"ה או בשבת ויש הסמוכים זה כזה מחוץ לתחום מותר לו בשני בכ"ש :

י ישראל שחלו דרוין לחבירו ע"י עכו"ם מע"ט (ה) ונתעקב העכו"ם והביאו ב"ט מחוץ לתחום מותר אף למי שהובא בשבילו לאכלם אבל אסור לטעם חוץ לר"א ובעיר המוקפת חומה מותר. ואם אי"ל לבשל א"ל ע"י טלמוד חוץ לר"א מותר ע"י עכו"ם כנ"ל ואם אותו א"ל היה יודע שירך בשבת אף אם התנה עמו שלא ילך בשבת אסור ודינו ככ"ל אם הביאו מח"ל. וה"ה אם א' שחל לחבירו שחיה שישלח לו בו ויודע שיצטרך דהביא ב"ט אסור דהוי כאנו אמר לעכו"ם להביא ב"ט :

תקמז דין איזה דברים מותר לשלוח ב"ט. ובו ס"א :

א לא ישלח מתנה לחבירו ב"ט בשלשה בני אדם נושאין א"ה מין אחד אפי' בערבוביא ופשיטא בזה אחר זה. ובג' מינין מותר בערבוביא אבל לא בזה אחר זה :

תקין באיזה אופן מותר ליקח ב"ט. ובו ס"א :

א לומר לחנוני יתן לו ביצים או אגוזים או שאר מיני מאכל מותר ב"ט רק באופן שמתר מסגרת השלחן

שהובא לו הדרון אבל במקום דיש לספק שמה נעשה מערב יו"ט ואף אם אב"ט שמה לא בשביל הישראל מותר לערב יום טוב הראשון משום ס"ס. ובו ביום אסור דליכא רק ספק אחד שמה נעשה בעו"ט אבל אם ביו"ט אף אם נעשה בשביל העכו"ם אסור בו ביום. וכן בשבת ויו"ט הסמוכים אסור ב"ל המיום ור"ה אסור ג"כ בשני הימים ואם ר"ה סמוך לשבת אסור כל ג' הימים : (ב) לפי שכתבנו שהכנה לאסור אף לאחרים ביום ב' אסור גם במלמוד מפני שהוא מוקצה (אף שמתר לכבוד אורחים אך זה אין מצוין) ש"ע הגר"י : (ג) בש"ע הגר"ז כתב לבשל ע"י עכו"ם באופן שלא יהיה משום ביטול עכו"ם ואם אין לו מזה המין מותר לבשל בעצמו לכבוד שבת : (ד) מה שהובא בשבת אסור ביום א' אבל לערב מותר אף אם הוא יו"ט שני רק צדך להמתין בכ"ש אף לאחרים : (ה) אם הוא דבר שיוכל העכו"ם להנות מחולף אסור כיון ספק ניצוד או תגלש מחבובר :

ב תקמו מותר לשלוח מתנה לחבירו ביו"ט אפילו דבר שאין צורך ביו"ט ואף דלא חיי ביו"ט כמו תפילין רק אם דגוי בחול כמו שהובא אבל דבר שאין ראוי כ"א ע"י תוקן שאסור ביו"ט אסור לשלוח :

שבת ועל בה
ב"ט א"ב י"ט
מין בו מותר
ל"ה ב"ט בעיר
ההיתר קמו
לקח מן התוס
ה"ש דמי ר"ט

תקין דין ודין
א' לקח שבת
היתרין וקטט
היתרין וקטט

ה' המור לשה
היתרין אפי'
לחיי א"ה ע"כ
ג' ובר לשה
מ"ד לחיי

ה' לקח ע"י שבת
בו ר"ט מותר
נפש מותר לשלוח

ה' קטט מיד ע"ה
והוא נ"ק לל
מזה שבת ב"ב
המין ע"כ שבת
הביא א"ל ע"י
הטעם הנותן ע"י

ה' מתוקן ע"י שבת
שני ר"ט מותר
הטעם הנותן בחול
שבת לשלוח בחובה

תקין צדד לתת

א' הנה חובת אולמ'
הטעם אסור ר"ה
הוא שני מותר או
ל"ה מ"ד לקח

(ט"ז) ש"ס בענין

ה' (א) נפלא אסור
כ"ב י"ט י"ט
ה' (א) נ"ב א"ה ע"כ
א' היתרין ע"כ
הוא אין שבת
ה' (א) ו' א"ה
ה' (ב) ו' א"ה
ה' (ב) ו' א"ה

שלחן איה דיני יום טוב **שלמה** צמ

אשתהו ויהתם לו מים לטהרו והוציאו אפילו חוץ לתחום והשיבו בקבר מותר עיי ישראל
 ויזהר בשומר לקבר שלא ינגלו ברנליהם מעט חול לקבר דהוי אשו גוסות ניל וטוב לוזהר
 לטהרו עיי קש עיי עור או נטר וקא עיי קרינן שלא יבא לריו מדיחה וגיל דהוי גזכ כיוכס :
ב סז בייט ראשון אסור להשהוהו על יום שני ובמקום שאין כג נ ג הא סמך לערב ולא
 אישתהא וגם כן לא יצטרכו להשהותו וגם אינו נפוח אם רוצים להלינו מותר ואף אם מת
 ביום א' בשחרית טוב לשאור על זה תחכם :

ג ואם א"א על ידי עכום מותר ב"ט שני על ידי ישראל אף מלאכת דאורייתא הקבר והארון
 ותכריכין אבל ביום ראשון אסור . מותר לכמותו כדרכו בחול בייט שני עיי עצבו או
 לבא עכום ועל ידי עכום מותר אפי' בייט ראשון ואם אינו רוצה לקברו עתה אסור לעשות
 לו שום כלאה אפי' עיי עכום חוץ למלמד אותו מותר אבל לא לדרמליה :

ד החופר קבר למת בייט שני או עושה שאר מלאכות של סז יש לאסור ליטח שבר ומותר
 להטעות אותו דומר שיהנו לו אם אינו רוצה לעשות בהם :

ה וכתחילה לא יבשרו הנכוסים ושיר בקציצת דמים בייט גיל רק שישווה אחר יום :
ו אותן המליין המת מותר ללות בייט ראשון עד היום שבת וביום שני אפילו חוץ לתחום
 וחוזרין למקום אפי' בו ביום וגיל דהברה מותר ס ירך :ף ביום ראשון חוץ לתחום אותן
 שעריכין לישא אותו מותר להחזיר אפי' כלי קבורה שהולכי עמהם חוץ לתחום :

ז מותר להביא מת אפי' מחץ לתחום בייט שני לתוך העיר לקברו בקבורת ישראל אפי' שהיה
 אפשר לקבורו במקומו אבל אם יש שם קבורות במקום שנפטר דיינו בעיר רק צוה להוליכו
 לאותו עיר לקבורת אבותיו אסור להוליכו בייט רק אחר יום ואם יש לחוש שבא יסרית בני
 לבניו אין מקיימן צוואתו :

ח תינוק שמת בתוך שלושה אי קברין אולינן בתר המנהג אבל ודאי נפל אין לקברו בייט ואם
 המנהג לקברו מותר ואף לתתוך עירתו מותר בצרור אם המנהג :

ט אין קורעין על המת בייט :
י כשמת בליה קוברין אותו קודם תפלה וא"ה ביום יזהר קודם אכילה אחר יציאה מכה"כ ואם
 יהיה השהויה עד אחר חצות מותר לקדש על היין ואח"כ לקבר אותו או לא יבאו קודם ואם
 אינו אדם חשוב כ"כ מתקבצין מנין וקוברין אותו בעת שאומרים השיץ פויטם אם אפי' רבים
 לדוותו וחוזרין לבה"כ :

תקנו דין עירוב תבשילין וכו' יום

א יום שחל בעי"ש לא יבשר בתחילה לצורך שבת בקריה בפ"ע אבל מבשל כמז קדירות לירש
 ואם נשתתיר ג"כ מן הקדירות לשבת מותר לאכול בשבת . ועיי עירוב מבשל בתחילה לשבת
 והעירוב הוא שיהיה מבשר מעי"ש (א) תבשיל א' והמנהג שיהיה בשר ואפי' שאר מיני דברים
 המבושלים שהם באים ללפת בהם את הפת לאפוקי דייסא שהוא קמח וא"א ללפת בהם את הפת
 הדני בבקא' מפשאי דאכזי נהמא בנהמא . ובוה מותר לבשל אפי' בייט לשבת (ב) ויהיה התבשיל
 כותה מלא יאכל כמתחילה וה העירוב עד שבת במנחה וא"ה רוצה לאפות אסור לאפות עד שיאפה
 צ"כ מעי"ש לשבת פת ולתחילה יהיה כביצה וכשמכין שנים אלו יאמר עירובי תבשילין ויאמר אף
 דשחוש לנו אחר אפיה ובשוריי בתוך הברכה :

ב ברעבר אם לא עשוי אלא מתבשיל כדב (ג) מותר אף לאפות :
 מצוה עד כל אדם (ד) לערב ומצוה על כל גדול העיר לערב בבה"כ עד כל בני עירו כדי שיסמך
 עליו מי ששכח שלא מחמת עצלותו או נאנס או שה"ח העירוב ואבד או עם הארץ שאינו
 יודע לערב אבל מי שאפשר לו לערב וקא עירב נקרא מושע ואינו יוצא בעירובו של גדול העיר אף
 אם רוצה לסמך עיניו והיה אם שבת מחמת עצלות הוי מושע :

עירוב

מסנת השלחן

תקנו (א) אין לעשות ע"ת רק עירב יום לא קודם ואם עשה יחזור בעי"ש ויאמר על העירוב הוא הנוסח
 הברין ולא יבדך ברכת העירוב ואם כבר הוא יום יסמך על העירוב כדקדק . (ב) ויבשל בעוד שיהיה
 דמוי לאכילה בו ביום ולכן מנהגנו שכשבת זה מקבליים שבת בעוד היום גדול בכדי שיהיה דכל כוכן
 קנה היום גדול . (ג) אבל מפת לבד לא מצינו אף להתיר רק לאפות . לא יבדך הבשר מע"ת על הפת משום מיאוס
 מדרב"ל . לא יקח עצם שפל לעירוב ש"ת . העירוב ויכל להיות או מבושל או צלי או מעושן . ובשעת הדחק
 אף אם נכדש בציר מע"ת אך או אלא יבדך ברכת העירוב, ודבר מלוח שלא נכבש בציר אף ברעבר לא מהני . (ד) אף

שלחן

שלמה

ק

תקכה דין עית ביו"ט ובו ס"א

א אין מנחתו עירובי תחומין ביו"ט שהח בערב שבת אפי' הניח עירובי תבשולין ואם הניח עירובי תחומין יש להסתפק אי סומך עליו ג"כ בדעבד לשבת:

תקכ"ט דיני שמחת יום ובו ג"ס

א מצות יו"ט חצי לה' וחצי לכם לאכילה ושתיה. וניגונים שר חזן לא דה' ולא לכם הוא. ולא יצמצם בהוצאות יו"ט ומחוייב לכבדו (א) ולענונו כמו בשבת ואסור לאכול בעיו"ט ממנחה ולמעלה כמו בעי"ט והיה ביו"ט ראשון שהוא עיי"ט שני ובעו"ה העולם שותין ומשתכרין באותו פעם ואינו נכון. וה"ה מלאכה אסור לעשות מיהו אם חל עיי"ט בשבת יאכל סעודה ג' תיכף אחר הצות (ב) ועי"ט בה' שבת ובהי"ט. ומצוה לרזש פת בעי"ט לכבוד יו"ט כמו בשבת. וחייב לאכול (ג) פת ביו"ט ערבית ושחרית וא"ל אכל בלידה יאכל ב"פ ביום ובזעמל ב' ככרות. בגדי יו"ט יהיו יותר טובים משג שבת וה"ה סעודת יו"ט:

ב חייב להיות שמח וטוב לב במיעד הוא ואשתו ובניו (ד) וחייב להאכיל עד שוכחט לגר וניתום ולאמנה ולשאר עניים ויזהר מאד בזה:

ג אדם אוכל ושותה ושמה ברנל וגא ימישך עצמו בבשר ויין ובשחוק וקלות רפי שאין השחוק וקלות ראש שמהה אלא הוא הוללות וסכלות ולא נצמינו עד זה ההוללות וסכלות רק עד שמחה שיש בה עבודת ה' וה' הבורא:

ג נשם ה' יו"ט בעזרת האל הגדול הנכבד והנורא. ואזכה לנכר כולה עד נמרא אכיר:

הלכות חול המועד

בעזרת חי וקיים לעולם ועד. אתחיל ה' חול המועד. תקל ובו ב"ס

א ח"ה חייב לכבדו במאכל ובמשתה ובכמות ביו"ט. ויאכל פת בכל סעודה והמבחה את המועדות והיינו ח"ה כאילו עובד עבו"ס:

ב י"א שכלאבות ח"ה שאסורים כדאוריותא אכורים וחכמים אסרו מקצתן והתירו מקצתן לפי צורך הענין שהיה נראה להכמים להתיר שאינו אסור מדאוריותא:

תקלא דין גילוח בח"ה ובו ה"ס

א אין מגדחין בח"ה כדי שיגדח בעיו"ט. ואפי' אם גילה בעיו"ט אע"פ אסור גלח במועד אפי' לא היה אומן קודם יו"ט אסור לגדח במועד. ואפי' היה אונס בעיו"ט או חולה ונרפא דלא מוכחא מריה כי"כ:

ב ואזו מגדחין במועד מי שיצא משביה ומבית האסורים ולא היה לו פנאי לגדח מעו"ט ואפי' היה בבית האסורים מדי ישראל שהיה מניח לו לגדח אפי' כיון שהיה בצער לא גינח ואחר שיצא לא היה לו פנאי. ומי שנדר שלא לגלח ונשיאל עד גדרו ברנל. וגיל דה"ה אם נדר עד שלשים יום ונשמנו בח"ה. וה"ה הכא ממוינת הים בח"ה אושבא בערב הרנל ולא היה שהות ביום נגח והוא שלא היה בעיו"ט בישוב שיהיה אפשר נגח. ודוקא מרינת הים ודוקא שאינו הולך מא"י דרוחן לארץ. וכך הגיל יסתפרו בצנעה:

ג אסור לגלח לעכו"ם א"ל שאין להספר מה יאכל: אכל שהח שביעי שלו בשבת ערב הרנל מותר נגח בח"ה. וגי' דה"ה כשבא וריעה בח"ה שלא מת זה שאכרו לו קודם יו"ט שמת:

כ"א

מסנת השלחן

תקכ"ט (א) איזה כבוד לגלח בערב יו"ט ולרחוק בהמין ולרוץ ראשו ולשול צפרניו. ש"ע הגר"ז. (ב) ולא יאחר עי"ט עד שעה עשירית ואם עבר גם שעה עשירית עכ"ז לא יבטל סעודה ג' בשבת: (ג) יזהר ככביצה ש"ע הגר"ז ויקדש על היין ואם לא קדש כלולה וקדש ביום ואמר נוכח הקדוש של הילולת ביום ויברך גם שהיינו: (ד) הקטנים משמחם בחילוק קליות וכדומה והנשים כבגדים ותכשיטין ואנשים בבשר ויין. כל איש ואישה מהחייבים להשגיח על בני בתם וכן גדולי העיר יפקחו שלא יתעברו אנשים ונשים ע"י שמחת יו"ט ויעברו את ה' בשמחה. ש"ע הגר"ז:

אין מנחתו עירובי תחומין ביו"ט שהח בערב שבת אפי' הניח עירובי תבשולין ואם הניח עירובי תחומין יש להסתפק אי סומך עליו ג"כ בדעבד לשבת:
תקכ"ט דיני שמחת יום ובו ג"ס
מצות יו"ט חצי לה' וחצי לכם לאכילה ושתיה. וניגונים שר חזן לא דה' ולא לכם הוא. ולא יצמצם בהוצאות יו"ט ומחוייב לכבדו (א) ולענונו כמו בשבת ואסור לאכול בעיו"ט ממנחה ולמעלה כמו בעי"ט והיה ביו"ט ראשון שהוא עיי"ט שני ובעו"ה העולם שותין ומשתכרין באותו פעם ואינו נכון. וה"ה מלאכה אסור לעשות מיהו אם חל עיי"ט בשבת יאכל סעודה ג' תיכף אחר הצות (ב) ועי"ט בה' שבת ובהי"ט. ומצוה לרזש פת בעי"ט לכבוד יו"ט כמו בשבת. וחייב לאכול (ג) פת ביו"ט ערבית ושחרית וא"ל אכל בלידה יאכל ב"פ ביום ובזעמל ב' ככרות. בגדי יו"ט יהיו יותר טובים משג שבת וה"ה סעודת יו"ט:
חייב להיות שמח וטוב לב במיעד הוא ואשתו ובניו (ד) וחייב להאכיל עד שוכחט לגר וניתום ולאמנה ולשאר עניים ויזהר מאד בזה:
אדם אוכל ושותה ושמה ברנל וגא ימישך עצמו בבשר ויין ובשחוק וקלות רפי שאין השחוק וקלות ראש שמהה אלא הוא הוללות וסכלות ולא נצמינו עד זה ההוללות וסכלות רק עד שמחה שיש בה עבודת ה' וה' הבורא:
נשם ה' יו"ט בעזרת האל הגדול הנכבד והנורא. ואזכה לנכר כולה עד נמרא אכיר:
הלכות חול המועד
בעזרת חי וקיים לעולם ועד. אתחיל ה' חול המועד. תקל ובו ב"ס
א ח"ה חייב לכבדו במאכל ובמשתה ובכמות ביו"ט. ויאכל פת בכל סעודה והמבחה את המועדות והיינו ח"ה כאילו עובד עבו"ס:
ב י"א שכלאבות ח"ה שאסורים כדאוריותא אכורים וחכמים אסרו מקצתן והתירו מקצתן לפי צורך הענין שהיה נראה להכמים להתיר שאינו אסור מדאוריותא:
תקלא דין גילוח בח"ה ובו ה"ס
אין מגדחין בח"ה כדי שיגדח בעיו"ט. ואפי' אם גילה בעיו"ט אע"פ אסור גלח במועד אפי' לא היה אומן קודם יו"ט אסור לגדח במועד. ואפי' היה אונס בעיו"ט או חולה ונרפא דלא מוכחא מריה כי"כ:
ואזו מגדחין במועד מי שיצא משביה ומבית האסורים ולא היה לו פנאי לגדח מעו"ט ואפי' היה בבית האסורים מדי ישראל שהיה מניח לו לגדח אפי' כיון שהיה בצער לא גינח ואחר שיצא לא היה לו פנאי. ומי שנדר שלא לגלח ונשיאל עד גדרו ברנל. וגיל דה"ה אם נדר עד שלשים יום ונשמנו בח"ה. וה"ה הכא ממוינת הים בח"ה אושבא בערב הרנל ולא היה שהות ביום נגח והוא שלא היה בעיו"ט בישוב שיהיה אפשר נגח. ודוקא מרינת הים ודוקא שאינו הולך מא"י דרוחן לארץ. וכך הגיל יסתפרו בצנעה:
אסור לגלח לעכו"ם א"ל שאין להספר מה יאכל:
אכל שהח שביעי שלו בשבת ערב הרנל מותר נגח בח"ה. וגי' דה"ה כשבא וריעה בח"ה שלא מת זה שאכרו לו קודם יו"ט שמת:
כ"א
מסנת השלחן
תקכ"ט (א) איזה כבוד לגלח בערב יו"ט ולרחוק בהמין ולרוץ ראשו ולשול צפרניו. ש"ע הגר"ז. (ב) ולא יאחר עי"ט עד שעה עשירית ואם עבר גם שעה עשירית עכ"ז לא יבטל סעודה ג' בשבת: (ג) יזהר ככביצה ש"ע הגר"ז ויקדש על היין ואם לא קדש כלולה וקדש ביום ואמר נוכח הקדוש של הילולת ביום ויברך גם שהיינו: (ד) הקטנים משמחם בחילוק קליות וכדומה והנשים כבגדים ותכשיטין ואנשים בבשר ויין. כל איש ואישה מהחייבים להשגיח על בני בתם וכן גדולי העיר יפקחו שלא יתעברו אנשים ונשים ע"י שמחת יו"ט ויעברו את ה' בשמחה. ש"ע הגר"ז:

שלחן

א"ח דיני חול המועד

שלמה

קב

תקמב שלא לעשות מלאכה לאחרים בחדים וכו' ג"ס :

אפילו מלאכות המותרים אינן מותרים לעשותם אלא לעצמו ולאחרים בחנם (א) אבל בשכר אסור. ומיהו אם אינו נתון לו שכר קצוב רק שאוכל עמו בשכרו מותר. ודבר האבד מותר לעשות אפילו בשכר קצוב :
בג מלאכה מותר לעשות ע"י פועל אם א"ל מה יאכל אף אם יש לו כלי בית למכור :

תקמג מלאכה ע"י עכו"ם בחדים וכו' ג"ס :

כל מלאכה שאסור לעשותו אסור לומר לעכו"ם לעשותו ולצורך מצוה הצריך בחדים מותר לומר לעכו"ם :
מותר לומר לעכו"ם :
התחום אבל בתלוש מותר בביתו של עכו"ם :
מותר ליתן לישראל או לעכו"ם מלאכה בקבילות או בשכר יום בחדים ויאמר לו בפירוש לעשות אחר המועד ובכר שזא ימנה וימרוד וישקול ואף אם עושה העכו"ם אחר כך במועד א"צ למחות :

תקמד צרכי רבים בחדים וכו' ג"ס :

צרכי רבים מותר לעשות בחדים ודוקא הצריכין גנוף הארס ושאר צרכי מצוה לא יעשה מלאכת אופן :
בורות ומעיינות של רבים שנתקלקלו מותר לתקן אפילו אין רבים צריכין להם עתה ומחרש לעשות אם רבים צריכין עתה וזה מותר. ובשל יחיד מחדש אסור בכ"ע ואם נתקלקל א"צ צריך להם עתה מותר :
כל צורך מצוה המותרות במועד מותר לקבל עליו שכר :

תקמה דין כתיבה בחדים וכו' ד"ס :

אסור לכתוב בחדים ואפי' להגיה אות א' בס"ת אסור א"ל שאין לו ס"ת אחרת כשירה וצרכי רבים יש להקל לכתוב אגרת אם הוא הכרח בכתב הנקרא קסיווע"ש ופשיטא כתב שמישה שיש להקל לכתוב אם הוא צריך וזה כדלקמן וכן מותר לכתוב (א) הוצאותיו והוצאותיו ה"ו דבר האבד שלא ישבח ואם אינו דבר האבד א"ה צריך המועד ס"ת וא"ל אסור :
מותר לכתוב שטר קדושים ותנאים וראשי פרקים גמין ושוברות מתנות שכיב מרע אגרת שום ואגרת מוון שטר הוצאה ומיאונים ושטרין ברורין שכותבין זה בודל או א'. תוספת תובה מותר אבל כתובה אין להקל. אג"ש שאדם שולח לחבירו אפילו על פרקסטיא יש א"ן כותבין שמי"ח במועד ואם אינו כאמינו והלוה צריך למעות רמועד או שאין לסופר מה יאכל הרי זה יכתוב ומותר לכתוב אם כבר נתן לו המעות דשמא ימתו. ומותר לכתוב שטר מכירה במועד א"ה לצורך המועד וכן אם לא היה לו פנאי לכתוב קודם המועד מותר :
כל הדברים שמוחר לכתוב מותר אפי' בלא שינוי וכל שאסור אסור אף ע"י שינוי :
במחות של שעות או בלוחות שלנו מותר לכתוב דאינו כתב הפתקיים :
אם שלחו אצלו שאדה מותר לכתוב להם וכן מותר לכתוב אם לפד דבר חידוש (ב) שלא ישבח. וכל מה שמוחר לכתוב מותר לתקן הקלמים והדיו. וה"ה אם שמע דבר חידוש או ספר שלא יהיה לו אחר המועד מותר להעתיק :
דגין ועונשין מי שלא קיבל עליו הדגין ומותר לקבול בשביל חובותיו בחדים :

תקמו דין אירוסין ונשואין בחדים וכו' ס"א :

אין נושאין נשים במועד בין בתולות בין ארמנות אבל מותר לעשות שידוך עם הנאים אבל

מסגרת השלחן

תקמב (א) ולעכו"ם אף בחנם אסור :

תקמה (א) ואם כבר כתובים ועתה רוצה למדרם אסור : (ב) ואם כבר כתוב אסור למדר :

ע"ס טמן קמן מותר לה
מקום המכור כיום שוקא
דבר דבר דאבד ודוקא
ובדיוני מטה בכ"ע
א"ל יפיע זה איז המועד
ר"ב ששעו מקיים וזהו
לו. מביי כמות וסודת
הר ככ"ע. ודארי רביס
זה הוא מבוה המעיים
לעורך המכר שא"ל מדי
היה ש"י אף ששעו סתרו
מותר מותר וישאל ל"ב וסודת
ש"ן נלבו מותר רבות
ע"י המכור לזה בזה
השטר המכר אחרת מותר
מכר אבד לא בכל אומנו
תעו תקרה הוא מ"ס
שעה המכר נגד שלל
החש נלבו ודבר
מכר משה א"ן כ"ע
נצטבא מדר לקמה
ב"ס וזה תור ה"ו ב"ו
א"ר אם נסיר משה א"ר
א"ר והו לערך המע
ב"ס והו מותר להקל
צ"ח בענין המותרים וכן
לעורך המכר וכן
ענין השטרות הוא ששעו
במטה אחרת המכר נ"ח
ע"ל

(א) אבל לא יעשה סעודה (ב) אחר הארוסין היכף שיאכל הארוס בבית ארוסתו מראשונה אבל מותר לאכול הארוס עם טרעים שלו בביתו והטעם דאין מערבין שמתה בשם

תקמוז דין מי ישמת לו מת בח"ה וכו' ז"ס :

א"ח אסור בהספד ותענית ואסור למפחות על מת ר"ל להכות כף על כף :

ב כל שלשים יום לפני המועד אסור להספיד על מת שמת לו לפני שלשים והטעם דמת לפני שלשים משתכח במועד מן הרב שהוא אחר שלשים והוא מספידו בתוך שלו למועד נמצא מזכירו ואחי' ספידא ברגל ואפי' בחנם אסור לספור אפילו לאחר ולפי' דוחר שלא יספידו את המת אחר ז' אם מת קודם ל' לרגל ואפי' אם מת לו ערב הרגל שם לספור אותו אסור ג"כ וכלול אותו שמת לפני הרגל. ומי שבא לו שמועה רחוקה בתוך קודם הרגל מותר לספרו ומה שנהוגים אחר י"ב הודש לספור המת ולהוכיר נשמתו לעשותו תוך ל' לרגל. וגי' הא דאם מת לו הוך ל' סמך מרגל דמותר להספיד דוקא בא היום שמת או א"ל ישלמו שלשים עד אחר סוף הרגל אבל אם ישלמו שלשים למיתה בן הרגל ושמיים של הספר אח"כ אסור הדמירות של הספר יהיה בסוף הרגל ושלשים מיתה כבר חקף עבר כגי' פשוט :

ב במקום שנהגו שאין קורעין במועד אלא על אביו ואמו (א) אין קורעין על שאר מתים ובמ שנהגו קורעים אף על שאר מתים. ואם נקבר ביי"ט אין קרוע במועד דההיא שעתא שעת חימוס ולא יום שמועה היא :

ד שמע שמועה רחוקה במועד אינו קרוע :

ה סברין סעודה ראשונה בחול המועד :

ו עושין כל צרכי המת במועד :

ז אין לתלוש עשבים ועפר בח"ה בבה"ק כמו שנהגין בחול. וא"א צדוק הרין וקדיש ודבר בחו"מ. וה"ה בע"ש ובעיו"ט אחר הצות אבל ער"ה וערב חנוכה ופורים אומרים :

תקמח דין אבילות בחול המועד וכו' ז"ס עיפ"ם :

א הקובר את מתו ברגל אינו חל עליו אבילות כלל רק אחר הרגל מתחיל למנות שבעה וכו' שלשים מיום הקבורה. וי"ט שני האחרון עולה למנין ז' אף שאינו נוהג אבילות (א) ואקבר ביום ראשון וי"א דבר"ה דוקא אם נקבר ביום ב' או עולה למנין שבעה ואם נקבר ב' א' אינו עולה. ודברים שבצניעה נוהג אף ברגל :

ב אנינות נוהג בחו"מ שלא לאכול בשר ולא לשתות יין. וכו"ט אם רוצה לקבור ב' חל עליו אנינות וא"ל אינו חל אנינות א"ל שמחשיך עד התחום להכין לו צרכי קבור ובליל וי"ט חייב ב"ע לאכול בשר :

ג כשמת לו מת ברגל ונוהג אבילות אחר הרגל אחר שבעה ימים מיום הקבורה אף שעדיין זה שבועה אחר הרגל מלאכתו נעשית ע"י אחרים בבתיהם ועבריו עושין לו בצניעה בביתו :

ד אם מת לו ברגל אע"פ שאין חל עליו דין אנינות בלינה אע"פ אסור דובר הגדה של פסח שיש בו מדרשי פס' קים. ביום (ב) אפי' אינו רוצה (ג) וקבור עתה אסור בבשר וכחול שו"י רבנן

ה מת לו מת קודם הרגל אפילו שעה מועטת אבילות כשהג' ממנו גזירת ז' (ד) ויס הרגל עומים למנין שלשים הרי ז' לפני הרגל והרגל ומשלים עיהם עד שלשים. וא"י נהג אבילות ככל אפילו מחמת אונס (ה) דינו כדין קובר מתו ברגל (ו) :

מסגרת השלחן

תקמו (א) ובא"ר מתיר לעשות גם סעודה : (ב) זה קאי במקומות שמקדישין בעת התנאים דמותר לקדש בחו"מ בלא חופה. מותר לתחור גרושתו בחו"מ. מותר לישא אשה ערב הרגל רק שלא יעשה תיכף הסעודה בלילה אבל במדינתו אין עושין נשואין כערב יו"ט אם לא בשעת הרחק. מותר לעשות סעודה בבית מדרש וסדיון הבן ברגל. ח"א :

תקמוז (א) אלא יקרע אחר הרגל :

תקמח (א) אפילו הוא יום מיתה ודברים של פרהסיא : (ב) ולילה שאחר יום א' השייכה ליום ב' אין נוהג אנינות : (ג) ואם יש אונס שלא יוכל לקבור לא חל איינות. אסור לעלות לתורה. בה"ס פ' נשות ט"ו סי' ו' (ד) ומסך לחשיכה מותר לרחוק בחנין אבל לא לספר ואחר הרגל בימים שמשלים למספר ל' אסור לרחוק בחנין מיתה בכל יום א' דה"ה : (ה) וכן אם לא היה שחית ביום אף שעת מועטת : (ו) ודברים שבצניעה נוהג ברגל ואם שפע שמקדישין תע"ב ע"ה ק"ה : (ז) ויש קצו"ב בשבת שהיא ערב הרגל אף שלא נהג אבילות רק בדברים שבצניעה הרייה מבטל ממנו גזרת ז' . דה"ה ב"ה התקין

עליו
בשבת ומועד
הוא ח"ה
אסור בהספד ותענית
ואסור למפחות על מת
ר"ל להכות כף על כף
כל שלשים יום לפני המועד
אסור להספיד על מת שמת לו לפני שלשים
והטעם דמת לפני שלשים משתכח במועד
מן הרב שהוא אחר שלשים והוא מספידו בתוך שלו למועד
נמצא מזכירו ואחי' ספידא ברגל ואפי' בחנם אסור לספור אפילו לאחר ולפי' דוחר שלא יספידו את המת אחר ז' אם מת קודם ל' לרגל ואפי' אם מת לו ערב הרגל שם לספור אותו אסור ג"כ וכלול אותו שמת לפני הרגל. ומי שבא לו שמועה רחוקה בתוך קודם הרגל מותר לספרו ומה שנהוגים אחר י"ב הודש לספור המת ולהוכיר נשמתו לעשותו תוך ל' לרגל. וגי' הא דאם מת לו הוך ל' סמך מרגל דמותר להספיד דוקא בא היום שמת או א"ל ישלמו שלשים עד אחר סוף הרגל אבל אם ישלמו שלשים למיתה בן הרגל ושמיים של הספר אח"כ אסור הדמירות של הספר יהיה בסוף הרגל ושלשים מיתה כבר חקף עבר כגי' פשוט :
ב במקום שנהגו שאין קורעין במועד אלא על אביו ואמו (א) אין קורעין על שאר מתים ובמ שנהגו קורעים אף על שאר מתים. ואם נקבר ביי"ט אין קרוע במועד דההיא שעתא שעת חימוס ולא יום שמועה היא :
ד שמע שמועה רחוקה במועד אינו קרוע :
ה סברין סעודה ראשונה בחול המועד :
ו עושין כל צרכי המת במועד :
ז אין לתלוש עשבים ועפר בח"ה בבה"ק כמו שנהגין בחול. וא"א צדוק הרין וקדיש ודבר בחו"מ. וה"ה בע"ש ובעיו"ט אחר הצות אבל ער"ה וערב חנוכה ופורים אומרים :
תקמח דין אבילות בחול המועד וכו' ז"ס עיפ"ם :
א הקובר את מתו ברגל אינו חל עליו אבילות כלל רק אחר הרגל מתחיל למנות שבעה וכו' שלשים מיום הקבורה. וי"ט שני האחרון עולה למנין ז' אף שאינו נוהג אבילות (א) ואקבר ביום ראשון וי"א דבר"ה דוקא אם נקבר ביום ב' או עולה למנין שבעה ואם נקבר ב' א' אינו עולה. ודברים שבצניעה נוהג אף ברגל :
ב אנינות נוהג בחו"מ שלא לאכול בשר ולא לשתות יין. וכו"ט אם רוצה לקבור ב' חל עליו אנינות וא"ל אינו חל אנינות א"ל שמחשיך עד התחום להכין לו צרכי קבור ובליל וי"ט חייב ב"ע לאכול בשר :
ג כשמת לו מת ברגל ונוהג אבילות אחר הרגל אחר שבעה ימים מיום הקבורה אף שעדיין זה שבועה אחר הרגל מלאכתו נעשית ע"י אחרים בבתיהם ועבריו עושין לו בצניעה בביתו :
ד אם מת לו ברגל אע"פ שאין חל עליו דין אנינות בלינה אע"פ אסור דובר הגדה של פסח שיש בו מדרשי פס' קים. ביום (ב) אפי' אינו רוצה (ג) וקבור עתה אסור בבשר וכחול שו"י רבנן
ה מת לו מת קודם הרגל אפילו שעה מועטת אבילות כשהג' ממנו גזירת ז' (ד) ויס הרגל עומים למנין שלשים הרי ז' לפני הרגל והרגל ומשלים עיהם עד שלשים. וא"י נהג אבילות ככל אפילו מחמת אונס (ה) דינו כדין קובר מתו ברגל (ו) :
מסגרת השלחן
תקמו (א) ובא"ר מתיר לעשות גם סעודה : (ב) זה קאי במקומות שמקדישין בעת התנאים דמותר לקדש בחו"מ בלא חופה. מותר לתחור גרושתו בחו"מ. מותר לישא אשה ערב הרגל רק שלא יעשה תיכף הסעודה בלילה אבל במדינתו אין עושין נשואין כערב יו"ט אם לא בשעת הרחק. מותר לעשות סעודה בבית מדרש וסדיון הבן ברגל. ח"א :
תקמוז (א) אלא יקרע אחר הרגל :
תקמח (א) אפילו הוא יום מיתה ודברים של פרהסיא : (ב) ולילה שאחר יום א' השייכה ליום ב' אין נוהג אנינות : (ג) ואם יש אונס שלא יוכל לקבור לא חל איינות. אסור לעלות לתורה. בה"ס פ' נשות ט"ו סי' ו' (ד) ומסך לחשיכה מותר לרחוק בחנין אבל לא לספר ואחר הרגל בימים שמשלים למספר ל' אסור לרחוק בחנין מיתה בכל יום א' דה"ה : (ה) וכן אם לא היה שחית ביום אף שעת מועטת : (ו) ודברים שבצניעה נוהג ברגל ואם שפע שמקדישין תע"ב ע"ה ק"ה : (ז) ויש קצו"ב בשבת שהיא ערב הרגל אף שלא נהג אבילות רק בדברים שבצניעה הרייה מבטל ממנו גזרת ז' . דה"ה ב"ה התקין

וארבע בבת ארבעים
דן מענין ששמה

דמות ק"ק על ק"ק
ד' לפני ששים והתקין
שנים והוא מספרו כתיב
לדור למדור אמרו למה
אמרי אם את דו עבדתי
כבאו לו שבעה חוקים
מספר המל והחבור נספרו
רגל מותר להכנס חוקים
אם ישלם ששים יתקנה
מספר הדיק הרגל וכו'
ש'
אין קורין עני שמי מוסר
קדוש במסד ודעה קדושה

ואם חזק הדין וקדוש
המורה ומוריס אמרים

למ מחול לטעם שבעה
שאנו נוהג אבות (א) ש
למנין שבעה חוב נקרא
ברג'
יש אם ודעה לקחו מוסר
החכם להבין לו דברי מוסר
עולם הקבוצה אף שיעשו
עשיו לו בעצמה בבת
אם אסור חסד נראה שיהיה
אסור בבת וכו' וכו'
הנה כענין גזירת (א)
אין קורין עני ששים
(א) (א)

התאמת מוסר לקיטת
ל ק' חיה חסד חסד חסד
ד' קיטת מוסר חסד

אשר י"א ה' חסד
למחול לטעם שבעה
הוא לו ענין חסד
הוא לו ענין חסד
ממנו גזרת י' ה' חסד

אם נהג שבעה ופגע בו הרגל מבטל ממנו גזירת שלשים ואם חל שביעי בערב הרגל מותר
לרחוק וכפ"ר ולכתב בסוף (ו) לרגל וא"צ להסתין לרחוק עד הכנייה. ואצ"ל אם חל יום ח'
מבטל ערב הרגל מותר בע"ש בכל הני"ל לכבוד יו"ט. ואם חל יום ד' שנו בשבת ערב
גל מותר למסור אף בהו"מ כדלעיל. ואינו מבטל רק שלשים אבל נוהג אבילות כל השנה
ה' עד אביו ואמו. ואם חל א' משאר ימים חוץ מ' בערב הרגל נוהג ערב הרגל מנהג ל'
דאינו מבטל. ר"ה וי"ב דיניהם כרגלים לענין כבטל שבעה ושלושים:

בהג אפי' שעה מועצת לפני הפסח אמילו דבר שביצינעה ואפילו הוציאת מנעל אותה שעה
השוכה כשבעה ושמונה ימי הפסח הרי מ"ו ומשלים עליהם עוד מ"ו אחר הפסח. שעה א'
כי עצרת הרי שבעה ועצרת יש תשקומיו כל שב"ה הרי י"ד ומשלים עליהם מ"ו ויום שני שר
עצרת עונה למנן מ"ו:

שעה א' לפני ד"ה בטלה ממנו גזירת שבעה מפני ר"ה וגזירת שלשים מבטל יו"ה
קובר מתו בנ' ובתשרי יו"ב מבטל גזירות שלשים:
שעה א' לפני יו"ב יו"ב מבטל ממנו גזירת ד' וגזירת שלשים מבטל חגג:
שעה אחת לפני חגג מבטל ממנו גזירת ז' והחג הרי י"ד וש"ע שבעה הרי כ"א יום ויום ב'
ש' שמיני עצרת הרי כ"ב ומשלים עליהם עוד ח'. ואם קובר בהו"מ ש"ע אינו עונה לו כני"ל:
שמע שמועה קרובה הוא שמת בתוך (ה) ל' בשבת (ו) או ברגל ואחר שבת ורגל נעשית
הרוקה דינו כדון שמעיה רחוקה ונוהג אבילות במ"ש או במוצאי יו"ט שעה א' ובשבת
יומ טוב נוהג דברים שביצינעה:

שמע שמועה רחוקה בשבת או ברגל אינו נוהג אפילו דבר שביצינעה רק שבמוצאי שבת
ובמוצאי יו"ט נוהג שעה א'. שמע שמועה קרובה בשבת שבת עולה ליום א' ולמחר קורע
והיה יום ששי שביעי ואבילות. שמע בא' בשבת הוי יום ד' שלו בשבת ואין נהוג איסור
ביצינעה רק עד הני" (י) החכה בשבת. ומה שנוהגין קצת בעלי בתים אם יום ד' שלו בשבת
שב שעה א' במ"ש הוא מותר רק אם שמע שמועה רחוקה בשבת שאז יושב שעה א' בליה כני"ל
אם עשרה ימים אחר החג שמע שמת לו מת ערב הרגל אף ע"פ שאם נמנה שעה וכני"ל
יהיה אחר ל' אע"פ הוי שמועה קרובה דהא לא נהג כלל אבילות קודם החג ואינו עונה.
בלע המות לנצח ומרה ח' דמעה מעל כל פנים ובא לציון גואל אמן וכי"ד:

בעזרת ה' ה' תענית וד' צומות והוהגין מ"ו בתמוז עד ט"ב:

תקנ הבדל שיש בין מ"ב ליתר צומות וכו' ג' סעיפים:
הכל חייבים להתענות ד' צומות כיהו עוברות ומניקות שצמצעורות הרבה אין להתענות רק
מ"ב ופשיטא יו"ב. ואע"פ שאובלין בשאר תעניות לא יאכזו רק כרי קיום הגוד:
קמן שיש לו דעת להתאבל מאכילין אותו בצומות רק להם וימים להתאבל עם הציבור:
מוב דהר"ב ב' ד' צומות (א) ברחיצה וטובה ותשמיש ה"מם ולהפסיק בהם מצע"י כמו במ'
באב' דרו"ח מנעילת הסנדל דלא להוי כחוכא ואיטולא ואם ליל מביה לא יפרוש מאשת
חוץ כפי' באב וי"ב ואף למבול אסור:

תקנא דין שבוע שחל מ"ב להיות בתוכה וכו' י"ט סעיפים:

משנכנס אב ממעטין בשמחה שאין שמחין ככל. ובר ישראל דאית ליה דינא עם עכרים
ישתמיש טיבה עד ר"ח אלול הדיע מזויה:
מילה שהיא מרי"ח עד התענית המורג ובעל ברית היינו הסנדק שתופס התינוק בשעת
מילה

מסגרת השלחן

(א) בערב פסח יספר קודם הצות דה"ח (ח) דה"ח פסק דאם הוא יום ל' לקבוצה אף שאחר ל' מיום המיתה הרי
הוא שמועה קרובה: (ב) אבל אם שמע ביום חול שהיא יום ל' ישלים אבילות כל שבעה ימים: (ג) ובפ"ת יור"ד
מ"י שצ"ח כתב דצריך להמתין עד עת שדרך המנהגים בחול לבא:
תקנ ד' צומות הם ט' באב. י"ז בתמוז. ג' תשרי שהוא צום גדלי'. עשרה בטבת. (א) עשיו נהגו איסור
ברחיצה ככל ת"צ אם לא שהצום בע"ש מותר לרחוק מפני כבוד חשבת. אם חל הת"ני"ה בשבת נדהה ליום
א' ואם חל בערב שבת קורין ויחל ומשליטין התענית. אם יש הופה בתענית שחל' בע"ש ועשו התופה אחר
תפלת מנחה והחזין ישלים התענית עד הלילה. אם חל יא"צ של החזן בתוך ד' ימי המשחה לא יתענה. חל"ס ב'

מילה ואבי הבן לובשים בגדי שבת אף בחול אבל הקוואטר לא. וכלאיה אמור אפי' בשבת
של חוון ההחליף ללבוש בגדי שבת ואפי' המלוח כי אם הכתונת לכר. אבל פורשין בבהכ"נ
פרכת ומצות ומכסאות של שבת אפי' שארוע ט' באב בשבת ונדרתה דאין אן פורשין של שבת
ומי שיש לו נשואין בשבת נחמו מותר להחן ללבוש בגדי שבת בשבת חוון כשקרין אותו או
לענות לתורה ולא חדשים. והיה אבי התחן והכהה לובשים בגדי עריון של שבת:

ב מרי"ח עד אחר התענית במשאת ומתן של שמהה כגון צריכי חופה והיה כלי כסף
קנות והיה הסרסורים לא ישאו כלי כסף. ובגין של שחכה פ"ו כל בגין שא"זו רק הדרווחה
בעלמא אמור ואם קציץ לעכ"ם בקבילות אם יכור לפייסו בדבר כועט שימתין עד לאחר ט"ב
תע"ב אבל בח"כ הוי מצוה הרבים וה"ה שאר צריכי מצוה מותר ככ"ע. ואם היה כותלו נומה
לפול אע"פ שאין בו סכנה רק איזה היוק יהיה לו מותר אפי' הוא של שמהה:

ד מותר לעשות שירוף וכתוב הנאים מרי"ח עד התענית ואפי' במ"ב עצמו משום שמא יקדמו
אחר אבל לא יעשה מעודה (א) אפי' בלא ריקודים ואסור (ב) מ"ז בהכח:
ה בעיש של חוון מותר גניח (ג) הצפרנים ופשיטא לצורך מבילה ומילה ואם יצטרך לנח
של רדים ורגלים בעיש והוא סכנה נדמה ביום א' וגלח א' מהם אף קורם השבת ביום ד'
ביום ה' בלא"ה אפי' כניל בהיש סימן ר"ם:

ו אסור (ד) לספר מ"ז כתבו עד אחר התענית כל שיעור שבו חוין בשפה מה שמעכב האכילה
ואם הל' יום ל' של אכילות אפי' בחמו עד אחר ר"ח מותר לספר דאינו אלא סנה:
אסור לכבס מרי"ח עד התענית אפי' אינו רוצה ללבוש עד אחר התענית והיה שאסור ללבוש
אף אותם שכבסו קודם ר"ח והיה להציע בהם המטה אסור אפי' בשבת חוון א"ז שנחמטו כלל
אחר כיבוס אבל הכת נה ומטפת הדידים והשולחן מותר בשבת זה. ואשה מותר ללבוש רבנים
בימי ליבונה אפי' במ"ב עצמה. ואסור ליתן אחר ר"ח לכיבסת עכ"ם לכבס כלים אפי' לכבס
אחר ט"ב (ה) אבל מותר ליתן לה קורם ר"ח אע"פ שבוכסת אחר ר"ח ומותר בשבת חוון כניל:

ז אחר התענית מותר לספר וכבס והיה לאכילת בשר ושתיית יין כדקמ"ן מ' תקניח ע"ש:
אסור לעבריות וכבס עכ"ם מפני מראית עין ובצנעה מותר. והיה אם מלבוש עכ"ם
משונים משל ישראל שרי דניכר שהם של עכ"ם:

ח אסור ללבוש בגדי חדש (ו) מרי"ח עד אחר התענית אפילו מנעלים:
אסור לחקן בגדים חדשים (ז) ומנעלים חדשים מרי"ח עד אחר התענית דבמלה אבן שתיה
וג"כ סמבורי על פסוק השחות יחרסון וכך תיקון בגדים היו בכלל היו ההשתיה היו תחת
מלאכה ואפי' עושה לאחרים והיה אם עושה למכור בשוק אסור. אבל קמיות חוין או עשות
קרונין של להקד דלא מקרי בגדי. והיה דאסור קנותן. ואם ירוע שהמלאכה של עכ"ם שרי:
יב המנהג שלא לאכול (ח) ובגדי חדש ושלשלת יין מרי"ח עד יום עשירי בחצו היום רק בשבת מותר
ואחר שהתפללו הקהל ערבית אסור אף שלא התפלל היוחד עריון ויש נמנעים לאכול משקיעת
החמה. וכוס של הבדיה מותר לשחות אי ליכא תינוק שאינו יודע להתאבל לשחות:

יג מנעלים סבין של שהיטה מרי"ח עד אחר ט"ב ואין שוחטין (ט) עד יום עשירי אחר חצות ואם חל
ט"ב ביום ה' מותר אחר חצות לכבוד שבת:
יד במסעות מצוה כגון מידה ופריין הבו וסיום מסכתא או נדמר מצוה אוכלין בשר ושותין יין כל
הקרואים רק לא יכבו אנשים א"ל שאף ביא אכילת בשר האירגנא היו הולכים היינו שאף
בשאר ימים היו הולכים אבל בלא"ה טוב למנוע א"ע. ואף בערב ט"ב מותר במסעות מצוה ובכבר
שיעשה קורם חצות:

מסגרת השלחן

הקנא (א) אף בשבת ומ"ח בתמו עד ר"ח מותר בלא ריקודין ומחולות. ישראל שפירסתו מבלי זמר מותר
לומר בבית עכו"ם כדי להרויח אבל מרי"ח עד אחר ט"ב אסור וב"ל צומת אסור דה"ח (ב) הגו שאין
עריון נשואין מ"ז בחמו עד אחר ט' באב אף מי שלא קיים מ"ר דה"ח (ג) אף אם ע"ש חוון הוא ערב ט"ב:
(ד) אף נשים וקמנים אמרין: (ה) ויהי חסד להתיר אם יתנה עם העכו"ם שלא יכבס עד אחר ט"ב וכן מותר
דמי שאין לו כתונת לשבת חוון לחת לכבס עכו"ם וכן מי שצריך ליעט למרחקים מותר גם כן לחת לכבס עכו"ם
כל מה שצריך לדרך דה"ח: (ו) ובגדי חדש השבו דשמהה הודיה היא לו לא ילבישו אף בשבת שמ"ז בחמו עד
אחר ט"ב: (ז) דה"ח כתב דנהגו שאם נתן האומן קודם ר"ח יעשה האומן אף אחר ר"ח וכן נהגו לחת לאומן
עכו"ם אף אחר ר"ח שהיה מוכן אחר התענית וכתב דבגין למעט בזה היכא דאפשר (ח) ובשר עוף ובשר מלוח
שצומן והשולל מבושר או שמיין של בשר ויין תוסס הכל אסור. כל מיני שכר ומי דבש מותר. כוס של ברכת
לא ישתה. יין מכוס הכדירה יין לחיטוק ואם אין תינוק ישתה בעצמן. מי שאינו יודע לאכול כאוכלי חלב ויכל בשר
עוף. דה"ח: (ט) ולצורך מצוה והחלה ועל שבת שוחטין. רמ"א:

בגדים
מסגרת השלחן
הקנא (א) אף בשבת ומ"ח בתמו עד ר"ח מותר בלא ריקודין ומחולות. ישראל שפירסתו מבלי זמר מותר
לומר בבית עכו"ם כדי להרויח אבל מרי"ח עד אחר ט"ב אסור וב"ל צומת אסור דה"ח (ב) הגו שאין
עריון נשואין מ"ז בחמו עד אחר ט' באב אף מי שלא קיים מ"ר דה"ח (ג) אף אם ע"ש חוון הוא ערב ט"ב:
(ד) אף נשים וקמנים אמרין: (ה) ויהי חסד להתיר אם יתנה עם העכו"ם שלא יכבס עד אחר ט"ב וכן מותר
דמי שאין לו כתונת לשבת חוון לחת לכבס עכו"ם וכן מי שצריך ליעט למרחקים מותר גם כן לחת לכבס עכו"ם
כל מה שצריך לדרך דה"ח: (ו) ובגדי חדש השבו דשמהה הודיה היא לו לא ילבישו אף בשבת שמ"ז בחמו עד
אחר ט"ב: (ז) דה"ח כתב דנהגו שאם נתן האומן קודם ר"ח יעשה האומן אף אחר ר"ח וכן נהגו לחת לאומן
עכו"ם אף אחר ר"ח שהיה מוכן אחר התענית וכתב דבגין למעט בזה היכא דאפשר (ח) ובשר עוף ובשר מלוח
שצומן והשולל מבושר או שמיין של בשר ויין תוסס הכל אסור. כל מיני שכר ומי דבש מותר. כוס של ברכת
לא ישתה. יין מכוס הכדירה יין לחיטוק ואם אין תינוק ישתה בעצמן. מי שאינו יודע לאכול כאוכלי חלב ויכל בשר
עוף. דה"ח: (ט) ולצורך מצוה והחלה ועל שבת שוחטין. רמ"א:

ואמר תחילה המכביל כו' וזהו שאר שלא יגע במגעיו כי אז אסור בתפילה כלל :
ד אין ללמוד בערב כ"ב כחצות ואיך כ"א בדברים המותרים כ"ב ואף בשבת א"ה ערב תשעה
באב ופשיטא אם הל"ט כ"ב בשבת (ב) אסור לטייל בערב כ"ב :

תקנה דברים האסורים כ"ב וכו' כ"ס :

א תשעה באב אסור ברחיצה ובס"ה ובנעילת הסנדל ותשישי המטה ואסור מתחלת ליל
כ"ב עד תחלת יום ה' והעושה א' מכל א"ו כו' היום והלילה כ"ל הוא בנידוי לכן יזהר
מאד מאד בזה אך אותם ההולכים אחר הצוות בין העכו"ם ועסקין במשא ומתן ומתרים
בנעילת הסנדל ומ"ם למרו כל אדם וא"א למרות ביום דמוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מודיין
אך כל אחר אשר נגע וראת ה' בלבו וזהו בזה כאד מאד שאר יעסקו אף במשא ומתן
אחר הצוות כדלקמן :

ב אסור לקרות בתורה נביאים וכזובים ובמשה ומירש נמרא הלכות ואגדות משום שנאמר
פקודי ה' ישירים משמחי לב. ופשיטא שאסור לשייל ול' מוח מהי"ט. ובעו"ה העולם אין
נוהרין בזה וכו' מ"ב כשחנת תורה ולא תסיק חוכא מפמייהו כולא יוכא וזה מוטב על
מנהגי הקהילה לק"ס כק"ס עצים והרפות ובושמים ובודאי אותו האיש לא יוכה בשמחת
ירוש"ם אם לא שיקבל עליו שלא לעשות עוד ויתחמט על כה שעבר :

ג אפילו תינקות שו' בית רבן בטמאים ואפילו בדברים הרעים אסור ללמוד עם תינוק אם
אינו יודע לו תאב"ה :

ד מותר לקרות באיוב ובדברים הרעים שבזמ"ז אבל דברים רעים לעכו"ם אסור לקרות ומה
שיש ביניהם פסקי נחמה צריך לרגום ומותר ללמוד מדרש איכה ופרק אלו מנחמין ופי'
איוב ואיכה מותר אבל לישא ולהתן דרך פתול ודאי אסר ר' אב"ד המותר הג"ל. וה"ה
ע"י הרהור אסור ללמוד ופשיטא הורא אף בנא נתינת מע"ס א"י לחוכה הצריך עששו וה"ה
שאסור דקין דינו כמנותן א"ל שאין הבעל דין יכול לעכב כאן והיו כרבים צריכין לו :

ה תשעה באב מותר לחזור הפרשה החזן שרוצה לקרות. וה"ה כ"ב שאם שחז בשבת היחיד
קורא ב' בקרא וא' הרגום וה"ה בחול היחיד קורא הפרשה :

ו יולדת תוך ג' ימים אפי' אמרה אינה צריכה אין לה להתענות ועד ד' אם אמרה צריכה אני
אסור לה להתענות ואחר ד' אפי' אמרה צריכה אני מחויבת להתענות (א) אם לא שהיא קצת
חולה ועיני רעה בהלכות יו"ב :

ז הרציה אסור כ"ב בין בחמין בין בצונן אפי' הרושט אצבעו כ"ס אסור ואין דטבול כ"ב
והופס ורואה ערב כ"ב ולמצאי מ"ב תחוף מעש דבעינן סמוך לחפיה מבינה :

ח אם היו ידיו מלוכלכות בטיט ובצואה מותר לרחוץ להעביר הלכמוך ולא ישול כד' דיוורק
לפי צורך העביר הכיבוד :

ט אם נשה צרכי נטמל ידיו עד קשרי אצבעותיו וה"ה נוטף אדם ידיו שחרית עד קשרי אצבעותיו
ג"פ ואחר שנשב ידיו ועדיין חרות קצת מעבירם על עיניו ואם היה לפנוף ע"ג עיניו וריכו
רהצי כ"ס רוחץ ומעבירו ואינו הושש רח"ל כטיט וצואה כ"ל :

י ההולך לאיזה דבר מצוה עובר כ"ס עד צווארו אפילו בחורתו ואינו הושש ואם הולך
לעבוד פייתו או שאר הפסד ממון אסור בחורה לילך במים :

יא סיבה אינה אסורה אלא של תענוג אבל מי שיש לו חטמין בראשו מותר לטוך :
יב נעילת הסנדל דוקא של עור אסור אבל של בגד (ג) ושל עץ מותר וא"ה של עץ חופה
עור אסור. ויש זוהר בבתי שוקיים שמגיעין סמוך לרגליו וכמו רצועה סמוך לרגליו של עור
שאסור ופשיטא אם נתפר עד פומקאות כהתת לרגליו פ"י מה שדורס ברגל בעור שיש לאסור :

יג אם הולך ברחוב ערו"ם או שיש ט"ט ורופש ידך במגעלים וטוב שיהפוך של ימין לשמאל וש
שפאר ימין ויניח בתוך מגעלים ג"כ מעש קרקע הארבה ויותר טוב ג"כ לעשות מגעלים של
בגד וליתך ברחוב ערו"ם או במיט ורפ"ש אבל בלא"ה לא מפני מראית עין :

מסגרת השדחן

אם

עד הילולא ואם לא נמר בלבו דרך קבלה רק חשב סתם שלא לאכול עור מותר אף באכילה : (ב) ומזכירין בשמות
ואומרים אב הרמנים ואין אומרים פרקי אבות :
הקנה (א) רוב הפוסקים כו"ל כל ל' וכן כל חולה שאין בו סכנה ויש מחמירין ע"כ נהגו להחמיר
כ"ז שאין להם צער גדול והכל לפי ראות עיני המורה אבל עכרות ומניקות מתענות : (ב) כש"ה פ"ט

שדחן

אם יושב כעולה
היה ידך כעולה
אמר אדם ע"ה
הוא ח"ב בשבת
מבטלת נגד
בו מ"ב בחמין
אין אצל שאלת מלום
הדושים שמים
אין לא ידך לשמן ש
הוא על העושה מאב
הוא צ"חין והוא
עשוי משה היום וי
וכן האב והיה ויהי
ע"כ לא יעשה כק"ס
כ"ג והצ"ח על ה'
הקנה דיני תפילה
א המכ"ס בחרות
לפי א"ה הנשקט
יש שישבין ע"י
שבתות שאין
הקנה ר"ח מ"ב ש'
א"ל מ"ב בשבת
לפי שבבת בשבת
לרובשטם ואת ע"ה
על דה'
הקנה לומר נטמל
א מ"ב אפי' במי
סוסי כ"ב ב' ו'
וחת"ו שמתענות
הקנה במצוא
א אפי' נאמר בשבת
ונשקט ע"י שיקט
החזון או מנותן
היה מ"ב ושש'
מ"ה סוסי נגבר
אם לא מ"ב בשבת
הקנה (א) משה
בית ק"ס

אסור משום אכילות של יום דכמה מיני תענית של תשובה מצינו שאין אוכלין בשר בלילה שלאחריו. והמתענה ביום עשירי חצי היום או כל היום יש לאסור בסעודה ראשונה בבשר ויין מה"ט והמתענה בכל שנה אף יום עשירי אם חל תשעה באב בשבת ונרתה אין צריך להתענות יום ב'. המתענה ביום עשירי יקרא איכה:

תקנמ דין מנהגי ט"ב ודין מידה במ"ב ובו מ"ז.

א חל ט"ב במוצאי שבת אין אומרים צדקה בנחנה ומבדילין בלילה בתפחה כמו בשאר מוצאי ועיין לעיל בה' שבת אם שכח להבריר:

ב מתפללין בנחת כאבלים ודרך כבי כאבלים וכן עושין בקריאת איכה ובכל איכה מגביה קולו יותר. ויפסקו בין כל פסוק ופסוק ובין כל איכה ואיכה יותר מעט. ופסוק אחרון שבכל איכה אומרים בקול רם. ואומרים הפסוק השיבנו בקול רם ואח"כ מסיים החון וחוזרים ואומרים השיבנו בקול רם וכן החון. ואפילו השיץ לא יברך על מקרא מגילה לפני איכה. וטוב שיחיד יקרא איכה גם ביום:

ג אומרים קדיש שלם אחר ערבית תיכף ואח"כ כל הקרישים עד שיוצאים למחר בשחרית מכה"כ בלא תתקבץ:

ד אם חל במ"ש אין מברכין הבנים. ואחר הקינות כערב ובשחרית אומרים ואתה קדוש ובר ועלנו. ואם חל במ"ש א"א ויהי נועם למנצח בנגינות ויתן קך:

ה לול ט"ב ויומו עד אחר חצות יושבים על הארץ (א) ומותר לישב על השק ומאריכין עם קינות עד מעט קודם חצות ביום:

ו אין מדליקין נרות בכה"כ בריוח ופשימא בלייכוט"ר דלא רק בצמצום שיוכלו דוכר קינות ע"פ דחק משום שנאמר במחשבים הושבני (ב):

ז אין נוטלים על פניהם וה"א שום תהנון ושום סליחות במ"ב משום דאיקרי מועד. ובשחרית משבימין קצת לבה"כ (ג):

ח קורין בתורה כל תולדי בניו ומפסיר אסף אפיסם ויש נוהגין בדרך ברוך דיון אמת בלא שם ומלכות קודם שקורא בתורה העולה לקרות:

ט אין אומרים אל ארך אפים ומנצח במ"ב (ד). ואין אומרים פמוס הקטורת במ"ב דלא מקרי טרר היום ואסור לומר רק מה שכל העולם אומר:

י בשעת הקינות אסור לספר שום דבר ולצאת לחוץ כדי שלא יפסיק דבו מן האבל וכש"כ שלא ישיח עם עכו"ם וצריך ליהרר בוה מאד מאד. אבל ר"ל בעיר הוה"כ לבה"כ ביום ובלילה דוכר קינות:

יא מדין תינוק אחר אמירת קינות (ה) ויברך על הכוס ויתן לחינוק למעום ומוטב ליתן לחינוק גדול שחייב קצת לחנכו בברכה. ובעלי ברית הם אבי הבן והמהרה והסנדק אחר הקינות ילבשו בגדי שבת אם אינם חדשים ויכיר הגיהוץ ובאם לאו יש לאסור. ובתורת לבן ואחר המילה יפשטו והסעודה תהיה בערב אף אם נדחה ההיגו שחל בשבת. ויש לאסר אף להבעלי ברית להתפלל מנחה בעוד יום גדול ויכאזיב וה"ה בכל תענית צבור פי' בד' צומות. וגי'ל דה"ה תענית אס"ר אפילו כשמת"ינין ביום ה' כשהו פורים באחד בשבת:

יב אין שוחטין לצורך סעודת מצוה בלילה רק במ"ב עצמו ולא קודם לכן:

יג נוהגין שאין מכנים צרכי סעודה אף של ח"ב לערב כי אם אחר חצות:

יד אם אירע ט"ב במ"ב א"א צדוק הדין אבל כותר להספיד אותו אף דאיקרי מועד (ו):

טו הולכים אחר יציאת בית הכנסת לבית הקברות:

טז טוב שלא לידע על הקברות אם לא לצורך הוונאת המת ובפרט אם לא תיקן עון קרי ח"ו כי בתדבקים בו ההיצונים ר"ל וצריך ליהרר בוה מאד:

מסגרת השדחן

עשות

תקנמ (א) בשע"ת חובב ע"פ הקבלה שלא ישב ממש על הארץ רק יפרוש איזה בנד תחתיו: (ב) מסורין את הפרוכת בערב ט"ב: (ג) השיץ אומר ענינו בשחרית ואין אומר ברכת כהנים: (ד) מדליגים פסוק ואני זאת בחרתי: (ה) ומדליקין נרות בעת המילה. דה"ה: (ו) אונן בליל ט"ב אין אונן קינות ואיכה וכיום יאמר אחר הקברה:

מג

מג

מג

מג

מג

מג

מג

מג

שלחן

א"ח דיני תענית

שדרכה

ג כח תענית שלא קבלו וחידי מבעי אינו תענית לענין שלא יאמר בצום תעניתו (א) ושי"ץ לא יאמר ענינו בקור רם אא"כ יש עשרה בכה"כ שקבלו התענית אבל ת"ח יאמר אפי' ביום צום תעניתו ותענית ציבור הכתובים בפסוקים א"צ לקבץ :

ד ומקבלו בכח בחפלת המנחה בש"ת ואח"כ קודם יהיו לרצון אומר רבון העולם הריני בתענית יהודי למחר לפניך וכי כמו שנדפס . וא"ל קבלו בחפלת מנחה שקודם התענית יקבל כ"ז שהוא יום קודם יום התענית :

ה קבלה א' מגי לימים הרבה פ' אם קיבל פעם א' במנחה שלפניו שבוע שלימה או כמה שבועות בה"ב אין צריך קבלה בכח מנחה שלפני התענית , ואם קיבל להתענות ב' ימים רצופים מותר לאכול בלינה שביניהם א"כ שפירש בהר"א אף על הלידה ומתפלל בכל יום ענינו פ' במנחה אף שאינו אוכל בליילה שביניהם :

ו מי שעונה אמן על מי שבידך שר ש"ץ שמכרך לאוחן המתענין בה"ב אחר פסח וסוכות א"צ להתענות ואם רוצה להתענות א"צ קבלה עוד :

ז תענית שגזרין עתה על הציבור אעפ"כ יקבל עליו במנחה :
ח אף אם אמר אם לא אעשה דבר פלוני אתענה ולא עשה יתענה אף יהוי קצת אסמכתא וה"ה אם נדר מעות לצדקה א"ל יעשה דבר פלוני :

תקסג דין מי שהרהר בכבו להתענות וכו' ס"א :

א אם קיבל עליו בכח להתענות בשעת מנחה (א) מחוייב להתענות ואם הישב א"צ (ב) ואם הוציא בשפתו אפי' קודם מנחה מחוייב להתענות :

תקסד דין לילה שלפני התענית וכו' ס"א :

א כל תענית חוץ מ"ב ומ"ב שאוכלין בלינה מותר לאכול ולשתות עד שיעלה עמוד השהר א"ל ישן עדיין שינת קבע אבל אם ישן שינת קבע אסור לאכול ולשתות אא"כ התנה עליו קודם שינה שיהא מותר לשתות ואם לא התנה לשהיה רק לאכילה מותר אף לשתות כנ"ל וא"ל התנה לשינה אסור לאכול ולשתות ויש להקך לשתות א"ה צמא או תאב גזה והכל מה שהוא אדם אם רגיל לשתות . ובת"ח אחר שראה החזקם אסור לאכול ולשתות ולשמש כסתר :

תקסה דין תפלת ענינו וכו' ה"ס :

א יהודי או ש"ץ (א) כשמתפלל בדחש כשאומרים ענינו בש"ת לא יחתום בא"י העונה בעת צרה רק בש"ת וה"ה ש"ץ אם טעה ולא אמר בין גואל לרופא ואומר בש"ת לא יחתום כנ"ל :

ב אם שחב מלוכר ענינו בש"ת יאמר קודם יהיו לרצון בלא תחימה וא"ל אמר אף שם א"ף מחזירין אותו :

ג יאמר במנחה אחר התענית קודם יהיו לרצון רבון העולמים נכויו וירוע לפניך כמו שנדפס :

ד אין היחיד רשאי דובר י"ג מרות דהוי דבר שבקדושה וכן כספירות שמוכר שם וזכור לנו י"ג מרות וכיוצא בזה אין לאומרים אבל דרך קריאה כשעמים מותר . יתן ריווח בין ויקרא בשם ה' בין שם דה' דלא תתחיו היו כשרי רשויות וה"ה כשאומר ה' ה' יפסיק ביניהם כנ"ל :

ה המתענה ומפרסם עצמו לאחרים להשתבח שהוא מחענה נענש ע"ז ואם שואלין ממנו אם מתענה רשאי לומר שאינו מתענה אף שמתענה . ואם מבקשים ממנו שיאבד עמהם אם אינו יכול להתנצל כדא"ה מותר דובר שהוא מתענה . ויאמר שהוא תענית חזום אף שהוא תענית נדרה נ"ל :

מסגרת השלחן

תקסו (א) אם קבל עליו לצום יום אחד אין יוצא חובת נדרו רק בתענית שיקבל עליו בחפלת המנחה לצום יום מחר אבל אם קבל בחפלת המנחה לא מוקרי תענית ולא קיים ידו נדרו . והח"א מחזיר דאף אם קבל התענית מתחילתו רק קודם תפלת המנחה ג"כ לא יצא ידו נדרו . אם קבל עליו כאמצע היום לצום עד הערב אף שאינו תענית כלל אף לענין ענינו מ"מ אסור לו לאכול עד הערב מדין נדר ואם עדיין לא אכל צריך לומר ענינו במנחה רק יולג חיבת ביום צום תעניתו :

תקסז (א) הח"א פסק דאף קודם זמן תפלת המנחה אם נמר בבלו הרי זה נדר : (ב) זה כשלא התחיל עדיין להתענות אבל אם התחיל חייב לגמור :

תקסח (א) יחיד אין אומר ענינו רק במנחה . והש"ץ כשיש עשרה מתענים יאמר בכרכה לפני עצמה כי גואל לרופא אף בשבתות :

תקסו דיני
א בתענית שני
היה אחר
הטעם ואומר
ביתו
ב כמחמתו יחי
אין בקי אחר
אליה שני הנה
הוא יום קדמא
תקסז ענינה
א הדר בתענית
הזקן פרק פסוק
נחמן פיר בשבת
תקסח דיני
א נדר התענות
יום אחד הנה
התענות יום א'
שלא יאבד
ב הדר רצוני
זכור ענין
קדמין (ג) אבל א"ל
אם נדר מתענה
תענית בה"ב ויחיה
במטה ובש"ת א'
מילות
ג מי שדר התענה
ה' מותר לומר
ד אם ה' ב' סיון
ענין בענין
ה אם מתענה הרי
יחיד והק"א ב'
ו כשארע יום ש'
ז לא יהיה ענינו
אם היה שנתה

תקסו דיני תצי וכו בים :

א בתענית שגורו ג' ארצות בכ' סיון אם חל ביום ב' דוחין פ' השבוע וקורין ויהא זהה בה"ב אחר פסח ומוכות אבל שאר נזירות תענית שהציבור נזרין אין דוחין בשבת פ' השבוע ואומר שיץ ענינו בין נוזל לרופא וכן ראיתי נוהגין פה ק"ק מ"ר בחברא עשירי זהה בער"ח קורין במנחה ויחל וענינו בין נוזל לרופא דאז מרבין סליחות קצת :

ב לכתחילה יותר מאד שמי שאינו מתענה שלא יעלה לתורה בתענית לויחל ואפי' הוא כהן ואין כהן אחר יצא ואם קרא כהן או לוי ואין כוי אחר בה"ב שרתענה יעלה אותו שקרא אע"פ שלא התענה , ובשחרית אם חל ביום ב' אע"פ שדוחין פ' שבוע עולה אם קרא אותו דהא יום קריאת התורה הוא בשחרית וכתחילה ישח אותו שלא התענה לש"ץ שלא יקרא אותו ויצא הכהן :

תקסו טעימה ורחיצת הפה וכו ס"א :

א השרוי בתענית יכול למעט עד רביעית כל היום ולא בבת א' רק מעט מעט , והא יבדע דרוק רק פירות אפילו הרוק אחר הטעימה , אבל בת"צ שמחויב להתענות אסור , והיה דרוהין פוי בשחרית דינו כג' , והיה ללעוס עץ מתוק או עצי קנמן ושאר בשמים ללחלח גרונו ולפלוט ושרי בשתיית מימין :

תקסו דין נדרי תענית וכו י"א :

א נדר להתענות יום זה ושכח והכניס אוכלין ומשקים לתוך פיו ואכל ישלים תעניתו ויתענה יום אחר והיה בת"צ או ת"ח או יארצ"ט או יום שידוע שמחוייב להתענות אבל נדר להתענות יום א' וכשהתענה שכח ואכז נ"ל דאינו משלים תעניתו (א) ויתענה יום אחר אבל מוב שלא לאכול גם היום , ומי שאכז בא' מר' צומות יתענה בה"ב להכפרת עון על שגגותו :

ב הנודר לצום עשרה ימים באיזה יום שירצה אע"פ שקיבל במנחה שרפני יום א' ונודמן קו דבר מצוה או מפני כבוד אדם גדול או מפני שמצטער לזה ופורע ויכול דרתו לימים מצרים (ג) אבל א"ל קיבל עליו קודם לכן רק במנחה קיבל עליו להתענות אותו יום אסור וכ"ש אם נדר מתחילה על יום זה , וה"ה ת"ח אינו יכול לזנות וה"ה ת"צ אינו יכול לפרוע מיהו תענית בה"ב ועי"ת א נודמן לו איזה דבר סעודת מצוה (ג) א"צ להתענות א"ל קיבל עליו מתחלה במנחה ובע"ת אם ירוע שיהיה ברית מילה בין ר"ה ל"ב יתענה יום א' יותר לפני ר"ה בימי סליחות ואם אין לפני ר"ה אלא ד' ימי סליחות א"צ להתענות קודם שבת :

ג מי שנדר להתענות בה"ב כל השנה אין לו ללות דמשמע אותה שנה ואם אמר שנה בלא ה' מותר ללות ולהתענות ג"כ בה"ב דוקא :

ד אם חל כ' סיון בע"ש (ד) והיה ברית מילה או פרוין הבן ילכו מנין דא"כ יבטל הסעודה ולא ירכו בערב שהוא שבת :

ה אם מצטער הרבה בתעניתו יכול לפדות התענית בממון ח"י גדולים מעות פורש ועשיר יתן יותר ודוקא בקיבוץ עליו תענית בערמא אבל דרך נדר א"ל תקנה (ה) :

ו כשאירע יום שמת בו אביו או אמו באדר והשנה מעוברת הדין כן אם אנתה השנה שמת לא היתה מעוברת ויתענה בראשון כדנינו ושוב להתענות גם בשני ודא יתנו לו שום קדיש אבל אם היה אותה שנה שמת מעוברת באיזה חודש מת אם באדר שני היא"צ ג"כ באדר שני ואם באדר א' היא"צ ג"כ באדר א' (ו) :

מסגרת השדחן

תקסו (א) והח"א כתב דישלים ויתענה ג"כ תענית אחר , ודוקא שאכל כוית בלא הפסק כרי אכילה פריס או ששהה מלא לזמנו בפעם אחר דאם לא ישלים ולא יתענה תענית אחר : (ב) הח"א כתב דלא ידחה להתענות בימים הקצרים הדישקן שמא ימות אבל יצא ידי נדרו אף בימים הקצרים אף אם נדר בקיץ : (ג) וקודם הסעודה מצוה לא יאכלו הקרואים בביתם אבל אחר הסעודה אין אצלם תענית כלל ומותרים לאכול בביתם והבעל ברית בעצמו מותר לאכול אף קודם : (ד) המתענה בע"ש תענית שכבר נדר ישלים , ואם מירש בשעת נדרו שיתענה בע"ש ולא ישלים יעשה כמו שנדר , תענית חלוש בע"ש צריך להשלים עד זח"כ , יא"צ בע"ש אם כשהתענה היא"צ פעם הראשון לא היה בע"ש או לעולם כשהל בע"ש צריך להשלים , ואם היא"צ הראשון חל בע"ש מוב שנתנה שלא להשלים כשיחול בע"ש ואם השלים פעם הראשון צריך ג"כ להשלים לעולם כשיחול בע"ש : (ה) אם צריך לאכול מפני קצת חולה צריך תרה : (ו) אם מת בשנה מעוברת ומפני

הענינו (א) ושיק לא
 דהא יצא אפי' ביום
 קודם תענית יקב כ"ז
 שבוע שמיטה או סמ
 קיבץ התענות ב' ימי
 וה' וכתפל בכל יום עני
 בח"ב אחר פסח ומוכות
 אף דהו קצת אסמכתא
 ואם הוסיב א"צ (ג) ואם
 שיעור עשרה נעור השחר
 הוסיב א"ל התנה עליו
 ד"ה א"ל רשעת כול
 ר"ה ור"ה ור"ה מה
 סליחות ולעסב משהו
 ביום תענית
 שיהא לו ירוסם כג' :
 א"ל א"ל שם א"ן
 מנין כמו שנתפס :
 וזהו שם ונדר לנו
 ק"ן דוח בין וקרא
 ק"ק בעיני כג' :
 שיהיו כמנו אם
 יאבין עשרם אם
 היום אף שהיא

שלחן

איזה דיני תענית

שלמה

קח

ד עיר שהקיפה עכו"ם או יחיד הנדהף מפני עכו"ם אינו רשאי להתענות שלא לשכר כחם רק יקבלו עליהם אח"ז להתענות :

תקעב באיזה ימים אין גזרוין ת"צ צע"עין בפנים.

תקעג שבטלה מניחת תענית וכו' מ"א :

א התן מתענה שבאותו יום מוחלין לו כל עונות , לכן גז' שיעשה ג"כ קצת תשובה , ומתענה אף בניסן , וה"ה בל"ג בעומר וה"ה מר"ח סיון עד שבועות , וה"ה מיה"כ עד סוכות . אבל בר"ה הנוכה ופורים אסרו הג' מ"ז באב מ"ז בשבט מ"ז בתענה א"ז שחל באותו יום שהוא תענית צדיקים כגון ר"ה ניסן ר"ה אב וע"ש בס"י תק"פ ובמ"א הגרסאות שם ובשבת וי"ט אין להתענות אפי' בימים אלו :

תקעד שנתנין בתענית חומרי המקום שיצ"א ושהלך לשם וכו' ד"ם :

א ההולך במקום שמתענין למקום שאין מתענין אף שאי קיבל עליו בפירוש רק שהיה בשעת גזירה ובשעת קבלת הקהל התענית עליהם ודעתו לחזור חייב להתענות אבל אם קיבל עליו במנחה או שנדר מכבר פשיטא שצריך להתענות אפי' אין דעתו לחזור :

ב ההולך במקום שאין מתענין למקום שמתענין אף אם דעתו לחזור אם בא קודם קבלת התענית וקיבל עמהם יתענה יום שלם אף אם נסע מזה ביום התענית , אבל אם בא ביום התענית ולא קיבל עמהם לא יאכל בפניהם רק יצא מן העיר חוץ לתחום ואז מותר , וג"ל דאם כבר אכל ואח"כ בא לעיר מרינא אינו חייב להתענות כד"ן מי שמתענה ושכח ואכל , ואעפ"כ מוב' להשתתף עמהם בצרה :

ג מצוה להרעוב אדם א"ע בשני רעבון ויש להאסר לשמש ממתו רק בליל טבידה , ולחשובי בנים מותר בכ"ע :

ד כל הפרש מן הציבור בעת צרתם אינו רואה בנחמתן והיינו אם יש בידו להציר אבל בלא"ה אי יעמוד במקום סכנה , וכל המצטער עמהם זוכה ורואה בנחמתן :

תקעה דיני תענית שמתפללים בא"י על הגשמים עיין בפנים :

תקעז על איזה דברים מתענין וכו' ב"ם :

א כשאבעובות פורחין בתינוקות הנקרא פאקין ר"ל ומתים יש לגזור תענית ולומר סליחות , ויש לברוח עם התינוקות מן אותה העיר וא"ל עשו זאת הם חייבים בנפשותם :

ב בכל יום תענית ציבור שבי"ד גזרוין תענית על הצבור בי"ד והוקנים יושבים ומחפשין ובודקין על מעשה אנשי אותה העיר עד חצי היום ומסירין המכשולים של עבירות ודורשין וחוקרין על בעלי עבירות ומפרישין אותו מהם וכן יש לנהוג ג"כ בזמנינו דעיקר לעורר בתשובה , ויבטעו דבבו העירל :

תקעז אם נתרבו הגשמים עד שטמשמשין הקרקע אומר י"ד וכו' עיין בפנים :

תקעה שכל יחיד מתענה על צרתו וכו' מ"א :

א כל יחיד יתענה ויתפלל על צרתו הליכה אם יש לו איזה צרה הליכה והעיקר תקן מעשיו , ולחשוב שבא א' מהם מקודקלים ויתחרט ומקבל עליו שלא לעשות עוד אותו הדבר וירחיק בקצה האחרון מן אותו דבר ואז ושב ורפא לו :

תקעמ סדר תפלות באלו התעניות עיין בפנים :

תקפ ימים שהם תענית צדיקים וכו' ב"ם :

א אם מתענה ת"ח באותו יום שהוא ת"צ א"צ מיתב תענית לתעניתו (א) וא"ה כשבת וי"מ

מסגרת השלחן

יתענה

תקפ (א) אלו ימים המתענה בהם תענית הלום צדיק יושב תענית לתעניתו , שבת , יו"ט , הו"ט , ערב ת"כ ,

יתענה תענית לתעניתו אף אם היה בשבת זה ה"צ ג"כ כג"ל וע"ש במ"א הגרסאות :
ב יש מי שאומר שגורו התענות בכך ב' ה' בשבת ועל הורבן הבית ועל התורה שנשרפה
ועל חיגור השם ועל עיר רבא יהפך ה' לששון ולשמחה אמן כ"ד :

בעזרת בכל עת עונה. אתחיל ה' ראש השנה :

תקפא דין ימי תהנונים וער"ה וכו' י"א סעיפים (א) :

א מי שמתענה ברי"ה א"צ להתענות לפני ר"ה רק ב' ימים וכוה משלים לעשרת י"ת וא"ה
מתענה רק יום א' של ר"ה מתענה ג' ימים לפני ר"ה :

ב אכל תוך ד' אסור רכנס דבה"כ לשמוע סליחות מלבד בערב ר"ה שאו מרבים בסליחות .
וה"ה בעי"כ היכא שמרבים בסליחות :

ג ידרק כחור אחר ש"ץ הותר טוב והגון וגדול בתורה להתפלל סל אות וימים גוראים ושיהא
בן ל' ושיהא נשוי אי"א בכל הניד וא"ל עכ"פ יהא מרוצה לעם ואם מתפלל בחוקה אין
עונין אמן אחר ברכותיו . וכן צריך שיוציא את כל א' בתפלתו ואם יש לו שונא ומכין
שלא הוציאו גם אחרים אינן יוצאין אף שאוהבן . וכנ"ל גבי ברכת הכהנים שיוכין לברך כולם
אף כהשונאים שלו ויכוין שיהא אוהב עוד אותן שהוא שונאן וצ"ל כזה מאד . ואותו שמתפלל
סליחות מתפלל כל היום ואף בערבית שהמתחיל במצוה אומרים לו גמור הוא קודם לאבד
ויראצ"י ושלמוהל :

ד אדם שרגיל לעשות איזה מצוה ואינו עושה פעם א' הוא נענש ע"כ יש להרהר להתפלל
התפלה שהוא רגיל בה או תקוע אבל לא דרך אלמות רק שהיא מרוצה ולא ע"י מחלוקת :

ה ע"ה יתנוגן בתענית קודם אור היום יותר ליקח טעית אחר וכו' ויברך ואף על שלו אינו מברך :
ו ע"ה יתנוגן להתענות (ג) אף קטנים שהוא יותר יום רצון ואין משלימין דצריך להוסיף מחוץ
על הקודש . הש"ץ והתוקע צריכין להפריש ג' ימים קודם ר"ה מכל דבר המביא טומאת
וישפשו במעשהו יותר . ויכמרו הכוונות בתפלות ובתקיעות ועכ"פ מי שמקרא התקיעות
וכיון הכוונות כשהוא מקרא לפניו :

ז אוכלין בערב ר"ה קודם עלות השחר משום חוקותיהם שנהגו להתענות בערב הגיהם ועוד
המסע דע"ש אסור מתענות משום לפנייהם . ולכן לא יתנה מתחילה שיאבד קודם ע"ה
כג"ל הר"ב בלא"ה מותר לאכול והו' תעניתו גמור ג"כ :

ח אין נופלין על פניהם ע"ה בתפלה אע"פ שנופלין ע"פ באשמורת בסליחות משום שע"פ
רוב הוא קודם היום :

ט אין תוקעין בבה"כ (ג) בער"ה ואין תוקעין אפי' להתלמד בער"ה לערבב השמן . מי שמתענה
המסקה אחר שבת ישמע הברלה מאחר במ"ש ואי ליכא אחר ויבדיל אחר התענית א"ה
מתענה ב' ימים . מכבסין ומסתפרין בער"ה להראות שאנו בטוחים בו ויתברך שיוציא צדק
בשפטנו ועכ"פ לא ידבש גנדי רקמה כמו בשאר י"ט שיש לו מלבושים אחרים גאים רק
לכנים אם אפשר . מובלין בער"ה משום קרי לכן לא ישמש כסתו בב' לילות ר"ה א"ל הוא
ליל טבייה או שירא שלא יבא ידיו עכירה הגילה ואז מותר ויחזור ויסבול בשחרית :

י עשה קבר א' ב"פ ביום א' . ומשתמח על קברי צדיקים :

יא כשאומרים סליחות יאמר קודם סליחה א"י ואם מתחיל בשם אין קומר א"י דהוי כתי
חלילה כשתי רשויות . וג"ל דה"ה באנא ה' וצ"ל מאד בזה :

מסגרת השלחן

ר"ח (תוך מ"ה ניסן ואב מפני שהם תענית צדיקים) . כל חדש ניסן והימים שבין ר"ח סיון לשבעות ושכין
יום כפור למוכות :

תקפא (א) כיום שני של ר"ח אלול מתחילין לתקוע ותוקעין כל חודש אלול חוץ מער"ה . נוהגין לקום באשמורת
לומר סליחות ביום א' משובע שחל בו ר"ה ואם ר"ה ביום ג' שאין רק שני ימים לפני ר"ה או מחלילין
לומר סיום א' של שבוע הקדומה : (ב) ברית מילה בער"ה מצוה שיואכלו כל השישים להב"ם וכל ס' שמיסין
אני הן . דה"ה . וכן על פריון הובן . ח"א : (ג) נוהגין לעשות התרת גדרים בער"ה והגוסס שאומרים לא כהני
א"ל לגדרים שאינם בין אדם לחבירו וגם לאלה אשר נשכח ממנו אבל אם זוכר הגדר צריך לפרוש הגדר לכל
הנחות לפני אחד מן המתדיין . ר"ח . וגם אז צריכין המתדיין לידע הלכות גדרים :

סדר

הרב סדר תפלת עשרת
ע"ה שבת ואמר ואלו הקדושים
מבין אותם צדקה ברוכה
רו"ה ואם התעורר ביה ויב
אל הקדושים וק"ה סוכת
ובו אר"י כ"ד או שרדתי ברג
ל"ה או סוכת א"ה א"ה וכו'

שבת ביום א' או ה' ר"ה
כ"ד ר"ה וכו' או ה' ר"ה
ה' שנתנו לחנוול כנוע
אין אומרים ליום שבת ר"ה
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'

הרב דברים שנתנו
א"ה ר"ה וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'

הרב סדר קריאת
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'

הרב סדר קריאת
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
ה' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'

שלחן איזה דיני ראש השנה שלמה ק"א

תקצת ר"ה שחל בשבת אין אומרים צדקתך במנחה :

תקצת ליל ר"ה שחל במ"ש אומרים ותודיענו וכו' :

תר דיני קידוש בריה וכו' ב"ס :

א בקידוש ליל שני של ר"ה יניח פרי חדש ויברך שהחיינו בקידוש קצת מחמת ראות הפרי הואיל וב' ימים של ר"ה הוא כיומא אריכתא . ואי ליכא פרי חדש אעפ"כ יברך שהחיינו . והיה בנגד חדש ילבוש :

ב בשבת שבת ביום ראשון מכרך שהחיינו על השופר ביום שני דכ"ע ואם חל בתוך אעפ"כ שאין משביעין עד אחר יו"ט אבל מצוה לשפוט ולהוציא גזירה מתחת ידו וכשיש דין המטה פרי חדש בשעת ברכה כנ"ל :

תרא מדר יום ב' של ר"ה עיין בפנים .

תרב מדר עשרת ימי תשובה (א) וכו' ג"ס :

א בעשיית שבין ר"ה ליו"ט אומרים בכל יום אבינו מלכנו בשחרית ובמנחה אף אם יש מילה שאין אומרים תחנון מלבד בע"ש שא"א במנחה כולל :

ב בלחיות קודם ר"ה ויו"ט אומרים וירדו ג' פעמים ובעיו"כ א"א אלא פעם אחת :

ג אין מביעין עד אחר יו"ט אבל מצוה לשפוט ולהוציא גזירה מתחת ידו וכשיש דין המטה אין דין למערה :

תרנ וכו' ס"א .

א אף מי שאינו נוהר מפת שר עכ"ם כד השנה בעשיית יוהר והיה בש"ד יוהר ביותר וכד ארזי יחפ"ש ויפ"שש במעשיו ולשוב מהם וספק עבירה צריך יותר תשובה מעבירה ודאי ואז ושב ורפא לו :

בעזרת' סולח ומוחל לעונות ומכפר . אתחיל הלכות יום כפור .

תרך מדר ערב יו"כ וכו' ב"ס :

א מצוה לאכול ערב יו"כ (א) וכאלו מתענה נחשב לו האכילה לכן אין להתענות אפילו תענית חום . ואם רוצה להתענות עכ"פ יאכל בסעודה מפסקת . ויוהר לאכול מאכלים קלים שנוחים להתעכל כגון עופות ודגים כדי שלא יהא שבע ומתנאה :

ב אין גופלין ע"פ וא"א סומור תורה וקא למנצה בעיו"כ . ויש מקומות שאין מרבים בסליחות בעיו"כ וא"א ג"כ אבינו מלכנו בשחרית כי אם כשחל יו"כ בשבת או אומרים :

תרה מנהג כפרות בערב יו"כ וכו' ס"א .

א נוהגין לוקח תרנגול לכל זכר ולכל נקיבה הרנגולת לכפרות . ולמעוברת ב' תרנגולות ותרנגול שמא תלד זכר ועכ"פ תרנגולת א' ותרנגול . ובחרין ככתחלה בתרנגולים לבנים עיד שזאמר אם יהיו חטואים כשנים כשגג יכבינו . ואין דהרר מאד אחר לבנים דלא נהוי קצת חמילה מדרבי האמוריים . ואם א"ל תרנגולים יקח שאר דבר חי אבל לא תורים ובני יונה ובהמה רחוי להקרבה ויהיה נראה כמקדש קדשים בחוץ . ואומר הליפתו תמורתו כפרתי ש"ת וישוהט באשמורת כי אז רחמים גוברים ויתן הכפרות לעניים לאכול כמו שהקרבן כהנים אוכלין והבעלים מתכפרים או יתן צדקה לעניים מה ששוה אותו העוף . וצ"ל שמו"ב בדבוק ברגלי

מסגרת השלחן

א (א) יום שארית ר"ה הוא תענית ציבור לפי שנתגד גלג' בן אחיקם ואם חל ראש השנה ה' ג' נדחח התענית ליום ה' :

ב (א) כי שטרנז שלא לאכול בש"ד כ"א כיו"ט שאין אומרים תחנון נוהר לאכול אף בלילה ששי"ק לערב יו"כ לפי כהנ"ג שאין מרבים בכליהות כעירב יו"כ :

דומים עיני אהרן ערבות ואני
החזיקו עיני ממוקמות אצל
השם רבני שם דבר שהיה
יד מותר :

אין לו כמנהגו והיה סי' טו
לדקדק במעלות של בני הור
הוא :

וכיך עינו דבר קטן א'
ובניהו כל העולם אין נודד
ובשתיים הלך ביום א'
ויחייא וברם ביום תוד
היה חשי שבולד זה היה ה'
הדת עניוה שנתקן חזק
כלן ויהי בזה טאר בהשם ה'
ועיני :

וישם ואפי' דבר עשה ויש
לדל יאמר ר' שמעון ואשנים

מלא לך עיני חסד
אברהם היה העקב. בן
יושם א' וזכר י"ב לקבנה
אותו מלך אפילו בתענית

וחושן זה באנה שרוב
שמתישב רעות ובדיחה
היה לה רשב עצמו ואם
היה לו מנהג משם ואם
אליה שלא נשנה מהו
שלא אחר צריך אני :

מברכין אותה מ' עי'
ככל אדם ואלו יאמר
בהו אבד :

אפשר שיבד עליו
החיו :

ע"י הרי"ו :
מה אמרים :
היה כשלא ק' י'
ע"י אהרן היה הנה

שלחן

איה דיני יום כפור

שלמה קינ

החולו נותנין לו ואפי' החולה אומר שא"צ ואם החולה אומר צריך אפי' ק' רופאים אומרים שאף יוסיק לו המאכל שומעין לחולה דרב וידע מרת נפשו :

ב רופא א' אומר צריך וא' אומר א"צ או שנים כנגד שנים מאכילין אותו ואם יש בקי הולכין אחר הבקי (א) כשחם שמים . וכשאי' אוכר לאכול ושנים אומרים שלא לאכול אם הא' בקי הולכין אחריו וא"ל אין מאכילין אותו ואפי' החולה וא' אומר שא"צ וא' אומר שצריך אין מאכילין אותו א"ל שהא' בקי ולא אמרינן החולה מפורק כדלעיל . ואם שנים אומרים שצריך אפי' ק' אומרים שא"צ מאכילין אותו באחד רשנים הם :

ג אם נחלש הרבה ואין רופא והוא לא אמר כלל רק שנראה לרוב בני אדם שהוא מסוכן אם לא יאכל מאכילין אותו :

ד כשמאכילין המעוברת או תורה ונ"ל רח"ה וולדת א"א מאכילין אותו מעט מעט כדי שלא יצטרף לשיעור ככן מאכילין אותו כשגני שרשי ביצה בינונים וישהא מאכילה עכ"פ כדי אכילה ג' ביצים ואם אפשר טוב ישהות ד' ביצים אבל לשתות כשיעור דקמן מותר תיכף . שאוכלין ומשקין אין מצטרפין . משקין בפתות סמלא לוגמין שלו בפעם א' וישהא בין שתיה לשתיה כדי ג' ד' ביצים כנ"ל ועכ"פ כדי שתיות רביעית ואז אין מצטרפין א' לא' ואם אין מספיק מותר אף יותר וביותר סמוך :

ה אם אחוז בולמוס מאכילין אותו עד שיאירו עיניו והוא בא ממתת רעבון וסימנו עיניו כחות **ו** כשאוכל ב"ב מברך בה"ם כשנתישבה דעתו ואומר יענה ויבא וא"ה בשבת אומר התחת רצה ואם שכח אין תזור כלל רק אם נזכר קודם הטוב כו' ואמר ברכה הג"ל בה' בה"מ :

תרי"ג סדר ליל י"ב ובו ה"ם :

א ויהר השי"ץ בכל נדרי החוציא את כל א' בברכת שהחיינו שמברך וכך א' יתכוין לצאת . ואם לא שמע או לא כיון יברך לעצמו :

ב אומר כל נדרי בעור יום שהפרת נדרים צריך להיות ביום וניד' דג"כ אסור משום י"ב אם אינו לצורך י"ב . ובמש"ך בנינונים עד הלילה ואומר אותו ג' פעמים ובכל פעם מנבחה קומו ויהר מבראשונה . והשי"ץ אומר ג"פ ונסלה ועל כל פעם אומרים הקהל ואמר ה' סלחתי כדברך . או ישנה אדם אפי' בנינונים או בפיוטים ממנהג אנשי אותה העיר שהם שם :

ג אם חל בשבת אומרים אחר הפלת ערבית ויכונו וברכה א' מעין ו' והקהל אומרים בלא ברכה תהלה וסוף כדלעיל בה"ש ואינו מוכרז שר' י"ב כלל :

ד מעמידין אצל ג' לילה צבור שני אנשים לומדים א' מימינו וא' משמאלו ואומרים עד דעת המקום כו' קודם כל נדרי ועומדים שם עד אחר ברכו :

ה מי שיכול לעמוד על רגליו בשעת הפלות ושיד שאוכר ואם נחלש קצת יסמוך ולא ישהא נקבים בגלל זה והנשם אין להם לעבוד כל היום, יש אומרים שירות ותשבחות כל הלילה וטוב לישן ג"כ קצת שא"כ יתבלבל בתפחה ויתנגמם ויישן רחוק מן הארון כשישן בבה"ב :

תרכ מנהגו יפה לקצר בפיוטים בשחרית ובו ס"א :

א טוב לקצר בפיוטים בשחרית התפלל מוסף קודם ו' וא"ה סוף שש ידכנו א"ם :

תרכא סדר קריאת התורה ומידה ביי"ב ובו ה"ם :

א כל מי שמצטער ביי"ב עד מיתת בני אהרן או מוריד דמעות עליהם מחולין לו כר עונותיו ובניו אינן מתים בחייו :

ב מלין בין שחרית למוסף קודם חזרת ס"ת להיכל וא"ה בענין שצריך למולו בביתו יחזור הס"ת קודם ואח"כ בחזרתם יאמרו קדיש למוסף :

מסגרת השלחן

הרי"ה (א) יש חולקין בזה ומקולין ויש לעשות שאלת חכם והבקי שזכר כאן הוא שבקי יותר מהמת הרימ"ל או עראה ושמש הרבה חולים . אבל גם מי שאומר שלא כמותו הוא ג"כ בקי רק שאינו כמותו . אבל רופא שאין בקי כלל לא מחשבנין דבריו כלל כנגד הבקי . דעת רופא עכ"פ שקול' בדעת רופא ישראל לחק' . ש"ע הרי"ו . אם הרופא אומר שספק לו אם יכחד חליו מהמת התענית מאכילין אותו . אם התולה יודע שצריך לאכול רק שמהמיר על עצמו הרי זה מחתיב בנפשו :

91
9

שלחן איח דיני סוכה שלמה קיר

בעזרת פודה ומציל מכל צרה וצוקה . אתחיל ה סוכה :

תרכה ובו ב'ס :

א יכוון בעשית הסוכה כדי לקיים מצוה שציונו הקב"ה לישוב בסוכה זכר לימים שאחר שה ציא אותנו מארץ מצרים הושיב את בני ישראל בסוכות ענני כבוד לכל יום שרב ושמש וזהו שנאמר כי בסוכות הושבתי את בני ישראל :
ב יתקן הסוכה כולה מיד אחר י"ב כי מצוה הבאה לידו אל יחמיצה :

תרכו העושה סוכתו תחת האילן ותחת הגג ובו ב'ס :

א העושה סוכתו למטה בבית שתחת הגג שהסירו הרעפים אע"פ שנשארו עדיין העצים הדקים שהרעפים מונחים עליהם כשרה דוקא באופן אף אם שניגמלו העצים הנ"ל וגם הסכך שתחת העצים הנ"ל יהיה נשאר ציתן מרובה ממשן. והיה ד"ש (א) וע"כ פ' טפחים ואם סיכך על האטום מותר אף שאין ביניהם ג"ש כמו שנכתב לקמן וה"ה כל סכך פסור דינו כמו שנכתב לקמן . וה"ה העושה תחת האילן מחובר לכן אין לעשות תחת אילן דא"א לשער כ"כ :
ב יש להחמיר שלא יעשה סוכה תחת הגג שנפתח בצירים ואח"כ לפתוח הדלתות של גג בצירים והיו קצת תעשה ולא מן העשוי שלכתחילה עשוי בפסור ומה שפוחח אח"כ לאו מעשה הוא דהא ע"י צירים הוא נפתח אבל תחת הגג ואח"כ פתח הגג יש להתיר אבל אם סכך כשהיה פתוח הדלתות ואח"כ סגרו ואח"כ פתחו מותר (ב) ולא נפסל בסגירה מאחר שהי' פתוח בשעת עש והמותר לפתוח ולסגור אפי' ביום ולא הוי בנין וסתירה ואהל מאחר שיש בו צירים :

תרכז דיני הישן בסוכה ובו ב'ס :

א הישן תחת הכילה בסוכה אם אינו גבוה עשרה טפחים או שאין לה גג רוחב טפח ולא פחות מג' סמוך לגג רוחב טפח יצא וגם הסרינו' שמגיע' לארץ אין להם מחיצ' טפח (א) . מאחר שהכילה אינה קבע מותר אבל היוצא ד' קנרסין מד' קצות המטה אסור לפרוש סריו ולישן תחתיו אפי' אינו גבוה עשרה טפחים משום דהוי קבע . ונקליטין פ' קנרס א' יוצא באמצע ראשו וא' במרגלותיו וקנה נותנין עליו מותר אם אינו גבוה י"ש עד למטה הואיר ואין בו מפתח רחבו ולא פחות מג' כנ"ל ועשרה טפחים מארעא משחינן ולא במקום שכיבה :
ב והישן תחת המטה בסוכה א"ה גבוה י' טפחים לא יצא ופחות מ' מותר אע"פ שהוא קבע מ"ם אינו עשוי לשכוב תחת המטה :

תרכח דיני סוכה תחת ערבה סוכה ובו ס"א :

א סוכה אע"כ דרירת ערבה בעינן אע"כ צריכה שתוכב לעמוד ברוח מצויה ואם עשה ע"ג ספינה דיו שתוכב לעמוד ברוח מצויה דיבשה ולא ברוח מצויה דים אע"פ שהולכת עד הים ואף אם עושה בבית במקום שאין רוח צריך להיות חוק (א) כל כך שתוכב לעמוד על גב הרוח וברוח מצויה :

תרכט ממה צריך להיות הסכך ובו ג'ס :

א אין מסככין אלא בדבר הצופה מן הארץ ותלוש ודבר שאינו מקבל טומאה פ"י שאינו ראוי לקבל טומאה לכן אין לסכך בשפודין או בארוכות המטה של עץ דמקבלים טומאה וכל הכלים אין מסככין בהם אפי' נשברו שלא נשאר בהם שיעור קבלות הטומאה ואפי' עיקר הטומאה כדרכנן ואפי' אין בה בית קיבול . וצ"ל מאד שלא לסכך בשום דבר שיש לו בית קיבול

מסגרת השלחן

תרכי (א) פ"י שיהיה האויר שבין הלאטעס שהיו הרעפים מונח רוחב ד' טפחים : (ב) ויש לזהר שיהיו הגבולות עומדים ישר בעת שפתחו ואם עומדים בשיפוע אין לישב שם והמטה אפרים כתב שבכניסת יו"ט יהיו פתוחים וכל עת שלא יהיה מטר יהי' פתוח : תרכז (א) עינן מג"א ומחצית השקל :
תרכח (א) ואם עושה מחיצה מסרנים או מפרוואן שקורים שאפניעש ווענטיל צריך לקשר מלמעלה ומלמטה בחוץ :

הנה
שמישים סמוך ויהי'
שמים
תחתם ואלו
הוא ויהי'
אם זה כשבת ואין אומרים
הנה כשבת עת החרוה וכן
הוא אם אפי'
ישו לקיים דרוש על גבי
הוא (א) אע"פ . וצריך להחיל
שקיעת החמה שאומרים
הקיים :
שבת נעולה אבל בירוחו
אולה הברכה וכן מותרו
תוך (א) :
דרש אין ביציאתו :
הנה שם שאו מבינים
ואין מביינין ענין החד
וע"ל המחר לכתב אחרו
בת אע"פ שמביינין עליו
צריך שיהא מנטי' אע"פ
גאטנו שפחה נעו עשה
מתקנין בו תועות ה"ן
ב"ב האין לישב במטה
קיים וכו' מחיל אל היה
בערתי
ולא תקיף הקיף בתולה

ולא של תרם ונל דאם מוכה במתכוות או כסף מותר והיה אם מצופה בבריד ונר שעוה
יהיה רוקא והיה שלא יעשה שום תשמיש בזוי בסוכה והמעט שלא יהא מצות בזויות.
ענין אבר לשמש מה משתו מותר ונכון הוא :

ב אובדן ושותין וישנים בסוכה כל ה' ימים בין ביום בין בלילה וחויץ לסוכה אסור אפי'
שינת עראי אבל מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה והוא עד כביצה (ב) ומותר לשתות ביחודי
חוץ לסוכה דאינו מקרי קבע אבל בני חבורה שקבעו לשתות הוי קבע גמור והיה באכילת
פירות ביחודי מותר אפי' יותר מכביצה והמהמיר אפי' לשתות מים בסוכה והיה אכילת ארעני
תע"ב והרי זה משובח :

ג יוהר מאד לישן בסוכה ומצות ס סה איש ואשתו כדרך שהוא רר כל השנה אפי' שמצמער
מאד מפני הקרירות :

ד אכילה בסוכה כליל יש הראשון חובה לאכול כוית פת ושאר כל הימים אם רוצה אם לאכול
אוכל בסוכה ואפי' אינו אוכל פת כלל (ג) אלא פירות וקלויות חוץ לסוכה. ולא יאכל בלידה ראשונ'
עד שיהיה לילה. ויאכל קודם חצות לילה ואכל ביום ערב סוכות אחר חצות פת כדי שיאכל
בסוכה דהיאבון ומשעה עשירית אסור לאכול כל דבר ג' :

ה כל שבעת ימים קורא וקורט בסוכה בין שמרקק לעיין קצת או שקרא וקורט בפשוטא
והכל לפי הענין אם יש לו מנוחה בסוכה כל היום דלא משריד ומצער :

ו טוב להתפלל ג' בסוכה אם אין לו ב"ב בעירו ומתפלל כל השנה בביתו :
ז הברלה יעשה בסוכה התשובה כענין תדורו .

ח יורדו גשמים מותר דכנס לבית . מאימתי מותר משרדו לסוכה כ"ב טיפין אם היה יורד
לבית כ"ב גשמים היה יוצא ג' כסוכתו. ואם יש תבשיל לפניו עד שאם יפרו לתוכו
יפסק התבשיל . והיה אם הומן קר מאד ומתקלקל המאכל שנקשר השומן. ודוקא בשאר לילות.
אבל בב' ימים ראשונים פ' בלילות צריך לאכול כוית פת בסוכה אף שהגשמים יורדים (ד) ויקרש
בסוכה שיאמר זמן בסוכה עלי' רק כליל שני אם יורדים גשמים אין לדרך על הסוכה
דיש אומרים שהוא פמור :

ט היה אובד סעודה בסוכה וירדו גשמים והלך לבית וישב שם לגמור סעודתו ופסק הגשם אפי'
למחר לסוכה ולגמור סעודתו אכל אם לא יושב עדיין לגמור בביתו צריך לחזור ג' . והיה
אפי' ישב שם תחנה בסוכה לאכול מחמת הגשם רק ישב לאכול בביתו ופסק הגשם דאינו חייב
ליקח לסוכה ג' . והיה בשינה דינו כג' :

י ובגשמים אפי' לשער כמה טיפין אם ג' יורד בבית ה' יוצא בדמעט טיפין הוי צער לישן :

יא כל הפטור מסוכה ושני יוצא משם אינו מקבל שכר ע"ז רק נקרא הדיוש וא"ה רוצה לאכול
שם בגשמים וברוך על הסוכה הוי ברכה לבטלה :

יב אין מברכין על הסוכה אלא בשעת אכילה וכויון באכילה ראשונה בבוקר שיפטור בברכה
זו כל הישיבות ושתיית עד אכילה אחרת . ואם שותה יי"ש או אוכל דבר שאינו קביעות
אף קודם אכילה אפי' לברך על הסוכה :

יג מי שמתענה ת"ח או שאינו רוצה לאכול פת בסוכה כ"ז שילך לתוכו לטויל יברך בכל פעם :

יד אם שכת לברך עד אחר אכילה מברך כל זמן שנוכח אף לאחר אכילה כוה' :
טו ההויך באמצע סעודתו לסוכה אחרת מברך שם פעם ב' על הסוכה אף שאינו מברך
שם במצוה אם אוכל שם :

מסנתר השלחן

מי

בסוכה : (א) ויחתי מכיניה פת אפילו לא קבע חייב בסוכה . מיני הרגומא העשוי מחמתת המינים אם אוכל יותר
מכביצה חייב בסוכה ויברך לישב בסוכה . פירות אפילו קבע ואוכל הרבה מצד הדיון אין חייב בסוכה . ויו ושאר
משקין ובשר והינם וגינה אם קבע עליהם חייב בסוכה אבל לא יברך לישב בסוכה לכן כיון שיהאיל מקודם
פת או מיני תרביבא יותר מכביצה ויברך וא"כ יאכל אלו הדברים. דה"ח : (ב) ולכתילה אף משום יו"ש יאכל יותר
מכביצה פת : (ד) ע"פ דעת הר"ח והר"א יש לנהוג מן אם רואה שאם ימתיין ויסקנו הגשמים כיון להמתין אף
בליל שני ואם אינו רוצה לישב בסוכה יברך ויחתי ימתיין ויסקנו הגשם לא יוכל לאכול לפני
ש"שפך פארו או כלי' א' יעשה קידוש בסוכה ויברך שהחייבו אבל לא לישב בסוכה ויאכל כוית פת ויך לבית
לגמור סעודתו ואם א"ח"ם פסקו הגשמים ויך לסוכה ויברך לישב בסוכה ויאכל כוית פת ויך לבית
בבית ויאכל שם סעודתו וקודם בה"ז ויך לסוכה ויאכל שם כוית פת ולא יברך לישב בסוכה. ואם פסקו א"ח"ם
הגשמים יאכל בסוכה יותר מכביצה פת ויברך לישב בסוכה . וכשאוכל סעודתו בבית ובסוכה יחשוב בדבריו וקדם
סעודה לעשות כן . ובלילה הראשונה אם יוכל לאכול בסוכה חבירו שיש בה גנות אין הגשמים מטפטים סהויב

שדמה
תרם מי יתה
אפי' טעם דאפי'
היה אפי' אין בו
גידן (המ"ב) וכו'
לאכול כוית פת :
אזה מצמער אם א'
מכור בסוכה אף מ'
ויקדשם ואפי' מ'
בסוכה או שאי' לו
מכה אפילו על הדמ'
מי יאכלו לו כוית פת :
בכוסין כקמין ע' א'
אם א' יאכל מותר
אפי' מ'
הן האשקנין שפמור
שאין דרכו להשג'
בכסה אפי' מ'
הן השוין שפמור
יסור לישן שם שב

תרם מי יתה
אפי' טעם דאפי'
היה אפי' אין בו
גידן (המ"ב) וכו'
לאכול כוית פת :
אזה מצמער אם א'
מכור בסוכה אף מ'
ויקדשם ואפי' מ'
בסוכה או שאי' לו
מכה אפילו על הדמ'
מי יאכלו לו כוית פת :
בכוסין כקמין ע' א'
אם א' יאכל מותר
אפי' מ'
הן האשקנין שפמור
שאין דרכו להשג'
בכסה אפי' מ'
הן השוין שפמור
יסור לישן שם שב

הנה כבודי וני שניה
אלה מנות מיוחדות
למטה אמר אני
(ג) מותר לרשות בניו
כל גמור וזה כבוד
המסכה וזה אילנות אצ"ע
כל השנה איל משמער
השם אם רעה לאכל
ואם יאכל בלימה רעיה
הרעות פת כדו שיאמר
גזר גזר
קדושה יהיה בשמער
ענין
הביתו :

זמן עם זה היה
עד שם יפני חובב
מקום והוא במטא לוחות
השם (הורב) וקדוש
ואמר על המכה
זמן ומקד תעם אצ"ע
קדוש לחוד גל. והוא
מקד תעם האנו חוב

זמן היו ענין יקדו
והוא וזה רעה לאכל
במקד שימור בבית
הר דבר שמינו מקדוה

מול יברך בנן מנס
איתה כזה
זהה אף שמינו מברך

ה
השם אם אכלו יהיה
הרוב בביתו. וזו יאמר
לכון יאמר יאמר
אם יאמר יאמר יאמר
השם בן יאמר יאמר
אל לא יאמר יאמר
כל בית פת וזה כבוד
הר דבר שמינו מקדוה
הר דבר שמינו מקדוה
הר דבר שמינו מקדוה

שדחן

א"ה דיני סוכה

שדמה

קמו

תרמ מי הם הפטורים מישיבת סוכה ובו ה"ס (א) :

א קטן שא"צ לאמו והוא בן ה' שלימות או ח' שלימות והוא לפי חורפי' הייב בסוכה מדרבנן :

ב הורה אפי' אין בו סכנה רק חש בעיניו או אראשו הוא ומשמשו פטורין מסוכה בעת ההחודה צריך להם (ג). ובצמער פטור הוא ולא משמשו אבל בב' לילות הראשונות חייב אפי' הוא לאכול כות פת :

ג איזה מצמער אם אינו יכול לישן שם אף מפני הרוח או זכוכים או פרעושים וכיוצא בהם פטור מכולן אף מאכילה ולא יעשה בתחלה הדיכה במקום שיש להוש לרוח וריח וזכוכים ופרעושים ויאמר מצמער אני ואם עשה כו הלה במקום שמצמער באכילה או בשתיה או בשינה או שא"צ לו לעשות א' מהם בסוכה שירא מו גנבים כשהוא בסוכה אינו יוצא באותה סוכה אפילו על הדברים שאינו מצמער בהם דלא הוי כעין דירה שיכול לעשות שם כל צרכיו. מי שכבו לו נרות בסוכה בשבת וא"א להדליק ויש לו גר בביתו מותר לצאת מסוכה ולאכול בביתו במקום גר וא"צ לידק לסוכת הכירו אם יש מירח ברבר. לכן גז' שירבה בנרות ואין אם א' יכבה מותר לעכ"ם להדליק ומותר להשתמש כ"ז שאחרים דוקקים וכן כולם אבל לא יאמר לעכ"ם להדליק אפי' בכה"ג רק יאמר לו קודם שבת :

ד אין המצמער פטור מן הסוכה אלא ברבר שדרו. להצמער אבל לא יאכר מצמער אני ברבר שאין דרכו להצמער. ואין המצמער פטור אלא אם יצא עצמו מן הצמער אם לא יהי' יושב בסוכה אבל בל"א מה הועילו חכמים בתקנתן :

ה שולחי מצוה פטורין מסוכה אם יהיה טורח להרד אתר סוכה והי' לישן אצ"ע אם אינו יכול לישן שם כמובן והיו יגיעים אח"כ להלוך (ג) :

תרמא שאין מברכין שהחינו על עשיית הסוכה ובו ס"א :

א מן הרון יהיה ראוי לברך שהחינו על עשיית הסוכה בעת עשייתה אבר אנו סומכין עק זמן קידוש לכן א"ל אבל ליה ראשונה בסוכה אצ"ע שבירך זמן בביתו יברך כשאוכל אח"כ בסוכה. ואם בירך זמן בליל ראשון בסוכה ובליל שני בבית ולא אמר זמן בליל שני בסוכה גז' דא"צ לומר אח"כ זמן כשאוכל בסוכה דהא אמר בליל א' והוי כמו שמברך בשעת עשיה :

התרמב עיין בפנים :

התרמג סדר הקידוש ובו ב"ס :

א סדר הקידוש בליל א' (ה) יין קידוש סוכה זמן כדו שיאמר זמן ג"כ על המכה ואח"ז מברך על פת ארמ' שתיתו יין. ואם מקדש על הפת יברך המוציא קידוש סוכה זמן :

ב בשאר ימים מברך המוציא ואח"כ על הסוכה ואם מקדש בשבת על היין או ביום השבת אפי' על השכר כמברך על הסוכה אחר הקידוש וישתה ואח"כ על הזפת כנ"ל :

התרמד סדר הלל כל ימי החג ובו ג"ס :

א מברך זמן אחר ברכת לולב ביום ראשון וא"צ לברך ביום שני והוי כמו שבירך בשעת עשיה והוא דמברך זמן בליל ב' היינו על קידוש ואם קידש בביתו ואמר זמן ואח"כ הלך לסוכה א"צ לברך זמן כהנה סוכה בליל ב' כמ"ש געיל ואם לא בירך זמן על לולב ביום ראשון מברך אימתי שזוכר בו ימים כנשנית לולב :

ב גומרין כל ימי החג הלל ואין משמקין בו כמו בק"ש ואם שהה כדו לגמור את כולה והוא טהמת אונס צריך לחזור לראש :

מסגרת העדחן

א"א

לאכול שם. לנערי בידות אהמך ביו"ט מפני הגשמים ח"א אוסר משום מילטול מוקצה אם לא ע"י איות דבר שיהיה רק מילטול מהצד :

התרמ (א) גשים פטורות מישיבת סוכה ויכולות להחמיר ולישב ולברך לישב בסוכה : (ב) והולה שיש בו סכנה פטורים המשמשים אף בשעת שאין החולה צריך להם : (ג) הולכי דרכים ביום אין מחייב לטרוח ולהפסיק סוכה אלא בלילה חייב לטרוח. וישבי חנויות חייבים בסוכה אף ביום ואף אם יושבים והרק מסוכה או חוץ לעיר :

התרמג (א) ובליל ב' עיין לקמן סימן תרמ"א :

אבל גוזר ושאינו מינו פסול אפילו בשעת הרחק . ולולבין והדסין יבשים (ג) נהגים אף בברך עליהם :

תרנ שיעור הדס וערכה וכו ס"א :

א שיעור הדס וערכה ג"ט לפחות (א) :

תרנא נמילת לובב וברכתו וכו טו"ס :

א כשקושר יקשור (א) ההדס למעל' מערכה מעט והיו ראשיהם של ד' מיני' למעלה כדרך גדילתן והדס בימין וערכה בשמאל הגב של הלובב ועושין ג' קשרים :

ב יסוד האגודה בימין ואתרוג בשמאל (ב) ואיטר נוסף הלובב בימין דידיה ואם הופך יצא ושוטם בב' ידיו יסול בימין :

ג כשנוטף יסול תחילה האתרוג וכשמניח יניח תחילה הלובב כן מי שנותן לחבירו יניח הלובב על ר"א או ליתן לא' ואח"ז יתן לחבירו האתרוג ואח"ז יקבל חבירו הלובב :

ד גב הלובב יהיה נגד פניו ואז יהיה ג"כ ה דס מימין וערכה משמאל כניד' :

ה א"ס ש"ל יד יסוד לובב בודיע וכן האתרוג :

ו יברך על נמילת לובב ושהתינו (ג) קודם ש'הפוך האתרוג בידו להיות עם העוקץ למטה הדיינו שיקח האתרוג עם העוקץ למע ה וזא דרך גדילתן ויברך ב' ברכות ה"ל ואז מקרי עובר דעשייתן ואח"ז יהפך ויגענע ויברך ויגענע בעמידה :

ז יסוד תפילין ומטבת מאצבעות שלא יהיה חציצה ופשיטא בשי"ד החוצץ . אם כרך דבר מה על היד יסיר מה דאפשר אף אם יש לו מכה :

ח יש נהגין לברך תחילה בס"כ ולהגענע קצת ואח"ז עושין בהלך הגענועין כדלקמן :

ט יגענע בשעה שמברך בכל הרוחות אף אם מברך שלא בשעת הלך ואע"פ שיטור אח"כ בהלל וכן יגענע בהודו לה' עד כל הרוחות בכל הודו שיאמרו הקהל ובאנא ה' הושיעה נא ב' פעמים בכפל אבל לא בהצליחה נא רק מעט ולא על הרוחות והשיץ יגענע ג"כ כניל' רק שלא יגענע בשעה שאומר יאמרו נא בית אה'ן ויאמרו נא ריאי ה' אבל ביאמר נא ישראל מעגענע על הרוחות :

י לא יגענע בשעה שאומר השם וגם צריך לחקק הגענוע' בכל תיבה לכן בהודו ישו' ו' תיבות חוץ משהשם יעשה על כז התיבה גענוע אחת ושיץ ביאמר נא ישראל דיש ג"כ ו' תיבות יעשה על כל תיבה גענוע א' ררוח א' ובאנא יש ג' תיבות חוץ משהשם יעשה בכל תיבה ב' גענועין רב' רוחות :

יא כל גענוע על רוח א' יהיה באופן זה שמולך הלובב מלבו וכנגדו ושם עושה ג' גענועין קטנים ע"פ הויכח והבאה קטנים ואח"ז מביא אצלו ועושה קרוב לכו' ג' גענועין קטנים ע"פ הויכח והבאה מעט ואח"ז עושה הויכח והבאה בניגעונו כפשוטא ב"פ ועכ"פ יעשה בדרך הזה שיורך ויביא ג"פ ובשעת הרכה והבאה יגענע ע"פ טריפות העקין :

יב אחר שגענע כן למורת יטה ראש הלובב לדרום ויעשה כניל' ואח"כ ר' רוחות ומערה יטה ראש הלובב למעלה ואז מקרי דרך גדילתן וגם יגענע למטה בענין זה שלא להפך ראש הלובב לצד משה רק יגענע כניל' וישם ידיו למטה ויעשה הויכח והבאה . ויעמיד פניו כמזרח אף שמגענע לצד מערב דמהפך ידו על כתיפיו ואם א"א לו לעשות הגענועין בהכנתן מותר להפך כן נראה לי :

יג יזהר מאד לחבר כל הד' מינין כאחד ולגענע ולא יפירד אתרוג מהלובב :

יד כל הגענועין אין מעכבין ובאיהו דרך שגענע יצא . ד' מינין מעכבין זה את זה שאם חיסר מין א' :

מסגרת השלחן

א

(ג) ובמקום שיש להשיג לולב והדסים ירוקים לא יברך על יבשים . כשנוטל הדס יבש יזהר להסיר החוט שכרוך עליו **הרנ** (א) ושיעור הלובב שיה' גבוה השררה לכד העלים שכראש הלובב ספח יותר מההדס והערכות . והפסח הוא ד' אצבעות . אתרוג אחד לולב אחד הויכח שלושה ובשעת הרחק שנים או אף א' וערכות שנים **הרנא** א' לא יקשור הלובב במין שלא מהמינים ה"ל ונהגו לקשור בלובב . קשיחת הלובב יהי' בשני קשרים זל"ו ואם בוי"ט יעשה שני עניבות זע"ז (ג) אם נטל האתרוג והלובב ביד אחת י"א דאף כדיעבד לא יצא **(ד)** אם לא בידך שהתינו על הד' מינים ביום ראשון ויכל לברך כל ז' ביום שנוכר שלא בידך . מי שאומר הלל ביחוד לא יגענע רק בהודו ראשון :

תרנג דיני לולב ב"ט ראשון ובו ז"ס:

א בשבת אסור לטעמי הלולב הרם וערבה כ"א לצורך גופו ומקומו אבל אחריו מותר למטל
דהא חזי להריח בו וכבר ברכת הנותן ריח טוב בפירות ע"ד ר"א ועוד דהא בשבת

מותר להריח כרלעלי ואסור ליתנו על הגבר אפי' ב"ט רמיליך ריחא לכן ג"ל דיותר שאל ליתן
ע"ד פשתן ב"ט רק כבלי בלא פשתן(א):

ב אין אדם יוצא י"ח ביום ראשון בכובע של חבירו רבועין לכס משלכם ואפי' אמרו יהא סדך
עד שתצא בו ואחי' ויהיה שלי כב' חליה לא יצא רהוי כמו שאול ואם נתנו לו במתנה

מותר ואם נתנו לו מתנה ע"ג להחזיר יוצא בו (ב) ואחי' יחזיר ויתגנו לו במתנה וא"ל החזירו לא
יצא למפ"ע אפי' נזף לו רמיו ואפי' נאנם מידיו ואפי' אם החזיר לו אחר זמן מצורו לא יצא

דרוקא אם אמר ע"מ שתחזירוהו לי דמטען שצריך למצותו אבל אם אמר ע"מ שתחזירוהו יצא
אפי' החזיר אחר זמן מצותו. ואפי' נזף לו סתם צריך לחזור לו לבעה"ב במתנה דוראי נתנו לו
ע"מ להחזיר כיון שצריך לצאת שאין לו לולב אחר אלא הוא:

ג אם השיאו לצאת בו אפי' ש"א אמר בקשון מתנה ה"ל כאילו נתנו לו במתנה ויצא בו ואחי' צריך לחזור וז' נתנו לו במתנה לבעה"ב:

ד יותר ביום א' ש"א יתן קטן קרם שיצא בו קטן קונה ואינו מקנה לכן אפי' שיחזיר הקטן
לכה"ב לא הוי שלו ועוד שאין לו דעת ואפי' ביום שני יראה שישאר מן הקטן רהוי של קטן

כיון שאינו מקנה ורוקא אם עדיין אינו בן י' שנים ורוקא שאין בעה"ב תופס עמו הלולב אבל אם
בעה"ב תופס עמו הלולב עדיין לא יצא מרשות בעלים:

ה שותפים שקנו אתרוג בשותפות אפי' לצאת בו טוב שיתן כ"א לחבירו חלקו במתנה לצאת בו
ואחי' יתן השני לראשון חלקו במתנה. ובשאר ימים ישאלו כניל. וה"ה אחים שקנו מתפוסת

בית אביהם:

ו מה שנהנין שכר א' כב' ד' אפי' ביום ראשון מאתרוג הקדו דסתמא כיון שקנו לצאת בו היה
כאלו נתנו במתנה ע"מ להחזיר. וגובין מעות אתרוג לפי סמך החזיר מצוה מונה ספי על

עשירים. וגם נשים חייבות לתת מעות אתרוג. וכל א' יתחדד ליקח לו לולב ואתרוג לבדו כדי
לקיים המצוה בתקנה כי רוב העולם אין יודעים להקנות לחביריהם וכך דינים הנ"ל וגם ש"ע רוב

הערבות נפסלים שנושרין מזהמת הרבה נעניעין:

ז אדם שיש לו אתרוג מיוחד ובקמיהו א' לובא כול מוטב שישלח לשם והוא יברך על שז' קדו:

תרנ"ט סדר קריאת התורה בסוכות עיין בפנים:

תרס סדר הקף הבימה ובו ב"ס

א אין מקף הבימה רק באתרוג. אפי' יש איזה קמטה מחמת הכבוד בהושענא רבה כמו שנהנו
לא יוציא רק ו' סית. ויש לבטל ליתן הכבוד הוה לחברא כי ע"פ זה באים מתוקות:

תרס"א ובו ס"א

א ברכת יום שני אומר קדוש ואחי' זמן ואחי' ברכת סוכה. וי"א דאף בליכ' ב' ואמר תחלה
ברכת סוכה ואחי' זמן וכן יש לנהוג:

תרס"ב סדר תפלת יום ב' של סוכות ובו ס"א:

א אינו מברך זמן ביום שני ע"ד הלולב ואפי' חל יום ראשון בשבת:

תרס"ג סדר תפלת יום ג' של סוכות ובו ס"א

א בשבת ח"ה של סוכות אומר המפטור את יום חג הסוכות הוה וחותר מקדש ישראל והמנים
משא"כ בפסח שאינו אומר את יום חג המצות ואינו חותרם והומנים משום סוכות חגוק

במוספין במסגרת השלחן

א ובהפשתן שהונה בו קודם יו"ט מתיר ח"א: (ב) אם אין האיש בביתו והאשה נותנת לברך על
אתרוג הלוי באומון דעת האיש אם יקפיר:

שלחן

במוספין חסר

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

י"ח סדר יום ד"ה

אמר יתרו מיד לשימ
קד ר'א עזר דלא כשב
לא לכן על דודר שאל

השנים אפי' ארזי דא עק
שאלו ואם נתנו לו פתחו
נגנו לו בפתחו ואפי' הענין
ל' ארזי וכן מצונו או יצא
אפי' ע"ש שהענין יצא
ענין בפתח הדוא נטוה
ר' א"א חא:

ל' בפתח ויצא בו חוה
מקנה לכן אפי' שחיד
שיאמר כן קצת דתי מל
ל' חכם עמי ההלכה אבל
עליו:

החידו חכם בשעת נראת
ה' דהא איהו שקבו משה
מאן כון שקבו לצאת ביה
הדור משה מנה שפע
לו חכם ונחמד כהר נבי
ד' יום העל' עם עשיתו

קין:
לשם האויבך עי' קה
בדעתנו רבה עשית
ע"ה לו טעם מחוק:

מקדש ישראל והמזבח
ע"ש חכם המבנה חתק
במספיק

הדעות נותן לכת על

שלח

איה דיני לולב

שלמה

קד

במסופין המור טפי . אימר במקוף בין יום שני ליום שלישי ניכ ומנחתם :

תרכך מדר יום הושענא רבה וכו' יג"ס

אומרים בהושענא רבא מומר לתורה וא"א נשמת . וקדיש לאחר תפילת מוסף אומרים
בניגון י"ט ואין לעשות שום מלאכה של חול עד אחר יצאת בה"כ לכן לא טוב עושין
שנובין מעית אחרון בשעת בה"כ ועוד דרפעימים בא מזה כמה קקקוים ומחוקת וכן בעייב
בא מזה אף כמה מחוקת והכאות ר"ל ובימים אלו הנוראים יש למנוע אפי' מהרהור עבירה
יותר מכל השנה :

כתבו הראשונים ז"ל שיש סימן בצל הלבנה בליל הושענא רבא מה שיקרה לו או לקרוביו
באורח שנה ויש מי שכתב שאין לרקק אח"ז ש"א לתרע מולי' גם כי רבים אינם מבינים
הענין על כוריו ויותר טוב להיות המים ולא לחקור עתידות :

המנהג לשבול קודם עלות השחר וכרב ס קצת בנרות כמו ביה"כ ולובשים בגדי שבת :
קודם הקפה עם הלולב נהגין להתיר אגודה העליון ומרביש התנונים על המים בשעת הקפות
דפי שבתג נידונין על המים :

גוסלין ערבה ב' וס' והו נקרא הושענא חוץ כע"ב שבלולב ונהגו ששמש מביא לבה"כ למכור
כפי שהיה המנהג . וכן שבה"ק קיים :

יעשה הושענא פ"מ שס' אלו ונהו וישועיר ארכה ג"ש כערבה שבמודב וכד הפוסל כערבה
שבול לב פוסל כערבה זו חוץ מנשרו רוב עליו :

כשאומרים קוד מנשר מונענע בה קצת ואח"ז חובטין אותה ע"ג קרקע ואם א"א ע"ג קרקע מותר
ע"ג הכמי פעמים או שלש וי"א ה"פ :

אינו צריך להסיר הטבעת כערבה זו שאינו מוסר בהציצה אבל לא יאנוד עמה ש"ד . יעשה
מה' בדים ע"ה :

לא יטול כנל ערבה זו עם הר' מינים ולחברה אל ההלוב ופשוטא בשעת ברכת הלובב וכשהוא
נמשלו לצאת יחד ד"א דהוא עובר על כל תוספ' וכשמנע'ו הענה אמונים או מניח הר' מינים
ונטול הערבה :

הערבה שבלולב אע"פ שחוקת אין נפסוע עליה והמחמיר נגנון תעיב :
אסור ליהנות כל יום ז' מערבה של הושענא דרכולא יומא איתקני למצותי' ונהגו ג"כ
להצניע הושענא לאפות בהן מצה או לשריפת חמץ ויש נהגין ולקחין עמהם בדרך :

יותר שלא יקוץ ישראל ערבה זו משרה עכו"ם אפי' ברשות העכו"ם כנ"ל נבי ד' מינים :
אם קצץ עכו"ם ערבה בשבת אפי' אמר ליה ישראל דהביאו בשבת כשרה אבל אם אמר
ליה לקצוץ ואיכא פרהסאי ברבר ואפי' לא ציוה לו לקצוץ רק אמר שתהא מוטמת למיש יש
דהחמיר אם י"ל ערבה אחרת :

ז"ל המנהג הפשוט להיות נעורים כל המילה בלימוד וכבר נדפס תיקן ליל הושענא רבה :

תרכה אחרון אסור לאכול בשביעי וכו' ס"א

אחרון אסור בשביעי שהרי הוקצה לכל שבעה ואפי' נפסד ושמיני ספק שביעי ג"כ אמר
א"ל נפסד ואם נפסל מותר :

תרכו דיני סוכה ביום ז' ע"י בפנים

תרכו סוכה וגו' אסורים גם כל ח' וכו' ב"ס

סוכה וגו' אסורים גם בתשועי שהוא ספק שמיני דאי מתרמי ל' מעודה בה"ש לטובל בנה
ומינו דאיתקנא לבה"ש של יום ט' איתקנא כולא יומא . כשיוצא ביום שמיני מסוכה אומרים
י"ד שנוכה לישב בסוכה על לוחן :

אסור להבין מ"ש לצורך ליל י"ט שני כן אמר דהעמיר ולערך השולחנות בשמיני לצורך
תשועי וה"ה ש"ד אבל מותר להביא לבית ויהיה בפרקים עד הגיחה . וז"ל דמנ"א כבוד י"ט
יעשה ע"י עכו"ם אפי' לעריך שלחנות ביום צורך הגילה והיו במקום מצוה ופשוטא אם יעשה עכו"ם
מעצמו דשרי' וכן טוב וכבר לעכו"ם מעי"ש לעשות זאת :

תרפח סדר תפלת ליל שמיני ויומו ובו ח"ס

א אמור לקבוע סעודה מן המנחה ולמעלה ולא כאותן שקובעין לשתות ומשתכרין בהר קודם מנחה עד שאין יכולין לקרש בלילה:

ב ליל שמיני אמר בחפלה אה"ם שמיני עצרת הג' הזה:

ג יושבין בסוכה כל ליל ויום שמיני משום ספק שביעי ולא מברכין עד הסוכה ומברך זמן על ששמיני רגל בפ"ע משא"כ בל' של פסח. ואם חד בשבת צריך לאכול אף סעודה ג' בשבת אבל אין ישנו' בסוכה בשמיני:

ד יזהר מאד לאכול בש"ע בצה"ל דאם ואכל תחילה יהי' צריך לברך לישב בסוכה זה א"א כשאומר זמן ואעפ"כ אם ישב קודם צה"ל אינו מברך עד הסוכה הואיל וקיבל ש"ע בתפלה ובקידוש וצ"ל:

ה מתחילין כמסוף בשמיני משיב הרוח ודינו נחבאר לעיל בה' תפלה:

תרס"ט סדר יום שמחת תורה ובו ד"ס

א ליל תשיעי מקדשין ואומרים זמן רהוא ספק שמיני והוא רגל בפ"ע:

ב מה שנהגין בכל י"ט אחר מנחה של יום ראשון שותין ומשתכרין מאד שאסור לקבוע לשתות רבש או יין ע"ש לעי' ועוד דמשתכרין ואין יכ' ליש' לעשות הקידוש ובפרט בשמחת תורה כי אז אחר המנחה מוכרין הפתקין מה שמחתם על כל השנה ואין להשיב לכן יזהר לכוון באותו הזמן א"א או להתפלל או לדבר צרכי מצוה:

ג אע"ג דאין מרקדין בל"ט מ"ט לכבוד התורה מותר לרקוד אבל נגמור מונטר אסור וכן אסור להעביר פולוו"ר להשמיע קול לעצמה והגדולים שבעיר ימחו ע"ז. וקורין י"ט האחרון ש"ת לפי ששמחין ועושין סעודה נגמרה של תורה ונהגו שהבסיים התורה והמתחיל בראשית גוררים גרבות וקוראים לאחרים לעשות משתה. נהגו להוציא כל ס"ת ולהקף הבימה ומוקף יוצא כמה מריבות וקמטות והכאות ובפרט שבאותו זמן הם שכורים וה' שמתקנאים כמה הולך זה בראש ועוד כמה ירך זה בס"ת והוא לא ירך לכן אם יש קמטה נ"ל דיש לנמנע רק להוציא ד' ס"ת ועי"פ יעשו ע"פ גורל לרקוד בראש:

ד לכתחילה יראו שגדול יסכים את התורה וגדול יתחיל את התורה אך נהגו אף על קטן העולה. במקום שאין להם רק ב' ס"ת יקרא בא' וואת הברכה ובענ"ג בראשית ואח"כ מפטיר בראשונה. עוד פעם אני מזהיר על זה שלא יהא שום קמטה בש"ת לכן כ"א יראה שלא ישתכר רק ישמח בשמחת תורה בשמחה של מצוה וישמח בחידושי תורה אכן:

בעזרת פודה ומיצי' ככל צרה וצוקה. אתחיל ה' תנוכה:

תרע דברים האסורים והמותרים בחנוכה ובו ח"ס

א תנוכה (א) אסור להתענות לפניהם (א) ולאחריהם. וימי תנוכה בהספר ובהענית חוץ מתענית (ב) חלום וצריך מיהב תענית לתעניתו אחר תנוכה:

ב צריך להזהיר הנשים שלא יעשו מלאכה בעיר שהנרות דולקות וטוב לזהר אף אנשים וי"א דביום א' ושמיני אין לעשות מלאכה א' אנשים וא' נשים:

ג ריבוי הסעודות שמריבה קצת בחנוכה הם סעודת מצוה קצת רהוי תנוכה המונב בימים האמו ונהוגין דומך זמירות ותשכחות בסעודה ואז הוי לכ"ע סעודת מצוה:

ד י"א שיש לאכול נגינה בחנוכה שהאכליה יהודית את האויב ח"כ:

ה אין מספידין אלא להכס בפניו וא"א צדוק הדין אלא להכס בפניו:

תרע"א סדר הדלקת ג' חנוכה ומקום הנתתו ובו י"ס

א צ"ל מאד בהדלקת ג' חנוכה ואפ"י עני המתפרנס מן הצדקה שואר או מוכר כסותו ולוקח שמן להדריק:

מסגרת השלחן

טוב

תרע"א (א) ותענית י"א או מי שנהג להתענות איזה ימים קבועים והגיעו ביום שלפני חנוכה או לאחרי' יתענה: (ב) ולא יתענה רק על תלוטות שמתענים בשבת. ח"א:

שלח

ב שבת חזר שוא
ג י"ט שאין לו שכן
דמיני בני כבד
היין כ"א ויין רוב
המזין לאתו איש
התחיל ללכת שדלי
ך צריך לזהר לתנו
הג' ויהיה ג' רג'
למנה מחזר ג' רג'
א א נכנס או יוצא
ה צריך לזהר מאד ש
הא דמסר ספק
מחזר בשמח המניס
ך בענה לתנו כמנה
מ"ט ג' לכן ס' מ' ר'
ט י"ט שכן ובה א'
יצא א'
ך בענה לתנו כמנה
ך כמנין ג' יורה כמנה
מנין לתנו כמנה
לפי יום א' סדר ר'
מנין כמנה ג' עני
ח אין ארס יום א'
בבית ומדריקין ג'
מנין שיקדש חו"ט
הש"ן לחדר ולהתניח
א' ובבית ג' רג'
נשא את הדריק א'
והלא יתבטל א'
תרע"ב זמן הדריק
א יין ודריק ג' רג'
הדריק מנין המנין
הדריק זהו חו"ט
מבטח זמן מן השק
ג' יורה ענין בב' י'
י' השמיני יתבטל
ובין ענין א' א'

יִרְחַן

אִיה דִּינֵי הַנוּכָה

שְׂרָמָה

ב נִיז דַאם אִיל לֵאל הַנְרוּת לֹא יִדְרִיק בְּכַד לִילָה רַק אִי אָפּ אָפּ אִי שֶׁ לוֹ עַד יוֹם ג' ב' לֹא יִדְרִיק
 כִּי אִי אִי וְעוֹנֵי נִילֵא אִישׁוֹ מִי לֹא יִדְרִיק רַק בְּיוֹם ב' נִיז כְּשִׁיעוּר ב' ג' ד' וְשֶׁאִרְי יוֹמִים א' א':
ג אָפּ לֹאֲחַד הַשִּׁיּוּר. הַנּוֹ יֵשֶׁא רַכְבוֹת זֹא לֵהֲתַמְשׁ לֹאֲחֵי. לֵכֵן יַעֲשֶׂה שְׂמֵשׁ אַרְדָּךְ כְּמוֹ הַנְרוּת
 וְטוֹב לְעוֹשֵׂת וְיִתֵּר אַרְדָּךְ שְׁלֵא לְעַרְבֵי וְשֶׂמֶשׁ עִם נֵר וְנוֹכַח כִּרְעֻמָּן;
ד לֹא י' ב' (א) קוֹדֵם שְׂרָלִיק וְיָפּ לֵל-וֹר אִסוּר וְאִם הִהְיוּ פוֹסְקִים וְהָאִיל הַתְּפִלָּל עֲרֻבִית אִם נוֹכַר
 קוֹדֵם צ'ה"ב יִתְפַלֵּק קוֹדֵם וְאִיל נוֹכַר עַד צ'ה"ב יִתְפַלֵּל אַחֵר הִדְלַקְתָּ זֶה אִיל זְמַן:

תִּיעֵי עֲמֻנִים וּפְתִילוֹת הַכְּשָׁרִים לְהַנּוּכָה וְבוֹ יוֹם:

א שְׂמַן יוֹת מְצוּה מִן הַמּוֹבָחָר וְאִם אִין שְׂפָנוּזִית מְצוּה בְּכַד הַשְּׂמִינִים שְׂאוּרֵן וְךָ וְצִלּוֹ וּבְמִדְיוֹת
 אֵלוֹ נִרְנָן בְּנֵר שְׁעוּה וְנִרְאֶה דְיוֹהַר טוֹב לְהִרְיִיק בְּשִׂמְן אָפּ ש' י' אֹרֹךְ וְךָ וְצִלּוֹ כִּי כְּמוֹ
 שְׁעוּה כְּמָמָה מַעֲמִים דְּבִאֲחֵר שֶׁהֵנִם נַעֲשֶׂה ע"י שְׂמֵן וּבְפִרְשׁ בְּבַה"כ שֶׁהוּא בְּקָרֶשׁ מַעֲמָ וְעוֹד
 שְׂצִירָךְ לֵהֵי. לְמַטָּה מִי' טַחֲמִים וּבְנֵר שְׁעוּה שֶׁהוּא אַרְדָּךְ ב"ט צִירָךְ לֵהֵי. יוֹהַר לְמַטָּה כ'ח' טַחֲמִים
 כִּרְעֻמָּן הִרְרִיקָה עוֹשֶׂה מְצוּה ו' י'ן וְזוֹרֵרֵי בּוֹהַ וְעוֹד שְׂנוֹשֵׁף מַחֲמַת טַחֲמִימַת הֵנִר מְנַר אַחֵר וְעוֹד
 הִרְבֵּה מַעֲמִים כִּינ' נִיז כֵּךְ א' יִמְנַע מְצוּה רַק יָקִים הַמְצוּה מִן הַמּוֹבָחָר וְאִי וְדֹא יְנִירוֹת כֵּשׁ .
 בְּרִיעֵבֵר כְּטָרִים כֹּל הַשְּׂמִינִים וְהַפְתִּירוֹת אֵינֵם שְׂאִסוּר לְהִרְיִיק לֵנֵר שֶׁבֶת מוֹתֵר לְנֵר הַנוּכָה אָפּ
 בְּשֶׁבֶת הַנוּכָה דְאִסוּר לְהַשְׂתַּמֵּשׁ לְאוּרֵה לֹא חִיִּישִׁינֵן שְׂאֵ יֵטֵה אָפּ שְׂהָן יוֹתֵר מְשִׁיעוּר אִין
 מִשְׂתַּמְשִׁין אָפּ בְּמוֹתֵר כִּדְלַעִי .

ב אִסוּר לְהַשְׂתַּמֵּשׁ בְּנֵר הַנוּכָה אִפִּי לֹא לֹא וּבְדוּק מַעִית אוֹ לְמַנְהוּן אִסוּר וְאִפִּי תְשִׁמוּשׁ שֶׁד
 קְרוּשָׁה וְאִפִּי תְשִׁמוּשׁ עֲרֵאֵי וְאָפּ שְׂכוּנָה הַשְּׂמֵשׁ מְכַעַד לְנִירוֹת אִין לְהַשְׂתַּמֵּשׁ:
ג אָפּ דְקִי מִל' כֶּתֶב אִין זְקוּק לֵה ה"מ אִם כְּבַהָה מְמִינָא אֲבָל אִם כְּבַהָה מַחֲבַת הַרוּחַ הַרוּחַ שִׁישׁ שֵׁם
 הוּי כְּלוֹ נֹא נִתָּן מִתְחַלְלָה כְּשִׁיעוּר כִּינ' חִזּוֹר וְהִרְיִיקָהּ בְּכֹל עֵינֵין וּפְשִׁימָא בְּעִ"שׁ קוֹדֵם שְׂקִבֵל
 שֶׁבֶת דְּרֵאָה עַד י'ן לֹא הִינֵעַ הַשִּׁיעוּר צ'ה"ב וְלֹא יִבְרָךְ:
ד יוֹהַר שְׂכָא לִיקָה עֲשׂוּה הַנוֹשֵׁף מִבֵּית תְּפֵלָה שֶׁהֵם כִּרְעֻמָּן גְּבִי נֵר בְּהַ"כ וְנִיז לְדַלְכַּ דְּבַר
 הַצִּירָךְ נֵר וּכְנָ אִנֵּר מְצוּה:

ה נֵר שֶׁר חָרַם שְׂהִרְלִיקוּ בּוֹ לִילָה א' נַעֲשֶׂה יֵשֵׁן וְאִין מְרִיקֵין בּוֹ פַעַם אַחֵר וְאִם אִיל אַחֵר
 מְסִיקוּ בְּכַד לִילָה אֲבָל נֵר מַחֲבַת וְזוֹכִיכִית מוֹתֵר וְשֶׁל חָרַם מְבוֹסָה דִּינֵן כְּמַחֲבַת. וְנִיל דְּרֵאֲפִשֵׁר
 דְּהִ"ה אִם הוּא מְצוּהָ שְׂקוּרֵין נִיגְלַעוּשׁ מִבֵּית וּמְבוּחָן נְסִי מוֹתֵר. וְע"ל גְּבִי לְהַכְנִים נוֹכָה:
 וְ אִין חוֹשֵׁשׁ יִפְתִּירוֹת לְהַחֲלִים עַד שֶׁתְּמַלֵּה:

תִּרְעֵי שְׂמוֹתֵר לְהִרְיִיק מְנַר לְנֵר וְבוֹ סִיא:

א אִין מְרִיקֵין נֵר הַנוּכָה זֶה מוֹה וְהַטַּעַם דְּמֵן הִרְיִין אִינוֹ רַק א' לְמַצּוֹהוֹ אֲבָל מְצוּה מְמַצּוּה מוֹתֵר
 לְהִרְיִיק. וּפְשִׁטָּא נֵר אַחֵר אִם רַךְ הִרְרִיק מִנִּיחַ וְהִ"ה גְּבִי נֵר בְּהַ"כ וְנֵר שֶׁבֶת וְנֵר הַבְּרִדָּה קוֹדֵם
 הַבְּרִדָּה. וְנֵר שֶׁל תִּית וְנֵר שֶׁל חוּלָה מוֹתֵר לְהִרְיִיק מְנַר אַחֵר שֶׁל כְּצוּה:

תִּרְעָה שְׂהִדְלַקָה עוֹשֶׂה מְצוּה וְבוֹ דִים:

א הִדְלַקָה עוֹשֶׂה מְצוּה וְלֹא הִנְהָה וּנְפָקָ מִינָה אִם הוּא מִינַח בְּמִקוֹם שְׂרָאוּי לְהִדְלִיק מְרִלִיק
 וְאִי צ' חִסּוּר וְהִנְהִיחַ לְשֵׁם מְצוּה וְאִפִּי צִירָךְ שִׁיחָא מִינַח כְּשִׁיעוּר בְּמִקוֹם שְׂהִדְלִיק וְלֹא
 יִקָּה וְיִנְחָהּ בְּמִקוֹם אַחֵר שֶׁתּוֹרָאָה אֲחֵר לְצַרְבוֹ אִיהוּה וְדוּקָא אִם אוּחוֹ כִּידוֹ אוֹ בְּמִקוֹם
 אַחֵר כֹּל הַשִּׁיעוּר:

ב כִּיִּין הִדְלַקָה עוֹשֶׂה מְצוּה צִירָךְ שִׁיתָן וְכַתְחִילָה שְׂמֵן כְּשִׁיעוּר קוֹדֵם שִׁידְרִיק אֲבָל לֹא
 ל' וְסִיף לְשִׁיעוּר אַחֵר שְׂהִרְלִיקוּ וְאִם הוֹסִיף צִירָךְ דְּכָבוֹת וְהִדְרִיקוּ וְנִיל דַאם אִינוֹ מוֹסִיף רַק
 בְּנֵר א' אִינוֹ מְסַרְךְ כִּיִּין דְנֵר מְצוּה אִישׁ וּבִיתוֹ בְּנֵר א' סְנִי וְהֵא כֵאֵ אַחֲרִינָא אֲבָל אִם מוֹסִיף
 בְּכֹל הַנְרוֹת אוֹ גְּלִילָה הִרְאִשׁוֹן צִירָךְ חִזּוֹר וּבִרְךְ (א) וְיֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּשַׁעֲשֻׁה נְסִים וְשֶׁהִחִינּוֹ אִי
 צִירָךְ חִזּוֹר וּלְבִרְךְ:
ג אִשָּׁה (ב) כְּבוֹיָה הִדְרִיק נִיחַ וְהוֹצִיא אָפּ אַחֲרִים:

מִסְנַרְתַּת הַשְּׂרָחָן

סוּמָא

תִּרְעֵב (א) אָפּ חֲצִי שַׁעַת קוֹדֵם הוֹמֵן דֹּא יֵאֲכַל יוֹתֵר מְכַבֵּיזְתָּת וְלֹא יִשְׁתֵּה מִשְׁקָה הַמְשַׁכֵּר יוֹתֵר מְכַבֵּיזְתָּה דְּהִ"ה:
תִּרְעָה (א) וְהִחָא חֲבַב דְּלֹא יִבְרָךְ: (ב) אִשָּׁה שְׂאִינָה יְכוּלָה לְבִרְךְ יוֹכַל אַחֵר לְבִרְךְ עַכּוֹרֵת הוּא הַתְּעָה אֲמָן

ד סוּמָא אוֹ מִשְׁתַּבֵּק
 תִּיעֵי מִדְּהַב
 אִיל בּוֹרֵךְ וְשֵׁן בּוֹרֵךְ
 וְאִבְרֵי בְּכִיבֵי מֵלֵךְ
 יִבְרָךְ מִן הַמּוֹבָחָר
 כִּי שְׂהִידְרִיקוּ עֵקֶר
 נְסִים וְשִׁיעוּרֵי מְצוּה
 יֵשׁ לְבִרְכָה ב' נִירוֹת
 חִי שְׂהִידְרִיקוּ בְּנֵר
 הַאֲשִׁטִּים שְׂהִי
 וְשִׁיעוּרֵי חֲלִיקֵם
 מִדְּהַב שֶׁל הַנּוֹכָח
 בְּאוּרֵי נֵר הַחִזּוֹר
 הַיּוֹדֵשׁ אֲחֵרִים
 תִּיעֵי דִין אֲחֵר
 אֲכַפְּיָא אִין יֵשׁ
 וְאִבְרֵי בְּכִיבֵי
 כִּי וְאֲכַל אִיל אֵלֵינוּ
 כִּי אִם אֲבִילֵךְ עַד
 כִּי שְׂהִידְרִיקוּ עֵקֶר
 תִּיעֵי נֵר שֶׁל
 אִי שְׂאוּרֵי מִן
 הַנּוּכָה. אֲבָל נֵר
 הַחִזּוֹר
 תִּיעֵי וְבוֹ בְּכִי
 אִי עֵלֵם מְרִיק נֵר
 שְׂעוֹר דְּרוֹם נוֹהֵן
 שֶׁבֶת בְּכִיבֵי:
 אִם צִיבֵה וְכִיבֵי
 הִדְרִיק בְּשִׁמוּשׁ
 הַתְּפִלָּל דְּהִרְיִיקוּ עֵקֶר
 אִי מִיז שֶׁבֶת צִירָךְ
 וְהוּא חוֹיב מְשִׁיב
 בְּנֵר יוֹדֵשׁ שְׂטָא יוֹ
 תִּיעֵי (א) מִלָּא
 נְסִים אִם
 תִּיעֵי (א) הַחִזּוֹר
 מִן

שלח א"ח דיני הנוכה שלמה קבא

ד סומא או משתתף בפרימי או אשתו וב"ב מרדיקין וא"י ירדיק ע"י סיוע :

תרעו סדר הברכות (א) והדלקה וכו' ו"ם :

א"ל בירך זמן ביום א' מברך ביום השני או בכד הלילות ;
יאמר בברכה שלחנוכה בתיבה אחת ;
יברך כל הברכות קודם שיתחיל להדליק ;

מי שלא הדליק עדיין ואין עתיד להדליק באותו לילה וגם בביתו אין מרדיקין עליו יברך שעשה נסים ושהחיינו בליל א' אם רואה שאחר דוק ובלייל ב' כשרואה מברך שעשה נסים לחוד ואפי' יש לו בליל ב' נרות להדליק לא יברך בליל ב' רק להדליק ושעשה נסים וגא שהחיינו רהא עכ"פ בירך ביום א' שהחיינו אף שלא הדליק בליל א' ;

ה אחר שהדליק נר א' יאמר הנרות הללו בשע' שרולק האחרים שהוא ל"ז תיבות מכבר ב' תיבות האשונים שהוא נגד ל"ז נרות והנרות הללו הם ח' אותיות נגד י' מי הנוכה ;

ן כשידליק מרליק באותו נר שבטפה הסמוך לפתח וירדיק בנר הגוסף תמיד לכן יזהר לסדר מצד הרוח של הפתח לצד הפתח ויגיע עד טפה סמוך לפתח ואז מרליק באותו הטפה פ"ו באותו נר האחרון בין אם מרליק מצד ימין הפתח שהיא צד ימינו והיה הדלקה לצד שמאל שרי דיש אומרים דזה נקרא פונה לצד ימין וכ"ש אם מרדיק לצד שמאל הפתח שהיא בצד שמאלו כגון שאין מוזה בפתחו שיהי' לצד ימין כפשוטו (א) ;

תרעז דין אכסנאי וכו' ד"ם :

א אכסנאי אם יש לו פתח לעצמו פ"ו חדר לעצמו מרדיק בו ואם פתחו אינו מיוחד רק לשינה ואוכר אצד בעה"ב ידליק אצד בעה"ב ;

ב בן האוכל אצד אביו ואפי' ישן בחדר אחר ידליק במקום שאוכל ודוקא שאוכל שם בקביעות .
לכן אם אוכל על סעודת ברית מילה אצד אחר לא ידליק שם רק ידליק בביתו ;

ד קמן שהגיע לחינוך ויש לו בית לעצמו צריך להדליק אצד עם אביו מרליק אצד אביו ;
אף שמרדיקין עליו בביתו א"ה במקום אחר ידליק ויברך (א) ;

תרעה נר של שבת קודם לנר של הנוכה וכו' ס"א :

א מי שאין ידו משנת קננות נר הנוכה ונר של שבת יקנה נר של שבת נר א' והשאר לשל הנוכה . אבל נר הנוכה וקידוש היום או הברכה יקנה לתנוכה דקידוש אפשר לעשותו בפת והברכה אינה מדאורייתא עד הכום הלכך פרסומי ניסא עדיף ;

תרעב וכו' ב"ם :

א בע"ש מרדיק נר הנוכה תחילה ואח"כ נר של שבת ומברך על נר הנוכה כמו בחור אע"פ שעוד היום נרוד רק א"ה מפני המנחה ולמענה . וגי' שיתן שמן לנר הנוכה שירדיק חצי שעה בלילה ;

ב אם שכחה וברכה על נר של שבת תחילה לא תדליק עור נר של הנוכה רק תאמר לאחר להדליק בשבייה ;

תרפ שלא להניח הנרות סמוך לפתח בליל שבת וכו' ס"א :

א בליל שבת צריך ליתן שום דבר שהוא מתיצה בין פתיחת הדלת ונרות שלא יכבה הרוח ויהיה חייב משום שני דברים א' דהוי כמכבה אף שלא יכבה רק שנוסף מעט שעה ברדעיל בה"ש ועוד שמא יכבה וככתה זקוק לה ולא יהא רשאי בשבת להדליקה . וה"ה אם יהא גוסף שעוה שמא לא ישאר כשיעור הניד ;

אין

מסגרת השלחן

תרעו (א) בליל א' מברך שלשה ברכות להדליק ושעשה נסים ושהחיינו . ובליל ב' שמים להדליק ושעשה נסים ; אם טעה בלילה אחת והדליק פחות נר אחד לא ידליק מחדש רק ידליק חג' שחיסר בלא ברכה ;

תרעז (א) והח"א כתב דאם יודע בודאי שמדליקין עליו ידליק בלא ברכה ;

91 151 9

מה
ד' יום י"ב לא ידליק
שם ידוק כפי הנתיב
ההוא וקני'
שארן ד' וצולו ובמיתו
אור ד' וצולו כ"כ כפי
שוא בק"ש כפי שיעור
הנרות למטה כ"כ במתק
בשבת חגי שני ארבעה
ואו דהא נרות כ"כ
מותר לומר נתיבה א"כ
שמן וזה משיעור א'
אמר ואפי' תשיש שני
והשבת ;
הנה מכתב רותה שיש שם
ש"כא בע"ש קודם שיקני
הנר ;
נר בליל ונ"ל דלמ' דמי
שם אור וכו' א"י אר'
דענו כמכתב ונ"ל ואפ"י
וע"ל גבי המנוח ומתנו ;
ור' אבי טעון מנחה חרה
וע"ל שבת וע' הברכה קודם
הוא ;
ק"ס שראו להדליק מרליק
שעוד במקום שירדיק וכו'
ב אחת בזה או במקום
ד קודם שירדיק אבי לא
וע"ל דאם אינו מסוגל רק
אדריגא אבי וגם סתם
בעתה נסים ושעשה נסים ;

שלמה איה דיני תנוכה שרתן

תרפא אין מברלין בנר חנוכה במ"ש וכו' ב"ס :

א במ"ש אין מברלין בנר חנוכה דאין מברכין על הנר עד שיאותרו לאורו ואסור להנות מנר חנוכה דאין משתמשין לאורו ככל :

ב מדיקין נר חנוכה בכה"כ קודם הכרעה דהא אמר אתה חוננתנו ואף אם שבח לומר אתה חוננתנו ואמר הש"י המבריק בלא תזימה . ולי"נ שירדיק אחר שאמר אתה חוננתנו . והמעם דאפוקי יומא כל מה שאפשר להיות אח"כ יותר מ"ב . בביתו אם אמר אתה חוננתנו ירדיק ואח"כ יברול וא"י אמר אתה חוננתנו ויברול ואח"כ ירדיק ולא יאמר המבריק תחילה ויהרדיק תחילה כמו בכה"כ שהרי כבר הבריל בכה"כ ואפוקי יומא הוא כבר בהברכה של בכה"כ . לכן גיל דאם אין מברלין בכה"כ יאמר אף בביתו המבריל תחילה וירדיק ואח"כ יברול אף אם שבח לומר אתה חוננתנו :

תרפב דין על הנסים בחנוכה וכו' ג"ס (*) :

א אם שבח לומר על הנסים בתפילה יאמר כד זמן שאמר השם של ברוך אתה ה' המוב שמך ולך נאה ההודות ויאמר עוד הפעם ועל כולם ואם לא נזכר עד שאמר השם יאמר אחר התפילה אחר אלהי צנור קודם יהיו לרצון :

ב אם שבח לומר על הנסים בברכת המזון יאמר אצל הרחמן הוא זינגנו קודם זה יאמר הרחמ הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כמו שעשית לאבותינו בימים ההם בימי מתיתו כו' ואם שבח גם בכאן וה"ה בתפילה קודם יהיו לרצון אי"צ להוור לברך וזהתפלל . ולי"נ דבבת"ס אף אם התחיל על הכל ה' אלהינו כו' לא יהוור עוד פעם על הנסים ועל הכל דהא יש שם בועד הכל ה' כו' רק יאמר אצל הרחמן הוא כנ"ל :

ג אין לומר הרשעה בחור"ק תחת הר"ש :

תרפג וכו' ס"א :

א א"א בתנוכה תחנון וצדקתך :

תרפד סדר קריאת התורה בתנוכה וכו' ר"ס (*) :

א אם הל' ר"ח כשבת מוציאין ג' ספרים וקורין בשניה וביום השבת ובראשי חנוכה ובראשי חנוכה ובראשי חנוכה ובראשי חנוכה :

ב אם הל' ר"ח בחול מוציאין ב' ספרים וקורין בראשונה ג' בשל ר"ח ורביעי בשל חנוכה ואם טעה הש"י וקרא ד' בשל ר"ח יקרא חמישי בשל חנוכה ולא יאמר קריש אחר רביעי רק אחר חמישי ואם אמר אחר רביעי לא יאמר אחר חמישי ג"כ וכל זה אם הוציא ב' ספרים אבל א"י הוציא ב' ספרים וטעה וקרא ד' בשל ר"ח לא יקרא בחנוכה ככל :

ג אם טעה בחול והתחיל בשל חנוכה לא יפסק רק אותו הכהן שקרא בחנוכה יגמור ואח"כ יקרא שרשה בשל ר"ח :

ד אם טעה בשבת והתחיל לקרות בשל חנוכה תחילה וקרא המפמור בשל ר"ח (ב) ג"ל ואין חילוק אם הוציא ס"ת א' או שני ס"ת :

ה אם קרא בחול שנים בתנוכה ואח"כ נזכר יגמור השני בתנוכה ויקרא הני' בשל ר"ח ג"ל ויש להסתפק שיהא סני ע"י שנים וקרות בשל ר"ח ואין חילוק אם הוציא ס"ת אחת או שנים :

ו ראיתי לעורר הכבכות באשר נראיתי נגע צרעת היא הקארשין כמו שכתב הרב בעל אור ישראל שהוא ארבע מראות נגעים וארבע אבות נויקין ויש דבולד כמעט כל העבירות שבעויה משחקין אנשים עם נשים ובודאי הכי שחוק וקרות ראש וגם הנה אסמכת' לא קניא ומכ"ש המורגל

מסגרת השלחן

תרפכ (א) כל ח' ימי חנוכה אומרים הלל שלם ובבית האבל לא יאמר כלל האבל והמתפללים שם יאמרו אחר התפלה כל אחר בביתו :

תרפז (א) חנוכה קורין בפרשת נשיאים וגרפס בסודרים סדר הקריאה : (ב) וגם אז יאמר בנביא הפמרת חנוכה . ואם קראו הפמרת ר"ח יצאו . ח"א :

המורה על עניניו
מה וכו' וכו' וכו'
מי הוא הנשאל
המנהג אצל אורי
על הדין וכו'
הרשאה וכו'
המורה על עניניו
מה וכו' וכו' וכו'
מי הוא הנשאל
המנהג אצל אורי
על הדין וכו'
הרשאה וכו'
המורה על עניניו
מה וכו' וכו' וכו'
מי הוא הנשאל
המנהג אצל אורי
על הדין וכו'
הרשאה וכו'

שלחן א"ח דיני הנוכה שלמה קבב

המרגל בעבירה הגדולה הזאת ויש בזה גניבות וגזלות וכמה קטנות ומריבות באין מזה וגם שלא יוכלו להתפלל וללמוד בכוננה ובעויה ראותי כמה לומדים משהקים ואין איש שם על לב וכו' הוא התשלום על הנכ הנדוק והנורא שעשה ה' עמנו בארזי הימים שהצילנו מאויבינו ועוד שהרגנו את אויבינו שעשו ראו לשמות בשמחה של מצוה ובודאי עונשים גדוד מאד ואוי להם מיום הדין ומיום הברכה וכן ראותי לא"א מ"ו ג"ר"ו ומאמי מרתני הצנועה החסודה שהיה שלא היה ראוי לכא אותו שם שומאה בכתיהן ומוטל על כל אב"ד ודייני הקהילה לעורר זה בתוכחה גדולה והשומע ישכן בפת ושאנן כולת רענן:

תרפה סדר (א) פרשיות וכו' ס"א:

א יוהר מאד לשנוע פ' זכור ופ' פרה במנין שהם מדארייתא ועכ"פ יוהר אפי' שלא במני לקרות בעצמו עם הטעמים טועמיה דהים זכו אמן סלה:

בעזרת דר למעלה . אתחיל הלכות מניחה:

תרפו דין תענית אכתר וכו' ד"ס:

א הל פורים בא' בשבת משומין להתענות ביום ה' תענית אסתר ותענית זה אנו חובה כ"ב כשאר ד' צמות זכן נש והקב בעת הצורך כגון עוברות ומניקות שיש להם צער קצת או לחוה אף שאין בו סכנה ואפי' באבו עינים אם מצטערים ה"בה לא יתענו ויפרעו אח"כ אבך שאר בריאים לא יפרשו מן הציבור אפי' הולך בדרך וקשה עניו התענית:

ב טוב להפסיק גם תענית זה מבע"ז קצת וגם טוב להתענות בהיב אהר פורים ג' ימים זכר לתענית אסתר:

ג משנכנס אדר מ"ב בים בשמחה ובר ישראל ראות ליה דינא עם עכ"פ ישפט באדר: ד מי שנעשה לו נס באדר ונדר לעשות פורים אם היה עיבור באותו אדר שהיה הנס יעשה באותו אדר פורים ואם לא היה עיבור טוב לעשות בשניהם באותו יום שהיה בו הנס ונדר ע"ז אבך העיקר הוא באדר שני:

תרפו חיוב קריאת המגילה וכו' ב"ס:

א קורין את המגילה בלילה (א) ומגה כל הלילה וקחזור ולשנותה ביום והמה כגן החמה עד צא"ת הביככים ואם קרא משעלה ע"ה יצא:

ב מבטמין כל המצות למקרא מגילה ואפי' מ"ל מצוה יקרא המגילה ואח"כ יקבור אותו ודוקא שאפשר לעשות המצוה אחר כך ולא כשהוא עוברת אבל אם המצוה עוברת ומדארייתא יעשה המצוה החיובה דמגילה ומגה כל היום:

תרפה דין כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון וכו' ג"ס:

א במדינתנו אין להסתפק בכל אם יש כרך שהיה מוקף חומה מימות יהושע בן נון ואפשר דבשאר מדינות ה"ל יש להסתפק ובמקום שמתפקין קורין בידר וס"פ בימיהן ובלילותן ולא יבטמין כ"א בידר ונהגין שמחה ומתנות לאביונים בשניהם במקום שמתפקין:

ב המפרש והיוצא בשירה ואינו מוציא עמו מגילה והולכה וקראה בקיבוץ עשרה ב"א או ב"ב או י"ג בלילה וביום בלא ברכה דמגילה שלא בזמנה בעי עשרה דוקא ואם א"א להמתין אף

מסגרת השלחן

התרפה (א) שבת הסמך וקדם לאדר ואם שנת מעוברת היא באדר שני קורין פרשת שקלים ואם חל ר"ח אדר בשבת קורין בשבת ר"ח וקורין ששה גב"י בסדר השבוע והשביעי ב"פ ר"ח ומתחיל מן וביום השבת והמפסיר קורא ב"פ שקלים ומפסירין ג"כ ב"פ שקלים . שבת שקודם פורים קורין פ' זכור ושבת שקודם פרשת חודש קורין פ' פיה ושבת שקודם ר"ח ניסן קורין פ' חודש ואם חל ר"ח ניסן בשבת קורין פ' החודש ב"ה וקורין ששה בסדר השבוע ואהר בשל ר"ח והמפסיר ב"פ חודש ומפסיר בשל פ' חודש . בפרשת זכור ופ' פרה אין לקרות קמן:

התרפו (א) לא יקרא קודם צה"כ ואם קרא אף קצת קודם צה"כ יחזור ויקרא . אם לא קידשו הלכנה עד ל"ל י"ד יקדשו הלכנה קודם קריאת המגילה ומכ"ש באם שיש לחוש שתחכסה בעינים:

אמר וסמו לטענת שני
אם א"א שבת חמי' אחר
שמי' אחר חמשה
או אם א"א א"ח חמשה
או יומי המפסיר חמשה
או הוא כפי בחבחה של
קולו ודוקא ודאי וכו'
ומה שכתבתי כ"י וכו'
ול"י רבתיים אף אם
כ"י הוא י"ז שם בעי הנה
בת ובראשי חמשים וארבע
היו ונהגין כפי תענית
קדיש אחר רבעי כ"י אדר
היוצא מ' פורים אבך א"י
בתענית כ"ד
בתענית יומי אדר וקדיש
בשל ר"ח (ג) וכן קורין
קרא ח"י בשבת ר"ח על יום
ואם חל אדר או ששה
ב"פ בשבת חרב בעל א"י
הנה כמקום בני התענית
האמבטין לא קרא וכו'
המרגל
התחלתינו מ"א ידו א"י
או יוסף בנימי המפסיר

שלחן ערוך א"ח דיני מגילה שלמה

אף עד יום י"א וקראנה כגיל אף מתחילת ההודש. מיהו אם נודמן לו אח"כ מגילה חייב לקרות
בברכה. ונ"ל לחלק אם קרא מיום י"א ואיך א"צ או לברך דומנים או ג"כ קרינן לפעמים
כדאיתא ריש מגילה אבל מתחילת ההודש צריך לברך:

ג בן עיר שהיה בספינה ולא היה בירו מגילה ב"ח ואח"כ נודמן לו במ"ו קורא במ"ו ונ"ל דאם
קרא במ"א ואיך אף שגא קרא ביד עצמו לא יקרא במ"ו דהא אף במ"ו לא זמן קהילה לכל
הוא וב"י"א ג"כ לפעמים קרינן ודוקא אם הלך כך שקצת כפרים קרינן ב"י"א או א"צ לקרא במ"ו אם
קרא ב"י"א ואם הלך כך שקצת קרינן רק ב"י"ב או אם קראה ב"י"א צריך לחזור במ"ו דהא במ"ו
קרינן לעולם וה"ה אם הלך רק שקרינן ב"י"ג אם קרא במ"ו צריך לחזור וקרות במ"ו ופשיטא
מ"ה דצריך לקרות במ"ו דלעולם אינו זמן מ"ה והכל בלא ברכה כג"ל בס"ד:

תרפ"ט שהכל חייבים בקריאת המגילה וכו' ג"ס:

א הכל חייבים בקריאתה א' אנשים ונשים ומחנכין את הקטנים לקרותה ולכן צריך לקרותה
בביתו לפני התחילת ולברך להם לשמוע מגילה כדריקמן:

ב אחר הקורא ואחר השומע מן הקורא יצא והוא שישמע כל תיבה ותיבה כדריקמן וישמע מן
מי שהוא חייב בקריאתה לפיכך השומע מחדש שומע וקטן לא יצא וה"ה הנשים אע"פ
שהיובים אינן מוציאין אנשים מפני כבוד הצבור ואף נשים עצמן ישמעו מאנשים ולא יקראו
לעצמן ובשעת הדחק שאין אנשים מותר לאשה לקרות לעצמה ולברך לשמוע מגילה וה"ה שיכולה
להוציא נשים ולא שייך בזה כבוד ציבור כג"ל:

ג טוב דהביא קטנים וקטנות לשמוע המגילה ולא קטנים ביותר שלא יבכדו דעת השומעים:

תרצ' דיני קריאת המגילה וכו' י"ג מעיפים:

א ברכות מגילה תחיה בעמידה אף השומעין נ"ל ולא יקרא לכתחילה בציבור מיושב מפני
כבוד ציבור אבל השומעין וה"ה מי שפקרא ליהודי כוונת אף לכתחילה לקרות מיושב:

ב צריך לקרותה בודה ומתוך הכתב ובדעיבד אם קרא קצת תיבות ע"פ יצא ואפי' אם השמיט (א)
דספר כמה תיבות אפי' עד הציון וקרא ע"פ יצא ודוקא אם לא השמיט ענין שלם וה"ה אם
השמיט תחילתה או סיפה אפי' מיעוטה לא יצא:

ג מי שותפם בירו כגילה שאינו כשרה לא יקרא בה אף שהוא שומע לש"מ מ"מ אחרים ישמעו ממנו
ודא מש"ץ ולכן לא יסייע (ב) שום אדם ע"פ לחון ואותן הפסוקים שקורין הקהל יהודי החון
ויקרא אחר קריאתו כרו לשמוע ממגילה כשירה וכל זה לכתחילה:

ד אסור לקרוא לסות בינתיים ואם סח השומע בינתיים ודא שמע קצת תיבות לא יצא א"ל שיש
לו מגילה כשרה או יש לו דומר אותן תיבות במגילה שלו ויגמור עד הסדר דוקא:

ה קראה למימי' דהיינו שקרא פסוק ודולג פסוק וקרא פסוק ואח"כ כשהחזיר קורא אותו פסוק
שדולג לו גא אלא יקרא אח"כ גם אותו פסוק מה שאחר פסוק של דילוג עד הסדר:
אם שמע והוא מתנמנם לא יצא:

ו הקורא את המגילה צריך שכווין להוציא כל השומעין והשומע יכוון לצאת בזה ידי חובתו
וש"ץ מסתמא דעתו להוציא לכל מי שבא בבח"כ וצריך שישמע כל תיבה מש"ץ ולכווין
לכתחילה בכל תיבה ואם לא שמע כל תיבה צריך לחזור מאותו תיבה עד הסדר:

ז מעות שהלשון והענין נשתנה כגון ישב וישב נפל נופל צריך לחזור כאותו תיבה כדלעיל:

ח לכתחילה יאמר מתחילת חמש מאות איש כו' ועשרת בני המן בכלל כו' ואח"כ עשרת בני
המן בן הפרתא בנשימה אחת וצריך להאריך ו' של וזאת בקריאתה:

י אפי' בין פסוק לפסוק ר"ל ופסיק לכתחילה רק כדי נשימה שצריך לקרות כאגרת וכשיאמר
בלילה ההוא נדרה יגביה קולו ויהרר י' מה עיקר הגם כשיאמר אגרת הזאת יענע המגילה
כשקרא קורא ופשיטא כאגרת אפי' מה שצריך לקרות דהראות הגם וכורכה ומניחה על מקומה
ואחרי

מסגרת השלחן

תרצ"א אותיות בנשימות או נפסקות דינם כהסר: (ב) אם אין שם בקי לקרות עם פסקי טעמים יותר טוב
שיקרא בלא פסקי טעמים משיקרא אחר בחומש לפני הקורא ואם גם אין יכול לקרות התיבות כתיקונן
או יקרא אחר בחומש לפני בחוש והמקרא בעצמו יקרא אחרי כן במגילה כי הוא בודה לא שמע מקרא
במגילה. ראו ונכון לכל ירא שמים שיהי' לו מגילה כשרה וקרא בהמגילה כלה כמלה עם הש"ץ:

אחרי
א' משכנין המן י' שם
ב' ואלו ששם
ג' על
ד' המגלה נכתוב
ה' אפי' אינו נכתב
ו' אף נכתב שם מגלה
ז' אבל כו'
ח' במגלה ב"ח יבטי'
ט' והספק אם יבטי'
י' כמנהג
יא' דיני
יב' מגלה ב"ח
יג' ותיבות
יד' ותיבות
יז' אפי' אין מגלה
יח' בחשב' ללו' או
יט' אם קרא במגלה
כתיבן מספד וכו'
יא' אחר קריאת המן
יב' אחר קריאת המן
יג' אף קריאת המן
יד' אפי' שחזר ויצא
יז' דמספר מגילה
יח' אפי' לא יבטי' קור'
יט' נ"ל ואף חולקה
יא' אחר קריאת המן
יב' אחר קריאת המן
יג' אפי' אין מגלה
יד' אפי' שחזר ויצא
יז' דמספר מגילה
יח' אפי' לא יבטי' קור'
יט' נ"ל ואף חולקה

הנה
 המקראות מנהיג
 עמים לקיים ומנהיג
 עמי נדוך ריון קודם
 הפגוש והמטבע הקבוע
 רהוי מטבע ומטבע
 דום שמחלוקין מנהיג
 אף נשים וקטני וכו'
 המקרא העוב בלבו חולקין
 וואו יושן ולא ידע בין
 ידיו
 דרו שבת אף בשחרית
 ענין חרות בזה מקרא ואם
 ענין בפרום בליל יד
 יום יוסק מעט בתורה
 מה קנת בבי יום יד
 אם לא בין לחוק רק
 נסתי (א) אבל אם סתמול
 כב דהוא האיסור שהוא
 נסמלה מנה אש הענין
 נמנה ומנות רבונות
 הוא ואיש לעיש אבל לא
 מנה כמלכות והשקן
 עינים מהם אבר מלכות
 נמנים בבנות הולו לא
 נשא ודע אזה דבר
 יעני לכתוב ספק הכות
 לישות אפי' מלאכה
 נאסור לעשות מהנה
 נסין שהוא כדאורוהע
 דברים שנגעוהו וזה
 בהם
 וזהו הולו סוף ח"א
 שיהיה מנהיג

שלוש

א"ה דיני מגילה

שומרה

קבר

בהם וטוב לנהוג כד שאר אבידות חוץ מנעולת הסנדל וישיבה ע"ג קרקע. ושוא יראה בני שמתה והחכם עיניו בראשו ע"ז ויתפלל בביתו וילך לשמוע מגילה לבה"ב ובשחרית יתפלל ג"כ בבה"ב :

ך אם חד פורים בע"ש לא יקראו את האבד שיקך לבה"ב רהוי פרהסי' אלא ילך מעצמו קודם ברכו :

ה א"א צדוק הרין אלא לחכם בפניו שרורשים עליו ואמרים קדיש :

ן אבל אינו שולח מנות דברי תפנוקים העשוי לשמח' ולא ישלחו לו (א) אפי' אינו של שמחה אבל מותר לשלוח לו מתנות לאביונים דלא גרע מצדקה שמותר לשלוח לאבד ואם אין בעיר אלא האבד ואחר ימחול האבד על מנתו וא"כ מחוייבין לשלוח לו :

ז אפי' אוגן (ג) מותר לקרות מגילה ותייב בכל המצות האמורים בתורה ואעפ"כ לא יניח תפילין ואם רוצה יקבור קודם הליכה לבה"ב :

ח טוב לעשות חופה ב"ג ולא ב"ד דאין מערבין שמחת נשואין בשמחת פורים. וניל דעכ"פ יעשה סעודת פורים בשחרית אם עושה נשואין ב"ד דהא מותר לעשות סעודה אף בשחרית :

ט מוב ליוהר שאף בפורים לא ילבש גבר שמלת אשה וה"ה כגד שעטנו דרבנן וה"ה שלא לגזול זה מזה אף שעושה דרך שמחה ומשימא שעטנו שאיסור דאורייתא. וקאו כ"ע גמרא ידע איהו דרבנן לכן נכון לאסור רק לעבוד ה' בשמחה של מצוה :

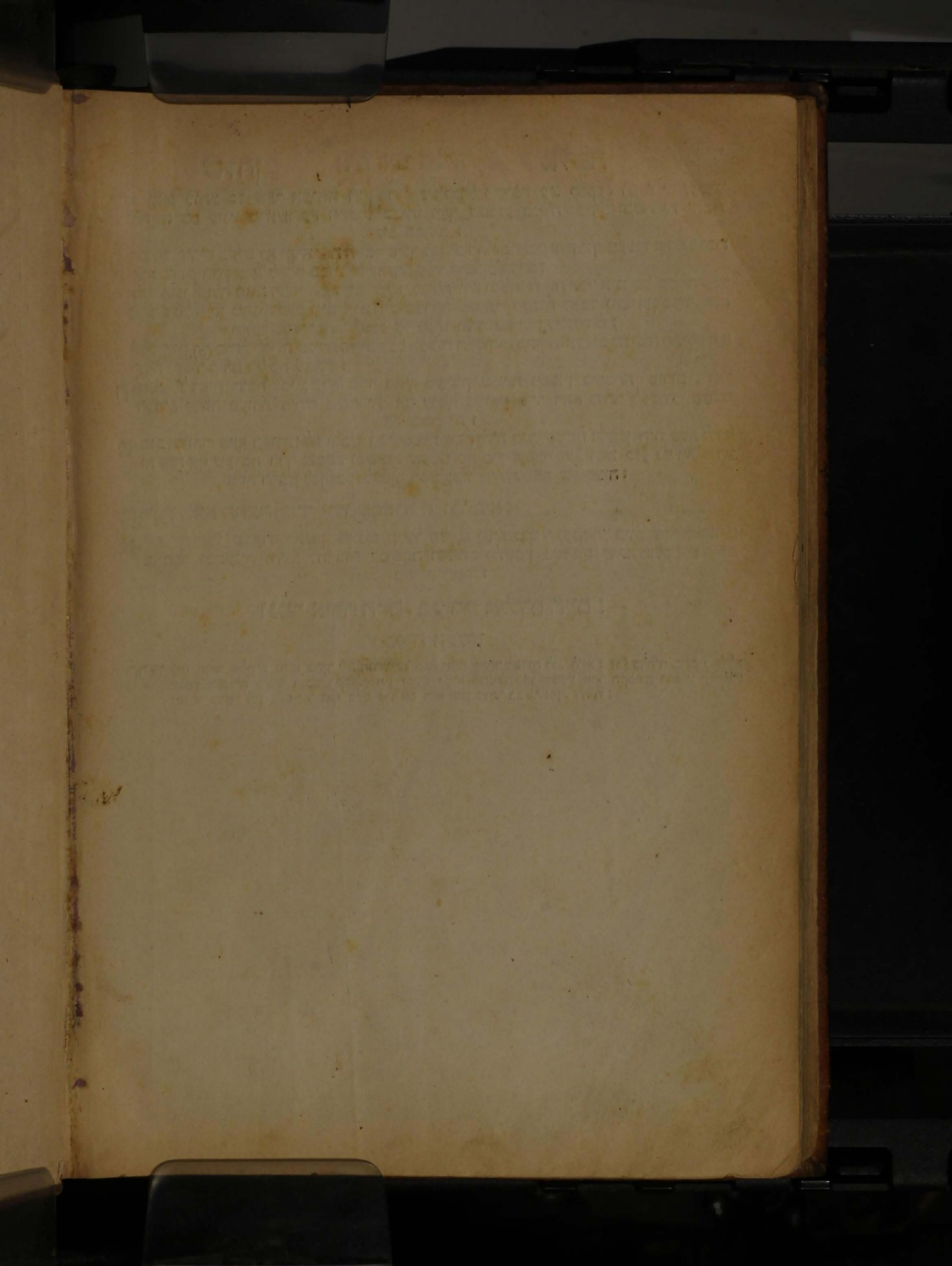
תרצ"ו א"א תחינה ב"ד ומ"ז שבאדר א' וכו' ס"א :

א יום י"ד ומ"ז שבאדר ראשון אין נופלין על פניהם וא"א מומר יענד ה' ביום צרה ואמורים בהפסד ובתענית ותייב להרבות במשתה ושמתה ולהומין ב"א אף שיש חולקין טוב לב שמתה תמיד :

נגמר אורח חיים. בעזרת אלקים חיים :

מסנת השקן

תרצ"ז (א) ואדר שלשים והוא בתוך י"ב חודש על אביו ואמו מותר לשכוח לו. ח"א : (ב) כדח"ח כתב רבליה ששמע המגילה מאתר ואסור בכשר ויין וביום יקרא המגילה או ישמע אתר הקבורה ולא יניח תפילין וסותר בכשר ויין ביום י"ד ואף ביום ס"ז אם הוא אוגן מותר בכשר ויין. דה"ח :

15
16
9

Handwritten text in cursive script, likely a signature or a short note, written on aged paper.

15
16
6

15
16
6

15
16
6

